
NAZIONALE
13
18 C
49
VITT. EMANUELE

DE ANTIQUIS ET MAJORIBUS EPISCOPORUM CAUSIS, LIBER;

IN QUO SS. PATRUM, PONTIFICUM, & Conciliorum Ecclesiæ Catholicæ Sententiæ summâ fide proferuntur,

AD CONFUTATIONEM ERRORUM DAUIDIJ, in libro Gallicè scripto, *de Iudiciis Canonicis Episcoporum.*

Autore THEOLOGO PARISIENSI Doctore Sorbonico.

[redacted]

LEODIJ,

Ex Officina Typogr. IOAN. MATHIÆ HOVII.

1678.

ADMONITIO
Ad Lectorem.

REDO ego te, lector, ſi nomine meo hunc librum inſcripſiſſem mirari vehementer quid ſit quod cum tot ſummi Doctores Theologique nobiliſſimi noſtrâ ætate ſcribant ego potiſſimùm ſurrexerim, qui neque ingenio neque ſcientiâ ſim cum iis comparandus. Quæ res enim inter homines duæ plurimum poſſunt, pro me ambæ non faciunt in hoc tempore ſumma gratia & eloquentia. Sed tali auxilio non eget nuda ſimplexque veritas: quæ quamvis in controverſiis jacens, multis implicata difficultatibus, infinitiſque incommodis debilitata videatur, ſemper tamen Doctorum viro-

rum hominumque pudentium æquitate recreatur. Hac igitur folâ autoritate fretus caufam epifcoporum tuendam recipere non metuo, eandemque nefcio qua rerum Chriftianarum calamitate relictam fufcipere non pertimefco. Omnes enim qui in hac causâ adeffe poffent injuriam novo fcelere conflatam adverfus ordinem fanctiffimum putant oportere defendi : defendere propter iniquitatem temporum non audent. Ita fit ut plerique animum expleturi fint jucundiffima lectione hujus lucubrationis , tacuerint autem idcirco , quia periculum metuunt. Quid ergo ? audaciffimus ego ex omnibus ? minimè. At tanto officiofior quàm cæteri ? ne iftius quidem prærogativæ ita fum cupidus ut aliis eam præreptam velim. Quæ me res igitur præter cæteros impulit ut epifcopatus caufam reciperem ? illa forfitan caufa quod à cæteris ita petitum fit ut fcriberent , ut utrumvis falvo officio fe facere poffe arbitrarentur. A me autem ille præful optimus ac fortiffimus contendit qui apud me amicitiâ , beneficiis , & dignitate plurimùm potuit, cujus ego neque benevolentiam erga me ignorare , nec autoritatem afpernari , neque voluntatem negligere debui. Hac de caufa huic caufæ patronus extiti , ad fcribendum præ cete-

ris mentem appuli, non electus unus qui maximo ingenio aut eruditione ſummâ, ſed relictus ex omnibus & magis occultus & ignotus minimo periculo ſcribere poſſem. Verumenimverò ut hoc conſilium meum faciliter feliciterque procederet exiſtimavi adverſarium qui paucis abhinc annis de judiciis canonicis Epiſcoporum vernaculo ſermone ſcripſit, cui præter nomen DAVIDII natura nihil dedit libertatemque ſcribendi pater reliquit, non eſſe in jus ſæculare vocandum aut eccleſiaſticum: ſed litterarium ſeu virorum eruditorum publicum judicium, à quo nemini homini appellare licet. Ejuſmodi enim judicij ſingularis laus eſt ut ſi quis dicam ſortitus ſit, ſolvi judicatum ſatiſdare, aut ſponſionem facere non neceſſe nec opus ſit. Nihil enim homini turpius aut contumelioſius accidere poteſt quàm propter mendacia, interpolationes aliaque lucubrationum vitia palam ac publicè demonſtrata non reſpondere, & ex neceſſario ſilentio inani ſapientiæ gloriâ delectari. Sint ergo hujuſce cauſæ æquiſſimi judices quotquot ſunt in orbe Chriſtiano viri docti atque homines eruditi, puræ veritatis ſtudioſi, nulli factioni aut conjurationi addicti reipublicæ literariæ Quirites & patres conſcripti. Non

 enim

enim hîc habetur quæstio de jure quo summus Pontifex Ecclesiæ causas episcoporum judicare aut dirimere potest. Absit hæc à mente nostrâ temeritas, ut è cœlo delapsam autoritatem Hominis Dei ore confirmatam aut vindicare aut eripere velim. Tota disputatio nostra in quæstione facti versabitur. Non enim quid in antiquis & majoribus episcoporum causis fieri debuerit aut potuerit investigamus sed quid confectum sit anquirimus, non judicium pronuntiamus, sed litis actionem explicamus, instrumenta & acta patrum oculis subjicimus cum accuratione & diligentia quæ viris doctis forsitan non injucunda futura est enucleamus. Cæterùm supremam Pontificis Romani autoritatem sartam tectamque religiosè veneramur; quam amplificare aut temperare non in hominum potestate sed Dei sapientiâ positum esse intelligimus. Procul hinc ergo istiusmodi negotiosum hominum otiosorum genus qui pro summi Pontificis autoritate continuò depræliantur quam nemo homo lacessere aut irritare contendit: flagrantque desiderio seu potiùs libidine tuendæ veritatis de qua tot abhinc sæculis viris doctis & catholicis nullus dubitandi locus relinquitur. Est in orbe terrarum quædam Ardelionum natio occupata

cupata in otio, trepidè ſemper pro Pontifice concurſans, gratis anhelans multaque agendo nihil agens. Cum ejuſmodi hominibus ſibi moleſtis & aliis odioſiſſimis diſputare non ſolum ineptum verum etiam inſulſum & ſupervacaneum eſt. Quamobrem ut eis omnem dicendi aut ſcribendi contra me occaſionem præcidere videar, palam & publicè profiteor conceptis verbis, quæ in formula fidei ex omnium Eccleſiarum ritualibus ſacris habentur, *Me agnoſcere Sanctam Eccleſiam Catholicam Apoſtolicam & Romanam matrem & ſuperiorem omnium Eccleſiarum, promittoque veram obedientiam Papæ & Sanctiſſimo Patri Pontifici Romano ſucceſſori S. Petri Principis Apoſtolorum & Vicarij D. N. Jeſu Chriſti.* Prætereaque libenter ſubſcribo articulo 23. facultatis Theologicæ Pariſienſis contra Lutherum his verbis concepto. *Nec minus certum eſt unum eſſe jure Divino ſummum in Eccleſiâ militante Pontificem cui omnes Chriſtiani parere tenentur qui quidem poteſtatem habet & Indulgentias conferendi.* Quæ cum ita ſint mihique inobedientia aut detrectatio imperij Pontificij exprobrari jure merito non poſſit, nec ulla ratione poſtulari queam crimine adductæ in controverſiam autoritatis qua nec major nec ſublimior

blimior eſt : conſilium meum eſt hac lucubratione pro virili comprobare ſententiam eminentiſſimi Cardinalis Palavicini, qui ait hiſtoriæ Concilij Tridentini l.23. cap.10. *Neminem inficiari antiquitùs Epiſcoporum cauſas in provinciis cognoſci.* Enimverò contendo præter Davidium, neminem eruditum hominem de hac veritate dubitaſſe: etiamſi plerique ad Pontificem Romanum hoc jus eſſe devolutum arbitrati ſint, eſſe magnæ dementiæ rati ſibi perſuadere cuncta vetuſtiora præſtare recentibus præterquàm quod alios alia ſæcula mores poſtulant.

Hanc Palavicini & doctorum omnium ſententiam cum defendere ſtatuiſſet illuſtriſſimus PETRUS DE MARCA ex Archiepiſcopo Toloſano Pariſienſis lib.7. *De concordia Sacerdotij & Imperij ſive de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ.* Davidius opere gallico pari craſſamento cum majoribus libris confutare ac frangere ſuſcepit : & quamvis adhuc ex ordine laïco in pulvere Scholaſtico ſulcos diduceret, virum ſcientiâ, virtute & dignitate ornatiſſimum quem in vivis adoraverat aperto marte poſt mortem oppugnare non metuit. Verùm non ſine quadam ignaviæ ſuſpicione : imbecilli enim eſt militis hoſtem in ſepulchro

chro debellare, nec turpius aut miſerius homini accidere poteſt quàm ipſa victoria de homine mortuo; quæ etiamſi ad meliores venit eos ipſos ferociores impotentioreſque reddit. Ego verò cùm nihil forti viro dignius atque homini pio congruentius eſſe putem quam viros illuſtres etiam poſt fata defendere, non æſtimavi alienum ab inſtitutis meis ad tantulum opus quod præ manibus habes, Lector optime, ſedulò incumbere erroreſque diverſæ partis ſcriptoris ſine fuco aut fraude confutare. Verumenimverò ne otio & literis intemperanter abuti viderer nihil mihi magis pertimeſcendum fuit quàm grande denſumque volumen ſcribere, cujus craſſitudo animos ab omni lectione deterreret, cauſamque juſtam longiori ſermone adeò perorare ne (ſicut accidit Davidio) judices in exordio ſatiati conſopirentur. Igitur conſilium meum non fuit defendere omnia illuſtriſſimi Petri de Marca opinamenta; voluntatemque meam aggregare ad tuendas omnes rationes partium à quibus ſtare placuit: neque pariter confutare omnia quæ protulit è contra Davidius. Enimverò quemadmodum Davidius non ſemper animo falli videtur, nollem ego vadimonium promittere pro omnibus conjecturis & interpretatio-

nibus quibus illustrissimus Scriptor P. De Marca modo asserit ea de quibus extemplo dubitat, comprobat & comprobata mirabiliter revellit. Itaquè ad scribendum solùm animum appuli ut eam veritatem defenderem cujus causam susceperat, neutiquam verò artes modosque omnes tuendæ veritatis reciperem, quorum curam studiumque relinquendum putavi clarissimo amanuensi schedarum & scriptorum erudito sequestri qui rempublicam literariam libris ejus post mortem locupletavit, eosque publici juris fecit. Hac agendi ratione impositam mihi necessitatem sensi non componendi libri sed libelli, non operis tanti sed tantuli: ad cujus compositionem ejusmodi curatione incubuisse (servato temporum ordine quibus antiquæ & majores episcoporum causæ agitatæ sunt) me fortasse ita perspiciet lector ut ei nihil in re tanti momenti prætermissum aut perperã dictum videatur. Hæc enim Theologis ita ut aliis scriptoribus suprema lex imposita est ut in legendo studium semper erigant, rerumque quas tractant, ordine ac methodo lectores non mediocriter retineant. Ego verò hanc gloriam hoc opusculum adeptum iri facile confido. Veterum enim episcoporum atque excellentium virorum ancipites variique casus, quos bre-

vi & contracto ſermone narrat, habent admirationem,expectationem, lætitiam, moleſtiam, ſpem, timorem: & cum notabili exitu ſæpè concludantur,explent animum jucundiſſimæ lectionis voluptate. Cum præſertim nihil ſit aptius ad delectationem lectoris quàm temporum varietates fortunæque viciſſitudines quæ quocunque ſtylo ſcriptæ ſint etſi nobis optabiles in experiendo non fuerint, in legendo tamen ſunt jucundæ. Habet enim præteriti doloris ſecura recordatio delectationem. His accedit accurata veterum inſtrumentorum diſcuſſio, quæ viris literatis maximo oblectamento eſſe ſolet,quippè cùm arte nulla feliciùs è tenebris eruatur amica veritas quæ ſua quaſi nuditate verecunda,ac pudore virginali timida,aut pulchritudine ac ſpecie faſtidioſa ſe ſe conopeis ac ſtragulis ſalebroſæ antiquitatis obumbrat, adeò ut in parietinis Chriſtianæ reipublicæ quibus dies noſtri pereunt, inventum ejus difficilem excogitationem ſemper habeat & negotia ſuis exploratoribus faceſſat. His adductus rationibus cùm anceps diu eſſem conſilij an meo nomine hanc lucubrationem inſcriberem de eo expungendo diu deliberandum non fuit. Verumtamen, ut ingenuè fatear,cum ſocietati Theologorum Pariſienſium non paucis ab-

hinc annis nomen dederim, paratumque me esse ad defensionem veritatis usque ad effusionem sanguinis juraverim, ejusmodi ratio ut nomen meum occulerem omninò non impulit: sed ne fortasse spes fortunæ melioris aliquando delusa me ad quandam palinodiam turpiter adigeret, quâ apud plerosque fama nomenque Petri de Marca vehementer laborant. Ejusmodi enim est generis humani indoles, quantumvis illi à spe, metu, partibusque reipublicæ animus liber sit, ut si rerum adversarum incommoda fortiter sustineat secundarum illecebris non resistat. Contigit enim ut qui vir fortissimus pro vetitate corium sibi detrahi passus est, titillatione vincatur. Via igitur nulla securior est ad tuendam veritatis causam quam celato nomine scribere. In suspiciosissima tempora adducti sumus quibus hic usus mirabiliter in republica literaria invaluit, ut exempla tot illustrium Scriptorum qui eam florentissimam reliquerunt planissimè testificantur, quorum infinitæ lucubrationes anonymæ omnium eruditorum manibus honorificentissimè versantur; *de gratia, de prædestinatione, de rebus moralibus, de perpetuitate fidei, de justificatione, de pœnitentiâ publicâ, de contritione, &c.* Adeò ut his rebus bene prudenterque

disputa

disputatis, dubitandi locus relinquatur honestius an turpius sit opusculum nomine autoris inscribere, an illud penitùs omittere. Eo enim nostræ ætatis πολιτικώτεροι res adduxerunt ut ipsimet scriptores profani quos summâ ope niti decet, ne vitam silentio transeant, sed ut ingenij opibus gloriam quærant, memoriamque sui maximè longam faciant, sui nominis verecundiâ erubescere videantur.

Jam verò si quis forsitan percontari velit quid sit quod latino sermone responsum fecerim Davidio qui Gallicè scripserat; Ipse nos Davidius doceat cur Gallicè refutaverit D.Petrum de Marca, cujus libros non nisi latino idiomate conscriptos legerat. Ego verò duplici ratione ad hoc scribendi genus mentem traduxi. Scilicet ut infinitos locos Patrum & Conciliorum qui de Græcis & Latinis in linguam Gallicam transferendi occurrebant in hoc opere evitarem: quorum nemo adeò fidus interpres esse potest ut ab omni vituperatione ac adversariorum vitiligatione immunis sit, quæ scriptoribus ac lectoribus infinitum fastidium parere solent. Præterea ut non solum Gallicanæ sed & exteris nationibus prodessem aptior mihi visa est latinitas, impeditura ne res episcoporum sacræ subli-

mi dignitate & amplitudine præcelſæ, quæ hoc volumine tractantur, plebæis imperiti vulgi manibus fædarentur.

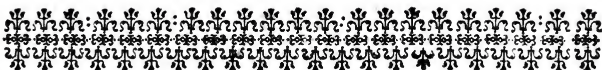
Nunc igitur ut æqui judicis munus obire poſſis, erudite Lector, cauſamque tot controverſiis implicatam, quam decidere jam tuum eſt, ex actis & inſtrumentis litis intelligere: unum ſupereſt, videlicet, ut rogationi meæ non abnuas, quâ pro tuâ æquitate & humanitate peto, in gratiam ſubmoroſi & ambitioſi elegantiarum amoris quo ætas noſtra laſcivire videtur, ut antequàm ad lectionem hujus libri acceſſeris, errata typographica amicâ manu caſtigare, crenâque ſtyli ſcalpello bene temperatâ emendare velis. His enim erratis ita fit ut errores qui ſenſum plerumque turpiſſimè deformant multitudine innumerabiles exurgant, ipſaque dictio vitiis ſermonis obſcæniſque ſtribligibus aliquando laboret. Quæ cum propter longinquitatem itineris inter prelum typographicum & muſæum noſtrum, nobis invitis irrepſerint, ſine injuria adſcribi non poſſunt. Interim verò ſpero te, ſi hanc æquitatem ſervaveris, ex hac lucubratione uberes fructus perceptum iri, ſi ex ea potiſſimè intellexeris me nulla ſpe mercedis ludificatum, hominem ignotum, tuo tamen amore & be-

nevolen

nevolentiâ non penitus indignum, omnia mea ſtudia, omnem operam, curam, induſtriam, cogitationem, mentem denique omnem in ſanctorum epiſcoporum defenſione fixiſſe & locaviſſe, ſtatuiſſeque reliquo vitæ tempore in ea me non officij ſolum fructum ſed etiam pietatis & religionis laudem debere quærere: adeòque non ſocordiâ atque deſidiâ bonum otium quod Deus nobis fecit contere.

INDEX

INDEX CAPITUM.

Index Capitum.

à *Damaso*

DE ANTIQUIS ET MAJORIBUS EPISCOPORUM CAUSIS.

CAPUT I.

Explicantur loci S. Cypriani de Fortunato, Felicissimo, Martiano, & Basilide Episcopatu depulsis.

SI mentem Sancti Cypriani assequutus est Davidius articulo primo libri de Judiciis canonicis Episcoporum, quem vernaculo sermone scripsit; benè ac sapienter assumit ad tuenda jura Summi Pontificis Ecclesiæ, in Episcoporum causis. Verùm si è contra certissimis argu-

 mentis

mentis probare non eſt difficile, vehementer animo falli, & à ſenſu ſancti Martyris non ſolùm alienum, verùm etiam eidem prorſus contrarium eſſe; Davidium ſe non bonam agere cauſam fateri neceſſe eſt: de qua ex continenti ſermone & elucidatione prudens Lector quid ſentiendum ſit, non difficiliter intelliget.

PRIMVS LOCVS S. CYPRIANI.

Primum hunc locum tractat Epiſtolâ LV. Cornelio Papæ. *Nam cùm ſtatutum ſit omnibus nobis & æquum ſit pariter ac juſtum vt vniuſcuiuſque cauſa illic audiatur vbi eſt crimen admiſſum, & ſingulis portio gregis ſit adſcripta quam vnuſquiſque & gubernet rationem ſui actus Domino redditurus, oportet vtique eos quibus præſumus non circumcurſare nec Epiſcoporum concordiam cohærentem ſuâ ſubdolâ & fallaci temeritate collidere, ſed agere illîc cauſam ſuam vbi & accuſatores habere & teſtes ſui criminis poſſint, niſi ſi paucis & perditis minor eſſe videatur autoritas Epiſcoporum in Africa conſtitutorum qui jam de illis judicarunt.*

AD perfectam huius loci intelligentiam opus eſt obſeruare, Fortunatum & Feliciſſimum (cùm iis communione Eccleſiæ interdictum fuiſſet propter atrocia crimina, ac potiſſimè communicationem cum Chriſtianis qui tempore perſecutionis idolis ſacrificauerant, quos in priſtinum ſtatum ſiuè prouincias Eccleſiaſticas ſine pœnitentiâ reſtitui debere intendebant) non inueniſſe meliorem viam trahendi ad rationes partium ſuarum Epiſcopos Africæ, quam ſi ipſimet conjurationem Epiſcoporum

rum haberent, & hac arte nationum externarum Antistites allicerent, ac præsertim Romanum Episcopum, à quo propter sedis amplitudinem & antiquitatem egregiam atque officiosam operam expectabant.

Quamobrem factionis duces duabus artibus vsos esse ex hac sancti Cypriani Epistolâ perspicimus.

I. Fortunatus ad quendam Priuatum se adjunxit, hominem non paucis ab hinc diebus hæreticum, qui conjuratorum auxilio scilicet Felicis, Jovini, Maximi, & Reposti ipsummet Fortunatum Episcopum creauit, *Hi quinque cum paucis sacrificatis vel male sibi consciis Fortunatum sibi pseudo-Episcopum cooptarent.* Verùm omittendum non est hos quinque factiosos se gerere vt Episcopos, quippè cùm S. Cyprianus eos pseudo-Episcopos appellitet: ipsi verò frequenti numero esse sibi persuaderent, vti Romanis per litteras significaverant. *Vt cum de sacrificatis vel hæreticis amplius quàm quinque Episcopi non fuerint qui Carthaginem venerint, & Fortunatum sibi dementiæ suæ socium constituerint, illi tamen quasi filij diaboli & mendacio pleni ausi sunt, vt scribo, jactitare viginti quinque Episcopos affuisse: quod mendacium & isthîc prius apud fratres nostros jactitabant dicentes viginti quinque Episcopos de Numidiâ esse venturos qui sibi Episcopum facerent. Quo in mendacio suo postea quàm quinque solis conuenientibus naufragis & à nobis abstentis detecti sunt atque confusi. Romam cum mendaciorum merce nauigarunt, quasi veritas post eos nauigare non posset, quæ mendaces linguas rei rectæ probatione conuinceret.*

At Felicissimum Episcopatum spectasse, ceù intendisse non perspicimus. Duo verò tantùm aduersus eum certissima S. Cyprianus hâc Epistolâ nos docet. Primò ei fuisse Ecclesiæ communione interdictum ab Episcopis Africæ: Secundò Papam Cornelium eidem similiter communione interdixisse. *Item Felicissimum signiferum seditionis reco-*

gnosceres qui & ipse in eisdem Coëpiscoporum nostrorum factis ad te pridem continetur qui non tantùm ab iis isthîc abstentus, sed abs te illîc nuper de Ecclesiâ pulsus est. Sed cum Felicissimus pseudo-Episcoporum societati nomen dedisset, non potuisse sibi communione interdici, contendebat.

Hoc primum fuit artificium quo Fortunatus & Felicissimus suum schisma sustentarunt, ipsíque aduersus vniuersam Africæ Ecclesiam steterunt; ejúsque Episcopos legitimos: à quibus juxta juris regulas eis in Conciliis ceù Synodis Prouincialibus communione interdictum fuerat.

II. Alterum fuit artificium scribendi ad Cornelium Papam, non vt à Synodis Africæ in quibus condemnati fuerant, ad ipsum appellarent, sed è contrà vt eos ad communionem injecto terrore admitteret, minis ac probris eum affecerunt. Non videntur quicquam egisse vt litem judicatam ad iterandam disceptationem recenseret: hoc enim speciatim in causâ Felicissimi superuacaneum fuisset, quippè authoritate Cornelij à fidelium societate distracti; vt *suprà* obseruauimus: sed desperati metum injicere conabantur *cum summâ desperatione comminantes* & vi ac minis cogere, vt ad partium suarum rationes se adjungeret.

Igitur S. Cyprianus hanc Epistolam scripsit sanctissimo Papæ, vt ad ejusmodi hominum minas sustinendas, & præsidium Ecclesiæ animum illius accenderet.

Petrus de Marca, vt refert Davidius, hâc Epistolâ quam disceptamus probare contendit primis temporibus Episcopos in Conciliis Prouincialibus omni appellatione remotâ ad Pontificem Romanum, judicatos fuisse. Ipse verò Davidius hoc argumentum æstimat imbecillum, nec accommodatè putat adduci posse exemplum Fortunati & Felicissimi ad probandum Episcopos jurisdictioni Synodorum Prouincialium esse obnoxios omni jure appellationis

ad

ad Romanam sedem remoto, quippe cùm Presbyteri simplices fuerint, Episcoporum caractere atque amplitudine vacui. Sed ejusmodi observatio nihil attinere videtur. Quàm difficile est enim probare ætate Sancti Cypriani aliam ac diversam judicandi Episcopi & Sacerdotis fuisse rationem. Vt ipsomet exemplo Fortunati perspectum est: qui suis rebus non cavet, nec providet, appellationis arte, ad Romanum Pontificem, sed minarum ac metus, quibus ejus animum explet. Non ei exprobrat Cyprianus usurpata Episcoporum privilegia, ob postulatam disceptationem litis judicatæ iterandam, coram Pontifice Romano. Nec ipsi scripsit Pontifici ad recuperandam jurisdictionem adversus Presbyteros Ecclesiæ Africanæ usurpatam; sed vt ab animo Pontificis injectum terrorem dispelleret, ipsúmque impediret ne familiariter uteretur hominibus quibus communione interdictum fuerat, ne illos socios aut comites siuè in conviviis aut colloquiis haberet; ideóque hæc verba S.Pauli objecta: *Præcipimus vobis in nomine Domini Iesu Christi vt recedatis ab omnibus fratribus ambulantibus inordinatè & non secundùm traditionem quam acceperunt à nobis*, ipsûmque Pontificem in crimen vocare videtur cujusdam habiti cum ejusmodi hominum genere commercij. Præterea Sanctus Cyprianus causas communes seu generales profert, quæ æquabili ratione Episcopis & Presbyteris conueniunt: vt abducat Cornelius Papa ab ejusmodi hominum quærimoniis aures suas, & perspectum sit omnibus vltimæ cognitionis sententiâ in Synodo fuisse judicatos.

Epist. 2. ad Thessalon. c.5.v.6.

Prima causa est, scilicet, quia omnibus Episcopis & Presbyteris statutum est, vt vniuscujusque illîc negotium tractetur vbi crimen commissum est. Nam hæc verba Sancti Cypriani speciatìm notanda sunt; *vniuscujusque*, quippe æqualiter Episcopos & Presbyteros significantia. Non enim sibi cogitatione fingendum est,

ibi Sanctum Cyprianum de ſolitariis Preſbyteris Epiſcopali amplitudine vacuis mentionem facere, qui huic ſynodi judicio obnoxij ſint, propter hæc verba: *Oportet vtique eos quibus præſumus non circumcurſare nec Epiſcoporum concordiam cohærentem ſuâ ſubdolâ & fallaci temeritate collidere.* Enimverò cum hoc vtitur verbo *præſumus*, & ait *non oportere eos quibus præſumus circumcurſare*, per eos *quibus præſumus* intelligit Preſbyteros & Epiſcopos Provinciæ ſingulos, judicio aliorum Epiſcoporum & Preſbyterorum in Concilio congregatorum obnoxios; quemadmodum hodiè fieri poſſet, ſi priſtinum vſum Conciliorum provincialiũ Eccleſia Gallicana conſequeretur, nec prava conſilia obſiſterent. Congruere videtur ſenſus ejuſdem Sancti Cypriani, cùm ait eadem Epiſtolâ Cornelio Papæ de Clero Romano, *& florentiſſimo illic Clero tecum præſidenti* juxta Sancti Pauli verba 1. ad Timotheum cap. 5. verb. 17. *qui bene præſunt Presbyteri*, & Sancti Ignatij Martyris Epiſtolâ ad Magneſianos. *Sed vniamini Epiſcopo & præſidentibus* ἀλλ, ἑνώθητε τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ τοῖς προκαθημένοις. Præterea habitâ ratione amplitudinis Epiſcopi Charthaginenſis, ita potuit loqui Sanctus Cyprianus adverſus alios Epiſcopos Africæ. Quamobrem aſſumi non poteſt ad concludendum hæc Epiſtola, ad ſolitarios Preſbyteros ſimplices reſpexiſſe S. Cyprianum.

Altera Sancti Martyris cauſa ceù ratio eſt, neceſſe eſſe ibi negotia tractari vbi ſcelerum teſtes atque reorum accuſatores eſſe poſſunt; quæ ad Epiſcopos æquè ac Preſbyteros ſpectat. Igitur tempore Sancti Cypriani judicabantur in Synodis Epiſcopi & Preſbyteri. Ad tuendam hanc diſciplinam & judicij formam, centum & quinquaginta annis poſt exactam S. Cypriani ætatem Concilium Africanum de quo dicturi ſumus capitibus 38. & 39. hujus operis ſcripſit Celeſtino Papæ huius nominis primo, *Preſbyterorum quoque & ſequentium Clericorum improba refugia*

ſicut

ſicut te dignum eſt repellat ſanctitas tua, quia & nulla patrum definitione hoc Eccleſiæ derogatum Africanæ & decreta Nicana ſiue inferioris gradus clericos, ſiue ipſos Epiſcopos ſuis Metropolitanis apertiſſimè commiſerunt. Prudentiſſimè enim juſtiſſiméque viderunt quæcunque negotia in ſuis locis vbi orta ſint finienda, nec cuicunque providentiæ gratiam ſancti Spiritus defuturam. Iam ipſémet Davidius judicet an mentis compotis hominis ſit, accuſare Petrum de Marca argumenti ſupervacanej, cùm ex hac Sancti Cypriani Epiſtolâ intelligendum duxerit Epiſcopos in Synodis eſſe vltimæ cognitionis ſupremos judices cauſarum Epiſcopalium. Cùm è contra perſpectum ſit Epiſcopos & Preſbyteros æquabili ratione Synodorum judicio fuiſſe obnoxios, cùm præſertim de iis indiviſìm loquatur Sanctus Cyprianus, eóſque Preſbyteros Romam euntes jura Epiſcoporum violaſſe, ſibíque eorum privilegia irrogaſſe non dicat.

Ob iſtam fortaſſe rationem Davidius anteceptæ opinionis argumentum perſequitur, & contendit tempore Sancti Cypriani Epiſcopos nequidem judicio Synodorum fuiſſe obnoxios, ſed ab ipſómet ſummo Pontifice primâ vice fuiſſe judicatos. Quamobrem ſecundum Sancti Martyris locum adducit ex Epiſtolâ 67. ad Stephanum Papam.

SECVNDVS LOCVS S. CYPRIANI.

Dirigantur in provinciam & ad plebem Arelatæ conſiſtentem à te litteræ, quibus abſtento Martiano alius in locum ejus ſubſtituatur.

HVnc locum æſtimat Davidius argumentum graviſſimum ſupremæ poteſtatis ſummi Pontificis, ad abdicandos primæ cognitionis judicio, ſuo Magiſtratu Epiſcopos.

Porrò illud examinare jam expedit.

Hanc

Hanc Epistolam Cyprianum nunquam scripsisse & inter eius opera perperam recenseri dicere possem. Cum præsertim tantâ verborum suauitate scripta sit Stephano Papæ, cum quo multa contentio animorum ac paulò acerbior controversia de Baptismo Hæreticorum intercesserat; & in codicibus manuscriptis Vaticano, Beneventano, & Sorbonico non occurrat. Sed dato non concesso, hanc Epistolam esse hujusce patris, fœtum sine controversiâ genuinum; eámque scripsisse, exiguo tempore inter Stephani ad Pontificatum promotionem, & Sancti Cypriani contentionem elapso: non adeò tamen Davidij consiliis ac menti suffragari videtur.

I. In culpâ est Davidius, dum ait ex hac Epistolâ non intelligi Episcopos Galliarum singulare judicium adversus Marcianum tulisse. Vix enim credo integram Epistolam perlegisse quamvis brevissimam. Quippè cùm Sanctus Cyprianus dicat *nec sic agat*, scilicet Martianus, *quasi ipse judicaverit de collegio Sacerdotum quando sit ab vniversis Sacerdotibus judicatus*. Reuera Gallorum ibi speciatìm nulla mentio existit. Sed cùm ab vniuersis Episcopis judicatus sit, non sine vitiligatione ab hoc judicio Episcopi Galliæ exclusi viderentur. Et in eo satis est argumenti, ad probandum mentem Cypriani nunquam fuisse, eundum esse Romam ad obtinendum primæ cognitionis judicium in causa abdicationis Martiani.

II. Et si Martianus à nomine judicatus fuerit vt subijcit Davidius, non erat necesse à quoquam judicari. Nam superuacaneum erat interdicere communione homini & ab Ecclesiæ septis eundem amoliri, qui de ea animo libenti & sponte suâ decesserat, suámque perduellionem palàm ac publicè jactitabat & impium fœdus quod cum Nouatiano pepigerat. *Qui jam pridem jactat & prædicat quod Nouatiano studens & ejus peruicaciam sequens à communione se nostrâ segregauerit.*

Cum

Cùm Episcopus aut quilibet alius se Ecclesiam deseruisse significat, obnoxium se sentit judicio in Hæreticos lato, quorum sectæ se adjungit,nec alio opus esse videtur. Quāobrem hâc Epistolâ S.Cyprianus non rogat Cornelium Papam Iudicium,siue abjectionem Martiani,sed illi renunciat infortunium,seu casum ejus, de quo iam Faustinus Lugdunensis Episcopus ipsimet Cornelio, rescripserat. Et quoniam impietas Martiani totam ciuitatem Arelatensem miscebat, rogat Pontificem litteras ex quibus plebs intelligat nullam inter eum & ejusmodi hominem intercedere societatem, & alius in locum Martiani substituatur Episcopus. Hic est enim verus horum verborum sensus. *Dirigantur in provinciam & plebem Arelatæ consistentem à te litteræ quibus abstento Martiano alius in locum ejus substituatur.*

III.Si Faustinus Episcopus Lugdunensis æstimavisset ad solitarium Papam confugiendum pro abdicando Episcopo, vt Davidius contendit, cur scribebat Sancto Cypriano? Eam ob rem neutri dubio procul scripserat: sed vt eos de calamitate quæ vniuersæ acciderat Ecclesiæ moneret, scilicet, de horribili casu Arelatensis Episcopi: & eorum opem erga derelictam plebem impetraret, nam etsi multi Pastores sint in Ecclesia, vnus tantum grex fidelium existit, & eam tantùm ob causam Stephano Papæ scribit Cyprianus. *Nam etsi pastores multi sumus, vnum tamen gregem pascimus.*

IV. Si mens Sancti Cypriani fuisset, supremam hanc potestatem penès Solitarium Papam existere ipsi dixisset ejus esse *consulere Ecclesiæ, & subvenire;atque illius regendæ libram tenere.* Sed è contra ad omnes Episcopos pertinere, ipsósque Ecclesiæ gubernandæ libram tenere, plurali, non singulari numero ait.*Cui rei nostrum est consulere & subuenire, frater charissime qui diuinam clementiam rogitantes & gubernandæ Ecclesiæ libram tenentes sic censu-*

ram rigoris peccatoribus exhibeamus, vt tamen lapsis erigendis & curandis vulneratis, bonitatis & misericordiæ diuinam medicinam non denegemus. Deniquè nullam rationem subjicit, quâ Pontificem excitet aduersùs Martianum, quâ non semetipsum cæterósque vehementer Episcopos accendat. Ergo nullam in Episcopo Romano autoritatem perspiciebat nisi omnibus Episcopalis Collegij proceribus æquabili ratione communem.

V. Idque adeò positum est extra omnem dubitandi aleam, vt ipsemet Sanctus Cyprianus, licèt in Cathedra Carthaginensi sedens, dum eâdem Epistolâ Pontifices Romanos Cornelium & Lucium laudat qui opinamenta Novatiani proscripserant, dandámque pacem & reconciliationem post lapsum pœnitentibus, & ad meliorem frugem reversis censuerant, eosdem suos antecessores nominat, quamuis revera Stephanum quippe Successorem & Vicarium, teneri potissimè dicat, eos incitatione consequi, *seruandus est enim antecessorum Beatorum Martyrum Cornelij & Lucij honor gloriosus.* Enimuerò secundùm antiquam Sancti Cypriani & Ecclesiæ doctrinam, sicut Episcopatus vnus, vna similiter est Cathedra, in qua sedent omnes Episcopi, & una est Ecclesia. Hoc grande mysterium vnitatis Cathedræ & Ecclesiæ patefecit nobis Christus Dominus cùm primum inter Apostolos Petrum elegit, licet pari eadémque potestate cæteros donauerit. *Hoc erant cæteri Apostoli quod fuit Petrus pari consortio præditi & honoris & potestatis, sed exordium ab vnitate proficiscitur, primatus Petro datur, vt vna Christi Ecclesia & Cathedra vna monstretur. Et pastores sint omnes; sed grex vnus ostenditur qui ab Apostolis omnibus vnanimi consensione pascatur.* Ideò dicit Optatus Episcopus Milevitanus lib. 2. contra Parmenianum, *& per Cathedram Petri quæ nostra est.* Ab hac sede omnibus Episcopis communi, nunquam recedere licet, apud quam Christus doctrinam veritatis deposuit,

S. Cypr. de vnitate Ecclesiæ pag. 50.

posuit, vt nos docet Sanctus Augustinus. *Cælestis magister cavendum præmonuit vt etiam de præpositis malis securam plebem faceret, ne propter illos doctrinæ salutaris Cathedra desereretur, in qua coguntur etiam mali bona dicere, neque enim sua sunt quæ dicunt. Sed Christi qui in Cathedra vnitatis doctrinam posuit veritatis.* Ea denique Sancti Petri est Cathedra, de qua Sanctus Cyprianus ait. *Nam nec Petrus quem primum Dominus elegit, & super quem ædificauit Ecclesiam suam cùm secum Paulus de Circuncisione postmodum disceptaret, vindicauit sibi insolenter, aut arroganter assumpsit vt diceret se primatum tenere & obtemperari à novellis & posteris sibi potius oportere.*

Epist. 166.

Epist. 70. ad Quintum.

Dicet Davidius hæc esse argumenta motus impo- " tentis animi Sancti Cypriani: hæc esse opinamenta in- " solentia quæ conceperat irritato animo sententiâ Ste- " phani Papæ qui ejus errorem condemnaverat. Sed si res " ita sunt, quare S. Augustinus non perspexit, cùm ei objectarent Donatistæ autoritatem Sancti Cypriani? si tantam esse Pontificis Romani autoritatem non dubitabat, cur non dicebat Donatistis opinionem Sancti Cypria- " ni fuisse condemnatam & Palinodiâ teneri? cur non di- " cebat eos fulcire suam sententiam autoritate hominis cui " Pontifex communione interdixerat, & qui totam Eccle- " siam miscuerat? Cur non dicebat Cyprianum, genera- " lem Episcoporum autoritatem extra limites antiquæ Ec- " clesiæ disciplinæ sibi præscriptos traduxisse opinionem " non tuendam propugnasse & in vitium nihil proban- " di, animum vertisse, nimis probandi desiderium? Cur " non dicebat vt Davidius, Cyprianum ex filio Sanctæ " Sedis obseruântissimo in illusorem & priuilegiorum lu- " dificatorem conversum? Denique cur immò, his bilis fer- " uescentis motibus contraria, ne dicam Davidij ineptiis opposita profert: verba ejus adeò clara & aperta sunt vt attentâ cogitatione vix indigeant. Sanctus Augustinus lib. 2. de

Baptiſmo cap. 7. *Nolite ergo nobis autoritatem objicere Cypriani ad Baptiſmi repetitionem, ſed tenete nobiſcum exemplum Cypriani ad veritatis conſervationem, nondum enim erat diligenter illa Baptiſmi quæſtio pertractata.* Verumtamen optimè ſciebat Stephanum Papam condemnaſſe Cypriani opinionem, vt ipſemet obſeruat lib. 5. de Baptiſmo. Neceſſe eſſet hìc exſcribere integrum librum 3. de Baptiſmo in quo ſcripſit Sancti hujus Martyris Apologiam quam mirificis laudum acceſſionibus cumulavit; & in qua dat excuſationem permanſionis in ſententiâ renovandi Baptiſmatis Hæreticorum, quoniam hæc quæſtio nondum in Concilio vniverſæ Eccleſiæ agitata fuerat. Vehementiùs loquitur libro de Baptiſmo contra Petilianum capite 13. in quo dùm æquat Cyprianum Stephano, Eccleſiam Carthaginenſem Romanæ ait, vtroſque ſuæ ſententiæ cauſam agentes in vnitate Eccleſiæ conſtitiſſe. *Duo erant eminentiſſimarum Eccleſiarum Romanæ ſcilicet & Carthaginenſis Epiſcopi Stephanus & Cyprianus, ambo in vnitate Catholicâ conſtituti, quorum Stephanus Baptiſmum Chriſti in nullo iterandum eſſe cenſebat, & hoc facientibus graviter ſuccenſebat. Cyprianus autem Hæreſi vel Schiſmate Baptiſatos tanquam non habentes Baptiſmum Chriſti baptiſandos in Eccleſiâ Catholica exiſtimabat, multi cum illo, quidam cum iſto etiam ſentiebant, vtrique cum eis in vnitate conſiſtentes.*

Nunquid non etiam congruunt quæ dicit lib. 2. contra Gaudentium cap. 7. *Sed iſtam tu mihi potes brevem ſolvere quæſtionem, quando rebaptiſabat Cyprianus ab Hæreticis venientes Eccleſiæ Carthaginenſis Epiſcopus. Tunc Eccleſiæ Romanæ Stephanus Epiſcopus in eodem Baptiſmo quem foris acceperant, ſuſcipiebat Hæreticos, & ambo hæc diverſa facientes in vnitate Catholicâ permanebant.*

Deniquè certum eſt S. Auguſtinum Cypriani mentionem feciſſe, & controverſiæ eius cum Stephano Papa,

operum

operum suorum locis plus centum, tàm in Epistolis, quàm libris adversùs Donatistas: Et tamen assero libenter, quamvis falsam æstimet opinionem Sancti Cypriani & errorem esse putet, nullum ex operibus ejus locum proferri posse, quo illum inobedientiæ postulet & detractationis imperio Stephani. Ex quo manifestè perspicitur, incogitabilem prorsus fuisse tempore Sancti Augustini tantæ molis autoritatem Romani Pontificis, adversùs fratres & socios Episcopos.

Tertius Locus S. Cypriani.

Tractat hunc locum Epistolâ 68. ad populum & Clerum Hispaniæ. *Nec rescindere ordinationem jure perfectam potest, quod Basilides post crimina sua detecta & conscientiam etiam propriâ confessione nudatam Romam pergens Stephanum collegam nostrum longè positum & gestæ rei ac tacitæ veritatis ignarum fefellit, vt exambiret reponi in Episcopatum de quo justè fuerat depositus. Hoc eò pertinet vt Basilidis non tam abolita sint, quàm cumulata delicta, vt ad superiora peccata ejus etiam fallaciæ & circumventionis crimen accesserit; neque enim tam culpandus est ille cui negligenter abreptum est, quàm execrandus qui fraudulenter abrepsit.*

Tantum abest, inquit Davidius pagina 16. vt ex hoc " loco quicquam intelligam quod ad sententiam D. " de Marca sustentandam deducere videatur; cùm im- " mò illustrius argumentum esse non sentiam summæ au- " toritatis Sedis Apostolicæ: Quam video ineunte tertio "

sæculo

„ ſæculo mœrentium, atque afflictorum Epiſcoporum ſa-
„ crum refugium, cujus paſtoralem ſollicitudinem trans-
„ maria diffuſam vſque ad extremos occidentis fines per-
„ ſpicio.

Quùm lector videre putat in libro, ea quæ in cogitationem Autoris neutiquam venêre, in magnum adducitur periculum concludendi quæ dicti Autoris menti valdè contraria ſint, ac ſenſui communi repugnent. At verò in hoc verſatur diſcrimine Davidius dum Cyprianum perlegit.

Intelligimus ex Cypriano duos Hiſpaniæ Epiſcopos, ſcilicet Martianum & Baſilidem, convictos crimine cultus idolorum, ſedes Epiſcopales deſerere coactos; quorum alter, ſcilicet Baſilides, laïcam tantùm communionem rogaverat poſt peractam pœnitentiam.

Intelligimus ex ipsâmet Epiſtolâ, hos Epiſcopos ad ſummas ejuſmodi anguſtias compulſos, decreto Cornelij Papæ; quo cum omnibus orbis Epiſcopis ſtatuerat hujus generis reos poſſe ad pœnitentiam admitti ſublatâ omni ſpe reſtitutionis in ſui Ordinis functiones & priſtinos honores. *Maximè cùm jam pridem nobiſcum & cum omnibus omninò Epiſcopis in toto mundo conſtitutis, etiam Cornelius collega noſter Sacerdos pacificus ac juſtus & Martyrio quoque dignatione Domini honoratus decreverit, ejuſmodi homines ad pœnitentiam quidem agendam poſſe admitti, ab ordinatione autem cleri atque ſacerdotali honore prohiberi.*

Intelligimus duos alios Epiſcopos in eorum locum ſubſtitutos. Poſteà verò tædio afficiuntur Martialis & Baſilides, viámque ad reſtitutionem in ſuas ſedes parant. Proptereà Baſilides proficiſcitur Romam, *pergens Romam*; Stephanum Papam decipit, *geſta rei ac tacita veritatis ignarum fefellit.* Vt in ſedem iniuſtè reſtituatur, de qua juſtè dejectus fuerat, *vt exambiret reponi ſe iniuſtè in Epiſcopatum de quo iuſtè fuerat depoſitus.* Intelligimus ex hoc perfugio ad

Roma

Romanam ſedem & Pontificis ludificatione, Baſilidem magis reum, magíſque indignum honore Epiſcopali evaſiſſe. *Hoc eò pertinet vt Baſilidis non tam abolita ſint, quàm cumulata delicta, vt ad ſuperiora peccata ejus etiam fallaciæ, & circumventionis crimen acceſſerit.*

Intelligimus prorſus ſupervacaneum fuiſſe iſtud ad Pontificem Romanum perfugium, *nec reſcindere ordinationem iure perfectam poteſt.* Scilicet neceſſe eſt conſiſtere, quod ſemel adverſùs eos decretum eſt: nulláque poteſtas eſt, cuius pondere ordinatio eorum reſcindi poſſet qui locum miſerorum Epiſcoporum occupabant,

Attamen Davidius ijs prorſus contraria ex hâc Epiſtolâ intelligenda putat, quam aſſumit ad concludendum hunc locum de quo diſceptamus, eſſe argumentum perilluſtre autoritatis Pontificiæ in cauſis Epiſcoporum ſuis ſedibus depulſorum.

Sed hæc omnia æquabili ratione militare videntur, ad præſidium autoritatis aliorum Epiſcoporum, ad quos Martialis & Baſilides pariter confugerant.

Quippè ex hac Epiſtolâ plus ſatis perſpectum habemus multos Epiſcopos non deſtitiſſe cum ijs communicare.

„ Quamobrem quærenti Davidio quâ ratione Epiſcopi
„ extremis è finibus Hiſpaniæ ſuis ſedibus pulſi, iter Ro-
„ mam ſuſcepiſſent, vt ſollicitationibus ſuam reſtitutio-
„ nem obtinerent niſi jam his temporibus ſtabile firmúm-
„ que Roma fuiſſet Epiſcoporum exulantium ac ſedibus
„ perſecutione aut ſchiſmate pulſorum perfugium?

Reſponſio facilis eſt eos confugiſſe Romam ſicut ad alias urbes, imploraſſe opem Pontificis, ita ut aliorum Epiſcoporum, ipſummet ſicut & cæteros, erroribus ac fallaciis fuiſſe obnoxium.

Rigaltius, cujus notas ad Cyprianum approbavit M. Grandin, jucundiſſima reſponſione hanc quæſtionem ſolvit, *Romam pergens*, inquit de Baſilide, „ *quo ſolebant contuma-*

contumaces ut, provt ab suis quibus erant noti, faciliùs fallerent. Verum enimvero dubium subolere nemini potest quin S. Cyprianus alienior sit à mente eorum qui penes Pontificem Romanum jus esse sibi persuadent restituendi in suas sedes hos Episcopos, quippe cùm de obsequio illi debito nullam mentionem faciat, neque de admonitionibus illi habendis si fortè hoc jure uti contingat. Sed è contra qualemcumque favorem supervacaneum fore asserit: *nec rescindere ordinationem jure perfectam potest.* Totum S. Cypriani in hac Epistolâ consilium est, probare non esse ferendam ejusmodi hominum restitutionem in pristinas functiones, quicquid Papa vel cæteri Episcopi in gratiam eorum fecerint, qui contra disciplinæ Ecclesiasticæ leges cum eis communicant. Id confirmat multis Scripturæ sacræ exemplis. Igitur nihil magis est à veritate alienum eâ conclusione, quam ex hoc loco assumit Davidius, & apertè constat ex eo prorsùs aliud intellexisse quàm quod significat. Attamen cùm in mentem incurrunt dicacia verba quibus S.Cyprianum carpere placuit, eumque appellare non dubitat sanctissimum Martyrem,
„ hominem iracundum, qui Episcoporum autoritatem
„ generatim extra limites antiquâ Ecclesiæ disciplinâ sibi
„ præscriptos traduxerat, & irritato animo conceperat opi-
„ niones insolentes & doctrinam singularem impotentis
„ animi motibus accensus adversùs Stephanum Papam,
„ qui denique Posteris exemplum extiterat formidabile in-
„ firmitatis humanæ, dum puncto temporis ex filio sedis
„ Apostolicæ observantissimo privilegiorum ejus illusor &
„ ludificator evaserat; Hæreo fateor & in cogitationem suspicionis venio malitiæ potius quàm ignorantiæ Davidij ratus fieri nunquam potuisse, ut tam insolenter pessumdaret sanctissimum Patrem quem ferè quindecim ab hinc seculis Doctorem & defensorem Episcopatus Ecclesiæ veneratur, nisi benè intellexisset mentem hujus

alienio

alieniorem ab ea quam multa contentione ei tribuere nititur.

CAPUT II.

Explicatur causa Sancti Dionysij Episcopi Alexandrini Hæresis postulati Romæ coram cognomine Dionysio Papa anno Christi 263.

CARDINALIS Baronius qui nullam in amplificandâ autoritate Romanæ Sedis occasionem prætermittit, in eam rem esse mirabiliter, putat ea, quæ in negotio S. Dionysij Alexandrini, circa annum Christi contigerunt 263. At verò ita se res habuit.

Cùm Hæresis Sabellij suo fœtore quorumdam Episcoporum Libyæ superioris mentes implevisset, existimavit Dionysius pro suæ sedis amplitudine, adversùs Episcopos Ecclesiarum Pentapoleos è re suâ esse eorum contumaciam coërcere.

Quamobrem primùm misit Legatos, qui nihil obtinuerunt: Deindè scripsit litteras. Sed quoniam eorum mentes Sabellianæ Hæresis lue laborabant, Dionysij benè dicta malè interpretati atroci calumniâ criminati sunt erroris, & affirmare non sunt veriti, eum non solùm non credere Filium consubstantialem Patri, verùm etiam in his litteris asserere Filium esse opus Patris.

Quidam S. Dionysij mêntem non assequuti ejus nomen de hoc crimine Romam detulerunt. Et ibi congregato Concilio, opinio adeò malè fuit excepta ut S. Dionysius de illa se purgare, ac se defendere coactus fuerit.

image
not
available

jectum fuit, Sanctum Dionyſium omni culpâ liberatum decreto abſolutionis à Papa Dionyſio dimiſſum fuiſſe; de hoc enim nulla mentio eſt apud Sanctum Athanaſium, aut quoſlibet alios Scriptores Eccleſiaſticos. Prætereà non videtur Concilium Romanum ullum pronunciaſſe judicium adversùs Epiſcopum Alexandrinum; ſed tantummodò indignè tuliſſe, *& Synodus Romæ coacta indignè tulit*, nulla ſpeciali teſtificatione ſignificans hanc indignationem ad prava S. Dionyſij opinamenta Arianorum factioni propitia reſpexiſſe, vel ad ejus accuſatores quos omnes hujus Synodi Patres fortaſſè calumniatores æſtimabāt.

II. Si hoc Concilium ſuper hoc negotio aliquod judicium tuliſſet, & ejuſmodi jus ſibi competere cogitaſſet, incredibiliter Papa ſententiam Epiſcoporum qui ad hanc Synodum coïverant, Dionyſio Alexandrino nunciaſſet, *& Romanus ad cognominem omnium ſententiam ſcripſit.* Immò verò reum citaſſet Dionyſium Alexandrinum, & teſtes eidem produxiſſet. Ex hoc ergo negotio ne veſtigium quidem juridicialis abſolutionis aut condemnationis eruitur, nulláque ſpecies judicij canonici perſpicitur.

S. Athanaſ. de Synodis Arim. & Seleuc. ὁ δὲ τῆς ῥώμης ἐπίσκοπος τὴν πάντων γνώμην γράφει.

III. Si Sanctum Dionyſium hæc Synodus omni culpâ vacuum abſolutionis ſententiâ declaraſſet, ut putat Binius cur S. Athanaſius eundem ejuſmodi ſententiâ abſolutum Arianis non expoſuiſſet jactantibus ſibi propitium ac magnum ſuæ opinionis præſidium? Cur tantùm excuſationem dediſſet reſponſionum ad criminationes omiſſo judicio in cauſa tanti ponderis emiſſo? Cur hoc judicio profligatam Hæreſim ab Eccleſiâ non arguiſſet Et cùm præſertim, omni labe criminis immunem ad poſteros memoriam, Dionyſij Alexandrini traducere vellet, poterátne innocentiæ illius atque integritatis certius argumentum aut illuſtrius monumentum edere, hâc ſententiâ abſolutionis ſi unquam in rerum natura extitiſſet?

IV. Incurrit adhuc in mentem ficti hujúſce judicij Ro-

C 2 mani

mani graviſſimum argumentum. Fuiſſet enim ſententia abſolutionis aut condemnationis; non poteſt dici abſolutionis, propter rationes mox allatas, cùm præſertim hæc ſententia pronunciata fuiſſet omiſſâ defenſione S. Dionyſij qui ſuam, ut obſervat Athanaſius Apologiam ſcripſerat poſt ſententiam Epiſcoporum Synodi Romanæ ſibi ſignificatam, quod valdè abſurdum eſſet. Incogitabile enim eſt Concilium auditis tantùm criminationibus judicium abſolutionis adversùs reum indictâ cauſâ pronunciaſſe. Sed & magis abſurdum eſſet dicere ſententiam condemnationis; quippè cùm nihil magis iniquum ſit quàm omiſſis reſponſionibus condemnare accuſatum.

Prætereà ſi condemnatus fuiſſet, incredibile maximè videretur de hoc judicio nihil dixiſſe Arianos aut Athanaſium hujúſce judicij iniquitatem, Magni Epiſcopi Alexandrini tot artibus patefactâ integritate atque innocentiâ, non demonſtraſſe.

V. Igitur ex his colligere debemus, nullum Romæ pronunciatum fuiſſe judicium ſuper criminationibus Dionyſij Alexandrini. Immò verò non videtur Synodus hac de cauſâ ſpeciatim coacta: ſed aliâ nobis incognitâ Romæ habita, cùm accuſatores ad urbem appulerunt. Dicit tantùm S. Athanaſius Synodum Romæ coactam indignè tuliſſe. *Et Synodus Romæ coacta indignè tulit.* Nec ullâ ratione coactæ Synodi cauſam ſignificat. Adhuc pauciora Athanaſio dicit Euſebius. Quippè Synodi Romæ habitæ mentionem nullam facit, neque criminationis ullius; obſervat tantùm Dionyſium Alexandrinum ſcripſiſſe quatuor libros contra Hæreſim Sabellij, quos gentili ſuo Dionyſio Romanorum Epiſcopo nuncupavit.

Euſeb. l.7. hiſtor.cap. 26. pag. 277. Edit. Valeſij.

VI. Quamvis ad purgandam Dionyſij Alexandrini famam vehementi cura incubuerit S. Athanaſius; attamen non deſunt magni nominis Scriptores Eccleſiaſtici qui eam acriori ſtylo defricant. Enimverò [a] Gennadius, [b] S. Hieronymus

[a] Apud Aug. de

ronymus, [c] & S. Basilius eum ad partes Arianorum defecisse suspicantur ante ortum Arium; cum injecto metu nimio Hæresis Sabellianæ perhorresceret. Verumtamen in mentem Autorum illorum nunquam venit judicium absolutionis vel condemnationis; aut Synodus ejus causa Romæ coacta. Ergo nullum extitit judicium quo suam causam Dionysius obtinuerit vel perdiderit, nec criminatio adversùs eum Romæ habita fuit, præter rumorem qui in urbe sicut alibi increbuerat ceu manarat, ex paullò stomachosiore sermone, quo vsus fuerat in Epistolâ ad Episcopos Pentapoleos. Enimverò, ut inquit [d] Athanasius, *Immò potiùs scripta illius demonstrant calumnias esse quibus vulgò impetitus est.*

Ecclesiast. dogmatibus.
[b] Adversus Rufin. l. 2.
[c] Epistol. 41.
[d] De sent. Dionysij Alexan. pag. 435.

CAPUT III.

Explicatur Historia Pauli Samosateni Episcopatu Antiocheno abdicati. Agitantur Concilia in causâ ejus habita annis 266. & 272.

SIMPLEX narratio eorum quæ in his Concilijs contigerunt, facilè convincet his temporibus necesse non fuisse ire Romam ad obtinenda sive primæ, sive supremæ cognitionis judicia in causis Episcoporum. Ex Eusebio hujus Historiæ scriptore solitario intelligimus, tempore Dionysij Alexandrini quo ejusdem nominis alter Dionysius successerat Romæ in locum Xisti, qui hujus Ecclesiæ res undecim annis gesserat, Paulum Samosatenum in Antiochenâ Sede collocatum fuisse post mortem Demetriani, habitúmque Antiochiæ Concilium ad reprimendos errores hujúsce

Lib. 7. hist. cap. 27.

Pauli de Christo indignè sentientis, vulgarem hominem æstimantis: Atque hujúsce Concilij frequentibus Conciliis interfuisse omnes Episcopos præter Dionysium Alexandrinum qui provectioris ætatis excusationem dederat. Observat Eusebius cum pluribus Presbyteris, & Diaconis sexcentos coïvisse Episcopos ex quibus octo nominat speciali ac singulari merito illustres. Ait prætereà diversis diebus celebratum hoc Concilium, Paulúmque Samosatenum omni conatu virus hæreseos occuluisse, Præsules verò Catholicos vehementer elaborasse ut illud deprehenderent: Quo tempore vitâ decesserat Dionysius Alexandrinus Episcopalis Magistratus anno decimo septimo suffectóque in locum ejus Maximo. Plura de hoc primo Concilio Antiocheno non scripsit Eusebius. Ex quo planissimè perspicimus Episcopum criminis postulatum reddere rationem villicationis suæ coram Concilio provinciali: & fuisse examini obnoxium ac censuræ, ceu judicio subjectum, ubi criminis testes occurrere poterant. Habemus apud Baronium & Binium litteras ab hoc Concilio ad Paulum Samosatenum Episcopum scriptas, quas in linguam Latinam vertit Jesuita Thurrianus, quæ de Christi Divinitate, quam insolenter pernegabat hic Episcopus Antiochenus, Fidei Catholicæ professionem continent, quarum in fine hæc leguntur. *Scire volumus an eadem nobiscum sentias & docèas, & nobiscum significes an iis quæ superiùs scripsimus, assentiaris, an non?* Intelligimus etiam ex Epistolâ ad omnes orbis Episcopos à Concilio secundo Antiocheno missâ, eâdem de causâ congregato, istum Paulum simulatâ Fide Ecclesiæ, atque obedientiâ Judices delusisse, & condemnationi se proripuisse.

Prætereà nihil didicimus de hoc primo Concilio, in quo nullum Pontificiæ autoritatis apparet vestigium: de qua nequidem in cogitationem venisse, testes, reum, aut Judices perspicimus.

Sed

Sed de hac veritate nullum dubitandi locum relinquunt ea quæ gesta sunt in secundo Concilio Antiocheno.

Enimverò quum Pauli Samosateni longior esse dissimulatio non posset, iterùm concurrere Episcopos necesse fuit & Concilium habere Antiochiæ anno 272. refert Eusebius huic Concilio innumerabiles numero adfuisse Episcopos,&Presbyterum quendam(cui nomen erat Malchion ad cujus pietatem & doctrinam mirabilis accedebat eloquentia) suscepisse multis criminibus atque Hæresi convincere Paulum , & reverâ convicisse, qui deinceps Ecclesiâ pulsus ac Sede Episcopali disturbatus est, & in locum ejus Domnus Demetriani filius antecessoris istius Pauli suffectus est. Quibus peractis Concilium scripsit Epistolam ad omnes orbis Episcopos ne cum Paulo communicarent,sed cum Domno qui sedem illius occupaverat. Hæc Epistola continet omnia capita malorum quibus convictus fuerat,quæ ferè sunt viginti, prætermissâ Hæresi quâ Jesu Christi Divinitatem pernegabat , cujus mentionem non facit Eusebius,quoniam mens ejus ab hac Hæresi fortassè alienior non erat: Tametsi fateri oporteat nunquam Eusebium Christi Divinitatem negasse ad modum ceù sensum Pauli Samosateni qui Christum purum hominem asserebat sicut hodiè Sociniani; cùm è contra Ariani Jesu-Christi divinam naturam non negarent, sed in ea Patris & Filij æqualitatem. Præcipua accusationis capita quibus convincebatur Paulus, hæc erant. Quòd cùm anteà pauper & mendicus esset,nec ullas omninò opes aut à parentibus relictas accepisset,aut artis ullius exercitio sibi comparasset, ad incredibilem opulentiam pervenerit, per scelera & sacrilegia fratrúmque concussiones. Quòd fastu & arrogantiâ supra modum elatus sæculares gereret dignitates & Ducenarius vocari quàm Episcopus mallet; per forum magnificè incedens stipatúsque maximâ hominum multitudine partim præeuntium, partim subsequentium : adeò ut ex illius fastu

ſtu & arrogantiâ, incredibilis invidia odiúmque multorum adversùs Fidem noſtram conflatum ſit. Quòd tribunal & ſublimem thronum non ut Chriſti diſcipulus ſibi ipſe conſtruxerat; & continuò mulierum indecorè auſcultantium familiaritate uteretur. Quòd denique omnia ad pompam & ſæculi gloriam geſſerit, quæ amplius referre ſatietatem pareret. At verò in hac Epiſtola multa ſunt attentâ cogitatione reputanda.

I. Inſcripta eſt Dionyſio Epiſcopo Romano, Maximo Alexandrino & omnibus orbis Epiſcopis, *Dionyſio, Maximo, & omnibus per univerſum orbem comminiſtris noſtris Epiſcopis.* Undè dubitandi quidam locus relinquitur, an Papa Dionyſius aliâ quàm ætatis ſenioris prærogativâ cæteris Epiſcopis antecelleret.

II. Inſcripta eſt reverà hæc Epiſtola Papæ, non eâ ratione vt confirmet autoritate ſuâ quæ in Concilio Antiocheno geſta ſunt, ſed pariter Maximo Alexandrino, & aliis vt litteras communionis ad Domnum mittant & ab eo viciſſim recipiant. *Quod quidem idcircò vobis ſignificamus tu & ad eum ſcribatis, & ab eo communicatorias litteras accipiatis.* Porrò non ita ſe res habuiſſet ſi jus recenſendi litem judicatam ad diſceptationem iterandam penes Pontificem fuiſſet. Et ex his non difficiliter perſpicimus Epiſcopum judicio Concilij ſuâ dignitate ſpoliatum, nullum inveniſſe tribunal ad quod confugere poſſet.

III. Verùm enim verò poſt iſtud judicium non legimus Paulum Samoſatenum de appellatione ad Papam Dionyſium, mentem habuiſſe: aut quodvis aliud tribunal in animum ejus incurriſſe. Sed è contrà ſe Epiſcopatu jure abdicatum habuit, cauſámque ſuam finitam cenſuit. Quadam ſolummodò vitiligatione viſus eſt domo quam Antiochiæ colebat, nolle demigrare, eámque Domno relinquere dum ad Eccleſiam capeſſendam Antiochiam pervenit. Quapropter ad Imperatorem Aurelianum confugit

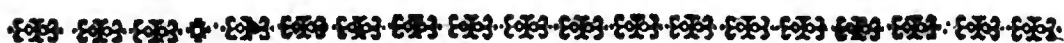
qui

qui ejus esse domum judicio declaravit, cui litteræ Episcoporum Italiæ & Romæ redderentur. *Iis domum tradi præcipiens quibus Italici Christianæ religionis Antistites & Romanus Episcopus scriberent.*

IV. Attamen Cardinalis Baronius hujus abdicationis participem fuisse contendit Papam, & probare nititur his verbis S. Athanasij libri de Synodis Ariminensi & Seleuciæ. *Duo enim Dionysij ante hos septuaginta fuere: qui Samosatenum sustulere, quorum alter Romæ, alter Alexandriæ præsul erat.* Sed hoc argumentum quàm sit insulsum probare non est difficile. Nam verbum *sustulere* ad hæc *duo Dionysij* referri non debet: sed ad *septuaginta Episcopos qui* Paulum Samosatenum condemnaverant de quorum coïtione loquitur eo loci S. Athanasius. Et ut dubitandi locus nullus relinquatur hic tantùm exscribere juvat quæ græcè scripsit S. Athanasius Διονύσιοι γὰρ δύο γεγόνασιν ἔμπροσθεν πολὺ τῶν ἑβδομήκοντα τῶν καθελόντων τὸν σαμοσατέα τούτων ὁ μὲν τῆς ῥώμης, ὁ δὲ τῆς ἀλεξανδρείας ἦν ἐπίσκοπος. Tom. 1. annalium ad annum Christi 265. Num. 10. pag. 762. Athanas. l. de Synodis, pag. 707.

Sed cui dubium subolere potest quin verbum *sustulere* ad hæc, *duo Dionysij* referri non debeat? cùm certum sit, tempore abdicationis Pauli Samosateni alterum ex his Dionysiis jam vita decessisse, scilicet Alexandrinum, qui ut refert Eusebius per tempus Concilij Antiocheni primi obiit, habiti, ut putat Binius anno 266. Ex eodem Eusebio perspectum est, Paulum Samosatenum sede Episcopali pulsum non fuisse ante secundum Concilium Antiochenum, sex annos post mortem Dionysij Alexandrini quippè coactum, ut Baronius & Binius æstimant, anno 272. At verò licèt hæc omnia à veritate aliena sint & Baronij conjectura ad veritatem vehementiùs accedere videatur sustentandam, nihil ad Romani Episcopi autoritatem amplificandam colligere potest quo non Alexandrino Præsuli æquabili ratione gratificetur. Enimverò cum certissimum sit in solitario Concilio Antiocheno secundo, Paulum Samosatenum Episcopali dignitate spoliatum fuisse; incogitabile

gitabile est S. Athanasium eo loci mentionem facere abdicationis hujusce Pauli. Sed reverà de errorum ejus confutatione ad quam frequentes Episcopi cum curâ incubuerant, loquitur.

CAPUT IV.

Abdicatio Melecij Episcopi Lycopoleos in Thebaïde circa annum 303.

NON conveniunt omnes Scriptores antiqui de crimine, sive causâ abdicationis Melecij. Si S. Epiphanio fidem habemus qui centum annos post Melecium vixit gravioris rei culpa in eo non residebat. Quippè ferventioris zeli tantummodò arguit. Enimverò cùm Melecius in vinculis haberetur cum Petro Alexandrino tempore persecutionis Diocletiani & Maximiani in eâ sententiâ fuit ut pacis ac reconciliationis locus non indulgeretur iis qui nefariam idolorum superstitionem admiserant, vi ac necessitate sacrificaverant, & post lapsum & sacrificia ad Confessores & Martyres accedebant ut misericordiâ pœnitentiam obtinerent. Idemque Melecius, Peleus, aliique complures quos divini honoris studio inflammatos fuisse non dubium est, autores erant ut secundùm persecutionem post justum aliquod temporis spatium pace constituta pœnitentiæ illis locus daretur, siquidem verè illam & in animo susciperent atque ejus fructus exhiberent: Nec ita tamen ut clericus unusquisque pristinum in ordinem restitueretur, sed ut post aliquod tempus ad Ecclesiam ac Communionem admissus in reliquâ populi multitudine non inter Clericos censeretur, eratque hæc, ut observat Epiphanius, à veritatis amore profecta & divini ardoris plenissima ratio.

Epiphanius Hæresi LXVIII.

At

At verò cùm S. Petrus Meletio repugnaret & animadverteret consilium suum humanitatis plenissimum Meletij familiaribus & amicis neutiquam placuisse, medio in carcere Pallium, quod Lodicium dicitur, veli instar appandens proclamari à Diacono jussit : Qui mecum sentiunt huc ad me veniant, qui Meletij opinioni favent ad Meletium. Quod cùm ita factum esset, diviso in partes populo Episcoporum, Monachorum & Presbyterorum ac reliquorum ordinum major numerus sese ad Meletium adjunxit, pauci quidam Episcoporum & aliorum Petrum Archiepiscopum secuti sunt. Quo ex tempore, preces ac sacrificia cæterasque omnes Ceremonias separati à se invicem obierunt, sicque ex eorum quæ utrinque piè ac religiosè proferebantur occasione & specie, schisma conflatum est Meletianorum & Catholicorum.

Prætereà observat S. Epiphanius mortuo S. Petro, cùm Alexander post Achillam illi successisset, Meletium cum Alexandro familiariter ac necessitudine multa conjunctum fuisse, primumque illi renunciasse errores quibus in Ecclesia Baucalae cui pastor præerat Arrius, plebis Christianæ mentem explebat.

Hæc nos docet S. Epiphanius de Meletio, cæteris ejus celatis criminibus atque abdicatione Episcopali Magistratu.

Socrates qui vixit anno 440. circiter triginta septem annis post Epiphanium aliusmodi hanc historiam narrat. Ait Meletianos adjunxisse se ad Arianos, sicque ejus sectæ explicat originem. Meletius quidam Episcopus Ægypti, à Petro Alexandriæ Episcopo qui sub Diocletiano Martyrium consummavit, tum ob alias causas depositus est, tum præsertim eo quod persecutionis tempore, fidem inficiatus sacrificasset. Qui cum Sacerdotio pulsus esset, multosque haberet sectatores, Ducem atque Autorem se præbuit Hæresis eorum, qui ab ejus nomine Meletiani

in Ægypto etiamnùm appellantur. Porrò cum nullam haberet idoneam causam cur se ab Ecclesiâ segregasset, siquidem affectum injuriâ esse dicebat, Petrum verò maledictis & conviciis incessebat. At Petrus quidem persecutionis tempore, martyrio est coronatus. Meletius verò calumnias suas transtulit primùm in Achillam qui Petro in Episcopatu successerat: deinde in Alexandrum Achillæ successorem. S. Athanasius Alexandri successor circa annum 326. qui hujus Ecclesiæ res gessit 45. annis, cùm ante 371. mortuus non sit, ferè in omnibus cum Socrate congruit. Utcumque res sint, nemini dubium subolere potest quin Meletius Episcopus Lycopoleos in Ægypto depositus sit; quo tempore sedem Alexandrinam occupabat S. Petrus. At super hoc multa considerare oportet.

Apolog. 2.

I. Quandoquidem his & continuis temporibus in usu & Ecclesiæ consuetudine positum sit ut in Concilium Provinciæ Presbyteri & Diaconi cogantur ad deponendum Presbyterum non minùs prudenter ac consideratè ad judicium Episcopi procedendum fuisse videbatur. Quamobrem dum S. Athanasius, Theodoretus & Socrates dicant Meletium fuisse à Petro Alexandrino depositum, intelligere non debemus ab eo solitario rem tanti ponderis judicatam, sed in Provinciali Concilio Episcoporum juxtà juris & æquitatis normam.

II. Enimverò de hoc Concilio dubium non relinquitur: Quamvis ejus mentionem non faciat Socrates, cùm ex S. Athanasio plenissimè intelligamus, occasione datâ litterarum quas ab Ursacio & Valente acceperat dum restitutionem in gratiam ejus affectare visi sunt. *Petrus apud vos ante persecutionem Episcopus & in persecutione martyr declaratus Meletium Episcopum Ægypti multis convictum criminibus & in primis quod Idolis sacrificasset in communi Episcoporum Synodo deposuit.*

S. Athan. apolog. 2. pag. 603.

III. Nullus scriptor Ecclesiasticus ait post hanc sententiam

tiam latam Meletium ad Papam confugisse, aut ad aliam Synodum. Asserit Athanasius maluisse ab Ecclesiæ Societate discedere & schisma facere. *Meletius autem non ad aliam Synodum confugit neque eorum successoribus se studuit purgare, sed schisma fecit.* Ex his perspicimus S. Athanasium alterius Synodi Episcopos, & Episcopi successores qui jam litem judicaverat non dubitasse Judices esse legitimos ad iterandam disceptationem causæ jam judicatæ. Sed de Pontifice Romano nihil dicit Athanasius, nec in mentem ejus incurrit: Ex quibus planissimè constat, nullum speciale jus extitisse penes Romanum Pontificem finiendi sive primæ sive supremæ cognitionis judicio causas Episcoporum. Athanas. Ap. 2. p. 603.

CAPUT V.

De causâ Ceciliani Episcopatu Carthaginensi ejecti anno Christi 306. Explicatur Sanctus Augustinus.

PRÆTER exempla à Sancto Cypriano allata; ex quibus non difficiliter animadvertimus Davidium assumpsisse conclusiones à Sancti Patris mente & institutis alienissimas, opportunum sibi persuadet invenire anteceptæ animo opinionis præsidium, in causâ Ceciliani, quæ acta est quadraginta annis post mortem Cypriani. Porrò hanc litem sic enarrat: Cecilianus electus Carthaginensis Episcopus post mortem antecessoris Mensurij accusatus fuit acceptæ ordinationis ab Episcopis qui tempore persecutionis Diocletiani vasa Ecclesiæ & sacros Codices idolorum cultoribus reliquerant sive tradiderant. Hinc magnus exsurgens rumor totam Ecclesiam Africanam miscuit, & Epist. 55. 67. 68.

quidam, cui nomen erat Majorino inter Diaconos Ceciliani educatus, benevolentia Lucillæ matronæ Carthaginensis fultus, in locum Ceciliani suffectus est. Hinc prima labes horribilis schismatis Donatistarum, qui duce Donato à quo nomen traxere, ad tuendam & sustentandam Majorini ordinationem adversùs Cecilianum conjurationem habuerunt. Contestatâ lite in Concilio Numidiæ coram septuaginta Episcopis causâ cecidit Cecilianus. Deinde appellavit ad Melchiadem Papam tunc Sedem Romanam occupantem, qui eum à culpâ exemit atque ordinationem
„ confirmavit. Quamobrem, inquit Davidius. Cum Ceci-
„ lianus se roboratum sentiret litteris communionis Catho-
„ licæ cum Ecclesiâ Romanâ, tantâ autoritate fultus judi-
„ cium in causâ suâ injustè pronunciatum à septuaginta
David. p. 11. „ Episcopis flocci fecit, ut inquit Augustinus, & usus be-
„ nevolentiâ Imperatoris Constantini adversarios Romam
„ proficisci coëgit audituros ex ore Pontificis, supremi
„ Episcoporum Judicis, de suâ Innocentiâ amplissimum
„ atque ornatissimum decretum. His adhuc verbis excla-
„ mat Davidius: Rogo jam omnes homines discrepantiam
„ inter hoc judicium & veram appellationem, quid illi
„ præter nomen appellationis deest? Enimverò cùm hic
„ Episcopus opponeret judicio quo à Synodo provinciali
„ confixus fuerat communionem cum Ecclesiâ Romanâ
„ nunquid non condemnationem veluti verâ appellatione
„ cohibuit? Nunquid non ipsimet perspexerunt Donati-
„ stæ sibi post sententiam Concilij Carthaginensis opus
„ esse superiore Judice? Factusque est Sedis Apostolicæ
„ Pontifex hujúsce causæ ultimæ cognitionis Judex supre-
„ mus & oppressi Episcopi perfugium? Rem adeò narrat Davidius, ut nemo homo dubitare possit ipsum fuisse testem oculatum & auritum omni exceptione majorem concursationis Cecilianæ & Mensurianæ. Et reverà si ita se res habent, uti eas narrare placuit, fateri necesse est

jure

jure merito Davidium probare summum Pontificem Ecclesiæ, esse Episcoporum omni appellatione remotâ supremum Judicem. At verò si aliusmodi res sunt, & si crimine falsi ac mendacij eum convincere non sit difficile manifestæ ignorantiæ aut malitiæ culpa non vacabit. Igitur studio non ardentiore, sed moderato hoc negotium disceptare nobis expedit.

Primâ fronte falsum est Cecilianum ad Melchiadem Papam unquam appellasse aut ullomodo posse actionem litis de ordinatione ejus, appellationis nomine significari.

Quicquid actum est Romæ, referri debet rogationibus Donatistarum quibus non abnuit Imperator Constantinus. Sed immò eorum instigatione victus ac sollicitatione, Judices deputavit, ex quibus fuit Melchiades Episcopus Romæ, ad iterandam disquisitionem litis jam judicatæ in Concilio Numidiæ. Hanc autoritatem sibi proprio marte non arrogat Pontifex, nec jus penes se solum existere putat, iterato judicio finiendi causam jam in Concilio Africæ primate Numidiæ Præside judicatam. *An fortè non debuit Romanæ Ecclesiæ Melchiades Episcopus cum Collegis transmarinis Episcopis illud sibi usurpare judicium quod ab Africis septuaginta ubi primas Tisigitanus præsedit fuerat terminatum.* Quid ad hæc respondit S. Augustinus ? Dicit-ne Papam esse supremum Episcoporum Judicem, & quemlibet in Synodo judicatum habere jus provocationis ad tribunal Pontificium ? Dicit-ne Cecilianum Episcopum jure potuisse postulare à Sede Apostolicâ iteratam suæ litis disquisitionem ? De his ne verbum quidem profert : ait tantùm Imperatorem precibus Donatistarum annuentem misisse Episcopos de hac causâ cum Papa judicaturos quod nec ipse usurpaverat. *Quid quod nec ipse Miltiades usurpavit ? Rogatus quippè Imperator, Iudices misit Episcopos qui cum eo sederent & de totâ illâ causâ quod justum videretur statuerent, hoc probamus Donatistarum precibus*

S. Aug. Epist. 162.

S. Augnst. Ep. 162.

cibus & verbis Imperatoris.

Si vera fuit in hâc causâ ad Sedem Apoſtolicam provocatio, aut fuit nomine Ceciliani aut Donatiſtarum? Non poteſt cenſeri nomine Donatiſtarum, quoniam litem obtinuerunt in Concilio Numidiæ. Non poteſt etiam dici nomine Ceciliani. Cur enim hanc ſilentio prætermiſiſſet S. Auguſtinus qui verbis adeò claris & conceptis exprimit Donatiſtarum appellationem ad Imperatorem Conſtantinum poſt judicium Concilij Arelatenſis. *Illos verò Eccleſia-* Ep. 162. *ſtico judicio* (ſcilicet Arelatenſi) *provocaſſe ut cauſam Conſtantinus audiret.* Prætereà quâ ratione provocaſſet Cecilianus ad ſuſpectos Judices quos Imperator adverſariorum ejus victus precibus deputaverat.

Iudicante Milthiade tunc Romanæ urbis Epiſcopo cum Collegis ſuis quos ad preces Donatiſtarum miſerat Imperator.
Ep. 162. Mirabile eſt Cecilianum cùm Imperator ejuſmodi homines judices tulit non ejuraſſe. At verò ſciebat conſcientiam rectæ voluntatis maximam conſolationem eſſe rerum incommodarum ac præter culpam ac peccatum quo carebat accidere homini nihil poſſe quod ſit horribile ac pertimeſcendum. Sic amœnitate conſcientiæ calumniarum ac perſecutionum exacerbationes temperabat de ſuæ innocentiæ ſecuritate non dubitans, dummodò cauſam ſuam coram Epiſcopis Catholicis agere poſſet. Verùm enimverò poſt judicium Papæ Melchiadis, Concilium Arelatenſe non ejuravit. Et poſt tot judicia Eccleſiaſtica, Romæ & Arelatæ promulgata quibus causâ ceciderant adverſarij, iterum ſe ſiſtere coram Imperatore non formidavit. Sed quoniam actionem legis Romæ latæ, in gratiam Ceciliani cohibuerunt Donatiſtæ poſtquàm novos Arelatæ Judices conſecuti ſunt, conſectaneum eſſetne legitimum, interpoſitam fuiſſe provocationem à Sede Romanâ ad Synodum Arelatenſem? Hoc ratiocinium eſt inſulſum ſolique Davidio competit, qui ex cohibitâ decreti in Concilio Africano lati actione interveniſſe veram appella

ſum ſolique Davidio competit, qui ex cohibitâ decreti in Concilio Africano lati actione interveniſſe veram appellationem ad Romanam Sedem concludit. Denique ut ſit locus juri quod Apoſtolicæ Sedi vindicare nititur Davidius, oportet Cecilianum uti voluiſſe legitimis Judicibus Epiſcopis Concilij Numidiæ à quibus æquam provocationem ad Judicem ſuperiorem fore ſperaſſet. Hoc enim pſeudo-Concilium mera coïtio fuit Schiſmaticorum autoritate ac benevolentiâ accenſa potentis mulieris, quâ utebatur Majorinus. Nequidem videtur in jus vocatus Cecilianus, & certè ad judicium nunquam adfuit, indictâ cauſâ condemnatus, & crimine traditionis poſtulatus, quod ipſimet pſeudo-Judices admiſerant.

Verùm iſtius Concilij Patres nunquam ſibi perſuaſerunt ejuſmodi coïtionem aliud eſſe quàm conjuratorum hominum conventum, & adverſariorum Ceciliani. Cùm ipſimet ab Imperatore Conſtantino efflagitaverint uti Judices deſignaret, qui omnem controverſiam de ordinatione hujus Epiſcopi quæ Eccleſiam Africanam miſcuerat, terminarent.

Cúmque ſollicitationibus Epiſcoporum hujus pſeudo-Concilij victus Imperator deputaverit Papam Melchiadem & alios Epiſcopos, deinde verò Concilij Arelatenſis Præſules ad iterandam hujúſce litis cognitionem. Hæc omnia conceptis verbis adeò clarè nos docet S. Auguſtinus ut prorsùs incogitabile videatur Davidium animo efformare potuiſſe iſtiuſmodi Ceciliani appellationem ad Sedem Apoſtolicam. Ep. 162.

Deindè diximus aliquantò poſt Majorini ordinationem quem contra Cecilianum nefario ſcelere levaverunt erigentes altare contra altare (hoc eſt crimen Concilij Numidiæ) & unitatem Chriſti diſcordiis furialibus diſſipantes eos petiiſſe à Conſtantino tunc Imperatore Iudices Epiſcopos qui de ſuis quæſtionibus quæ in Africâ exortæ Pacis vinculum dirimebãt arbi-

trio medio judicarent; quod posteà factum est præsente Ceciliano & illis qui adversùs eum navigaverant judicante Melchiade tunc Romanæ urbis Episcopo cum Collegis suis quos ad preces Donatistarum miserat Imperator. Sed quoniam Davidius hanc Epistolam nunquam legit, quam fortè citat ex sibi suppeditatis præscriptionibus truncis ac mutilatis, nemini homini mirum videri debet si ex eâ prorsùs alienâ ab Augustini mente intelligat & inflatis

David. pag. 12.

„loquitur buccis. Quâ ratione S. Augustinus putasset „eximere ab omni culpâ Cecilianum, & à calumniis Do„natistarum hostium ejus implacabilium vindicare, di„cens bonæ Famæ ac Sanctitati hujus Episcopi officere „non potuisse judicium Synodi provincialis, quoniam „cùm ex ordine Presbyterorum non esset aut Diacono„rum; sed Episcoporum, innocentiæ suæ judicium ad „Ecclesias Apostolicas poterat referre, inter quas coram „Primariâ scilicet Romanâ in quâ semper Apostolicus flo„ruit principatus, ut inquit Augustinus, magno cum „splendore litem obtinuerat.

Non enititur hâc arte S. Augustinus vindicare innocentiam Ceciliani aut Donatistarum calumnias frangere. Nunquam loquutus est de exiguâ aut tenui potestate Synodi provincialis; sed dixit Cecilianum semper Concilium Numidiæ pseudo-Synodum æstimasse, nunquam coràm eo sistere se voluisse, & ab eo indictâ causâ condemnatum fuisse. Dixit hujus pseudo-Synodi Episcopos ab Imperatore impetrasse Judices novos ad terminandas supremâ cognitionis sententiâ contentiones quæ Ecclesiam Africanam miscebant.

Reverà S. Augustinus ait, Cecilianum, cùm nec Diaconus esset nec inferioris ordinis clericus, causæ suæ disceptationem judicio collegarum & Ecclesiarum Apostolicarum potuisse reservare. Sed hoc nihil speciatim attinet ad Romanum Pontificem; quippè cùm præter Romanam multæ

multæ superessent Ecclesiæ Apostolicæ ad quas hoc judicium poterat referri. Omnes orbis Episcopi erant collegæ Ceciliani. Præterea dum ait S. Augustinus potuisse Cecilianum reservare causæ suæ cognitionem Ecclesiis Apostolicis & Collegis suis, habitâ ratione Episcopalis dignitatis quâ pollebat, non ideò ab obsequio & obtemperatione Synodi provincialis judicio, debitâ liberat. Sed hoc privilegium ei competere potuisse fortasse existimat propter quandam Episcoporum præ simplicibus presbyteris aut Diaconis potestatis atque autoritatis eminentiam, quæ impedit ne tam citò indictâ causâ judicentur. Jus enim violari poterat aliquando adversùs Presbyteros sed saltem difficiliùs adversùs Episcopos, qui suas lites non difficiliter adeò poterant subjicere judicio Ecclesiarum Apostolicarum; Collegarum opem & auxilium impetrare. Incredibile enim erat fore, ut indictâ causâ judicarent, praváque istiusmodi judicia unquam approbarent. Quamobrem S. Augustinus constanter asserebat absente Ceciliano & Numidiæ Concilium ejurante, secundum Tisigitanum debuisse intercedere, & condemnationis judicium cohibere. Hic esse mihi videtur sensus Epistolæ 162. S. Augustini, cui explicatio nostra quibusdam fortasse videbitur, tenebras & obscuritatem afferre, aliis verò lumen adhibere maximum, qui sincero examine sancti Doctoris mentem eruere conati sunt. *Quia ergo venire noluit ad hospitium collegarum quos à suis inimicis contra veritatem suæ causæ perversos esse sentiebat vel suspicabatur, vel ut ipsi asserunt simulabat tanto magis secundus Tisigitanus si veræ pacis custos esse voluisset, cavere debuit ne damnarentur absentes, qui judicio eorum omninò interesse noluerunt, neque enim de Presbyteris aut Diaconis aut inferioris ordinis Clericis sed de collegis agebatur qui possint aliorum collegarum judicio præsertim Apostolicarum Ecclesiarum causam suam integram reservare, ubi contra* S. August. Epist. 162.

eos sententiæ dicta in absentes nullomodo aliquid valerent quando eorum judicium non primo aditum postea deseruerunt, sed suspectum semper habitum nunquam adire voluerunt. At verò instat Davidius enixè & responsum assumit ex eo quod S. Augustinus ait nihil fuisse Ceciliano „ pertimescendum quamdiu communionis litteris cum „ Ecclesiâ Romana conjungeretur, in qua semper Sedis „ Apostolicæ principatus viguit, nisi plura diceret Augustinus, & aliis Ecclesiis prætermissis de sola communione cum Ecclesiâ Romana mentionem faceret, me victum faterer libentissimè, nihilque Davidio responderem; sed prorsus contrarium dicit. Omnes Ecclesias quibuscum Cecilianus communicaverat Romanæ exæquat, adjuncto tantùm discrimine Principatûs Apostolicæ Sedis, qui semper Romæ viguit; unde Romanæ Ecclesiæ gloria singularis exurgit. Præterea significat Cecilianum non minus auxilium sibi comparasse ex aliis Ecclesiis quibuscum communicabat quàm ipsâ Romanâ. *Quî posset Cecilianus non curare conspirantem multitudinem inimicorum, cum se videret & Romanæ Ecclesiæ in qua semper Apostolicæ Cathedræ viguit principatus, & cæteris terris unde Evangelium ad ipsam Africam venit per communicatorias litteras esse conjunctum ubi paratus esset causam suam dicere, si adversarij ejus ab eo illas Ecclesias alienare conarentur.*

Denique si Pontifex Romanus se Episcoporum supremum judicem habuisset, cur post sententiam à seipso prolatam, iteratam litis cognitionem in Concilio Arelatensi sustinuisset? Cur de hac causa solitarius judex non sedebat, sed immò sibi tot judices ab Imperatore adjungi patiebatur? Si ea fuisset mens S. Augustini, ut contendit Davidius, cur post Romanum judicium, toties Donatistis Concilium Arelatense opposuisset? Cur denique post supremam Romani solij decisionem posse adhuc hanc causam in Concilio generali universæ Ecclesiæ agitari reposuisset?

posuisset? *Ecce putemus illos Episcopos qui Romæ judicarunt non bonos judices fuisse: restabat adhuc plenarium Ecclesiæ universæ Concilium ubi etiam cum ipsis judicibus causa posset agitari.* Epist.162.

CAPUT VI.

Explicatur Concilium Nicænum de caussis Episcoporum circa annum Christi 325.

FATUAM putat D. Petri de [a] Marca opinionem [b] Davidius, quia Concilij Nicæni autoritatem interponit ut probet Synodorum provincialium patres, extitisse olim supremos judices Episcoporum.

At totum difficultatis caput ad explicationem 5. Canonis hujusce Concilij devolvitur, quam ob rem hîc potissimùm exhibere opus est.

[a] P. de Marca de concordia l.7. cap.2. num.5.

[b] Pagin. 20.art.2.

QUINTUS CANON CONCILII NICÆNI.

De his qui communione privantur seu ex clero seu ex laico ordine ab Episcopis per unamquamque provinciam sententia regularis obtineat ut hi qui abjiciuntur ab aliis, non recipiantur. Requiratur autem ne pusillanimitate aut contentione aut alio quolibet Episcopi vitio videatur à congregatione seclusus. Vt hoc ergo decentius inquiratur, bene placuit annis singulis per unamquamque provinciam bis in anno concilia celebrari, ut communiter omnibus simul Episcopis congregatis provinciæ discutiantur hujusmodi quæ-

stiones, & sic qui suo peccaverint evidenter Episcopo excommunicati rationabiliter ab omnibus æstimentur, usque quo vel in communi vel Episcopo placeat humaniorem pro talibus ferre sententiam. Concilia verò celebrentur unum quidem ante quadragesimam paschæ ut omni dissensione sublatâ, munus offeratur Deo purissimũ, secundum verò circa tempus autumni.

David pag. 21. „ Constat, inquit Davidius, ex primâ parte hujus Canonis, intelligi debere judicia ab Episcopo singulari lata, adversus clericos aut laicos suæ jurisdictioni obnoxios, & quorum judex natus est.

Constat è contra hac primâ parte Canonis, nullam fieri mentionem judicij ab Episcopo singulari lati: sed à pluribus Episcopis, ut concepta verba canonis sonant, *De his qui communione privantur ab Episcopis*, non ab Episcopo suo. Præterea legimus, *ab Episcopis per unamquamque provinciam* non per unamquamque parœciam. At verò multi erant in una provinciâ Episcopi, quia multas complectebatur parœcias sive Diœceses. Dubitandi autem locus nullus relinquetur quin per unamquamque provinciam multæ Diœceses intelligendæ sint, si ad canonem qui antecedit, scilicet quartum hujus Concilij respiciatur. Hanc veritatem adhuc illustrant continua hujus canonis verba, *ut qui abjiciuntur ab aliis, ab aliis non recipiantur.* Enimverò si Concilij mens fuisset de singularis Episcopi judicio, scriptum esset *ut qui abjiciuntur ab uno Episcopo, ab aliis non recipiantur.* Ex his igitur colligere debemus Concilium Nicænum eo loci mentionem facere de omni excommunicationis genere, sive ab uno, sive à pluribus Episcopis immissæ adversùs laicos aut clericos *sive ex clero, sive ex laico ordine.* At certum est Episcopum esse ex clero non secus ac Presbyterum & Diaco-

num.

num. Certum etiam est ei posse communione interdici ab Episcopis per unamquamque provinciam, aut à suo Metropolitano, si Davidius hunc canonem de judicio Episcopi singularis, intelligi debere pertinaciter contendat. Ergo jam dubitandi locus nullus relinquitur, quin Concilium Nicænum de excommunicationibus in Episcopos vibratis mentionem fecerit, ita ut alios clericos, & ipsosmet laicos. At fortasse, cui hæc sententia non placebit, dicet, quod si Concilium Nicænum significat excommunicationem ab Episcopis provinciæ immissam, & non ab Episcopo singulari, frustra statuit ejusmodi quæstiones bis anno quolibet debere in Concilio Provinciæ examinari.

Sed ut rem totam perspectam habeamus, observare necesse est discrepantiam esse maximam inter judicium adversùs clericum in foro judiciali pronunciatum, & excommunicationem seu potius communionis privationem, ut verba Nicæni canonis sonant *de his qui communione privantur.* Enimverò cum olim quis Episcopus vel alius, in hæresim aut aliud crimen palam ac publicè incurrebat, fideles comitia Concilii non operiebantur ut communicationem Ecclesiæ cum eo intermitterent, seu omnem consociationem humanam dissolverent. Sed quilibet Episcopus usum & consuetudinem, quicum conjunctus erat opportunè dirimebat, scilicet nec dabat nec recipiebat litteras ab eo qui quasdam criminis suspiciones habebat, sibique omni commercio cum eo interdicebat. Sed quoniam hanc agendi rationem magna rerum confusio & Ecclesiæ perturbatio sequebantur, Concilium Nicænum huic malo remedium admovit, hoc scilicet, quod si cui communione interdictum sit, ab uno aut pluribus Episcopis sive ex clero sive ex ordine laico negotium examinabitur & judicabitur in Concilio Provinciali quolibet anno bis cogendo. Quamobrem hoc Canone Nicæno locum

cum habere non possumus aptiorem, ex quo nervosam argumentationem assumamus ad tuendam supremam synodorum Provincialium autoritatem in causis Episcoporum. Denique solius sensus communis luce perspicimus hunc canonem æquabili ratione ad Episcopos & ad alios pertinere, quippe cum hoc vocabulum Clerus *sive ex Clero* Presbyteros & Diaconos pariter consequatur. Et certè Davidij subtilitas adeò mentis meæ perstringit aciem ut ipse comprehendere non possim cur ex hoc canone potius Presbyteros aut Diaconos quàm Episcopos intelligat. Enimverò si hæc nobis verba continua objiciantur: *Requiratur autem ne pusillanimitate aut contentione vel alio quolibet Episcopi vitio videatur à congregatione seclusus*; quæ solùm jurisdictioni Episcopali obnoxios homines & subjectos significant.

I. Respondeo hanc conclusionem esse à veritate alienissimam. Non enim quæstio est de sententiâ judiciali ab Episcopo pronuntiata, sed de communionis privatione, quæ ut observavimus esse potest simplex litterarum aut communicationis intermissio, quæ adversus Episcopum ita ut Presbyterum & Diaconum contingere poterat.

II. Hoc mihi maximo argumento est ad confirmandam, secundùm Nicæni Concilij mentem, supremam Synodorum Provincialium autoritatem in causis Episcoporum. Et sic ratiocinor. Dubium non est, quin ille homo, cujus vita & mores examine judiciali possunt disceptari & Judicia emendari, sit obnoxius seu subjectus jurisdictioni illius penes quem disceptationis & emendationis jus est.

Atqui Concilium Nicænum hoc jus tribuit Synodis Provincialibus in causis excommunicationum ab Episcopis immissarum & sententiis ab iisdem pronunciatis in foro judiciali. Ergo mens Concilij Nicæni fuit, Episcopos esse Conciliorũ Provincialium jurisdictioni obnoxios. Non enim gravius subjectionis argumentum quam rei

judicatæ

judicatæ iterata cognitio & sententiæ judicialis emendatio. Quippe semper est judicis superioris jura dare judici primæ jurisdictionis seu provocatoriæ. Verbi gratiâ in Galliâ omnes judices, regis supremæ potestati & jurisdictioni sunt subjecti. Quia regis est eorum judicia emendare & corrigere.

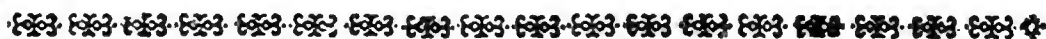
Porrò Concilium Nicænum hoc jus tribuit Synodis Provincialibus adversùs Episcopos. Ergo Episcopi sunt earum jurisdictioni obnoxij. Cæterùm probare oportet hanc Synodorum jurisdictionem esse supremam, quo nihil facilius est.

Cum autoritatem & jurisdictionem supremam appellamus, non eam intelligimus quæ nullam omnino supra se legitimam cognoscat, qualis est Regis Franciæ potestas qui cæteris ideo major est quia solo Deo minor est, sed eam quæ supra se nullam habuit licet habere potuerit.

Hoc ut perfectè intelligamus scire necesse est autoritatem verè supremam quâ nulla superior est in orbe terrarum, (ad lites dirimendas scilicet suæ jurisdictioni obnoxias) eam esse solitariam quâ Christus Dominus Ecclesiam Catholicam in persona sancti Petri donavit. Quamobrem ultimæ jurisdictionis ac supremæ tribunal Ecclesiæ, cui omnes fideles non solùm obedire tenentur, verùm etiam, à quo nunquam appellare licet, est Concilium Oecumenicum universam Ecclesiam repræsentans. Antequam cogeretur Concilium Oecumenicum scilicet ante annum 325. omnes controversiæ in Conciliis Provincialibus dirimebantur, & quoniam ab eorum judiciis appellatio nulla nobis innotescit nullaque judicatarum rerum iterata disceptatio, jure merito sentire videmur Conciliorum Provincialium his temporibus supremam jurisdictionem extitisse, adversùs ipsosmet Episcopos, quorum causas omni spe appellationis adempta judicabant.

Hoc autem intelligere non eſt difficile ex iis quæ capitibus quæ antecedunt expoſuimus ex exemplis quæ protulimus. Enimverò in antiquitatis pulvere nullos appellationis ad Romanam Sedem aut quodvis aliud tribunal ſulcos diductos perſpeximus: quamvis libenter fateamur autoritatem Conciliorum Generalium eſſe ſuperiorem, ut ex continenti explicationis ſerie demonſtrabimus, idque extra omnem dubitationis aleam poſitum eſſe non ſentire nequivimus, ſi vera ſunt quæ narrat Socrates hiſtoriæ Eccleſiaſticæ l.2. cap.40. quo mentionem facit appellationis ſancti Cyrilli Hieroſolymitani qui floruit anno 365. Conſtantio Imperatore à Concilio Cæſarienſi in Paleſtinâ ad Seleucienſe, & hunc Epiſcopum, primum & ſolitarium à minori Concilio ad majus provocaſſe nobis ſignificat τοῦτο μὲν οὖν ἐκκλησιαστικῷ πρῶτος παρὰ τὸ συνήθες τῷ ἐκκλησιαστικῷ κανόνι Κύριλλος ἐποίησεν ἐκκλήτοις ὡς ἐν δημοσίῳ δικαστηρίῳ χρησάμενος.

Solus igitur ac primus omnium Cyrillus contra Eccleſiaſtici Canonis conſuetudinem appellationem, ſicut in publicis judiciis fieri ſolet, interpoſuit.

CAPUT VII.

Concilij Nicæni explicatio continuata.

Pag.16. SI tempore Concilij Nicæni in eam iviſſet Eccleſia ſententiam, quam tuendam ſuſcepiſſe videtur Davidius, ſcilicet exiſtimaſſet Pontificem Romanum, pro ſuo jure, poſſe lites Epiſcoporum etiam primæ cognitionis judicio definire: an credibile eſt Meletium, de quo jam capite quarto, diximus neutiquàm in cogitationem veniſſe querimoniæ habendæ aut expoſtulationis ad Papam Silveſtrum de injuria ſibi illata judicio Concilij Alexandrini

ni quo Episcopali Sede pulsus fuerat? Et si post Concilium Provinciale aliquod provocatoriæ cognitionis tribunal extitisset, credibilene est ducem factionis Meletianæ ad id non confugisse, eique fuisse satis Petrum Alexandrinum & successores Achillam Alexandrum calumniæ arguere omni actione judiciali postpositâ, studióque omni restitutionis in pristinum Magistratum?

Sed coacto Concilio Nicæno quod primum œcumenicum fuit, dubitavit nemo quin res jam judicatæ in Conciliis Provincialibus possint ad iterandam disceptationem recenseri.

Enimverò non nisi de rebus jam judicatis in Conciliis Provincialibus Concilium Nicænum sententiam tulit. Controversia de Paschate, de qua potissimè judicavit, jam multis antea Conciliis fuerat agitata. Arius quem condemnavit jam in Concilio Alexandrino condemnatus fuerat. Sed ut è proposito non egrediamur, negotium Meletij Episcopi qui jam ut ex Athanasio intelleximus in concilio multorum Episcoporum depositus fuerat, nunquid non ad examen revocatum & omninò recensitum est, & sententia paulo acerbiùs in eum lata mitiori judicio temperata & emendata fuit? Hæc omnia satis ampla testificatione significat Epistola patrum Concilij Nicæni ad Ecclesiam Alexandrinam & ad Episcopos Lybiæ Ægypti & Pentapoleos. *Concilium clementius aliquantò in Meletium animatum (nam si accuratè in eum inquisitum fuisset, nihil certè commeruisset veniæ) decrevit ut in propriâ ac sua civitate remaneat, nullámque habeat potestatem vel cuipiam manus imponendi, vel quemquam ad aliquod munus Ecclesiasticum deligendi vel in aliquam civitatem ac regionem ejus rei gratiâ commeandi, sed ut solum dignitatis & officij nomen retineat: Illi autem qui ab eo Presbyteri designati sunt atque sanctiore ordinatione confirmati fuerint hac conditione in Ecclesiæ communionem*

admittantur, nimirum ut Ecclesiastica dignitatis ac ministerij gradum habeant. Illi quidem, sed tamen omnibus Presbyteris in singulis Provinciis & Ecclesiis versantibus qui sunt ab honoratissimo viro & collega nostro Alexandro ordinati sint omnino inferiores quin etiam ut nulla illis potestas sit eos ministros Ecclesia designandi qui ipsorum probentur arbitrio, neque nominationem penes se habeant eorum qua sunt ad Ecclesia munera obeunda deligendi; neque quidquam absque consensu Episcoporum Catholica & Apostolica Ecclesia qui sub Alexandro sunt, omnino transigant. Hanc refert Epistolam Socrates lib.7. historiæ, cap.9. cui congruit Sozomenus lib.1.cap.24.

Ex quibus rebus id conflatur ac conficitur. Scilicet Conciliorum Provincialium usque ad Nicænum jurisdictionem fuisse supremam in causis Episcoporum, id est eorum mandata fuisse confecta omni examine aut appellatione remotâ. Quippe cum ista Synodus Nicæna primò litem Episcopi ad novam cognitionem revocaverit & ad iterandum disceptationem causam judicatam recensuerit. Atque hanc etiam autoritatem supremam penes Concilia Provincialia esse intellexerit quamdiu Generalia nondum coacta fuerunt. Jam verò mihi non esset difficile veram esse conclusionem quam ex Concilio Nicæno assumpsi ostendere, adductis variis locis Concilij Constantinopolitani 1. Innocentij Papæ primi & Concilij Africani: pariterque Davidij mentem falsis imaginibus concitatam atque illusam demonstrare. Sed quoniam optimum cepisse puto consilium ne huic lucubrationi obscuritatem adferam, omnia Episcoporum negotia secundùm seriem temporum tractandi: hæc omnia in disceptationem venient capitibus 21. 34. 36. 37. 38.

CAPUT

CAPUT VIII.

Argumenta ex Concilio Nicæno assumpta, ex quibus intelligimus tempore hujus Concilij, penes Concilia Generalia extitisse autoritatem judicandi Episcoporum causas eósque suis Sedibus amovendi primæ cognitionis & supremæ judicio.

QUÆ in hoc Concilio gesta sunt mihi maximo sunt argumento ad hanc veritatem tuendam: quamvis acta illius Concilij penè omnia supposititia atque apocrypha supersint.

Acceptam referre debemus studio Theodoreti Epistolam quam hujus Concilij Patres scripserunt ad Ecclesiam Alexandrinam, cùm ad eam confecta Synodo Alexander reversus est. Nam in ea conquisitè & accuratè gesta in Concilio, narrata sunt, & de hujus Epistolæ veritate dubitandi locus nemini homini relictus est. Lib. 1. histor. c. 9.

At verò ex hac Epistolâ intelligimus Concilium Anathematis telum vibrasse adversùs Arium & eos omnes qui conjurationi nomen dederant cujus princeps extitit: Atque ejusmodi hominis impietatem magnam cladem ac detrimentum importasse Theonæ Episcopo Marmaricæ & Secundo Episcopo Ptolemaidis, qui cum eo triste bidental erexerunt. *Eousque certè ejus prorupit impietas ut Theonam Marmaricæ Episcopum, & Secundum Ptolemaidis ad exitum usque perduxerit, nam easdem cum eo pœnas ipsi luerunt.* Id est cum Ario Ecclesiâ pulsi abdicare se Episcopali magistratu coacti sunt.

Lib. 9. histor. Eccl. cap. 6. edit. Sirm.

Hanc veritatem mirificè confirmat Theodoretus lib. 1. historiæ, capite sexto, dum ait *paucos quosdam Episcopos & præter illos Menophantum Ephesi & Patrophilum Scytopolitanum, Throgonium quoque Nicææ ipsius Episcopum & Narcissum Neroniadis, & cum his Theonam Marmaritanum & Ptolomaidis Secundum suscepto Arij patrocinio Apostolicæ doctrinæ refragatos esse. Quin etiam fidei formulam quam dictarant obtulisse Concilio : quæ ut primum lecta fuit, spuriam cunctis & adulterinam clamantibus illico discerpta est.* Narrat præterea Theodoretus *cum ingens tumultus esset contra eos concitatus & omnes proditæ illos pietatis insimularent metu percussos exurrexisse primosque omnes Secundo & Theona, exceptis, Arium abdicasse. Impio autem illo sic deturbato & Fidei formula quæ ad hoc usque tempus in Ecclesiis obtinet communi consensu composita subscriptionibusque firmata Concilium dimisisse.*

Ex hac narratione & Epistolâ Concilij de qua mox loquuti sumus, conficitur, Arium Ecclesiâ pulsum fuisse, Secundum & Theonam pravis ejus dogmatibus tuendis pertinaciter adhæsisse ipsique communione noluisse interdicere & easdem cum eo pœnas luisse. Proindéque, cum eo Ecclesiâ pulsos & abdicatos fuisse. Igitur ex his omnibus jure merito colligere debemus.

I. Cum certum sit Theonam & Secundum ad nullum judicium adfuisse, ante Concilium Nicænum, quod caussam eorum disceptavit primæ cognitionis judicio.

II. Cum etiam hi Episcopi post Concilium neque ad Papam aut aliud tribunal appellasse videantur, illos supremæ cognitionis sententiâ judicavit.

Hoc adeò perspectum videtur ut nemini homini nisi lumine capto dubium superesse possit. Igitur ad aliud hujusce veritatis argumentum pergamus.

Socrates libri primi historiæ capite nono, rem totam sic narrat. *Fidem Nicænam trecenti quidem & octodecim*

Antistites

Antistites probaverunt & amplexi sunt : atque ut Eusebius scribit, uno omnes ore & in unam sententiam conspirantes conscripserunt. Quinque tantum reperti sunt qui illam amplecti nollent, vocem consubstantialis *reprehendentes : Eusebius scilicet Nicomediensis Episcopus, Thrognis Nicææ, Maris Chalcedonis, Theonas Marmaricæ & Secundus Ptolemaidis. Nam quod consubstantiale illud esse aiebant quod ex alio est, vel partitione vel fluxu, vel eruptione : eruptione quidem ut ex radicibus germina : fluxu ut ex parentibus liberi : partitione verò ut ex auri massa duæ vel tres Phialæ: nullo porro ex his modo esse filium Dei: Idcirco in eam fidem se consentire non posse asseverabant. Vocem igitur* consubstantialis *plurimis cavillis ac dicteriis insectati Arrij depositioni subscribere noluerunt. Quam ob causam Synodus quidem Arium & omnes qui cum eo sentiebant, anathemate percussit adjecto insuper ne Alexandriam ei ingredi liceret. Imperator verò tum Arium ipsum tum Eusebium & Thrognim exilio mulctavit ; & Eusebius quidem & Thrognis, paulo postquam in exilium missi essent, oblato pœnitentiæ libello in fidem consubstantialis consensere.*

Venit Socrates apud eruditos ætatis nostræ, in suspicionem inventionis seu compositionis hujusce libelli. Et cap. 14. ejusdem libri sic ait.

Porrò Eusebius & Thrognis, pœnitentiæ libello ad præcipuos Episcopos misso Imperatoris jussu ab exilio revocati, Ecclesias suas receperunt, eósque qui in ipsorum locum ordinati fuerant, expulerunt, Amphionem quidem Eusebius, Chrestum verò Thrognis.

Sanctus Athanasius apertâ Concilij Alexandrini anni 339. testificatione nobis significat hos Episcopos fuisse depositos. *Qui igitur ipse & Thrognius potuerunt alios deponere : ipsi depositi & exauctorati & vitio suæ creationis famosi? bene siquidem cognitum habetis Amphionem Nicomediæ, Chrestum verò Nicææ in eorum locum ob impietatem* S. Athan. apolog. 2. pag. 566. L. B.

&

& communionem, quam cum Arianis à Nicæno Concilio reprobatis, habuerant Episcopos constitutos esse.

Post hæc testimonia omni exceptione majora, dubitandi locus nullus relinquitur quin hi duo Episcopi Eusebius & Thrognis Episcopatu abdicati sint.

At verò ex nullo antiquorum Scriptorum suffragio intelligimus confectam utriusvis abdicationem autoritate Pontificiâ seu Imperatoria; nunquam enim de istiusmodi potestate incurrit in mentem Constantini cogitatio, cujus animus ab ejusmodi elatione & ambitione alienior semper visus est, ut patet ex ejus Epistola ad omnes orbis Ecclesias ab Eusebio relata, libr. 3. de vita Constantini, cap. 16. 17. & 18. Difficiliter magis hæc abdicatio tribueretur alicui Concilio Provinciali, quod collocare necesse esset incidenti tempore inter Concilium Alexandrinum habitum anno 339. ex quo depositos fuisse hos Episcopos discimus, & Nicænum.

Tom. 1. Conc. Binij pag. 280.

At verò hoc temporis spatio quod quindecim annorum fuit, nulla coacta est Synodus cui hanc abdicationem eruditus homo adscribere possit præter Gangrensem, Tyriam, Hierosolymitanam, & Constantinopolitanam in causa Marcelli Ancyrani, in quibus nullum extat vestigium abdicationis Eusebij & Thrognij: quam igitur à Concilio Nicæno confectam fateri necesse est.

CAPUT IX.

Diluuntur objectiones contra sententiam capite quod huic antecessit propositam.

S. Athan. de decretis Nicænæ Synodi.

I. OBjici potest S. Athanasium asserere hos Episcopos se submisisse, seu obtemperasse decreto Concilij

cilij Nicæni, ne telo damnationis cum Ario ferirentur, ipsamque summissionem meram fuisse dissimulationem ac fraudem, quippe eum statim vomitum repetierint. Sicque argui potest incredibile esse hos Antistites fuisse depositos in Concilio ad cujus cœtum & comitia ita ut cæteri Episcopi admissi sunt.

II. S. Hieronymus dialogo contra Luciferianos testificatur Eusebium & Thrognium postquam subscripserint consubstantiali cum aliis Episcopis, fuisse in Concilio admissos, idque posse confirmari ait actis hujus Concilij. *Legamus acta & nomina Episcoporum Synodi Nicænæ & hos quos suprà diximus fuisse susceptos subscripsisse* homousion *inter cæteros reperiemus.*

III. Eustatius Episcopus Antiochenus inter illustres hujus Concilij Patres multa commendatione dignus, loco quodam apud Theodoretum citato narrat: *Quid ergo cùm Synodus has ob res Nicæam maximè convenerit, coactis in unum Episcopis ducentis circiter & septuaginta? Liquido enim propter eorum multitudinem scribere non possum, quippe id curiosius non investigarim. Vbi cum de fidei ratione quæri cœptum esset Eusebij blasphemia ex ejus litteris perspicuè deprehensa est. Quæ coram omnibus lecta, immensum dolorem auditoribus propter hominis depravationem attulerunt, ipsum verò qui scripserat insanabili dedecore affecerunt. At jam quidem officina Eusebij patefacta nefariisque litteris in omnium conspectu discerptis, quidam simul ex composito, pacis nomen ostendentes, silere omnes compulerunt qui aptissimè concionari solebant. Arianæ verò dementiæ sectatores veriti ne autoritate tanti Concilij exilio mulctarentur, prosilientes in medium Arij dogma respuunt ipsi quidem & damnant anathemate, communisque consensus decreto suâ manu subscribunt.*

Theodor. lib. 1. historiæ cap. 8.

Si Eusebius Nicomediæ fuisset in Concilio Nicæno condemnatus nec restitutus in pristinam dignitatem, nisi

post Palinodiam de qua loquitur Socrates, credibiléne est hanc ignorasse Eustatium & rei annexam ejusmodi conditionem silentio prætermisisse, cùm præsertim ad explicandam hujus Ariani Episcopi levitatem, inconsiderantiam & hypocrisim omnibus hominibus, mentem appulit?

Multa quidem animadversione digna sunt ad expediendos tot difficultatum nodos, nihil enim constitui posse prima fronte videtur quod non in magnam incurrat aliquam difficultatem. Veruntamen non gravabor dicere sanâ mente tantum opus esse ac rectæ rationis face ad inveniendos amicæ veritatis calles in tam densis salebrosæ antiquitatis tenebris.

Non enim ait Socrates jussu Imperatoris exulasse Eusebium & Thrognium stante seu durante Concilio Nicæno, solum ait Concilium dixisse anathema Ario, & sectatoribus ejus: ipsumque in exilium misisse Imperatorem, cum Eusebio & Thrognio: quod æquabili ratione confecta Synodo & stante contingere potuit.

Huic conjecturæ locum dat Socrates, nam de illorum Episcoporum libello supplice mentionem faciens non ait eos obtulisse Concilio Nicæno, sed præcipuis hujusce Concilij Patribus. Cum enim autoritate Concilij suas in Sedes restitutionem sperare potuissent, non præcipuis tantùm Concilij Patribus, sed toti ac frequenti Concilio libellus deferendus erat, si adhuc stetisset, si ejus comitia nondum dimissa fuissent. Sed jam dimisso Concilio fortè ante exilij pœnam sibi impositam, præcipuis tantùm Patribus supplicem libellum dare poterant, ut eorum ope reliqui Episcopi ad suas Ecclesias reversi, de eorum restitutione consentirent. Et quamvis in hujusce libelli sive Palinodiæ contextu hæc legantur, *Quod si sanctissimo Concilio vestro satisfactum est*, ex his non conficitur Concilium adhuc stetisse,

stetisse, quippè cùm diu post dimissa comitia eorum decretis obtemperari possit.

Igitur ad hæc testimonia concilianda, & difficultates solvendas, dicere necesse est: Arium in Concilio Nicæno anathemate perculsum cum suis sectatoribus abdicatum fuisse seu depositum. Et cùm ex his quidam, scilicet Theonas Marmaricæ, & Secundus Ptolemaïdis, Concilij mandatis morem gerere nollent lege *sine mora* adversùs eos actum est. Eusebius verò & Thrognis simulata ac fictâ obedientiâ minas tantùm abdicationis sustinuerunt, & hac fraude legis actionem cohibuerunt. Continenti tempore cum se liberos esse arbitrarentur, ab eorum corde errorum virus distillavit: & tunc abdicare se magistratu invitâ obtemperatione coacti sunt. In eorum locum Amphione & Chresto suffectis, quoniam res humanæ vicissitudini sunt obnoxiæ, & rara est principibus in republica gubernanda viris in eadem sententia perpetua permansio, æquo Imperatore uti cœperunt; & ut quadam æquitatis specie, suam restitutionem obtegerent fictam Palinodiam composuerunt, & libellum supplicem præcipuis Concilij Antistitibus dederunt: Hac specie simulatæ fidei, delusus Imperator Arianorum studiosus ac fautor, eorum restitutionem prætexuit, atque Imperatoriâ autoritate comprobavit.

Epistola Cōcilij ad Alexādrinā Ecclesiam apud Theod. l.1.hist. cap.9.

Theodor. l.1.cap.7. S. Athan. S. Hieron. S. Eustat.

Quæ cum ita sint, non tam difficiliter explicabimus S. Athanasij librum de Synodis, quo ait Eusebium post Concilium Nicænum fuisse depositum. Cum præsertim hæc abdicatio sit actio legis in Concilio Nicæno adversùm Eusebium latæ; quam hypocrisi ac simulatione cohibuerat. Sed utcumque res sint, semper erit certum ac manifestum, Eusebium & Thrognium autoritate Ecclesiæ abdicatos fuisse ac Sedibus pulsos, omisso ad Romanam Sedem perfugio. Ex quo satis est argumenti ad demonstrandam Davidij temeritatem, qui ante Concilium Nicæ

Pag. 16.

Nicænum & Sardicense Romanum Pontificem contendit ex jure possedisse facultatem judicandi causas Episcoporum etiam primæ cognitionis judicio.

Objicient fortasse quidam Sylvestrum Papam confirmasse Concilium Nicænum ut ex Concilio Romano III. intelligimus. Sed hoc instrumentum adeò spurium & apocryphum est, ut in eo explicando tempus terere hominis otiosi atque inutilis esse videatur.

CAPUT X.

Sanctus Athanasius Sede Alexandrina ab Eusebianis pulsus in Concilio Tyri anno Christi 335.

QUamvis nunquam fuerit in orbe terrarum tetrior aut truculentior coïtio, ipso Conciliabulo Tyri in quo S. Athanasij hostes infensissimi Judicum & adversariorum personam impudenter egerunt. Licèt, inquam, hæc prava concio hominibus venundatis sub peccato constiterit, & Arianorum factioni deditis, in qua tenuit apertum Imperium potestas sæcularis, & extra modum dominata est: attamen nobis gravissimum suppeditat argumentum ad tuenda jura Synodorum Provincialium in Judiciis causarum Episcopalium. Enimverò si in hoc Concilio sancti Athanasij hostes, vi ac imperio cæteris antecelluerunt, & adversus eum impotentis animi motibus sunt ferociter stomachati, non ei defuerunt animi robur ac mentis sagacitas, ad causam sustentandam, & suæ dignitatis prærogativam ac jura tuenda, nunquam ei pariter amici æqui ac fortes, opera, consilio & labore defuere, ad firmissimum suæ innocentiæ & integritatis præsidium.

I. Enim

I. Enimverò cum animum induxit eundi ad Concilium, quadraginta septem Episcopi Ægypti omnes orthodoxi comitari voluerunt. Habemus libellum supplicem quem Concilio dederunt, ex quo intelligimus quanto labore & industriâ adversariis ejus non solùm pudorem, verumetiam dedecus incutere conati sunt ac fori exceptionibus jurisdictionem eorum cohibere. At verò in eo libello supplice ne verbum quidem de Summi Pontificis autoritate occurrit ad judicium Episcopi, fatentur omnes Synodi tribunal esse legitimum dummodo non sint adversarij judices ut in Concilio Tyri.

II. Ipsemet S. Athanasius scripsit Apologias adversùs hoc miserum conciliabulum, sed quæstionem de Episcoporum judiciis neutiquam agitavit, nec ulla ratione dubitavit quin potuerint jure merito in Synodo legitimâ judicari.

Quamobrem ad illud Concilium ipsemet adesse voluit, in eodem hostes nervosè confutavit, criminationes fracti calicis, cædis Arsenij, ac stupri mulieri illati diluit.

III. Hi quadraginta septem Episcopi qui tanto fervore ac fortitudine causam ejus egerunt, prætexueruntne Episcoporum negotia Romæ tractari necesse esse, aut hoc privilegium Episcoporum allegaverunt Comiti Dionysio, quem hujus Concilij ducem, præfectum ac moderatorem Constantinus Imperator instituerat? habemus ab iis Episcopis ei delatum libellum supplicem ex quo nihil intelligimus de autoritate Summi Pontificis in causis Episcoporum sive primæ sive ultimæ cognitionis judicio dirimendis.

Baronius 335. Tom. 1. Concil. pag. 378. 379.

IV. Cum Concilium Tyri deputavit Episcopos ad habendam quæstionem in Mareotide de criminibus quibus ab inimicis postulabatur Athanasius, Clerici Alexandrini arctè tenuerunt & accuratè defenderunt actionem litis imprudentem & injustam merito haberi, quoniam

testes & reum in provinciam adducere debuerant & eos inter se committere.

Exprobravit eis Tyri pseudo-Concilium, sed nunquam inficiatus est penes verum Concilium esse jus ferendi judicij de causis Episcoporum.

Quamobrem Presbyteri & Diaconi Clerici Alexandrini contestatâ denuntiatione, publicè significaverunt se provocare ad verum & legitimum Concilium, in quo faciliter omnes homines deputatorum istiusmodi iniquitatem ac pervicaciam perspicerent. *Eâque de causâ Epistolam hanc vobis dedimus monumentum testimoniumque istius rei aliquando futurum in verâ & legitimâ Synodo ut omnibus innotescat quod inauditâ & alterâ parte, ea quæ libuit inter vos egeritis & nihil studuisse nisi ut conspiratione nos opprimeretis.*

Tom. 1. Concil. pag. 379. Baron. ann. 335.

V. An verisimile est omissam fuisse autoritatem Romani Pontificis, si in hoc casu & miseriâ Episcopi Alexandrini, ea opus fuisset? An credibile quadraginta septem Episcopos, totum Clerum Alexandrinum ipsumque sanctum Athanasium non confugisse ad autoritatem, & nequidem post abdicationem de ea in cogitationem venisse, cujus procuratio erat non solum certa, si Davidio credimus, verum etiam decretoria & ab omni erratione libera.

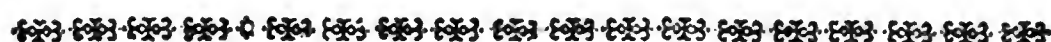
VI Denique si fieri potuit ut tam utile ac necessarium præsidium, si verum ac legitimum fuisset, hujus temporis peritissimi & orthodoxi Episcopi, neglexerint: saltem mihi maximè videtur incredibile eos postulasse opem omninò contrariam. Attamen ita contigisse non dubium est, quippè cùm S. Athanasius ab adversariis & inimicis, ex quibus Concilium Tyri constabat nihil obtinere potuerit, ad Imperatorem confugere coactus est, rogaturus eum alterius Concilij convocationem Constantinopoli, ad litis suæ disceptationem coram judicibus justis non inimicis nec adversariis.

Ex

Ex hoc porrò certissimum argumentum assumitur, ad concludendum tempore sancti Athanasij præter Concilium, nullum fuisse tribunal sive forum ad dirimendas Episcoporum causas.

Confecto Tyri Concilio videbatur opportunum ac rationi consentaneum ad Concilium generale provocare, sed sua desideria temperat Athanasius, particulare Concilium omnem explet ejus voluntatem, quippè sciebat in eo sedere ordinarios Episcoporum Judices ejusque jurisdictioni se obnoxium sentit & præstat, dummodo inimici non sint judices.

Baronius anno 335.

CAPUT XI.

Marcellus Ancyranus Episcopatu abdicatus ab Eusebianis in Concilio Constantinopolitano jussu Imperatoris Constantini coacto anno Christi 336.

NON hîc habendam esse quæstionem arbitramur de innocentiâ aut de criminibus, quibus postulatus fuit Marcellus Episcopus Ancyranus in Concilio Constantinopolitano. Socrates ajt in hoc Concilio fuisse depositum, quoniam cum librum Asterij confutare voluisset qui sacerdotium minimè assecutus fuerat eo quod persecutionis tempore sacrificasset, nimiâ contradicendi cupiditate dum errorem evitaret in contrarium cucurrit.

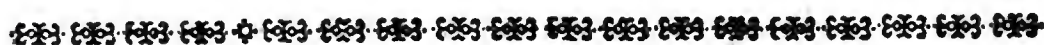
Lib. 2. histor. cap. 36.

Christum enim perinde ac Paulus Samosatensis nudum hominem esse non dubitavit asserere prædictus Marcellus Ancyranus. Sanctus Athanasius aliam hujus abdicationis causam profert, scilicet odium & malevolentiam Eusebij

Eusebij Nicomediensis, & conjuratorum quam incurrerat in Concilio Nicæno propter amorem veritatis ac fidei defensionem. Baronius circa annum 336. ejus apologiam composuit numero 27. cumque ab omnibus Socratis criminationibus purgat & liberum comprobat; & ait hæc scribere non potuisse nisi ex sibi suppeditatis ab Ariano quodam falsis præscriptionibus.

Utcumque res sint certum est Marcellum Ancyranum in hoc Concilio Constantinopolitano fuisse depositum, Judices non rejecisse nec jurisdictionem eorum contra leges allegasse.

Ex nullo antiquitatis monumento intelligimus propugnasse jus ac privilegium provocandi ad Romanam Sedem. Et quamvis fluxu temporis Julius Papa de hac causa monitus ac certior factus sit, certè reperire non possum qua ratione probem Pontificia autoritate fuisse confectam hujus Marcelli restitutionem quam ex continenti sermone solitariâ Synodi Sardicensis potestate decretam ac statutam perspicimus.

CAPUT XII.

Explicatur sententia Julij Papæ I. de Judicis causarum Episcoporum.

QUAMVIS Eusebianorum factione decretum sit in Concilio Tyri, ut S. Athanasius Episcopatu se abdicaret sicut observavimus cap. 10. attamen quæ statuerant confestim per seipsos præstare non potuerunt. Licet enim in tantâ gratiâ essent apud Imperatorem Constantinum ut eum in exilium miserit, & Alexandriâ expulerit: tam exiguo tempore in locum ejus alter Episcopus non suffectus est. Verùm

Verum ut cogitata perficerent audax consilium susceperunt, adjungendi ad rationum suarum partes Julium I. Papam. Quamobrem Concilij coactionem eum rogaverunt, sponsis probationibus ac testificationibus omnium criminum, quibus S.Athanasium postulaverant. Revera ad has angustias adducti sunt à legatis quos Romam miserant: qui cum ibi Presbyteros ab Athanasio missos invenissent adeo viribus impares visi sunt ut pudore suffusi & ignominia affecti hujus litis disceptationem in Concilio petere coacti sint. Hæc intelligimus ex celeberrima Julij Papæ Epistolâ quam refert S. Athanasius Apologia 2. *Siquidem vestri legati Macharius Presbyter & Hesychius Diaconus nullo modo cum huc venissent pares Presbyteris ab Athanasio missis ac semper ab illis convicti refutatique Concilium indici postularunt, litterasque ad Eusebianos & Athanasium Alexandriam quibus convocarentur mitti ut coram omnibus justo judicio de causâ cognosci posset: Tum enim se de Athanasio probaturos esse quod jam nequirent publicè coram nobis Martyrius & Hesychius refellebatur Athanasij Presbyteris bonâ cum fiduciâ alacriter resistentibus Martyrius verò cum suis si vera dicenda sunt ubique profligebatur, ac proinde Concilium generale postulavit.*

Deinde verò sive ab ope Julij Papæ desperarent jam de innocentiâ S.Athanasij certioris facti, aut de gratiâ ac favore Concilij quod postulabant, primò cœptum consilium abjecerunt. Cum enim Julius Papa Romæ Concilium indicasset eorum voluntati annuens, ne quidem interesse dignati sunt. Sed Antiochiam concurrerunt nonaginta & plures Episcopi à quibus Gregorius in locum Athanasij suffectus est; quem deinceps omni Jure Ecclesiæ violato satellitum turba stipatum Alexandriam deduxerunt & eum vi ac violentiâ horribili malevolentia adversùs Athanasium suffusi in Sede collocarunt. *Qui igitur sunt*, inquit Julius Papa, *qui contra canones agunt? an qui*

Epist. Iulij Tom. 1. Concil. pag. 303. litt. C.

Σκοπεῖτε τοίνυν τίνες εἰσὶν οἱ πα-

H *à tri*

à triginta ſex manſionibus Antiochiæ quendam velut Epiſcopum externum hominem ſalutarunt eumque militari manu ſtipatum Alexandriam miſerunt.

ρὰ κανόνας πράξαντες, ἡμεῖς οἱ μετὰ τοσούτων ἀποδείξεων τὸν ἄνδρα δεξάμενοι; ἢ οἱ ἀπὸ τριάκοντα καὶ ἓξ μονῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ὀνομάσαντές τινα ὡς ἐπίσκοπον ξένον καὶ ἀποστείλαντες εἰς Ἀλεξάνδρειαν μετὰ στρατιωτικῆς ἐξουσίας.

Interea tamen Julius Papa Concilio ſuo ad voluntatem Euſebianorum coacto præfuit quod non peculiaris quædam Sedis Apoſtolicæ Synodus fuit, omnes enim Epiſcopi Italiæ & Occidentis coiverant.* *Nam tametſi ſolus ſim qui ſcripſi, non meam tamen ſolius ſententiam, ſed omnium Italorum & omnium in his regionibus Epiſcoporum ſcripſi.*

Multi etiam ex Oriente venerunt Epiſcopi. *Nam non ſolum Athanaſius & Marcellus Epiſcopi cum querimoniis de illatis injuriis ſed & plurimi alij Epiſcopi ex Thraciâ, Cœloſyria, Phœnicia, Paleſtina huc convenere Presbyteri: item non pauci partim ex Alexandria, partim aliundè ad hoc Concilium occurrerunt.* Igitur hoc Concilium dici non poteſt ſimplex Papæ aut Sedis Apoſtolicæ Synodus.

In hoc Concilio deliberatum & conſtitutum eſt communicare cum S.Athanaſio & Marcello Ancyrano. Quæſtiones in Mareotide atque omnes litis actiones ſimul ut fuerunt imprudentes atque injuſti furentis animi impetus, jure merito omnino refixæ & ſublatæ, calumniæ fracti calicis, cædis illatæ Arſenio omnino dilutæ ſunt. Denique his Comitiis S.Athanaſius palam ac publicè ab omni crimine liber & abſolutus renunciatus eſt.

* Epiſt. Julij Tom. 1. Concil. pag. 302. lit. E. inter.

Dum hæc Romæ agitabantur, Euſebiani Antiochiæ manu facta congregati, omnes adhibebant machinas ad invenienda Athanaſij crimina. Eóque furore accenſi cum inſultatione liberiori ac contemptu Julio Papæ ſcripſerunt Epiſtolam, ut ſuam à Concilio cujus ipſimet coactionem poſtulaverant abſentiam comprobarent: cui Julius hanc reſponſionem reddidit quam refert S.Athanaſius apologia ſecunda.

Ex hac reſponſione perſpectam habemus eorum inſolentiam & protervitatem, quippè nullam excuſationem

dederunt

dederunt absentiæ sed immò Pontificem arguere non veriti sunt gravis culpæ, eo quod negotium in Concilio examinaverat à semetipsis postulato, defenderuntque litem semel judicatam in Concilio ad iterandam cognitionem non posse recenseri. Opponebant Athanasium in Concilio Tyri judicatum & Gregorium in locum ejus suffectum in Concilio Antiocheno.

Sed eos prorsus elingues reddidit Pontifex dum iis respondit prorsus contraria cogitationibus suis ac factionis consiliis in Synodo Nicæna constituta fuisse. *Quocirca Episcopi in magnâ Synodo Nicæa congregati non sine Dei consilio permiserunt prioris Synodi acta in alia Synodo examinari, ut & illi qui Iudices erant præ oculis habentes secundum de ea ipsa re Iudicium futurum cum omni diligentia causam expenderent & illi qui sententiam acceperant certò cognoscerent se non per simultatem priorum Iudicum sed jure merito condemnatos esse: cum eâ superbiâ & arrogantiâ flagrarent ut res jam in Concilio judicatas recensere non pertimescerent.* Sed mirifice purgabat se pontifex crimine violatorum Canonum quo eos jure merito arguebat. Enimverò continuò cogere conciliabula non desistebant Ariani ad evertendam fidem Concilij Nicæni decretis stabilitam. Ipse verò Pontifex talem Synodum cui præfuerat arbitrabatur qualem ipsimet Eusebiani efflagitaverant; sicque nihil magis insulsum aut ineptum esse videbatur quàm quod sibi vindicare studebant. Quod attinet ad Concilium Tyri quoniam judices in eo consederant hostes seu adversarij sancti Athanasij nullum atque irritum censebatur. Quamobrem respondit Pontifex Julius sanctum Athanasium non fuisse Tyri condemnatum. *Qui nec Tyri condemnatus est nec Mareotæ præsens fuit ubi contra eum absentem in lite processum est.* Idest, in hac lite nullam fuisse judicialem actionem; cujus aliqua ratio haberi potuerit.

Quod verò ſpectat ad electionem Gregorij in Concilio Antiocheno, hanc contra leges & Canones Eccleſiæ confectam fuiſſe reſpondet & ad hanc dignitatem aſſumi debuiſſe virum ex Preſbyteris Cleri & Provinciæ Alexandrinæ commendatione dignum, non hominem extraneum aut adventitium, qui omnes Eccleſiæ leges quibus adſtricti ſunt Chriſtiani perrumperet ac perfringeret. *Si enim poſt Synodum in culpa fuiſſet deprehenſus Athanaſius, non tamen oportuit creationem novi Epiſcopi ita illegaliter & præter Canonem Eccleſiaſticum fieri, ſed in ipſâ Eccleſiâ & ex ipſo Sacerdotali ordine & ex ipſo clero ejus Provinciæ Epiſcopos conſtitui & nequaquam ex illis qui nunc Apoſtolorum Canones violant. Age ſi in quemquam veſtrum id commiſſum fuiſſet non-ne vociferaturi eſſetis? non-ne vindictam quaſi violatis Canonibus poſtulaturi fuiſſetis? Dilecti credite, tanquam Deo præſente cum veritate loquimur; Non eſt piè factum, non jure, non Eccleſiaſticè.*

At verò multa ſunt in hac Epiſtola Julij ſeriâ cogitatione reputanda.

I. Ex ea intelligimus ſibi non arrogaſſe jus Pontificem Julium, judicandi ſolum cauſam Epiſcopi jam in Concilio Provinciali examinatam. Immò verò contendiſſe quoad ejus fuit, ut in majori Concilio recenſèretur, ac propterea citaſſe Canonem Concilij Nicæni, Epiſcopos coëgiſſe non ſolùm Italiæ, verùm etiam Occidentis & ad illud Concilium coïviſſe plures Antiſtites & Preſbyteros Orientis & Alexandriæ & aliundè. Ex quibus perſpectum habemus nullum ſibi ſpeciale aut Apoſtolicæ Sedi voluiſſe tribuere privilegium.

II. Cùm Euſebiani hoc pronuntiatum, ſive axioma, proferebant, *quamlibet Synodum habere inconcuſſam autoritatem* non inficiatus eſt Julius; ſolum dixit, poſſe litem de qua quæſtio habebatur in Concilio recenſeri, eam pernegans judiciali ſententiâ in conciliabulis Tyri & Antiochiæ

chiæ fuisse definitam : respondit eos levem habere rationem axiomatis prolati , cum ipsimet quotidie Concilio Nicæno non obtemperarent , immò verò leges in eo latas refigere non pertimescerent. Hoc pronuntiatum Julius referebat ad Concilium Romanum ad quod omnes Episcopos invitaverat , solum enim erat verum Concilium. Igitur cùm certum atque indubitatum esset *quamlibet Synodum habere inconcussam autoritatem* rectè concludebat Eusebianos debere Concilio Romano obtemperare. Et cùm aiebat è re primorum Judicum esse maximè, ut ab iis cognita negotia ab aliis iterata disceptatione recenserentur, retulit ad gloriam majorum Conciliorum, quorum gratiâ statuisse videbatur Concilium Nicænum ut negotia in Synodis judicata iterum possint in aliis recenseri.

Et quoniam Julius Papa contendebat Concilium cui Romæ præfuerat Conciliabulis Tyri & Antiochiæ antecellere, jure merito concludebat, etiamsi vera ac legitima Concilia fuissent Eusebianos lege obedientiæ teneri decretis Concilij Romani.

III. Hæc omnia præcipuè atque insigniter demonstrant non dubitasse Julium quin majus Concilium minori antecelleret. Sed ex his perspectam non habemus singularem Romani Pontificis in judicandis Episcoporum causis autoritatem.

IV. Enimverò dum Eusebianos objurgat de modo quo Antiochiæ sanctum Athanasium & Marcellum Ancyranum tractaverant , ait , non solum debuisse sibi Pontifici scribere, verùm etiam omnibus Episcopis. *Nam si ut dicitis omninò in culpa fuerunt , oportuit secundum Canonem , & non isto modo judicium fieri , oportuit scribere omnibus nobis ut ita ab omnibus quod justum esset decerneretur.*

V. Revera continenti sermone ait consuetudinem esse, primò scribendi ad Romanum Pontificem, ut postea res ex æquo dirimerentur.

Ex quo concludit, si quis Episcopus, de Athanasio loquitur, in tanti criminis suspicionem venit, debuisse Ecclesiæ Romanæ renunciari; *An ignari estis hanc consuetudinem esse ut primum nobis scribatur, ut huic quod justum est definiri posset. Quapropter si isthic hujusmodi suspicio in Episcopum concepta fuerit id hùc ad nostram Ecclesiam referri debuit.* Episcopum Romanum esse Episcoporum primum non dubitandum est. Quamobrem cum Eusebiani Concilio generali opus esse faterentur quod enixè postulaverant, *Martyrius Concilium generale postulavit*, cum Antiochiæ convenire statuerant, ad Ecclesiam Romanam prævià monitione referre debuerant. Quippe agenda erat causa Episcopi Ecclesiæ quam Apostoli condiderant. *Episcopi enim erant & non vulgares Ecclesiæ quæ ista patiebantur sed quam ipsi Apostoli suâmet operâ ad fidem instruxerant.* Igitur tanti ponderis negotium omnes Episcopi celare non poterant, ac præsertim Romanum, ad quem primum ex consuetudine scribendum erat.

Solitariam hanc prærogativam Sedis Apostolicæ ex Epistola Julij cognoscimus. Enimverò cùm graviora negotia, sive habitâ ratione personarum, aut dignitatis Ecclesiarum, omnibus Episcopis significari debeant & exponi: Jure merito usus & consuetudo invaluit, ut primùm Episcopo Romano renunciarentur, quem omnes Catholici, Ecclesiæ primum Episcoporum summo cultu ac veneratione prosequuntur.

CAPUT XIII.

Socratis & Sozomeni sententia explicatur de consuetudine scribendi ad Summum Pontificem, seu referendi causas graviores.

SOCRATES & Sozomenus qui hujus Epistolæ Julij ad Eusebianos scriptæ mentionem faciunt, plura non dicunt. Hæc sunt verba Socratis. *Iulius itaque contrariis inter se litteris ad ipsum missis rescribens Episcopis qui Antiochia convenerant graviter conquestus est: primum quidem de acerbitate ipsorum Epistola, deinde quod contra Canones ipsum ad Synodum non vocassent, cùm Ecclesiasticâ regulâ interdictum sit ne præter sententiam Romani Pontificis quidquam ab Ecclesiis decerneretur.* Sozomenus qui Socratem exscripsit, penè in omnibus congruit. *Ad Episcopos verò qui Antiochia convenerant, eorum enim tunc temporis acceperat Epistolam litteras scripsit, quibus eos accusabat quod Nicani Concilij fidem clanculò innovarent & quod præter Ecclesia leges ipsum ad Synodum non vocassent: legem enim esse pontificiam ut pro irritis habeantur qua præter sententiam Episcopi Romani fuerint gesta.*

Socrat. l. 1. cap. 17.

Sozom. l. 3. cap. 10.

Multa ex his locis habemus perspecta.

I. Si quædam est penes Romanum Pontificem autoritas in Synodis, & ejusmodi, ut omnium decretorum eum esse participem necesse sit: hoc jure potitur Ecclesiæ institutione, *quod contra Canones........ cum Ecclesiastica regula*, non jure divino: hoc enim Socrates & Sozomenus silentio non prætermisissent, neque ipsemet Julius Papa. Ex quibus intelligimus à veritate alieniorem mentem Da„ vidij, dum ait pag. 228. hanc regulam esse meram explicationem

David pag. 228. „ tionem juris cum Ecclesia nati, ab ipsamet Christi in-
„ stitutione trahentis originem.

Que cette regle n'est autre chose que l'explication d'un droict né avec l'Eglise qui a pris son origine dans l'institution méme de IESUS-CHRIST.

II. Cum ex Epistola Julij Papæ ad Episcopos Antiochiæ congregatos certum sit eos debuisse ad omnes Episcopos scribere, mirum non est, si observent historici prædictum Papam conquestum esse vehementer, eo quod nullas ab eis litteras acceperit. His enim temporibus jam usus invaluerat & consuetudo, prævia monitione referendi majores causas ad primores Ecclesiæ Episcopos quas scire multùm salutis communis intererat.

Fragmenta sancti Hilarij. pag. 47.

Hoc igitur privilegium non solùm ad Pontificem Romanum attinebat, sed & ejus sodales Episcopos. Quamobrem exiguo tempore post excessum Julij, scripsit Liberius Papa Osio Episcopo Cordubensi *se rerum quæ in Ecclesiæ gerenda administratione contingebant nihil eum debere celare.* Quippè cùm Osius non Papæ, aut Primatis dignitate sed merito ac singulari virtute cæteris antecelleret. Sed ex eo non cōficitur Osium fuisse superiorem Liberio. Habitâ ratione hujusce consuetudinis, S. Basilius scripsit Eulogio, Alexandro & Harpocrationi Episcopis Ægypti pro fide exulantibus *eos non debuisse communicare cum sectatoribus Marcelli inconsultis suæ communionis Episcopis tam Orientis quàm Occidentis.*

S. Basil. Ep. 293.

Hæc Romæ vigebat consuetudo tempore sancti Gregorij cum scribit Eulogio Episcopo Alexandrino & Anastasio Antiocheno: *Charitas quâ vobis valdè constrictus sum tacere me minimè permittit: ut sanctitas vestra quæcumque apud nos aguntur agnoscat*

III. Quamvis Socratem Sozomenus exscribere sæpè solitus sit, non prætermittenda est eo loci elocutionis eorum discrepantia. Dicit Socrates *Ecclesiasticâ regulâ interdictum esse ne præter sententiam Romani Pontificis quicquam ab Ecclesiis decerneretur.* Alter verò, *legem esse Pontificiam ut pro irritis habeantur quæ præter sententiam Episcopi*

scopi Romani fuerint gesta. Adeo quemadmodum ex Socratis verbis consequitur hoc privilegium Jure Ecclesiastico tantùm Episcopo Romano competere, conficitur ex Sozomeno hoc sibi ipsi Pontificem Jus adscripsisse, & vindicasse. Sed historicorum caliginem luce autographi Epistolæ Julij discutere oportet. Enimvero si res aliter, ac eas habet, referunt eos hallucinari non solùm opus, verùm etiam necesse est. Quippe cùm ipsi diu post Julium Pontificem floruerint, prorsùs incogitabile est eis magis perspectas fuisse leges Ecclesiæ latas tempore Julij quàm ipsimet Julio. At verò non ait Pontifex fuisse legem aut regulam, sed consuetudinem, *an ignari estis hanc esse consuetudinem.* Ergo hi duo historici per legem & regulam consuetudinem intellexerunt, vel certè lectoribus imponunt.

IV. Cæterum maximè omnium intererat cognoscere causam sancti Athanasij, quamvis enim esset privatus Episcopus, qui poterat ea ratione secundùm consuetudinem in Concilio Provinciali suâ Sede dispelli nunquam tamen in Jus vocatus coram Episcopis provinciæ fuerat. Non enim usquam animadvertimus ei diem dictum ab Episcopis Provinciæ Alexandrinæ. Sed eum turba conjuratorum ad Concilium Tyri excivit trans mare, & extra provinciam in qua jure poterat judicari. Exciverunt pariter congregati Antiochiæ factiosi. His molestatur procellis propter fidei Nicænæ defensionem, calumniis, injuriis ac probris afficitur. Oppugnat eum hæreticorum hominum turba, quæ ipso sublato totam Ecclesiam quam incredibili fortitudine sustentat, opprimere contendit. Hoc igitur negotium maximè ab omnibus Episcopis debuit intelligi ac disceptari, & jure merito conquestus est Julius de Antiocheni Conciliabuli Arianis: eo quod gravissimam & maximam Ecclesiæ causam non solùm Papæ Romano, verum etiam cæteris orbis Episcopis inconsultis, diremerint.

Jam dicendi locus esse videretur de Canonibus Concilij Antiocheni, atque iis comprobandi supremam in Episcoporum causis Synodorum autoritatem. Sed quoniam ut essent Arianorum hæreticorum fœtus, dubio procul rejicerentur: hos jam omittere necesse est, & de illis omnem disputationem differre usque ad tempora Concilij Chalcedonensis, quibus constituta iis disciplina ab universâ Ecclesiâ confirmata est.

Saltem inficiari nemo potest quartum Canonem Antiochenum, qui causas Episcoporum tangit, in Concilio Chalcedonensi citatum & laudatum fuisse, & inter regulas sacras ac divinas recensitum nemine intercedente, uti ex continenti hujus operis lectione facilè intelligitur, cap.51. Ex quo manifestè conficitur Arianos affectasse disciplinam Ecclesiæ, & non noluisse eam observatione consequi uti famam sibi conficerent & fidelium benevolentiam & amicitiam sibi compararent. Licet enim sint ab hæreticis confecti Canones, illos tamen fluxu temporis Ecclesia comprobavit, sedatis furentium Arianorum motibus post mortem sancti Athanasij & sancti Chrysostomi, juxta sancti Augustini pronunciatum. *Hoc enim justum est ut cum mala hominum reprobamus, quæcunque in illis bona Dei reperimus, approbemus.*

S. August. l. de unico Baptismo pag. 81. L.B. interiùs.

CAPUT XIV.

Explicatur Concilium Sardicense anno Christi 347. sub Julio Papa V.

DUo potissimùm explananda sunt in Concilio Sardicensi. Primò nosse opus est autoritatem quam Summo Pontifici adscripsit, & jus quo censuit Papam Romanum

Romanum cæteris antecellere Episcopis. Secundò an sit jus novum quod penes Pontifices ante Concilium istud non fuerit.

Antequàm ad hanc disceptationem aggrediamur, scire adhuc necesse est Ecclesiam vehementioribus procellis vexatam fuisse finitis Concilio Romano sub Julio Papa, in quo Episcopi Catholici vicerant Arianos, & Athanasium ad communionem admiserant; & Antiocheno, à quo pulsis penitùs Catholicis Præsulibus, in locum Athanasij Gregorius ab Eusebianis suffectus fuerat. Sicut enim ad sustentandam Ecclesiæ Fidem Orthodoxorum fortitudo omni exceptione major visa est; ad eandem penitùs tollendam Hæreticorum contumacia, fraudum ac vitiligationum omnium accessionibus fuit cumulata. Hæ contentiones adeò Rempublicam Christianam miscuerant, ut vix esset, qui pro rerum atrocitate, in tantâ calamitatum caligine eam recognoscere posset. Prætereà Ariani tam acri ac vehementi incitatione adversùs Catholicos erant inflammati, & implacabiles, ut hic rerum status diu permanere nequiret. Quamobrem Concilij Sardicensis coactionem Imperatores non procrastinarunt ultra annum Christi 347. *Quapropter cooperante Dei gratiâ religiosissimi Principes nos ex diversis Provinciis ex civitatibus in unum convocarunt cupientes ut sancta Synodus in Sardorum civitatem conveniret, quo omnis controversia præcideretur, & ejecto quicquid pravæ Fidei esset sola in Christum pietas ab omnibus retineretur.* Epist. Concilij Sardic. ad omnes Episcopos.

Verumtamen in hoc Concilio nihil de Fide definitum est. Censuerunt Episcopi ea sufficere quæ in Concilio Nicæno fuerant constituta; vetitumque est ne quid ulteriùs de Fide scriberetur, aut alia professio Fidei quam Nicæna ederetur, ut refert Athanasius. *Tabellas nonnulli jactant quasi ex Sardicensi Synodo de Fide conscriptas; ne legi quidem semel aut proferri sinatis: nihil enim tale Concilium definivit. Quamvis enim certi homines nonnulla quasi quæ* S. Athan. Epist. ad populum Antiochenum.

deessent Nicæno Concilio adscribere vellent : idque acriter contenderent, Sancta tamen Synodus quæ Sardicæ convenit indignè id tulit decretoque sancivit ne quid ulterius de fide scriberetur, & sese contentos esse Nicæna fide declararunt, ut cui nihil deesset & in qua integra & solida pietas contineretur : neque edendã esse aliam professionem fidei nè in illa quæ Nicææ scripta est suos numeros non habere videretur, néve illis quibus libido est semper nova statuere occasio suppeditaretur ut iterum atque iterum de fide definiant. Verùm accuratè recensita sunt negotia S. Athanasij, nec non aliorum Episcoporum, scilicet Marcelli Ancyrani, & Asclepæ Gazæi, qui non solùm ad communionem admissi sunt, tanquam omni culpa liberi (uti contigerat in Concilio Romano sub Julio Papâ) sed judiciali sententiâ declarati sunt absoluti, imperatúmque est Ecclesiis & Diœcesibus eorum, ut illos veros ac legitimos Episcopos haberent, & aliis in eorum locum inconsideratè ac summâ injuriâ suffectis, communione Ecclesiæ & omni aditu interdictum est; iisque familiariter uti sivè litteris missis aut acceptis, omnibus lege confectâ speciatim prohibitum est. Theodorus verò, Narcissus, Acatius, Stephanus, Ursacius, Valens, Menophantus & Georgius Episcopi Orientis, qui timore exterriti ad Concilium adesse non erant ausi, crimine Hæresis convicti omnes suis Sedibus depulsi, Episcopatu se abdicarunt & de Ecclesiâ decesserunt, eorúmque condemnationi, subscribendi omnibus Episcopis necessitas fuit. *Ideò vos dilectos fratres & comministros nostros Athanasium, Marcellum, Asclepam cum cæteris comministris nostris innocentes & puros pronunciavimus litteris ad singulas parœcias missis, ut populi cujusque Ecclesiæ cognoscant sui Episcopi sinceritatem eumque pro Episcopo & habeant & spectent, istos autem more luporum in horum Ecclesias invadentes Gregorium, inquam, in Alexandriam, Bazilium in Ancyram, Quintianum in Gazam, eos neque Episcopos appellent, neque ullam*

cum

cum eis communionem habeant aut eorum litteras recipiant aut vicissim mittant; Theodorum autem, Narcissum, Acacium, Stephanum, Ursacium, Valentem, Menophantum, & Georgium per metum huc ab Oriente non audentem venire, sed tamen à beatæ memoriæ Alexandro depositum tum quia ille & cæteri sectatores sunt Arianæ rabiei, tum ob reatuum criminationem sacrosancta Synodus communi calculo exauctoratos omninò ab officio Episcopatus submovit, decrevimúsque eos non modo Episcopos non esse sed ne dignos quidem fidelium communione, nam qui separant Filium à Patre & verbum à suo Patre abalienant, æquum est eos ab Ecclesia Catholica separari & alienos indignósque haberi Christiano nomine. Sint vobis igitur Anathema, eo quod verbum veritatis adulteraverunt. Præceptum siquidem Apostolicum est, si quis evangelizaverit vobis præter id quod accepistis Anathema esto, cum his ne quis habeat communionem præcipite. Nihil commune luce cum tenebris: hos procul à vobis arcete, cum nulla sit concordia Christo cum Belial. Cavete interim, dilecti, ne vel scribatis ad eos vel eorum scripta recipiatis. Quin & vos quoque studete, fratres & comministri nostri, in sacris obeundis ut spiritu præsentes in nostra Synodo idem suffragium conferatis per vestras subscriptiones quo ab omnibus ubique sacrorum ministris concordia servetur.

Ex his facilè intelligitur Concilium Sardicense plus præstitisse, seu plura constituisse Concilio Romano, in quo S. Athanasius ad communionem tantùm admissus est: omissa judiciali sententiâ sive restitutionis in Sedem Episcopalem, sive exclusionis eorum qui in locum ejus suffecti fuerant. Quæ cùm ita sint obstupesco temeritatem Davidij, asserentis Concilium Sardicense in Epistola ad Episcopos Ecclesiæ Catholicæ his tantum verbis usum esse ut ea quæ constituta fuerant super restitutione S. Athanasij exprimeret. *Scribentes ad uniuscujusque Parochiam ut singularum Ecclesiarum populi cognoscentes Episcopi sui puri-* Pag. 220.

tatem, eum se Episcopum & habere & sperare cognoscant. Nam ex ea intelligimus. 1. Ab omni culpâ liberum renunciatum fuisse cum Marcello Ancyrano & Asclepa Gazæ. 2. Fuisse interdictum communione iis qui in eorum locum suffecti fuerant. 3. Eos pro Episcopis habere vetitum esse. 4. Prohibitum esse ad eos scribere, aut ab iis vicissim litteras accipere. 5. Plures alios Episcopos Arij sectatores depositos fuisse. 6. Omnibus Ecclesiæ Præsulibus impositum fuisse eorum condemnationi subscribere. Enimverò cum hæc omnia non sint in Concilio Romano constituta, nec Julij Papæ auctoritate fulta, mirum non est de iis nullam fecisse mentionem, sed multò magis obstupesco temeritate Davidij, quem ex collatione litterarum Julij & Concilij Sardicensis falsi crimine convincere non est difficile. Prætereà Concilium Sardicense multos Canones fecit spectantes ad disciplinam Ecclesiasticam scilicet viginti aut viginti unum, ac potissimum ad judicia Episcoporum; ex quibus jus ac privilegium Summi Pontificis in ejusmodi causis intelligimus. Canon 3. sic se habet. *Si quis autem Episcoporum in aliquo negotio condemnandus fuerit & existimet se non malam, sed bonam causam habere ut etiam rursus judicium renovetur, si vestræ dilectioni videtur Petri Apostoli memoriam honoremus ut ab iis qui judicaverint scribatur Iulio Romanorum Episcopo & per propinquos Provinciæ Episcopos si opus sit judicium renovetur & cognitores ipse præbeat, si autem probare non potest ejus causam esse talem ut eam rursus judicari opus sit, quæ semel sunt judicata non infirmentur.* Ex hoc Canone patet ad cultum & honorem memoriæ S. Petri, quod si Episcopus postquam causa ceciderit eam justam æstimet. 1. Episcopi Judicès scriberent Julio Romanorum Episcopo. 2. Si opus est judicium renovabitur ab Episcopis Provinciæ. 3. Deputabit Papa cognitores ad disquirendum utrùm disceptatio causæ recensenda sit. *Et cognitores ipse præbeat.* 4. Si autem probare non

potest

poteſt Epiſcopus judicatus, cauſam eſſe talem ut eam rurſus judicari opus ſit, quæ ſemel ſunt judicata non infirmabuntur. Multa ſunt circa hanc diſciplinam obſervanda ac ſuo momento ponderanda.

I. Hoſius, cujus ſuffragium hic Canon eſſe videtur, aliquid novi ſe inſtituere ſignificat his verbis, *ſi veſtræ dilectioni videtur.* Enimverò ſi jam hic uſus invaluerat, deliberandum non erat. Sed Sardicenſes Patres memoriæ Beati Petri novum cultum exhibere non noluerunt. *Beati Petri memoriam honoremus.*

II. Revera ante tempus Concilij Sardicenſis Epiſcoporum negotia Romæ tractata & agitata ex ſuperioribus capitibus intelleximus de fortunato & feliciſſimo Martiano Arelatenſi, Dionyſio Alexandrino & Sancto Athanaſio poſt Concilium Tyri. Sed ejuſmodi cauſæ Romam delatæ non fuerunt ab Epiſcopis qui eas judicaverant. Igitur aliquid novi voluit inſtituere Concilium Sardicenſe, *ut ab his qui judicaverunt ſcribatur Iulio Romanorum Epiſcopo.* Nam ſpatio trecentorum quadraginta ſeptem annorum, ſcilicet uſque ad tempus hujuſce Concilij, nullum cauſæ Epiſcopalis Romam delatæ, ab Epiſcopis primæ cognitionis judicibus exemplum occurrit.

III. Ad hujuſce negotij recenſionem Papa deſignat cognitores, *& cognitores ipſe præbeat* καὶ ἐπιγνώμονας αὐτὸς παρέχοι verſionem Dionyſij exigui, & Iſidori mercatoris textui græco præfert Davidius, quoniam hæc verba verſionis magis placent, *& det Iudices*, ex quibus concludit penes Papam exiſtere jus deſignandi novos Judices. Sed utcumque res ſint & hæc verba intelligantur, ſemper ex his aliquid novi exurgit. Quippè cum ante Concilium Sardicenſe poſtquam cauſæ in Concilio provinciali judicatæ fuerint, non inveniamus delegatos Judices recuperatorios; aut ad ſimplicem rei diſceptationem ſeu cognitionem aut, ad judicium iterandum. Verum igitur verborum

borum istorum sensum faciliùs ex contextu græco videmur assequi. Ex quo perspectum habemus Papam obtinere ab hoc Concilio jus designandi cognitores non ad ferendam supremæ cognitionis sententiam, sed ad disceptandum utrum istud negotium secundæ cognitionis judicio subjiciendum foret. Enimverò Hosius hoc suffragio nobis abundè significat quales esse debeant Judices negotij iteratæ disceptationi obnoxij. Designat enim Episcopos vicinos Provinciæ. Non ait hoc esse positum in potestate Papæ, cui deinceps jus delegandi *Cognitores* attribuit. Quod si de Judicibus intelligendum esset, hic Canon secum manifestè pugnaret, nam Papa designaret Judices qui ejus delegatione prætermissâ ex Concilio judicare non desinerent. Ex his planissimè conficitur delegatos à Papa fuisse solum ad disceptandum utrùm negotium recensioni seu *revisioni* foret obnoxium. Ex quibus constat Dionysium exiguum & Isidorum mercatorem per *Iudices* intellexisse solùm cognitores annexæ rei conditionis : neutiquam verò rei supremo judicio omninò excutiendæ. Enimverò si mens alia fuisset Concilij Sardicensis, credibile non est designasse Judices ad iterandam disceptationem litis novo judicio obnoxiæ, ipsos Episcopos viciniores Provinciæ.

IV. Verum hunc esse hujusce Canonis seu suffragij Hosij sensum dubitandi locus non relinquitur. Cum præsertim postquàm de Papa dixit *& cognitores ipse præbeat* juxta textum græcum, vel *& det Iudices* juxta versiones, *semel jam judicata non infirmentur*, si probare non possit Episcopus ejus causam esse talem ut eam rursus judicari opus sit.

Nam si stare poterat primum judicium, antequàm Episcopi vicini Provinciæ alterum pronuntiassent : manimanifestè conficitur hos cognitores sive Judices à Papa designatos de re ipsâ judicium non tulisse, sed de solâ rei recensione scilicet *revisione*. Igitur Hosius in Concilio Sardicen-

si

si non existimavit Romanum Pontificem Concilio provinciali antecellere : sed ei solum tribuit jus dandi cognitores ad examinandum utrùm res judicata debeat iteratâ disceptatione recenseri, atque ab Episcopis Provinciæ vicinis in qua jam judicata fuit, novo judicio dirimi.

At verò quartus hujus Concilij Canon disciplinæ ab eo quem mox examinavimus sancitæ quædam adjungit. Sic se habet. *Gaudentius Episcopus dixit si videtur necesse esse adjici huic sententiæ quam sincerâ dilectione plenam protulisti, ut siquis Episcopus fuerit depositus judicio Episcoporum qui sunt in vicinia, & dicat rursus sibi defensionis negotium competere non prius in Cathedram alius substituatur quàm Romanus Episcopus sententiam tulerit.*

I. Constat Episcopum Gaudentium velle amplificare suffragium Hosij, *si videtur necesse esse adjici huic sententiæ.*

II. Quid facto sit opus prætermittit suffragium Hosij, postquam Episcopi vicini Provinciæ judicium emiserint.

III. Proponit Gaudentius, ut si quis Episcopus fuerit depositus, judicio Episcoporum qui sunt in viciniâ & dicat rursus defensionis negotium sibi competere, non prius in cathedram alius substituatur quàm Romanus Episcopus sententiam tulerit. Hi duo Canones dissimilitudinem habent, non repugnantiam; sed alter alterum quâdam accessione cumulat. Ambo novam proferunt disciplinam de qua ante hujus Concilij ætatem nulla in orbe terrarum mentio fuerat. Ipsemet Davidius ab hâc mente alienior non est quippè cum de hoc Concilio ita loquatur, Capite 10. Articulo 2. pag. 336. linea 10. ex anterioribus Conciliis, solitaria Synodus Sardicensis nominatim concessit" Episcopo Romano jurisdictionem generalem adversùs" omnes orbis Metrapolitanos, dum ei potestatem dedit ju-" dicandi de causis ad suum Tribunal per appellationem" delatis, paremque autoritatem delegandi Episcopos qui"

„ ejuſmodi cauſas in Provinciis diremerunt.

Ex alio prætereà Concilij Sardicenſis Canone non difficiliter intelligimus veram mentem Patrum hujuſce Concilij de cauſis Epiſcoporum. *Hoſius Epiſcopus dixit, placuit ut ſi quis Epiſcopus delatus fuerit & congregati ejuſdem regionis Epiſcopi eum gradu moverint & veluti appellans confugerit ad Beatiſſimum Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum; & velit, ipſum audire & juſtum eſſe exiſtimaverit ejus rei examinationem renovari, Coëpiſcopis ſcribere dignabitur, qui ſunt propinqui Provinciæ, ut ipſi diligenter & accuratè ſingula perſcrutentur, ut ex veritatis fide de re ſententiam ferant. Si quis autem poſtulet ſuum negotium rurſus audiri & ſuam ſupplicationem Romanorum Epiſcopum judicare viſum fuerit ut à proprio latere Preſbyteros mittat qui cum Epiſcopis ſint judicaturi, habentes autoritatem ejus à quo miſſi ſunt, & hoc ponendum eſt; ſi autem ſufficere putaverit ad rei cognitionem & Epiſcopi ſententiam faciet quod prudentiſſimo ejus concilio rectè habere videbitur, Reſponderunt Epiſcopi, quæ dicta ſunt, placuerunt.*

Canon 5. Concil. Sardic.

I. Patet ex hoc Canone provocationem Epiſcopi ad Pontificem Romanum non eſſe veram appellationem, ſed quandam appellationis ſpeciem. *Veluti appellans confugerit ad Beatiſſimum Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum.*

II. Non tenentur eo Canone Epiſcopi Provinciæ qui primâ vice judicaverint, ſcribere Romano Epiſcopo juxta ſanctionem Canonis tertij. Immò verò decrevit ut Papa ſcribat ad Epiſcopos Provinciæ uti habita rei cognitione, cauſam dirimant.

III. Si fortè Epiſcopus judicatus cauſam ſuam iterum recenſeri aveat, poterit Romanus Epiſcopus delegare Preſbyteris cum Epiſcopis hujuſce negotij cognitionem. *A proprio latere Preſbyteros mittat; Si autem ſufficere putaverit ad rei cognitionem & Epiſcopi ſententiam, faciet quod prudentiſſimo ejus Concilio rectè habere videbitur.*

De

De Romano Episcopo adhuc mentionem facit hujusce Concilij Canon 10. *Qui autem Romam accedunt, quemadmodum sæpiùs dictum est, Dilecto fratri nostro Coëpiscopo Iulio preces quas habent dandas præbere debent ut ipse prius examinet si aliquæ earum non sint impudentes.* Prætereà Romani Episcopi nullam mentionem facit Conciliũ Sardicense. Hæc autem omnia ad quinque capita facilè recidunt.

I. Cùm Episcopus condemnatus fuerit Episcopi Judices ad Papam scribent litteras.

II. Si opus sit, hujus negotij recensionem Judicibus recuperatoriis delegabit.

III. Si ejusmodi sit negotium ut recensione dignum judicetur, & Episcopus judicatus velit apud Pontificem Romanum iterum conqueri, non prius in cathedram alius substituetur, quàm Romanus Episcopus sententiam tulerit.

IV. Scribet Romanus Episcopus ad Episcopos provinciæ ut judicent.

V. Si Episcopus condemnatus non desistat conqueri poterit Papa à proprio latere Presbyteros mittere, *& erit in potestate ipsius quodcumque rectè habere probaverit.*

Ad hæc capita recidunt omnia quæ de Episcoporum causis in Canonibus Sardicensibus habentur. Si ante tempus hujusce Concilij hæc confecta reperiantur, verè loquitur Davidius dum ait pagina 448. hoc solum novi con- " tigisse in Concilio Sardicensi quod legem nominatìm san- " civit de jure quo nunc potiuntur Romani Pontifices re- " censendi causas, jam in Conciliis provincialibus judica- " tas quod tamen penès ipsosmet fuisse ante Concilium " Sardicense ex solâ traditione intelligitur. "

At verò si nullum exemplum proferri possit ex quo à temporibus Apostolicis usque ad annum 347. ejusmodi juris usus exsurgat, nullâque ratione probari possit; dubitandum non est Concilium Sardicense legem sancivisse de jure novo ac privilegio, quod penes Pontifices Roma-

nos nunquam fuerat, & cujus ſulcos in pulvere antiquitatis diductos, nec ex Scripturis nec ex traditione perſpicimus. Præterea ſi hujuſce Concilij Patres hæc omnia privilegia penès Romanum Epiſcopum eſſe cogitaſſent, fuiſſéntque ex certa traditione perſpecta, quid erat neceſſe de iis deliberare? Cur dicebat Hoſius *ſi veſtræ dilectioni placet Beati Petri memoriam honoremus*? Cur Patres hoc jure conceſſo, penes Pontifices Romanos idem jus ſemper fuiſſe non intellexiſſent? Denique quid erat neceſſe nominatìm ſancire legem de re extra omnem dubitationis aleam poſitâ, de qua, inquam, ne minimus quidem dubitandi locus relictus fuiſſet?

CAPUT XV.

Explicatio continua Concilij Sardicenſis.

JAM verò juvat examinare an iſtud Concilium debeat Oecumenicum appellari, & tale reverà fuerit. Quod quidem faciliùs intelligere non poſſumus, quàm ex certo numero Epiſcoporum qui huic Concilio interfuerunt. Sed ut hanc quæſtionem bene perſpectam habeamus hujuſce Concilij duplicem ſtatum cognoſcere expedit.

I. Antequam Epiſcopi Orientis diſceſſiſſent, & Phillippopoli fuiſſent coacti: Ubi pſeudo-Synodum habuerunt, quam Sardicenſem nominarunt, unde litteras adversùs veri Concilij Sardicenſis Patres injuriis ac calumniis plenas ad Africæ Donatiſtas miſerunt.

II. Poſt hunc diſceſſum Epiſcoporum, quo tempore res Eccleſiæ meliore loco fuerunt. Hic enim eſt verus Concilij Sardicenſis ſtatus, quippè Epiſcopi Hæretici qui diſceſſerant ei neutiquàm intereſſe debuerunt, cùm eis ferè omnibus Eccleſiæ communione interdictum fuerit.

Davidius

Davidius pag. 479. citat Sancti Athanasij locum ex Epistolâ ad solitarios, ex quâ hunc numerum perspicimus. *Conveniunt igitur ab Oriente & ab Occidente in urbem Sardicam plus minus C L X X.* At verò ex Epistolâ pseudo-Synodi Sardicensis ad Donatistas intelligimus discessisse octoginta & coïvisse Phillippopolim. *His itaque cognitis, nos octoginta Episcopi qui propter pacem confirmandam Ecclesiæ ex diversis longinquis provinciis cum ingenti exitu & labore ad Sardicam veneramus.* Ex quo conficitur verum Concilium Sardicense post hunc discessum constitisse tantùm nonaginta Episcopis. Proindéque CLXX. ante digressum sive distractionem Episcoporum. Sed argumentum habemus certissimum, ex quo facilè comprobemus numerum Episcoporum veri Concilij Sardicensis constitisse tantùm octoginta circiter. Constat enim ante discessum Orientalium fuisse Episcopos ex pluribus quam triginta-quinque Provinciis. *Synodus autem, inquit S. Athanasius, ex pluribus quàm triginta-quinque Provinciis coacta, cognitâ Arianorum malitiâ permisere Athanasio cum suis ut causam diceret.* Dico, ex pluribus quam triginta-quinque Provinciis, nam falsò dicit Davidius Concilium constitisse ex omnibus Episcopis triginta-quinque Provinciarum. Quippè cùm ipsemet fateatur ex quindecim Orientis Provinciis quæ discesserant solùm fuisse octoginta Episcopos, juxta Epistolam suprà citatam pseudo-Synodi Sardicensis ad Donatistas missam. At si, ut ipsemet censet Davidius, ex quindecim provinciis extiterunt tantùm octoginta Episcopi. Nemini mirum videri debet, viginti qui superfuerunt ex triginta quinque, suppeditasse tantùm nonaginta Præsules. Sicque integrum Concilium ante distractionem Orientalium constitisse CLXX. Episcopis juxta suprà laudatum Sancti Athanasij locum.

Epist. S. Athan. ad solit. pag. 818.

S. Athan. Apolog. 2. initio.

Epist. ad solitarios.

Egò verò hoc ratiocinij genus optimum ac certissimum esse puto, ad inveniendum numerum Episcoporum qui

Concilio Sardicensi interfuerunt juxta emendatiorem operum sancti Athanasij editionem, scilicet Parisiensem anni 1627. qua usus est Davidius. Sed cùm ei difficillimum visum sit, ex tam brevi numero Episcoporum Concilium Oëcumenicum efformare, duplici ratione seu viâ singulari quidem & insolenti ab his salebris se expedire tentavit.

I. Usus est Editione Operum sancti Athanasij quæ septuaginta Episcopos, centum Episcopis adjungit. In hoc nihil reprehendo, quippè hæc editio, melior & correctior est editione altera Nannij anni 1601. ex qua centum tantum Episcopi huic Concilio adfuisse intelliguntur, proindéque conficitur superfuisse tantùm viginti post distractionem Orientalium, & eorum secessum Philippopolim. Sed cùm hæc utcumque emendatior editio, tantùm nonaginta Episcopos suppeditet, ex quibus Concilium Oëcumenicum exsurgere non potest : sibi finxit Autores Græcos, scilicet Athanasium uti notis seu cifris Arabicis, neutiquam verò figuris seu litteris Græcis ut inirent rationes arithmeticas. Propterea sibi persuadet expungendas esse has notas 170. quas apud Athanasium ob oculos poni putat, & quæ numerum centum septuaginta significant, & eorum loco has notas 376. in veteribus exemplaribus esse debere non solùm non dubitat, sed acriter defendit & propugnat, quæ trecentos septuaginta sex Episcopos significant.

Adeo tenuem conjecturam nullâ Codicis manuscripti aut antiqui Scriptoris fide digni autoritate confirmat. Ita se rem habere insolenti supercilio decrevit, postea dubium non subolet quin egregiè probaverit Concilium Sardicense Oëcumenicum esse, ac frequentiori numero Episcopos ei interfuisse quàm Nicæno.

II. Altera via non ei magis incommodat : cùm enim dicat sanctus Athanasius Synodum Sardicensem ex pluribus quàm triginta quinque provinciis esse coactam, vult omnes

omnes illarum provinciarum episcopos coïvisse, nullumque absfuisse. Quæ cum ita sint grates deferre debemus Davidio, si solum 376. Episcopos huic Concilio interfuisse defendat, poterat enim admittere fortè octingentos, eodemque argumento probare. Sed aliæ difficultates solvendæ sunt quas Davidius affert ex Baronio & aliis scriptoribus qui Sardicense Concilium Oëcumenicum esse arbitrantur.

S.Athan. Epist. ad solitarios.

I. Objicitur Epistola octoginta Episcoporum Orientalium ad Donastitas Phillippopoli coactorum, ex qua intelligimus immensam multitudinem Episcoporum Sardicæ interfuisse quod certè de numero centum & septuaginta dici non poterat.

Sed hanc objectionem elevare non est difficile. Enimverò huic testimonio nulla fides haberi debet quod nititur litis Instrumento mendaciis ac calumniis pleno. Talis autem est Epistola Orientalium in qua infinita mendacia facilè demonstrarem. Contrarium prorsus testificatur sanctus Athanasius, ait enim nominatim huic Concilio adfuisse centum septuaginta circiter Episcopos. Præterea hæc revera significat Epistola Eusebianorum, confluxisse ad Sardicam immensam multitudinem sceleratorum omnium ac perditorũ qui rei homicidiorum, rei sanguinis, rei cædis, rei latrociniorum, rei prædarũ, rei spoliorum, nefandorumque omnium sacrilegiorum erant. Sed hos episcopos fuisse non dicit, licèt ejusmodi calumniæ ad eos spectare videantur. Sed dato, non concesso ejusmodi injuriis episcopos affici: vehementius argumentum proferri non poterit, ex quo falsum ejusmodi testimonium perspiciatur. Quippe cùm nihil sit magis ab institutis veritatis alienum quàm ejusmodi criminibus veri Concilij Sardicensis Episcopos onerare. *Immensa autem confluxerat ad Sardicam multitudo sceleratorum ac perditorum adventantium de Constantinopoli, de Alexandria qui rei homicidiorum, rei sanguinis,*

rei

rei cædis, rei latrocioniorum, rei prædarum, rei spoliorum, nefandorumque omnium sacrilegiorum criminum rei, qui altaria confregerunt, Ecclesias incenderunt, domosque privatorum compilaverunt, profanatores mysteriorum Dei proditoresque Sacramentorum Christi.

II. Refert sanctus Athanasius apologiâ 2. pag. 596. Epistolam quam scripsit Concilium Sardicense omnibus Episcopis, mentionemque facit nominum eorum qui frequentissimo numero subscripserant: Et oratione continenti observat adfuisse huic Concilio trecentos quadraginta quatuor. *Eorum autem qui in Synodo subscripserunt, ista sunt nomina, Glosius ab Hispaniâ, Iulius Romæ per Archidamum & Philoxenum Presbyteros suos, Protogenes Sardicæ, &c. In universum autem trecenti quadraginta quatuor.*

Igitur ex sancto Athanasio, plusquam centum Episcopi Concilio Sardicensi aderant. Objectioni perspicuæ nullisque nodis involutæ responsio facilis est. Scilicet eos qui huic Epistolæ subscripserunt non omnes adfuisse Concilio Sardicensi, sed ad plerosque missam fuisse ut ei subscriberent, proindeque plurimos abfuisse ex iis quorum nomina refert sanctus Athanasius. Hoc ipsemet confirmat mirificè, his verbis: *Hæc ita scriptis mandata sacrum Sardicense Concilium ad eos qui interesse non poterant misit qui ipsi quoque suis suffragiis decreta Synodi approbarunt. Eorum autem qui in Synodo subscripserunt cæterorumque aliorum ista sunt nomina Glosius ab Hispania*, &c. Et paulo post, *plurimique item alij sunt qui ante hanc Synodum pro nobis scripserunt tum ex Asia, tum ex Phrygia, tum ex Isauria, quorum singulorum nomina cum suis Epistolis circumferuntur prope sexaginta. In universum autem trecenti quadraginta quatuor.*

Pag. 596.

III. Dicit sanctus Athanasius initio secundæ Apologiæ innocentiam suam fuisse comprobatam in magno Concilio

lio Sardicensi plusquam trecentis Episcopis qui eo se contulerunt. *Nostram verò innocentiam plures quàm trecenti Episcopis suis calculis comprobarint qui ex multis provinciis Ægypti, Libiæ, Galaciæ, Daciæ, Mysiæ, Thraciæ, Dardaniæ, Macedoniæ, Epiri, Tessaliæ, Achaiæ, Cretæ, Dalmatiæ, Sisciæ, Pannoniarum, Norici, Italiæ, Picæni, Tusciæ, Campaniæ, Calabriæ, Apuliæ, Brutiorum, Siciliæ, Aphricæ universæ, Sardiniæ Hispaniarum, Galliarum, Britanniarum eo se ad Concilium contulerunt.* Pag. 560.

Quamvis hæc objectio multùm conferre videatur ad tuendam opinionem Davidij, illam tamen omittere placuit, & mihi solutionem suppeditavit. *Observat enim hæc verba qui eo se ad Concilium contulerunt*, in textu græco non reperiri sed ab autore versionis Latinæ adjecta fuisse. Ait igitur Athanasius innocentiam suam in Concilio Sardicensi fuisse comprobatam, quod verum est, à plusquam trecentis episcopis, ex quibus scilicet multi aberant, sed Epistolæ à Concilio sibi missæ subscripserant.

IV. Sanctus Athanasius Epistolâ ad solitarios, ait, omnes admiratione fuisse commotos *cum viderent tantum cum Athanasio animorum consensum & pacem agitari, erant enim plures in hoc numero quàm quadringenti tam è magna Roma, atque universa Italiâ, Calabriâ, Apuliâ, &c.* Hæc sunt revera verba sancti Athanasij, sed eo loci de episcopis Concilij Sardicensis non cogitat. Immò de iis qui post Concilium Sardicense cum Athanasio communicarunt. Pag. 640.

V. Objicitur locus sancti Athanasij ex Epistolâ ad solitarios. *Patres contra orbis coacto Concilio congregatisque plus minus trecentis Episcopis Arianam hæresim condemnarunt, ostenderuntque eam alienam peregrinamque esse ab Ecclesiasticâ fide.* Et paulo inferiùs loquens de Imperatore Constantio, *Ille verò quoniam omnes hæresim fugiunt & sana fides in Christum confessionibus celebratur Synodum* Pag. 660. Pag. 661.

 plusquam

plusquam trecentorum Episcoporum abrogat & Episcopos in exilium abjicit.

Eo loci sanctus Athanasius non loquitur de Concilio Sardicensi sed de Nicæno.

Enimverò narrat originem ac progressum hæresis Arianæ. Dicit Eusebium & Arium egressos esse suis è speluncis veluti lacertas, & eorum hæresim à patribus in Concilio congregatis circiter trecentis fuisse condemnatam. Nihil de fide in Sardicensi Synodo statutum fuisse supra ostendimus ex Epistolâ sancti Athanasij ad populum Antiochenum. At luce meridianâ clarius constat Concilium de quo loquitur S. Athanasius in hac Epistolâ ad Solitarios, Hæresim Arianam condemnasse eámque à fide Catholicâ prorsus alienam declarasse. *Arianam Hæresim condemnarunt ostenderuntque eam alienam peregrinamque esse ab Ecclesiasticâ fide.* Igitur de Concilio Sardicensi non loquitur S. Athanasius in hac Epistolâ ad Solitarios, sed de Nicæno. Hæc adeò videtur Davidio perspicua veritas ut nulla res infirmare possit; quamobrem hanc objectionem Baronio & Binio propugnandam relinquit.

VI. Subjiciuntur Socrates, Sozomenus & Theodoretus qui ferè centum annos post Concilium Sardicense vixerunt, mentionémque faciunt frequentissimi cœtus Episcoporum Orientis & Occidentis qui huic Concilio adfuerunt.

Socrates lib. 2. Hist. cap. 20.

Hæc sunt verba Socratis libro 2. historiæ capite 20. *Synodus Sardica congregata est. Et ex Occidentis partibus trecenti circiter convenerunt Episcopi ut scribit Athanasius, ab Oriente verò septuaginta sex tantùm adfuisse refert Sabinus.*

Ex iis quæ suprà diximus ad varios Sancti Athanasij textus de Concilio Sardicensi, perspectum habemus errorem Socratis; nisi pro Episcopis qui Synodo consederunt, habeat eos qui subscripserunt Epistolæ Synodicæ ad omnes Episcopos missæ, quam S. Athanasius refert apologiâ 2. Ex quâ intelligimus trecentos in universum quadraginta

Pag. 596.

quatuor

quatuor Episcopos fuisse tùm qui adfuerunt cùm qui subscripserunt, ut supra in responsione ad objectionem tertiam observavimus.

At verò Sabinus cujus in fide Socrates ait septuaginta sex Episcopos Orientis huic Synodo adfuisse, scriptor est quidem antiquus cui nemo fidem adhibere debet Semiarianus, ipsâmet Socratis testificatione Concilij Nicæni ac fidei Ecclesiæ hostis acerrimus. Hæc sunt verba Socratis lib. 1. historiæ capite 8. editionis Valesij. *Nec Sabino Macedoniaco credamus qui imperitos ac simplices vocat eos qui in eo Concilio, scilicèt Nicæno convenerunt. Nam Sabinus Macedonianorum apud Heracleam Thraciæ urbem Episcopus qui diversarum Synodorum acta unum in corpus collegit. Nicæni quidem Concilij Sacerdotes quasi rudes ac simplices deridet, nec animadvertit seipsum quoque Eusebium qui fidem illam post diuturnæ inquisitionis examen amplexus est ut imperitum simul criminari.*

Sozomenus cum Socrate convenit, nec tamen Athanasium neque Sabinum citat. *Ex Occidentis quidem partibus trecenti circiter episcopi convenere; ex Occidente verò septuaginta sex.* Sed quoniam Socratem solet exscribere Sozomenus, potuit cum Socrate errare cùm præsertim scriptor veridicus non semper audiat qui nihil falsi dicere audeat, ut nos docet S. Gregorius lib.6. epist.95. *Sed ipsam quoque Sozomeni historiam sedes apostolica recipere recusat, quoniam multa mentitur.* Quamobrem difficile est certissimum veritatis argumentum ex testimonio Sozomeni assumere.

Lib. 7. hist. cap. 12.

Theodoretus cum iis minimè congruit. Ducentos quinquaginta Episcopos in Concilio Sardicensi collocat. *Ducenti & quinquaginta Episcopi, sicut est à veteribus memoria proditum Sardicæ in unum convenere.* Sed non minus his, est à veritate alienus. Iisque omnibus antecellit Athanasius qui nominatim testificatur circiter centum

& septuaginta interfuisse episcopos tum Orientis cùm Occidentis. Ipse enim aderat judicesque rerum suarum hi Episcopi considebant. At verò cum trecenti quadraginta quatuor episcopi epistolæ synodicæ hujusce Concilij sibi missæ subscripserint, non difficiliter hi tres Scriptores hallucinati sunt, hac enim episcoporum delusi multitudine subscribentium, omnes ad hoc Concilium coïvisse sibi finxerunt, atque istud Concilium Oëcumenicum æstimarunt. S. Gregorius Magnus qui pari veneratione prosequitur ita ut quatuor evangelia quatuor Concilia generalia, his non adjunxit Synodum Sardicensem. Utcumque res sint satis superque demonstratum esse arbitror, ex his quæ mox de hoc Concilio explicuimus, enucleavimus ipsum constitisse tantum nonaginta Episcopis, toto tempore quo celebratum est. Hic autem numerus tenuis & exiguus nimis est, ad efformandum Concilium quod cum Nicæno, Constantinopolitano, Ephesino, Chalcedonensi & aliis quæ Oëcumenica dicta sunt, comparari possit, eorumque catalogo adscribi.

CAPUT XVI.

Sententia Concilij Primi Carthaginensis sub eodem Papa Julio habiti anno 348. de causis episcoporum.

CUM post habitum Concilium Sardicense Gratus Episcopus Carthaginensis ad Ecclesiam suam rediisset, & Africam Donatistarum schismate ac circumcellionum furore mixtam invenisset, Constans Imperator legatos misit scilicet Paulum & Macarium, uti mentes distractas conciliarent pacemque componerent. Sed quoniam

niam Donatiſtarum gens erat exacerbatione furens, belli ac turbarum appetens, & in cupiditatibus ardens, hi legati quoſdam circumcelliones ad extremas anguſtias redegere, atque interfici juſſere, adeo ut Donatus Schiſmaticorum Carthaginenſis Epiſcopus exulare coactus fuerit ac ſedem deſerere. Hinc data eſt Epiſcopis Catholicis concurrendi libertas ac leges ſanciendi de diſciplinâ Eccleſiaſticâ, quas ex hoc primo Concilio Carthaginenſi intelligimus.

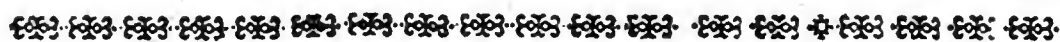
Ex his quæ ſuperſunt hujus Concilij actis perſpicimus, æſtimaſſe Patres è re Eccleſiæ eſſe, canones quoſdam condere de cauſis quæ exſurgere poſſent Diaconorum, Preſbyterorum, & Epiſcoporum, & ea ſemper mandata Concilij Sardicenſis nominatim citaſſe, quæ exequi ac perficere voluerunt.

Id planè conſtat canone quinto. Enimverò cum Privatus Epiſcopus Vegeſelitanus Patribus Concilij propoſuiſſet nullum in diœceſes admittere clericum aut ſacris initiare Laïcum prætermiſſo Epiſcopi conſenſu, Gratus Epiſcopus Carthaginenſis qui Concilio Sardicenſi interfuerat, dixit fore ut ejuſmodi obſervantia pacem cuſtodiret, ſeque meminiſſe ſimilis omnino legis in Concilio Sardicenſi factæ. *Hæc obſervantia pacem cuſtodit, nam & memini in ſanctiſſimo Concilio Sardicenſi ſtatutum ut nemo alterius plebis hominem uſurpet. Sed ſi fortè erit neceſſarius, petat à collega ſuo & per conſenſum habeat.* At certè ſi unquam citari debuit Concilium Sardicenſe, in cauſis Epiſcoporum potiſſimè videtur citari debuiſſe. Attamen non ſolùm prorsùs illud omiſerunt Concilij Carthaginenſis patres, verumetiam ab ejus mente paulò alieniores, diverſam ſtatuerunt diſciplinæ rationem, eamque vix anno elapſo poſt Concilium Sardicenſe, dum adhuc in vivis ſuperſtites erant Epiſcopi Concilij Sardicenſis, ipſeque Julius Papa cujus dignitas tot acceſſionibus cumulata

Sardicæ fuerat Petri ſedem occupabat. Et quod maximè mirum videri debet, ipſemet Gratus Epiſcopus Carthaginenſis qui Concilio Sardicenſi adfuerat autor eſt ſuffragij ſeu calculi ex quo factus eſt canon XI. Concilij hujus Carthaginenſis, & prorsùs contrariam diſciplinam Sardicenſi inſtituit. Sic ſe habet: *Gratus Epiſcopus dixit, manifeſtum eſt illum non eſſe Dei qui humilitatem contemnit, ſed diaboli qui ſuperbiæ inventor & princeps eſt. Unde ſi quis tumidus vel contumelioſus extiterit in majorem natu, vel aliquam cauſam habuerit, à tribus vicinis Epiſcopis ſi diaconus eſt arguatur, Presbyter à ſex, ſi Epiſcopus à duodecim conſacerdotibus audiatur, univerſi dixerunt Epiſcopi: contemptus debet contumaciæ & ſuperbiæ ab omnibus frangi, cauſa verò pro perſonis à ſtatuto numero audiatur.*

Hæc diſciplina non ſolùm diſſimilitudinem habet cum decretis Concilij Sardicenſis, verùm etiam eſt prorsùs inaudita & incognita: huc uſque, diaconi ac Preſbyteri Juriſdictioni Epiſcopi ac cleri fuerant obnoxij; Antiſtites verò Concilij Provincialis primæ cognitioni. Sed in hoc Concilio Carthaginenſi duodecim Epiſcopis delegatur judicium Epiſcopi, ſex Preſbyteri, tribus diaconi. Ex quibus planiſſimè perſpectum habemus quam ſit intolerabilis & inſolens cogitatio Davidij, hoc privati exemplo probantis uſum ſive praxim Canonum Sardicenſium in cauſis Epiſcoporum.

Concil. Laodicænum can. 56. S. Cyprianus Epiſt. 28. & 55. David. pag. 633.

CAPUT XVII.

Cauſa Euphratæ Epiſcopi Colonienſis circa annum Christi 350.

INTELLIGIMUS ex actis quæ ſuperſunt hujuſce Concilij Colonienſis, Euphratam Epiſcopum Coloniæ hæreſis

resis crimine convictum (quippè non credebat Christum esse Deum) duobus Conciliis ea de causa congregatis fuisse depositum, & sede Episcopali pulsum.

Porrò in eorum Conciliorum primo quinque tantum fuerunt Episcopi ut nos docet suffragium quod tulit Amandus Episcopus in secundo. *Amandus Episcopus dixit: siquidem in præsenti quando Euphratás à quinque Episcopis sententiam accepit, me inter ipsos fateor esse consentaneum qui epistolis meis ad eundem deponendum consensi.* Habemus in secundo suffragia Episcoporum quatuordecim qui eum esse abdicandum æstimant. Historia sancti Servatij Episcopi Tungrensis qui huic Concilio interfuit, si non est supposititia, rem eandem testificatur. *Nulla mora singulis, pontificibus orationes similes ad eandem normam dictantibus. Euphratas deordinatur & Severinus qui tunc ex voluntate Dei aderat plenariè Catholicus & sanctus in locum ejus exaltatur.* Binius Tom. 1. pag. 461.

Patet ex hoc negotio nequidem in mentem ullius venisse appellationem ad Romanam sedem; neque litis recensionem seu *revisionem*, quam obtinere poterat Euphratas, minusque adhuc legem Concilij Sardicensis; qua prohibitum erat in locum abdicati Episcopi alterum instituere antequam Romanus Episcopus sententiam tulisset. *Non prius in cathedram alius substituatur quàm Romanus Episcopus sententiam tulerit.* Concil. Sardicens. canon. 4. Sed hujusce rei certissimum argumentum ex hoc Concilio Coloniensi difficile est assumere. Hujus enim Concilij acta prorsùs supposititia videntur. Quippe ejus mentionem facimus, ne quibusdam doctis qui vera hæc acta putant omissio nostra displiceret.

I. Si inscripti consules veri sunt, *post consulatum Amantij & Albini*, certum est eos incidere in annum Christi 346. quo tempore incredibile est Euphratam jam in Concilio judicatum altero, fuisse hæreticum & Sede episcopali pulsum.

pulſum. Nemini enim homini dubium ſubolet, quin Euphratas adfuerit Concilio Sardicenſi anno 347. & miſſus fuerit eo finito cum Vincentio Epiſcopo Capuenſi Antiochiam, ad Imperatorem Conſtantium ut Epiſcopos quos ipſe ejecerat reverti pateretur. *Miſſis à ſancto Concilio in legationem Epiſcopis Vicentio Capuæ quæ metropolis eſt Campaniæ, & Euphrata Agripinæ quæ eſt metropolis totius Galliæ, ut pro Synodi decretis Imperator Conſtantius Epiſcopos quos ipſe ejecerat, in ſuas ſedes reverti pateretur, & in eam ſententiam à Conſtante pientiſſimo ad fratrem ſuum litteris datis quibus Epiſcopos iſti commendabat.*

S.Athan. Epiſt. ad ſolitarios.

II. Ex his intelligimus non poſſe horum Conciliorum tempus inveniri ante annum 347. quo Sardicenſe coactum eſt, at verò anno 348. legatione fungebatur Antiochiæ Euphratas circa tempus paſchale, ut refert Athanaſius Epiſtolâ ad ſolitarios. Et ſi inferiùs deſcendamus ad annum 349. S.Maximinus Trevirenſis Epiſcopus quem præfuiſſe huic Concilio acta teſtantur, nequidem adeſſe poterit, quippe ante hunc annum mortuus. Quamobrem nihil difficilius videtur quàm horum Conciliorum certum tempus certò cognoſcere.

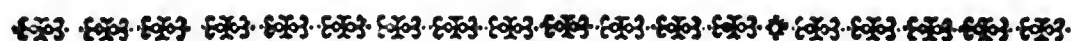
Lege explicat. Godefridi Herman Doctoris Sorbonici ad lib.5. vitæ S. Athanaſij.

III. Præterea adſunt huic Concilio Dyſcolus Remenſis Epiſcopus de quo Flodoardus nullam facit mentionem & qui nunquam vixit, Deſiderius Lingonenſis epiſcopus & Simplicius Eduenſis qui diu poſt Concilium quinto ſæculo floruerunt, quique ſi huic Concilio adfuerunt ſpatio ſexaginta annorum Epiſcopatum geſſerunt, quod eſt valde abſurdum. Adeſt etiam huic Synodo Severinus Epiſcopus Senonenſis in ſedem Colonienſem Euphratis loco ſuffectus juxta hiſtoriam S.Servatij Tungrenſis Epiſcopi. Sed cùm hic Severinus ex ſolitariis hujus Concilij actis innoteſcat, incredibile videtur 25. annos poſt Concilium Nicænum, Epiſcopum adeò ſpontè ac libenter fuiſſe tranſlatum, atque Epiſcopos Concilij Sardicen-

ſis,

ſis, in quo ad mentem Concilij Nicæni & antiquæ traditionis Epiſcoporum tranſlationes fortiter ac nervosè vetitæ fuerant, tam facilè conſenſiſſe.

Igitur neutiquam nobis expedit argumentum aſſumere ex actis apocryphis pſeudo-Synodi. Sed alter caſus ſingularis, in quem fortunæ temeritate incidiſſe videtur iſte Euphratas occaſione datâ legationis Antiochenæ ad Imperatorem Conſtantium autoritatem Conciliorum Provincialium in cauſis Epiſcoporum dirimendis mirificè confirmabit capite ſequenti.

CAPUT XVIII.

Cauſa Stephani Epiſcopi Antiocheni Epiſcopatu ſpoliati circa annum 348.

EUPHRATAS Colonienſis Epiſcopus, cum legatus iviſſet Antiochiam, ad Imperatorem Conſtantium, cùm Vincentio Epiſcopo Capuenſi: Stephanus Antiochenus, ut ex Athanaſio & Theodoreto diſcimus, Arianorum factioni addictus, inſolenti fraude & horribili malevolentiâ ſuffuſus, eum ludificare tentavit.

Ideò tempore Paſchæ pellicem nudam per noctis obſcura ſilentia, in cubiculum Euphratæ diduxit, quæ cum ad ſpondam accedens non ſalacem juvenem, uti ſperabat, inveniſſet, ſed venerabilem ſenem tegetibus & ſtragulis intectum, clamore magno conqueſta eſt ac crimine quaſi illati ſibi ſtupri accuſavit Euphratam. Quamvis autem ad ejuſmodi ſcelus patrandum, à Stephano & conjuratis eſſet accenſa, fraus adeo turpis atque impolita viſa eſt, ut accuſationem perſequi deſtiterit, ſic omnibus Stephani malevolentiâ ac conjuratorum patefactâ: *Suſcepto negotio con-*

ducit ille, Stephanus ſcilicet *publicam meretricem in ipſis feriis ſanctiſſimi Paſchatis, eamque nudam per tenebras immittunt in ædes Euphratæ Epiſcopi. Meretrix autem quæ principio credebat juvenem eſſe à quo accerſeretur promptè ſequebatur. Poſtquam autem ita deſtituta ab illis hominem dormientem ignarum omnium intueretur diligentiuſque conſiderans ſenis vultum, ut Epiſcopi ſpeciem animadverteret, ſtatim clamorem edit, ac vim quiritatur? illi contra eam orare ut taceret & falſum crimen cum Epiſcopo concinnaret.*

S. Athan. Epiſt. ad ſolitarios pag. 657.

Tale fuit crimen Stephani, cui communione Eccleſiæ interdicendum erat etiam in articulo mortis canone 14. Concilij Arelatenſis, anni 8. Imperatoris Conſtantini, Chriſti verò 314. Igitur in jus vocatus eſt, ac de eo quæſtio habita, & hoc publicæ traditionis crimine convictus Infulis Epiſcopalibus jure ſpoliatus eſt, & in locum ejus Leontius ſuffectus, ille celebris epiſcopus qui propriâ manu teſtes amputaverat Euſtolij gratia, qua cum illi familiaritas quædam non turpis intercefferat. *Itur in judicium, inquit S. Athanaſius, leno prodit eos qui meretricem accerſierant, illique deinde autorem iſtius rei Stephanum eſſe oſtendunt; erant enim ejus clerici qui cum lenone convenerant. Stephanus igitur Epiſcopali dignitate exuitur, & in locum ſufficitur Leontius ille caſtratus*, &c.

S. Athan. Epiſt. ad ſolitarios.

Theodoretus litis actionem amplificat: Ait enim Prætorem Antiochenum qui primus contra Stephanum expoſtulavit, rogaſſe Imperatorem uti negotij hujus diſceptationem ſuo judicio relinqueret, nec ad epiſcoporum Concilium rem adeò turpem & obſcœnam remitteret. Sed quoniam reponebat Stephanus & objectabat clericos non debere ſupplicio affici, diſceptationem rei fieri in palatio Imperator & magiſtratus juſſerunt.

L. 2. hiſt. cap. 9. & 10.

Igitur accerſitâ meretrice de ea ac pluribus aliis teſtibus quæſtio habita eſt ac potiſſimè quodam juniore qui veritatem vi verberum minimè coactus explicuit, teſtificatuſque

tusque est omnem istam tempestatem Onagro impulsore excitatam qui totius conjurationis dux extiterat: qui verò Stephani sceleris conscij instigatione ac consilio rem suscepisse declaravit. Igitur Stephanus planè convictus fuit: de eo judicium ferre noluit Imperator neque Magistratus, sed supremam cognitionem litis ad Episcopos remiserunt ut prædictum Stephanum sede Episcopali pellerent atque Ecclesiæ septis judiciali sententia arcerent. *Ad hũc modum ergo intellecta Stephani improbitate, primum Episcopis qui tum aderant mandatum dans ut hominem abdicent Episcopatu, deinde illi ipsi eum Ecclesia penitus expellant.* Et idem scriptor infrà cap. 24. sic ait: *Antiochia verò post Stephanum qui in Placidi locum suffectus conventibus Ecclesiasticis ejectus fuit, Leontius Primatum capeßit.*

Hæc omnia planissimè significant post Concilium Sardicense sicut ante, Episcopos in Conciliis provincialibus judicari non destitisse in Orientis partibus. Et quamvis objectare quidam possint Stephanum utpotè Eusebianũ non appellasse ab Eusebianorum sententiâ ad Papam Julium: nec voluisse obtemperare legibus Concilij Sardicensis ex quo discesserant Episcopi Orientis & Philippolim fugerant, æstimantes istam Synodem sceleratiorum hominum coïtionem, ut ex Epistolâ Orientalium Philippopolim coactorum ad Donastitas missâ intelligimus. Ex his saltem certissimum argumentum assumere possumus ad concludendum nemini homini Orientis in mentem venisse, Concilium Sardicense specialem legem tantummodò condidisse de jure quod penes Romanum Pontificem vi ac vigore traditionis & consuetudinis jam dudum erat, aut Pag. 448. potuisse Papam causas Episcoporum judicare ac de iis prima vice cognoscere ac quæstionem habere uti palam multis suæ lucubrationis foliis ventilat Davidius.

CAPUT XIX.

Sententia Liberij Papæ de Causis Episcoporum judicandis. Julio Papa mortuo sui Pontificatus anno 15. successit Liberius post quindecim dies anno Christi 352.

ACCEPTAM referre debemus Theodoreto narrationem collationis quam habuit Constantius Imperator cum hoc Pontifice ut eum ad partium suarum rationes adjungeret, & à communione quam cum Athanasio habebat distraheret. Ex qua facilem conjecturam capere possumus hunc Pontificem suæ dignitatis jura vehementer sustentasse, si quid eis adversum aut contrarium Imperator proposuisset. Quippè cùm paratus esset exilij tædium pati & infinitos dolores sustinere potius quàm ab Athanasio desciscere: credibile non videtur ei vires pro suæ autoritatis defensione animumque defecisse.

At verò si Jura vindicata Romano Episcopo à Davidio, vera sunt, & si Pontifex primâ vice aut secundâ causas Episcoporum in Conciliis judicatas disceptare atque examinare potest, nunquam citius hujusce privilegij tabulas ac signa propalam collocare debuit quàm in hac collatione cum Imperatore Constantio. Verùm super hoc negotio transactis annis quæ gesta sunt in memoriam revocare opus est, de quibus jam iis quæ antecedunt capitibus disseruimus, ut de hac veritate nullus dubitandi locus relinquatur.

Postquam Athanasius ab Eusebianis sede fuit ejectus in Concilio Tyri, ab omni culpa liber in Concilio Romano sub Julio fuit renunciatus, immo ab ipsomet Julio

Pontifice,

Pontifice, si Davidio fidem adhibeamus, & ad communionem admissus est.

Utcumque res sint inficias ire nemo potest quin fuerit ab omni crimine liber declaratus, & in sedem restitutus in Concilio Sardicensi cui Pontificis Romani Legati aderant. Quæ cùm ita sint cum Imperator Constantius tot rogationibus Liberium sollicitabat ne amplius cum Athanasio communicaret, respondere protinus debebat Pontifex, aut omnis conjectura fallit, Athanasium ab omni culpa absolutum fuisse à Julio Papa decessore suo causamque ejus esse omninò finitam. Et si putasset obtemperandum esse Concilio Sardicensi, si legem speciatim ab eo sancitam æstimasset de jure Pontificio quod penes Episcopos Romanos erat vi traditionis ac consuetudinis, ut auguratur Davidius, respondendum erat Constantio ejusmodi negotium finitum atque omni terminatione conclusum lege ac consuetudine Ecclesiasticâ non posse recenseri.

Interim tamen prorsus contrarium respondet Liberius: tantumque abest ut hoc negotium supremo Julij Papæ judicio conclusum æstimet, cum immò rogat enixè Imperatorem uti novis judicibus iterandam litis cognitionem delegare velit. *Iudicia quidem Ecclesiastica*, inquit Liberius, *ô Imperator summâ cum æquitate fieri debent, quapropter si tua clementia ita visum sit judicium haberi jubeto. Et si Athanasius videatur damnationem commeruisse tum sententia prout ecclesiastici ordinis formula postulat, contra eum pronuntiabitur. Nam fieri non potest ut quemquam condemnemus de quo non factum sit judicium.* Et infrà, *at ego æquum censeo ut prius proponatur generalis Episcoporum subscriptio qua fides in Concilio Nicæno exposita confirmatur? Deinde ut fratribus nostris ab exilio revocatis & ad suas ipsorum sedes restitutis si isti qui nunc tumultus cient fidei Apostolicæ assentiri comperiantur; tunc omnes contendamus Alexandriam ubi reus, ubi accusatores & causæ eorum patro-*

ni sunt: atque litigantium causa cognita diligenter, sententiam de ea pariter feramus.

In hac Pontificis ad Imperatorem expostulatione quatuor sunt attenta consideratione pensanda.

I. Si in hujusce litis disquisitione reus inveniatur Athanasius *tum sententia prout Ecclesiastici ordinis formula postulat contra eum pronunciabitur.* Ex continenti sermone intelligimus, in quo ejusmodi Ecclesiastici ordinis formula consisteret. Jam solùm animadvertere expedit, quod si Papa se hujusce litis supremum judicem æstimasset, novum Judicium Imperatorem non rogasset *judicium haberi jubeto.* Formula solitaria fuisset, scilicet ut re à cognitoribus discussa an iterum recenseri deberet, eam Episcopi provinciæ vicini judicassent:Et si Athanasius ad Papam provocasset, successor ei dari non potuisset, priusquam Papa judicium suum emisisset. Saltem hoc videtur Liberius respondere debuisse, si Concilij Sardicensis legi obtemperandum esse censuisset.

II. Non quoslibet homines ad hoc judicium ferendum aptos idoneosque existimat.

Vult eorum fidem non esse suspectam, quamobrem postulat ab Imperatore ut omnes Episcopi fidei Nicænæ subscribant. *At ego æquum censeo ut prius proponatur generalis Episcoporum subscriptio qua fides in Concilio Nicano exposita confirmatur.*Ex his intelligimus clarissimè Liberium non æstimasse ad Judicia Ecclesiastica cum Episcopis Catholicis Arianos promiscuè admittendos.

III. *Deinde* postulat *ut fratribus nostris Episcopis scilicet, ab exilio revocatis & ad suas ipsorum sedes restitutis, si isti qui nunc tumultus cient fidei Apostolicæ assentiri comperiantur.*

IV. Postea: *Tunc omnes contendamus Alexandriam, ubi reus, ubi accusatores, & causæ eorum patroni sunt atque litigantium causa cognita diligenter sententiam de eâ pariter*

ter

ter feramus. Hæc est formula seu regula antiqui Juris Ecclesiastici usui temporis sancti Cypriani planè congrua, de quo suprà locuti sumus primo capite hujus operis ad locum Epistolæ 55. Sancti Cypriani Cornelio Papæ. *Nam cum statutum sit omnibus nobis & æquum sit pariter & justum ut uniuscujusque causa illic audiatur ubi & crimen admissum & singulis pastoribus portio gregis sit adscripta quam regat unusquisque & gubernet rationem sui actus Domino redditurus oportet & utique eos quibus præsumus non circumcursare nec Episcoporum concordiam cohærentem suâ subdola & fallaci temeritate collidere; sed & agere illic causam suam ubi & accusatores habere & testes sui criminis possint.* Ex his autem luce meridianâ clariùs perspicimus post Concilium Sardicense Ecclesiæ disciplinam vicissitudini non tam citò fuisse obnoxiam. Enimverò licet in pluribus Conciliis Episcopus fuerit judicatus, incredibile est Papam ejus se judicem æstimasse, quippe qui novos judices ab Imperatore expetebat, ubi accusatores & causæ patroni essent & hasce judicij conditiones formulam judicij Ecclesiastici nuncupabat *prout Ecclesiastici ordinis formula postulat.*

Præterea si Papa decessorem suum istiusmodi negotij judicem supremum censuisset, cùm certum sit Ecclesiam Romanam declarasse sanctum Athanasium ab omni culpa liberum ex testificatione Osij, *quem vos & Romana Ecclesia & universa Synodus innocentem pronunciavit.*

Incogitabile prorsùs videtur eundem Pontificem proposuisse Imperatori novi Concilij coactionem Alexandriæ ut iterum negotium recenseretur, *prout ecclesiastici ordinis formula postulabat.*

CAPUT

CAPUT XX.

Eustatius Episcopus Sebastensis sede Episcopali pulsus & in eandem restitutus in Concilio Tyranensi circa annum Christi 365.

SANCTUS Bazilius Magnus Cæsareæ in Capadociâ episcopus historiam abdicationis & restitutionis Eustatij narrat: & hujusce hominis imaginem pingit, Epistolâ 74. quam ad Occidentis Episcopos scripsit, ex qua bene intelligimus amplitudinem episcopalem non esse semper cum pietate ac fide individua societate conjunctam.

Erat itaque, inquit sanctus Basilius, *unus* ex illis Eu-„ statius es Sebastia minoris Armeniæ qui plurimum ex-„ citabant turbarum. Hic olim institutus ab Ario, cum is „ Alexandriæ florens, impias adversùs unigenitum Dei „ blasphemias strueret, sectator illius & inter selectissimos „ discipulos connumeratus fuit. Posteaquam verò ad suos „ reversus à beatissimo Hermogene Cæsareæ Episcopo „ propter impiam opinionem condemnaretur, confessio-„ nem illi obtulit sanæ fidei, atque ita manus impositionem ab ipso obtinuit. Hac enim conditione primis temporibus ab Ecclesiâ admittebantur hæretici qui suos ejurabant „ errores; ubi verò dormitionem accepit Hermogenes, „ mox ad Eusebium se contulit scilicet Nicomediensem „ callidum ac famosum impietatis Arianæ defensorem qui „ omnibus Ecclesiæ canonibus pessumdatis à Nicomedien-„ si Cathedra ad Constantinopolitanam traductus fuerat. „ Inde post quibusdam de causis pulsus, ad patriam sese „ recepit, illique denuò erroris purgationem obtulit: sed

ita

ita ut relata est & obtecta mentis impietate quandam "
exhiberet verborum rectitudinem hujusce professionis "
fidei artificio, mox ubi fortuitò Episcopatum adeptus "
esset Anathematismam contra homoousion in Synodo "
Ancyræ habitâ scripsisse deprehenditur. Ex illa ad Se- "
leuciam profectus cum illis quos ejusdem habet opinio- "
nis ea gessit quæ omnes norunt. At verò quoniam sæpè "
hæretici ita ut dæmones *divisi sunt & non compuncti sunt.* Infelix Eustatius Eusebianorum conjurationi addictus, Arianis usus est adversis. Igitur illum in jus vocaverunt, & de eo habita quæstione in Concilio Milytinæ Episcopatu abire coëgerunt. Cum eo benevolentiùs non actum est à Catholicis, propter errores quos Constantinopoli publicavit. Eodem itaque tempore imposita illi necessitas est, abdicandi se Episcopali magistratu ab Arianis & Episcopis orthodoxis. Sic homo quadam animi vi, sed ingenio malo ac pravo, qui Ecclesiæ ludificatione totam pene Rempublicam Christianam miscuerat, fidei ac religionis anceps, ab omnibus tùm hæreticis hominibus cùm Catholicis viris, sordidam repulsam passus est. Sed quoniam Arianorum hæresis dirissimis Ecclesiæ temporibus tanquam vitellus ovi in infinitarum sectarum pullos coïverat. Apud Macedonianos Lampsaci coactos in Hellesponto, miserabilis episcopus gratiam obtinuit: qui eum, teste Socrate, deputaverunt cum Sylvano episcopo Tarsi in Ciliciâ, & Theophilo episcopo Castabalorum uti ferret Liberio Papæ & aliis occidentis episcopis professionem fidei quam composuerant, quæ cum Antiochena nullam dissimilitudinem habebat, & quæ impietate celatâ, conceptis verbis speciem quandam fidei Catholicæ præ se ferre videbatur, sensumque prorsus alienum significabat ab eo quem mente conceperant. Mirabili hujusce professionis fidei artificio Religionem Pontificis Romani, atque illorum Orientis Episcoporum ludificaverunt, & in frau-

Lib. 4. hist. cap. 12.

dem deduxerunt, qui omni cunctatione remotâ hos tres deputatos in communionem admiserunt, litterasque commendatitias dederunt ad orthodoxos Orientis Episcopos. His litteris mirificè usus est Eustatius ad obtinendam in Sedem restitutionem: invenit enim reversus episcopos orthodoxos congregatos in Concilio Tyanensi quibus occasione datâ has litteras obtulit. Igitur his temporibus, altissimo & inscrutabili Dei judicio, præter quod hominibus nihil est horribile ac pertimescendum, ecclesiæ hostis infensissimus Arianorum conjuratione & Catholicorum autoritate divulsus, in Sedem Ecclesiasticâ potestate restitutus fuit, annuente hæreticorum industriâ ac sollicitationibus.

Enimverò Eustatius Macedonianus sive Semiarianus, quem Ariani Episcopatu abire coëgerant Melytinæ, & Catholici Constantinopoli, in Concilio Tyanensi restitutus fuit à Catholicis, ope litterarum communicationis fultus, quas nomine Liberij & Occidentalium episcoporum obtulit: quasque insolenti fraude acceperat, occupato Pontificis & episcoporum animo, à professione fidei conciliabuli Lampsaceni, quam ad ipsos detulerat. *Quæ verò sunt illi à beatissimo episcopo Liberio proposita, inquit* S. Basil. Ep. 74. *S. Basilius, ad quæ consenserit nobis clam est: nisi quod Epistolam attulit, per quam restitueretur, eam ubi Synodo Tyanensi exhibuit in suum locum restitutus est.*

David. pag. 284. „ Hoc loco vindicare putat Davidius jus Romani Pontificis ad episcopos in suas Sedes restituendos, quoniam „ Concilium Tyanense cæco impetu obtemperat legi sedis „ Apostolicæ quæ episcopum restituerat Episcopatu abdicatum propter suspicionem hæresis in Concilio Nicæno „ condemnatæ; ipsumque Concilium nunquam ausum „ erat investigare conditiones hujusce restitutionis.

Sed hanc objectionem diluere non est difficile.

I. Ex Epistola Liberij quam Eustatius attulit non intelligitur

ligitur ab eodem Papa judicium restitutionis pronunciatum, sed solum ad communionem admissum fuisse Eustatium. Qua de re certiores nos facit S.Basilius eadem Epistola 74.qua rogat Episcopos Occidentis ut litteras scribant Orientalibus per quas eisdem significent conditiones quibus ad communionem admissus est. *Scribaturque Ecclesiis quibus conditionibus ad communionem admissus est.*

II. Dato non concesso, hanc Epistolam communionis esse sententiam judicialem, propter hæc verba, *Epistolam attulit per quam restitueretur.* Hæc certè sententia ultimæ ac supremæ cognitionis æstimanda non esset: cum ea obtenta non recta via Eustatius in Ecclesiam suam redierit, sed ad Concilium Tyanense confugerit suam restitutionem rogaturus. Enimverò nihil magis ab obtemperatione cæcâ alienum videtur, quàm quod in hoc Concilio confectum est. Quippe cum accepta hac Epistolâ credibile sit eam legisse patres Concilij, & continenti tempore admissum inter Catholicos Eustatium ad ecclesiam suam juxta leges juris Ecclesiastici remisisse. Jam verò neutiquam perspicio argumentum ex quo Davidius hanc obtemperationem cæcam intelligat nisi fortè assumat ex his S. Basilij verbis: *Quæ verò sint illi à beatissimo Episcopo Liberio proposita & ad quæ consenserit nobis clàm est.* Quamvis hæc incognita sive clàm essent. Certum est formam juris non fuisse prætermissam, & allatâ hac Epistolâ necesse fuisse Concilium sententiam judicialem pronunciare. Præterea potuit hoc esse incognitum soli sancto Basilio de quo nulla mentio est in epistolâ Liberij, neutiquam verò multis aliis Orientis Episcopis ad quos scripta est qui Concilio Tyanensi frequenti senatu aderant.

III. Sed tanta rerum molitione non opus est, satis enim intelligemus ex solitariâ Liberij Epistolâ, utrum Eustatium in Sedem restituerit. Enimverò si nullam mentionem facit hujusce restitutionis, sed solum significat Eusta-

tium consensisse fidei Nicænæ prætereaque nihil; certum est ex hac Epistola non posse intelligi judicium restitutionis à Pontifice Romano latam, in gratiam hujusce Eustatij. At in Epistolâ præter hæc verba nihil ad Eustatium spectat. *Nam & hoc ipsum confitentur honoratissimi fratres nostri Eustatius, Silvanus & Theophilus: nimirum & seipsos & vestram Caritatem semper hanc fidem servasse & ad extremum vitæ diem servaturos esse videlicet quæ fuerit à trecentis decem & octo Episcopis orthodoxis in urbe Nicæna probata, quæque & perfectam amplectatur veritatem, & hæreticorum multitudini ora obturet, eorumque doctrinam penitus avertat.* Cæterùm hæc Epistola tota in gratulatione versatur, quam Episcopi Occidentis Orientalibus habuerunt de fide Nicæna, nec solum Liberij nomine scripta est, verùm etiam aliorum Occidentis Episcoporum. Igitur ex ea nihil aliud concludere seu colligere possumus, nisi Occidentales ad communionem admisisse Eustatium, qua re ab Orientalibus cognitâ ex Epistola Concilio Tyanensi oblata, illum in sedem restituerunt.

Epist. 11. inter epist. Liberij Tom. 1. Concil. Binij pag. 472.

Igitur ex ea nihil colligi potest in gratiam Romani Episcopi quod non æquabili ratione omnibus Occidentis Episcopis competat. Immò verò ex ea intelligimus tantâ modestiâ ac sincerâ animi demissione præditum fuisse Liberium, ut se omnium Episcoporum infimum æstimaverit: suamque sententiam Orientalium confirmationi obnoxiam esse censuerit. *Id adeò quod vestras sententias & opiniones tum cum mea qui infimus omnium sum, tunc cum aliorum Episcoporum Italiæ cæterarumque omnium regionum versus Occidentem sententiis consentire concordareque ostenderunt; Atque adeò confirmarunt.* Equidem scio quosdam sentire, non hac communicationis Epistolâ Eustatij restitutionem fuisse decretam, sed alterâ hac de causa speciatim conscriptâ. Hæc autem inveniri nusquam potest, & de illa conjecturà videtur incredibilis.

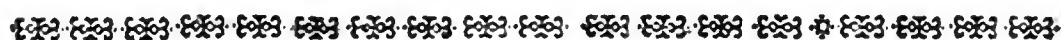
IV. Davi

IV. Davidius argumentum obfirmato pectore perse- Pag. 284.
quitur, & quoniam, ut contendit, Pontifici Romano "
scripserunt Orientales, ejus esse cohibere mala in quibus "
universa versabatur Ecclesia & quibus occasionem de- "
derat nimia indulgentia quâ Eustatium depravaverat: "
Ex his concludit Episcopos Orientis de suprema ecclesiæ Romanæ authoritate non dubitasse in Episcoporum caussis.

Verissima conclusio, si vera essent omnia ex quibus assumitur. Sed primò falsum est Orientales scripsisse Romano Pontifici, nam solus Basilius scripsit. Nec Pontifici Romano speciatim Epistola inscripta est, sed omnibus Occidentis Episcopis. Secundò, neutiquam dicit indulgentiam ejus occasionem dedisse malis in quibus versabatur Ecclesia. Sed ait Occidentis Episcopis, hinc necesse esse venire malorum istorum correctionem quippè cum isthinc acceperit vires lædendi Ecclesiam ac publicandæ impietatis suæ fiduciam. *Quoniam igitur, inquit S. Basilius, isthinc vires accepit lædendi Ecclesias ac publicandi, impietatis suæ fiduciâ quam vos dedistis ad subversionem multorum usus est, necesse est ut isthinc quoque veniat malorum istorum correctio.* Epist. 74. Falsissimum etiam est dicere, ejus esse cohibere mala in quibus universa versabatur Ecclesia. De hoc enim nulla mentio est in Epistola sancti Basilij; sed verus eorum omnium sensus est. Quod cum Occidentis Episcopi Eustatij ludificationem sustinuissent, faciliùs Orientalibus imposuit, prudentiâque eorum elusâ suam in sedem restitutionem adeptus est. Sed cùm simulatæ virtutis species brevi tempore evanescat, in pristinam hæresim iterum lapsus est.

Quamobrem scripsit S. Basilius Episcopis Occidentis, quod eum tanto malo, primulùm occasionem dederint, ei remedium admovere potissimè tenebantur; optimum fore ratus si Epistolam ad Ecclesias Orientis scriberent ex

qua conditiones intelligerent: quibus ad communionem Eustatium admiserant; illumque scirent jam mutatâ sententiâ evasisse indignum benevolentiâ qua illi gratificati erant: *Scribaturque Ecclesiis quibus quidem conditionibus in communionem susceptus sit, simul verò adjiciatur quomodò tam mutatâ sententiâ gratiam à patribus, qui tum erant, acceptam irritam reddat.*

CAPUT XXI.

Auxentius Episcopus Mediolanensis, Ursatius, & Valens condemnati sub Damaso circa annum Christi 635.

SANCTUS Athanasius in fine epistolæ quam scripsit Africanis, nos docet Damasum Papam pluresque episcopos unà Romæ coactos Ecclesiæ communione interdixisse Ursacio & Valenti vehementibus Arianæ hæresis fautoribus. *Gratiam habemus & illius pietati & cæteris qui Romæ convenerunt quod Vrsacio & Valente cum sociis suis ejusdem sententiæ ejectis concordiam Catholicæ Ecclesiæ conservaverint.* Ex eadem epistolâ perspicimus Auxentium Mediolanensem nondum Ecclesia & sede episcopali pulsum fuisse, quippè cùm scribat sanctus Athanasius significatis pontifici Romano Auxentij criminibus, se mirari cur nondum depositus gestusque sit ex ecclesiâ. *Scripsimus dilecto Damaso Episcopo Magnæ Romæ, contra Auxentium invasorem Mediolanensis Ecclesiæ, eumque non solum in communione esse Arrianicæ sectæ, sed præter hoc multorum scelerum reum esse quæ designavit cum Georgio socio suæ impietatis, miramurque cur nondum depositus ejectusque sit ex Ecclesia.* Ab eo tempore Auxentius nominatim

tim condemnatus fuit in Concilio Romano cui adfuerunt nonaginta episcopi Galli & Itali, ut refert Theodoretus lib. 2. historiæ cap. 22. *Nonaginta habuit episcopos ex Italiâ & Galliâ Romæ in unum coactos, &c.* Habemus apud eundem historicum Epistolam Synodicam, quam hoc Concilium scripsit ad Episcopos Illyrici, ferè omnes errorum lue hujusce Auxentij pollutos, ac contagione fœtidos. Hæc autem sola superest Epistola ex actis Concilij ex qua possimus assequi Episcoporum sententiam, qui ei aderant, de supremis Episcoporum judiciis. Hæc enim omnia assumit Cardinalis Baronius ad concludendum penès summum Pontificem existere jus atque autoritatem abdicandi Episcopos. *Vides ex his lector damnationem ac depositionem episcoporum esse Romani Pontificis opus: cujus rei gratia Athanasius ex Ægypto Damasum Papam literis interpellat ut damnet atque deponat Auxentium.* At quid verum sit examinare nunc juvat. Annal. anno 369. num. 36.

I. Hi Episcopi à pluribus Galliæ & Venetiæ admoniti, de multis hominibus hæresis Arianæ contagione pollutis, non dicant è re Pontificis Romani esse huic malo remedium adhibere: sed officij ratione, penes omnes Episcopos esse excubare & totis viribus obsistere erroribus & eos coacto Concilio profligare. *Quod quidem malum ne existat non modo præcavere debent Episcopi, verum etiam quicumque errores vel quorumdam inscitiâ, vel simplicitate eorum qui perversas interpretationes secuti sunt in Ecclesiam invecti videntur hisce opponere in Concilioque providere ne deinceps in varias discrepantésque doctrinas prolabantur imperiti.* At verò si hæc omnia præstare æquabili ratione ex officio sit Summi Pontificis & aliorum Episcoporum; & si coactio Concilij modus sit obsistendi erroribus, nullum jus singulare Romano Pontifici competit quo in causis episcoporum cæteris antecellat. Nec enim ex eo quod sanctus Athanasius aliique Africæ Episcopi eum

de

de Auxentij criminibus admonuerint, aliud colligi poteſt, niſi partium ſuarum eſſe; ut principis & primarij Epiſcoporum, urgentibus malis Coëpiſcopos fratres convocare ad Concilium, remedium allaturos.

II. Quoniam epiſcopi ad tuendam Eccleſiæ doctrinam potiſſimùm inſtituti ſunt; ſe nominatim condemnaſſe Auxentium in hac epiſtolâ dicunt hi Epiſcopi. *Hac de cauſa à nobis deciſum eſt ut Auxentius nominatim condemnetur.* Non dicunt deciſum eſſe ut deponatur aut Eccleſiâ ejiciatur: quippe ſolum condemnatus fuerat in Conciliis Galliæ & Hiſpaniæ, in quibus præter ſententiam condemnationis nihil confectum intelligimus adversùs eum, & alios conjurationis ſocios Urſacium & Valentem, ex ſancto Athanaſio in Epiſtolâ ad Epictetum. *Diverſis Conciliis per Galliam & Hiſpanias & Roma celebratis, omnes qui in eo conventu fuere iſtos lucifugas qui ſe ſe etiamnum occultant & qua Arij ſunt ſapiunt, Auxentium Mediolanenſem, Vrſacium, Valentem & Caium Pannorum communi calculo unius ſpiritus incitatu Anathemate percuſſerunt, eo quod iſti ſibi nomina vindicaverint Synodorum, cum nulla ſit in Catholicâ Eccleſiâ Synodus exiſtimanda prater unicam Nicanam.* At verò ſi ex eo quod in Concilio Romano cui Damaſus Papa aderat condemnatus fuit Auxentius, conficitur eum fuiſſe depoſitum, quid vetat eandem aſſumere concluſionem ex aliis Conciliis in quibus æquabili ratione condemnatus apparet & anathemate percuſſus. Si verò ex eo quod in Concilio Romano fuit depoſitus cui Romanus Pontifex aderat, concluditur penès Papam exiſtere jus & poteſtatem abdicandi epiſcopos, nihil obſtabit quominus idem colligatur, in gratiam cæterorum epiſcoporum pariter præſentium.

Non enim credibile eſt hoc jus illi vindicari, quia huic Concilio præerat, quippe cùm Conciliis Galliæ & Hiſpaniæ in quibus pariter condemnatus fuit Auxentius quendam

dam Antistitem præfuisse ac primum locum occupasse necesse sit: cui tamen hoc jus vindicare nemini homini in mentem venit.

III. Dici etiam non potest hoc casu obtemperatum esse legi Concilij Sardicensis, quippè cum Romano Pontifici vindicet solùm jus secundæ cognitionis postquam scilicet causam episcopalem vicini provinciæ Episcopi iterata disquisitione recensuerunt. Non enim ea ratione tractatum est negotium Auxentij de quo primæ cognitionis judicium Concilium Romanum tulit. Præterea prorsùs incredibile est in cogitationem patrum hujusce Concilij Romani incurrisse obtemperationem decretis Concilij Sardicensis; quippè cùm crimine postulabantur Auxentius, Ursacius, Valens & Cajus Pannoniæ, *eo quod sibi vindicarent nomina Synodorum, cum nulla sit in Ecclesiâ Catholicâ Synodus æstimanda præter unicam Nicænam*, teste sancto Athanasio. Ex his concludimus his temporibus nondum in Occidente cognitum fuisse Concilium Sardicense.

IV. Dicent fortasse quidam eorum omnium nullam habendam esse rationem, quippè cum eruantur ex epistolâ sancti Athanasij ad Epictetum quam interpolatam fuisse ab hæreticis nobis significat S. Cyrillus suis litteris 34. 35. & 38. & de qua nos admonet ad fidem veterum exemplarium corrigendâ.

Responsio facilis est, hanc quam laudamus esse his exemplaribus congruentem, eadem enim occurrit ipsissimis concepta verbis apud sanctum Epiphanium & sanctum Athanasium, excerpta varia citant, ex illâ Theodoretus & Concilium Chalcedonense actione prima & decima-sexta. Lege vitã S. Athanasij D. Herman tom. 2. pag. 481

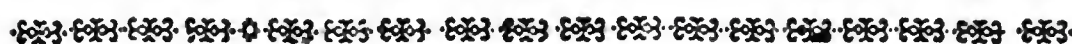
V. At inquiet alter quid necesse erat sanctum Athanasium cæterosque Africæ Episcopos scribere Damaso Papæ adversus Auxentium si penes Pontificem frenandæ

O seu

ſeu reprimendæ temeritatis ejus ſingularis non extitiſſet autoritas?

Reſpondeo rem ita contigiſſe propter antiquam conſuetudinem ſcribendi, ad primarios orbis Epiſcopos ac præſertim Romanum de cauſis majoris momenti, cujuſmodi erat hæreſis Auxentij, ut hujuſce operis capite primo, oſtendimus de Martiano Arelatenſi Epiſcopo & 12. ac 13. quibus ſententias Julij Papæ, Socratis & Sozomeni explicuimus.

Ipſe verò jam ſponte peto cur epiſcopis Galliæ & Hiſpaniæ ſcriptum ſit? qui ita ut Concilij Romani patres Auxentium condemnaverant, ut nos docet ſanctus Athanaſius epiſtolâ ad Epictetum. Nec pigebit dicere eadem prorsùs ratione ſcriptum fuiſſe Romano epiſcopo & aliis, & ex his nullum ſingulare jus aut privilegium arrogari poſſe.

CAPUT XXII.

Sententia primi Concilij Conſtantinopolitani ſub Damaſo anno Chriſti 381.

CUM ex Concilio Nicæno certum ſit Synodis provincialibus competere jus ultimæ cognitionis judicio, cauſas Epiſcoporum finiendi, dum Concilium Oëcumenicum non exiſtit, ut capitibus quæ antecedunt 6. & 7. oſtendimus. Dubitare nemo poteſt quin Concilium Conſtantinopolitanum eidem maximè congruens ſit, cum in eo conſtituta, canone quinto apertè renovaverit. *Manifeſtum namque eſt quod per ſingulas quaſque Provincias Synodus provincialis adminiſtrare & gubernare omnia debeat ſecundùm ea quæ ſunt in Nicæa definita.* Enimverò cum in Eccleſiaſticis rebus gerendis nihil epiſcoporum

cauſis

causis majus esse videatur & *Synodus Provincialis admini-strare & gubernare omnia debeat*, non est credibile has causas istiusmodi jurisdictioni obnoxias non fuisse.

At illud Concilium mentem suam melius explicat Canone 6. quo totam rationem sive actionem litis Episcopi in jus vocandi exponit.

I. Decrevit ut si quis non hæretici, nec ullo crimine postulati, aut quibus communione non sit interdictum episcopum accusare voluerint, ad Episcopos provinciæ deferre teneantur. *Eos jubet sancta Synodus primum quidem apud provinciæ episcopos accusationem persequi, & apud eos probare crimina episcopi qui aliquarum rerum accusatur.*

II. Si episcopi provinciæ accusatum emendare aut punire non valeant, postquam accusator mulctam accusato reo & convicto imponendam solvere promiserit accusatio ad majorem Synodum scilicet Diœcesis deferetur. *Quod si evenerit ut provinciales episcopi crimina quæ Episcopo intentata sunt corrigere non possint, tunc ipsos accedere ad majorem Synodum Diœcesis illius Episcoporum pro hac causâ convocatorum, & accusationem non prius intendere quàm æquale periculum sibi statuant, siquidem in rebus examinandis accusatum Episcopum calumniari convicti fuerint.* At verò diligenter observandum est per Diœcesim non significari talem provinciæ sortem qualem hodie Episcopi administrant seu gubernant, sed multarum provinciarum conjunctionem unius episcopi jurisdictioni obnoxiarum. Quippè manifestum est tres in Orientis Imperio fuisse ejusmodi Diœceses, scilicet Asiæ, Ponti & Thraciæ præter Patriarchatum Antiochenum & Alexandrinum.

III. *Si quis autem iis quæ ut prius declaratum est decreta fuerunt contemptis ausus fuerit vel Imperatoris aures molestiâ afficere, vel secularium principum judicia, vel*

universalem Synodum perturbare neglectis Diœcesis episcopis eum nullo modo ad accusationem admittendum ut qui Canonibus injuriam fecerit & ecclesiasticum ordinem everterit.

Hanc seriem actionis præscribit Concilium Constantinopolitanum in disceptandis episcoporum causis : Ex qua planissimè constat, Concilium Oecumenicum esse ultimum , verum & supremum tribunal Ecclesiæ. In hoc Canone nulla Romani Pontificis est mentio , nihil ad Concilij Sardicensis leges spectat. Quamobrem ex hoc capite & iis quæ antecedunt colligere possumus spatio 24. annorum scilicet ab anno 347. usque 381. novum jus in Concilio Sardicensi stabilitum sive ad sedem Romanam appellandi privilegium prorsùs ignotum atque imperitum fuisse.

Objectiones quasdam non prætermittendas proponunt ij quibus hæc sententia non placet. Nam quasdam proferunt quæ generatim omnes Canones & acta hujusce Concilij spectant, alias verò speciatim quæ ad sextum canonem respiciunt.

Pag. 134. „ I. Inquit Davidius, si sancto Leoni Papæ fidem habe-
„ re velimus , hujusce Concilij Canones nondum suo
„ tempore ad Ecclesiæ Romanæ notitiam pervenerant.
„ Quippè cùm scribat Anatolio Episcopo Constantino-
„ politano qui in Concilio Chalcedonensi ex his ad suam
„ dignitatem amplificandam accessiones fieri posse æsti-
„ maverat, *persuasioni enim tuæ in nullo penitus suffraga-*
„ *tur quorundam Episcoporum ante sexaginta , ut jactas,*
„ *annos facta subscriptio , nunquamque à prædecessoribus tuis*
„ *ad Apostolicæ sedis transmissa notitiam , cui ab initio sui*
„ *caducæ dudúmque collapsæ sera nunc & inutilia subjicere*
„ *fulcimenta voluisti.*

Revera fatendum est illis de Concilio Constantinopolitano Leonem mentionem facere, quippè cum in Concilio Chalcedo

Chalcedonensi Anatolius episcopus Constantinopolitanus ex Canone 3. Concilij Constantinopolitani sibi post Romanum episcopum secundam sedem vindicare sive arrogare tentaverit. Sed observandū est primò S. Leonem non negare hosce canones veros. Secundò, revera dicit à prædecessoribus Anatolij non fuisse ad notitiam Apostolicæ sedis transmissam horum canonum subscriptionem, sed non dicit hos Canones ignotos fuisse. Enimverò quomodò sedi Apostolicæ obscuriores fuissent canones in Concilio Chalcedonensi coram legatis ejus palàm & publicè altâ voce perlecti. Tertiò, quamvis S. Leo eos admittere recusaret ne prærogativæ sedis Constantinopolitanæ adversus Antiochenam & Alexandrinam annuere videretur, attamen omninò rejicere non poterat in his quæ spectant episcoporum causas: quippè cùm statuta in Concilio Nicæno renovent tantùm, quæ adeo sancta atque inviolata censebat, ut à pluribus quàm trecentis decem & octo Episcopis è contra judicantibus abrogari posse non putarat. *Cùm tanto divinitus privilegio Nicæna Synodus sit consecrata ut sive per pauciores sive per plures Ecclesiastica jura celebrentur omni penitùs auctoritate sit vacuum quicquid ab illorum fuerit constitutione diversum.* S. Leo Epist. 53.

Igitur etiamsi ea quæ Constantinopoli gesta fuerant, ad aures Ecclesiæ Romanæ nunquam pervenerint, sed ipsa Canones Nicænos semper admiserit ex quibus Synodis Provincialibus jus vindicatur. Judicandi ac dirimendi episcoporum causas omni ad Papam appellatione remotâ, consequitur manifestè Romæ & Constantinopoli id est in Oriente & Occidente omnes in eadem fuisse sententiâ: Et nemini in mentem incurrisse obtemperationem legibus Concilij Sardicensis.

II. Objicitur locus sancti Gregorij ex Epistolâ 31. lib. 6. ad Eulogium Episcopum Alexandrinum, & Anastasium Antiochenum quo mentionem faciens Cyriaci Episcopi

qui in suis Synodis hæresim Eudoxij condemnaverat, ait, *& Canones quidem Constantinopolitani Concilij Eudoxianos damnant, sed quis fuerit eorum autor Eudoxius minimè dicunt; Romana autem Ecclesia eosdem Canones vel gesta Synodi illius hactenùs non habet, in hoc autem eandem Synodum accepit quod est per eam contra Macedonium definitum.*

Ex his concluditur Canones Concilij Constantinopolitani nullius esse momenti. Sed de momento aut pondere Canonum Constantinopolitanorum non est quæstio. Sufficit eos esse veros non suppositi tios ad probandum hujusce Concilij Patres de Concilio Sardicensi non cogitasse; sed in possessione mansisse juris dandi episcopis in Concilio Provinciæ, vel Diœcesis, & ad Concilium generale provocandi ut ad ultimum ac supremum rerum Ecclesiasticarum tribunal.

Præterea certum est sanctum Gregorium hos Canones partim rejecisse propter Eudoxij hæresim sibi prorsùs incognitam, partim verò admisisse in his quæ Macedonium spectant; & propterea istud Concilium non secus ac Evangelium summa veneratione coluisse. Enimverò incredibile est sanctum Gregorium virum sapientem & religiosum æquiparare voluisse illam Synodum cum Evangelio & aliis Conciliis Oecumenicis, cujus Canones ad notitiam nunquam pervenerant, quosque Ecclesia Romana omninò rejecerat. Hoc tamen præstat lib. 1. Epistolarum epist. 24. ipsimet Eulogio Alexandrino & pluribus aliis scripta.

Præterea quia corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem, sicut sancti Evangelij quatuor libros sic quatuor Concilia suscipere ac venerari me fateor. Nicænum scilicet in quo perversum Arij dogma destruitur. Constantinopolitanum quoque in quo Eunomij & Macedonij error convincitur, Ephesinum quoque primum in quo Nestorij impietas judicatur. Chalcedonense verò in quo Eutychetis Dioscori

Dioscorique pravitas reprobatur totâ devotione complector: Integerrimáque approbatione custodio quia in his velut in quadrato lapide sanctæ fidei structura consurgit.

III. Opponitur speciatim contra hunc canonem 6. epist.8. Nicolai Papæ I. scripta ad Imperatorem Michaëlem, *quod provide Constantinopolinana Synodus Canonum suorum prohibere capitulo; quod tamen non apud nos inventum sed apud vos haberi perhibetur.* Inde concluditur hunc sextum Canonem Ecclesiam Romanam non cognovisse. Sed responsio facilis est. Immò hunc maximè recognovisse ac de fide illius non dubitasse quamvis in Archivis suis non inveniretur. Tom. 3. Concil. Binij pag. 431.

Quippè cum Nicolaus I. eum citet, ac significet se scire hunc Canonem qui Romæ non occurrit, apud Græcos inveniri & servari: ejusque autoritate jure in injusto tritum ac male condemnatum Ignatium Patriarcham Constantinopolitanum comprobat. Nec deberi judices suspectos aut inimicos episcopo dari demonstrat. Utcumque res sint, constat eo loci Papam conqueri ob violatam hujusce Canonis disciplinam, illamque Imperatori objectare.

Ex scriptoribus Ecclesiasticis qui Romanæ curiæ gratificari voluerunt, nullus præter Davidium fortasse occurrit, qui ad probandum canonem esse suppositiium, & nullius momenti, adduxerit epistolam Romani Pontificis, in qua prædictus canon citatur, plenam stomachi & querelarum ejus ad Imperatorem ob neglectam prædicto canone sancitam disciplinam. Prætereа intelligimus ex hac epistola hunc Canonem ab Episcopis Catholicis fuisse confectum & ex quinta ejusdem Papæ epistolâ ad Imperatorem eundem, Concilium Constantinopolitanum esse Sedis Apostolicæ autoritate fultum. *Et idcirco benè & optimæ sanctæ secundæ Synodo Apostolicæ. Sedis autoritate fultæ ita de Nectario placuisse testamur.* Tom. 3. Concil. Binij part. 1. sect. 2. pag. 422. litt. E, exterius.

IV. In

IV. In medium adduci solet causa sancti Chrysostomi qui ad Innocentium primum, appellavit nec ulla ratione huic Canoni 6. Constantinopolitano obtemperavit. Sed quam insulsa sit hæc objectio ostendemus continenti sermone hujus operis, dum serie temporum observatâ res sancti Chrysostomi tractabimus capitibus 33. & 34. Nunc igitur satis est scire hunc Canonem & alios ejusdem Concilij in antiquissimâ collectione canonum reperiri quæ lecta fuit actione 16. Concilij Chalcedonensis quam publici Juris fecit Justellus anno Christi CIƆLƆCX. De his Canonibus mentionem facit Justinianus Imperator novella 131. dum ait: *Sancimus vim legum obtinere Ecclesiasticos Canones qui à sanctis quatuor, Conciliis constituti sunt & confirmati: hoc est Nicæno, Constantinopolitano, Ephesino, & Chalcedonensi.*

Præterea Davidius, qui memoriâ labili aliquando vacillat, hunc esse verum Canonem sextum agnoscit, ipsumque citat pag.675. linea 13. & 14.

Si adhuc objicitur hunc sextum Canonem non reperiri in antiqua versione Latina collectionis quam primus publicavit Justellus; Respondere possumus hanc versionem Latinam esse truncam & mutilam, ut ipsemet testificatur Justellus, autoremque versionis ad libitum traduxisse textum Græcum, atque eâ ratione ac libertate omisisse fortasse Canones Constantinopolitanos qui sunt in collectione græca qua prætermisit Ephesinos & adjunxit Sardicenses in Græco autographo prætermissos. Præterea Davidius prorsus relinquit argumentum quod ex hac antiqua versione posset assumere quam veneranda antiquitate putat indignam, quantumvis reluctante antiquo codice manuscripto ad cujus fidem Justellus recensuit & publicavit. Non miratur etiam hunc sextum Canonem & alios esse Balzamonis Commentariis illustratos; Nec obstupescit sibi primulùm & nulli alteri dubium de illius

Canonis sexti veritate subolere, licet ad notitiam Romanæ Ecclesiæ statim non pervenerit, quæ præscriptam eo disciplinam sequi non destiterat.

Sed antequam huic capiti finem imponam, brevi digressione à proposito declinare opportunum est ad mentis cæcitatem qua videtur laborare Davidius. Quippe cui ad extollendam Romani Pontificis autoritatem, eique vindicandam prærogativam quam nullus homo Catholicus in controversiam vocat, scilicet capitis Ecclesiæ nomen, sibi fingit apud scriptores Ecclesiasticos reperiri ea quæ nunquam in eorum mentem incurrerunt. Enimverò hujus errationis mirificum nobis suppeditat argumentum paginâ 127. dum ait de Concilio Constantinopolitano.

Secundò, quoniam melior pars Episcoporum scribens " anno sequenti Damaso Papæ ut rationem ei redderet " eorum, quæ in Concilio gesta fuerant, his verbis men- " tem aperit ex quibus manifestè perspiciamus à memoriâ " eorum non excidisse obedientiam & obtemperationem " quam ei debebant. Nominatim enim declarant Dama- " sum esse caput Ecclesiæ cujus erant membra. *Nos velut* " *membra propria accersivistis*, inquiunt, Epistola Synodica, " ac penes ipsum existere curam & autoritatem convo- " candi Episcopos ad Concilium generale. "

In ore Davidij veritas ne micam quidem salis habet. Hæc enim Epistola legitur tomo primo Conciliorum Binij paginâ 539. exscripta ex Theodoreti lib. 5. historiæ cap. 9.

I. Non solitario Papæ Damaso est inscripta sed Concilio Romano cui aderat. *Dominis honoratissimis & cum primis Reverendissimis fratribus ac collegis Damaso, Ambrosio, Brittoni, Valeriano, Acholio, Amernio, Basilio & cæteris sanctis Episcopis in celebri urbe Româ convocatis.*

II. Ne verbum quidem de capite Ecclesiæ legitur, sed solùm eos ab Episcopis Romæ coactis accersitos fuisse.

Nos velut propria membra accersivistis.

III. Davidius expunxit ea quæ inter hæc verba *membra propria* & *accersivistis* posita sunt, ut facilius convocandi Concilij generalis potestas penes Romanum Pontificem esse videretur. Nam ita se res habet. *Iam verò quoniam vos quo fraternam vestram erga nos charitatem declararetis Concilio, voluntate ac nutu Dei Romæ coacto nos velut propria membra per Deo amantissimi Imperatoris litteras accersivistis.* Ex quibus apparet hoc jus ad Imperatorem pertinere. De hoc jure quæstionem habere non juvat, & fortasse ad rem quam tractamus, hæc digressio non multum deducere videbitur. Sed omittere nolui, fore ratus ut ex hoc fidei seu perfidiæ Davidij specimine lectores intelligerent, summa cautione hominis verba esse auscultanda sinceritatis paulo suspectioris: quippè qui in re minimè controversa, dat verba & mendacia profert, antiquorum contextus conscindit ac dilacerat, seu ad libitum expungit; licèt *indignum esse debeat conscientiæ Christianæ mendaciter defendere veritatem.*

Fœcundus Episc. Hermian. lib. 6. defens. trium capitul. pag. 124.

CAPUT XXIII.

Maximus Episcopatu Constantinopolitano abdicatus in Concilio primo Constantinopolitano.

NEGOTIUM abdicati Maximi in Concilio Constantinopolitano mirabiliter comprobat neminem hominem Orientis aut Occidentis in cogitationem venisse obtemperandi legi Concilij Sardicensis. Discimus ex Theodoreto lib. 5. historiæ cap. 8. post electionem S. Gregorij Nazianzeni ad Episcopatum Constantinopolitanum, habitam

bitam fuisse conjurationem cujus dux ac primipilus fuit Timotheus Episcopus Alexandrinus, qui ut schisma conflaret in Ecclesia Alexandrinâ, & fœlicitati obsisteret quam ex Gregorij creatione fideles percipere poterant, quemdam Philosophum Cynicum cui nomen erat Maximo, elegit, qui factione ac præpotenti autoritate S. Gregorium sponte abire Magistratu episcopali coëgit. Uti revera abiit in Concilio Constantinopolitano, ut ex oratione ejus 32. intelligimus. Ex eodem Theodoreto perspicimus hujusce coïtionis res isti Maximo infeliciter processisse, eoque Sede Episcopali in Concilio Constantinopolitano, ejecto, quam omni jure violato occupaverat, Nectarium in ejus locum fuisse suffectum, qui sancti Chrysostomi decessor fuit, posteaque omnes episcopos in suam quosque patriam esse reversos. *Sed sequenti æstate,* inquit idem Theodoretus, *cum ad eandem urbem Ecclesiasticis iterum negotiis evocati plurimi rediissent Synodicam ab Occidentalibus Episcopis Epistolam acceperunt, qua incitabantur ut Romam ad Synodum quæ ibi maxima cogebatur se conferrent: Verùm hi longinquam quidem profectionem velut inutilem futuram deprecati sunt. Epistolam autem miserunt in qua procellam contra ecclesias excitatam significantes illorum hac in re negligentiam denotabant.* Inter cætera autem significaverunt Nectarium electum fuisse episcopum Constantinopolitanum, in Concilio generali de consensu omnium, coram Imperatore Theodosio, & suffragio totius cleri & plebis. *Reverendissimum gloriosissimumque Nectarium in generali Concilio communi omnium consensu, & præsente religiosissimo Imperatore Theodosio, cleroque universo, & cunctâ suffrante civitate Episcopum constituimus.*

Theodor. Editionis Sirmondi.

Theodor. l.5.cap.8.

Epistolâ Synodicâ apud Theodoretū lib. 5. histor. cap. 9.

In hac Theodoreti narratione nihil appellationem Maximi ad Sedem Romanam significat, aut disciplinam in Sardicensi Concilio sancitam subolet. Ex ea solùm in-

telligimus Episcopum abdicatum Concilij autoritate, & in locum ejus alterum suffectum. Et si Theodoreto fidem integram adhibere velimus, hoc negotium, non fuit aliâ terminatione conclusum. Interim tamen opponitur epistola Concilij Italiæ Theodosio Imperatori scripta, qua patet Damasum Papam & episcopos Occidentis ad communionem admisisse Maximum: ex qua Davidius assumit argumentum autoritatis supremæ quam Apostolicæ Sedi conatur vindicare in causis Episcoporum, & contendit Dominum de Marca perperam ex eadem Epistola prorsùs contrarium confirmare voluisse. Ideóque Davidius ait varias hujus epistolæ propositiones esse attentâ ac seriâ cogitatione pensandas.

„ I. Dicunt, inquit Davidius, penes sedem Apostolicam „ fuisse jus ac possessionem inconsulto Concilio generali „ cognoscendi ac judicio dirimendi causam Maximi. „ Suamque propositionem confirmare conantur, exem-
David. pag. 192. „ plis sancti Athanasij & sancti Petri episcoporum Ale- „ xandrinorum & plurium episcoporum Orientis qui ur- „ gente necessitate Ecclesiæ Romanæ Occidentalis Eccle- „ siæ capitis, fidem & auxilium imploraverant.

Ad hanc primam propositionem responsio facilis est; scilicet hanc esse à Davidio gratis fictam & excogitatam nec unquam incurrisse in mentem episcoporum Italiæ. Enimverò hi Episcopi non dicunt ad Sedem Apostolicam jure pertinere de hoc negotio quæstionem habere inconsulto Concilio generali. Quippè cum de solitariâ Sede Romanâ non loquantur, sed de Italiâ & toto Occidente à quibus antiquitùs penes omnes jus fuit implorandi auxilium, ac causarum judicium, quæ ad rempublicam Ecclesiæ universæ respexerunt, ejusmodi fuerunt causæ sancti Athanasij, sancti Petri Alexandrini ac plurium Orientis episcoporum. Hic est enim verus horum verborum sensus. *Nam cùm cognovissent ad hoc partium venisse*

Maximum

Maximum ut causam in Synodo ageret suam, quod etiam si judicium non fuisset, jure & more majorum sicut & sanctæ memoriæ Athanasius & dudum Petrus Alexandriæ Ecclesiæ Episcopi & Orientalium plerique fecerunt ut ad Ecclesiæ Romanæ Italiæ & totius Occidentis confugisse judicium viderentur.

Qui dicit penes quemlibet episcopum esse jus implorandi auxilij Summi Pontificis & episcoporum Italiæ; non dicit Summum Pontificem vel quemlibet Italiæ Episcopum jure posse, privato suo judicio, causam seu litem dirimere : hæc enim toto cælo distant. Solet esse perfugium ad Romanum Pontificem & alios episcopos ut unà congregati frequenti Senatu judicent. Quemadmodum supremi Senatus Patres privatim sollicitationibus litigantium instigantur ut coacto Senatu juri tuendo æqui ac propitij sint. Sic unicuique petere quod suum est; judicibus reddere, competit : quamobrem cùm hi episcopi Imperatori Theodosio significant Maximum jure antiquo & consuetudine fultum Romanæ ecclesiæ opem seu judicium implorasse Italiæ & totius Occidentis, nihil speciatim vindicant Romæ, Italiæ aut Occidenti. Sed judices esse intelligunt, omnes episcopos Occidentis, ex quibus cum Orientis præsulibus, universæ Ecclesiæ tribunal sive Concilium Oecumenicum exsurgit. Enimverò ex hac Epistolâ perspicimus hos episcopos nullam sibi prærogativam arrogasse præ Orientalibus ad hoc negotium dirimendum : sed eò jura vindicata & cogitationes terminasse ut illud unà cum iis judicarent; nihilque sperasse præter Concilium generale in quod omnes episcopi Orientis & Occidentis concurrerent. *Non prærogativam vindicamus examinis, sed consortium tamen esse debuit communis arbitrij.* Et infra. *Nec videmus eum posse aliter convenire, nisi aut is reddatur Constantinopoli qui prior est ordinatus, scilicet Maximus, aut certè super duorum ordi-*

 natione

natione sit in urbe Româ nostrum orientaliumque Concilium

Ex his patet luce meridianâ clarius, nihil magis ab horum episcoporum mente alienum fuisse, quam vindicare Summo Pontifici autoritatem Concilio generali non subjectam, (quamvis hanc mentem eis adscribat Davidius,) nihilque ab Imperatore Theodosio, hac Epistolâ postulasse nisi ut unà cum Orientis episcopis hoc negotium dirimerent, habitâ ratione communionis quæ Orientis Episcopis cum Occidentis præsulibus intercesserat. *Nos autem à Beatissimo principe fratreque pietatis admoniti ut tuæ Clementiæ scriberemus Imperio postulamus, ut ubi una communio est commune velit esse judicium, concordantemque consensum.*

Pag. 193. & 194. II. Contendit Davidius quia ex hac epistolâ intelligit hos Episcopos Maximum ad communionem admisisse, rectè consequi eum quoque restituisse in Sedem Constantinopolitanam quam flagrantissimè desiderabat.

„ Quoniam, inquit, admissio episcopi ad communio-
„ nem Romanæ Ecclesiæ, est ejusdem in sedem Episcopa-
„ lem restitutio.

Reverà ex hac Epistolâ hi Episcopi Maximum ad communionem admisisse videntur, & ejus causam sustinuisse, rati se debere eum ecclesiæ Constantinopolitanæ episcopum habere & recognoscere. *Itaque cum Maximum episcopum receperant in communionem nostra consortia: Quoniam eum à Catholicis constitit episcopis ordinatum, nec ab Episcopatus Constantinopolitani putavimus petitione removendum.* Sed ex his non consequitur, eum judiciaria potestate in sedem restitutum fuisse. Certissimumque hujusce rei habemus argumentum ex ipsamet epistolâ, qua constat plenissimè, hos Episcopos rogasse Imperatorem coactionem Concilij generalis, unicum conciliandæ pacis Ecclesiæ remedium, ad hujuscemodi negotium dirimendum, & juridiciali sententiâ Episcopatum urbis Regiæ Maximo

vel

vel Nectario vindicandum. *Nec videmus eam posse aliter convenire nisi aut is reddatur Constantinopoli qui prior est ordinatus, aut certè super duorum ordinatione sit in urbe Româ nostrum Orientaliumque Concilium.*

Præterea nullum apparet in hoc casu vestigium obtemperationis Orientalium horum episcoporum. Semper enim fortiter obstiterunt consiliis & artibus hujusce Maximi quem hæresis Apollinaris crimine postulatum episcopatu spoliaverunt, *Maximum verò tanquam Apollinaris dementiæ participem episcopali dignitate spoliatum abdicarunt*; tuendæ verò electioni Nectarij diligenter præfuerunt, qui Sedis Constantinopolitanæ mansit possessor pacificus, nullóque coacto novo Concilio in omnium orbis episcoporum communione vixit & mortuus est. Theodor. lib. 5. cap. 8.

III. Putat Davidius hoc desiderium Occidentalium postulantium ab Imperatore coactionem Concilij generalis esse quamdam remissionem spontaneam jurium Ecclesiæ " Romanæ pro bono pacis, quæ nulla ratione potest offi- " cere immutabilitati privilegij innixæ ac fultæ ipsa im- " mutabilitate immobilis verbi Jesu Christi. His ampullis projectis, nemo non expectat citationem textus evangelici ex qua disertis ac conceptis verbis perspectum habeamus jus supremo judicio dirimendi episcoporum causas penes Romanum Pontificem prætermissis Conciliis generalibus existere. Interim nihilominus hoc præstat, sed contra citat tantùm hæc verba epistolæ episcoporum occidentis. *Non prærogativam vindicamus examinis.* Ex quibus apertè conficitur, neque episcopos Occidentis, neque Damasum Papam, sibi prærogativam assumpsisse supra Orientales in judiciis episcoporum. Pag. 195.

IV. Eadem paginâ comprobat episcopos Occidentis non eo jura sua vindicata terminasse ut illud negotium unà cum Orientalibus in Concilio generali judicarent. Quoniam illud Imperatori proposuerant tanquam pacis conciliandæ Ibid.

conciliandæ inſtrumentum, neutiquam verò legem certam & firmam diſciplinæ eccleſiaſticæ.

Sed è contrà, reſpondeo Concilium ab his Epiſcopis fuiſſe propoſitum veluti certiſſimum inſtrumentum pacis conciliandæ. Quippè cùm generale Concilium ſit ſupremum Eccleſiæ tribunal cujus in ſumma poteſtate poſitum eſt leges condere, ac judicia omni appellatione poſtpoſita ferre de majoribus Eccleſiæ cauſis.

Ibidem. „ V. Tandem, inquit Davidius, quoniam ſuis adhærens „ figmentis Dominus de Marca, ſibi perſuaſit iſtud Con„ cilium cujus mentionem faciunt in hac Epiſtola hi „ Epiſcopi, *ſit in urbe veſtra noſtrum Orientaliumque Con„ cilium* eſſe debere Concilium generale ex Epiſcopis „ utriuſque Imperij coactum: hujuſce Epiſtolæ autores „ ipſimet inſulſam hanc interpretationem confutant, di„ cunt enim legitimarum partium conſpectum ſeu præ„ ſentiam eſſe neceſſariam. *Cujus allegationem præſentibus „ partibus æſtimavimus ſeſe pendendam.*

Reverà hi Epiſcopi, partes in judicio adeſſe non ſolùm opus eſſe, verùm etiam neceſſe æſtimabant, ad hoc negotium jure dirimendum. Quamobrem cùm Occidentales abeſſe Nectarium non dubitarent, ipſum judicare non debebant. Ideóque Concilij generalis convocationem Imperatorem rogabant. Ego verò qua ratione hæc contraria videãtur Davidio non perſpicio. Scilicet, poſtulare ut partes præſentes ſint, & rogare Imperatorem convocationem Concilij generalis epiſcoporum Orientis & Occidentis, ad hujuſce litis diſceptationem judiciariam. Multas gratias referre teneremur Davidio ſi rerum ejuſmodi repugnantiam nobis explicare vellet. Enimverò ingenuè fateor me non ſatis ingenio valere ut eam perſpicere poſſim.

Quæ cum ita ſint, & facilè intelligat Davidius quantum hæc epiſtola ſuis Conciliis incommodet, eam in dubium eſſe vocandam ſibi perſuaſit, & animum intendit ad

ad inveniendas artes quibus eam suspectiorem redderet. Profert duas litteras Damasi Papæ ad Acholium relatas in fragmento Synodi Romanæ, habitæ sub Bonifacio secundo, quam publici juris fecit Eminentissimus Cardinalis Franciscus Barberinus post obitum Lucæ Holstenij bibliothecæ Vaticanæ præfecti, quamque videre licet in libro sub titulo Collectionis Romanæ, impresso Romæ anno Christi 1662. Porrò hæ litteræ manifestam præ se ferunt repugnantiam cum Epistolâ episcoporum Italiæ ad Imperatorem Theodosium de Maximo. In his enim non solùm episcopali amplitudine, verùm etiam nomine Christiano prorsùs indignus habetur. *Diversis litteris dilectionis vestræ, fratres charissimi, satis sum contristatus eo tempore quo Deo præstante hæretici intereant abjecti, nescio quos ex Ægypto venientes in postulatione contra regulam Ecclesiasticæ disciplinæ alienum à nostra professione in Constantinopolitana civitate Cynicum ad Sacerdotium vocare voluisse. Qui igitur is fuerit ardor animi, quàm fæda præsumptio scire non possumus.* Et infra pag.40. *Qui ergo consensus templo Dei & Idolis? quæ participatio Christo & Belial? Sed fortasse dicturi sunt aliqui Christianus erat. Huic homini qui in habitu Idoli incedit, nunquam adscribendum nomen Christiani: quia fieri non potest ut qui hinc placere gentibus desiderat nobiscum consortium integræ fidei possit habere.* Perspectâ tam manifestâ repugnantiâ nemini homini dubium subolere potest quin epistola episcoporum Italiæ supposititia sit & falsa, Damasi literæ veræ sunt & genuinæ. Nullique in mentem venire potest his Damasi litteris hanc epistolam crimine falsi esse arguendam, qui de illorum veritate ac certitudine dubitet. At Davidij labat consilium & fixum non est, in tantâ rerum repugnantiâ, multas fatetur se sustinere angustias, atque aliquandiu suspectiores sibi fuisse, sive Epistolam episcoporum Italiæ, sive litteras Damasi.

Epistola Damasi Papæ in collect. Romana Holstenij pag. 37.

Pag. 200.

„ Denique dicit se nullam artem invenire potuisse con-
„ ciliandarum rerum ejusmodi. Et postquam rationes ex-
„ posuit dubitandi, de litteris Damasi, quarum alteram
„ stylo recenti scriptam, atque ab ætate hujusce Pontificis
„ alieniori æstimat: Hanc quæstionem criticam relinquen-
„ dam putat, in qua sæpissimè verum & verisimile miscen-
„ tur, & sibi ipsi nunquam ratio satisfacit. Ideóque pergit ad conclusiones quæ ex his litteris assumerentur, si veræ essent & non supposititiæ, ratus earum ope fore ut multæ utriusque Concilij Constantinopolitani sub Theodosio conditiones obscuræ & salebrosæ explicarentur. Ego verò qui ab opinione Davidij spontè decessi, ac quæstiones criticas non solum perutiles, verumetiam necessarias semper æstimavi, ad removendam omnem veri ac verisimilis mixtionem, dicam libenter has Damasi Papæ epistolas quibus adeo angitur esse certissimè falsas.

I. Quia antiquis omnino ignotæ fuerunt.

II. Propter repugnantias cum epistolâ Episcoporum Italiæ, quam publici juris factam fuisse fatetur doctissimus Sirmondus diu ante editionem appendicis suæ codicis Theodosiani.

III. Quia de epistolâ episcoporum Italiæ nullus dubitavit.

IV. Quia referuntur hæ litteræ Collectionis Holstenij in fragmento Synodi Romanæ quam prorsùs apocrypham continenti sermone hujus lucubrationis demonstravimus cap.36. 5. hoc vocabulum *postulatio* quod in his litteris occurrit, novum est & ætati Damasi Papæ non convenit, ipsomet fatente Davidio. Itaque necesse esse non arbitror inhærere in consecutione, commorarique sententiâ,quam ex his epistolis conficit. Hæc enim ad quæstionem nostram nullâ ratione spectant: Et supremam Pontificis Romani potestatem omni appellatione remotâ ad Concilium generale minimè comprobant. Non majoris momenti

menti mihi videtur conclusio, quam assumit ex epistola episcoporum Italiæ, scilicet Nectarium fuisse electum in secundo Concilio Constantinopolitano, neutiquam verò in primo, contra sententiam Theodoreti & Epistolam Synodicam quam refert historiæ lib.5. cap.9. quæ conceptis verbis habet Nectarium fuisse electum in generali Concilio Constantinopolitano coacto, anno ante hanc Epistolam scriptam elapso. Enimverò hæc nulla ratione deducere videntur ad comprobandam legi Concilij Sardicensis obtemperationem de episcoporum causis.

Immò verò quoniam hæc manifestè probant Orientales elegisse Nectarium, ex quo tempore resciverant Damasum Papam communicasse cum Maximo: Ex his consequitur eosdem Orientales parum fuisse de obedientiâ ac submissione Sedi Apostolicæ debitâ sollicitos; miniméque in mentem eorum incurrisse supremam potestatem, ac nullis legibus obnoxiam libertatem, quam Romano Pontifici Davidius vindicat.

CAPUT XXIV.

Palladius & Secundianus Episcopatu spoliati Judicio Concilij Aquileiensis circa annum Christi 381. 15. Pontificatus Damasi.

SI vera sunt hujusce Concilij quæ supersunt acta, diesque illis falsò adscripta non est, ex his intelligimus (cum palàm in suspicionem venerint Arrianæ hæresis, hi Episcopi) Imperatorem Gratianum convocasse Antistites in urbe Aquileâ, ibique adfuisse sanctum Ambrosium cum pluribus aliis, scilicet duobus supra triginta episcopis.

Primus inter eos fuit Valerianus episcopus Aquileæ, quem illis præfuisse credibile est. Prima fronte hi episcopi accusati, respondere dubitarunt, præsertim Palladius, percontanti sancto Ambrosio de divinitate, sapientiâ ac potestate Jesu Christi quem hi hæretici verum quidem Dei filium æstimabant, verum Deum non credebant; contestati sunt non respondere, nisi Concilio generali ex Orientis & Occidentis episcopis coacto.

At post multas contentiones cum subterfugissent quæstiones sibi factas, artificio infinitarum æquivocationum, tandem crimine convicti sunt non credendi divinitatem filij Dei, & eam ob rem episcopatu pulsi & anathemate percussi. Hæc intelligimus ex Epistolâ quam scripsit hoc Concilium Imperatoribus Gratiano, Valentiniano & Theodosio. *Horremus, Clementissimi Principes, tam dira sacrilegia pravosque doctores & ne ulteriùs populos deciperent quos tenebant, Sacerdotio putavimus abdicandos. Neque enim dignum est ut Sacerdotium ejus filij vindicent, quem negaverunt.*

Quæ cùm ita sint, multâ sunt consideratione pensanda.

I. Quamvis ex actis hujusce Concilij quæ apud Binium habentur Palladius & Secundianus episcopi fuisse non videantur: eos tamen fuisse dubitandi locus non relinquitur, ex Epistolâ Concilij ad Imperatores. *Nec ulli de hæreticis Episcopi sunt reperti nisi Palladius ac Secundianus homines vetustâ perfidia.*

II. Istud Concilium adeò sibi persuadebat supremo judicio hanc litem finivisse, ut pronunciatâ sententiâ eam exequi properaverit, & alios Episcopos in eorum locum instituere. Quamobrem Imperatorum auxilium imploravit ut hac Epistolâ patet. *Vestram fidem, vestram gloriam deprecamur, ut reverentiam Imperij vestri deferatis autori censeatisque impietatis assertores & adulteros veritatis datis apicibus Clementiæ vestræ ad judicia competentia*

petentia ab Ecclesiâ arcendos esse liminibus, ut in damnatorum locum per nostræ parvitatis legatos sancti subrogentur Sacerdotes.

III. Nunquam in mentem condemnatorum episcoporum venit perfugium ad Damasum Papam, nec ad tuendam aut sustentandam causam; Concilij Sardicensis Canones adduxerunt, quibus prohibitum est alios Episcopos in Sede abdicatorum collocare ante judicium Summi Pontificis. Immò verò totis viribus contenderunt ut novum Concilium, Syrmiense, scilicet, cogeretur, in quo suum negotium iteratâ disceptatione recenseretur. Sed adeo Concilij Aquileensis Patres induxerunt in animum supremam judicandi potestatem, ut Imperatores rogare non destiterint, uti omnibus Conciliis ac coïtionibus sicut Photini sectatoribus illis interdicerent. *Photinianos quoque quos & superiori lege, censuistis nullos facere debere conventus, & eam quæ de Concilio Sacerdotum est congreganda removistis petimus ut quoniam in Syrmiensi oppido adhuc conventus tentare cognoverimus clementia vestra, interdicta etiam nunc coïtione reverentiam primum Ecclesiæ Catholicæ, deinde etiam legibus vestris deferre jubeatis.*

IV. Cum igitur ex actis hujusce Concilij planissimè constet Orientales eidem non adfuisse, ideóque generale neutiquam fuisse, ut ipsemet fassus est sanctus Ambrosius; Cùm etiam ex iisdem actis perspectum habeamus triginta duos Episcopos tantum interfuisse eidem Concilio, jam dubitandi locus nullus relinquitur quin omninò in Occidente prætermissa sit disciplina Concilij Sardicensis, ac penes Concilium privatum jus fuerit judicandi supremæ cognitionis sententiâ episcopos, omni appellatione remotâ ad Concilium generale aut ad Summum Pontificem.

Gesta Cōcilij pag. 545. apud Binium Tom. 1. Concil.

CAPUT XXV.

Actiones litis statutæ ab Imperatoribus Gratiano & Valentiniano adversus Episcopos Schismaticos Ursicini conjurationi addictos, circa annum Christi 381.

CERTISSIMUM atque optimum prætermissæ & ignotæ Concilij Sardicensis disciplinæ argumentum nobis suppeditat rescriptum Imperatorum Gratiani & Valentiniani ad Aquilinum Romæ Vicarium. Hoc primo publicavit Cardinalis Baronius tomo 4. Annalium anno Christi 381. ex MS. codice Bibliothecæ Vaticanæ, deinde doctissimus Jesuita Jacobus Sirmondus in appendice Codicis Theodosiani anno 1631.

Appendix Codicis Theodosij pag. 90.

Multa in gratiam Summi Pontificis ex hoc rescripto intelligimus de causis Episcoporum Ursicini Schismati addictorum. Enimverò hoc Schisma Pontificatus Damasi anno primo, ortum adhuc durabat, fervorque illius ad annum 15. vehementer processerat.

Si quæ scribit Ammianus Marcellinus, historicus Damaso Papæ æqualis de hujusce schismatis origine vera sunt, magnam facit admirabilitatem his temporibus jam flagrans obtinendæ Pontificiæ amplitudinis furiosa cupido. *Damasus & Vrsicinus supra modum ad rapiendam Sedem Episcopalem ardentes, scissis studiis asperrimè conflictabantur, ad usque mortis vulnerumque discrimina, adjumentis utriusque progressis. Quæ nec corrigere sufficiens Vincentius nec mollire vi magnâ coactus secessit in suburbanum. At in concertatione superaverat Damasus parte quæ ei favebat instante. Constatque in Basilica Sicinni, ubi ritus Christiani est*

Ammianus Marcell. lib. 29.

est con-enticulum uno die centum triginta septem reperta cadavera peremptorum, efferatamque diu plebem ægrè postea delinitam, neque abnuo ostentationem rerum considerans urbanarum, hujus rei cupidos ob impetrandum quod appetunt omni contentione laterum jurgari debere cum id adepti futuri sint ita securi, ut ditentur oblationibus matronarum, procedantque vehiculis insidentes circonspectè vestiti, epulas curantes profusas, adeo ut eorum convivia Regales superent mensas: qui esse poterant beati revera si magnitudine urbis despectâ quam vitiis opponunt ad incitationem Antistitum quorumdam provincialium viverent quos tenuitas edendi potandique parcissimè, vilitas etiam indumentorum & supercilia humum spectantia perpetuo numini verisque cultoribus ut puros commendant & verecundos.

Utcumque res sint, ex hoc rescripto Imperatorum tria intelliguntur à disciplinâ Concilij Sardicensis alienissima.

I. Sic statuunt. *Volumus autem ut quicumque judicio Damasi quod ille cum Concilio quinque vel septem habuerit Episcoporum, vel eorum qui Catholici sunt, judicio vel consilio condemnatus fuerit, si injuste voluerit Ecclesiam retentare, ut qui evocatus ad Sacerdotale judicium per contumaciam non ivisset aut ab illustribus viris præfatis prætorio Galliæ atque Italiæ sive à proconsulibus vel vicariis autoritate adhibitâ ad Episcopale judicium remittatur ut ad Vrbem Romam sub prosecutione proveniat.*

II. *Aut si in longinquioribus partibus alicujus ferocitas talis emerserit omnis ejus causæ dictio ad Metropolitæ in eadem provinciâ Episcopi deducatur examen. Vel si ipse Metropolitanus est, Romam necessariò, vel ad eos quos Romanus episcopus judices dederit sine dilatione contendat. Ita tamen ut quicumque delecti sint ab ejus tantum urbis finibus segregentur in quibus fuerint Sacerdotes.*

III. *Quod si vel Metropolitani Episcopi vel cujuscumque*

que

que Sacerdotis iniquitas est suspecta aut gratia, ad Romanum episcopum vel ad Concilium quindecim finitimorum Episcoporum accersitum liceat provocare: modo-ne post examen habitum quod definitum fuerit integretur.

Hæc omnia quantumvis Romano Pontifici opportuna & honorifica videantur, magnam habent cum iis quæ in Concilio Sardicensi sancita sunt dissimilitudinem, ut patet ex capitibus quæ antecedunt 14. & 15. Sed hujusce veritatis certissimum mihi videtur argumentum, quod si hoc tempore obtemperatio legi Concilij Sardicensis non fuisset prorsùs incogitabilis, incredibile videretur Imperatores de hoc Concilio nullam mentionem fecisse, cum tota quæstio haberetur ad inveniendam formam judicij episcopalis, sive instituendam actionem litis, eorum qui Ursicini conjurationi sive schismati nomen dederant. Verùm adhuc magis esset incredibile Imperatores optionem dedisse his episcopis judicij Episcopi Romani aut Concilij quindecim Episcoporum Provinciæ vicinorum, ad Romanum episcopum vel ad Concilium quindecim finitimorum episcoporum.

Davidius duplicem movet machinam ut se ab his salebris liberet. Primò, de rescripti Imperatorum veritate dubitat vehementer, pluribusque conjecturis suspectum reddit. Sed hac arte nostram sententiam non frangit. Nullum enim ex hoc rescripto assumit argumentum, quo quidem in dubium adduci possit: Sed ex solitariâ epistolâ Concilij Romani ad Imperatores Gratianum & Valentinianum, quam ipsemet multis rationibus suspectam habet. At verò rescripti Imperatorum tutoribus hac arte vehementer gratificatur. Quippè cum major hujusce rei difficultas in conciliatione Epistolæ Damasi, cum hoc rescripto posita sit. Enimverò si Epistola falsa est & supposititia ut Davidius probat, rescriptum potest verum haberi. Nihil enim attinet ad veritatem rescripti ut cohæreat

David. pag. 525. 526. 527. &c.

hæreat & consonet cum epistolâ falsa & supposititia. Igitur ne amplificatâ oratione lectori satietatem parere videar, libenter annuo rationibus Davidij, & hanc Concilij Romani Epistolam falsam esse non dubito, ex quo manifestè patet nulla ratione deducere posse ad revocandum in dubium Imperatorum rescriptum. Ex his facile est intelligere quam tenui judicio sit Davidius. Enimverò cum istud rescriptum falsum probare susceperit ex repugnantiâ quâ cum Epistolâ Concilij Romani laborat, incogitabile videtur hanc Epistolam falsam & supposititiam æstimasse. Enimverò, & iterum atque iterum repetam quid attinet ad veritatem aut falsitatem rescripti si cohæreat aut non consonet cum Epistolâ falsa & supposititiâ.

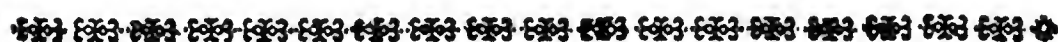
Alteram viam tentat Davidius enervandi hujus rescripti, quia scilicet non componit modum judicij episcopalis generatim, sed privatim tantùm adversus sectatores Ursicini. Equidem hoc esse verum fateor, & hinc argumentum assumo certissimum omissi ac neglecti his temporibus Concilij Sardicensis. Quippè cùm de episcopis schismaticis in jus vocandis quæstio haberetur: Imperatores lege privatâ communi legi Sardicæ sancitæ speciatim derogarent. David. pag. 532.

Non sufficit Davidio perspicere dissimilitudinem, quæ huic rescripto cum Sardicensi Concilio intercedit. Sed probat quam necesse fuerit Imperatoribus instituere disciplinam à lege Concilij Sardicensis alienam. Quippè cùm non idem spectaverint: & ad judicij sui nomen & celeritatem præclarè observat mirum non esse si rescriptum & Concilium quæ diversum scopum spectant in institutis & disciplinâ non consonent.

Quæ cum ita sint neminem hominem esse necesse est quin sibi persuadeat Davidio visum incredibile in mentem venisse Imperatorum obtemperationem legibus Con-

cilij Sardicensis. Quippè cùm tot rationibus ac certissimis argumentis institutorum Imperialium & conciliarium repugnantiamconfirmet. Verumtamen hæc ejus verba sequuntur pag.535. „Si hoc rescriptum conceptis verbis non „comprehendit leges hac Synodo sancitas iis se tam insi„gniter conformat ut ex eo conclusio nulla possit assumi „nisi Canonibus Sardicensis Concilij congrua, minimè „verò ab his aliena.

Jam prudens lector rescriptum cum Concilio Sardicensi conferat: ne tempus hîc inutiliter terat, sed ingenium Davidij perspectum habeat.

CAPUT XXVI.

Instantius Episcopatu abdicatus in Concilio Burdigalensi, anno Christi 385. sub Siricio anno 2. Imperij Maximi.

QUÆ gesta sunt in causa Instantij à Patribus Concilij Burdigalensis intelligimus ex actis quæ supersunt hujus Synodi apud Severum Sulpicium lib. 2. historiæ. Porrò historicus nos docet Priscillianum & Instantium jam condemnatos contumaciæ in Concilio Cæsaraugustano in jus iterum vocatos fuisse ad hoc Concilium Burdigalense, ipsumque Instantium contestatâ lite, hæresis crimine convictum, episcopatu spoliatum fuisse.

At verò Priscillianus ad judicium episcoporum adesse noluit, sed ad Imperatorem Maximum appellavit, cujus Imperio continenti tempore capite plexus est. Ex eodem historico perspicimus hujus Concilij Patres non ausos esse judicium ferre à tempore appellationis, quod certum fuit debilitationis atque abjectionis animi illorum argumentum.

tum. *Permissumque id nostrorum inconstantiâ, qui aut sententiam in refragantem ferre debuerant, aut si ipsi suspecti habeantur, aliis Episcopis audientiam reservare non causam Imperatori de tam manifestis criminibus permittere. Hæc autem debent multa consideratione reputari.* Severus Sulpit.

I. En Episcopum judicatum, ac supremæ cognitionis sententiâ episcopatu abdicatum autoritate privatæ Synodi; scilicet sine appellatione ad Romanum Pontificem. Non enim credibile est, hanc Instantij appellationem omisisse Severum Sulpitium potiusquam provocationem Priscilliani ad Imperatorem: cujus conceptis verbis, facit mentionem. Cùm præsertim neutiquam prætermiserit perfugium illorum hæreticorum post judicium Concilij Cæsaraugustani ad Damasum Papam, cui jus restituendi episcopos in sedes adeo incogitabile visum est, ut ne in conspectum quidem suum eos admiserit, neque S. Ambrosius cujus, æquabili ratione adducti, auxilium impetrarant. *Hi ubi Romam pervenere, Damaso se purgare cupientes ne in conspectum quidem ejus admissi sunt. Regressi Mediolanum æquè adversantem sibi repererunt.*

II. Etiamsi suspecti sint judices, non intelligimus eundum esse Romam; nec etiam si abdicatus episcopus justam suam causam æstimet, necesse esse episcopos qui primo judicaverunt, scribere ad Romanum Pontificem: ut examinet an hoc negotium sit ab Episcopis provinciæ iteratâ disceptatione recensendum, juxta tertium Canonem Concilij Sardicensis. Sed è contra manifestè patet disciplinam usu receptam tempore Julij Papæ nondum obsolevisse: & confugiendum esse ad alios episcopos; si causa iteratâ disquisitione recensenda videatur. *Aut si ipsi suspecti videantur, aliis Episcopis audientiam reservare.* Severus Sulpit. lib. 2.
Hanc disciplinam Concilio Nicæno institutam, nos docet Julius Papa, in responsione ad Eusebianos relatâ ab Athanasio Apologiâ secundâ, ut ostendimus cap. 12. hujus operis.

III. Omittendum non eſt tempore hujuſce Concilij Burdigalenſis anno ſcilicet 385. circa finem quarti ſæculi, Eccleſiam non æſtimaſſe penes Imperatores eſſe jus diſquirendarum rerum Eccleſiaſticarum. Quippè cùm Severus Sulpicius inconſtantiæ & debilitatis accuſet epiſcopos, non auſos judicare Priſcillianum qui ad Imperatorem provocaverat. *Permiſſumque id noſtrorum inconſtantiâ quia aut ſententiam in refragantem ferre debuerunt non cauſam Imperatori de tam manifeſtis criminibus permittere.*

CAPUT XXVII.

Sententia Concilij Capuenſis de Epiſcopis in jus vocandis. Circa annum 389. *vel* 390. 391. 392.

QUamvis calamitate temporum nulla ſuperſunt acta Concilij Capuenſis, litteræ tamen S. Ambroſij ex quibus hujus Concilij hiſtoriam intelligimus, nobis illuſtre ſuppeditant teſtimonium actionum judicialium, quibus epiſcopi in jus vocari ſolebant, ea ætate quâ Siricius Papa Sedem Petri occupavit. Enimverò præcipuæ quæſtiones in hoc Concilio agitatæ cui Siricium Papam non ſolum interfuiſſe, verùm etiam præfuiſſe aſſerit Davidius omnes in rem epiſcopalis amplitudinis eſſe videntur. David. pag. 567.

Cùm Eccleſiam Chriſti vehementer miſcuiſſet procax libertas occaſione ſchiſmatis, quod Flaviano ſucceſſori Meletij cum Evagrio ſucceſſori Paulini interceſſerat, de Epiſcopatu Antiocheno: epiſcopi Occidentis ad rationes partium Evagrij adjuncti contra Paulinum, ab Imperatore Theodoſio convocationem Concilij Capuenſis impetrarunt. In quem annum incidat nominatim hæc coactio, ſcire

ſcire difficile eſt. Enimverò licet animadvertat Davidius Cardinalem Baronium erraſſe, cùm ei annum 389. adſcribit, hæc verba Baronij certiſſimè audiuntur de hac Synodo: *cujus etſi certus annus quo celebrata eſt ignoratur, hac tamen circa tempora actam eſſe in dubium revocari non poteſt.* Eadem profert Binius ſuis ad hoc Concilium notis.

David. 559. circa finem.

Baron. anno 389. num. 74. pag. 755.

Flavianus coram ſe ſiſtere recuſavit, ſed Imperatorem rogavit Concilij convocationem in Oriente, in quo ſuam cauſam agere poſſet, & ab eo petiit ut quod efficiens eſſet conſenſionis Occidentalium in hanc rem ſua autoritate præſtaret. Non hic quæſtionem habeo de jure quo Flavianus judices ejurabat hos epiſcopos, qui adverſarij ſui cauſam tuendam aperto marte ſuſceperant. Utcumque enim res ſint, certum eſt Concilij Capuenſis Patres quamvis ſibi præeſſet Summus Pontifex, ut putat Davidius, non crediſſe hoc negotium autoritate Pontificis aut Pontificij Concilij, concludi ac dirimi debere.

Bin. tom. 1. Concil. pag. 564.

Immò cùm Eccleſiæ Antiochenæ diſſidia diuturna pace componere averet Pontifex, juſſit omnes communicare cum utriuſque partis Epiſcopis, ſcilicet, Evagrij & Flaviani rationi addictis. At verò, quoniam Theophilus Alexandriæ, & Epiſcopi Ægypti integro ac libero animo in neutram partem propenderant, eis hujuſce litis judicium ſupremæ cognitionis ferendum delegavit Concilium.

Pag. 567.

Hæc intelligimus ex S. Ambroſio Epiſtolâ 78. ad Theophilum, *Inter hos etiam duos ſcilicet Flavianum & Evagrium nihil quod ad Chriſti pacem pertineat eligentes gravis toto orbe ſtabat diſcordia. Cui bona pacis naufragio ſancta Synodus Capuenſis tandem obtulerat portum tranquillitatis, ut omnibus per totum Orientem daretur communio Catholicam fidem confitentibus, & duobus iſtis, tuæ ſanctitatis examen impartiretur fratribus & conſacerdotibus noſtris Ægyptiis pariter confidentibus, quia hoc verum judicium*

arbitrati sumus quod neutri parti sociatâ communione protenderet, & infra, cum sancta Synodus cognitionis jus unanimitati tuæ cæterisque ex Ægypto consacerdotibus nostris commiserit.

Ex his constat apertissimè nemini in mentem venisse disciplinam Concilij Sardicensis. Ad episcopos non remittitur hoc negotium tantúmque abest, ut Siricij Papæ judicio obnoxium videatur, cum ipsamet Synodus Capuensis omninò jure se abdicet litis ejusmodi dirimendæ; intelligat quæ ad justum judicium necesse esse judices anteceptis opinionibus non occupari, ideoque rem esse deferendam ad episcopos quibus nulla cum factionum partibus conspiratis communicatio intercederet, quales esse videbantur Theophilus & episcopi Ægypti. Et quoniam Syricius Papa cum Evagrio, neutiquam verò cum Paulino communicaverat incredibile visum est hujusce Concilij Patribus, ipsum sedere judicem inter illos ac sententiam dicere.

David. pag. 570. & 571.

„ At inquit Davidius, quoniam scribit S. Ambrosius „ Theophilo, se debere post confectum de hac lite judi„ cium, de eo certiorem facere Syricium Papam, suam„ que sententiam animo Pontificis accommodare. Nulli „ conjecturæ postea locus relinqui videbatur, ad intelli„ gendum utrum ex mente hujusce Patris Syricius Papa „ dicere posset suam sententiam in causâ schismatis An„ tiocheni vel non. Quippe cùm speciatim nos doceat „ non solum hoc jus esse penes hunc Pontificem verùm „ etiam judicium Concilij Ægypti, cui Concilium Ca„ puense hujus causæ disceptationem delegaverat aliunde non habiturum vim, quàm ex confirmatione Ecclesiæ Romanæ.

Ex his tria falsa intelliguntur multâ cogitatione reputanda.

I. S. Ambrosius non scripsit Theophilo se debere post confectum

confectum judicium de hac lite, de eo certiorem facere Syricium Papam.

Immò verò S. Ambrosius, cum sibi persuaderet Theophilum non dicturum sententiam ab animo Pontificis alienam : hac ipsâmet epistolâ scribit se Ambrosium debere, hanc quam habet de Theophilo mentem Pontifici significare. Idque manifestè ex continuis S. Ambrosij verbis apparet quæ Davidius mutilavit multis. *Sanè referendum arbitramur ad sanctum fratrem nostrum Romanæ Sacerdotem Ecclesiæ, quoniam præsumimus ea te judicaturum quæ etiam illis displicere nequeant.* Quamobrem hortatur Theophilum ut iterum conveniat Flavianum (si fortè se sistere coram Ægypti Concilio renuat) & enitatur omnia dissidia componere, salvis non solum Concilij Nicæni, verumetiam Capuensis Canonibus. Hoc ab illo sperans scripsit Romano Pontifici se præsumere Theophilum non judicaturum ea quæ etiam illi displicere queant. Et continentibus scriptis ait Theophilo fore ut conciliet pacem & utilem sententiam dicat, si nulla ratione communionem episcoporum Orientis perturbet : pollicceturque seipsum sanctum Ambrosium & reliquos Occidentis episcopos percepturos uberes fructus judicij cum intellexerint Occidentalium statuta Capuæ, super hoc negotio esse recepta, & Ecclesiam Romanam à Theophilo gesta comprobasse. Igitur tantùm abest ut hanc epistolam sancti Ambrosij ad Theophilum habeamus pro admonitione qua illum excitet, ut Pontificem Summum certiorem faciat judicij à se super hoc negotio prolati. Cùm potiùs esse sollicitatio videatur qua illum ad universæ Ecclesiæ pacem componendam accendit, cujus arbitrium ac judicium, Concilium Capuense ei delegasse videbatur. Verum enimverò cùm Ambrosius & Syricius ex iis Occidentalibus essent, qui cum Evagrio Flaviniani adversario communicaverant, mirum non est, cum præsertim Flavianus coram

Theophi

Theophilo se sistere ad judicium noluerit, hinc arripuisse occasionem sollicitandi prædictum Theophilum ne communioni Ecclesiæ obsisteret. *Si id vestro statuatur consilio quod communioni nostræ dissensionem adferat.* Verùm legere tantum opus est omni mutilatione remotâ Epistolam sancti Ambrosij ut nullus de hac veritate dubitandi locus relinquatur, & quam sit falsum atque insulsum Davidij judicium intelligatur. *Qua de re quoniam propriis texuisti litteris posse typum reperiri aliquem quo possit auferri fratrum discordia, cum sancta Synodus cognitionis jus unanimitati tuæ, cæterisque ex Ægypto consarcerdotibus nostris commiserit. Iterùm oportet fratrem nostrum Flavianum convenias, ut si in eo perseveraverit quo veniendum non putet salvis Concilij Nicani, sed etiam Capuensis statutis illibatâ pace universorum ita consulas, ut non videamur destruere quod ædificatum est. Si enim quæ ædificavi destruo, prævaricatorem me ipse constituo: ac si quæ destruxi iterum ædificem. Servetur ergo impartitæ pacis gratia inter universos, & nihilominus declinatio partis alterius frustrandi effectum habere non possit, sanè referendum arbitramur ad sanctum fratrem nostrum Romanæ Sacerdotem Ecclesiæ, quoniam præsumimus ea te judicaturum quæ etiam illi displicere nequeant. Ita enim utile erit consultum sententiæ, ita pacis & quietis securitas, si id vestro statuatur consilio quod communioni nostræ dissensionem non adferat, ut nos quoque acceptâ nostrorum serie statutorum cum id gestum esse cognoverimus quod Ecclesia Romana haud dubiè comprobaverit, læti fructum hujusmodi examinis adipiscamur.*

S.Ambr. Epist 78. pag 652. lit.D,& A.

II. Sanctus Ambrosius non nos docet speciatim jus esse penes Syricium Papam dirimendæ litis inter Flavianum & Evagrium; cum è contra intelligamus ex ejus epistolâ Concilium Capuense hujus negotij disceptationem Theophilo & episcopis Ægypti delegasse quoniam exemplum Occidentalium non secuti, & cum partibus conspiratis

conspiratis nulla communione conjuncti, salvâ integritate conscientiæ sententiam dicere facilius poterant. *Quia hoc verum judicium futurum arbitrati quod neutri parti sociatâ communione aliquo favore protenderet.* S.Ambr. epist.78.

III. Præterea neutiquam nos docet sanctus Ambrosius Concilium Ægypti, cui hujusce litis disceptationem Concilium Capuense delegaverat, totam vim ac vigorem ex confirmatione Ecclesiæ Romanæ percipere: licèt enim sanctus Ambrosius sententiam Occidentalium secutus, qui cum Evagrio communicaverat, præsumeret Theophilum ea judicaturum quæ Romano Pontifici non displicerent, de iis quæ illi nominatim adscribit Davidius, nunquam cogitavit.

CAPUT XXVIII.

Sententia Syricij Papæ de judiciis Episcoporum Causa Bonosi.

NON solitario negotio schismatis Antiocheni inter Flavianum & Evagrium, occupatum fuit Concilium Capuense. Multa enim mentio fuit de hæretico Bonoso Ecclesiæ cujusdam in Macedonia ignotæ Episcopo. Hic autem postulatus fuit crimine hæresis infandæ, scilicet asserebat beatam Virginem Dei Matrem, præter Christum Dominum alios suscepisse liberos. *Sane non possumus negare*, inquit Syricius Papa, *de Maria filiis jure reprehensum, meritòque vestram sanctitatem abhorruisse quod ex eodem utero virginali ex quo secundùm carnem Christus natus est alius partus effusus sit.* Ex his constat Bonosum in mente habuisse renovationem hæresis Helvidij, quam quibusdam abhinc annis S.Hieronymus sub Damaso Papa Epistola Syricij Anysio in collectione Romanâ Holstenij pag. 192.

S suis

ſuis ſcriptis confutaverat. Hæc debuit inter majores cauſas potiſſimè recenſeri. Quæſtio enim erat de crimine hæreſis, & de perſona Epiſcopi.

Hæc controverſia ad Concilium Capuenſe delata fuit, poſteáque ad Synodum provinciæ juſſu Concilij Capuenſis devoluta, ſcilicet ad Aniſium Theſſalonicæ Epiſcopum & alios Macedoniæ Præſules, ejus juriſdictioni obnoxios. Interim Aniſius & alij epiſcopi Syricio Papæ ſcripſerunt, rogaveruntque uti ſuper hoc negotio ſententiam ſuam diceret, *ſententiam noſtram ſciſcitari voluiſtis.* Quibus multa ſubjecit ad intelligentiam rei quam tractamus, valde opportuna, ac ſeria cogitatione reputanda.

I. Accepiſſe ab iis litteris ait de Bonoſo, quibus ſententiam ſuam ſive pro veritate, ſive pro modeſtiâ ſciſcitari voluerant. *Accepi litteras veſtras quibus vel pro veritate vel pro modeſtiâ noſtram ſententiam ſciſcitari voluiſtis.* Si ſe Pontifex veritatis oraculum eſſe cogitaſſet, aut Concilia provincialia vim ac vigorem ſuum ex Pontificis confirmatione ſumere, ſi inquam, ſibi perſuaſiſſet, ut putat Davidius ipſoſmet Conciliorum generalium patres, eſſe Pontificiæ ſententiæ exequendæ præfectos Simplices, credibile non videtur eum ita fuiſſe locutum, & modeſtia ſingulari præditos æſtimaſſe, qui ſuam ſententiam ſciſcitari voluiſſent.

Epiſtol. Syricij Papæ in Collectione Romanâ Holſtenij. David. pag. 570. & 571.

David. pag. 508. lin. 17.

II. Reſpondet penes ſe jus non eſſe hujuſce negotij dirimendi, cum ad Macedoniæ Epiſcopos, accuſatum & accuſatores Concilium Capuenſe remiſerit. *Sed cum hujuſmodi fuerit Concilij Capuenſis judicium ut finitimi Bonoſo atque ejus accuſattoribus judices tribuerentur & præcipuè Macedones qui cum Epiſcopo Theſſalonicenſi de ejus factis vel cognoſcerent advertimus quod nobis judicandi forma competere non poſſet.* Si Concilij Sardicenſis diſciplina in mentem incurriſſet, ſaltem dixiſſet ſe poſſe ſententiam dicere, causâ ad ſuum Tribunal per appellationem devolutâ. Sed cum

cum aliis judicibus hoc negotium Concilium Capuense delegaverit sibi judicandi formam competere non posse ingenuè fatetur Pontifex.

III. Quamobrem præterea respondet fore ut nihil suo judicio remoram imponeret, si adhuc Concilium Capuense in integro esset. *Nam si integra esset hodie Synodus, recte de iis quæ comprehendit vestrorum scriptorum series decerneremus.* Porrò ex his duo intelligimus. Primò Romanum Pontificem non esse rei solitarium judicem, prætermissâ auctoritate Concilij. Secundò, penes ipsum nullum jus existere dirimendæ litis quam tractat Synodus aut de qua quæstionem habere cœpit.

IV. Ideò tria hæc responsa assumit ad concludendum penes Episcopos Macedoniæ esse debere jus finiendæ ejusmodi litis: vestrum est igitur qui hoc recepistis judicium, sententiam ferre de omnibus, nec refugiendi, vel elabendi, vel accusatoribus, vel accusato copiam dare, vicem enim Synodi recepistis quos ad examinandum Synodus elegit.

V. Sic ait, Denique cum Bonosus Episcopus post judicium vestrum misisset ad fratrem nostrum Ambrosium qui ejus sententiam consuleret interdictum sibi Ecclesiam irrumpere atque ingredi, responsum est ei quod nihil temerandum foret, sed omnia modestè patienter ordine gerenda neque contra sententiam vestram tentandum aliquid ut quod videretur vobis justitiæ convenire statueritis quibus hanc Synodus dederat autoritatem.

VI. Quamobrem continuo sermone persequitur. *Ideò primum est id ut ij judicent quibus judicandi facultas est data, vos enim totius ut scripsimus Synodi vice decernitis; nos quasi ex Synodi autoritate judicare non convenit.* Clauditque his verbis Epistolam, *unde vestra normam expectamus sententiæ.* An potuit moderatione majori suam dignitatem temperare Pontifex? qui penes se nullam autorita-

tem aut decentiam agnoſcit ad judicandam cauſam aliis epiſcopis à Concilio delegatam. Fateamur igitur neceſſe eſt, diſciplinæ Sardicenſis aliquod veſtigium in hoc negotio difficiliter inveniri. Cum hæc omnia Davidius apud ſe multa cogitatione reputaret, opportunum ſibi fore cenſuit hanc Epiſtolam Syricij uti falſam & apocrypham omnino rejicere. Hoc autem jam examinare juvat diluendo objectiones quibus hanc Epiſtolæ fictionem defendere ſibi perſuaſit.

CAPUT XXIX.

Diluuntur objectiones adverſus Epiſtolam Syricij Papæ de cauſa Bonoſi hæretici.

I. PROFERT Davidius argumentum negativum adverſus hanc Epiſtolam, quò certiſſimè convincere putat, non eſſe fœtum genuinum Syricij Papæ, quoniam ſcilicet de hæreſi Joviniani quam paucis abhinc annis Romæ condemnaverat, mentionem nullam facit: quæ nullam, ut ſibi fingit, habebat diſſimilitudinem cum hæreſi Bonoſi. Eamobrem multis argumentis probat Jovinianum fuiſſe condemnatum duobus annis antequam Syricius hanc Epiſtolam ad Anyſium & alios Macedoniæ epiſcopos ſcripſerit. Ipſi Baronio errata Chronologica tribuit quæ neutiquam commiſit. Quippè vult ipſum dicere Concilium Capuenſe incidiſſe in annum 389. quamvis conceptis verbis docuerit incertum eſſe hujuſce Concilij tempus: ſed omiſſis Chronologicis vitilitigationibus quæ ad rem quam tractamus nihil attinent, fatemur libenter eam Davidio hæreſim Joviniani fuiſſe condemnatam duobus circiter annis ante ſcriptam Syricij epiſtolam contra Bonoſum;

David. pag. 563.

Baronij Annales ad ann. Chriſti 389. num. 74. pag. 735.

ſum; ſed prorſus abſurdum atque inſulſum fuiſſe defendo de condemnatione Joviniani mentionem facere. Enimverò cum hæreſi Bonoſi manifeſtam diſſimilitudinem habebat. Superius animadverti, initio capitis quod antecedit, hæreſim hujus Bonoſi fuiſſe, Beatam Virginem Mariam præter Chriſtum Dominum enixam eſſe liberos. Sed hæreſis Joviniani in his quatuor capitibus erat poſita, ut refert S. Hieronymus: Primò, Uirgines viduas & maritatas quæ ſemel in Chriſto lotæ ſunt, ſi non diſcrepent cæteris operibus ejuſdem eſſe meriti. Secundò, eos qui plena fide in Baptiſmate renati ſunt, à Diabolo non poſſe ſubverti. Tertiò, inter abſtinentiam ciborum & cum gratiarum actione perceptionem eorum nullam eſſe diſtantiam. Quartò, eſſe omnium qui ſuum Baptiſma ſervaverunt, unam in regno cœlorum remunerationem.

S.Hieron. lib. 1. adverſus Jovinianum pag.19.

At hæc omnia nulla ratione ſpectant ad hæreſim Bonoſi. Igitur abſurdum fuiſſet & inſulſum mentionem facere Joviniani in epiſtolâ adverſus Bonoſum ſcripta; nihilque magis videtur à veritate alienum, quàm conſilium Davidij, quo defendit nullam habuiſſe diſſimilitudinem hæreſim Bonoſi cum hæreſi Joviniani; & ex eo concludit epiſtolam Syricij eſſe ſuppoſititiam, quoniam de hac hæreſi Joviniani mentionem nullam fecit.

Sed ſolitarij Hieronymi teſtificationi fidem adhibendam eſſe non æſtimat Davidius, ad intelligentiam hæreſis Joviniani, quamvis prædictus S.Hieronymus hujus hæretici ſcripta nominatim confutaverit. Contendit hunc hæreticum in libris ſuis multos errores celaſſe, ac potiſſimum hæreſim contra Virginitatem Dei Matris ab hæreſi Bonoſi non diſſimilem, in Romano Concilio proſcriptam. Sed in hoc negotio fidem eſſe adhibendam ſancto Ambroſio contendit, qui cum Mediolani eſſet ubi Jovinianus ſuas hæreſes publicare cœpit, eas facilius perſpicere potuit quam ſanctus Hieronymus in Crypta Bethleemiticâ, qui

solùm ex operibus ejus sibi Roma missis eas intelligere potuit. Ego verò facilè mihi persuadeo sæpe hæreticos suos errores celare mente conceptos, quos iis opportunè explicant, quibus uti solent familiariter. Sed quoties ejusmodi homines in jus vocandi sunt, ac de illis habenda quæstio proposita est, usu ac consuetudine omnium temporum statutum est, eorum scripta examinare, propositiones ex his exscribere, cum Scriptura sancta ac tradi-tione Ecclesiasticâ conferre, & deinceps sententiam dicere ac judicare. Quamobrem si præter hos quatuor errores de quibus mentionem facit sanctus Hieronymus, nulli in operibus Joviniani occurrerant quamvis alios mente occultaverit, quos suis familiaribus non dissimulaverit; difficile est intelligere qua ratione Romæ condemnationi obnoxij fuerint. Jam verò hos errores investigare juvat quos in operibus suis non scripsit Jovinianus; atque inquirere, an dissimilitudinem habeant cum hæresi Bonosi, & crediderit Jovinianus Beatam Virginem præter Christum Dominum alios liberos suscepisse. Hoc Davidium nulla ratione probare posse firmiter contendo. Reverà intelligimus ex epist.81. sancti Ambrosij seu potius Concilij Mediolanensis ad Syricium adversus Jovinianum & sectatores, hos hæreticos in ea mente fuisse, scilicet Christum Dominum conceptum quidem ex Virgine non potuisse generari. *Quanta dementiâ funestorum latratuum ut iidem dicerent Christum ex Virgine non potuisse generari.* Et infrà, *sed de viâ perversitatis produntur dicere Virgo concepit, sed non virgo generavit.* Quod quidem confutandæ Virginitatis Mariæ artificium est à mente Bonosi vehementer alienum, qui virginitatem non in partu, sed solum post partum substitisse inficiabatur.

David? pag.562. lin.17.

Enimverò cum Helvidio contendebat sanctissimam Virginem præter Christum alios procreasse liberos. Itaque Jovinianus non recognoscebat Jesum Christum ex Virgine

natum

natum, licet ex Virgine conceptum fateretur. Sed Helvidius quem sequebatur Bonosus, credebat Christum de Virgine natum & conceptum, & in matre post puerperium, virginitatis permansionem negabat. Quippè liberos alios ex Josepho Mariam suscepisse defendebat, appellatos in Evangelio fratres Domini. Igitur hæreses Joviniani & Bonosi magnam habent dissimilitudinem.

Sanctus Augustinus hujusce dissimilitudinis argumentum certissimum nobis suppeditat libro de hæresibus ad Quodvultdeum, quem quadraginta circiter annis post condemnationem Joviniani & Bonosi scripsit. Ait enim suâ ætate hanc hæresim ortam esse cum adhuc juvenis esset, & mentione factâ præcipuorum capitum quæ S. Hieronymus confutaverat, addit Jovinianum destruere Virginitatem Mariæ, dicentem eam pariendo fuisse corruptam. Quod cum iis quæ de hac hæresi retulit S. Ambrosius congruit. *Ista hæresis Ioviniani orta est ætate nostrâ, cum adhuc juvenes essemus: hic omnia peccata sicut Stoïci philosophi paria esse dicebat nec posse peccare hominem lavacro regenerationis accepto, nec aliquid prodesse jejunia vel à cibis aliquibus abstinentiam. Virginitatem Mariæ destruebat, dicens eam pariendo fuisse corruptam.* Et infrà, convincit manifestè, Bonosum ad Joviniani hæresim nunquam defecisse quippè cum animadvertat istam hæresim vix ortam, extinctam & oppressam fuisse, nulliusque Episcopi mentem occupasse; *Citò tamen ista hæresis oppressa est & excincta est, nec usque ad deceptionem aliquorum Episcoporum potuit pervenire.* Non videtur credibile ita loquutum esse S. Augustinum, si sententiam Joviniani sequutus fuisset Bonosus, quippe cum iste Bonosus episcopus esset quem episcopi Macedoniæ in jus vocaverant ad Concilium Capuense, quem Concilium Capuense ad Concilium Macedoniæ remiserat, qui proinde suarum hæreseon

Epistol. suprà citata.

S. Aug. de hæres. ad Quodvultdeum num. 82.

hæreſeon procaci libertate, rempublicam eccleſiaſticam & ciuilem miſcuerat.

Ex his igitur colligere neceſſe eſt Bonoſum non fuiſſe Joviniani ſectatorem, utriuſque hæreſes fuiſſe omninò diſſimiles: proindeque nihil abſurdius contingere potuiſſe Syricio, quàm de Joviniani condemnatione mentionem facere in hac adverſus Bonoſum epiſtolâ.

David. pag. 563. II. Secunda Davidij objectio non vehementius hanc epiſtolam Syricij in ſuſpicionem adducit, eſt alterum argumentũ negativum aſſumptum ex eo quod, cùm accuſatores Bonoſi ad Concilium Capuenſe venerint, S. Ambroſius qui aderat, de condemnatione hæreſis Joviniani nihil dixerit: quod ſine horribili memoriæ lapſu contingere non potuiſſet, & argumentum fuiſſet Sedem Apoſtolicam deſpectui & aſpernationi maximæ fuiſſe Sancto Ambroſio. Quod cùm fieri nulla ratione poſſit, concludit Davidius hanc Syricij epiſtolam eſſe falſam & ſuppoſititiam.

His omnibus reſpondere non eſt difficile. Primò, ſi acta Concilij Capuenſis ſupereſſent, ex his poſſemus perſpicere an S. Ambroſius de condemnatione Joviniani mentionem quamdam fecerit, aut eam prætermiſerit. Secundò, ſi hæreſis Joviniani cum hæreſi Bonoſi diſſimilitudinem habuit, quid opus erat de ea loqui? Præterea cum S. Ambroſius alicujus negotij mentionem omittit in Concilio cui intereſt, quis ex hac agendi ratione colligere poteſt argumentum, ad probandam fictionem epiſtolæ Syricij? Hoc certè ratiocinij genus quo placet uti Davidio, non ſolum abſurdum, verùm etiam inſulſum & ineptum videtur.

David. pag. 564. III. Proponit adhuc argumentum negativum & poſtquam ex Gennadij & Gelazij Papæ teſtificatione, dixit Bonoſum in hæreſem Photini qui Chriſti divinitatem negabat, incidiſſe, contendit incogitabile eſſe Syricium ei non exprobraſſe tam infandæ hæreſis crimen in epiſtolâ

epiſtolâ ad Anyſium, & Epiſcopos Macedoniæ.

Quamobrem cum hæc Epiſtola Photini mentionem nullam faciat, eam falſam ac ſuppoſititiam eſſe defendit. Primò, Non dicit Gennadius Bonoſum incidiſſe in hæreſim Photini. Dicit ſolum ætate ſuâ Photinianos appellatos fuiſſe Bonoſiacos, fortaſſe quia errorem Bonoſi ſequebantur Photiniani, vel quia Bonoſiaci quadam acceſſione ſuæ ſectæ principis errata cumulantes, Photini errorem tuebantur. Sed obſervat Gennadius eo nomine ſuo tempore fuiſſe nuncupatos *contra Photinianos qui nunc vocantur Bonoſiaci*, & non ait Bonoſiacis antea Photinianorum nomen fuiſſe. Secundò, Neutiquam etiam dixit Gelaſius Papa in Concilio Romano Bonoſum incidiſſe in immanem hæreſim, cujus crimine poſtulatur in hac epiſtolâ, " ſcilicet non ſolùm injuriâ affeciſſe Virginitatem Matris, " verum etiam filij divinitatem violaſſe, dato nomine fa- " ctioni ſeu conjurationi Photini. De his enim ne verbum quidem occurrit in Concilio Romano quod citat in margine Davidius, ſed è contra mentionem facit Simonis Magi, Nicolai, Cherinti, Marcionis, Baſilidis, Ebionis, Pauli Samozateni, Photini, Bonoſi, & Joviniani, & eos quaſi ſectarum ac hæreſeon diverſarum duces & autores deſignat, quorum perſonas, opera, errores & ſectatores condemnat. Sed ut nemini dubium ſuboleat dè inconſideratione ac temeritate qua Davidius ſibi argumenta & mendacia ad ſuam cauſam ſuſtentandam fingit, hic decretum Concilij Romani exſcribere non erit ſupervacaneum. *Hæc omnia & his ſimilia quæ Simon Magus, Nicolaus, Cherintus, Marcion, Baſilides, Paulus etiam Samozatenus, Photinus, Bonoſus, & qui ſimili errore defecerunt, Montanus quoque cum ſuis obſcæniſſimis ſequacibus Apollinaris, Valentinus ſive Manichæus, Fauſtus, Africanus, Sabellius, Arius, Macedonius, Eunomius, Novatus, Sabbatius, Cæleſtius, Donatus, Euſtatius, Iovinianus, Iulianus Celanenſis, Cæleſtinus,*

Liber de ſcriptoribus Eccleſ. cap. 14. in Audentio.

David. pag. 564. lin. 14.

Maximinus, Priſcillianus ab Hiſpaniâ, Neſtorius Conſtantinopolitanus, Cynicus, Lampetius, Dioſcorus, Eutychez, Petrus & alius Petrus è quibus unus Alexandriam, alius Antiochiam maculavit. Acatius Conſtantinopolitanus cum conſacerdotibus ſuis nec non & omnes hæretici eorumque diſcipuli ſive ſchiſmatici docuerunt vel conſcripſerunt, quorum nomina minimè retinentur non ſolùm repudiata, verùm etiam ab omni Romanâ Catholicâ & Apoſtolicâ Eccleſiâ eliminata atque cum ſuis autoribus autorumque ſequacibus ſub anathematis indiſſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata.

IV. Contendit hujus epiſtolæ initio occurrere verba quæ Pontificiæ dignitati ac autoritati minimè congruunt. Hæc ſcilicet, *Accepi litteras veſtras à Bonoſo epiſcopo quibus vel pro veritate vel pro modeſtiâ noſtram ſententiam ſciſcitari voluiſtis.* Et prorsùs inſulsâ ironiâ dicit Innocentium primum, quem Syricij diſcipulum fuiſſe animadvertit Joannes Lannoyius parum proceſſiſſe ſub tanti præceptoris Magiſterio; quippè cum adeo diſcrepantia proferat epiſt. 24. ad Concilium Carthaginenſe. *Antiqua traditionis exempla ſervantes & Eccleſiaſticæ memores diſciplinæ noſtræ vel veſtræ religionis vigorem pronuntiaretis veneratione vel una ratione firmatis, qui ad noſtrum referendum approbaſtis eſſe judicium, ſcientes quod Apoſtolicæ Sedi cum omnes hoc loco poſiti, ipſum ſequi deſideremus Apoſtolum, debeatur à quo ipſe epiſcopatus & tota autoritas nominis ejus emerſit. Quem ſequentes tam mala tam damnare novimus quàm probare laudanda.* Et Epiſtola ſequenti ad Concilium Milevitanum. *Quoties præſertim fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres & coëpiſcopos noſtros non niſi ad Petrum id eſt ſui nominis & honoris autorem referre debere, velut nunc retulit dilectio veſtra.* Cauſam ſuam adverſus Davidium ſuſtentandam relinquo fortiſſimo Lannoyio, ſolum breviter ac ſtrictim dico ſedem Apoſtolicam ſemper

David. pag. 565.

Epiſt. part. 1.

ſemper conſultam fuiſſe in omnibus negotiis quæ ad fidem pertinere viſa ſunt, Epiſtolaſque ab Epiſcopis Macedoniæ ad Syricium Papam, & Conciliis Carthaginenſi & Milevitano ad Innocentium ſcriptas, eſſe certiſſimum hujuſce veritatis argumentum, nec poſſe ex duobus locis à Davidio citatis quicquam aſſumi ad concludendum Innocentium credidiſſe majorem ſibi competere quàm Syricio autoritatem.

Sed revera Pontifices ſuper negotiis ad fidem aut ad diſciplinam ſpectantibus conſulti, ſibi ſupremorum judidicium poteſtatem non arrogabant. Hoc enim intelligimus ex Epiſtola Innocentij Papæ ad Victricium Rothomagenſem epiſcopum, qui eum de multis diſciplinæ capitibus conſuluerat, Epiſtolâ cujus ſtylum non minore moderatione temperaverat quàm Syricius. Dicit enim: *Et ſi tibi cariſſime pro merito & honore Sacerdotij quo plurimum polles vivendi & docendi ſecundum eccleſiaſticas regulas nota ſint omnia, neque eſt aliquid quod de ſacris lectionibus tibi minus collectum eſſe videatur, tamen quia Romanæ Eccleſiæ normam ad autoritatem magnoperè poſtulaſti, voluntati tuæ morem admodum gerens, digeſtas vitæ & morum probabilium diſciplinas annexas litteris meis miſi.* Innocent. Epiſt. 2. ad Victriciũ Rothom.

Et paulò inferiùs de regulis Eccleſiæ Romanæ quas mittebat non minus moderatè & humiliter ait, *non quod noſtra præcepta aliqua imperentur.* Non minus ſublimi humilitate fultus Pontifex prædictus reſpondet Exuperio Epiſcopo Toloſano qui ejus conſilium expetierat. *Conſulenti tibi, frater Chariſſime, quid de propoſitâ ſpecie unaquaque ſentirem pro captu intelligentiæ meæ quæ ſunt viſa reſpondi quid ſequendum, vel docilis ratio perſuaderet vel autoritas lectionis oſtenderet, vel cuſtodita ſeries temporum demonſtraret. Et quidem dilectio tua inſtitutum ſequuta prudentem ad Sedem Apoſtolicam referre maluit quid de rebus dubiis cuſtodire deberet potiuſquam uſurpatione præſumpta quæ ſibi*

viderentur de ſingulis obtinere. Cur enim magis pudendum putemus diſcere aliquid quàm omninò neſcire? mihi quoque de collatione docilitas accedit, dum perſcrutatis rationibus ad propoſitum reſpondere compellor, eoque fit ut ſemper aliquid addiſcat qui poſtulatur ut doceat.

Poſſem facilè infinitas litteras Romanorum Pontificum exſcribere ante & poſt Pontificatum Syricij moderatione & humiliore ſtylo temperatas. Sed his impræſentiarum opus non eſt, ut intelligamus non adeò infeliciter proceſſiſſe Innocentio rerum eccleſiaſticarum ſtudium ſub magiſterio Syricij, & Davidij argumentum adverſus hanc Epiſtolam prorſus inſulſum ac ſupervacaneum eſſe.

V. Quinta petitur objectio ex argumentis quibus Syricius contra Bonoſum Mariæ Virginitatem comprobat, quæ adeo imbecilla atque infirma videntur; ut prorsùs incredibile ſit, inquit Davidius, hanc Epiſtolam poſſe

David. pag. 565.

„ adſcribi decenter non ſolùm Syricio, ſed ulli Summo „ Pontifici. Hæc autem argumenta, inquit, ad hoc ratio„ cinium recidunt quod cum ſcilicet Salvator cruci affixus „ Virgini Joannem commendaſſet, *Mulier ecce filius tuus*, „ pariterque ſancto Joanni Virginem, *Fili ecce mater tua*, „ vult hujus epiſtolæ autor ex hoc aſſumi certiſſimum ar„ gumentum Virginitatis Beatæ Mariæ. Nam, inquit hic „ autor, ſi liberorum ſuſcipiendorum neceſſitate Maria „ conjuncta fuiſſet Joſepho, nunquam ab eo ſeparari filius „ Dei paſſus fuiſſet. Neque enim eam ſuſcepturam ex Jo„ ſepho filios à viri conſortio ſeparare voluiſſet. Sed hoc „ ratiocinium adeo imbecillum videtur, ut ipſe crederem „ vehementer officere famæ Magni Pontificis, ſi tam cer„ tam opinionem tam incerto fundamento ſuſtentaſſe pu„ tarem. Enimverò totum hoc ratiocinium nititur fide „ opinionis aſſerentis Joſephum poſt Chriſti Domini paſ„ ſionem in vivis permanſiſſe. Si enim ante Crucis ſuppli„ cium deceſſerat Joſephus nihil concludendum ſupereſſet

„ ad

„ ad Mariæ Virginitatem, ex eo quod suam matrem extre-
„ mum trahens spiritum, alteri quàm Josepho Christus
„ commendaverit.

Fateri necesse est hanc opinionem quæ subjicit sanctum Josephum vixisse superstitem Christo Domino, nec probabiliorem nec veriorem esse: sed eam quam sequitur S. Epiphanius quæ Josephum circa tempus nuptiarum in Cana Galileæ decessisse supponit esse magis certam ac securam. Verùm licet opiniones incertæ sint ac dubiæ, non semper concludendum est eas nulli Summorum Pontificum aut magnorum virorum adscribi posse, verbi gratiâ, nemo homo dubitat quin S. Ambrosius de S. Josepho, in sententiam iverit Syricij, parique modo de matris Dei Virginitate ratiocinatus sit capite sexto libri sub titulo institutionis ad Virginem. *Dicit ergo ad matrem: Mulier ecce filius tuus. Dicit ad discipulum, Ecce mater tua. Ipse est discipulus cui mater commendabatur. Quomodo uxorem tolleret, si fuerat Maria mixta conjugio aut usum thori conjugalis cognoverat?* Autor libri de operibus Cardinalibus Christi inter opera sancti Cypriani & in Codice manuscripto antiquo Oxoniensi Arnoldo Bonavillarensi Abbati adscripti, eandem sequitur sententiam. Sed plus dico, nam opiniones non solum falsæ, verùm etiam hæreticæ aliquando in autorum scriptis occurrunt quas Summi Pontifices, inconsideratè dubio procul, comprobarunt. Verbi gratiâ, Zosimus si fidem adhibemus Facundo episcopo Hermianensi fidem Pelagij & Cælestij contra decessoris Innocentij sententiam laudavit & episcoporum Africæ qui eam condemnaverant, Honorius primus, hæresis Monothelitarum crimine postulatus in 6. Concilio generali condemnatus fuit. Denique si hæc Davidij methodus æqua est, & ita ratiocinari nihil vetat, ut quoties falsa aut insulsa quædam opinio in libro occurrit, nulli Romanorum Pontificum decenter adscribi possit, jam in-

S. Epiph. hæresi 78. Antidicomar.

S. Ambr. Virg. institut. cap. 6. in fine.

De operibus Cardinal. ser. de Pass. Domini pag. 441.

Facundus Hermian. l. 7. defens. 3. capitul. pag. 277. litt. C.

finiti Pontifices ab infinitis erroribus eximentur, eisque pontificiæ amplitudinis excusatione uti licebit. Fides non erit adhibenda ipsimet Scripturæ Sacræ de contentione sancti Pauli & Petri super circoncisione, quoniam cum sententia sancti Petri falsa sit vel ejus culpa non tam in falsitate sententiæ quàm temeritate posita, ut observat Tertullianus, nec Petro nec ulli successorum Pontificum tribui poterit. Jam ora teneant qui bullam unam sanctam Bonifacij VIII. adversus Philippum pulchrum obtrudere solent, quippe mendaciis & erroribus plena decenter Pontifici Romano ascribi nequit. Ipsamet concordata fœderis icti inter Leonem decimum, & Franciscum primum falsa ac supposititia æstimari debeat, nam falsis & insulsis ratiociniis non indigent. Denique maxima in culpa fuit Gregorius XI. dum hæc extremis tabulis sanxit.

Item volumus, dicimus & protestamur ex nostrâ certa scientiâ quod si in consistorio & in Conciliis vel sermonibus vel collationibus publicis vel privatis ex lapsu linguæ aut aliàs ex aliqua turbatione, vel etiam lætitiâ inordinatâ aut præsentia magnatum ad eorum forsitan complacentiam seu ex aliqua distemperantia vel inadvertentia aut superfluitate aliqua dixerimus erronea contra Catholicam fidem quam coram Deo & hominibus publicè ut tenemur præ cæteris profitemur, colimus & colere cupimus seu forsitan adhærendo aliquorum opinionibus contrariis fidei Catholicæ scienter quod non credimus vel etiam ignoranter aut dando favorem aliquibus contra Catholicam religionem obloquentibus illa expresse & specialiter revocamus, detestamur, & habere volumus pro non dictis. Hæc enim dicere non potuit nisi persuasus Romanum Pontificem posse omnia peccata hic expressa committere. Verùm cum hæc omnia Summo Pontifici decenter adscribi nequeant, jam necesse erit ad mentem Davidij hoc Gregorij XI. testamentum inter apocrypha & supposititia rejicere, quam-

vis

vis nemini homini litterato de ejus veritate dubium subeleat, & publici juris fecerit Domnus Lucas D'acherius doctissimus Monachus ex Codice MS. Abbatiæ Casæ-Dei, cujus opes multis accessionibus hic Papa cumulavit.

Immeritò etiam Davidius Nicolao I. Papæ adscribit epistolam quartam ad Episcopos Galliæ super negotio Rothaldi episcopi Suessionensis. Quippè cum ipsemet probet pag. 818. & 819. sui operis, hunc Papam pessimo & insulsissimo usum esse ratiocinio, dum sibi vindicare " conatus est, ita ut singulare Sedis Apostolicæ privile- " gium, jus habendæ quæstionis de causis simplicium " presbyterorum, vi legis, ex qua hoc privilegium omni- " bus Patriarchis commune intelligitur. "

Verumenimverò si hæc omnia Davidio non satisfaciunt, illumque elumbis ac prorsùs enervatæ critices non convincunt, percontarer libentissimè qua ratione fieri possit ut Holstenius cui res Summi Pontificis multis de causis charissimæ esse debebant, non animadverterit hanc Syricij epistolam tot sphalmatis contaminari, quæ nullatenus Romano Pontifici convenire possunt. Et si Holstenius animo falsus est, quippè cum aliquando bonus dormitat Homerus; Cur sacri Palatij Magister Collectionis Romanæ in publicum edendæ, in qua hæc epistola occurrit, facultatem dare non renuit? Cum ejus officij esse potissimè videatur cavere, ne soli ostendatur quod dedecori est Sedi Apostolicæ. Denique qui fieri potuit ut Eminentissimus Cardinalis Franciscus Barberinus qui cæteris non solùm curiæ, verumetiam Ecclesiæ Romanæ prælatis, meritis ac virtutibus antecellit hanc collectionem Romanam publici juris faciendam censuerit, eam Syricio Papæ verò autori Epistolam primus restituerit & vindicaverit, nisi veram & non suppositítiam esse sentiat? Sed ut uno verbo tota res ad exitum adducatur, cur Alexander VII. Papa hæc omnia Romanæ Collectionis acta vera esse judicavit?

tantique

tantique illa habuit ut ære suo in editionis pretium liberaliter effuso, publicationem eorum urgendam duxerit? *Verum*, inquit Cardinalis Barberinus, *de utilitate ac præstantiâ horum actorum non aliud requirendum testimonium est post gravissimum tuæ sapientiæ præjudicium quo illa tanti habuisti ut ære tuo in editionis pretium liberaliter effuso, publicationem eorum urgendam duxeris.*

Epist. dedicator. Collect. Roman. Alex.VII. Papæ.

VI. Ad has objectiones nova quædam accedere potest quæ cæteris antecellere videatur, quamvis in mentem Davidio non incurrerit. Scilicet hanc Epistolam de qua quæstionem habuimus, reperiri sub nomine S.Ambrosij scriptam Theophilo & Anysio, inter litteras hujusce sancti Doctoris. Et quoniam dubitare nemo debet quin sanctus Ambrosius de tempore mortis sancti Josephi cum hujus Epistolæ autore conveniat, non incredibiliter ei vindicari posse videretur. Sed his reponi potest. Primò sanctum Ambrosium in hac Epistolâ citari quod nusquam Epistolæ autori congruit. *Denique cum Bonosus Episcopus post judicium vestrum misisset ad fratrem nostrum Ambrosium.* Secundò, in operibus sancti Ambrosij hæc Episcopo inscribitur Theophilo cui nunquam negotium Bonosi fuit delegatum, sed solùm schismatis Antiocheni inter Flavianum & Evagrium de quo suprà disseruimus. Igitur planissimè constat hanc Epistolam non esse sancti Ambrosij, multasque grates esse rependendas Alexandro VII. Papæ, & Cardinali Barberino qui eam vero autori Syricio scilicet Papæ, restituerunt & vindicarunt.

S.Ambr. Epist.69.

CAPUT

CAPUT XXX.

Explicatur tertia Epistola Syricij Papæ.

SI Davidius hæc omnia seria cogitatione perpendisset, non adeo mente captus videretur, ut sibi persuaderet Syricium Papam jussisse suo tempore exequi Canones Concilij Sardicensis, atque iis sancitam disciplinam instituere voluisse. Hoc tamen defendit ac propugnat sui operis pag. 634. & probat obtemperationem Canonibus hujus Concilij hujusce Pontificis epist. 3. ad Episcopos Catholicos multarum provinciarum, in qua contendit Davidius occurrere citatum Canonem 13. hujusce Concilij de legitima inauguratione seu ordinatione presbyterorum & Episcoporum. *Tales videlicet*, inquit Syricius Papa, ut refert Davidius, *ad Ecclesiasticum ordinem permitterentur accedere quales Apostolica autoritas jubet, non quales dico .... qui posteaquàm pompâ sæculari exultaverunt aut negotiis Reipublicæ optaverunt militare, aut mundi curam tractare adhibitâ sibi quorumdam manu & proximorum favore stipati hi frequenter ingeruntur auribus meis ut Episcopi esse possent.*

Difficile est perspicere qua ratione spectent hæc verba Concilium Sardicense. Verumtamen præconceptam sententiam, Davidius obfirmato pectore persequitur. Reve " ra cùm hic Papa ab Episcopali dignitate arcebat eos qui " rempublicam gesserant, non poterat alio niti Canone, " quàm 13. Concilij Sardicensis, in quo hæc lex san- " cita fuerat. *Diligentissimè tractetis si fortè aut scholasticus de foro aut ex administratione episcopus fuerit postulatus.*

Sed hanc Davidij objectionem diluere non est difficile.

I. Nunquam aditum ad dignitatem episcopalem Con-

cilium Sardicense præclusit iis qui rempublicam gesserant, falsumque est hanc legem fuisse 13. Canone hujusce Concilij sancitam: quo solum vetatur episcopis ne cum presbytero aut Diacono ab Episcopo excommunicato communionem habeant.

II. Revera hæc verba citati suprà Canonis occurrunt Canone 10. hujus Concilij, sed falsum est his ab episcopatu arceri eos, qui negotia reipublicæ gesserunt. Cum è-contra hic Canon decimus videatur confectus ad significandas cautiones quibus uti necesse est, erga eos qui cum reipublicæ negotia tractaverint, episcopali amplitudine digni judicabuntur. Quamobrem hic Canon eis procurationem episcopalem committere vetat antequam munere Lectoris Diaconi & Presbyteri aliquandiu functi sint. Hìc opus est tantum exscribere hunc Canonem atque oculis subjicere, ut nemini dubitandi locus relinquatur de levissimâ Davidij accuratione. *Hosius Episcopus dixit hoc quoque necessarium existimo ut cum omni cura ac diligentiâ examinetur, ut si quis dives vel ex foro scholasticus Episcopus fieri dignus habeatur, non prius constituatur quàm lectoris & Diaconi & presbyteri ministerium peregerit, ut in uno quoque gradu si dignus existimatus fuerit ad Episcopatus fastigium per progressionem possit ascendere. Habebit autem uniuscujusque ordinis gradus non minimi scilicet temporis longitudinem per quos & fides, & morum probitas, & constantia, & moderatio possit cognosci: Et ipse divino Sacerdotio dignus existimatus, maximum honorem assequetur. Neque enim convenit neque scientia & bona conversatio hoc recipit, ut temerè & leviter ad id accedatur, ut Episcopus vel Presbyter vel Diaconus promptè ac facilè constituatur, sic enim merito neophytus existimetur quandoquidem beatissimus Apostolus qui fuit etiam doctor gentium maximè prohibuisse videtur, ne celeres fierent institutiones, longissimi enim temporis probatio & conversationem & uniuscujusque*

mores

mores non improbabiliter exprimere poterit omnes dixerunt ipsis placere & omnibus non oportere ea subvertere.

Præterea penitùs planéque respondere possem Davidio hunc Canonem neutiquam respicere ad eos qui rempublicam gesserunt, sed qui advocati artem, ac dicendi professionem coluerunt: hoc enim significat *scholasticus de foro* cujus Syricius mentionem non facit.

III. Melius nemo nos docebit Concilium de quo loquutus est Syricius Papa in hac epistolâ quam ipsemet Syricius. At verò citat eo loci nominatim Concilium Nicænum. *Vt hac vestra subscriptione firmata Ecclesiastici Canonis dispositio quæ apud Nicæam tractata est confirmata suo merito fundatissima permaneret ut tales videlicet ad Ecclesiasticum ordinem permitterentur accedere quales Apostolica autoritas jubet, non quales dico vel eos qui cingulo Militiæ optaverunt militare aut mundi curam tractare adhibita sibi quorumdam manu & proximorum favore stipati, hi frequenter ingeruntur auribus meis ut Episcopi esse possint qui per traditionem & Evangelicam disciplinam esse non possint.*

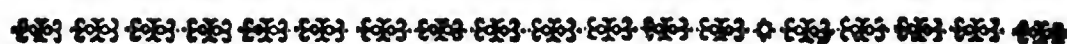
IV. Davidius qui sibi finxit hunc Papam de Concilio Sardicensi in hac epistolâ loqui, respondet sub nomine Concilij Nicæni citari; juxta mentem Justelli quam sibi arrogare conatur. Enimverò observat Justellus in præfatione ad Codicem universæ Ecclesiæ, ut ostensuri sumus cap.35. hujus libri, plurium Conciliorum Canones sub nomine Nicæni fuisse citatos. Sed huic solutioni non est locus in hac controversiâ. Ut enim verum sit sub nomine Nicæni Concilij citari Canones, oportet eos alibi quàm in Concilio Nicæno reperiri. Sed immò quæ citat Syricius, in Sardicensi Concilio nusquam reperiuntur. Sed in Nicæno, Canone scilicet Secundo. Ego verò neminem hominem esse puto cui non facillimè perspectum sit ex hujus epistolæ Syricij lectione mentem hujusce Pontificis

fuisse, vetare ne indigni ad episcopalem celsitudinem eveherentur. Hoc enim præ se ferre videtur titulus *ut indignus nullus efficiatur Episcopus.* Ideoque citat locum S. Pauli ex Epistola 1. ad Timotheum, & ait *Denique ad Timotheum sic loquitur manus nemini cito imposueris, neque communicaveris peccatis alienis, quod praterea memoratur ut examine habito, & probitate morum & Ecclesiastico labore sit commendatior, qui vocatur in medium ut Summum Sacerdotium possit accipere, probatus judicio non favore: susceptus veritate non gratiâ, Apostolico ordine functus non pracipiti voluntate.* Et certè nemini dubium superesse potest ex secundo Canone Concilij Nicæni trecentorum octodecim Patrum institutum non fuisse a mente Syricij alienum, licet diu post Concilium Nicænum Sedem Petri occupaverit. Porrò hîc Canonem integrum exscribere juvabit. *Quoniam plura aut per necessitatem aut alios cogentibus hominibus ex gentili vitâ nuper accedentes ad fidem & instructos brevi tempore mox ad lavacrum spiritale perducerent, simulque baptizati sunt, ad Episcopatum vel ad presbyterium promoverent; optimè placuit nihil tale de reliquo fieri, nam & tempore opus est ei qui catechizatur & post baptismum probatione quam plurima. Manifesta est enim Apostolica Scriptura qua dicit: Non Neophytum ne in superbiam elatus in judicium incidat diaboli.*

Ex his planissimè constat Synodum Nycenam & Syricium Papam non aliud habuisse consilium quàm vetandi episcoporum ordinationes temerarias ad mentem sancti Pauli Epistola prima ad Timotheum quam Concilium istud & ipse Papa æquabili ratione citant. Equidem scio eandem sancti Pauli doctrinam decimo Canone Concilij Sardicensis occurrere, sed cùm palam & apertè dicat Papa Syricius se nominatim ac conceptis verbis de Concilio Nicæno loqui quid ei imponere necesse est, mentem fuisse de Concilio Sardicensi quod in animum fortasse non incurrit,

1. Ad Tim. cap. 3.

rit, quodque non ſimpliciter vetavit ut Concilium Nicænum & Papa Syricius viros ſæculi negotiis implicatos epiſcopalibus infulis exornari: ſed cautiones adhibendas præſcripſit adverſus eos qui cum profeſſionem ſæculi coluerint epiſcopali magiſtratu digni judicabuntur, ſtatuitque ut juriſconſulti continuo tempore locuti ſunt non eſſe ejuſmodi homines per ſaltum promovendos prætermiſſis inferiorum ordinum gradibus Lectorum ſcilicet, Diaconorum, & Preſbyterorum, quod ſtatutum eadem ſancti Pauli doctrina fultum omninò diverſum eſt.

CAPUT XXXI.

Sententia Concilij Constantinopolitani anno Christi 394. Pontificatus Syricij ann. 10. de Cauſis Epiſcoporum.

CARDINALIS Baronius Tom. 4. Annalium nos docet anno Chriſti 394. num. 25. 26. & 27. hoc Concilium celebratum fuiſſe occaſione Dedicationis Baſilicæ quam Rufinus præfectus prætorio Conſtantinopoli ædificaverat in honorem SS. Petri & Pauli, & ad hujus ſacri ceremoniam celeberrimos Orientis Epiſcopos exciverat.

Ex eodem Cardinali intelligimus (juxta Balzamonem cui accepta refert acta hujus Concilij quæ citat) controverſiam inter Agapium & Gebadium pro Epiſcopatu Boſtrenſi ibi fuiſſe terminatam, decretumque fuiſſe epiſcopum non poſſe à duobus vel tribus epiſcopis judicibus ſua dignitate ſpoliari, ſed à pluribus in Concilio Provinciali congregatis. *Iidem convocati epiſcopi dictâ die ſcilicet 3. Kal. Octobris Arcadio tertium & Honorio ſecundum Conſſ. Conſtantinopoli conſidentes controverſiam inter duos*

illos Episcopos scilicet Agapium & Gebadium utrumque sibi vindicare satagentem episcopatum Bostrensem obortam judicio definire, eo modo quo acta declarant ibidem à Theodoro narrata: Nimirum ex sententia Theophili Episcopi Alexandrini definitam non licere deponi Episcopum à duobus vel tribus aliis Episcopis; sed majoris tantum Synodi arbitrio nempè ejusdem provinciæ episcoporum sententiæ.

Ex his actis à Baronio citatis discimus multos huic Concilio interfuisse episcopos & presbyteros. Nomina XXI. nobis indigitat, inter quos eminent illustris Nectarius episcopus Constantinopolitanus antecessor sancti Chrysostomi qui Pœnitentiarium abire magistratu coëgit, S. Gregorius Nissenus, & Amphilochius Episcopus Iconiensis duo post S. Gregorium Nazianzenum & sanctum Basilium ecclesiæ Orientalis lumina.

Non sunt multa in hoc Concilio cogitatione reputanda, quippè mentem suam satis aperta testificatione explicat. Ex hoc enim clarissimè intelligitur hujusce Concilij Patres non æstimasse Papam posse primæ cognitionis judicio dirimere episcoporum lites, ut contendit Davidius, operis sui pag. 16. quippè cùm hoc jus solitario Concilio provinciali adscribant. Nullam etiam hi patres mentionem faciunt de appellatione ad Sedem Apostolicam, aut de aliis à Concilio Sardicensi adhibitis cautionibus. Quod certissimo argumento esse potest nondum in eorum mentem incurrisse obtemperationem huic Concilio: licet ab ejus coactione jam 48. anni effluxerint. Verumenimverò in contrariam potius sententiam ivisse videntur cum jus abdicandi suo munere episcopi provinciali Concilio singulariter adscribant; ut ex his verbis patet, *sed majoris tantum Synodi arbitrio, nempè ejusdem provinciæ Episcoporum sententia.*

CAPUT

CAPUT XXXII.

Antoninus Episcopus Ephesi ab Eusebio Velentinopolitano accusatus. Plures Episcopi in Asiâ ob Simoniæ crimen Episcopatu pulsi, circa annum Iesu Christi 400. & 401. sub Anastasio Pontifice, Arcadio & Honorio Imperatoribus.

ACCUSATIONIS Antonini seriem nobis explicat Palladius in vitâ sancti Chrysostomi, nec non abdicationis episcoporum Simoniacorum. Præterea litis ejusmodi actiones speciatim exponit, adeo ut non sit valdè difficile intelligere usum & consuetudinem ecclesiæ, atque utrum his temporibus necesse fuerit in causa abdicationis episcopi ad Summi Pontificis aut aliorum judicum forum confugere. Ait igitur 13. indictione scilicet elapso mense " Septembri anni 400. venisse Constantinopolim Asiæ " episcopos necessitatum ecclesiasticarum gratiâ, & ibi " remoratos esse præsentibus & aliis episcopis, ex Scythia " quidem Theotimo, ex Thraciâ verò Ammone Ægyptio, " & ex Galatiâ Arabiano, metropolitis omnibus ac senibus " qui viginti duorum Episcoporum implebant numerum. " Convenientibus autem omnibus & communicantibus " observato Eusebium quemdam Valentinopolitanum " Episcopum congregato Concilio una Sabbathi " astitisse, libellosque tradidisse Synodo, præposito, ut de- " cuit Joannis nomine, contra Antoninum episcopum " Ephesi, septem capitula continentes. Unum quidem " quod fusis sacris vasis argentum in nomine filij deposue- "

Palladius dialog. de vita S. Chrysost. cap. 13. pag. 24. litt. B.

rat

„ rat. Secundum quod ſumptum de ingreſſu baptiſterij „ marmor in ſuo balneo poſuit. Deinde columnas Eccle- „ ſiæ plures annos intra ſuum erexit triclinium. Quartum „ quod puer ejus homicidium perpetravit, quem habet in „ miniſterio irreprehenſum. Quintum quod prædia reli- „ cta Eccleſiæ à Baſilina, Imperatoris Juliani matre ven- „ didit, ſibique detinuit pretium. Sextum quod cùm uxo- „ ri propriæ abrenuntiaſſet, rurſus illi congreſſus eſt, „ filioſque ex ea procreavit. Septimum quod pro lege ac „ decreto habet, ordinationes epiſcoporum vendere pro „ modo redditaum. Adjunxitque adeſſe qui dederant & „ ordinati fuerant ipſumque qui acceperat, eorumque „ omnium probationes ſe habere aſſeruit.

Sanctus Chryſoſtomus tot criminibus accuſatum epiſcopum intuitus, nec *ſibi* perſuadens tot contumeliis jure effici poſſe, enixè rogauit Euſebium ut ab hac criminatione deſiſteret, illique expoſuit ejuſmodi negotiorum genus poſt inquiſitionem ſæpè ad nihilum recidere. Sed nullis Chryſoſtomi precibus moveri potuit, nullas voces tractabiles audivit, licet veris criminibus Antonini nomen contaminaret, irritata ira atque vehementi exacerbatione mentis agitabatur non ſolùm epiſcopo non convenienti, verum etiam ab ejus ſanctitate ac dignitate prorſus alienâ.

Quamobrem ab accuſatione non deſtitit, immò verò ſtomachoſior obfirmato pectore perſecutus eſt. Igitur cùm „ Chryſoſtomus hæc ſibi infeliciter procedere ſentiret, „ hortatur, inquit Palladius Paulum Heracleæ Epiſco- „ pum qui Antonino ſtudere videbatur, ut eos in amici- „ tiam copulare contenderet, ſurgenſque Eccleſiam in- „ greſſus eſt, unà cum epiſcopis excuſatione data tempo- „ ris imminentis ſacrificij. Pacem verò populo ex more „ imprecatus, ſedit cum epiſcopis reliquis. Clam autem „ introgreſſus accuſator Euſebius coram populo omni, „ & epiſcopis libellum alium porrigit, eadem continen-

tem,

tem, adjurans Joannem sacramentis horrendis, quibus "
salutem quoque principum addidit tanto cum tumultu "
ut putarent populi ejus impudentiâ territi eum à Joan- "
ne petere ut vitam sibi à Rege impetraret. "

Joannes ubi viri instantiam advertit, ne in populo "
perturbatio ulla oriretur, libellum sumpsit, lectisque di- "
vinis eloquiis, Pausophium orat Pisidiæ episcopum di- "
vina offerat ut munera: Ipseque cum Episcopis reliquis "
exiit, cavebat enim animo turbido juxta Evangelium, "
sacrificia offerre. Ubi verò dimissus est populus, sedens "
in baptisterio cum Episcopis reliquis, accusatorem co- "
ram omnibus advocat, dicens ei: Rursus tibi eadem di- "
co: plurimi tristitia vel ira compulsi, multa & dicunt & "
scribunt quæ probare non possunt. Si igitur apertè nosti, "
de quibus illum accusare vis (neque enim volentem "
repellimus neque trahimus non volentem,) antequam "
legatur libellus elige quod expedit tibi. Postquam enim "
fuerit lectus, & in aures omnium venerit, confectis com- "
mentariis, non jam licebit tibi cum sis episcopus absolu- "
tionem flagitare. Ad hæc ille in proposito durat. Jubent "
itaque libellum recitari, lectáque sunt memorata capitula. "

Postea dicunt Joanni seniores episcopi, & si unum "
quodque capitulum per se impium est, & undique sacris "
legis interdictum, ne tamen videamur in his quæ sugge- "
sta sunt nobis omne studium ponere, ab eo quod est "
horribilius dictu fiat inquisitionis initium. Si enim illud "
inventum fuerit: verùm, nulla de capitulis illius radix "
omnem præ se iniquitatis speciem ferat juxta illum qui "
ait radix malorum omnium est cupiditas. Qui enim "
super innocentem accipit munera & sancti Spiritus lar- "
gitionem pecunia se vendere putat, quo pacto jam par- "
cet ornamentis aut lapidibus aut fundis Ecclesiæ? Tunc "
Joannes examen inchoans, Antonino ait, quid ad hæc "
dicis, Antonine frater? Negavit ille necessariò. Quan- "

„ do enim ab his ipsis initiis confusionem confiteretur
„ suam? Interrogati qui dederant, negarunt & ipsi. Cùm
„ hoc examen ad horam usque octavam diligentius agi-
„ tur, ex argumentis quibusdam indicium formabatur.
„ Postremò venitur ad testes quibus adstantibus & illi de-
„ derant,& ille susceperat. Non aderāt testes qui necessariò
„ citandi erant.Difficultatem rei intuens Joannes pro Eccle-
„ siæ purgatione ut testes faciliùs adhiberentur per se ire in
„ Asiam consentit, perficiendi examinis gratiâ. Antoninus
„ ubi vidit Joannem impigrè exequi paratum quod institue-
„ rat, neque corrumpi posse judicium mali sibi conscius
„ adiit quendam è principibus cujus prædia quæ habebat
„ in Asiâ, sibi curæ erant, orans ut Joanni impedimento
„ esset ne abiret in Asiam, promittens se adhibiturum
„ testes. Protinus ex palatio mandatur Joanni in hæc ver-
„ ba. Indignum est te cum sis episcopus, & nostrarum
„ animarum pater in tantâ tumultus expectatione, dimis-
„ sâ civitate peregrinationem in Asiam subire velle cum
„ testes adhiberi possint. Erat autem tumultus causa Gay-
„ nus Barbarus. Quid multis immorer? manere illi per-
„ suasum est, ita tamen ut judicij non omitteret curam
„ testesque maturè adesse mandaret. Optata fuit accusato
„ ipsa dilatio vel modica testium, quos aut pecuniâ aut
„ potentiâ fugare posse confideret. Prævidit ista Joannes
„ Concilioque Synodi præsentis habito quosdam ex præ-
„ sentibus episcopis in Asiam mittit ad testes interrogan-
„ dos. Tres ex omnibus electi sunt, Syneletius Metropo-
„ litanus, Hesychius Opariensis & Palladius Helenopoli-
„ tanus episcopus. His dederat Synodus in mandatis, ut
„ qui intra duos menses non occurrisset Hypæpis Asiæ Ci-
„ vitati; ad sua tuenda jura quod vicini essent, & qui ar-
„ guebantur, & episcopi reliqui à Syneletio, sociisque ju-
„ dicandi, excommunicatus esset. Descenderunt igitur
„ Smyrnam prænominati episcopi Syneletius & Palladius:.
Hesychius

Hesychius enim quod faveret Antonino, finxit se valetudinarium, significaruntque continuò per litteras utrisque partibus adventum suum ut concurrentes in memoratam civitatem, implerent quæ polliciti fuerant. Illi ante judicum adventum amicitias iniverant partim persuasi auro, partim jurejurando constricti. Congregati igitur in ipsa civitate, Judices ludere se posse putabant dilatione testium quasi peregrè profecti essent ob varias causas. Ad hæc Judices accusatorem rogant, intra quos dies adducturus esset testes, se expectaturos pollicentes. Ratus ille eos aëris inclementiam ferre graviter, ac per id velle discedere (erat enim fervor æstivi solis) intra quadraginta dies producturum promittit testes, aliàs pœnæ Canonum sua spontè se subjicit. Expectavere Judices quadraginta dies, cum ille ad inquirendum dimissus testes omisit hoc interim & Constantinopolim venit, illicque delituit. Ubi verò nusquam comparuit, scripsere Judices omnibus Asiæ Episcopis denuntiantes excommunicatum sive ut desertorem sive ut detractorem. Post hæc alios quadraginta dies persistentes cum ille minimè appareret, Constantinopolim rediere. Illic invento Eusebio ei quæ gesserat exprobrabant. Rursus ille infirmitatem corporis allegans pollicetur exhibiturum. Per hanc temporis moram moritur Antoninus, quicum erat Eusebio controversia, quæ sic in judicio remansit.

Utcumque res sint ex ejusmodi litis actione nihil colligere possumus nisi primò Episcopum accusantem & in jus vocantem alterum, ad aliud non confugisse tribunal quàm Episcoporum unà congregatorum, idemque recognovisse pariter Præsulem accusatum & in jus vocatum ad tuendam & sustentandam suam innocentiam.

Secundò, Dubium de autoritate Concilij particularis ad dirimendas episcoporum causas fuisse adeò à mente Patrum hujus Synodi alienum, ut ipsimet hoc judicium

conficiendum tribus delegarent cum poteſtate excommunicandi eos qui in culpa eſſe viderentur.

Sed continua hiſtoriæ narratio ex qua intelligimus ea quæ adverſus Aſiæ epiſcopos crimine ordinationis emptæ convictos confecta ſunt, rem totam magis explicat. Nam Palladius idem nos docet Epheſina Sede vacante per obitum Antonini S. Chryſoſtomum accepiſſe litteras à clero hujus urbis & pluribus epiſcopis quibus eum per ſacra omnia obteſtabantur uti Eccleſiæ Epheſinæ ad extremas anguſtias redactæ, & in diſcrimen imminens adductæ opem ferret, quamobrem poſthabitâ corporis debilitate & hiemis magnitudine ſtatim proficiſci, & navim conſcendere decrevit. Ideo curam Eccleſiæ ſuæ Severiano Gabalitano epiſcopo commiſit, quicum familiaritas, & neceſſitudo interceſſerat, meritorum ejus erga ſe gratiâ quamvis eſſet inſignis Sycophanta.

Cùm igitur Chryſoſtomus navim conſcendiſſet penè naufragium fecit ortâ tempeſtate, ſed tandem Apamæam feliciter appulit, ibique epiſcopi Palladius, Syrinus, & Paulus qui opperiebantur occurrerunt. Hi quatuor epiſcopi ſimul Epheſum pedites iter fecerunt, ſtatimque poſt adventum epiſcopos Lydiæ, Aſiæ, & Cariæ numero 70. pluresque alios coëgerunt qui famâ ac nomine S. Chryſoſtomi accenſi, potiſſimùm ex Phrygia advenerunt. In his Comitiis Euſebius defuncti Antonini accuſator quem epiſcopi Simoniaci pecuniâ non oppugnaverant eos criminari non deſtitit.

Eorum ergo negotium fuit accuratè diſcurſum in hac 70. Epiſcoporum Synodo Epheſinâ, auditi ſunt teſtes, rei convicti, ac crimen confiteri coacti excuſationem dederunt conſuetudinis captandæ pro ordinationibus pecuniæ quam apud ſuos licitam, immo & confirmatam æſtimabant. Ideoque ſupremæ cognitionis judicio ex his ſex epiſcopatu abierunt data illis ſolitariâ facultate excipiendæ

de

de manu Sacerdotis Euchariſtiæ in termino mortis.

Primò. Ecce ſex aut tredecim epiſcopi juxta Sozomenum in Concilio abdicati minimè œcumenico à quo nulla provocatio ad Apoſtolicam Sedem aut ad aliud tribunal unquam apparuit.

Secundò. Theophilus Alexandriæ epiſcopus qui fuit S. Chryſoſtomi hoſtis acerrimus, continenti tempore in eum crimen congerere conatus eſt, ob eorum ſex Epiſcoporum abdicationem, quos ſexdecim eſſe fingebat, ut eidem majus odium pareret. Sed nunquam dixit eos Epiſcopos deber eappellare ad Sedem Apoſtolicam, nunquam de jure iteratæ recenſionis ſeu *reviſionis* coram Judicibus recuperatoriis mentionem fecit, quippè cum ei Concilium Sardicenſe prorsùs ignotum fuerit. Pallad. in vita S. Chryſoſt.

Tertiò. Nemo dubitat inimicos S. Chryſoſtomi non potuiſſe ſuſtinere vehementem amorem juſtitiæ ejus in abdicatione epiſcoporum ſimoniæ labe pollutorum. Sed argumento nullo probari poteſt ejuſmodi epiſcoporum conſilium fuiſſe, hujus Synodi judicium enervare ac vanum reddere Arte appellationum ad Sedem Apoſtolicam, aut morem gerendo decretis Concilij Sardicenſis.

Quartò. Hos epiſcopos non ſolùm ſede pulſos, ſed alios in eorum locum ſuffectos fuiſſe refert Palladius. *In eorum autem locum ſubſtituti ſunt alij virtute clari & vitâ ſimul & gratiâ divini ſermonis ornati.*

Quintò. Revera hi Epiſcopi, quatuor poſt annis, Chryſoſtomo exulante in ſedes reſtituti ſunt, & in eorum locum ſuffecti decedere coacti ſunt. Sed Palladius non nos docet ita ſe rem habuiſſe Pontificiâ aut Eccleſiaſticâ poteſtate, idque ſolùm adſcribit conatibus conjurationis cui nomen dederant, & ait hanc reſtitutionem maximum attuliſſe ovibus Chriſti detrimentum. Porrò ex his colligere poſſumus hanc abdicationem juſtam ac legitimam habitam fuiſſe, ac Judices primæ cognitionis epiſcoporum quan-

tumvis suam causam justam æstimaverint, totisque viribus ad sedes unde pulsi fuerant anhelarent, non scripsisse ad Sedem Romanam ut eorum negotia iterata cognitione recenseretur ad normam in Concilio Sardicensi præscriptam.

CAPUT XXXIII.

Herenas, Donatus, Acurius, & Emilius Episcopi Priscillianistæ abdicati in Concilio Toletano primo circa annum Christi 400. sed Anastasio Pontifice.

INTELLIGIMUS ex actis hujus Concilij novem-decim episcopos, ex quibus constabat, non solùm sancivisse decreta ad disciplinam ecclesiasticam spectantia, verùm etiam quæstionem habuisse de pluribus episcopis, quorum fides in suspiciosa tempora inciderat propter æstum seu exacerbationem hæresis Priscilliani jussu Maximi Imperatoris capite plexi, quem plerique uti Christi martyrem in magno pretio habere videbantur. Porrò ex his episcopis multi Ecclesiæ Fidei consentientes ad communionem admissi in suis Sedibus permanserant, scilicet Simposius, Dictinnius, Isonius, Vegesinus, & Presbyter cui nomen erat Comasio.

Ex his quidem Herenas nunquam vinci potuit, sed adjunctis sibi Clero & aliis tribus episcopis scilicet Donato, Acurio, & Emilio causam Priscilliani tuendam ac fidem ejus pertinaciter suscepit, ipsum uti Catholicum & sanctum Martyrem defendit. Hic autem Herenas ad rationum suarum partes multos sanctos viros traduxerat tam ex iis qui in vivis erant, quàm qui vita jam decesserant. *Herenas Clericos suos sequi maluerat qui sponte nec inter-*

rogati Priscillianum Catholicum Sanctumque Martyrem clamassent, atque ipse usque ad finem Catholicum hunc esse dixisset persecutionem ab Episcopis passum. Quo dicto omnes Sanctos jam plurimos quiescentes, aliquos in hac luce durantes suo judicio deduxerit in reatum.

Exemplar definitivæ sententiæ Concil. Tolet. 1. apud Binium pag. 601. tom. 1. Concilior.

Hæc fuit causa abdicationis eorum in Concilio Toletano, *Hunc cum his omnibus* (verba sunt concepta sententiæ) *tam suis clericis quam diversis Episcopis hoc est Donato, Acurio, Emilio, qui ab eorum professione recedentes, maluissent sequi consortium perditorum, decernimus ab Sacerdotio submovendum quem constaret etiam de reliquis verbis suis convictum per tres episcopos multos quoque Presbyteros sive Diaconos eum perjurio esse mentitum.*

Apud Binium tom. 1. Concil. p. 601. litt. F.

I. Ex his perspicimus multos episcopos Concilij privati autoritate suis sedibus pulsos & judicatos, à cujus judicio appellationis ad Apostolicam Sedem nullum vestigium apparet. Novem-decim episcopis in mentem nunquam venit scribere ad Romanum Pontificem, ut novos det judices, ad examinandum utrum hoc negotium altero judicio sit recensendum juxta normam in Concilio Sardicensi præscriptam.

II. Dicet fortasse quidam supervacaneum eis fuisse ire Romam ad obtinendam restitutionem, quoniam hæc quæstio inconsultâ Sede Apostolicâ non agitabatur. Enimvero in eadem sententiâ mentio fit cujusdam Paterni episcopi ejusdem sceleris conscij, cui communione fuit interdictum donec ab Apostolicâ Sede litteras Synodus acceperit. *Recepturi etiam in nostram communionem cum Sedes Apostolica rescripserit.*

Sed responsio facilis est. Scilicet ita Patres Concilij Toletani definivisse. Quoniam huic Paterno Pontifex Romanus communione nominatim interdixerat sive Papa se ab ejus communione secreverat. Quin autem hoc verum sit dubitandi locus non relinquitur: quippè cùm ad judicandum

candum

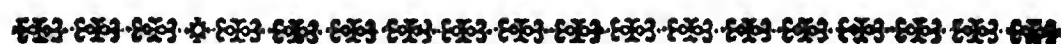
candum utrùm iste Paternus in episcopali sede maneret, vel ab ea discederet non statuitur expectandum esse summi Pontificis responsum: Sed speciatim decernitur Paternum debere in ecclesiastica Sede manere, ei tantummodò ad tempus imposita communionis interdictione donec Sedis Apostolicæ Antistes rescripserit *Paternum licet pro Catholicâ fidei veritate, & publicata hæresis errore libenter amplexi, ecclesiam in qua episcopus fuerat constitutus, tenere permisimus recepturi etiam in nostram communionem cum Sedes Apostolica rescripserit.* Porrò hic cultus non erat erga summum Pontificem singularis, sed & hoc officio colere omnes episcopos qui se ab alicujus episcopi rei, communione subtraxerant in usu & consuetudine positum erat. Hujusce veritatis certissimum argumentum sententia definitiva nobis suppeditat. Nam ex ea intelligimus debere alios Provinciæ Galliciæ episcopos qui cum Symphosio communicaverant, in pace manere, scilicet ecclesiæ communione potiri, dummodò præscribendæ à Concilio formulæ non renuant subscribere, donec Papa Romanus, Simplicius episcopus Mediolanensis & alij Episcopi catholici rescripserint. *Reliqui qui ex Provinciâ Galliciâ ad Concilium convenerant accepta forma à Concilio missa, si subscripserint, etiam ipsi in cælestis pacis contemplatione consistant; expectantes pari exemplo quid Papa qui nunc est, quid S. Simplicianus Mediolanensis episcopus reliquique Ecclesiarum rescribant Sacerdotes.* [a] Baronius & [b] Binius quibus ejusmodi Romani Pontificis & episcopi Mediolanensis æquatio non placet, sibi finxerunt episcopum Mediolanensem esse Vicarium Romani Pontificis. Sed constat ejusmodi interpretationem esse meram ingenij ludificationem.

Enimverò cur Mediolanensis Episcopus erit potius Vicarius Papæ quàm alij Episcopi quorum æquabili ratione responsum expectandum esse pronuntiat Concilium Toletanum? *Reliquique Ecclesiarum rescribant Sacerdotes.* Igitur

a Annal. anno 405. num. 35.
b Tom. 1. Concil. in notis pag. 606. ad Concil. Tol. 1.

tur fatendum est ex his nihil colligi posse quo cæteris episcopis Romanus Pontifex singulari privilegio antecellat in Episcoporum causis judicandis.

Nunc esse videretur locus dicendi de condemnatione Equitij in Concilio Carthaginensi anno 401. Sed de hac lite quid sentiendum sit ostendemus infra capite 38. de Ecclesiæ Africanæ Codice anno 419. confecto disputaturi.

CAPUT XXXIV.

S. Ioannes Chrysostomus Episcopali Sede pulsus in Pseudo-Synodo ad Quercum circa annum Christi 403. Innocentio primo Pontifice sub Imperio Arcadij.

NEGOTIUM sancti Chrysostomi cæteris antiquitatis litibus antecellit, certissimumque rationis habendæ seu actionis juris in episcopali causa nobis suppeditat argumentum. At verò cum ipse sanctissimus vir hujusce controversiæ testis omni exceptione major esse videatur, rem totam ex narratione ejus intelligere necesse est.

Cum igitur Origenistæ seu potiùs suspiciosissimo tempore de hoc errore suspecti, Ægypto exules Hierosolymam confugissent indéque iterum pulsi Constantinopolim: Ibi Theophilum cujus exacerbatione vehementer agitabantur multis criminibus accusavere. Quamobrem S. Chrysostomus qui Sedem Constantinopolitanam occupabat circa annum Christi 399. è re suâ esse putavit Theophilum monere, eique sparsos rumores rescribere. Continenti tempore accusatores Theophili occupato Imperatoris animo in jus vocaverunt prædictum Theophilum qui post multas cunctationes vadimonium se sistere Constan-

tinopoli coactus est circa annum 403. Huic prima Chrysostomo mali labes ac bilis irritatæ Theophili scaturigo; si Palladio, Socrati & Sozomeno fidem habeamus. Quamvis hoc asseverare nolim, quippè cùm Innocentio dicat Chrysostomus se nullam invenire posse causam tantæ exacerbationis, tot procellarum ac persecutionum fomitem. *Et quamvis injustarum inimicitiarum causam nullam invenire possemus, nihilominus tamen officium eis quod illi nobis debebant impendimus, nam iterum atque iterum eum observavimus ut se nobis conjungeret ac diceret cujus gratia statim ab initio tantum excitaret bellum tantamque urbem seditiosam faceret, utrum cum ille causam dicere nollet, neque urgerent accusatores ejus.*

Palladius cap. 6. 7. & 8. Socrates lib. 6. cap. 12. & 14. Sozomenus lib. 8. cap. 14. 15. & 16.

Utcumque res sint, postquam Constantinopolim advenerit Theophilus ut se de criminibus quibus postulabatur expurgaret coram Imperatore Arcadio: certum est eum episcoporum conjurationem habuisse; plurimósque in suburbio Constantinopolitano coëgisse, coram quibus multis criminibus accusatus S. Chrysostomus Imperatoria autoritate comparere coactus est. *Theophilus ille qui Alexandrinæ Ecclesiæ episcopatum regendum suscepit, cum à pientissimo Rege, cui adversus illum quædam nunciata erant jussus est venire, solus collectâ multitudine Episcoporum non paucorum hùc venit*, Et paulò inferiùs. *Vocavit nos Rex pientissimus & jussit ut iremus ad locum in quo ille agebat, scilicet Theophilus, reique summam ab eo audiremus. Nam insidias & cædes & alia plurima causabantur.* Observat præterea hos omnes episcopos advenientes Constantinopolim noluisse secum communicare; ipsumque Theophilum omni postposita consuetudine in ædes Ecclesiæ Constantinopolitanæ ingredi renuisse cum eo conloqui, & preces Deo fundere. Denique in hospitio suo diversari licet Theophilo, ac comitatui præparato. Cum ejusmodi judices sibi infensissimos animadverteret Chrysostomus,

Epistola S. Chrysostomi ad Innocent. Tom. 1. Concil. pag. 625.

mus, omnibus charitatis ac justitiæ pessundatis legibus omnique officio prætermisso quo eum colere debebant, sponte recusavit obtemperare mandato Imperatoris ac se sistere vadimonium apud judices quorum animus jam præsumpta damnationis opinione occupabatur: Ideóque tribus de causis pseudo-Synodi jurisdictionem ejuravit.

I. Quoniam oportebat juxta Canones & leges ecclesiasticas in quibusque provinciis negotia tractari transmontanosque ad judicia eis montana non attrahi. *Nos autem scientes leges patrum viroque honorem habentes, habentes etiam super hac re ejus litteras: oportere in quibusque provinciis sua negotia tractari, transmontanosque ad nostra judicia non attrahendos fortiter detrectavimus ne causam susciperemus judicandam.* Et infrà; *neque enim congruum est ut hi qui in Ægypto sunt judicent eos qui in Thraciâ.* Ex quibus perspicimus hac ætate nondum obsoletam temporis S.Cypriani disciplinam. (*Cum statutum sit omnibus nobis & æquum sit pariter & justum ut uniuscujusque causa illic audiatur ubi & crimen admissum est,*) de qua disseruimus cap. 1. hujus libri ipsamque Concilij Nicæni Canone 5. sancitam, quam suprà cap.6. explicuimus. Epistola eadem.

II. Purgare se coram ejusmodi Synodo noluit S.Chrysostomus quoniam Theophilus qui ipsum in jus exciverat, nondum erat culpâ vacuus aut criminatione liber. *Post hæc vocavit & nos ad judicium nondum dilutis quæ adversum se erant causis, idque contra omnes Canones & leges est.*

III. Quoniam nihil magis à jure alienum est, quàm sperare, fore ut inimici quod nostrum est nobis reddant. Quamobrem cum Theophilus & alij hujusce pseudo-Synodi Antitistes aperto marte essent hostes Chrysostomi, non potuit ejusmodi judices recognoscere. Sed ad eos misit tres episcopos scilicet Demetrium Pisinatium, Eleusum Apameæ, & Lupinum Apiariæ, cum duobus presbyteris Germano & Severo, ut eis testificarentur, cum omni

manſuetudine ac charitate, Chryſoſtomum non pertimeſcere juſtum ac legitimum judicium, ſed apertum & infenſum hoſtem; Cæterúmque eſſe paratiſſimum ad diluendas accuſationes quibus vexabatur, non ſolum coram centum, verùm etiam mille judicibus non ſuſpectis, nec

Epiſtol. Chryſoſt. ad Innoc.

inimicis. *Porrò nos ſcientes non ad judicium ſed ad hoſtem & inimicum perrecturi eſſemus, id quod ſatis declarant quæ prius ac poſtea ſunt facta, miſimus ad eum epiſcopos Demetrium Epiſcopum Piſinatium, Eleuſium Apameæ, Lupinum Appiariæ, presbyteros autem Germanum & Severum qui congruâ lenitate reſponderent ac dicerent non vitare nos judicium ſed inimicum apertum & hoſtem manifeſtum. Nam qui nondum acceptis libellis ſtatim ab initio talia fecit & ſeipſum abſtraxit ab Eccleſia precibus & communione, & inſuper accuſatores ſubornavit, Clerum ad ſe traxit, Eccleſiam deſolavit: quomodo idoneus cenſeri poſſit hujuſmodi ut in judiciis thronum conſcendat ſibi minimè congruentem? Neque enim congruum eſt ut hi qui in Ægypto ſunt judicent eos qui in Thraciâ & præſertim ille qui ipſe reus eſt inimicus & hoſtis.* Et infrà, *Paratos nos ad diluendum crimina, & ad Innocentiam ſicut & Innocentes ſumus declarandam coram centum vel mille epiſcopis.*

His tribus rationibus adductus Chryſoſtomus, coram Concilio ad Quercum ſe ſiſtére recuſavit, cui præerat Theophilus: Et à ſententia citationis qua ſibi dies erat dicta ut ſuam cauſam peroraret, ad legitimam Synodum provocavit. Hac autem provocatione vehementer irritatus eſt Theophilus; Nam cauſa fuit ut vitilitigationum & actionum quibus ſanctiſſimum epiſcopum vexavit, Eccleſiâ ſuâ expulit & ad extremas anguſtias ac miſerias adduxit. *Cum autem conteſtaremur paratos nos ad diluendum crimina & ad Innocentiam ſicut & Innocentes ſumus declarandam coram centum vel mille epiſcopis, non aſſenſit: ſed licèt abſentes eſſemus, & ad Synodum appellaremus & judi-*

cium

cium inquireremus & non auditorium, sed manifestas inimicitias fugeremus; ipse tamen accusatores suscepit, meos exmmunicavit, & de illis qui nondum se de suis criminibus urgaverant libellos collegit; quæ omnia legibus & Canonibus prohibita sunt. Et quid opus est multum dicere? Non destitit omnia facere & tractare donec nos vi & potentiâ è Civitate & Ecclesiâ ejiceret. Tot calamitatibus oppressus & afflictus Chrysostomus noctu discessit, navim conscendit, episcopatum reliquit, jussu Imperatoris exulavit.

Discimus ex Palladio hujus pseudo-Synodi episcopos duodecim habuisse sessiones adversus Chrysostomum, & decimam tertiam adversus Heraclidem, quem in episcopali Sede Ephesiorum collocaverat prædictus Chrysostomus in locum Antonini, de cujus abdicatione capite quod proximè antecedit disseruimus. Hunc tamen Heraclidem dignitate spoliare non ausi sunt quamvis stomachosiores iras Macarij Episcopi Magnesiæ sustineret. Pallad. cap. 8.

Joannes sancti Chrysostomi Diaconus hostium ejus truculentior, quem inimici subornaverant in hoc Concilio 29. capita accusationum proposuit adversus eum æquabiliter falsa & insolentia.

I. Accusabat Chrysostomum crimine sibi ipsi Joanni Diacono interdictæ communionis ecclesiæ, eo quod juvenem quendam suum famulum verberaverat.

II. Eum arcessebat crimine verberationis cujusdam solitarij Joannis, quem catenis ita ut energumenum constringi jussisse dicebatur.

III. Eo quod vendiderat gemmas ex thesauro Ecclesiæ.

IV. Et marmora quæ ad ornamentum Ecclesiæ sanctæ Anastasiæ præparaverat Nectarius antecessor.

V. Quod multis contumeliis atque injuriis plures viros ecclesiasticos affecerat, turpes vernas sycophantas ad omnia paratos appellitans nec tribus denariis æstimandos.

V I. Quod ſanctum Epiphanium delirum & parvum dæmonem dixerit.

VII. Quod Severiano epiſcopo Gabalitano inſidias comparaverit & ducenarios adverſus eum excitaverit.

VIII. Quod librum adverſus Clerum calumniis plenum compoſuerit.

IX. Quod in jus vocaverit coram cleri comitiis tres Diaconos ſcilicet Acacium, Edalphium, & Joannem, atque iis impoſuerit crimen furti pallij patriarchalis, & quæſtionem habuerit utrum aliquo uſu profano non polluerint.

X. Quod Sacris initiaverit quendam Antoninum, quamvis ſepulchra mortuorum crimine furti violaverit.

XI. Quod Joannem comitem in ſeditione militari prodiderit.

XII. Quod Eccleſiam adierit nullis in ingreſſu vel exitu fuſis ad Deum precibus.

XIII. Quod preſbyteros & Diaconos ſine altari ordinaverit.

XIV. Quod unâ ordinatione quatuor epiſcopos conſecraverit.

XV. Quod mulieres hoſpitio exceperit & cum iis unà remanſerit dimiſſis teſtibus.

XVI. Quod ope Theoduli hæreditatem Teclæ vendiderit.

XVII. Quod omnes uſum bonorum eccleſiaſticorum celaverit.

XVIII. Quod in preſbyterum conſecraverit Diaconum Serapionem multis criminibus poſtulatum, nulla ratione culpa liberum.

XIX. Quod viros eccleſiarum omnium communione inſignes in carcere defunctos flocci fecerit & eis juſta reddere renuerit.

XX. Quod Sanctiſſimum Acacium Beræenſem epiſcopum ſummâ injuriâ affecerit, & ipſum alloqui noluerit.

XXI. Quod

XXI. Quod manifestâ proditione eunuchum Eutropium patricium & Imperij Summum ministrum Præfecto Porphyrio tradiderit ut in exilium iret.

XXII. Quod Venerium presbyterum truculentissimâ proditione pariter prodiderit.

XXIII. Quod Balneum pro se solo calefieri jusserit aditumque occluserit ope Serapionis Diaconi ne quis post ipsum Balnearia ingrederetur.

XXIV. Quod plures omissis vitæ & morum testificationibus ordinaverit.

XXV. Quod solus cibum sumpserit & privatim helluonum ac Cyclopum more genio indulserit.

XXVI. Quod accusator, testis & Judex fuerit in negotio Archidiaconi Martyrij & Proëresi Episcopi Licyæ.

XXVII. Quod cùm pugnis contuderit Memnonem in Ecclesia Apostolorum adeo ut ore sanguinem emiserit, non destitit tamen Sacrum facere.

XXVIII. Quod induere & exuere vestes soleret in throno Archiepiscopali & ibi artolaganum comedere.

XXIX. Quod pecuniâ oppugnaverit episcopos quos ordinaverat ut eorum industria acriùs clerum vexaret & insutaretur.

Isaac quidam monachus hæc 29. capita septemdecim accessionibus cumulavit quæ falsa æqualiter & gravia videbantur.

Primò primum erat S. Joannem Chrysostomum verberasse & catenis constrinxisse Joannem Monachum in gratiam Origenistarum.

Secundò, Arguebatur eo quod S. Epiphanius cum eo communicare noluerit propter Ammonem, Euthymium, Eusebium, Heraclidem, & Palladium omnes Origenistas.

Tertiò, Accusabatur crimine violatæ hospitalitatis, eo quod solitarius sumeret cibum.

Quartò,

Quartò, Poſtulabatur eo quod menſam eſſe plenam furiis prædicaverit.

Quintò, Quod ſuos amores in eccleſiâ jactaverit. Dixerit ſibi placere flagrantiſſimam libidinem, ſeque amore furente vehementer accendi.

Sextò, Quod peccatores audaciores & confidentiores reddiderit ſponſa toties quoties peccauerint animæ valetudine ac dato conſilio iterum agendæ pœnitentiæ quoties iterum peccaverint.

Septimò, Quod conciones ſuas ad populum impietatibus ac blaſphemiis contaminaverit, auſus dicere non fuiſſe exauditas JESU CHRISTI orationes, quoniam non rogaverat ſicut oportet.

Octavò, Quod populum ad tumultum accenderit, ut à concilio deſciſceret.

Nonò, Quod plures gentiles Chriſtianorum perſecutores truculentos & feroces in Eccleſiam admiſerit, eiſque opem præbuerit.

Decimò, Quod in provinciis aliorum epiſcoporum inſolenti temeritate epiſcopos ordinaret.

Undecimò, Quod epiſcopos infinitis contumeliis afficeret, & eos vi ac furore oppreſſos domo ſuâ ejiceret.

Duodecimò, Quod clerum inauditis artibus inſectaretur & injurioſè tractaret.

Decimotertiò, Quod res depoſitas eriperet.

Decimoquartò, Quod inconſulto clero, eoque non coacto ordinationes faceret.

Decimoquintò, Quod Origeniſtas admitteret, & è contra carcere liberari non juſſerat ſolitarios univerſæ eccleſiæ communione venerandos, litteras habentes commendatitias; ſed eos mori permiſerat in pedore carceris, non dignatus etiam in fine vitæ eos inviſere, aut ulla conſolatione miſeriis levationem adferre.

Decimoſextò, Quod ſervos adhuc ſub Dominorum poteſtate

poteſtate pluribus criminibus accuſatos ordinaverit.

Decimoſeptimò, Denique ſeipſum Iſaacum contumeliosè tractaverit.

Hæc omnia revocationi S.Chryſoſtomi remoram non impoſuerunt, nec obſtiterunt quominus Imperator unum ex ſuis amanuenſibus ad eum mitteret ut de provincia in quam exulaverat reduceret, ad hanc gratiam adductus conſilio triginta Epiſcoporum Chryſoſtomi amicorum qui perſpectâ temeritate & inſolentiâ actionum litis quibus venabatur ipſimet Chryſoſtomo autores fuerunt ut Conſtantinopolim reverteretur.

Nam poſtquam eos qui Eccleſiam invaſerunt, Pientiſſimus rex ejecit, & multi epiſcopi qui aderant, cognoſcentes iniquitatem, & fugientes inſidias illorum quaſi incendium depaſcens omnia, in ſuas regiones conceſſerunt; noſque iterum in urbem atque Eccleſiam à qua ejecti eramus, vocati ſumus inducentibus nos epiſcopis ſupra triginta & notario à Rege pientiſſimo in hoc miſſo. Epiſt. ad Innocent.

Tam repentinæ mutationis cauſam fuiſſe Imperatori, ipſius Imperatricis varietatem nos docent [a] Theodoretus & ipſemet [b] Chryſoſtomus, quæ adeo fuit attonita terræ motu, qui nocte contigit qua S. Chryſoſtomus urbe deceſſit ut ab inimicitiâ & odio aperto quo ſanctum epiſcopum perſequebatur puncto temporis ad benevolentiam & tutelam ejus animum traduxerit, literaſque ſcripſerit quibus eum reditum ſuum rogaret, & ut ſibi, ſcilicet Eudoxiæ, miſerias in quibus verſabatur non adſcriberet. Igitur poſtpoſitis juris formulis, reverſus eſt Conſtantinopolim Chryſoſtomus, Arſacius in locum ejus ſuffectus decedere coactus eſt, & ſtatuta Concilij ad Quercum vana ac ſupervacanea viſa ſunt, utpotè confecta ab hominibus, defectu quo non major eſt affectis, ſcilicet poteſtatis; qui violatis omnibus Eccleſiæ legibus, nulla ratione habitâ appellationis ad legitimam Synodum rem judicaverant.

[a] Lib. 5. hiſt. cap. 35.
[b] S.Chryſoſt. ſerm. poſt reditum de exilio.

Sed quoniam è re sancti Chrysostomi & universæ Ecclesiæ erat maximè ut tanti viri fama ab omni culpa libera & immunis existeret, totque accusationes & contumeliæ quibus afficiebatur palàm ac publicè diluerentur, sanctus Episcopus ad ecclesiam suam reversus, non destitit obsecrare Imperatorem uti Concilium cogeret, cujus in conspectu suam innocentiam & integritatem comprobaret. Quæ cum ita essent, protinùs fugit Theophilus, quippè cui nihil horribile visum est aut pertimescendum præter legitimos Judices quibus judicium Concilij ad Quercum subjiceretur. *Ille statim aufugit, eo quod ingressi mox obsecrabamus Christianissimum Regem ut Concilium cogeret, quo facta hæc justificarentur; malè conscius enim sibi erat & reprehensionem pertimescens, Et idcirco cum Regis literæ in omnia loca mitterentur, & undequaque omnes congregarentur, occultè, mediaque nocte ipse & sui conscensa navi elapsi sunt.* Interim Concilij coactionem Imperatorem rogare non destitit Chrysostomus, rogationique ejus non abnuit Imperator; Immò verò delegatis ad hoc negotium speciatim nuntiis Theophilum excivit Constantinopolim tot violatorum Canonum, tot legum infractarum adversus S. Chrysostomum, rationem redditurum. Sed huic Imperatoris mandato non obtemperavit Theophilus; excusationem dedit seditionis cui sua ex urbe absentia occasionem præberet, & longitudinis itineris quod breviori tempore conficere non posset.

Porrò ut ipse conscientiæ nostræ fidentes, non propterea destitimus, sed eadem iterum à Christiano Rege rogavimus, qui & pro sua pietate missis ad illum nunciis eum & omnes qui cum eo erant ex Ægypto vocavit ut rationem factorum quæ attentarant ex una parte absentibus nobis tam injustè contra tot & tantos Canones. Atqui Regis ille litteris non obtemperavit, sed domi mansit prætexens seditionem populi & intempestivam festinationem. Sozomenus lib.8. historiæ cap.19.

Epistol. Chrysost. ad Innoc.

cap. 19. ait sexaginta circiter episcopos Constantinopoli congregatos acta Concilij ad Quercum irrita ac prorsùs supervacanea declarasse. Sed an fides ei sit adhibenda dubito, quippe cùm nihil de hoc referat Chrysostomus in Epistolâ ad Innocentium in ejusmodi negotio testis omni exceptione major. Ex eodem S. Chrysostomo intelligimus se non destitisse suam comprobare innocentiam coram Imperatore & eum rogare coactionem Concilij & judicium Canonicum, quamvis Theophilus se sistere coram judice recusaret & plures episcopi qui se ad ejus voluntatem & nutum converterant. *Itaque*, inquit, *nos non quievimus orantes Regem ut haberetur judicium in quo agere & respondere liceret.*

Dicebamus enim nos paratos ad ostendendum nos non esse reos, sed illos legum extremos transgressores. Sed cum ejusmodi consilio, Theophili absentia vehementer obsisteret, æstimavit Chrysostomus se posse probare suam integritatem coram hostibus. Quamobrem quosdam episcopos Syriæ adiit factioni Theophyli addictos qui postquam Concilio ad Quercum interfuerant, Constantinopoli substiterant eosque enixè obsecravit, ut secum libellos communicarent, crimina quibus accusabatur declararent, accusatoresque non celarent. Et postquam multis precibus ab opinione falsâ quam de se acceperant eorum animum disjungere non potuit & ad cogitationes mansuetiores reducere, eos jure interpellavit ut suam causam audirent. Sed ab irritatis & exacerbatis judicibus obtinere nihil potuit audire nolentibus hominem quem auditum damnare non potuissent. *Erant autem relicti hîc Syri qui cum eo affuerant ad quos etiam accessimus ad dandam rationem parati, atque super ea re sæpe eos interpellavimus obsecrantes ut dignentur nobis libellos & commentarios accusationum dare vel genus criminum vel ipsos accusatores significare. Verum nihil horum obtinuimus.* Quippè adeo alieni erant à Chrysostomo

Epist. S. Chrys. ad Innoc.

ſoſtomo, ut ei nulla ratione gratificati omni jure violato horribiles tumultus adverſus eum concitaverint ipſúmque ſuâ Eccleſiâ iterum fugaverint. *Iterum ex Eccleſia ejecti ſumus.* Ejuſmodi epiſcoporum ſceleribus nihil horribilius conſpici poſſe ait eadem epiſtolâ ad Innocentium omnemque excedere tragœdiam. *Ipſo magna Sabbato collecta manus militum ad veſperam diei in eccleſias ingreſſa clerum omnem qui nobiſcum erat, vi ejecit, & armis gradum undique munivit. Mulieres quoque quæ per illud tempus ſe exuerant ut baptizarentur metu graviorum inſidiarum noctu aufugerunt. Neque enim concedebatur ut ſe velarent ſicut mulieres honeſtas decet.* Et infrà, *Nam & ſanctuaria ingreſſi ſunt milites & viderunt omnia quæ intus erant. Quin & ſanctiſſimus Chriſti Sanguis, ſicut in tali tumultu contigit in prædictorum militum veſtes effuſus eſt, fiebantque quaſi in barbaricâ captivitate omnia. Vulgus enim in ſolitudinem fugabatur populus omnis extra civitatem verſabatur, erantque in tanto Feſto vacuæ Eccleſiæ, & plures quam quadraginta Epiſcopi qui nobis communicarant cum populo & clero ſine cauſa fugabantur.* Et infrà, *Talia auſi ſunt præter ſententiam pientiſſimi Regis nocte profunda epiſcopis hæc inſtruentibus, & ubique militantibus, nec erubeſcentibus quod eſſent duces militum, & pro diaconis ſatellites praeuntes haberent.* Et adhuc infrà, *Non enim hîc ceſſavit hoc malum, ſed uſque ad Orientem pervenit. Nam ſicut à capite quod malis humoribus plenum & reliqua membra corrumpuntur, ita nunc quoque tumultus qui in hac magna civitate cœperunt quaſi ex fonte in omnia loca effluunt, & clerici ubique in Epiſcopos inſurgunt ut Epiſcopi ab Epiſcopis, & populi à populis ſciſſi ſunt, & alij propediem ſcindentur, & expectatur ubique malorum partus orbiſque totius ſubverſio.*

Quamobrem videns Eccleſiam in horrendi ſchiſmatis diſcrimen penè adductam, hanc epiſtolam Innocentio I. ſcripſit,

ſcripſit, & rogavit uti ſecum communicaret, ne inimici animum ejus præverterent, eum vehementer ſollicitat ut ſibi gratificari velit, juſque ſuum tueri. *Et ideò charitatem veſtram obſecro ut provocetur ad condolendum faciendumque omnia quo hæc mala ſiſtantur. Quippè* inquit, *ſi mos hic invaluerit, & fas erit cuivis in alienam parochiam irrumpere, idque ex tantis intervallis & ejicere quos voluerit & autoritate propria quæque pro libidine ſuâ facere, ſcitote quod brevi tranſibunt omnia & totius orbis premetur bello & motibus.* Et infrà, *quæ ab ipſis facta contra omnem ſunt honeſtatem, contra omnes leges, contra Eccleſiaſticos. Neque in gentilium judiciis, neque in barbarorum tribunalibus talia attentata ſunt unquam, neque Scythæ, Sauromatæ unquam judicarunt judicium dandum uni parti abſente ea quæ accuſatur & vitante non judicium ſed inimicitias, & invocante multa millia judicum, & proteſtante coram toto orbe declaraturum ſe non eſſe reum depulſurumque crimina, & oſtenſurum ſuam innocentiam.* Quapropter inquit inferius, *Ne confuſio hæc omnem quæ ſub cælo eſt nationem invadat, obſecro ut ſcribatis quod hæc tam iniquè facta & abſentibus nobis & non declinantibus judicium non habeant robur ſicut neque natura ſua habent: Illi autem qui iniquè egerunt pœnæ Eccleſiaſticarum legum ſubjaceant: Nobis verò qui nec convicti, nec nec redarguti, habiti ut rei litteris veſtris & charitate veſtra aliorumque omnium quorum ſcilicet & antea Societate fruebamur frui concedite.* Et infra adhuc ait, *Quo non ſolum vobis glorificabimini, ſed & Eccleſiarum univerſitati, mercedemque accepturi eſtis à Deo qui nihil propter Eccleſiarum pacem facere dignatur.*

Hæc eſt ſeries & progreſſus negotij S. Chryſoſtomi, ut ipſemet refert in epiſtola quam exul ſecundâ vice ſcripſit Innocentio Papæ, quæ omnia comprehendit quæ ab hoc Pontifice poſtulavit.

Socrates & Palladius plures cauſas hujus ſecundæ perſecutionis

ſecutionis referunt, ſcilicet irritatum animum Imperatricis Eudoxiæ fuiſſe, ipſiuſque Imperatoris, concionibus S. Chryſoſtomi, quibus carpebat ſolennia Conſtantinopoli celebrata, occaſione erectæ ſtatuæ Imperatricis in foro.

Obſervat Palladius epiſcopos S. Chryſoſtomi adverſarios ei objectaſſe canones Concilij Antiocheni quos amici ejus quaſi regulas ab Arianis præſcriptas in odium S. Athanaſij rejiciebant.

Sed quoniam de his mentionem nullam facit S.Chryſoſtomus in Epiſtola ad Innocentium in qua tamen nihil omiſiſſe videtur eorum, quæ ad perſecutionem quam ſuſtinuit ſpectant, cumque ad vitam ejus ſcribendam animum non appulerint de quâ opus, inſigne Bibliothecarum ornamentum feliciter abſolvit doctiſſimus Hermannus Doctor Sorbonicus. Vera ac certa cenſenda ſunt ea quæ ipſemet ſanctiſſimus epiſcopus in hâc Epiſtolâ rerum ſuarum teſtis omni exceptione major retulit, nec pluribus fidem adhibere neceſſe eſt.

Sed ex hac narratione multa exurgunt ad amuſſim ponderatis omnibus circonſtantiis inſpicienda.

Primò, Patet ex hac Epiſtola judicium Concilij ad Quercum non perveniſſe ad notitiam ſummi Pontificis ante reditum S. Chryſoſtomi ex provinciâ, in quam prima vice exulaverat, ſed poſtquam epiſcopi Syriæ iteratam perſecutionem adversùs eum excitaverint, ſecunda vice eccleſiâ ſuâ fugaverint, & infinita ſacrilegia patraverint. Quippè cum eorum omnium mentionem faciat, ac de iis omnibus Pontificem commoneat. Porro ex his conſequitur manifeſtè Pontificem Romanum non abrogaſſe judicium Concilij ad Quercum ante ſecundam perſecutionem ab epiſcopis Syriæ ſuſcitatam. Nam incredibile eſt Chryſoſtomum omiſiſſe hanc abrogationem à Pontifice pronuntiatam, cum è re ejus adeò eſſet judicij Quercetani vitia

vitia exponere & palam publicare. Præterea intelligimus ex epistola hujus Pontificis ad plebem Constantinopolitanam motos fluctus totque procellas comprimi ac componi non posse nisi synodali cognitione. *Synodali cognitione peropus est quam dudum etiam cogendam esse censuimus; sola enim talium procellarum motus sopire potest.* Ex hoc patet jus episcopos judicandi, ac lites eorum ultimâ cognitione dirimendi ei nunquam in mentem incurrisse: Cum è contra sibi persuaderet non nisi Concilio generali tanto malo levationem afferri posse quo in infinitum discrimen & imminentem ruinam Ecclesia adduci videbatur, ut ipsi renunciaverat S. Chrysostomus. *Nos quidem,* inquit in eadem Epistolâ, *multum deliberamus & dispicimus quomodo universalis synodus congregetur ut de voluntate Dei turbulenti isti motus compescantur.*

Epistola Innocent. 29. apud Bini Tom. 1. Concil. pag. 617.

Secundò, Ex Concilio Sardicensi judices qui episcopum condemnaverant, tenebantur scribere summo Pontifici cujus erat negotium delegare judicibus recuperatoriis, ad examinandum utrum recensioni esset obnoxium: Nec poterat alius episcopus in locum abdicati traduci, ante pronunciatum Romani Episcopi judicium. At verò hæc omnia postposita sunt in præsenti negotio, Pontifici Romano non scripserunt episcopi ad recensionem causæ. Papa cognitores non deputavit; antequam res ad aures Papæ pervenerit Arsacius in locum Chrysostomi suffectus fuit. Quippè antequam prima vice ex exilio reduceretur, quod necesse est ante secundum exilium contigisse, cum utrumque ad notitiam Papæ Innocentij non pervenerit cum electione Arsacij, nisi eadem epistolâ quam Chrysostomus ei exul secundâ vice, rescripsit è loco in quo mortuus est. Præterea nec in hac epistola nec alibi queritur Chrysostomus de violatis ac postpositis canonibus Sardicensibus. Verùm enimverò ex epistolâ Papæ Innocentij ad Theophilum Alexandrinum accipimus Eccle-

siam

ſiam Romanam non admittere alios canones præter Nicœnos; quorum autoritate illum interpellat ut ad ſynodum proximè in Chriſto celebrandam accurrat, ad lites quas cum Chryſoſtomo habebat ultimâ terminatione concludendas juxta normam præſcriptam. *Itaque ſi conſcientiæ confidis, tu quoque judicio accurrere ad ſynodum proximè in Chriſto celebrandam, & illic juxta Nicœni Concilij Canones & decreta contende. Alios quippè Canones Romana non admittit Eccleſia.*

Igitur in hoc ingenti negotio incogitabilis viſa eſt diſciplina nova Concilij Sardicenſis.

Tertiò, Ex hac Epiſtolâ intelligimus S.Chryſoſtomum multas habuiſſe ad Innocentium querimonias de crudelitate Theophili, ſatiſque demonſtraſſe decreta Concilij ad Quercum inſulſa & ſupervacanea; cum præſertim poſt ſibi dictum diem ut vadimonium ſe ſiſteret coram judicibus ad Synodum legitimam appellaverit.

De provocatione ad Romanam Sedem nihil dicit: Charitatem Innocentij interpellat, ipſumque vehementer obſecrat ut ſecum communicare velit; ſed nunquam autoritatis Pontificiæ vim implorat adversùs Theophilum, nunquam rogat ut judicium pronunciet quo ſententiam Concilij ad Quercum irritam declaret.

Quartò, Si quædam fuit appellatio ad Romanam Sedem à judicio in Concilio ad Quercum lato à Theophilo, cum hujus appellationis Autor non ſit Chryſoſtomus, nec ab eo confecta ſit, ut ex Epiſtolâ ad Innocentium patet & ex ſolutione objectionum Davidij perſpectum erit infra capite 35. opus erit hanc aſcribere Theophilo (qui eidem Papæ ante Chryſoſtomum ſcripſerat, ut Palladius nos docet) quod abſurdum & inſulſum eſt. Quippè cum certum ſit Innocentium improbaſſe crudelitatem ejus, & ei non dignatum ullum reſponſum dare. *Primus omnium profectus eſt ad vos Alexandrinæ Eccleſiæ lector cum Papæ*

Theophili

Theophili litteris quibus judicabat Ioannem à se fuisse depositum : eas litteras cum legisset B. Innocentius Romanæ Sedis antistes exhorruit temeritatem fastumque Theophili ægre ferens & quod solus scripserat, & quod rei totius seriem reficere omiserat, cujus scilicet rei gratia quibus re adjunctis sibi sociis illum deponere ausus fuisset. Inter hæc remansit admirans nihilque rescribere voluit rei indignitate commotus. Præterea incredibile est Theophilum appellasse ad Pontificem Romanum, à se ipso, sive à judicio quod ipse Theophilus tulerat : à sententiâ quam in Concilio ad Quercum pronunciaverat. Igitur percontanti cur S. Chrysostomus scripserit Innocentio? respondeo ; ut auxilium ejus imploraret in gratiam innocentiæ suæ, sicut scripserat Theophilus ut suæ factioni patrocinium obtineret, neutrum verò de appellatione ad Sedem Apostolicam cogitasse. Enimverò non solitario Innocentio de hac causâ scripserunt, sed omnibus Italiæ episcopis, à quibus consilium petierunt. Hæc autem planissimè intelliguntur ex epistolâ quam scripsit Imperator Honorius Arcadio Imperatori qui tunc in Oriente dominabatur. *Missi ad Sacerdotes urbis æternæ atque Italiæ utraque ex parte legati, expectabatur ex omnium autoritate sententia informatura regulam disciplinæ, integrum nempè esse debuerat neque quicquam novari dum definitio deliberata procederet ; cum interea mirum quoddam præcipitium festinationis exarsit, ut non expectatis literis Sacerdotum qui fuerant mutuâ partium legatione consulti, non examinatis rebus in exilium truderentur Antistites animadversioni prius addicti quàm sententiam judicij episcopalis experti.*

Ex his constat exquisitum fuisse episcoporum Italiæ consilium, eosque in exilium missos fuisse *non expectatis litteris Sacerdotum* episcopos S. Chrysostomo adjunctos. Reverà *expectabatur ex omnium autoritate sententia informatura regulam disciplinæ.* Sed hæc sententia non erat

judicium, nec juridicialis definitio controversiæ quæ inter S. Chrysostomum & Theophilum intercesserat. Quippè cùm his litteris acceptis dicat Honorius mentem eorum fuisse omnia hæc dissidia componere; & cùm nullum judicium de hac causa pronuntiatum fuerit, æstimasse hos Italos se debere utrumque ad communionem admittere. Ex his patet quàm devium præcepsque fuerit Concilij ad Quercum judicium, & quam è re Episcopi Romani fuisset illud irritare & antiquare; si penes se hoc jus existere censuisset. Quippè cum hi Episcopi ejusmodi judicium nullum atque irritum esse sibi persuaderent. *Denique quam immatura illa damnatio fuerit res probabit. Namque si quorum expectabatur autoritas pacifica Ioanni communione præmissa faciendam concordiam censuerunt, nec quemquam putarunt ante judicium consortio repellendum.*

Epist. Honorij ad Arcad. Binius tom. 1. Concil. pag. 629.

Davidius his difficultatibus implicatus ac impeditus defendit acriter appellationem S. Chrysostomi ad Innocentium Papam, quem contendit irritasse decretum Concilij ad Quercum, quo episcopali Magistratu fuerat ei interdictum: Et eam ob rem mirabili usus est artificio. Enimverò cum animadvertisset Pontifices Romanos ad instar aliorum Metropolitanorum nihil judicare solos & inconsultis comitiis episcoporum suæ provinciæ idem esse ait confugere ad Synodum & ad Papam quoniam est Synodus Sedis Apostolicæ. Hac arte omnia signa cultus ac venerationis quibus prosequuta est antiquitas Synodos, queis summi Pontifices interfuerunt, eadem summo Pontifici adscribit, vultque pariter omnia argumenta quibus Synodorum ac comitiorum ecclesiasticorum potestas fulcitur episcopo Romano competere. Hac arte si liceret uti infinitæ difficultates non difficiliter solverentur. Enimverò si inter Papam & Synodum provincialem discrepantia nulla est, consequitur manifestè postquam episcopi causa in Concilio provinciali judicata fuit, iterum debere

bere in alio Concilio inquiri utrum recensioni ceu *revisioni* Episcoporum provinciæ vicinorum sit obnoxia, idque Papam solitarium præstare non posse. Jam videat ipse Davidius qua ratione aut industria hæc conciliare possit. Nos autem qui inter Papam & Synodum magnam dissimilitudinem esse cognoscimus incumbere juvat ad solutiones objectionum quæ solent adferri ad comprobandam appellationem S. Chrysostomi ad Romanam Sedem, & sententiam Concilij ad Quercum autoritate Pontificiâ irritam fuisse.

Contendo (inquit Davidius) pag.334. probare, duas " propositiones omninò contrarias, propositionibus Do- " mini DE MARCA; & apertè demonstrare S. Chryso- " stomum appellasse ad Apostolicam Sedem, & Papam " irritasse seu antiquasse duo adversus eum pronuntiata " judicia. Et infrà, comprobare mihi est animus certis- " simis argumentis supremam in judicandis causis po- " testatem penes Ecclesiam Romanam semper fuisse, id " est Papam. "

CAPUT XXXV.

Diluuntur Argumenta quibus Davidius probat S. Chrysostomum appellasse ad Sedem Apostolicam.

ARGUMENTUM hujus Appellationis certissimum "David. (inquit Davidius) assumitur ex epistolâ Impera- "pag.338. toris Honorij ad Arcadium fratrem de persecutione S. " Chrysostomi, ex qua discimus præfatum Chrysostomum " & Theophilum misisse ad Apostolicam Sedem legatos " post judicium à Theophilo latum in Concilio ad Quer- "

„ cum, & ante ſententiam ab Epiſcopis Theophili cupi-
„ ditati addictis & libidinis miniſtris editam.

At verò hi libidinis miniſtri de quibus loquitur Davidius, erant epiſcopi qui totam civitatem Conſtantinopolitanam miſcuerant, ſeu in ea horribiles tumultus excitaverant : dum ex exilio prima vice reductus eſt Chryſoſtomus juſſu Imperatoris, ſollicitationibus Imperatricis ac Concilio epiſcoporum quibuſcum amicitiâ & neceſſitudine conjunctus erat. Hi enim Epiſcopi qui objectabant canones Antiochenos, eum altera vice de urbe decedere coëgerunt. At certum eſt ante ſecundum exilium, quod judicio miniſtrorum libidinis Theophili poſterius eſt, ad notitiam Innocentij Papæ negotium Chryſoſtomi non perveniſſe, ipſumque & Theophilum nondum miſiſſe legatos ad Sedem Apoſtolicam. Multis argumentis hæc veritas poteſt demonſtrari.

Primò, Quia S. Chryſoſtomus hæc Innocentio Papæ ſcripſit poſt ſecundum exilium; igitur & poſt iſtud ſecundum judicium. Ex quibus concludo inter hæc duo judicia ſummum Pontificem nullos excepiſſe à Chryſoſtomo legatos. Hoc videtur eſſe omninò extra omnem dubitationis aleam, cum præſertim S. Chryſoſtomus mittens legatos & epiſtolam ad Innocentium Pontificem de primo ac ſecundo ſuo exilio loquatur, de judicio Theophili, de venationibus quibus eum inſectati ſunt epiſcopi libidinis præfati Theophili miniſtri, qui, ut ſibi perſuadet Davidius, ſecundum judicium tulerant. Jam igitur examinare nobis incumbit utrum prius nomine Theophili quam Chryſoſtomi hæc controverſia ad ſummum Pontificem delata ſit. Triduo ante Chryſoſtomum Theophilum ſcripſiſſe refert Palladius, ſcilicet Epiſcopos à Chryſoſtomo miſſos Romam appuliſſe triduò poſt adventum lectoris Alexandrinæ Eccleſiæ à Theophilo delegati : *Poſt triduum advenerunt Epiſcopi quatuor à Ioanne miſſi tres Innocentio*

Pallad. vita S. Chryſoſt.

tentio epistolas deferentes, unam quidem Ioannis episcopi secundam episcoporum quadraginta de communione Ioannis tertiam scripserat Ioannis clerus. Omnes indisciplinatum tumultum & seditionem pariter significantes. Igitur nec S. Chrysostomi nomine nec Theophili, legati Romam missi sunt inter primum judicium à Theophilo editum in Concilio ad Quercum, & secundum merè fictitium, ab Episcopis libidinis ejus ministris latum. Quippè cum sit luce meridiana clariùs hos legatos tùm nomine Chrysostomi cùm Theophili, non nisi post secundum Chrysostomi exilium Romam adventasse.

Sed hujus rei gravissimum pondus non eo devolvitur, ut certò sciamus tempus quo Romam advenerunt aut non advenerunt hi legati sive nomine Theophili sive Chrysostomi. Sed an reverà Romam appellationis libellum detulerint, & Romanus Pontifex admissâ appellatione judicaverit?

Primò, Primum hujus appellationis argumentum assumit Davidius, ex Epistolâ Imperatoris Honorij ad Arcadium fratrem, de qua mox locuti sumus quam hîc exscribere convenit. *Missi ad Sacerdotes urbis æternæ atque Italiæ utraque ex parte legati, expectabatur ex omnium autoritate sententia informatura regulam disciplinæ, integrum nempè esse debuerat neque quicquam novari dum definitio deliberata procederet, cum intereà mirum quoddam præcipitium festinationis exarsit, ut non expectatis litteris Sacerdotum qui fuerant mutuâ partium legatione consulti non examinatis rebus in exilium truderentur Antistites animadversioni prius addicti quàm sententiam judicij episcopalis experti.* Nullum in his apparet appellatonis vestigium, nequidem videntur ad solitarium Papam missi legati sed ad episcopos Italiæ. Si fidem habeamus Apographo epistolæ S. Chrysostomi ad Innocentium relatæ à Palladio constat eadem scripsisse Venerio Mediolanensi & Chromatio

Binius Tom. I. Concil. pag. 629.

Aquileiensi episcopis. *Scripsimus ista & ad Venerium Mediolanensem & ad Chromatium Aquileensem episcopum.* Porrò ex his concludere insulsum esset & supervacaneum S.Chrysostomum appellasse ad episcopum Mediolanensem aut Aquileiensem, aut omnes alios Italiæ episcopos. Proindeque & ad Romanum.

Intereà hæ litteræ ad episcopos urbis æternæ & Italiæ explorationem Concilij tantùm præ se ferre videntur, *qui fuerant mutuâ partium legatione consulti*, quod cum libello appellationis infinitam dissimilitudinem habet. Ex his igitur S. Chrysostomi verbis *expectabatur ex omnium autoritate sententia informatura regulā disciplinæ*, perperam „ colligit Davidius expectari judicium ab omnibus unà „ congregatis editum, ex quo norma disciplinæ intelligeretur. Verus enim verborum sensus est expectari horum omnium episcoporum consilium ad intelligendam regulam disciplinæ. Cum enim ecclesiæ Romæ, Mediolani & Aquileæ his temporibus florerent æquis legibus quas procax libertas nondum miscuerat, usu & consuetudine statutum erat, earum antistites consulere, ac præsertim Romanæ ecclesiæ, quæ cæteris antiquitate, ac Sedis Petri amplitudine Apostolorum principis, antecellebat.

Secundò, Probat Davidius appellationem S. Chrysostomi ad Sedem Romanam non à primo sed à secundo judicio adversum eum prolato ante Secundum exilium. Hoc argumentum assumitur ex epistolâ illâ percelebri quam ventilavimus ad Innocentium Papam quam Davidius post secundam persecutionem S. Chrysostomi scriptam recognoscit pag. 340. & 341. quamque posteriorem esse necesse est, quippè cum de ea mentionem faciat & accuratam vexationis utriusque scilicet primæ & secundæ narrationem comprehendat. Hæc autem verba refert

David. Pag.341. Davidius ex hac epistolâ exscriptâ. *Scribite precor* ET AUTORITATE VESTRA DECERNITE *hujusmodi iniquè gesta*

gesta, nobis absentibus & judicium non declinantibus nullius esse roboris. Porrò qui talia gessere eos ecclesiæ censuræ subjicite, nos autem insontes neque convictos neque deprehensos, neque ullius criminis reos comprobatos Ecclesiis nostris JUBETE RESTITUI.

Nihil clariùs aut accuratius his verbis conspici potest. Et revera si ex epistolâ ad Innocentium fideliter exscripta sunt, fateri necesse est Chrysostomum verè ad Papam appellasse (Quamvis appellationis vocabulo non utatur) ac supremæ autoritatis Pontificiæ auxilium impetrasse, ut in Sedem de qua ejectus fuerat , jure restitueretur, uno verbo Davidius suam causam obtineat. Ego verò non bonæ causæ, immò verò injustæ convincar necesse est. Sed multa sunt in hoc negotio non prætermittenda, de quibus Davidius dubitare non potest. Enimverò certum est duas doctorum manibus versari hujus epistolæ S. Chrysostomi versiones ; quarum una refertur apud Palladium in dialogo : qua usus est Cardinalis Baronius, altera apud Binium inter epistolas Innocentij Papæ tom.1. Concil. pag.625. quæ apud Binium refertur : quamvis eo curiæ Romanæ addictior non esset Baronius, hæc verba non habet. *Autoritate vestra decernite, &c.* neque hæc, *qui talia gessere eos ecclesiæ censuræ subjicite*, neque hæc, *nos autem insontes neque convictos, neque deprehensos, neque ullius criminis comprobatos ecclesiis nostris jubete restitui.* Ex quibus tota vis argumenti Davidij exsurgit ad confirmandam appellationem S. Chrysostomi ad Sedem Apostolicam. Immò verò apud Binium hæc verba suprà citata capite quod antecedit occurrunt quæ minimè juri appellationum patrocinari videntur.

Quapropter ne confusio hæc omnem quæ sub cælo est nationem invadat, obsecro ut scribas quod hæc tam iniquè gesta & absentibus nobis & non declinantibus judicium, non habent robur, sicut neque suâ naturâ habent : illi autem qui

adeò iniquè egisse deprehensi sunt, pœna Ecclesiasticarum legum subjaceant: nobis verò qui nec convicti nec redargu-ti, nec habiti ut rei sumus, litteris vestris & charitate vestrâ aliorumque omnium quorum scilicet & antea societate fruebamur frui concedite. Ut ex his meliorem versionem discernamus, utramque cum autographo græco comparare opus est, sicque animadvertere ex duobus interpretibus, non solum qui magis fidus verbum verbo, sed qui sensum accuratius reddiderit. Autographum hujus epistolæ habetur tomo 4. operum S. Chrysostomi pag. 677. publici juris fecit insignis meriti vir Fontoducæus Societatis nominis Jesu anno 1621. Sumptibus cleri Gallicani, ex antiquis codicibus bibliothecæ regiæ cum cura expressum.

Lege notas Ducæi in 4. tom. S. Chrys. pag. 57. in Epist. ad Innocent.

Præterea certum est hoc autographum congruere cum editione hujus epistolæ facta ab Erasmo cum aliis Chrysostomi opusculis Basileæ anno 1529. Elocutio Chrysostomi autorem suum manifestè prodit; nullum dubitandi locum emunctæ naris Theologis, nequidem ipsimet Davidio relinquit. At verò certum est hæc verba ex quibus argumenti sui vires assumit Davidius in hoc Autographo græco non occurrere. ἵνα οὖν μὴ τοσαύτη σύγχυσις καταλάβῃ τὴν ὑφ' ἥλιον πᾶσαν ἐπιστεῖλαι παρεκλήθην τὰ μὲν οὕτω παρανόμως γεγενημένα ἀπὸ τῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ μιᾶς μοίρας, καὶ οὐ παραιτησαμένων κρίσιν, μηδεμίαν ἔχειν ἰσχὺν ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἔχει τὴν οἰκείαν φύσιν τοὺς δὲ τοιαῦτα παρανομήσαντας ἐλεγχομένους τῷ ἐπιτιμίῳ ὑποβάλλεσθαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν νόμων ἡμᾶς δὲ τοὺς οὐχ ἁλόντας, οὐκ ἐλεγχομένους οὐκ ἀποδειχθέντας ὑπευθύνους τῶν γραμμάτων τῶν ὑμετέρων δότε ἀπολαύειν συνεχῶς, καὶ τῆς ἀγάπης καὶ πάντων τῶν ἄλλων ὧν τε καὶ ἔμπροσθεν. Quamobrem vehementer credibile est addita fuisse ab autore versionis, qua Baronio & Davidio uti placuit. Hanc falsi expostulationem confirmant adversus hunc interpretem multæ conjecturæ apud eruditos. Vixit

anno

anno Christi 1350. ex quo 226. elapsi sunt. Illi nomen erat Ambrosio Florentino, præfectus erat generalis, ordinis Camaldulensium ut refert Paulus Langius in Chronico Citizensi, linguam græcam eum docuerat Emmanuel Chrysoloras Philelphi socer, à quo, scilicet Philelpho, binas accepit litteras annis 1434. & 1438. Eugenio quarto Papæ addictissimus fuit, & ab eo missus legatus ad Concilium Basileense.

Continenti tempore Constantiæ extremum diem obiit ibi Poggius oratione funebri cùm justa redderentur parentavit. Hic autem Poggius Romanæ curiæ paulò addictior fuit; quippè spatio annorum 40. plurium Pontificum amanuensis & à secretis. At verò cum Ambrosius Camaldulensis hanc versionem Dialogi Palladij publicavit, Autographum græcum celavit, usque hodie omnibus eruditis incognitum. In quo tamen alia multa adsertitia & addita occurrerent. Aliud opusculum S. Chrysostomi de græcis latinè scripsit *contra vituperatores vitæ monasticæ* hujusce Dialogi infelicem sortem non expertum. Nam Frontoduceus publici juris fecit, ex codice manuscripto bibliothecæ Bavariensis, cum cura expressum, quem secum communicavit Gretserus alter Jesuitici sodalitij doctus alumnus.

At verò Frontoduceus in suis ad hoc opusculum notis observat in fine 4. tomi operum S. Chrysostomi non valde fidum fuisse hunc interpretem, & duodecim testimonia profert sive exempla tenuis accurationis ejus ad hoc opus spectantia. Verumenimverò specimen dat ingenij hujusce interpretis ex quo versionem dialogi Palladij valde suspectam habeo. Admonet enim nonnunquam solere de suo quidpiam adjicere, sive de græcis paucis latinè scribere amplius. Vide notas in paginam 479. Lit. D. Liv.5. τῆς χολῆς *deesse quædam videntur hoc loco si cum interpretis verbis conferatur nisi fortè de suo quidpiam adjecit ut non-*

nunquam solet. Idque mihi facile persuadet Monachum Romanæ curiæ addictum, incumbentem versioni Dialogi Palladij *de suo quidpiam adjecisse ut nonnunquam solebat.*

De hoc autem nullus dubitandi locus relinquitur; quippè cum ex Autographo græco hujus epistolæ Chrysostomi quod primùm in manus Erasmi incurrit, & iterum Frontonis-Ducæi in bibliotheca regia,manifestè constet, hæc verba, quibus adeò suprema Pontificis Romani autoritas sustentatur à Davidio, addita fuisse & adjecta ab interprete, qui nunquam ea in græco textu legit nec invenit. Idem Frontoducæus Jesuita doctus & sincerus, ait in notis ad appendicem latinam primi tomi operum S. Chrysostomi *Quod si contingat hoc Autographum græcum inveniri, magno id vobis usui futurum sit ad solvendas non mediocres difficultates quæ in ipsius Dialogi hujus latinâ interpretatione se se offerunt.*

Docet etiam nos, posse recognosci ex hac inventione genuinum hujus Dialogi autorem, nam de Palladio cum Baronio dubitat, Et infrà. *Sed si ut diximus ope codicis manuscripti græcum nanciscantur exemplar, multa perperam vel ab interprete vel à librariis expressa fortasse restituentur ex quibus certius quidpiam statuere licebit.* Quæ cum ita sint, non videtur amplius esse deliberandum utri ex versionibus plus confidere expediat; cum præsertim manifestè constet alteram ex his autographo græco minimè congruere, scriptamque esse ab homine nomine negligentiæ doctis omnibus valde suspecto, & curiæ Romanæ arctis studiorum & professionis vinculis astricto.

Quamobrem non possum non demirari usque ad articulorum fragorem, Davidium ex hac versione Ambrosij Camaldulensis argumenta sumpsisse, & sibi persuasisse posse se hac arte causæ Pontificiæ autoritatis adversus episcopos patrocinari, curiæ Romanæ vehementer gratificari, cum potissimè utramque versionem epistolæ præ manibus

David. pag. 342.

manibus & autographum græcum habuerit sciveritque Binium Camaldulensis versionem inter Epistolas Chrysostomi in suâ Conciliorum collectione collocare noluisse. Verumtamen cum ex his solutionibus intelligere non sit difficile, omnes difficultates Davidij ad nihilum recidere, novam artem molitur qua se ab his salebris mirificè liberet. Contendit epistolam S. Chrysostomi ab Ambrosio Camaldulensi latinè conversam, quamque Palladius refert magnam habere dissimilitudinem cum ea ejusdem Chrysostomi, quæ inter opera ejus recensetur. Et quamvis juxta omnes codices MSS. græcos ea quæ est inter opera Chrysostomi inscribatur Innocentio Papæ, Davidius intendit animo expungi debere nomen Innocentij & in locum ejus substitui nomen Venerij Mediolanensis episcopi & Chromatij Aquileiensis, ad quos pariter scripsisse Chrysostomū inquit Palladius. Tota inter has litteras discrepantia exsurgit ex accessionibus, sive additionibus quibus versionem latinam interpres cumulavit ut Romano Pontifici gratificaretur. Davidius bellam & doctam conjecturam nullius codicis MSS. veteris aut novi autoritate confirmat, satisque sibi esse putat dicere, sibi videri epistolam " Pag. 343. apud Palladium relatam, esse exemplar illius quam " & 344. Chrysostomus Innocentio Papæ scripsit qua ex officio " hic episcopus illi significat Papæ admonitionem, quam " habuerat ad episcopos Mediolanensem & Aquileiensem " de persecutione ac miseria in qua versabatur; Ideoque " in fine hujus epistolæ hoc monitum reperiri, neutiquam verò in ea quæ inter opera Chrysostomi refertur: & ea ratione adduci ad credendum hanc ultimam " inter opera Chrysostomi relatam, esse exemplar illius " quam præfatus Chrysostomus Venerio & Chromatio " scripserat. De his omnibus dubium nemini homini suboleret sicut Davidio, si argumenta non deessent. Sed quoniam nulla profert ne quidem probabilia, de assen-

ſu præconceptis opinionibus ſuis nobiſcum diſpenſabit.

III. Tertium argumentum appellationis aſſumitur ex Dialogo Palladij, ex quo intelligimus Innocentium Papam acceptis litteris S. Chryſoſtomi irritaſſe judicium Theophili adverſus Chryſoſtomum latum. En verba latina interpretis dialogi capite 3. *ad hæc reſcripſit beatiſſimus Papa Innocentius communioque utriuſque partis admiſſa judicium Theophili caſſum atque irritum eſſe decrevit.* Hæc ſunt deformata quæ in hac verſione reſtituerentur, ſi autographum dialogi inveniretur, nam valde veriſimile eſt loco hujus vocabuli *decrevit* hoc ſcribi debere *cenſuit*; quippè cùm conſtet ex epiſtola Honorij ad Arcadium legatos profectos eſſe Romam & in Italiam ut tantummodo conſilium exquirerent. *Non expectatis litteris Sacerdotum qui fuerant legatione conſulti*, cujus ſumma his verbis concepta fuerat. *Hi quorum expectabatur autoritatis pacifica Ioanni communione permiſſa ſanciendam concordiam cenſuerant, nec quemquam putarunt ante judicium conſortio repellendum.* Hanc veritatem hujuſce verſionis verba ſequentia mirabiliter confirmant, nam ex iis perſpicimus mentem Pontificis fuiſſe, non ſuſpectam cogere Synodum ex orientalibus & occidentalibus, à quâ amici & inimici Chryſoſtomi & Theophili arcerentur quia neutri parti debent adhærere integerrimi judices. Porrò ex his patet luce meridiana clarius adhuc ancipitem fuiſſe Pontificis de hac lite ſententiam, & noluiſſe inconſultis aliis epiſcopis hanc controverſiam dirimere. *Dicens oportere conflari aliam irreprehenſibilem Synodum occidentalium & orientalium Sacerdotum cedentis Concilio amicis primum deinde inimicis neutrarum quippè partium ut plurimum ratus eſſe judicium.* Totus igitur in hoc negotio Pontificis conatus fuit, ad inveniendas artes, queis firmâ pace diſſidia componeret, quibus hi Epiſcopi Eccleſiam

David. pag. 344. §. 3.

ſiam miſcuerant. Quamobrem acceptis à Theophilo litteris ſibi per Petrum preſbyterum & Martyrium diaconum miſſis ex quibus reſciverat triginta ſex epiſcopos quibus ipſe Theophilus præerat Chryſoſtomum abſentem indictâ causâ condemnaſſe; *Inſaniam Theophili magis ac magis exhorruit quod contra abſentem adeò ſævam immitemque ſententiam evomuiſſet. His igitur à ſe dimiſſis cum litteris gravibus illius temeritatem laceſſentibus ſe ſe ad orationis ſtudium contulit, indictoque Eccleſiæ jejunio, cum lacrymis divinam precabatur clementiam ut hujuſmodi ſeditiones & ſcandala ſciſſuræque tollerentur, & pacis ac fraternitatis amor integra membrorum compage redderetur.*

Igitur hi homines à Theophilo miſſi eidem retulerunt ab Innocentio Papa epiſtolam quam in dialogo Palladij habemus, qua utrumque ad communionem admittit; ipſique Theophilo mandat ſi ſuæ conſcientiæ præfatus Theophilus confidat, ut quam primùm Synodo futuræ intereſſe non renuat, cauſam juxta Canones Nicænos peroraturus. Hoc eſt unicum Romæ confectum ab Innocentio Papa decretum, quo utriuſque rogationibus annuit ſicut & plures alij Epiſcopi qui pariter non denegata communione eiſdem gratificari voluerunt. At verò abſurdum eſſet concludere Theophilum & Chryſoſtomum ad hos omnes Epiſcopos appellaſſe. *Frater Theophile nos te & fratrem noſtrum Ioannem communionis noſtræ eſſe decrevimus, ſicuti & in prioribus litteris apertè ſatis expreſſimus.* Et infrà, *Itaque ſi conſcientia confidis, tu quoque judicio accurre ad Synodum proximè in Chriſto celebrandam & illic juxta Nicæni Concilij Canones & decreta contende.*

Quamobrem ſatis difficile eſt intelligere qua ratione Davidius ait pag. 345. S. Chryſoſtomum judiciali ſententiâ Sedis Apoſtolicæ in communionem fuiſſe reſtitutum; cum ea communione illi nunquam fuerit interdictum, &

certum ſit proinde non magis reſtitutum fuiſſe in communionem cum Romanâ Sede quam cum Mediolanenſi, Aquileienſi, & Italiæ Sedibus, ad quarum Antiſtites eadem de causâ ſcripſerat. Minoris temeritatis culpa non vacat Davidius, dum paulò inferiùs eadem pagina 345. „ ſuis ſemper deluſus figmentis, ait, evidens ac perſpi„ cuum eſſe Innocentium Papam judicium Theophili ad„ verſus Chryſoſtomum caſſum atque irritum declaraſſe, idque ex reſtitutione ejus in communionem concludit qua ei Theophilus interdixerat.

Nam certum eſt hoc qualicumque decreto reſtitutionis Chryſoſtomi in communionem Theophilum etiam reſtitutum dici poſſe, quippè cum eodem pari ratione ambo ad communionem admittantur. At abſurdè & inſulsè diceretur Innocentius reſtituiſſe in communionem Theophilum nullâ quippè ſententiâ judiciali ſegregatum. Ergo etiam & Chryſoſtomum.

His addit Davidius multa quæ ſupervacanea videri poſſunt, utpote fulta principiis quæ ſuprà refutavimus. Multum ſermonem amplificat comparatione quam inſtituit inter abdicationem S. Athanaſij confectam in Concilio Tyri reſtitutionem ejus autoritate Julij Papæ; & abdicationem S. Chryſoſtomi in Concilio ad Quercum & reſtitutionem juſſu Innocentij Papæ. Sed ne fruſtra tempus terere videamur, conſulat lector hujus operis cap. 11. 12. & 13. Ut quam ſupervacaneum ſit hanc comparationem inſtituere perſpiciat. Et è contra quam opportunè iſtiuſmodi comparatio deducat ad confirmandam quam defendo doctrinam, & opinamentis Davidij incommodet, facilè intelligat.

IV. Quartum argumentum Appellationis S. Chryſoſtomi ad Sedem Apoſtolicam & judicij ſuper ea à Pontifice Romano lati aſſumitur ex dialogo Palladij. Hujus veritatis probationem nobis ſuppeditant inquit Davidius „

pag.

pag. 349. §. 4. dialogi Palladij in quibus Theodorus diaconus concepta verba refert commonitorij legatorum Innocentij, quos in Orientem miserat, ut adessent Concilio generali post secundam S. Joannis Chrysostomi condemnationem. *Non oportere*, inquit, *Ioannem judicium aggredi, nisi illius prius Ecclesia communioque redderetur, ut omnis dilationis occasione sublatâ causâ, sponte Concilium ingredi posset.*

Crimine mendacij convincere Davidium non est difficile. Primò, Innocentius Papa non misit in Orientem legatos, ut Concilio generali adessent. Ex Dialogo Palladij tantùm intelligimus scripsisse Imperatorem Honorium Innocentio Papæ ut mitteret quinque episcopos, tres presbyteros, & diaconum unum Ecclesiæ Romanæ, qui ferrent litteras ad Arcadium fratrem, quibus eum hortabatur ut Episcopi Orientis Thessalonicæ cogerentur. Et hos episcopos, presbyteros, & hunc diaconum adventasse Constantinopolim cum litteris Imperatoris ad Innocentium, Episcoporum Italiæ Chromatij Aquileiensis, Venerij Mediolanensis, & multorum aliorum, & documentis seu mandatis totius Concilij occidentis.

Acceptis igitur Sancti viri Æmilius & Chyterius & Gaudentius episcopi, unà cum Valeminiano Bonifacioque presbyteris Imperatoris Honorij & Papæ Innocentij & Italiæ episcoporum Chromatij Aquileiensis & Venerij Mediolanensis, ac reliquorum epistolis una & commonitorio totius Concilij Occidentis, conditionibus publicis Constantinopolim concessere. Pallad. Dialog. cap. 4.

Porrò ex his planissimè patet hos legatos non censeri potius missos à Romano Pontifice quàm Imperatore, Episcopis Italiæ, denique Mediolanensi Aquileiensi & Concilio Occidentis. Secundo, Falsum est hujus commonitorij verbis significari Pontificem irritasse sententiam adversus Chrysostomum; quippè cùm de ea mentionem nullam

nullam faciant, & tantummodo significent necesse esse Chrysostomum in Sedem restitui, eique communionem reddi, ut secundum normam ecclesiasticam & canones judicetur. Quilibet episcopus etiam Ecclesiæ infimus idem dicere poterat. Nam omnia jura violantur si ante quis spolietur quàm judicetur. Sed immò possum ex hoc commonitorio certissimum assumere argumentum, ad probandum nullum Romæ latum judicium, sed S. Chrysostomum ad communionem tantùm admissum fuisse cum ex præfato commonitorio intelligimus restitui debere antequam judicetur, ut defensioni locus ei non desit, & ad Concilium aditus in quo suam causam perorare possit. Si solum restitutionis ejus mentionem faceret hoc commonitorium, vel si quadam imposita pœna vetaret eum de possessione Ecclesiæ suæ dimovere, aut communione Ecclesiasticâ, jure merito hoc commonitorium assumeretur ad concludendum judicium à Theophilo latum, irritum Romæ pronuntiatum fuisse. Sed secùs se res habet.

Occidentales qui se ad tuendam S. Chrysostomi dignitatem adjunxerant, æstimant omnes juris formas postpositas fuisse, inimicos judicasse, & insontem indictâ causâ condemnasse. His rationibus adducti postulant Orientalium & occidentalium Concilium in quo veritas sincerè inquiratur, & juxta antiquos Canones & disciplinam nullo abusu obsoletam aut abragatam, non spolietur antequam judicetur. Non hoc postulat Papa, sed integra episcoporum Occidentis Synodus. Ipsis legatis commendat hoc commonitorium, jubetque eos obtinere ne spolietur ut protinus judicetur. Igitur tantùm abest ut hoc commonitorio probari possit judicio Romani Pontificis S. Chrysostomum causam obtinuisse, cùm ex eo colligatur manifestè nullum Romæ pronuntiatum fuisse: sed & Occidentales episcopos voluntatem suam aggregasse ad su-

stentandam

stentandam disciplinam, & tuendum lege naturæ sancitum privilegium, quo scilicet vetatur ne quis episcopus spolietur antequam judicetur.

V. Quintum argumentum assumitur ex historiâ Ecclesiasticâ Theodoreti lib. 5. capite 34. In quo, hæc leguntur. *Episcopi Occidentis non priùs cum episcopis Ægypti & Orientis & Bosphori atque Thraciæ communicare voluerunt quàm nomen illius sanctissimi viri scilicet Chrysostomi in tabulas in quibus nomina episcoporum mortuorum continebantur retulissent, atque Arsacium ejus successorem ne salutare quidem dignati sunt.* Ex his perspicimus episcopos Occidentis adeò voluntatem suam ad jura tuenda Chrysostomi aggregasse, ut etiam postquam diem obiit communicare recusarent cum episcopis Ægypti Orientis, Bosphori & Thraciæ donec nomen ejus in Ecclesiæ tabulas retulissent, in quibus mortuorum Episcoporum nomina continebantur. Ego verò satis ingenio non valeo ut intelligere possim qua ratione adductus Davidius hæc assumat ad concludendum pag. 350. & 351. Innocentium Pontificem irritasse seu abrogasse judicium adversus S. Chrysostomum. Idem enim concludere poterit in gratiam episcoporum Illyrici, & quorumdam Orientis, & dicere eosdem irritasse hoc judicium. Quippè cum Theodoretus nos doceat eosdem se ab Orientalium communione eadem de causâ segregasse. *Quibus totius Illyriæ conjuncti se adjunxere episcopi. Porrò autem quamplurimi episcopi civitatum versus Orientem sitarum à facinoris communione se sejunxerunt quidem, sed corpus Ecclesiæ minimè distraxerunt.* At verò quamvis ex Occidentalium institutis & agendi ratione colligi possit irritum fuisse judicium adversus Chrysostomum, non consequeretur autoritate Pontificis Romani abrogatum fuisse, sed solummodò episcoporum Occidentis. Enimverò insulsum & absurdum est sibi persuadere, adscribendum esse solitario Pontifici,

quicquid Concilio aggregatus præstat Pontifex. Hoc est enim merum Davidij figmentum, nequidem ratione probabili fultum, quippè cùm è contra concludere necesse sit summum Pontificem de nullâ controversiâ aut lite solitarium cognitionem habere inconsulto Concilio.

David. pag. 551. VI. Sextum argumentum Davidio suppeditat Innocentius Papa epistolâ 16. ad Alexandrum episcopum Antiochenum, quicum prædictus Alexander communicare avebat. *Multum in gestis ut subscripta testantur sollicitius inquisivi utrum esset omnibus conditionibus satisfactum in causâ beati & verè Deo digni Sacerdotis Ioannis, & cum per singula assertio legatorum ex voto completa esse fateretur, gratias agens Domino Communionem Ecclesiæ vestræ ita recepti, ut pro me feram Apostolicæ Sedis condiscipulos primos dedisse cæteris viam pacis in qua firmatos vos, nosque Domini Christi ita benignitas amplexabitur atque communia, ut nullo de cætero titillamento vel levi cujusdam contentionis pudore pulsetur.* Ex his patet Papam eos tantùm ad communionem admisisse, qui S. Chrysostomi innocentiam tuebantur; eumque imitatione consequebantur multi alij episcopi ac potissimum viginti quatuor qui epistolæ quam scripsit ad Alexandrum subscripserunt. Verumtamen insulsè concluderetur hos episcopos judicium adversus Chrysostomum irritasse, ipsumque ad eos appellasse. Quid igitur concluderetur ad Romanum episcopum provocasse quem locus iste speciatim & nominatim non tangit?

VII. Septimum Argumentum assumitur ex epistolâ 22. ejusdem Pontificis Innocentij ad Acacium Episcopum Beroënsem.

David. pag. 552. Sed non plus probat quam quod antecedit. *Si omnis inimicitia*, inquit Pontifex, *omnis æmulatio tam de nomine S. Ioannis mirandi episcopi quam de omnibus ejusdem communionis participibus à tuâ animositate discessit has nostræ*

ſtræ Societatis recipias litteras, frater Chariſſime, modo ut omnia quæ hîc actis firmata ſunt apud mediatorem noſtrum amabilem Alexandrum ore proprio ut communicantem convenit fatearis.

VIII. Davidius aſſumit Argumentum appellationis S. Chryſoſtomi ad Sedem Apoſtolicam, & abrogati Romæ judicij adverſus eum pronunciati, ex epiſtola 27. Pontificis Innocentij ad Maximianum epiſcopum, qui eum vehementer ſollicitaverat ut Atticum ſucceſſorem Chryſoſtomi ad communionem admitteret quam recuſabat Pontifex. Scilicet niſi nomen Chryſoſtomi in Eccleſiæ tabulas referret. *Expectamus ergo,* inquit Innocẽtius Papa, *& profeſſionem de completis omnibus conditionibus quas diverſis temporibus prædiximus, & petitionem communionis ut recte & petenti & probanti ſe eadem mereri reddamus.* Ex his nihil aliud perſpicimus niſi Pontificem Innocentium animo forti ac firmo præditum fuiſſe, ad tuenda jura & memoriam Chryſoſtomi, & neutiquàm deſtitiſſe vehementer exequi decretũ, non communicandi cum iis qui cum Chryſoſtomo dum in vivis eſſet non communicaverant, & quorum invidia ſupremo fine nondum potuerat domari: Sed ejus nomen in tabulas Eccleſiæ referre denegabant. Conſtans & aperta omnibus innocentia Chryſoſtomi ad hanc fortitudinem Pontificis Innocentij animum traduxerat. Ecquis enim non miſeratus ſortem hominis ſanctiſſimi, tot perſecutionibus vexati, omni jure Eccleſiæ violato judicati, in horribili miſeriâ extincti, qui nunquam potuit invenire æquos ac legitimos judices apud quos ſuam cauſam peroraret! Igitur omnes orbis Chriſtiani epiſcopi ita ut Romanus Pontifex, omni officio ac potius pietate erga Chryſoſtomum ſatisfacere tenebantur. Quamobrem Theodoretus ait lib. 5. hiſtoriæ cap. 34. Epiſcopos Occidentis noluiſſe cum Ægypti, Orientis, Boſphori & Thraciæ præſulibus communicare; donec Chryſoſtomi nomen in Ec-

David. pag. 352.

clesiæ tabulas retulerint; dicitque Illirici episcopos ad Occidentalium rationes se adjunxisse. Interim tamen perperam æstimaretur quilibet ex his episcopis judicium adversus Chrysostomum irritasse, & ipse Chrysostomus ad eosdem appellasse ut suprà observavimus num. 5. Igitur ratiocinium Davidij imbecillum est, quo ex denegatâ communione implacabilibus S. Chrysostomi hostibus concludit, Pontificem Innocentium judicium irritum declarasse, & Chrysostomum ad Sedem Romanam appellasse.

IX. His prætermissis, Davidius hoc ratiocinio præ-
David pag. 352. „ conceptam opinionem confirmat. At verò inquit hac „ stabilita veritate, sive demonstratâ sententiâ qua Papa „ Innocentius hoc judicium irritaverat, Quæro jam „ utrum possit jussu Pontificis nomen episcopi condemna- „ ti, & in Concilio abdicati in Ecclesiæ tabulas referri, cum „ legitimis ejusdem urbis episcopis, non antiquato judicio „ Concilij quo episcopali Sede ejectus fuerat? Quæro an „ possit tanta curatione ac severitate huic legi obtempera- „ tio procurari, ei tota Ecclesia submitti, tot vicibus me- „ moria S. Chrysostomi mirandi Episcopi, ut inquit Inno- „ centius, summa veneratione extolli, nisi & totidem vici- „ bus repensis, judicium Synodi abrogetur expungatur, „ quæ tantùm virum episcopi nomine indignum, pro- „ nuntiaverat?

His Davidij postulationibus respondere non est valde arduum. Dico igitur Primò, Innocentium Papam nullo decreto sancivisse esse referendum nomen Chrysostomi in tabulas Ecclesiæ quod non pariter episcopi Occidentis & Illirici confecerint. Hoc autem nihil est, nisi constans ac perpetua voluntas eorum, non communicandi cum inimicis S. Chrysostomi donec nomen ejus in Ecclesiæ tabulas retulerint. Secundò, etiam si hoc speciali mandato jussisset Pontifex, ad episcopos suæ jurisdictioni tantum

speciatim

speciatim subjectos respiceret, scilicet intra limites Romani episcopi comprehensos, neutiquam verò ad alios, erga quos esset simplex declaratio, qua ipsis significaret se cum iis non communicaturum quandiu nomine Chrysostomi Ecclesiæ tabulæ vacarent.

Quemadmodum Princeps supremus cum ab altero Principe aliquid desiderat & si denegetur, bellum denunciat, non hinc consequitur Principem cui bellum indicitur esse alterius subditum, cum immò sibi æqualem ullum sæpissimè habeat. Exempli gratia, Rex Christianissimus insolentiam Batavorum coërcere vult, cultumque Catholicæ religionis in eorum provincias hæretico ritu deformatas referre desiderat, non jussu aut imperio mandat ut restituant, & ritu catholico statim sacrificent, sed eis bellum denunciat, omnibus subditis communicatione & commercio cum Batavis interdictum promulgat. Hinc non consequitur regem Christianissimum eorum leges ac decreta irritasse & abrogasse. Ita se gesserunt Innocentius Papa, Episcopi Occidentis & iis adjuncti Illyrici adversus Orientales qui tot diris S. Chrysostomum erant infectati: omne fœdus rumpunt, cum iis omnem communionem denegant nisi nomen Chrysostomi in Ecclesiæ tabulas referant. Non tamen hinc sequitur Papam & Occidentales Orientalium decreta & leges antiquasse, & adversus eos supremâ potestate esse potitos. Tertiò, Falsum est S. Chrysostomum in Concilio legitimo condemnatum fuisse. Nam Pseudo-Synodus ad Quercum & alia comitia adversus Chrysostomum sive ante sive post primum exilium, ita ut meræ coitiones semper æstimatæ sint: Et incogitabile visum est juris formulis, tantâ curatione cavere, ad irritandum judicium reverà nullum & per se irritum.

X. Sed hujus consectarij veritas, inquit Davidius, « extra omnem dubitationis aleam erit posteà, si accuratè «

„ perpendamus epiſtolam Attici electi Conſtantinopoli-
„ tani ad Cyrillum Alexandrinum, cum Occidentales ab
„ eo valde contenderent de relatione nominis S. Chryſo-
„ ſtomi in tabulas Eccleſiæ ſuæ, & reſponſionem Cyrilli.
Porrò hæc Epiſtola refertur apud Nicephorum lib. 14. cap. 26. hæc verba citat Davidius. *Neque judicio patrum fraudem feci: mentio namque ejus fit cum defunctis non ſolùm Epiſcopis ſed & presbyteris, diaconis & laïcis mulieribuſque cum quibus omnibus nobis Sacerdotij communio aut earum rerum quæ in ſacrâ mensâ myſticè percipiuntur participatio non eſt. Magna enim eſt inter defunctos & ſuperſtites differentia, ita ut etiam libri propter differentem eorum quorum memoria conſervatur ſtatim diſcreti ſint.* Solertiâ atque induſtria pollet mirabili, qui ex his verbis ad probandam appellationem ad Apoſtolicam Sedem argumentum aſſumit, nec non ſententiam ab eadem Sede prolatum. Revera videmus Atticum poſtquam nomen Chryſoſtomi in Eccleſiæ tabulas retuliſſet, non putaſſe culpam ſe commiſiſſe contra ſacros canones aut patrum judicio fraudem feciſſe. *Quare ut equidem puto neque in ſacros canones commiſi, neque judicio Patrum fraudem feci.* Nec quicquam in hac Epiſtola ſignificat ita ſe geſſiſſe Atticum ſummi Pontificis autoritate inſtigatum. Sed Davidius dubitare non poteſt Atticum non cogitaſſe de obtemperatione debitâ decreto quo irritabatur decretum contra Chryſoſtomum, cum ejus nomen in Eccleſiæ tabulas retulit. Quippè cùm ipſe Davidius fateatur Atticum contendiſſe ſe nihil commiſiſſe contra ſacros Canones Conciliorum, in quibus cauſa ſua ceciderat ſive damnatus fuerat Chryſoſtomus. Quod apertè ſignificat Atticum hæc Concilia non æſtimaſſe irrita aut abrogata. Et ſi fortè fateri cogamur crediciſſe, à Papa irrita fuiſſe & abrogata, ſaltem non fatebimur ſibi perſuaſiſſe obtemperandum eſſe mandato ſummi Pontificis,

Quippè

Quippè cum prædictus Atticus non solum probet, verùm etiam contendat se nihil contra sacros canones horum Conciliorum commisisse, & judicio Patrum ex quibus constiterunt, fraudem non fecisse.

Denique Atticus referens nomen Chrysostomi in tabulas Ecclesiæ, nihilominus significat quam obtemperationem Romano Pontifici; quippè cum tantùm retulerit concordiæ causa inter Ecclesias conciliandæ, neutiquam verò ad ejus innocentiam vindicandam, aut eidem communionem Ecclesiæ restituendam quemadmodum ei restituerant Innocentius Papa, Episcopi Occidentis, & Illyrici. Sed immò contendit magnam esse inter vivos & mortuos discrepantiam. *Magna enim est inter defunctos & superstites differentia.* Hanc relationem nominis inter mortuos, non testificari communionem. Nulla enim habetur cum defunctis communio nec Sacerdotij, nec rerum in sacrâ mensâ perceptarum. *Cum quibus omnibus nobis Sacerdotij communio aut earum rerum quæ in sacrâ mensâ mysticè percipiuntur, participatio non est.* Additque novum non esse in Ecclesia, concordiæ causâ referre in tabulas post mortem nomina Schismaticorum; idque valde à restitutione in communionem esse alienum. *Nihil enim Davidi obfuit honorifica Saüli sepultura, neque Apostolis Arij impietatis sectator Eudoxius, sub eadem sanctiore Sacrificij arâ positus: neque Paulinus & Evagrius Ecclesiæ qui Schismatis & Dissidij duces in Ecclesiâ Antiochenâ fuere, quod post obitum, non paucis hinc ab annis propter populi pacem & concordiam mysticis tabulis sunt inscripti.* Hanc rationem solitariam adfert Cyrillo in hac epistolâ, ut eum ad referendum nomen Chrysostomi in tabulas sui instar compellat. *Quam ob causam ipse quoque Ægypti ecclesiis, ecclesiarum orbis totius pacificandarum gratia ut mortui illius nomen inscribant præcipe.*

Apud Nicephorum Lib. 14. cap. 26. pag. 493.

XI. Responsio Cyrilli ad hanc epistolam Attici opinionem

nionem Davidij non magis confirmat. Quippè manifestè patet ex ea ejus animum ab obedientiâ summo Pontifici, & decreto quo judicium adversus Chrysostomum irritasse fingitur alieniorem fuisse. Enimverò contendit contra canones magni Concilij Nicæni Atticum retulisse nomen Chrysostomi in tabulas Ecclesiæ. Et fortiter propugnat jure factam Chrysostomi abdicationem, judicium adversus eum latum ratum ac firmum, & omnes episcopos qui se ad partium ejus rationes adjunxerant Schismaticos æstimat. *Ne igitur contra te ipsum celebres atque illustres eos*, scilicet Occidentis episcopos, *qui adversandi studio in partes discessere, neque unquam justum de seipsis judicium accipiunt.* Dicit eos magis placere Deo qui condemnaverunt, quàm qui opem tulerunt. Et mirabili hortatione compellit Atticum ut nomen Chrysostomi expungi curet è tabulis ecclesiæ in quas referri jusserat. *Iube ex episcoporum nomenclatura Ioannis nomen eximi.* Et mentionem faciens eorum qui parere renuebant judicio adversus Chrysostomum lato sive Concilio ad Quercum, ex quorum numero erat Innocentius Papa, potestati Dei eos
Hieremiæ 51. v. 9. commendat. *Inobedientes verò, potestati Dei commendare, illud usurpantes curavimus Babylonem & sanata non est: relinquamus eam quoniam pervenit in cælum judicium ejus.*

Hìc si integrum Cyrilli epistolam exscriberem, prudens lector animadverteret, quantâ exacerbatione, & quibus nervis contendit, decretum Concilij adversus Chrysostomum ratum ac firmum esse debere, & quàm necesse esse æstimet flocci facere sermones eorum qui voluntatem ad tuendam ejus dignitatem aggregaverant.

Verumtamen ex his omnibus argumentum assumit Davidius ut probet S. Cyrillum æstimasse decreti Pontificij vi ac vigore irrita fuisse judicia adversus Chrysostomum; & hinc manifestè consequi penes Pontificem Romanum

manum extitisse jus ac potestatem abrogandi & irritandi judicia adversus Chrysostomum lata.

Jam verò lectorem tantuli operis nostri æquum & eruditum enixè rogo, ut has litteras Attici & Cyrilli apud Nicephorum relatas attentè legat & perlegat, de quibus mox locuti sumus, ex his enim non difficiliter perspiciet, Davidium probare diem esse tenebras & tenebras diem, dum ait paginâ 354. hinc dubio procul consequitur " Ecclesiam Romanam irritasse ultimum judicium adver- " sus Chrysostomum emissum, cum jusserit nomen ejus " referri in codices Ecclesiasticos contra judicium inju- " stum, quo iniqui judices dignitate episcopali Ecclesiæ " Constantinopolitanæ eum spoliare tentaverunt, illud- " que mandatum invictæ fortitudinis testificatione ex- " sequi voluerit. Enimverò cum S. Cyrillus æstimet rela- " tionem nominis Chrysostomi in tabulas Ecclesiæ confe- ctam contra Canones magni Concilij Nicæni, non secùs ac Concilij in quo abdicatus fuerat; ex hoc ratiocinio manifestè consequitur Papam Innocentium irritasse seu abrogasse Nicænum Concilium æque atquè Concilium ad Quercum; quod profectò insanum & absurdum nemini homini nō videbitur qui de potestate mentis non exiverit.

XII. Possem, inquit Davidius, hæc argumenta " quibusdam accessionibus cumulare, ex sententiâ ex- " communicationis quam hic Papa Innocentius adversus " Imperatorem Arcadium & conjugem Eudoxiam vibra- " vit, atque hac testificatione demonstrare quantâ com- " motus iracundiâ adversus hanc Synodum se gesserit. " Quippè cùm non solùm communione interdixerit epi- " scopis qui huic Synodo adfuerant, verùm etiam Impera- " tori & Imperatrici qui eam suo præsidio sustinuerant. " Licet enim Palladius, Socrates & Sozomenus de hac " epistolâ Romani Pontificis mentionem non faciant, " sive instrumento excommunicationis, satis superque "

David. pag. 358.

„ confirmatur teſtificatione Georgij Patriarchæ Alexan-
„ drini qui ante annos mille ſcripſit.

Hanc ultimam objectionem diluere non eſt difficile. Nihil enim hoc interdicto adverſus Imperatorem Arcadium & Imperatricem Eudoxiam magis à veritate alienum.

Niceph. l.13. c.34. Bin.tom.1. Concil. pag.628.

Epiſtola Innocentij Pontificis, quæ eſt hujus excommunicationis inſtrumentum, mentionem facit mortis S. Chryſoſtomi. *Verum excipiet illa*, ſcilicet Eudoxia, *& præſentem hic pœnam & futurum ſempiternum ſupplicium non poſt multos hos dies ei adveniens. Tametſi enim beatus Ioannes vitam reliquit fide ſeruatâ, & fluctuantibus confirmatis, in æterna tamen ſæcula ſempiternarum deliciarum & immortalis vitæ hæreditatem eſt conſecutus.* At verò certiſſimum eſt Imperatricem Eudoxiam multis annis poſt Chryſoſtomum diem obiiſſe. Igitur inſtrumentum hujus excommunicationis omnino ſpurium eſt & apocryphum.

Cardinalis Baronius anno Chriſti 407. Pontificatus Innocentij I. 6. hujuſce excommunicationis inſtrumentum refert ex Glycâ, apud quem græcè ſcriptum occurrit. Sed mentitus eſt Glycas, aut quilibet alius. Nam Eunapius S. Chryſoſtomo ſcriptor æqualis, in fine hiſtoriæ ſuæ ait, teſte [a] Photio, diem obiiſſe Eudoxiam in puerperio, quo tempore Sede Conſtantinopolitanâ pulſus eſt Chryſoſtomus, & Arſacius, in locum ejus ſuffectus conjuratione Theophili; quod contigiſſe nemo dubitat Anno Chriſti 404. ex quo manifeſtè conſequitur mortem Eudoxiæ poſteriorem non fuiſſe morte Chryſoſtomi; proindeque Papam Innocentium anno 407. juxta Baronium aut quolibet anno poſt mortem Chryſoſtomi non potuiſſe Imperatrici Eudoxiæ communione eccleſiaſticâ interdicere (quemadmodum hoc præ ſe fert inſtrumentum) quippè cum diu ante Chryſoſtomum Imperio & vitâ deceſſerit Eudoxia.

[a] Photij Biblioth. codic.77.

Eudoxia. Scrates, Prosper, Marcellinus comes & Sozomenus cum Eunapio mirabiliter congruunt. Observant enim mortem Imperatricis Eudoxiæ contigisse quarto die post immanem grandinem quæ cecidit in suburbium Constantinopolitanum die 30. Septembris anno ut omnes fatentur 404. scilicet tribus annis ante hoc communionis interdictum, si vera est opinio Baronij qui anno 407. illud ascribit. Enimverò fastis græcorum notatur hæc grando, ita ut prognosticum hujus mortis, ad quintum consulatum Honorij & Aristeneti, indictione 2. mense hyperberetto; quæ omnia cum anno 404. coïncidunt. Hæc sunt verba fastorum græcorum. Quinto consulatu Honorij & Aristeneti indictione 2. Deo volente, cecidit grando super Constantinopolim, cujus guttæ inter decidendum congelatæ cum nucibus pari crassamento intumuerant, mense hyperberetto, die veneris hora octava. Et Imperatrix Eudoxia eodem mense obiit pridie nonas Octobris die 5. hebdomadæ, in ædibus Sanctorum Apostolorum sepulta 4. idus Octobris die quinto hebdomadæ. Hæc autem si ad usum nostrum referantur significant. Anno Christi 404. die Veneris 30. Septembris nocte, scilicet die Sabbati 1. Octobris horâ secundâ matutinâ vehementer grandinasse Constantinopoli, & 4. die post grandinem, scilicet nocte inter diem Mercurij & Jovis, 6. Octobris obiisse Imperatricem Eudoxiam cui justa reddita sunt die Mercurij 12. ejusdem mensis. Quæ cum omnia vera sint & extra omnem controversiam posita; ex his conficitur manifestè, Innocentium primum Papam non potuisse communione interdicere anno 407. juxta Baronium Imperatori Arcadio & conjugi Eudoxiæ, post mortem Chrysostomi (ut præ se fert hoc excommunicationis fictitium instrumentum) quoniam hæc Imperatrix vitâ decesserat in puerperio anno 404. tribus annis, uno mense & octo diebus ante

Lib. 6. cap. 19.

supremum finem Sancti Archiepiscopi Constantinopolitani. Unum jam nobis restat ut Georgij Episcopi Alexandrini autoritati satisfaciamus, quem laudat Davidius post Cardinales Doctissimos [a] Perronium, Bellarminum & Baronium. Floruit anno IↃCXX. Scripsit vitam S.Chrysostomi quam integrè ex Palatino & Bavarico codice edidit græcè Henricus Savilius, tomo ultimo operum S.Chrysostomi. Ex ea refert excerpta Photius codice suæ Bibliothecæ XCVI. pag. 251. in quibus mentionem nullam facit excommunicationis Arcadij. Observat solum Innocentium Papam ad tuendam Chrysostomi innocentiam multum laborasse, de eo nunquam conquievisse, multasque ut gratificaretur litteras scripsisse quæ nihil profuerant.

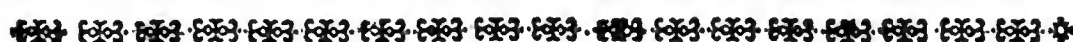
Repliq. lect. 43.

Porrò hic Georgius antiquus revera est historicus, multis mendaciis & sphalmatis famosus, nulláque fide inter eruditos dignus. Jure merito Photius in eo desiderat linguam puriorem & majus studium veritatis. Doctissimus Petavius Socius Jesuiticus ut scriptorem mendacem & ridiculum carpit, libri 2. de doctrinâ temporum cap. 47. multaque exempla malæ fidei & ineptiarum ejus penitus insulsa refert. Igitur ex hoc autore colligere possumus justissimis de causis, nullam ei fidem esse adhibendam quippè quisquis ad legendum animum appulerit, injucundissima lectione infinitarum nugarum ac fabellarum mentem explebit, quæ scriptis sanctissimi Patris & toti antiquitati repugnant. Objicit præthereà Davidius Sozimum lib. 5. historiæ, quem S.Chrysostomo æqualem sibi persuadet, ex quo Eudoxia superstes Chrysostomo intelligitur. Sed cùm Davidius nullum Sozimi locum citet; Vossius inter scriptores incertæ ætatis eum rejiciat, certum est hunc scriptorem non debere anteferri Eunapio, Socrati, & Sozomeno qui cum fastis græcis tantâ cum accuratione congruunt, quorum autoritas in hoc casu de tempore mortis

Vossius de historicis græcis.

mortis celeberrimæ Imperatricis Eudoxiæ, omnibus antiquitatis Scriptis ac codicibus antecellit.

Insuper Davidius citat epistolam Gelasij Papæ ad episcopos Dardaniæ ut appellationem S. Chrysostomi ad Apostolicam Sedem confirmet. Sed hoc argumentum supervacaneum est. Quoniam non negamus octoginta annis post mortem Chrysostomi tempore Gelazij Papæ summos Pontifices sibi arrogasse jus admittendarum appellationum à judiciis Conciliorum, in causis episcoporum. Similiter fatemur ad hoc jus sibi vindicandum & confirmandum, sæpè episcopos variis miseriis ac calamitatibus vexatos, qui ad Apostolicam Sedem confugerant, Athomasios, Chrysostomos, & Flavianos quasi appellantes respexisse, & auxilium quod eis præbuerant inter judicia suprema ac ultima recensuisse. Sed cùm ultra tempora S. Leonis Papæ, autoritatem Conciliorum supremam prorogare impræsentiarum mihi non sit animus, scilicet ultra umbilicum quinti sæculi; hoc argumentum ex Gelazio Papa assumptum, rem quam tracto nullâ ratione tangit, nec potest infirmare veritatem perspicuam, ad quam probandam ac stabiliendam tantulo hoc opere animum appuli. David. pag. 355.

CAPUT XXXVI.

Utrum Canones Concilij Sardicensis servati sint sub Pontificatu Innocentij primi in causis episcoporum?

QUAMVIS ex negotio S. Chysostomi quod nuper tantâ curâ tractavimus, planissimè constet, tempore Innocentij Papæ, neutiquàm servatas fuisse leges

Concilij Sardicensis : Verumtamen non sunt prætermittendæ difficultates quæ aliunde exsurgere solent.

Sed antequam ad eas examinandas aggrédiamur, observare necesse est, magnam esse discrepantiam inter Concilium Sardicense & Canones Concilij Sardicensis. Enimverò cùm in hoc Concilio S. Athanasius omni culpâ liber & immunis evaserit, cum Marcello Ancyrano & Asclepa Gazeo, incredibile est hanc contentionem adeò miscuisse res ecclesiasticas, & ad aures hominum, Concilij Sardidicensis nomen non pervenisse.

Prætereà animorum disjunctio quæ dissensionem fecerat inter episcopos Orientis & Occidentis, hujusce Concilij nomine populos usque ad extremas orbis auras facilè repleverat. Sed cùm post hanc dissensionem exiguo numero episcopi substiterint in hoc Concilio, qui 21. canones quos habemus confecerunt, hi canones ignoti remanserunt, non eandem cum Concilio sortem experti, quod propter maximum negotium S. Athanasij in eo versatum, non potuit ignotum & obscurum remanere.

Reverà fateri oportet Innocentium I. Papam qui 50. annis post Concilium Sardicense, Petri Sedem occupavit, anno scilicet 402. mense Maio, hoc Concilium quodammodò cognovisse atque illud laudasse. Quoniam patres seu episcopi qui aderant, noluerant se aggregare ad partes Schismaticorum qui leges non servabant Concilij Nicæni. His enim verbis significat episcopos Orientis qui se à Concilio Sardicensi disjunxerant, & Philippopolim se receperant.

Sed nunquam citat Innocentius quavis occasione datâ, canones hujusce Concilij. Immò palam & publicè declarat Ecclesiam Catholicam præter canones Nicænos, nullos recognoscere, & alios quoscunque ab hæreticis laudatos ab Episcopis catholicis rejici ; laudatque episcopos Concilij Sardicensis qui ad tuendam S. Athanasij innocentiam

centiam & dignitatem aggregati, à rationibus Concilij Nicæni nunquam se disjunxerunt. Hæc sunt verba magni Pontificis epistolâ 29. ad clerum & populum Constantinopolitanum apud Nicephorum relatâ libro 13. historiæ capite 32. *Canonibus porrò obsequendum esse scribimus, qui Niceæ sunt decreti quos solos consectari decet Ecclesiam Catholicam & juxta eos judicare. Si in aliis à quopiam proferuntur à Nicænis canonibus dissonantes & hæreticos autores referentes ij à Catholicis episcopis rejiciuntur, hæreticorum namque inventa Catholicis canonibus non sunt annectenda: semper etenim illi per contraria nefaria decreta patrum Nicænorum Concilium minuere intendunt. Quapropter non solùm hoc dicimus istos sequendum non esse, verum etiam cum hæreticis & Schismaticis seu dissidiosis dogmatibus condemnandum; quemadmodùm anteà in Sardicensi Concilio ab Episcopis qui nos præcesserunt factum est.* Canone 5. Concilij Nicæni comparatum erat, ut episcoporum causæ in Synodis dirimerentur, quemadmodum probavimus suprà capite 6. hanc legem executi sunt episcopi Concilij Sardicensis, qui S. Athanasium culpâ liberum & immunem renunciarunt. At præter hoc negotium S. Athanasij, ex hujus Concilij rebus ad notitiam Papæ Innocentij nihil pervenit. Igitur frustra tot verborum bombos edit [a] Davidius adversùs D. Petrum de Marca, contendentem ex hoc loco probare, tempore hujusce Pontificis, disciplinam canonibus Synodi Sardicensis sancitam nondum admissam fuisse. Quippè cum iste Pontifex hujusce Concilij canones non citet, sed solummodo episcopos illius, laudibus extollat, ob fortitudinem qua Nicæna statuta sustentarunt, & ad Orientales nunquam se aggregare voluerunt, qui se ab eorum rationibus disjunxerant. Davidius hujus loci salebris implicatus, *quos solos* (Nicænos scilicet) *consectari decet Ecclesiam Catholicam*, & [b] alterius, *alios quippè canones Romana*

[a] David. pag. 541.

Epistola 29. ad populum & clerum.

[b] Epistola 31. ad Theophil.

mana non admittit Ecclesia. Contendit juxta notam quam efformavit libri sui capite 1. articulo 6. hunc Pontificem per canones Nicænos quos solos Romana admittit Ecclesia, intelligere & comprehendere Sardicenses, quoniam continenti tempore promiscuè cum Nicænis aliorum Conciliorum canones, ac potissimè Sardicenses, in eodem codice conscripti & compacti sunt. Sed hoc incogitabile & insulsum mentis compoti homini semper videbitur. Enimverò cùm Innocentius Papa nominatim in laude Sardicensium patrum ponat obtemperationem accuratam canonibus Nicænis, consequeretur laudi pariter dare eorum obtemperationem ipsismet canonibus Sardicensibus; quod valdè absurdum est & intolerabile.

Non hîc impræsentiarum examino, jure an injuria Davidius probaverit cap. 1. sui libri, articulo 6. primis Ecclesiæ sæculis citatos fuisse multos canones Conciliorum sub nomine Nicæni. Non recuso quin ita se res habere possit, atque hæc notatio hominis docti & sapientis sit. Sed silentio prætermittere non possum Davidium hujus autorem non esse. Nam Davidius Justelli plagiarius est adversus quem scribit. Diu enim ante Davidium hoc animadverterat, ut apertè constat ex præfatione editionis in folio codicis Ecclesiæ universæ cura Justelli confectæ Parisiis apud *Billainne* anno 1661. hæc sunt verba hujus præfationis pag. 16. *Præponebantur autem viginti canones Concilij Nicæni propter autoritatem ac dignitatis prærogativam magni illius Concilij quod primum Oecumenicum Ecclesia Christiana celebravit, præfixo etiam illius nomine, ut quidam existimant, quod in cæteris qui subjecti, seu subter annexi erant observatum non fuit, atque inde factum videtur lapsu temporis ut sub nomine Concilij Nicæni laudarentur omnes.*

David. pag. 43. 56.

Quod apud Gregorium Turonensem episcopum l. 9. cap. 33. observare licet, ubi ex canonum Nicænorum decretis

tis canonem citat qui 14. *est Gangrensis Concilij: Canonum inquit Nicanorum decreta relegi, in quibus continetur. Quia si qua reliquerit virum & thorum quo benè vixit spreverit*, &c. Igitur ne gloriari libeat Davidio alienis bonis Æsopus illi prodidit hoc exemplum.

Tumens inani Graculus superbiâ Pennas Pavoni quæ deciderunt sustulit seque exornavit: Deinde contemnens suos immiscuit se Pavonum formoso gregi. Illi impudenti pennas eripiunt avi, fugantque rostris. Phædrus fab.3.

At verò Davidius cui nomen plagiarij dubio procul non placebit, dicet fortasse nunquam in manus suas incurrisse hanc editionem in folio hujus præfationis quæ valde aliena est ab institutis prioris præfationis quam Christophorus Justellus editioni canonum præfixit Anno 1610. in qua hæc omittitur observatio. Sed perperam hoc respondere videbitur; quippè cùm hanc editionem in folio citet pag. 62. & 63. sui libri art. 1. cap. 2. arguitque Justelli filium malæ captæ mentis paternæ, in hac posteriore hujus præfationis editione. Utcumque res sint, non adeò insolens ac nova est hæc observatio ut inventum difficilem excogitationem habens censeri possit, ad solvendos qui super hac materiâ exurgunt ex antiquitatis visceribus nodos. Quippè cum in hanc Justelli sententiam omnes docti frequenter iverint. Non mihi est animus eorum hîc tenere catalogum, satis est referre Davidio quæ de hac quæstione disserit Hieronymus Alexander junior ex fratre nepos cognominis Cardinalis, in libro quem de regionibus suburbicariis scripsit, & anno 1619. Paulo quinto summo Pontifici dicavit typis Cramoysianis edito Parisiis. Ejus hæc sunt verba pag. 77. *Huc accedit quod codices servabantur apud Ecclesias in quibus omnes canones sejuncti ab actis universalium Conciliorum descripti erant, ut eos facile ad manus haberent, primam Sedem occupabant Viginti canones Nicanæ Synodi præfixo etiam*

Ee *nomine*

nomine quo id Concilium nescio quam dignitatis prærogativam semper habere visum est. Cæteris qui subjecti erant nomen apponere non perinde curarunt. Hinc factum est ut sub nomine quod præfixum apparebat laudarentur omnes, fuere propterea qui multo plures numerarent canones Nicænæ Synodi quam revera essent.

Ex his intelligere potest Davidius tantulum inventum, quod tam difficilem excogitationem habere videtur, & quo tantoperè gloriatur in mentem doctorum virorum incurrisse quinquaginta annis antequam ad scribendum mentem appelleret.

Jam verò discutiamus argumenta quibus enititur probare canones Sardicenses admissos, & usu ecclesiæ receptos fuisse tempore Innocentij Papæ.

Prodidit secundam epistolam hujusce Pontificis ad Victricium Rothomagensem episcopum quæ hæc verba præ se fert, cap. 3. *Si quæ autem causæ vel contentiones inter clericos tam superioris ordinis quam inferioris fuerint exortæ, ut secundum Synodum Nicænam congregatis ejusdem provinciæ episcopis jurgium terminetur, nec alicui liceat (Romanæ Ecclesiæ cujus in omnibus causis debet reverentia custodiri) relictis his Sacerdotibus qui in eadem provinciâ Dei Ecclesiam nutu diuino gubernant ad alias convolare provincias. Quod si quis fortè præsumpserit & ab officio clericatus submotus & injuriarum reus ab omnibus judicetur. Si autem majores causæ in medium fuerint devolutæ, ad Sedem Apostolicam sicut Synodus statuit & beata consuetudo exigit post judicium episcopale referatur.*

Multa possunt ad hanc epistolam reponi. Non enim constat hanc nullis interpolationibus laborare. Primò nullus autor ecclesiasticus eam citat ante centum & quinquaginta annos post mortem Innocentij Papæ. Reverà enim de ea nullibi mentio occurrit, ante secundum Concilium Turonense canone 20. celebratum anno Christi

Christi 567. sub Pontificatu Joannis 3. At verò toto hoc decursu temporis viginti Pontifices ad vicem, Petri Sedem occuparunt, inter quos Sozimus & Leo I. eminent quos vigore ac fortitudine caruisse nemo homo dixerit ad tuendam & sustentandam autoritatem Pontificiam; nec occasiones eis defuisse plurimas quibus hæc Epistola Innocentij Magnum eis præsidium attulisset. Secundò epistola quarta Syricij Papæ pœnè integra in hac epistolâ Innocentij ad Victricium scripta est, eique assuta, omisso tamen nomine Syricij & epistolæ ejus: quod valde absurdum est. Nam Syricij epistola falsitatis argui non potest; quippè quæ integra legitur in fragmento Concilij Bisazeni habiti anno Christi 385. Ferrandus Diaconus Ecclesiæ Carthaginensis, qui vixit circa annum 547. juxta Chronicum Victoris Tunnonensis eam citat in suo breviario canonum art. 6. 130. 138. & 174. Tertiò, cùm dicat Innocentius Papa, conceptis verbis, Romanam Ecclesiam *non alios admittere Canones quàm Nicænos*, incredibile videretur alios ab eo citari, cum præsertim rescriberet Episcopo qui eum de Ecclesiæ Romanæ disciplinâ consuluerat.

Sed his conjecturis omnibus prætermissis, quæ ad criticam pertinent, hos difficultatum nodos solvere facilius erit. Si dicamus.

Primò, Innocentium Papam ut satisfaciat postulationi Victricij ei explicare ac renunciare disciplinam Ecclesiarum urbis Romæ. Neutiquam verò aliarum. *Tamen quia Romanæ Ecclesiæ normam atque autoritatem magnopere postulasti, voluntati tuæ morem admodum gerens, digestas vitæ & morum probabilium disciplinas annexas litteris meis misi per quas advertant regionis vestræ populi quibus rebus & regulis Christianorum vitæ in suâ cujusque professione debeat contineri, qualisque servetur in urbis Romæ Ecclesiis disciplina.* Igitur ex hac epistola colligere non pos-

sumus hanc disciplinam fuisse ab universis Ecclesiis receptam & usitatam.

Secundò, Cum has Ecclesiæ Romanæ regulas disciplinæ mittit Papa Victricio, non ei mandata aut præcepta præscribit. *Non quod nostra præcepta aliqua imperentur, sed ea quæ per desidiam aliquorum neglecta sunt ab omnibus observari cupiamus, quæ tamen Apostolicâ patrum traditione sunt constituta.*

Tertiò, constat capite 3. hujus epistolæ, ex quo assumitur objectio quam diluimus; causas episcoporum quorum ecclesiæ sub Romanâ constitutæ erant, ultimæ cognitionis judicio fuisse in Conciliis provincialibus terminatas, atque iis episcopis vetitum esse confugere ad alias provincias lege Concilij Nicæni Canone 5. sancita. Quoniam in omnibus causis & controversiis debet Ecclesiæ Romanæ reverentia custodiri. *Cujus in omnibus causis debet reverentia custodiri.* Igitur cùm eo capite habetur, debere in omnibus causis Ecclesiæ Romanæ reverentiam custodiri; hoc tantummodo spectat ad Episcopos ejus jurisdictioni speciatim obnoxios, scilicet quorum ecclesiæ intra Romanæ provinciæ limites comprehendebantur. Enimverò hunc esse hujusce capitis sensum non difficiliter intelligemus, si lectionem Binij sequi velimus, qui hæc verba prætermittit. *Sine præjudicio Romanæ ecclesiæ,* quæ adscititia videntur in aliis editionibus, & transferre parenthesis initium quæ est in hoc capite post hæc verba *Romanæ Ecclesiæ*, & ante hoc pronomen, *cujus*, collocare. Tunc enim perspiciemus clarissimè, hoc capite vetari omnibus clericis Romanæ Ecclesiæ, superioribus & inferioribus, suas causas ad alias provincias præter Romanam deferre. *Si quæ autem causæ vel contentiones inter clericos fuerint exortæ ut secundum Synodum Nicænam congregatis eiusdem provinciæ Episcopis, jurgium terminetur, nec alicui liceat Romanæ Ecclesiæ (cujus in omnibus causis debet reverentia*

reverentia custodiri) *relictis his Sacerdotibus qui in eadem provincia Dei Ecclesiam nutu Divino gubernant, ad alias convolare provincias.* Enimverò nisi ad hanc formam instauretur hæc parenthesis, hujus periodi constructio perspici non potest, nec unde hi duo genitivi casus *Romanæ Ecclesiæ* regantur. Eamobrem hæc duo verba *sine præjudicio Romanæ Ecclesiæ* adjuncta sunt in gratiam Pontificis Romani, quod placuit R. Patri Sirmondo tom. 1. Concil. Galliæ. 3. quæst. non liceat.

Sed profectò magis æquum ac rei naturæ conveniens est hanc parenthesim in suum locum proprium restituere, quam integra verba adsciscere. Igitur ex hac Innocentij ad Victricium epistolâ nihil colligere possumus, præter consilium quod summus Pontifex dat Victricio ut suâ curâ ac sollicitudine det operam, uti provinciæ Rothomagensis episcopi in ea provinciâ secundum provinciæ Romanæ consuetudinem & usum judicentur; & sua negotia ad aliarum provinciarum tribunalia non traducant. Verumenimverò à rectæ rationis institutis non esset alienum hanc parenthesim omninò supprimere, & hæc verba quæ includit tanquam adscititia expungere; *cujus in omnibus causis debet reverentia custodiri.* Quippè cum ea omittat Dionysius Exiguus in suâ collectione, & Nicolaus I. in epistolâ suâ 40. ad episcopos Galliæ, in qua hanc Innocentij epistolam citat, ut ipsemet Davidius fatetur pag. 826. Quartò, Sed dicet fortassè ex continenti Sermone hujus capitis hanc interpretationem inanem ac valdè futilem intelligi; quippè cum Innocentius Primus conceptis verbis dicat causas majores si quæ occurrunt esse ad Apostolicam Sedem referendas postquam ab Episcopis secundùm legem Concilij Sardicensis fuerint judicatæ. *Si autem majores causæ in medium devolutæ fuerint, ad Sedem Apostolicam sicut Synodus statuit & beata consuetudo exigit post judicium episcopale referantur.*

Davidius ipse fatetur pag. 815. Innocentium Papam eo loci non cogitare de causis episcoporum ; & eo probat discrepantiam & dissimilitudinem inter episcopales causas & majores. Sed etsi ex eo causæ suæ præsidium vindicare præsumeret , possem dicere Innocentium Papam eo loci non respicere ad Concilium Sardicense cujus nomen neutiquam profert , & cùm ibi de Sede Apostolicâ mentionem facit, dubitandi locus relinquitur an Romanum Episcopum intelligat , nam episcopum generatim quemlibet provinciæ præsidem, seu Principem designare videtur. Enimverò Sedis Apostolicæ nomen , non semper Romanam Sedem significat , ut nos docet Syricius Papa, Epistolâ quarta ad Africæ Episcopos, ex qua Innocentij Epistolâ quam tractamus ferè integra assumpta est , nam patet per Apostolicam Sedem Provinciæ primatem intelligi. *Vt extra conscientiam Sedis Apostolicæ , hoc est primatis , nemo audeat ordinare , Integrum enim judicium est quod plurimorum sententia consequatur.*

Jam verò si quis obstinatè percontari velit , quodnam sit igitur istud Concilium de quo Innocentio Papæ placuit loqui ?

Respondeo nomen ejus omisisse, meque non posse divinare. Si quis tamen pertinaciter contendit hunc Pontificem ad Synodum Sardicensem respicere , non pertimesco asserere , hujus privilegij possessionem hunc Papam adeptum esse , adversus suæ Provinciæ episcopos, sed non alios ; atque autorem esse Victricio qui hoc jure non videbatur potiri , ut Ecclesiam Romanam imitatione consequeretur. *Aut enim propositum suum ex hac nostrâ congruenti lectione cognoscent , aut si quod adhuc desideratur facilè poterunt ex bona imitatione supplere.*

Bin. tom. 1. Concil. II. Septimam Innocentij Papæ epistolam profert Davidius , ad Rufum & plures Macedoniæ episcopos , de negotio Bubalij & Tauriani ; dicitque manifestè constare ex hac

hac epistolâ; hos episcopos non dubitasse, quin penes hunc Pontificem hujus causæ dirimendæ supremum jus existeret: cum conceptis verbis hanc veritatem nos doceat, & ex ea intelligamus misisse hunc Pontificem ad hos episcopos decretum quod super hac lite pronuntiaverat, & inviolatè ac religiosè servandum præscripserat. *Subjungimus autem his priores litteras quibus ita plenaria sensuum nostrorum Sententia designata est, ut dum relegeritis nihil ambiguum, nihil requirendum in hac causa de cætero repetatis.* Contenditque Davidius, hoc judicium tulisse Pontificem adversus Bubalium & Taurianum, admissâ eorum episcoporum querimoniâ, vos iteraretis de Bubalio & Tauriano querimoniam. Sicque admissam, lege Concilij Sardicensis sancitam disciplinam comprobat.

At illustrissimus Petrus de Marca ex eadem epistolâ contrarium confirmat. Quoniam grave visum est episcopis Macedoniæ, hoc negotium Bubalij & Tauriani à Pontifice Romano recenseri de quo jam judicaverant. Et eum Pontifex his Episcopis excusationem dat, iterati examinis, Concilium Sardicense non citat, rationesque tantummodo æquitati ac justitiæ congruas profert, quia scilicet res sæpius examinatæ ac recensitæ facilius dirimuntur ac judicantur. *Grave non oportuit videri piissimis mentibus vestris cujuscumque retractari judicium, quia veritas exagitata sæpius magis splendescit in luce, & pernicies sæpius revocata in judicium & gravius & sine pœnitentiâ condemnatur.*

Lib. 7. de concordia cap. 14. §. 4.

Sed non licet paucis verbis discutere tenebras antiquitatis, quibus hujus epistolæ occultus sensus & circumfusus latet.

I. Debuerat Davidius probare Bubalium & Taurianum esse episcopos, aut saltem Presbyteros. Secùs enim ad propositum, hoc exemplum non attinet.

II. Debue

II. Debuerat etiam ostendere hanc controversiam fuisse primulùm à Synodo episcoporum Macedoniæ judicatam, & deinde ad Romanam Sedem per appellationem delatam. Secus enim hoc negotium ad disciplinam Concilij Sardicensis non spectat.

At verò ex hac epistolâ Innocentij non intelligimus hanc causam fuisse ab Episcopis Macedoniæ judicatam, in qua Papa dicit tantummodò non esse locum querimoniæ si negotium jam judicatum iteratâ disceptatione recenseatur. Nec enim significat an primâ vice ab episcopis provinciæ, an secundâ à Romano Pontifice judicari necesse sit. Dat solum excusationem binarum querimoniarum quas ab iis acceperat, ob iteratam litis hujusmodi disceptationem: quoniam episcopi quos ad eos miserat, ut primæ querimoniæ responsum ferrent, tardius advenerant, tempestatis exacerbatione morati. *Mora coepiscoporum nostrorum Maximiani & Eumenij vel potius importunitas temporum fecit ut vos iteraretis de Bubalio & Tauriano querimoniam, & nos in homines perditissimos insurgeremus. Sed ut possum parcioribus verbis tantorum malorum imitabor compendium, & strictim retractabo. Grave non oportuit videri piissimis mentibus vestris cujuscumque retractari judicium, quia veritas exagitata sæpius magis splendescit in luce, & pernicies revocata in judicium gravius & sine pœnitentia condemnatur.*

III. Ex hoc responso, maximum suo proposito præsidium vindicari dicet Davidius, quoniam ex eo patet Summum Pontificem hanc causam judicasse primæ & secundæ cognitionis sententiâ, auditis episcoporum Macedoniæ querimoniis, atque adeò suæ jurisdictioni subjectorum in episcoporum causis. Primò, Omittendum non est nullis argumentis probari Bubalium & Taurianum fuisse episcopos. Secundò, Si accurata quæstio habeatur de crimine quo postulabantur rei, certum est non potuisse

potuisse eorum causam dirimi ac judicari inconsulto Pontifice Romano. Nam signatores falsi adulteratarum litterarum Pontificiarum crimine accusabantur ; saltem hac culpâ liber non erat Bubalius. *Verum illud video movisse animos vestros quod in multis Bubalius sæpè fallaciis deprehensus objecerit exemplaria fictarum quasi à nobis litterarum cum pro consuetudine hominis nihil quod proferret jam fide dignissimum videretur.*

Igitur necesse erat Papam recognoscere manum suam. Hæc enim erat vera causa querimoniarum, quas ad Pontificem Romanum detulerant episcopi Macedoniæ, quas pariter ad quemlibet alium episcopum detulissent, cujus adulteratæ litteræ & interpolatæ in manus eorum incurrissent.

IV. Nihil magis à veritate alienum est, quam quod profert Davidius his verbis pag. 543. Jubet scilicet Innocentius Papa, eos communicare cum episcopis vicinis definitionem quam mittebat, ut omnes, inquit, rescirent *supremum judicium* quod adversus reos pronunciaverat, nullumque haberetur cum iis commercium; paremque pœnam minitatur iis qui sua mandata exequi recusabunt. David. pag. 543.

Legenda sunt verba quæ citat Davidius. *Hanc autem paginulam nostram sollicitius credentibus sibi episcopis relegendam mittite, ut sciant plenissimè quid sit de Bubalio & Tauriano cæterisque pronuntiatum, ut servent, qui digni admonitione sunt cavere à talibus, ne talibus socientur.* Hæc verba nec supremum judicium nec minas significant adversus rebelles. Sed solùm Pontificem ad episcopos Macedoniæ respondentem cavere ut suam epistolam mittant episcopis, qui fidem habent Bubalio & Tauriano : ut ejus mentem ac sententiam intelligant de falsis litteris, quas ei adscripserant; & cum ejusmodi hominum genere iis nulla familiaritas intercedat. Non enim hæc verba expungen-

da sunt *ne talibus socientur*, & ista in eorum locum substituenda *ne talia sortiantur:* quæ Davidius industriâ mirabili ne dicam fraude ex margine Binij, ad textum traduxit, ut Romanum Pontificem fratres & coepiscopos minis exterrentem ostentaret.

Igitur in hoc grandi negotio Bubalij & Tauriani, non de episcopis judicandis, sed de scripturâ, sive manu Pontificis recognoscendâ, quæstio fuit; declaratque Pontifex Romanus hos homines judiciali sententia, falsos signatores, sive litterarum suarum adulteratarum crimine convictos: vultque suam hac de causâ sententiam omnibus significari episcopis, ne ab ejusmodi Sycophantis in fraudem deducantur. Præterea quî fieri potuit ut eos Pontifex Romæ judicaret qui nunquam iverant Romam? Cum præsertim ex epistolâ Sozimi ad Africanos successoris Innocentij, *non sit consuetudo Romanis damnare aliquem hominem priusquam is qui accusatur præsentes habeat accusatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina.*

Ego verò nescio cur solos Bubalium & Taurianum episcopali dignitate ornaverit Davidius. Poterat enim episcoporum numerum amplificare hominibus consciis scelerum Bubalij & Tauriani, his Innocentij verbis adductus. *Vt sciant plenissimè quid sit de Bubalio & Tauriano cæterisque pronuntiatum.*

Potest adhuc non levis difficultas proponi quam Davidio prætermittere placuit. Quæ exsurgit ex epistola 12. ejusdem Pontificis Innocentij ad Florentium episcopum Tiburiensem, adversus quem expostulationem ad Pontificem Romanum Ursus alter episcopus detulerat, ob usurpatam parœciam, circunscriptam liminibus suæ Diœcesis, atque suæ jurisdictioni continuæ possessionis jure obnoxiam; qua de re scripsit Papa ad episcopum Tiburiensem quod si causam suam justam æstimet, vadimonium

nium se sistat coram Pontifice Romano post solemnia Paschæ, ut partibus in medio collocatis, quid antiquitas aut veritas habeat, inquiratur. *Certè si aliquid tibi credis justitiæ suffragari, integris omnibus & in pristino statu manentibus post dies venerabiles Paschæ adesse debebis, ut memoratis possis intentionibus respondere: partibusque in medio collocatis, quid antiquitas aut veritas habeat, inquiramus.* Binij tom. 1. Concil. pag. 615.

Ex his facilè colligi posse videtur Papam esse judicem controversiæ quæ inter hos Episcopos de hac parœciâ intercesserat, atque adeò tempore Innocentij Papæ non à Synodis sed à Romano Pontifice episcopos fuisse judicatos.

Huic difficultati responsio facilis est, scilicet, Innocentium Papam non præscripsisse episcopo Tiburiensi ut vadimonium se sisteret ad audiendum alibi quàm in Synodo suæ causæ judicium. Quippè tunc temporis in solitariis Synodis episcopi jura dabant populo & clero, nec sub aliis judicibus lites erant. Nec mirum videri debet si Ursus ad Pontificem expostulaverit adversus episcopum Tiburiensem; hi enim episcopi intra Provinciæ Romanæ fines erant constituti, atque adeò contentiones ac lites eorum judicio Synodi provincialis necesse erat dirimi, cui Papa habitâ ratione Sedis Romanæ quam occupabat, non solum adesse, verùm etiam jure præesse ac primas tenere debebat. Tiburi enim Ecclesia sexdecim millibus ab urbe Roma distabat, proindeque ex Ecclesiis suburbicariis erat, scilicet speciatim Romani Episcopi jurisdictioni obnoxiis (quem veteres Ecclesiæ Patres *Vrbicum Episcopum* appellant) & ex quibus erant omnes Ecclesiæ intra centesimum lapidem comprehensæ. S.Paulinus epist. 1. Optatus Milevit. lib. 1.

Sed quoniam in re tanti ponderis nihil prætermittendum est, non juvat omittere quæ dicit [a] Davidius de potestate Vicarij Apostolici in Illyriâ, ab Innocentio primo, [a] David. pag. 544.

Papa Rufo delegata, adversus Illustrissimum Petrum de Marca, qui juxta epistolam septimam hujus Pontificis, asseruerat episcopos Macedoniæ conquestos esse de iteratâ disceptatione litis Bubalij & Tauriani ab Innocentio Papa. Dicitque Davidius se non posse intelligere qua ratione vicarius Sedis Apostolicæ qui suæ delegationis litteris apud Holstenium relatis, Sedi Apostolicæ referre tenebatur occurrentia gravioris ponderis negotia, offensionem accipere potuerit ex eo quod Innocentius Papa, qui ei hoc negotium delegaverat, illud iterata cognitione jure Pontificio judicaret. Porrò Davidius hoc probat ex epistolâ Innocentij ad Rufum relatâ secundâ sessione actorum Concilij Romani quæ publici juris facta sunt post mortem Holstenij in libro sub titulo collectionis Romanæ. *Arripe itaque dilectissime frater, nostrâ vice per suprà scriptas Ecclesias, salvo eorum primatu curam, & inter ipsos primates primus quicquid eis ad nos necesse fuerit mittere, non sine tuo postulent arbitratu: Ita enim aut per tuam experientiam quicquid illud est finietur, aut tuo consilio ad nos usque perveniendum mandamus.*

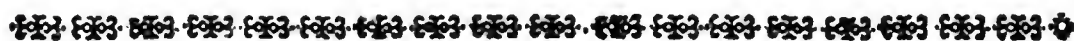
Sed hæc Innocentij epistola jure meritò videtur supposititia; quippè omnibus doctis incognita, in fragmento quodam occurrit Synodi Romanæ non minus obscuro, quodque falsum & apocryphum certissimis argumentis potest demonstrari.

Primò, Legimus in exordio hujus Synodi *Post Consulatum Lampadij & Orestis VV. CC. sub die 7. Iduum Decembrium in consistorio Beati Andreæ Apostoli præsidente venerabili viro Papa Bonifacio.*

Et tamen ex testificatione Anastasij Bibliothecarij, Onuphrij, Baronij, & aliorum omnium historiæ & chronologiæ scriptorum, hunc Papam præsidentem obiisse 16. Kal. Novembris, scilicet 17. die Octobris ejusdem anni 531. *Post Consulatum Lampadij & Orestis.* Clariss. Holstenius in

in suis ad hanc Synodum notis pag. 233. æstimat emendatione opus esse Anastasio Bibliothecario, & loco Novembris scribendum esse 16. Kalend. Januarij. Ego verò nomen Octobris in locum Novembris sufficerem, quoniam huic emendationi, teste Holstenio ipso, antiqui codices manuscripti patrocinantur. Nihilque in antiquitate adducit animum ad collocandam hujus Pontificis mortem 16. Kal. Januarij sive 17. die Decembris. Non enim credibile est tam exiguo tempore scilicet quinque vel sex diebus post celebrationem Concilij Romani Pontificem vitâ decessisse, & hanc circonstantiam usque hodie omnibus ignotam fuisse. Secundò, Quinque tantùm adfuerunt huic Concilio Episcopi, non omisso ipso Pontifice Romano, & unde quadraginta presbyteri, quod insolens ac sine exemplo, apud antiquos scriptores videtur ad judicium causæ episcopalis, ac præsertim tanti ponderis, quanti erat causa quæ in hoc Concilio agitabatur. Quæstio enim erat de episcopo Larissæ Metropolis Thessaliæ, utrum judicium adversus eum latum in Concilio Constantinopolitano staret vel irritum remaneret. Tertiò, his actis inscripsit Holstenius titulum Synodi Romanæ, quo caret codex manuscriptus ex quo expressa est. Quartò, hujus Pontificis tempore nondum actio Synodi πρᾶξις, nomine sessionis significabatur. Quod in Ecclesiam diu post hunc Pontificem immigravit. Verumtamen hoc vocabulo utitur hic Pontifex in fine primæ sessionis hujus Synodi. Quintò, Etiam si Concilium in quo hæc refertur Epistola verum esset, non minus suppostitia & à veritate aliena videretur. Enimverò cum constet manifestè epistola 7. Innocentij Rufum & alios Episcopos Macedoniæ conquestos esse de iteratâ disceptatione litis Bubalij & & Tauriani ut suprà observavimus, *Grave non oportet videri mentibus vestris cujuscumque retractari judicium.* Incredibile videtur hunc Rufum acceptasse ejusmodi

conditiones delegatæ potestatis vicarij Pontificij in hac epistolâ collectionis Holstenij expressas, scilicet impositam necessitatem referendi omnia gravioris momenti negotia ad summum Pontificem. Quamobrem si epistola septima Innocentij vera est & extra omnem dubitationis lancem posita, hanc esse falsam & suppositiam necesse est. Nec improbare debet Davidius si dubium nobis suboleat de epistolâ Pontificia quam collectione Romanâ Holstenius primulum prodidit. Quum ipsummet Davidium imitatione consequamur, qui de epistolâ Syricij hujus collectionis pag. 191. relatâ vehementer dubitavit, quamque hujus operis cap. 29. suo autori vindicavimus.

CAPUT XXXVIII.

Explicantur Litteræ Sozimi Papæ de Abdicatione Proculi Episcopi Massiliensis.

SI nullus relinqueretur dubitandi locus de epistolis Sozimi, de quibus jam dicturi sumus, hic Pontifex jure merito sibi vindicare posse videretur potestatem ultimæ cognitionis judicio, causas episcoporum dirimendi.

Sed cum Davidius de his epistolis vehementer ipse dubitet, ac de illarum veritate anceps animo adeò sit, ut eas falsas & apocryphas dicere non pertimesceret, nisi nomen ac dignitas Cardinalis Baronij qui eas geminas putat remoram imponerent; Mirum certè atque horribile videtur tanta obstinatione propugnasse, hujusce Pontificis ætate hoc jus penes Papam usus & consuetudinis suffragio extitisse.

Ex his litteris perspicimus Proculum episcopum Massiliensem

liensem ultimæ cognitionis judicio à Pontifice judicatum, & episcopatu depulsum propter dissolutas ordinationes: Et præterea videmus hæc omnia non impedire quominus Pontifici resistat atque ejus mandata exequi recuset. Hæc enim & aliæ circonstantiæ ad historiam hujusce Pontificis pertinentes satis intelliguntur ex ejus litteris septimâ, nonâ, undecima, & duodecima. Possem hîc exscribere argumenta quibus Davidius has epistolas in falsi suspicione ponit; ac proferre manifestam quæ inter illas intercedit repugnantiam, cujus mentionem facit pag. 638. & 639. Sed quoniam librum Davidij præ manibus habet lector, has repetere supervacaneum est. Addam igitur quasdam tantùm repugnantias quæ in mentem Davidij non incurrerunt, & quibus adduci facilè poterit ad credendum, has epistolas esse apocryphas, etiamsi Baronium summa veneratione prosequatur.

Baronius ann. 318. Bin. tom. 1. Concil. pag. 716. 717. & 718.

I. Si verum esset Sozimum examinasse negotium Proculi de ordinationibus quas hic Episcopus Massiliensis sibi vindicabat in provinciis Viennensi & secundâ Narbonensi ut verba sonant Epistolæ 7. Sozimi *Multa contra veterem formam Proculus usurpasse detectus est in ordinationibus nonnullorum indebitè celebrandis quas proximè annumerosa cognitione discussimus.*

Epist. 7. Sozimi ad Viennens. & Narbonenses Episcopos.

Ad Tribunal Pontificis delatum fuisset: aut ad primæ cognitionis judicium, aut per appellationem, quæ vera esset Concilij Sardicensis legibus obtemperatio. At non potest dici devolutum ad judicium primæ cognitionis. Hanc enim causam jam obtinuerat Proculus judicio Concilij Taurinensis celebrati diu antequam Sozimus hanc epistolam scripsisset datam 3. Kalendas Octobris Honorio XI. & Constantio II. coss. scilicet anno Christi 417. non potest etiam dici delatum hoc negotium per appellationem ad Sedem Apostolicam. De hac enim appellatione nec Sozimus in litteris, nec alibi episcopi secundæ Narbonensis

bonensis Proculi Adversarij mentionem faciunt. Ergo valde credibile est hanc circonstantiam, sive hoc negotium Proculi esse gratis inventum & fictum, atque adeò hanc epistolam non esse Sozimo vindicandam.

II. Cum hoc negotium ante hanc epistolam scriptam judicatum fuerit in Concilio Taurinensi, in quo Proculus & episcopi Narbonensis secundæ adversarij ejus, causam suam peroraverant, non est credibile rem ejusmodi novam ac detectam Sozimo videri; quod tamen ex hac Epistolâ perspicimus *Multa contra veterem formam Proculus usurpasse detectus est.* Hoc enim sensui communi repugnat, cum potissimè Sozimus hac Epistolâ nos doceat hunc episcopum suam causam obtinuisse in Concilio Taurinensi.

III. Legimus in hac epistolâ Proculum obtinuisse à Concilio Taurinensi jus conficiendarum ordinationum in secundâ Narbonensi, & turpi subreptionis fraude in injuriam Sedis Apostolicæ innotuisse.

Attamen illa præsumptio nos admodum movit quod in Synodo Taurinensi cum aliud longè ageretur in Apostolicæ Sedis injuriam, subripiendum putavit ut sibi Concilij illius emendicata præstaret obreptio ordinandorum Sacerdotum veluti Metropolitano in Narbonensi provinciâ potestatem.

Quod apertè falsum est. Quippè cùm ex primo Canone Concilij Taurinensis perspectum sit, ejusmodi negotium fuisse accuratè discussum, auditos fuisse episcopos secundæ Narbonensis, quorum res agebantur, ac tandem aliquando jus Metropoliticum non urbi Massiliensi, sed personæ & merito Proculi vitâ durante fuisse adscriptum, ut in vinculis concordiæ & charitatis, his episcopis tanquam pater liberis præesset, antecelleret. Hoc canone sanctus appellatur. *Nam cum primus omnium vir sanctus Proculus Massiliensis episcopus civitatis se tanquam metropolitanum ecclesiis quæ in secundâ provinciâ Narbonensi positæ*

posita videbantur diceret praeesse debere, atque se per ordinationes in memoratâ provinciâ summorum fieri Sacerdotum: Siquidem assereret easdem ecclesias vel suas Parochias fuisse, vel episcopos à se in eisdem ecclesiis ordinatos; & è diverso ejusdem regionis episcopi aliud defensarent, ac sibi alterius provinciæ Sacerdotem praeesse non posse contenderent, id judicatum est à Sancta Synodo contemplatione pacis atque concordiæ, ut non tam civitati ejus quæ in altera provincia sita est cujus magnitudinem penitùs nesciremus, quam ipsi potissimùm deferretur ut tanquam pater filiis honore primatus assisteret. Dignum enim visum est, ut quamvis unitate provinciæ minimè tenerentur, constringerentur tamen pietatis affectu. Hæc igitur ipsi tantum in vitâ ejus forma servabitur, ut in Ecclesiâ provinciæ secundæ Narbonensis quas vel suas parochias, vel suos discipulos fuisse ordinatos constiterit primatus habeat dignitatem.

IV. Nona hujusce Pontificis epistola ad Patroclum Arelatensem episcopum scripta iisdem plena querimoniis Proculum fuisse damnatum à Sozimo apertè significat. *Quid de Proculi damnatione censuerim tenet conscientia tua.* Septima verò eodem die data & eodem anno scilicet 3. Kalendas Octobris Honorio XI. & Constantio II. Coss. nos docet Proculum in judicium sistere se noluisse. *Licet ipse diu expectans fastidiosè ferens sibi inducias attributas convenire dissimulet.* Hæc autem cum Epistolâ 4. ejusdem Pontificis quam inter cæteras certissimam existimo, conciliari non possunt. *Ex qua intelligimus non esse consuetudinem Romanis damnare aliquem hominem priusquam is qui accusatur præsentes accusatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina.* Dices fortasse hoc jus, & hanc consuetudinem neutiquàm violari, cum penes reum se sistendi ad judicium libera facultas existit, eique comperendinationes non denegantur ut causam perorare possit. Sed Proculus à Sozimo non potuit com-

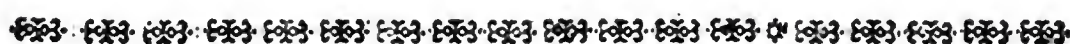
perendinari, si ut epistolæ nonæ testificatione constat, damnatus fuit 3. Kalendas Octobr. anni 417. Honorio XI. & Constantio II. Coss. Enimverò à quinque circiter hebdomadibus Sozimus Petri cathedram conscenderat, scilicet 19. Augusti ejusdem anni. Quod tempus nimis exiguum ac breve videtur ad interpellationes juris significandas episcopo Massiliensi qui Roma bis centum leucis distabat, & qui jam gravis annis tanti itineris labores sustinere non poterat. Proculus enim jam episcopus & senior, juxta temporis consuetudinem, adfuerat anno 381. Concilio Aquileiensi in quo Secundinus Arianus condemnatus fuerat, & intelligimus in Ecclesiâ Massiliensi Proculum eundem successorem fuisse Oresij qui Concilio Arelatensi primo aderat anno 314. Hunc autem Oresium ante 381. obiisse necesse est, incredibile enim videtur episcopatum gessisse 67. anos qui inter 314. & 381. fluxerunt. Cum præsertim hac Ecclesiæ ætate viri seniores ac provectæ ætatis procurationi rerum Ecclesiasticarum præficerentur seu Episcopi crearentur.

V. Litteris undecima & duodecima hujus Pontificis quæ post septimam & nonam de quibus mox locuti sumus, scriptæ sunt, Proculus malè verbis excipitur, multisque injuriis nebulonis, pertinacis, atque inverecundi hominis afficitur suæ factioni inquietæ mentis homines aggregantis. An credibile est Romanum Pontificem ita indictâ causâ tractare virum sanctitatis famâ conspicuum? Nam Sanctitatem Proculi testificatur Concilium Taurinense. Deinde S. Hieronymus ingravescente ætate à Rustico juniore Monacho in Gallia, de vitæ suæ ratione instituendâ consultus consilium hoc dederat. *Habes istic sanctum doctissimumque Pontificem Proculum qui vivâ & præsenti voce nostras schedulas superet: quotidianisque tractatibus iter tuum dirigat.*

S. Hieronym. epist. 4. ad Rusticum circa finem.

Si tamen his omissis litteras Sozimi veras æstimare placeat,

placeat, quæ revera apud doctos viros Baronium, Jansenium Yprensem, & Jacobum Sirmondum extra omnem suspicionem positæ sunt: nihil aliud ex iis colligi posse videtur nisi Sozimum totis viribus tentasse adipisci possessionem juris judicandi episcopos; sed hanc molitionem vanam ac supervacaneam fuisse. Enimverò si dubitandi locus non relinquitur quin Proculus condemnatus fuerit à Sozimo, Romani Pontificis sententiam in Gallia & in Africâ flocci factam fuisse necesse est. Quippè cum anno Christi 427. prædictus Proculus adhuc episcopatum gereret, quo S. Augustinus ad eum & ad tres alios Africæ episcopos libellum retractationis Leporij misit & eum sanctum appellare non renuit. Tom. 1. Concil. Gall.

CAPUT XXXVIII.

Explicatur Concilium Carthaginense celebratum anno Christi 419. De Judiciis Presbyterorum & episcoporum.

CUM primùm ad legendum Davidij librum mentem appuli, quin historiam Concilij Carthaginensis celebrati anno 419. accuratè tractaverit non dubitavi. Et cùm animadverterim ingentes Cardinalis Perronij conatus quibus hujusce Concilij instrumenta quæ supersunt, sive acta, in suspicionem adduxerit, litterasque episcoporum qui huic Concilio aderant ad Pontifices Cœlestinum primum & Bonifacium primum nihil de hac controversia dicendum superesse mihi persuaseram, fore ratus, ut Davidius novis accessionibus cumulandò difficultates à Cardinale propositas omnes doctos cogeret desciscere ab argumentis quæ ex hoc Concilio assumuntur, ad proban- *Replique au Roy de la grand Bretagne.*

dum ab institutis Concilij Sardicensis in episcoporum causis Africanorum mentem semper alieniorem fuisse.

Quamobrem vehementer sum demiratus Davidium in contrarium ivisse, cogitationes Cardinalis refutasse, atque omnes ejus conjecturas inanes ac supervacaneas demonstrasse. Verumtamen fateri necesse est Davidium hac arte plurimùm de me meritum. Non enim poterat minus salebrosam viam mihi sternere, modosque faciliores suppeditare ad respondendum, quàm quum hujusce Concilij acta genuina recognovit, mecumque dispensavit ab ampliori discussione vitilitigationum omnium, quibus obscura & suspecta visa sunt.

Quæ cum ita sint, magnâ cum fide & curâ gesta in hoc Concilio narrare opus est, ac dijudicare an ex his à me assumptæ conclusiones æquiores sint, iis quas Davidius approbat. Enimverò quemadmodum in animo non habeo respondere Cardinali Perronio, cujus memoria apud eruditos in benedictione est, non eâ temeritate afficior ut causam ejus adversus Davidium tueri suscipiam.

Post consulatum gloriosissimorum Imperatorum Honorij XII. & Theodosij VIII. 8. Kal. Iunias Carthagine in Secretario Basilicæ Fausti, ut referunt hujus Concilij Carthaginensis acta, id est anno Domini 419. de 24. Maij, hoc Concilium celebratum fuit. Multi variarum provinciarum legati adfuerunt, totum quum summatim constitit ducentis septemdecim episcopis cum Asello & Philippo presbyteris, Ecclesiæ Romanæ legatis. *Residentibus CCXVII. nec non Philippo & Asello presbyteris æquè legatis Romanæ Ecclesiæ.*

Primus in hoc Concilio nominatur Aurelius episcopus Carthaginensis, eique præfuit.

Secundus Valentinus Numidiæ Primas, Faustinus verò ecclesiæ Potentinæ episcopus, quamvis esset Romani Papæ legatus,

legatus, tertius nominatur. *Cum Aurelius Papa una cum Valentino primæ Sedis provinciæ Numidiæ Faustino Ecclesiæ Potentinæ provinciæ Italiæ Picœni legato Ecclesiæ Romanæ.*

Aurelius Concilij initium orditus est. *Aurelius Episcopus dixit post diem præstitutam Concilij ut recordamini fratres Beatissimi, multa flagitata sunt expectantes fratres nostros qui nunc ad præsentem Synodum legati advenerunt, quæ gestis necesse est socientur qua de re Domino Deo nostro de tantæ congregationis cœtu gratias referimus. Superest ut tam exemplaria Concilij Nicæni quæ nunc habemus & à Patribus nostris eandem Synodum firmantes, vel quæ secundum eam formam per omnes clericorum gradus à summo usque ad ultimum salubriter ordinata sunt in medium proferantur. Ab universo Concilio dictum est proferantur.*

At verò cum Daniel Concilij scriba hæc acta recitare aggrederetur, interpellavit eum Faustinus ecclesiæ Romanæ legatus, dixitque se in mandatis scriptis habere à Sede Apostolicâ, ut de Concilio Nicæno primùm mentionem faceret, ac de ei debitâ obtemperatione: postulavitque ut aliis rebus prætermissis primo de hoc Concilio laboraretur & deliberatio haberetur. Hoc audito præses jussit legi protinus commonitorium legatorum Ecclesiæ Romanæ. Porrò ex hoc intelligitur facillimè consilium Sozimi Papæ. Huic autem commonitorio quicquam addere aut detrhere grande piaculum est. His autem verbis cônscriptum legitur in Concilio Carthaginensi.

Daniel Notarius recitavit commonitorium fratri Faustino & filiis Philippo & Asello presbyteris, Sozimus Episcopus vobis commissa negotia non latent vos ita ac si nostra immò quia nostra ibi in vobis præsentia est, cuncta peragite maximè cum & hoc nostrum possitis habere mandatum & verba canonum quæ in pleniorem firmitatem huic commonitorio

inseruimus; ita enim dixerunt fratres in Nicæno Concilio cum de episcoporum appellatione decernerent.

Canon. 7. Concil. Sardic. *Placuit autem ut si Episcopus accusatus fuerit, & judicaverint congregati episcopi regionis ipsius, & de gradu suo eum dejecerint, si appellaverit qui dejectus est & confugerit ad episcopum Romanæ Ecclesiæ & voluerit se audiri: Si justum putaverit ut renovetur examen, scribere suis episcopis dignetur qui in finitimâ & propinquâ provinciâ sunt, ut ipsi diligenter omnino requirant, & juxta fidem veritatis definiant, quod si is qui rogat causam suam iterum audiri deprecatione suâ moverit Episcopum Romanum ut è latere suo presbyterum mittat, erit in potestate Episcopi quid velit & quid æstimet, & si decreverit mittendos esse qui præsentes cum Episcopis judicent, habentes ejus autoritatem à quo destinati sunt: erit in suo arbitrio, si verò crediderit episcopos sufficere ut negotio terminum imponant faciet quod sapientissimo consilio judicaverit.*

Ex hoc commonitorio tria perspecta habemus. Primò, mentem ac consilium Sozimi fuisse ut Africani hanc disciplinam acceptarent, qua scilicet possent appellare ad Pontificem Romanum, à judicio in Episcopum in Africâ pronuntiato. Ex quo argumento conficitur certissimo, jure appellandi ad Romanam Sedem nondum usos esse Africanos tempore hujus Pontificis. Secundò, ut hoc Concilium Sozimo feliciter procederet, mandatum dat legatis suis ut exponant Concilio Carthaginensi, ita conclusum esse in Concilio Nicæno. *Ita enim dixerunt fratres in Nicæno Concilio cum de episcoporum appellatione decernerent.* Tertiò, certum est Canonem quem proferunt legati non esse Concilij Nicæni sed Sardicensis 22. annis post Nicænum celebrati.

Absit ab hoc opere malum, ut hunc Pontificem fraudis aut mendacij criminari velim, sicut solent hæretici; unum tantummodò certum est scilicet Africanos verbis ejus fidem

fidem derogasse. Enimverò cum haberent præ manibus acta Concilij Nicæni quæ olim eis attulerat Cecilianus ab hac Synodo reversus, ceperunt consilium investigandi exemplaria græca & autographa Constantinopoli, Alexandriæ & Antiochiæ, ex quibus veram Concilij Nicæni definitionem perspicerent. Rogaverunt Bonifacium I. qui per tempus legationis hujus, Sozimo successerat ut ad hanc inquisitionem incumberet, atque harum civitatum Ecclesiis scriberet. Interim verò donec exemplaribus autographis comprobaretur, paulisper sive exiguo tempore legem hanc & regulam servare statuerunt.

Quod donec fiat hæc quæ in commonitorio supradicto à nobis allegata sunt de appellationibus Episcoporum ad Romanæ Ecclesiæ Sacerdotem & de clericorum causis apud suarum provinciarum Episcopos terminandis, nos usque ad probationem servaturos esse profitemur, & beatitudinem tuam ad hoc nos adjuturam in Dei voluntate confidimus. Et infrà. *Quia nos ita ut frater Faustinus attulit minimè invenimus, ista nos tamen paulisper servaturos ut ante dixi, donec integra exemplaria veniant profitemur.* Multâ animadversione dignum videtur hoc vocabulum *paulisper.* Ex quo ante hoc tempus prorsus ignotam appellationum disciplinam in Africâ intelligimus. Enimverò si ad Romanam Sedem appellationum usus invaluerat, quid necesse erat Africanos polliceri fore ut *paulisper* donec Nicæni Concilij exemplaria græca invenirentur hanc disciplinam sustinerent? Tantummodò opus erat dicere hunc canonem Nicænum non esse, sed eo sancitam disciplinam in Africâ usu & consuetudine obtinuisse.

Codex Eccles. Afric. pag. 42. primæ edit. Justelli.

Alterum caput disciplinæ in hoc pariter Concilio statutum est, cujus gratiâ legati similiter protulerunt juxta suum commonitorium, alterum Concilij Sardicensis canonem sub nomine Nicæni de appellationibus clericorum.

Daniel

Daniel Notarius recitavit de appellationibus autem clericorum, id est minoris loci est ipsius Synodi scilicet Nicænæ certa responsio, de qua re quid acturi sitis credimus inserendum quod taliter dictum est. Osius episcopus dixit. Quid me adhuc movet reticere non debeo.

Si episcopus quis fortè iracundus (quod esse non debet) cito aut asperè commoveatur adversus presbyterum sive Diaconum suum, & exterminare eum de Ecclesia voluerit, providendum est ne innocens damnetur aut perdat communionem: habeat potestatem ejectus ut finitimos interpellet causa ejus audiatur, & diligentius tractetur, quia non oportet negare ei audientiam roganti. Et ille Episcopus qui aut justè aut injustè eum rejecerit patienter accipiat ut negotium discutiatur ut aut probetur ejus aut emendetur sententia. Interim verò professio fidei Nicæna & Canones, tales in acta Concilij Carthaginensis relati sunt quales attulerat olim Cecilianus.

Hanc veritatem mirificè confirmat Epistola ducentorum septemdecim episcoporum ad Bonifacium primum atque hanc historiam magis particulatim narrat. Hæc enim Epistola nos docet.

I. Presbyterum Apiarium, cujus ordinatio dederat occsionem magno scandalo exorto non solum in Ecclesia Siccensi, verumetiam in universâ Africâ, restitutum fuisse in communionem Ecclesiæ petitâ veniâ sibique impositâ pœnâ debitâ ab Episcopo Siccensi. Sed quoniam obsistendum erat vehementer ne contentionibus ejusmodi aut etiam gravioribus res Ecclesiæ miscerentur, permansione perpetuâ in Ecclesiâ Siccensi eidem presbytero interdictum fuerat, data tamen facultate, presbyteri munus quovis alio loco obeundi, idque juxta petita concessum fuisse observant ducenti Septemdecim Episcopi. *Apiarius presbyter de cujus ordinatione & excommunicatione fuerat exortum non solum Siccensi, verumetiam totius Africanæ*

Africanæ Ecclesiæ non leve scandalum de omnibus erratis suis veniam petens, communioni est restitutus. Prior autem coepiscopus noster Siccensis Vrbanus quod in eo corrigendum visum est, sine ulla dubitatione correxit: Quia verò paci & quieti Ecclesiæ non tantùm ad præsens, sed etiam in posterum prospiciendum fuit: Quoniam talia multa præcesserant ut vel similia, vel etiam graviora deinceps præcaveri oporteret, placuit nobis ut de Siccensi Ecclesiâ retento scilicet honore gradus sui, presbyter removeretur Apiarius, & accepto Epistolio, ubicumque alibi ipsi per litteras proprias postulanti sine difficultate concessimus.

II. *Priusquam hæc causa Apiarij isto modo concluderetur*, legati Pontificis Romani Faustinus, Philippus & Asellus *nonnulla quidem sine ullo scripto prosecuti sunt verbis, seu* de quibus nihil scriptum in commonitorio habebant. Porrò hæc epistola, de his negotiis generatim tantùm non nominatim facit mentionem.

III. Quoniam mens Patrum Concilij Carthaginensis erat potissimùm scire quæ litteris Ecclesiæ Romanæ comprehendebantur quas legati attulerant, commonitorium legerunt, quo in mandatis habebant ut de quatuor capitibus cum Africanis conferrent. *Primò de appellationibus Episcoporum ad Romanæ Ecclesiæ Sacerdotem. Secundò, ne ad comitatum Episcopi importunè navigent. Tertiò, De tractandis presbyterorum & Diaconorum causis apud finitimos Episcopos, si à suis excommunicati perperam fuerint. Quartò, De Vrbano Episcopo excommunicando, vel etiam Romæ vocando nisi ea quæ videbantur corrigenda corrigeret.* Epistola Concilij Carthag. ad Bonifac.

IV. Ex hac epistolâ intelligimus, anno superiore antequam scriberetur, episcopos Africæ jam scripsisse Sozimo Papæ, de primo & tertio capite hujus commonitorij: scilicet de appellationibus Episcoporum & causis clericorum, & pollicitos esse fore ut hanc legem exiguo

tempore exequerentur, donec Concilij Nicæni exemplaria inventa fuissent. *Quorum omnium de primo & tertio, idest ut Romam liceat Episcopos provocare, & ut clericorum causæ apud suarum provinciarum Episcopos finiantur jam priore anno etiam litteris nostris ad eundem venerabilis memoriæ Sozimum Episcopum datis insinuare curavimus ut ea servare sine ulla ejus injuria paulisper sineremus usque ad inquisitionem statutorum Concilij Nicæni.*

At verò hæc epistola ad Bonifacium nomine ducentorum septemdecim episcoporum scripta fuit anno 419. quo scilicet celebratum fuit Concilium Carthaginense quinque circiter mensibus post mortem Sozimi quæ contigit die 25. Decembris anni 418. ex quo planissimè consequitur Epistolam Sozimo scriptam anno superiori antequam hæc ad Bonifacium scriberetur incidere in annum 418. Quamobrem non dubito eosdem ferè Episcopos qui Concilio Carthaginensi adfuerunt anno 419. huic Epistolæ subscripsisse; quippè cùm iidem ferè omnes adessent Concilio Africano anno 418. cujus acta integra Binius non publicavit, sed solum duo diversa initia: alterum ex codice MSS. Bononis Gandavensis, alterum ex cod. Anglicano Monasterij Vintoniensis, cujus unde viginti Canones cum initio quod congruit codici Manuscripto Anglicano occurrunt in Ecclesiæ Africanæ codice, quem publici juris fecerunt Justellus, & Binius in collectione Conciliorum à pag. 782. usque ad 787. Porrò in hoc Concilio non solum refutata est hæresis Pelagianorum, verùm etiam decreta contra Donatistas confecta sunt; presbyteris verò, Diaconis, & aliis clericis appellationibus à judiciis suorum Episcoporum ad Romanam Sedem interdictum est.

Bin. tom. Concil. pag. 718.

Cod. Canon. Eccl. Afric. Canon. 125.

Item placuit ut presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores clerici in causis quas habuerint, vicini Episcopi eos audiant, & inter eos quicquid est finiant, adhibiti ab eis ex consensu

consensu Episcoporum suorum : quod si & ab eis provocandum putaverint, non provocent nisi ad Africana Concilia, vel ad Primates ptovinciarum suarum ; ad transmarina autem qui putaverit appellandum à nullo intra Africam in communionem recipiatur. Hic canon num. 22. occurrit in Concilio Milevitano celebrato anno 416. cui intempestivè initium cognominis Concilij anni 402. assutum est. Bin. tom. 1. Concil.

Ducenti septemdecim Episcopi Bonifacium Pontificem rogant uti jubeat eos exequi decreta Concilij Nicæni quæ in commonitorio legatorum habebantur. *Et nunc de tuâ poscimus sanctitate ut quemadmodum ea apud Nicæam à patribus acta vel constituta sunt, sic ea à nobis facias custodiri, & ibi apud Vos ista quæ in commonitorio attulerunt facias exerceri, id est, &c.* Postea verò citant duos Canones Sardicenses septimum & septimum decimum de quibus suprà diximus.

VI. Deinde dicunt se inseruisse hoc decretum & hos duos Canones in Acta Concilij Carthaginensis donec inventa sint genuina exemplaria Concilij Nicæni. *Hæc ubique usque ad eventum verissimorum exemplarium Nicæni Concilij inserta gestis sunt.*

VII. Quod si fortè contingat hos Canones in exemplaribus Nicæni reperiri iisdem verbis conceptos quibus in commonitorio legatorum videntur, & eosdem in Italiâ servari, manifestè declarant hi episcopi se nolle eos exequi, sed sperare Dei misericordiâ juvante, & Bonifacio Ecclesiæ Romanæ præsidente fore ut ejusmodi violentiæ impetum non sustineant. *Quæ* [a] *sibi quemadmodum ipso quod apud nos fratres ex Apostolicâ Sede directi commonitorio allegaverunt, eoque ordine vel apud vos in Italiâ custodirentur, nullomodo nos talia, qualia commemorare jam nolumus vel tolerare* [b] *cogemur ; sed credimus adjuvante misericordia Domini Dei nostri, quod tua sanctitate Roma-*

al. [a] *Si ibi.*

[b] Alias vel intolerabilia patemur.

na Ecclesia præsidente non sumus jam istum Typhum passuri. Si verò in exemplaribus verissimis neutiquam reperiantur, fore pollicentur ut disciplinam generatim observent quam charitatis fraternæ legibus congruentem pro sapientiæ sagacitate ac justitiæ perspicacia qua Dominus mentem ornavit ipse Bonifacius intelligat.

Et servabuntur erga nos quæ nobis etiam non differentibus custodiri debeant cum fraternâ Charitate quæ secundum sapientiam atque justitiam quam tibi donavit Altissimus etiam ipse perspicis servanda si aliter se habent Canones Concilij Nicæni.

Cardinalis Perronius contendit hanc epistolam de bonis græcis latinè scriptam esse deterius, & versionem interpolatam græci autographi emendatione indigere. Sed [a] Davidius singulari articulo libri sui, hunc errorem Cardinalis Perronij vehementer confutavit, editionem græcam corruptam esse probavit; versionem verò latinam integram ac perfectam esse demonstravit.

[a] Pag. 627. ad 631.

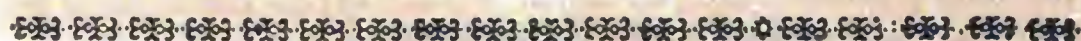
At diversum esse hujus Epistolæ sensum & alieniorem ab eo quem modo exposuimus contendit, & hunc qui sequitur acriter propugnat, scilicet, quod etiamsi quæ in „ commonitorio legatorum habentur, his canonibus com- „ prehenderentur, & in Italiâ pariter servarentur. Attamen „ non cogerentur propterea Episcopi vim pati qua sub spe- „ cie servandorum canonum Africa vexabatur; id est juxta „ explicationem continuam Epistolæ, ad has angustias non „ adigerentur ut horribiles exacerbationes insolentium le- „ gatorum & clericorum executorum sententiarum Sedis „ Apostolicæ paterentur. Quamvis enim his canonibus fas „ esset Episcopo condemnato ad Sedem Apostolicam appel- „ lare, similiterque admissâ appellatione episcopos vicinos „ provinciæ Papa delegare posset ad negotium iteratâ co- „ gnitione recensendum. Denique licet mittere posset „ legatum qui suo nomine negotij recensioni interesset

David. pag. 630.

hoc

hoc canone jus non dabatur veniendi armatâ manu "
aut contumeliis atrocioribus afficiendi Synodum si fortè "
hujus legati voluntati resisteret ac de judice advocatus "
& patronus conjurationis ipse fieret. "

Ingenuè fateor hanc Davidij explicationem speciem quandam veri præ se ferre, nec mihi est animus omnes Cardinalis Perronij conjecturas tueri. Sed datâ viris doctis facultate liberâ eligendi explicationem quæ magis arriserit ex hac quam Davidius propalavit certissimè colligo tunc temporis his canonibus sancitam disciplinam nondum viguisse in Africa. Quippè cùm ex hac explicatione intelligamus clarissimè, saltem Africanos dubitasse utrum his canonibus decernerentur, quæ in legatorum commonitorio perspecta erant, & eo quo scripta sunt modo, in Italiâ servarentur, atque etiam eosdem Episcopos Africæ cautionem adhibuisse singularem si fortè hanc disciplinam admittere cogerentur deinceps cui exiguo tempore se submiserant ut à malis declinarent, & miseriis, quibus jam Romanæ curiæ ministri, fideles opprimere & vexare cœperant, de quibus tot querelis explet animum S. Augustinus epistolâ ad Cœlestinum.

CAPUT XXXIX.

Probatur post Concilium Carthaginense anni 419. Africanorum mentem ab appellationibus ad Romanam Sedem alieniorem fuisse in causis Episcoporum.

QUÆ gesta sunt in Africâ exacto Concilio Carthaginensi, hanc veritatem mirificè confirmant. Enimverò recuperatis verissimis exemplaribus Concilij Nicæni,

nulloque dubitandi loco relicto quin falsa esset citatio commonitorij legatorum & ab his autographis aliena ex litteris quas rescripserunt hac de causa Atticus Constantinopoli & Cyrillus Alexandriæ Episcopi qui huic Concilio adfuerant, *& cæteri qui in universali Africano Concilio Carthaginensi affuimus* scripserunt Cœlestino Papæ in locum Bonifacij suffecto die 2. Novembris anno 423. tribus circiter annis post Concilium Carthaginense cujus ultima sessio habita fuerat 29. Maij anno 419. Et postquam vehementer probavissent æquum ac justum esse judicium adversus Apiarium presbyterum pronunciatum, quem veluti insignem reum ac noxium Sycophantam deferunt, quatuor capitibus epistolam concludunt.

I. Rogant enixè Pontificem, ne faciles præbeat aures querimoniis, neque etiam admittat ad communionem eos quibus ab iis communione interdictum est. Quoniam ita sancitum est lege Concilij Nicæni quæ cum adversus clericos & laïcos, lata sit à fortiori ad Episcopos spectat, qui cùm à Synodo provinciali suspensi sint communione Ecclesiæ à sanctitate Romani Episcopi præproperè vel indebitè eidem viderentur restitui. *Deprecamur ut deinceps ad vestras aures hinc venientes non facilius admittatis nec à nobis excommunicatos in communionem ultra velitis excipere, quia hoc etiam Concilio Nicæno definitum facilè advertet venerabilitas tua. Nam etsi de inferioribus clericis vel laïcis videtur ibi præcaveri, quanto magis hoc de episcopis voluit observari, ne in suâ provinciâ à communione suspensi à tuâ sanctitate præproperè vel indebitè videantur communioni restitui.*

Canone 5.

David. pag. 38.

„ Contendit Davidius ex hac Epistolâ manifestè intel-
„ ligi horum episcoporum insulsitatem, quos sana ratio
„ damnat, & in quorum sententiam ire nemo potest qui de
„ potestate mentis non exiverit. Summas injurias & contumelias quibus ducentos septemdecim Episcopos Africæ obruit,

obruit, errore illis imposito confirmat, quo sibi fingit hos Episcopos nullam perspexisse discrepantiam inter tribunalia quibus clericorum & Episcoporum causæ dirimebantur quamvis eos ignorare turpissimum esset canonem undecimum Concilij Carthaginensis primi, & decimum secundi quibus statutum erat ad judicium primæ cognitionis episcopi opus esse duodecim saltem episcopis, sex verò tantùm ad judicium cognitionis provocatoriæ simplicis presbyteri.

Nihil magis à jure & justitiâ alienum est, quam hos Episcopos ejusmodi conjunctionis sive confusionis tribunalium arguere. Cùm enim scripserunt Cœlestino, quæstio non erat de tribunali quo judicari debebant episcopi, sed potius de eo quo judicari non debebant. Egregiè noverant Africani decretum Concilij Carthaginensis primi sub Grato episcopo, & reverà melius intellexerant ipso Davidio: qui sibi finxit statutum esse in hoc Concilio ut sex Episcopis delegaretur judicium cognitionis provocatoriæ seu appellantis simplicis presbyteri; quamvis ne vocula quidem appellationis aut provocationis in hoc Concilio occurrat. Igitur tantùm constat ex his, Africanos noluisse recognoscere Papam judicem tam presbyterorum quam episcoporum scilicet tribunal Romanum prorsus ejurasse, & è contra cujuslibet episcopi aut presbyteri Metropolitanum verum ac legitimum judicem, juxta Concilij Nicæni decretum, intellexisse. Sed hoc non impediebat quominus ad hoc Metropolitani tribunal aliquando duodecim, aliquando sex episcopi concurrere possint habita ratione diversarum causarum, sive Episcoporum sive presbyterorum. Ad probandum igitur errorem Africanorum defixum in confusione tribunalium, necesse erat Davidium demonstrare hos Africanos æstimasse numerum episcoporum ex quibus exurgebat tribunal Metropolitani semper æqualem

David. pag. 38. liv. 32.

lem, neutiquam verò modo duodecim pro Episcopis, modo sex pro presbyteris constitisse. Secùs enim hanc confusionem immeritò videtur exprobare. Hoc autem probare nunquam posse Davidium confidenter asserere non pertimesco.

Alterum quod exprobrat his Episcopis, non magis est rectæ rationi congruum. Contendit enim ex his verbis Epistolæ ad Cœlestinum, *& decreta Nicæna sive inferioris gradus clericos, sive ipsos episcopos suis Metropolitanis apertissimè commiserunt*, hos Episcopos insulsum ac supervacaneum assumpsisse ratiocinium; asseritque nihil „ magis absurdum esse, quam velle deducere, ex eo quod „ Concilium Nicænum stabilitatem consecrationis Epi- „ scoporum cujuslibet provinciæ τὸ δὲ κῦρος in Metropo- „ litani confirmatione ponit, hoc consectarium; scilicet „ omnes presbyterorum & episcoporum causas debere su- „ premo Concilij Metropolitani judicio dirimi omni ap- „ pellatione remotâ ad Sedem Apostolicam.

David. pag. 39. Concil. Nicæn. canon. 4.

Itane licet traducere bis centum ecclesiæ Africanæ Antistites, & magnum Augustinum qui ex iis erat, pessumdare? Nullum enim Davidius profert argumentum ex quo absurdum esse horum Episcoporum consectarium probare possit. Dicit enim tantùm, quod in quæstione versatur, à sensu communi hominum alienum esse colligere omnes episcopos & presbyteros judicio Synodi Metropolitanæ obnoxios ex decreto Concilij Nicæni, quo firmitas consecrationis episcoporum cujuslibet provinciæ in confirmatione Metropolitani contineri perhibetur. Necesse igitur erat Davidium significare qua ratione adductus hoc consectarium insulsum habuerit, unde & à quo autore acceperit, fieri nunquam posse ut sensus communis adeò contrarias propositiones conciliet, & aliena consectaria cum præmissis conjungat. Denique à quo didicerit habenda esse hæc

David. pag. 39.

consecta

consectaria, ita ut verba stomachosiora, non rectâ ratione sed contentionis exacerbatione ex calamo horum Episcoporum extorta & expressa. Non enim difficile est hujus ratiocinij episcoporum concinnitudinem ostendere, dummodo perspicuè explicetur ac sensus genuinus sincerè aperiatur Canonum 4. & 6. Concilij Nicæni. His enim non solum Metropolitano jus confirmandæ ordinationis episcopalis adscribitur, sed eidem & unà congregatis coëpiscopis jus controversias de episcopi ordinatione exsurgentes dirimendi, & ultima terminatione concludendi vindicatur. Hoc nos docet Rufinus qui vixit circa annum 390. scilicet quinque annis supra sexaginta post Concilium Nicænum lib. 1. hist. Ecclesiasticæ de hoc decreto Concilij Nicæni facta mentione. *Et ut si fortè in ordinando episcopo duo vel tres pro aliqua contentione dissentiant reliquorum autoritas & præcipuè Metropolitani cum cæteris firmior habeatur.* Itaque si jam efflagitet Davidius, unde ipsemet acceperim concinnum & aptè confectum consectarium episcoporum Africæ: reponam libenter ex jure quod existere penes Metropolitanum decernit Concilium Nicænum, ad dirimendas controversias de ordinatione Episcopi exsurgentes spontè consequi cætera Episcoporum & clericorum negotia judicio Synodi provincialis esse subjicienda: id est Episcoporum provinciæ præside Metropolitano. Quippè præterea nihil dicere voluerunt Africani in epistolâ ad Cœlestinum Papam.

Si verò percontari velit amplius ex quo intellexerim hæc consectaria esse rationi congrua, rectéque colligi ex quarto & sexto canone Concilij Nicæni? hoc me docuisse respondebo S. Augustinum, Aurelium Carthaginensem episcopum, bis centum & septemdecim episcopos Africæ, qui aderant Concilio Carthaginensi anno 419. qui hanc epistolam minimè stomachosam rescripserunt Cœlestino Papæ, omni contentionis æstu remoto,

Li. acceptis

acceptis litteris ab Attico Constantinopolitano & Cyrillo Alexandrino, quibus certiores erant facti, de falsa citatione canonum Nicænorum in commonitorio legatorum Sozimi, cui acta genuina Concilij Nicæni minimè congruebant. At quoniam Davidius adeò sensus communis laudem affectat quærerem libenter ab eo; an fore viros sensus communis compotes speret, qui ad eruendam explicationem canonum Nicænorum, & consectaria ex iis assumenda, opinionem suam anteponant, & quorumdam Romanæ curiæ adulatorum nullius nominis scriptorum, sententiæ S. Augustini, ducentorum septemdecim Episcoporum, denique universæ Ecclesiæ Africanæ.

II. Hæc scribunt Cœlestino Papæ hi Episcopi *presbyterorum quoque & sequentium clericorum improba refugia sicut te dignum est repellat sanctitas tua, quia & nulla Patrum definitione hoc Ecclesiæ derogatum est Africanæ, & decreta Nicæna sive inferioris gradus clericos, sive ipsos Episcopos suis Metropolitanis apertissimè commiserunt.* Ex quibus intelligere non solum opus, verùm etiam necesse est, perperam Davidium asserere, in Africâ nunquam interruptum fuisse usum appellationum ad Sedem Apostolicam. Et cùm hæc verba perlego. *Quia nulla patrum definitione hoc Ecclesiæ derogatum est Africanæ*, quærerem libenter ab eo an sensus communis compos ipse sit, quantumvis tenuitatis sensus, episcopos arguere non pertimescat.

III. Episcopi Africani exponunt rationem Cœlestino Papæ, propter quam Concilium Nicænum jussit episcopos & alios clericos in Concilio provinciali judicari: ex qua manifestum assumitur argumentum ad probandum hos episcopos ab institutis Concilij Sardicensis sub nomine Nicæni citatis alienissimos fuisse. Hanc autem rationem diu ante protulerat S. Cyprianus Epistolâ 55. ad Cornelium Papam de negotio Fortunati & Felicissimi quod

quod tractavimus hujus operis, cap. 1. *Prudentiſſimè enim, juſtiſſimeque viderunt, quæcumque negotia in ſuis locis ubi orta ſunt finienda, nec unicuique providentiæ gratiam ſancti Spiritus defuturam quæ æquitas à Chriſti Sacerdotibus & prudenter videatur & conſtantiſſimè teneatur: Maximè quia unicuique conceſſum eſt. Si judicio offenſus fuerit cognitorum ad Concilia ſuæ provinciæ vel etiam univerſale provocare. Niſi fortè quiſquam eſt qui credat unicuilibet poſſe Deum noſtrum examinis inſpirare juſtitiam, & innumerabilibus congregatis in Concilium Sacerdotibus denegare.* Hæc enim omnia dubio procul ad removendas appellationes ad Romanam Sedem prolata ſunt. Cur tot incommoda ex his judiciis cognitionis provocatoriæ conſequentia objectant hi Epiſcopi à Patribus Concilij Nicæni præviſa, niſi ut diſciplinæ canonibus Sardicenſibus ſancitæ citatis in commonitorio legatorum Sozimi ſub nomine Nicænorum obſiſtunt?

Epiſto'a Epiſcoporum 217. Concil. Carth. Cœleſtino Papæ I.

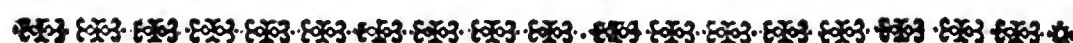
At quomodo ipſum tranſmarinum judicium ratum erit ad quod teſtium neceſſariæ perſonæ vel propter ſexus, vel propter Senectutis infirmitatem, vel multis aliis impedimentis adduci non poterunt? Nam ut aliqui tanquam à ſuæ ſanctitatis latere mittantur, nulla invenimus patrum Synodo conſtitutum, quia illud quod pridem per eundem coëpiſcopum noſtrum Fauſtinum tanquam ex parte Nicæni Concilij exinde tranſmiſiſtis in Conciliis verioribus quæ accipiantur Nicæni à S. Cyrillo coëpiſcopo noſtro Alexandrinæ Eccleſiæ & & venerabili Attico Conſtantinopolitano Antiſtite & Authentico miſſis, quæ etiam ante hoc per Innocentium presbyterum & Marcellum Subdiaconum, per quos ad vos ab eis directa ſunt venerabilis memoriæ Bonifacio Epiſcopo deceſſori veſtro à nobis tranſmiſſa ſunt, in quibus tale aliquid non potuimus reperire.

IV. Præterea dubitandi locus non relinquitur qui hi Epiſcopi ſibi perſuaſerint, præter hanc appellationum di-

ciplinam accidere nihil poſſe quod ſit horribile aut pertimeſcendum; quippè cum enixè Pontificem rogaverint, ut deputatos ſeu clericos executores ſententiarum ſuarum etiam petentibus mittere recuſaret, ne Epiſcoporum Africanorum deſidentibus moribus luxuria & ambitio in rempublicam Eccleſiaſticam immigrare viderentur. Hic eſt enim horum verborum ſenſus. *Executores etiam clericos veſtros quibuſcunque petentibus nolite mittere, nolite concedere ne fumoſum Typhum ſæculi in Eccleſiam Chriſti, quæ lucem ſimplicitatis & humilitatis diem Deum videre cupientibus præfert, videamur inducere.*

Hæc eſt enim propria explicatio hujus voculæ, *Typhus*, apud Scriptores hujus ætatis adeò communis, ad ſignificandam luxuriam, ambitionem, ſuperbiam, ut ex S. Auguſtino intelligimus Epiſtola 48. Vincentio. *Quid non audeat Typhus morticinæ pelliculæ quo non ſe præcipitet præſumptio carnis & ſanguinis.* Et 57. Dardano mentione factâ ſacrificij altaris. *A cujus ſacrificij humilitate longè abeſt Typhus & Cothurnus illorum libro* 2. de baptiſmo cap. 3. *Et cognoſcitur quod latebat ſine ullo Typho ſacrilegæ ſuperbiæ.* Idem patet paſſim ex Concilio Epheſino & ante hæc omnia ex Arnobio libro 2. contra gentes. Ex his igitur clariſſimè conficitur poſt Concilium Carthaginenſe anni 419. Africanorum mentem ab appellationibus ad Romanam Sedem alieniſſimam fuiſſe in cauſis epiſcoporum.

CAPUT

CAPUT XL.

Explicantur quædam difficultates Davidij. Continuò probatur Africanos semper obstitisse disciplinæ Appellationum ad Romanam Sedem.

HISTORIA rerum gestarum in Concilio Carthaginensi anno 419. ad perfectam notitiam antiquæ Africanorum disciplinæ de judiciis episcoporum, maximè nobis conducere videtur. Quippè cùm ex ea intelligamus ad tuendam patrum traditionem ducentos episcopos & septemdecim qui huic Concilio aderant, revocasse ferè omnia antecedentium Conciliorum decreta & confirmasse seu in unum codicem (qui Ecclesiæ Africanæ codex dictus est) conclusisse omnes hujus Ecclesiæ antiquos Canones.

Vix perlecto famoso legatorum commonitorio de quo supra disseruimus, captoque consilio scribendi ad Bonifacium Papam primâ sessione hujus Concilij Daniel Notarius professionem fidei sive Symbolum Nicænum legit, & viginti in eo confectos canones. Deinde in acta Concilij Carthaginensis relata sunt ea quæ in Concilio Africæ promulgata fuerant. *Statuta quoque Nicæni Concilij in viginti capitulis similiter recitata sunt. Sicut in superioribus invenitur adscripta. Deinde quæ in Conciliis Africanis promulgata sunt actis præsentibus inserta noscuntur.* At verò hi Canones duabus vicibus perlecti sunt in primâ sessione, & tertiâ vice in secundâ.

Codex Ecclef. Africanæ pag.58. I. edit. Justelli.

Primò triginta tres Canones lecti sunt, qui reperiuntur in codice Ecclesiæ Africanæ, quem publici juris fecit

clariſſ. Juſtellus, ex antiquo codice manuſcripto quem ſecum communicaverat inſignis meriti vir, inter ſuæ ætatis literatos, Nicolaus Faber. Poſteà acta ſive Canones relecti ſunt ſeptemdecim Conciliorum Africæ, celebratorum ab anno Chriſti 393. ad annum 419. *Recitata ſunt etiam in iſta Synodo diverſa Concilia univerſæ provinciæ Africæ, tranſactis temporibus Aurelij Carthaginenſis Epiſcopi celebrata*, quorum ſumma aſcendit ad num. 94. Et in editionibus codicis Africani, Binij & Juſtelli reperiuntur. Denique tertia vice ſive in ſecundâ ſeſſione lecti, vel potius confecti ſunt ſex Canones quorum acceſſione canonum omnium numerus exſurgit 133. At verò ex hac canonum collectione diſciplina Eccleſiæ Africanæ facillimè perſpicitur, quippè confirmata, recognita & emendata in generali Eccleſiæ Africanæ Concilio. Sed antequam ex ea argumenta ſumam, ad tuendam ſententiam meam, tria explicanda ſunt à Davidio propoſita art. 5. cap. 11.

David. pag. 617. uſque ad pag. 622.

Poſtquam Davidius probavit art. 2. hujus cap. 2. hanc collectionem confectam fuiſſe in Concilio Africano; tertio verò articulo reſpondit Cardinali Perronio, contendenti hanc collectionem eſſe opus autoris ſingularis, qui hanc rapſodiam compoſuit & quarto hanc collectionem eſſe vindicandam Concilio Carthaginenſi anni 419. (quæ omnia mecum & Davidio ſpontè conveniunt) quinto denique articulo cui titulum ſcripſit de vero numero canonum hujus collectionis, tres quæſtiones inſtituit; quarum prima eſt, utrum hac collectione concluderentur Epiſtolæ Africanorum ad Bonifacium, Attici Conſtantinopolitani Epiſcopi, Africanorum ad Cœleſtinum, & Symbolum Nicænum præter Canones 133. Secunda an hæc collectio centum vel plures Canones comprehenderet cum his Epiſtolis. Tertia denique an comprehenderet tantummodo centum Canones, omiſſis primis triginta tribus,

tribus, & his epistolis? Prima & secunda quæstio ad hanc recidunt : utrum collectio canonum unà cùm Epistolis confecta sit. Sed quoniam ex his epistolis tres scilicet Attici, Cyrilli, & Africanorum Cœlestino Papæ, scriptas esse post conclusum & exactum Concilium Carthaginense necesse est, in quo hæc collectio canonum compacta est : has Epistolas huic collectioni posteà fuisse adjunctas intelligere pariter necesse est. Hæ quæstiones leviores sunt, sed tertia majoris momenti esse videtur.

Contendit Davidius hac collectione concludi tantùm centum Canones, & triginta tres primos ad hanc nihil attinere. Ego verò in cogitationem Davidio prorsus contrariam venio : Primo, quia hi triginta tres Canones reperiuntur in codicibus manuscriptis quorum usuram habuit Justellus, scilicet Nicolai Fabri, Jacobi Augusti Thuani, Bochardi majoris consilij Senatoris à Rege Christianissimo Henrico quarto ad Rempublicã Venetorum legati. Secundò quoniam ex editione codicis Africani apud Binium pag. 729. ita ut ex editione Justelli intelligimus perlectis Symbolo Nicæno & viginti hujus Concilij Canonibus, relata fuisse in acta Concilij Carthaginensis quæ promulgata fuerant in Conciliis Africæ. *Deinde quæ in Conciliis Africanis promulgata sunt actis præsentibus inserta noscuntur.* At verò hæc promulgata in Conciliis Africæ intelligi non possunt, nisi de his triginta tribus primis Canonibus.* Alij enim Canones relecti videntur, necesse est, secunda vice quam his verbis significant acta hujus Concilij apud Binium & Justellum. *Recitata sunt etiam in ista Synodo scilicet Carthaginensi diversa Concilia universæ provinciæ Africanæ, transactis temporibus Aurelij Carthaginensis Episcopi.* Adeoque prima vice lecti sunt Canones Conciliorum Africæ celebratorum sub Aurelio, non enim credibile est continuò repetitam esse bis rem eandem de iisdem canonibus. *Deinde quæ in Conciliis*

Africanis

Africanis promulgata ſunt præſentibus actis inſerta noſcuntur, & ſine intermiſſione recitata ſunt etiam in iſta Synodo diverſa Concilia univerſæ provinciæ Africæ. Ex his igitur colligendum eſt, editionem codicis Africani quam publicavit Juſtellus ex antiquis codicibus manuſcriptis, quæ in fronte triginta tres Canones habet, poſteà nonaginta quatuor, & in ſecundâ ſeſſione ſex alios, quorum omnium ſumma aſcendit ad num. 133. eſſe correctiorem, & magis veritati congruam. Tertio, hi triginta tres primi Canones in antiqua Canonum collectione Dionyſij Exigui locum habent, qui floruit anno 540. qua utebatur Eccleſia Romana his temporibus (ut teſtificatur Caſſiodorus.) *Qui Dionyſius Exiguus, petitus à Stephano Epiſcopo Salonitano ex græcis exemplaribus Canones Eccleſiaſticos, moribus ſuis ut erat planus atque diſertus, magnæ eloquentiæ luce compoſuit, quod hodie uſu celeberrimo Eccleſia Romana complectitur.* His rationibus adductus ſentio collectionem canonum in Concilio Carthaginenſi anno 419. confirmatum, centum triginta tribus Canonibus conſtitiſſe.

Lib. Divinarum lectionum cap. 28.

Davidius ait, Creſconium (non ignarum horum triginta trium canonum non ſecùs ac centum aliorum) exiſtimaſſe variis vicibus in diverſis Conciliis collectos fuiſſe, ſcilicet centum poſt triginta tres. Atque ex his concludit collectionem centum canonum nihil attinere collectionem triginta trium. Probat Davidius hanc eſſe mentem Creſconij quoniam triginta tres Canones citat quaſi aſſumptos ex Concilio Carthaginenſi ſimpliciter, collectionem verò aliorum centum quaſi ex Concilio generali Carthaginenſi ut conſtat ex cap. 30. & 154. Breviarij canonum Creſconij.

David. pag. 620. Lin. 16.

Hæc obſervatio Davidij multis ſcatet mendaciis: primò falſum eſt Creſconium citare 33. canones aſſumptos ex Concilio Carthaginenſi ſimpliciter; quippè cum

citet

citet Canonem 29. ex his 33. ſub nomine Concilij generalis Carthaginenſis num. 30. Hoc perſpectum habemus in editione hujus breviarij canonum ad quam incubuit R. P. Chifletius Jeſuita anno 1649. pag. 30. ex alterâ editione ad finem codicis Eccleſiæ Romanæ typis vulgati Pariſiis anno 1609. & aliis. Secundò, falſum eſt etiam Creſconium citare collectionem centum Canonum quaſi aſſumptam ex Concilio generali Carthaginenſi. Enimverò centeſimum citat ſub titulo Concilij Carthaginenſis ſimpliciter, ut ob oculos patet breviarij canonum Creſconij num. 287. pag. 52. Tertiò falſum eſt hanc diſcrepantiam quam obſervat Davidius perſpectam fieri, ex capp. 30. & 154. hujus breviarij; quippè cum ambo canones referantur pariter aſſumpti ex Concilio generali Carthaginenſi ut conſtat pag. 30. & 41. Editionis Chifletij & aliarum. Igitur dicere non pertimeſco hæc argumenta finxiſſe ſibi Davidium, ut ad partium ſuarum rationes Creſconium aggregaret.

Præterea Davidius obſervat Creſconium num. 287. ſui breviarij citare canon. 33. collectionis Dionyſij Exigui, & appellare centeſimum: ex quo intelligimus tantummodo concluſiſſe centum canones in collectione canonum Africanorum. Verumenimverò etiamſi hæc eſſet ſententia Creſconij, non conſequeretur hanc eſſe præferendam ſententiæ Dionyſij ſcriptoris quippè vetuſtioris. Nec ex his aliud colligi poteſt, niſi æſtimaſſe Creſconium collectionem Conciliorum Africanorum celebratorum ſub Aurelio Primate, continere tantùm centum canones, neutiquam verò collectionem integram canonum Conciliorum Africæ ſub aliis Primatibus congregatorum, quæ anno 419. in eodem Concilio Carthaginenſi confirmata fuerunt juxta ſententiam omnium Doctorum, ac præſertim Joannis Vvendelſtini: qui primus collectionem Romanam publici juris fecit Moguntiæ anno 1525. Per-

David. pag. 619.

David. pag. 606. peram autem Davidius contendit credibile esse Cresconium voluisse emendare Dionysium, justis ac singularibus de causis sibi Africano speciatim cognitis, cum ipsi Dionysio tanquam fidus discipulus Magistro se conformaverit. Enimverò nunquam voluit Cresconius se accomodare aut conformare Dionysio; quippè cùm de eo mentionem nullam faciat in præfatione, sed è contra de Ferrando Diacono Carthaginensi qui ante Cresconium breviarium canonum scripserat & hunc canonem in suo breviario prætermisit.

„ Tum verò Davidius contendit suam sententiam se-
„ qui Ecclesiam Romanam. Quoniam hæc collectio
„ centum tantùm Canonibus constans perspicitur in co-
„ dice Ecclesiæ Romanæ publicato Moguntiæ anno 1525.
„ curâ Joannis Vvendelstini.

Nemini homini, ex his Davidij verbis dubium subolere potest, quin prætermissi sint triginta tres primi canones in hoc codice, & reverà conceptis verbis asserere non pertimescit pag. 621. lineâ 23. Verumtamen in codice disertè leguntur ita ut in codice Ecclesiæ Africanæ,& in collectione Dionysij Exigui, scilicet proximè canones Conciliorum Africæ celebratorum sub Aurelio. Et nequis fortasse olim in præconceptam Davidij opinionem iret, nec sibi persuaderet alibi quam in Concilio Carthaginensi, hos centum canones fuisse in unum codicem collectos, Joannes Vvendelstinus cujus cura hæc editio facta est è regione horum verborum quæ initium dant collectioni centum canonum, *recitata sunt etiam in ista Synodo diversa Concilia universæ provinciæ Africæ* hanc notam efformavit *in ista Synodo Carthaginensi, scilicet supra præmissa*, idest anni 419. Ex quo intelligimus triginta tres primos Canones & ultimos centum in eodem Concilio lectos fuisse. Prætereà non intelligo quid conducere possit cogitationibus Davidij, si hæc collectio centum canonum in codice

dice Ecclesiæ Romanæ contineatur, sub titulo Concilij Africani. Enimverò hic titulus in codicibus manuscriptis non legitur, sed iste. *Incipiunt Canones Conciliorum diversorum Africanæ provinciæ.* Adeoque lepidum Davidij critirion evanescit. Et planissimè constat 133. Canones ex quibus hodie codex Ecclesiæ Africanæ exsurgit, fuisse confirmatos, recognitos & emendatos in Concilio Carthaginensi anno Domini 419. duabus diversis sessionibus, quarum prima habita est 24. Maij, & secunda 29. ejusdem mensis.

Sed has difficultates novis accessionibus cumulat Da- " vidius, assumptis ex ipsamet collectione, quibus certissi- " mis argumentis convincere videtur, hanc collectionem " his centum ultimis canonibus tantùm constitisse, & tri- " ginta tres priores hujus corporis canonum verum mem- " brum non esse, adeoque contendit manifestam exsur- " gere repugnantiam inter octavum Canonem quo habetur *ut Episcopum, nulli criminoso liceat accusare.* Et centesimum vigesimum octavum his verbis conceptum: *Quoniam superioribus Conciliorum decretis ad accusationem clericorum quæ personæ non admittantur non est expressum.* Hæc enim aperto Marte pugnare videntur cum octavo canone sit expressum *nulli criminoso licere Episcopum accusare.*

Si hos canones integros, nulla parte truncos attendere velimus, non adeò difficiliter poterunt conciliari, omnis enim repugnantia protinus evanescet. Si ostendatur clarissimè id quod decernitur canone 128. de iis quibus non erit licitum accusare Episcopos 8. canone non fuisse sancitum. At verò hæc decreta omnino diversa sunt. Octavo enim Canoni occasionem dedit admonitio Numidij, Episcopi Mazulitani, de multis sycophantis qui sibi persuadebant licere, quavis de causa accusare & in jus vocare episcopos. Hic verò canon accusationem hominis

criminosi adversus seniorem scilicet Episcopum aut presbyterum admitti vetat. *Numidius Episcopus Mazulitanus dixit, prætereà sunt quamplurimi non bonæ conversationis qui existimant majores natu vel Episcopos passim, vageque in accusationem pulsandos debent tum facilè admitti nec ne?*

Aurelius Episcopus dixit. Placet igitur caritati vestræ ut is qui aliquibus sceleribus irretitus est vocem adversus majorem natu non habeat accusandi. Ab universis Episcopis dictum est, si criminosus est, non admittatur placet.

Sed quoniam duplicis generis esse poterant, non bonæ conversationis viri accusatores Episcoporum, quidam excommunicati, & in excommunicatione permanentes: alij olim excommunicati, & in Ecclesiæ communionem peractâ pœnitentia restituti; speciale decretum de iis sanciendum duxit Concilium Carthaginense, quibus facultate accusandi Episcopum generatim interdictum fuerat Canone 8. & canone 128. vetavit ex hoc duplice accusatorum genere crimini obnoxiorum, eos qui excommunicati fuerant, durante excommunicationis tempore posse ad accusationem Episcopi admitti. Porrò hoc decretum omnino est à priori diversum, adeoque hæc quæ in eo verba leguntur verissima sunt, *& quæ personæ non admitterentur ad accusationem Episcopi non est expressum.* Arcet enim ab hoc jure tantùm canon. 8. generatim criminosos, hîc verò legem perstringit & temperat erga criminosos speciatim qui in excommunicatione permanent, iis omnino prætermissis qui non permanent.

Canon. 128. codic. Afric.

Prætereà canon. 128. cum consequentibus congruit qui hac de re multas circonstantias explicant, de quibus nulla penitus mentio facta est canone 8.

Sed ulteriùs progredior, & obfirmato pectore veritatis amore propugno, posse ex hoc canone 128. assumi certissimum argumentum ad probandum hos 33. primos canones fuisse in collectione Africanâ comprehensos. Dummodo

modo integer perlegatur. *Placuitque omnibus quoniam superioribus Conciliorum decretis de personis quæ admittendæ sunt ad accusationem clericorum jam constitutum est, & quæ personæ non admitterentur non expressum est, idcirco definimus eum ritè ad accusationem non admitti, qui posteà quam excommunicatus fuerit, in ipsa, sive sit clericus sive laicus accusare voluerit.*

Intelligimus ex initio hujus Canonis *jam constitutum fuisse superioribus Conciliorum decretis de personis quæ admitti poterant ad accusationem clericorum.* At verò luce meridianâ clarius patet ne verbum quidem de ejusmodi decreto occurrere in canonibus, sub titulo Concilij Africani qui centesimum vigesimum octavum antecedunt. Quamobrem id investigare necesse est inter triginta tres primos Canones, ex quibus revera 19. & 20. & 30. gravissimas leges ferunt de accusatoribus clericorum. Igitur tantùm abest ut 128. Canon repugnantiam habeat manifestam, cum primis triginta tribus cum eorum nominatim mentionem faciat, perlectos fuisse in Concilio Carthaginensi significet ac certissimè convincat hos 33. Canones in collectione codicis Africani fuisse conclusos.

Quæ cum ita sint ostendere jam è re nostrâ est, ex hoc codice disciplinam & traditionem Ecclesiæ Africanæ de judiciis Episcoporum.

Primum decretum refertur hujus collectionis canone 12. confectumque fuit occasione admonitionis cujusdam Episcopi cui nomen erat Felici. *Felix Episcopus dixit. Suggero secundùm statuta veterum Conciliorum, ut si quis Episcopus (quod non optamus) in reatum aliquem incurrerit, & fuerit ei nimia necessitas non posse plurimos congregare: ne in crimine remaneat à 12. Episcopis, & presbyter à sex Episcopis cum proprio suo Episcopo audiatur & Diaconus à tribus.* Sequens canon numerum judicum pres- Codex Canon. Eccles.

Afric. numero 12. byterorum ad Episcopos quinque perstrinxit, pro Tripolitanâ provinciâ.

Canone 14. codic. Afric. *Item placuit de Tripoli propter inopiam provinciæ ut unus Episcopus in legationem veniat, & ut ibi presbyter à quinque audiatur Episcopis & Diaconus à tribus ut superius memoratum est, proprio Episcopo residente.* Hoc decretum instauratur canone 20. pro presbyteris & Diaconis, cum aliqua accessione pro inferioribus clericis, scilicet ut ab Episcopo solitario judicari possint. *Reliquorum autem clericorum causas etiam solus Episcopus loci agnoscat & finiat.*

Canon 20. codic. Afric.

Dubium superesse non potest quin mens hujus Concilij Carthaginensis fuerit instaurare decretum Concilij Carthaginensis primi sancitum canone 11. sub Grato ejusdem Urbis Episcopo, anno 348. circiter 81. annis ante hoc Concilium Carthaginense. At verò ostendimus cap. 17. hujus operis quantum hoc Concilium ab institutis Sardicensis alienum fuerit. Quamobrem colligere possumus ex renovato hoc canone ab Ecclesiâ Africana, in ea sententiâ permansisse anno 419. qua erat anno 348. & alieniorem semper fuisse Ecclesiam Africanam à disciplinâ appellationum ad Romanam Sedem, in causis Episcoporum.

Secundum decretum sanxit in hac canonum collectione Ecclesia Africana, quo præter tribunal ordinarium duodecim episcoporum ad judicium Episcopi, alterum instituit sive instaurat antiquis Africæ Conciliis conveniens, supremum omni appellatione remotâ, non tamen Romanum, sed ad quod liberum erat perfugium, scilicet electorum sequestorum ad instar judiciorum sæcularium. *Vlpianus l. 27. §. 2. de recept. arbit: Stari autem debet sententiæ arbitri quam de re dixerit, sive æqua sive iniqua sit: Et sibi imputet qui compromisit, nam & D. Pij rescripto adjicitur vel minus probabilem sententiam æquo animo ferre debet. Antoninus Imperator leg. 1. cod. ex sen-*

tentiâ

tentiâ arbitri & compromisso jure perfecto editi appellari non posse sæpè rescriptum est. At verò hanc disciplinam à foro civili ad Ecclesiasticum traducunt hujus collectionis canones 15. 96. & 122.

Item placuit (sic se habet canon. 15.) *ut quisquis Episcoporum , presbyterorum & Diaconorum , seu clericorum, cum in Ecclesia ei crimen fuerit institutum, vel civilis causa fuerit commota : si relicto Ecclesiastico judicio publicis judiciis purgari potuerit , etiamsi pro ipso prolata fuerit sententia locum suum amittat & hoc in criminali actione in civili verò perdat quod evicit si locum suum obtinere maluerit. Hoc etiam placuit , ut à quibuscumque judicibus Ecclesiasticis ad alios judices Ecclesiasticos ubi est major autoritas , fuerit soluta sententia , si convinci non potuerint vel inimico animo judicasse, vel aliquâ cupiditate aut gratia depravati ; sanè si ex consensu partium electi fuerint judices etiam à pauciore numero quàm constitutum est non liceat provocari, & ut filij Sacerdotum spectacula, sæcularia non cohibeant, &c.*

Ex hoc canone duo perspecta habemus clarissimè, primò, tùm pro civili cùm pro criminali actione vetitum esse episcopis, presbyteris & diaconis ad alios quam ecclesiasticos judices causas deferre. Secundò : Si ex consensu partium electi fuerint judices etiam pauciore numero quàm constitutum est non licere provocari.

Contendit Davidius hoc vetitum appellandi ab electis judicibus, spectare solùm causas sæculares, neutiquam verò Ecclesiasticas.

Si quoddam hujusce conjecturæ argumentum proferret illud discutere opus esset, sed nullum prodidit, satisque sibi esse putat dicere ita se habere rem debere. Quamobrem non sine summâ admiratione perspicimus nullam mentionem fieri in hoc canone causarum sæcularium ; sed è contra Ecclesiasticarum tantùm. Quas esse

esse duplicis genis significat, scilicet civiles ac criminales. Et quoniam posthabitis judicibus ecclesiasticis, ad sæculares judices utriusque generis lites deferre vetat, æquabili ratione spem appellationis adimit quoties ejusmodi causæ ad electos judices delatæ fuerint. Hic est enim verus hujusce canonis sensus quem Davidius non intellexit, ipsumque in errorem deduxit, quem illustri Petro de Marca exprobrat. *In vitium vertit culpæ fuga si caret arte.* Item statuitur canone 96. de judicibus electis. *Si autem fuerit provocatum, eligat qui provocaverit, ut ab ipsis deinceps nulli liceat provocare.*

Horat. de arte poëtica.

„ Davidius pag. 668. art. 1. cap. 12. ait hanc explica-
„ cationem esse ab hujus canonis sensu alienam, dicit
„ Imperatoriam esse hujus canonis formam & ex ea vi-
„ deri electionem judicum non in nostrâ libertate posi-
„ tam, sed potius legis præscripto imperatam propter hæc
„ verba, *eligat judices*, quæ imperativa sunt. Sed si conjunctio *Et*, ante verbum *eligat* collocetur, quæ scribæ vitio omissa est, totum hujus canonis Imperium facilè ruet. Reverà enim in textu græco non deest, ἐὰν δὲ γίνηται, ἔκκλητος καὶ ἐπιλέξηται ὁ ἐκκαλεσάμενος δικαστὰς adeoque cum græcum textum Davidius non legerit, aut non intellexerit, ad explicationem hujus canonis necesse esse ex duobus unum ἀμέσως conficere sibi persuasit, & cum superiori his verbis concepto adjungere.

Placuit ut non sit ultra fatigandis fratribus anniversaria necessitas, sed quoties exegerit causa communis idest totius Africæ undecumque ad hanc Sedem datæ litteræ fuerint, congregandam esse Synodum in ea provinciâ ubi opportunitas persuaserit; causæ autem quæ communes non sunt, in suis provinciis judicentur.

Ex his intelligimus duplicis generis causas extitisse, quasdam toti Africæ communes, quasdam non communes.

Contendit

Contendit Davidius de solis non communibus mentionem agere canonem 96. qui jubet eas ad judices electos deferri, sive sequestros supremæ cognitionis, omni appellatione remotâ. Sibique persuadet has causas non communes esse sæculares, neutiquam verò Ecclesiasticas.

Primò de solis causis non communibus non facit mentionem canon 96. suamque opinionem nec probat nec probare potest Davidius. Secundò hæ causæ non communes quas tractat canon. 95. erant Ecclesiasticæ, & non tantùm sæculares; perspectum enim habemus ex lectione canonis hujus per causas non communes eas significari quæ non in rem erant universæ Africæ, sed cujusdam tantummodò provinciæ Africæ. Quamobrem perperam Davidius æstimat inter has causas non communes de quibus loquuntur Africani, & causas privatas quarum mentionem facit Concilium Constantinopolitanum cap.6. Primùm discrepantiam non esse, hæc enim Concilia prorsus diversa suis decretis sanciunt. Quæritur in Concilio Constantinopolitano, utrum admitti possint hæretici ad accusationem Episcopi, observatque Concilium, duplicem causam ejusmodi accusationis contingere posse primò, si cui lis peculiaris cum Episcopo intercesserit expostulationemque adversus eum habuerit ob injuriam aut grave damnum sibi illatum. Secundò, si Episcopus accusetur crimine neglecti ministerij ecclesiastici. Pro primo casu non censet Concilium habendam esse rationem religionis quam profitetur accusator. Pro secundo verò vult religioni caveri, prohibetque hæreticorum hominum accusationes adversus Episcopos orthodoxos de rebus ad Ecclesiæ ministerium spectantibus. *Si quis propriam querelam & privatim intendat Episcopo ut detrimento aliquo vel injuriâ aliquâ ab ipso affectus in ejusmodi accusationibus nec accusatoris personam, nec religionem examinari. Oportet enim Episcopi conscientiam esse omnibus mo*

Concil. Constantinopol. Canone 6.

dis liberam, & cum sibi injuriam factam esse dicit cujuscunque sit religionis jus suum consequi. Si autem sit crimen Ecclesiasticum, quod episcopo intenditur, tunc examinari personas accusatorum: ut primum quidem hæreticis non liceat orthodoxos Episcopos pro rebus Ecclesiasticis accusare.

Adeoque ex his intelligere facile est, causam privatam de qua mentionem facit Concilium Cõstantinopolitanum nihil attinere ad causam non communem Concilij Carthaginensis quæ tota erat Ecclesiastica,& quæ *non communis* dicta est, habita ratione communioris quæ in rem erat universæ Africæ. *Non communis* erat obnoxia judicio episcoporum unius provinciæ, *communis* verò ab universæ Africæ episcopis debebat judicari.

Verumenimverò admiratione vehementi me commovet Davidij temeritas, dum ad explicandum Concilium Carthaginense, sextum canonem Constantinopolitani profert; quippè cùm eum falsum ac supposititium esse mirificis conatibus propugnaverit, ad id speciatim facto articulo secundo capitis tertij operis sui. Vide supra cap. 22.

Itane licet viro docto calidum ac frigidum aërem ore patulo spirare? & accusatis totius Africæ Episcopis defectionis atque inopiæ sensus communis ac rationis, ob scriptam Cœlestino Papæ Epistolam, de potestate mentis decedere?

Hanc judicum electorum sive arbitrorum supremam jurisdictionem vehementer confirmavit Ecclesia Africana hujusçe collectionis canone 122. *à judicibus autem quos communis consensus elegerit non liceat provocare; & quisquis provocans repertus fuerit, per contumaciam nolle obtemperare judicibus, cum hoc primæ Sedis Episcopo fuerit probatum, det litteras ut nullus ei communicet episcopo donec obtemperet.* Codex Canon. Ecclesf. Afric. Canon. 122.

Ex his perspicimus adeò necesse fuisse obtemperare

judicio

judicio sequestrorum ut Ecclesia imposita suspensionis pœna illud jusserit exequi.

Contendit Davidius ex hoc canone adjuncto superiori, facilè intelligi hos judices electos, sive sequestros, de majoribus causis non cognovisse, quales esse solent abdicationes episcoporum. Ego verò quin hoc verum sit inficias ire nolo, tantummodò contendo exurgente lite inter duos Episcopos ad politiam Ecclesiasticam spectante non licitum fuisse ab electis judicibus appellare, impositâ pœnâ suspensionis eorum judicio obtemperandum fuisse. Non difficiliter probarem episcopos Galliæ occasione litis Ebbonis & Arnulphi, Hincmarum Remensem Archiepiscopum in negotio Rothaldi Suessionis Episcopi æstimasse, penes judices electos existere supremam judicandi causas episcoporum abdicandorum potestatem, ipsumque Papam Nicolaum primum ab hac sententiâ alieniorem non fuisse. Sed de hoc ampliùs agemus aliquando originem ac progressum appellationum ad Romanam Sedem tractaturi.

Intereà silentio prætermittere non licet gravissimam Davidij hallucinationem, dum sibi fingit hos Canones collectionis Africanæ 121. & 122. excerptos fuisse ex secundo Concilio Milevitano celebrato anno Christi 416. Reverà enim exscripti sunt ex Concilio Carthaginensi anni 418. Non enim facile est probare Concilium Milevitanum secundum confecisse Canones; quippè cùm nulli sub hoc titulo in codice Ecclesiæ Africanæ reperiantur, ac de iis mentionem nullam faciat S. Augustinus. Enimverò si hujus nominis quidam Canones inter Concilia Binij occurrant; dubium non est quin iis initium Concilij Milevitani anni 402. assutum fuerit, & apertè constat ex codicibus MSS. quibus usus est Justellus ad editionem codicis Ecclesiæ Africanæ hos Canones excerptos esse ex Concilio Carthaginensi anni 418.

Cardinalis Perronius nos docet suæ responsionis iteratæ ad Sereniss. magnæ Britanniæ Regem cap.48. pag.164. confectos fuisse Canones in secundo Concilio Milevitano, suamque sententiam confirmat argumento assumpto ex secundo Concilio Turonensi celebrato anno 567. scilicet centum quinquaginta circiter annis post Milevitanum, quod Concilium Turonense citat cap. 21. Canonem ex numero Milevitanorum; de ætate qua possunt ad votum virginitatis admitti virgines; qui reverà 26. occurrit inter eos qui apud Binium referuntur sub titulo Concilij Milevitani celebrati anno 416. sub Innocentio primo. Sed haud difficiliter respondeo, octo episcopos Galliæ qui Concilio Turonensi aderant, hallucinatos esse in hac quæstione facti; quippè cùm ducenti & amplius episcopi Africæ congregati Carthagine anno 419. eundem canonem incluserint in codice ecclesiæ Africanæ num. 126. sub nomine Concilij Carthaginensis anni 418. Enimverò credibile est, aut sensus communis fallit, hos Africanos melius cognovisse ea quæ in Africâ gesta fuerant, seu quæ ipsimet gesserant anno proximè elapso, his octo Episcopis extraneis 150. post annis. Eundem canonem citat Cresconius episcopus Africanus in suo canonum breviario num. 286. sub titulo Concilij Carthaginensis: vixit circa annum 617.

Præthereà dicere non pertimesco, non solum Ecclesiam Africanam alios judices præter Romanum Pontificem dedisse Episcopis, ad lites eorum supremæ cognitionis judicio finiendas: verum etiam iis nominatim ac speciatim interdixisse omni perfugio ad Romanam Sedem, ut ex canone 28. hujusce Concilij intelligimus. *Item placuit, ut presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores clerici in causis quas habuerint si de judiciis episcoporum questi fuerint vicini episcopi, eos cum consensu sui episcopi audiant, & inter eos definiant adhibiti ab eis episcopi: quod si & ab eis*

Codex Canonum Ecclesiæ Afric. Canone 28.

provocan

provocandum putaverint, non provocent ad transmarina judicia, sed ad primates suarum provinciarum aut ad universale Concilium: SICVT ET DE EPISCOPIS SÆPE CONSTITVTVM EST. *Ad transmarina autem qui putaverit appellandum à nullo intra Africam ad communionem recipiatur.*

Iisdem verbis conceptus est canon.12. collectionis Africanæ, exceptis iis quæ litteris majusculis scripta sunt, quorum accessione hunc canonem cumulatum fuisse asserit Davidius ex Concilio Milevitano secundo, seu potiùs Carthaginensi anni 418. ex quo exscriptus. Præthereà contendit hæc verba huic canoni aggregata non fuisse in Concilio Carthaginensi anni 419. in quo Ecclesiæ Africanæ codex compactus est. Jam verò id examinare juvat.

I. Dicit Davidius incredibile esse hos Episcopos adjunxisse hæc verba huic Canoni. Quoniam hoc repugnat obtemperationi, quam spoponderant summo Pontifici, occasione duorum canonum in commonitorio legatorum Sozimi citatorum, donec Concilij Nicæni exemplaria invenirentur. David. pag. 691.

Sed responsio facilis est, scilicet hoc Can.28. nihil novi decerni. Quippè cùm id statutum fuisse constet in Concilio Carthaginensi anno 418. aut secundum Davidium in secũdo Milevitano ex quo hic canon de presbyteris, diaconis, & aliis clericis assumptus est. Verba etiam adjuncta nihil novi statuere videntur, sed idem statutum fuisse de Episcopis non secùs ac de presbyteris, diaconis, & aliis clericis significant. Nullus dubitandi locus relinquitur quin hæc fuerit mens & sententia omnium episcoporum Africæ; quippè quam neminem hominem celabant.

Quamobrem non video unde illis remora fuisset imposita, ne palam ac publicè declararent, quamvis exiguo tempore votis Pontificis Romani annuerent, scilicet donec vera Concilij Nicæni exemplaria invenirentur.

David. pag. 692. II. Quærit Davidius à quo Concilio Episcopis Africæ interdictum sit appellatione ad Romanam Sedem, contenditque si nulli Concilio hoc vetitum adscribi possit, neutiquam fuisse positum in potestate horum episcoporum ejusmodi accessionibus cumulare hunc canonem; quippè falsis & ab omni veritate alienissimis.

Sed quoniam Davidium fateri necesse est, nobis multo labore quærentibus, non suppetere acta omnium Conciliorum Africæ, eorumque vicem dolere, & injuria temporum deperditis cum Domino de Marca illacrymari. Quærerem libenter ab eo officij vicem rependens quo argumento probaret hoc statutum in nullo Concilio Africæ fuisse confectum. Enimverò certum est Dionysium Exiguum æqualem Imperatori Justiniano anno Christi 640. scilicet 120. annos post confectam collectionem non adjecisse hæc verba: neque Ecclesiam Romanam quæ tanto cum plausu collectionem Dionysij exceperat; hanc additionem, inducere novitatem censuisse, ac de ea conquestam esse. Hæc etiam verba non adjecit Ecclesia Romana in collectione canonum ex antiquis codicibus expressa, & publici juris facta cura Joannis Vvandelstini anno 1525. Et si adjecisse censeatur, necesse est eam recognovisse jura vindicata Africanorum esse justa & rectæ rationi congruentia. Denique dubitandum non est autorem versionis græcæ hæc verba in textu latino invenisse, & verbum verbo fidum interpretem reddidisse, *sicut & de Episcopis sæpe constitutum est*, ὡς καὶ περὶ τῶν ἐπισκόπων πολλάκις ὥρισται. Quæ cum ita sint, dubitandi locus nullus relinquitur, quin hæc additio antiquissima confecta sit in Concilio Carthaginensi: quamvis instrumenta seu acta nobis non suppetant, temporum injuria nobis erepta, Conciliorum Africæ, in quibus hoc decretum jam antea conscriptum fuerat.

David. pag. 692. & 693. III. Comprobat Davidius non posse hanc additionem vindicari episcopis Concilij Carthaginensis celebrati anno

anno 419. quoniam non solum hi Patres in collectione codicis ecclesiæ Africanæ nullum canonem anterioris Concilij in quo hæc disciplina sancita sit citant, sed eidem disciplinæ prorsus contrarium præstant.

Quid enim, inquit Davidius, ab hujus disciplinæ " institutis magis alienum est quam in hac collectione in- " cludere epistolam, Bonifacio Papæ scriptam, qua spon- " tè polliciti erant, sed usum appellationum religiosè " servaturos, & eandem Epistolam cumulare accessione " alterius, quam Paulo post ad Cœlestinum scripserant? " Ex qua intelligimus Africanos singulari cultu sustinuis- " se secundam appellationem Apiarij, nec destitisse coge- " re Synodum ad judicium de ea ferendum, etiam post- " quam Nicæno exemplaria orientis partibus allata sunt, " & Episcopi Africæ perspectum habuerunt canones Sar- " dicenses de appellationibus, inter Nicænos non col- " locari. "

David. pag. 692. & 693.

Primò, Falsum est hos Episcopos polliceri se servaturos religiosè usum appellationum Epistolâ ad Bonifacium. Hanc enim sponsionem exiguo tempore perstringunt, scilicet, donec Nicæna exemplaria inventa sint. Secundò, Non adeò facilè est intelligere hos Episcopos non esse hujus additionis autores, ex eo quod Epistolam ad Cœlestinum cum Epistolâ ad Bonifacium antea scripta conjunxerint. Hoc est enim sinceritatis eorum argumentum certissimum, quo posteris significant se primò obtemperasse volũtati Pontificis Romani exiguo tempore, & si ita loqui licet, per collationem fiduciariam: Sed visis exemplaribus Nicænis Constantinopoli & Alexandria allatis, antiquæ disciplinæ non derogasse; immò verò appellationes ad Romanam Sedem vehementer ejurasse & recusasse.

IV. Contendit Davidius in hac epistola Africanorum ad Cœlestinum Papam, debere citari quendam canonem, quo decretum additione significatum exprimere- David. pag. 693.

tur:

tur : secùs verò dubitandum non esse hos Episcopos non fuisse hujus additionis autores.

At verò quid necesse erat hujus decreti mentionem facere ? cùm inter legatos Papæ & hos Episcopos quæstio tantummodo fuerit de canonibus Nicænis quibus inventis fatebantur omnes contentionem fore ultimâ terminatione conclusam. Quamobrem his inventis, nulloque dubitandi loco relicto, quin falsò citati essent canones in commonitorio legatorum, supervacaneum fuisset amplificare argumenta ad confirmandam ecclesiæ Africanæ disciplinam quæ remorâ sibi impositâ interrupta remansit, donec Nicæna acta inventa fuissent.

David. pag. 694. V. Davidius proponit argumentum negativum, & ait Ferrandum diaconum Ecclesiæ Carthaginensis, & Cresconium hujus additionis mentionem non fecisse, in suis breviariis canonum.

Sed respondeo alia multa in Africæ Conciliis & aliis fuisse decreta, quorum isti autores mentionem nullam faciunt, & de quibus nemini dubium subolet. Præterea Dionysius Exiguus qui Cresconio ferè centum annis antecellit, & penè æqualis est Ferrando, non omisit neque antiqua collectio Romana de qua suprà diximus.

Pag. 694. & 695. VI. Contendit Davidius eadem paginâ circa finem, si hæc adjunxissent verba episcopi Africæ cum ad collectionem canonum incubuerunt, necesse fuisse ea toties referri & citari, quoties canon ad quem accedunt relatus fuisset. Cum tamen bis repetito canone scilicet num. 28. & 125. hanc additionem num. 28. tantùm videamus, neutiquam verò num. 125.

Quamvis inter hos canones tota discrepantia exurgat ex accessione horum verborum : *Sicut & de Episcopis sæpè constitutum est* ; animadvertendum est num. 28. hunc canonem censeri novissimè confectum ; quippè cùm sit ex triginta tribus primis canonibus qui in codice Ecclesiæ

Africanæ

Africanæ antecedunt collectionem Conciliorum Africæ celebratorum sub Aurelio Episcopo Carthaginensi.

Quamobrem Concilij Carthaginensis Patres anno 419. non dubitarunt addere ; quemadmodum quintodecimo Canoni, de judicibus electis addiderunt multa quæ huic Canoni minimè adjuncta videntur num. 96. & 122. Porrò ita se res habere necesse est : quoniam hujus collectionis Canones qui post triginta tres primos collocantur, sub nomine Conciliorum tempore Aurelij Carthaginensis Episcopi celebratorum citantur & colliguntur : adeoque iis quicquam addere fidelitatis ac sinceritatis Episcopalis non erat, sed triginta tres primos quæ nunc primum fieri æstimabantur emendare, ac quibusdam accessionibus cumulare nihil vetabat. Patres Concilij Tridentini ab institutis ejusmodi alieniores non fuerunt. Licet enim suos canones ferè omnes ex antiquis Conciliis excerpserint, iis tamen addere non dubitarunt ea, quæ rerum necessitas ac temporum opportunitas postulabat, ut hoc Concilio instauratam veterem Ecclesiæ disciplinam posteri facilè intelligerent. Si lector præ manibus Concilium Tridentinum habere velit, has citationes canonum quibus conditiones quasdam adjunxit è regione in margine videre potest. Igitur omittendum non est quod hujus capitis initio observavimus scilicet triplicis generis canones lectos fuisse in Concilio Carthaginensi anni 419. Primo triginta tres primos, secundo Canones Conciliorum celebratorum sub Aurelio quæ à num. 34. incipiunt, & ad numerum 127. perducuntur, & summatim sunt 94.

Tertiò, Sex ultimos in secundâ sessione, triginta tres primi & sex ultimi verè & propriè censendi sunt Canones Concilij Carthaginensis anni 419. Revera enim sunt antiquiorum Conciliorum Canones, sed recogniti, emendati, aucti, aut minuti, prout ducenti septemdecim Epi-

ſcopi Africæ in hoc Concilio congregati non ſolum opus, verum etiam neceſſe eſſe judicarunt. Quæ verò ſuperſunt in hac collectione acta ſunt Concilij Hipponenſis anno 393. celebrati. Concilij Milevitani anno 402. Et quindecim Conciliorum Carthaginenſium ſub Aurelio coactorum, quæ in hoc Concilio anni 419. tantummodo relecta & confirmata fuerunt ſine additione aut minutione.

Porrò hoc Concilium eſt 16. eorum quæ ſub Aurelio celebrata ſunt. Quamobrem mirum non eſt hanc additionem de qua diſſeruimus non num. 125. ſed 28. reperiri.

I. Hic codex certiſſimum nobis ſuppeditat argumentum num. 65. ad probandum Eccleſiæ Africanæ, octodecim circiter annis ante Concilium anni 419. conſuetudinem fuiſſe abdicare Epiſcopos in Conciliis. Enimverò canon ſub hoc numero collocatus eſt Concilij Carthaginenſis celebrati 16. Kalendas Julij poſt conſulatum Styliconis ſcilicet anno 401. Huic canoni conficiendo dedit occaſionem Epiſcopus Equitius qui ante hoc tempus jam condemnatus fuerat in Concilio, & adverſus quem in Concilio anni 401. datur mandatum de executione ſententiæ adverſus eum pronuntiatæ, nullâ factâ mentione appellationis ad Apoſtolicam Sedem. Quippè nondum Epiſcopi in hanc cogitationem venerant, his temporibus quibus Eccleſiaſticam rempublicam capeſſebat Anaſtaſius, ut ſuprà oſtendimus cap. 9. & 30. hujus operis. Hæc ſunt verba Canonis.

Codex Eccleſ. Afric. canon. 65.

Aurelius Epiſcopus dixit Equitij etiam olim ſuo merito Epiſcopali ſententiâ damnati non arbitror prætereundam eſſe legationis cauſam, ut ſi fortè eum in illis partibus repererit, ſit eidem fratri noſtro curæ pro Eccleſiæ ſtatu, quod oportuerit vel ubi licuerit adverſus eum peragere.

Ab univerſis Epiſcopis dictum eſt, multum placet, & iſta perſecutio:

persecutio : Maximè cum olim damnatus sit Equitius, & ejus impudens inquietudo pro statu & salute Ecclesiæ magis magisque ubique repellenda, & subscripserunt Aurelius & cæteri Episcopi.

Dices fortaſſe ex hoc canone non intelligi Equitium fuiſſe epiſcopum : quod quidem fateri neceſſe eſt. Sed titulus hujuſce Canonis græcè & latinè ſcriptus tum in collectione Juſtelli cùm Romanâ Dionyſij Exigui ita ſe habet. *De Equitio damnato Episcopo.*

Præterea ſuppeditat nobis idem codex Eccleſiæ Africanæ, aliud Concilium Carthaginenſe eodem anno 401. celebratum Idibus Septembris Vincentio & Flavito conſulibus, quo ſtatutum eſt alium Epiſcopum in locum Equitij eſſe ſubſtituendum ex quo manifeſtè conſtat neminem in Africâ veniſſe in cogitationem ſervandæ diſciplinæ Sardicenſis, ſed immò mentem omnium alieniſſimam fuiſſe ab hujuſce Concilij inſtitutis circa appellationes in Epiſcoporum cauſis. *Rursum placuit ut quoniam Hipponensium diarectorum Ecclesiæ destitutio non est diutius negligenda & Ecclesiæ ibi ab his retinentur, qui Equitij facinorosam communionem declinaverint missis ex Concilio præsenti Episcopis, Regino, Alypio, Augustino, Materno Thrasio, Evodio Placiano, Vrbano, Valerio, Ambinio, Fortunato, Quodvultdeo, Honorio, Ianuario, Apto, Honorato, Ampalio, Victoriano, Evangelo, & Rogatiano, conventis & correctis his qui culpabili pertinaciâ fugam ejusdem Equitij expectandam putabant, cum omnium voto eis Episcopus ordinetur. Si autem illi pacem considerare voluerint, non impediant in eligendo ad ordinandam præposito utilitatem tanto tempore Ecclesiæ destitutæ.*

Idem codex num. 93. nobis ſuppeditat commonitorium Concilij Carthaginenſis celebrati anno 404. quo dedit in mandatis, ſuis legatis ad Imperatorem Honorium adverſus Donatiſtas ut provocarent excluſionem

Equitij & executionem decretorum quibus Sede pulsus fuerat. *Adjungendum etiam de Equitio ut improbitas ejus, qua sibi jus Sacerdotum improbissimè vindicat ab Hipponensi diarectorum diœcesi secundum statuta Imperatorum repellatur.*

II. Certissimè intelligimus Ecclesiam Africanam non dubitasse, episcopum debere in Concilio supremæ cognitionis sententiâ judicari, ex iis quæ gesta sunt in Synodo Carthaginensi celebrata anno 401. adversus Cresconium in jus vocatum, coram Synodo universæ Africæ, & cui renuntiatum est fore ut sententia adversus eum lata promulgaretur si diutiùs ad judicium adesse procrastinaret.

Codex canon Ecclef. Afric. canon. 77. *De Cresconio Villa-Regensi hoc omnibus visum est, ut huic quoque Primati Numidiæ intimetur quo cognoscat memoratum Cresconium scriptis suis conveniendum esse ut proximo universali Africano Concilio suam præsentiam non differat exhibere; quod si venire contempserit, in se cognoscat sententiam promulgandam.*

III. Habemus in hoc codice Ecclesiæ Africanæ, Canones Concilij Milevitani celebrati anno 402. Quod nobis suppeditat exempla duo insignia, ex quibus mirabiliter perspectam habemus Conciliorum autoritatem in dirimendis Episcoporum causis.

Primum exemplum refertur num. 87. hujus codicis quo interdictum est omnibus communicatione cum Quodvultdeo Episcopo Centuriensi, donec ejus causa finita sit, cùm antea Episcopatu eum spoliare justum non videatur.

Ex quo manifestè consequitur, Episcopos, qui huic Concilio aderant, non dubitasse, quin jus haberent & autoritatem coepiscopos abdicandi. Hic canon sic se habet. *De Quodvultdeo etiam Centuriensi quomodo adversarius ipsius cum se petisset introduci ad Concilium nostrum, interrogatus*

utrum

utrum cum eo vellet apud Episcopos experiri, primo promiserat, & alio die respondit hoc sibi non placere, atque discessit, placuit omnibus Episcopis ut nullus eidem Quodvultdeo communicet, donec causa ejus qualem potuerit terminum sumat. Nam adimi ei Episcopatum antequam causæ ejus exitus appareret nulli Christiano videri jure potuisset.

Altero canone ejusdem Concilij licentia datur Maximiano Episcopo Bagayensi, abdicandi se Magistratu Episcopali; & ejusdem plebi eligendi alterum antistitem. *De Maximiano autem Bagayensi, & ad eum & ad ipsam plebem placuit de Concilio litteras dari, ut & ipse de Episcopatu discedat, & illi sibi alium requirant.* Dicat jam nobis Davidius an ita liceat loqui judicibus, qui de suprema suâ autoritate dubitant? Codex Can. Eccles. Afric. Can. 88.

IV. Videmus & in hoc codice Canones Concilij Carthaginensis, habiti anno 408. scilicet gloriosissimis Imperatoribus Honorio septimo & Theodosio II. August. Coss. Idibus Junij, ex quo habemus integram actionem litis adversus Maurentium Episcopum, num. 100. his verbis expressam. *Ad suggestionem vel postulationem Episcopi Maurentij cum lecta fuisset scheda quam obtulit Episcopus Placentinus qui personam legati Numidarum gestabat, recitata est in conspectu Episcoporum, & cùm quærerentur hi, quos adesse voluit à Diaconis pro foribus, id est seniores à novâ Germaniâ, ac minimè invenirentur, secundò vel tertiò requisiti: Propterea censuit sanctum Concilium ut litteræ ad eundem senem Xantippum prorogentur, quo noverit voluntati plebis memoratæ nullo modo injuriam Episcopi succumbendum. Maurentius Episcopus dixit: Quoniam requisiti sunt seniores à novâ Germaniâ secundò ac tertiò, & non sunt inventi quibus præceptum erat à Primate ut occurrerent ad venerabile Concilium quod nunc agitur Idibus juniis, sui absentiam procurarunt, idcirco decernat ex hac re aliquid sanctitas vestra ne sub molestiâ calumniæ ipsorum,* Codex Canon. Eccles. African. Can. 100.

rum,

rum, innocens videar laborare: Concilium ſanctum ſtatuit, debuiſſe quidem ſecundum cenſuram Sacerdotalem ex hoc Concilio adverſus contumaces ferri ſententiam, ſed quia manſuetudo Eccleſiaſtica ſervanda eſt in omnibus cauſis, promiſſæ ſunt litteræ ad ſenem Xantippum, ut noverit judices de Concilio electos ſine dilatione conſiderare debere in civitate Thuburſiſenſi ut negotio congruum adhibeatur examen. Maurentius Epiſcopus dixit. Iudices peto ſanctum ſenem Xantippum, Sanctum Auguſtinum, Florentium, Thraſium, Sanſutium, Secundum, & Poſſidium, hos decerni mihi jubeatis; ſanctum Concilium Iudices poſtulatos, reliquos autem judices ad complendum numerum neceſſarios eligentibus ipſis ſenioribus à novâ Germaniâ ſenex Xantippus curavit decernere.

Ex hac relatione duo intelligimus. Primò, Epiſcopum qui ad judicium Synodi ſe ſiſtit. Secundò, adverſariis ejus abſentibus, remiſſum negotium ad ſequeſtros quos revera eligit, ſed quibus judicandi poteſtas à Concilio delegatur.

Quamobrem ait, *hos decerni mihi jubeatis*, ex quo nihil admiratione dignum videtur, ſi ab electis judicibus appellare non liceret, ac ſupremæ cognitionis ejuſmodi judices audirent; quippè cùm ex hoc Canone perſpiciamus poteſtatem ſive autoritatem judicandi Concilio acceptam referre debuiſſe.

V. Difficile eſſet invenire lites aut negotia quæ magis ad jus Eccleſiaſticum olim pertinuiſſe videantur, quam contentiones ſeu concurſationes epiſcoporum de ſuarum Diœceſum ſeu Parœciarum limitibus. Ejuſmodi autem cauſarum genera in Conciliis tractata ac ultimo cognitionis judicio terminata fuiſſe ab Epiſcopis provinciæ à Primate nominatis, aut à vicinis epiſcopis electis ex hoc codice diſcimus num. 120. quo refertur canon Concilij Carthaginenſis anno 418. celebrati.

Item

Item placuit ut quicunque episcopi plebes quas ad suam Cathedram existiment pertinere, non ita repetunt ut causas suas Episcopis judicantibus agant, sed alio retinente irruerint sive volentibus sive nolentibus plebibus causa suæ detrimentum patiantur. Et quicunque jam hoc fecerint si nondum est inter episcopos finita contentio, sed adhuc inde contendunt: ille inde discedat quem constiterit prætermissis judiciis Ecclesiasticis irruisse, nec sibi quisque blandiatur si à Primate ut retineat litteras impetravit, sed sive habeat litteras accipiat, & eum appareat pacificè tenuisse Ecclesiam ad se pertinentem. Si autem ille aliquam quæstionem retulerit per Episcopos judices causa finiatur: sive quos eis Primates dederint, sive quos ipsi vicinos ex consensu elegerint.

Prætereà nihil in hoc codice de episcoporum judiciis inveniri potest. Porrò rectæ rationi valdè congruum videtur ex his colligere Ecclesiam Africanam nunquam approbasse appellationes ad Sedem Romanam in Episcoporum causis; immò verò mentem ejus ab hac disciplinâ semper alieniorem fuisse; quippè suis legibus contrariâ, nullisque aliarum provinciarum Canonibus stabilitâ ut patet ex Epistolâ ducentorum septemdecim episcoporum ad Papam Cœlestinum. Nam ut aliqui tanquam à tuæ sanctitatis latere mittantur, nulla invenimus Patrum Synodo constitutum. Ex his enim verbis satis intelligimus decretum Concilij Sardicensis nequidem in mentem eorum incurrisse.

CAPUT

CAPUT XLI.

Examinantur observationes Davidij ad intelligentiam Historiæ Concilij Carthaginensis anni 419.

OMNES Docti tam Ecclesiæ Catholicæ quam diversæ partis scriptores, non derogatâ fide actis Concilij Carthaginensis, de quo mox disseruimus, æstimaverunt, Celebrationis ejus diem incidere in annum Christi 419. Quoniam omnes veteres codices manuscripti & hujus Concilij editiones testificantur, celebratum fuisse, *post consulatum gloriosissimorum Imperatorum Honorij XII. & Theodosij VIII.* Verùmtamen [a] Davidius sui libri capite undecimo articulo primo arbitratur necesse esse hujus Concilij inchoationem rejicere ad annum 418. Sicque uno anno antevertere epocham, in actis expressam. Ego verò cum primùm animadverti Davidium obfirmato pectore propugnare sententiam suam, contra fidem & testimonium actorum, non dubitavi quin incurrerit in manus ejus codex quidam manuscriptus, quo omnium doctorum sententiam facile frangeret. Sed nihil magis est ab institutis ejus alienum; satisque esse putat adferre conjecturas quasdam, rectæ rationi parum congruentes, & quæ ad quæstionem nominis recidant: quas tamen examinare expedit.

*Pag. 577.

I. Davidius dicit nisi celebratio hujus Concilij anno integro antevertat diem cui adscribi solet: non posse conciliari hujus Synodi titulum cum initio eorundem actorum.

Enimverò ex titulo intelligimus huic Concilio adfuisse tantùm

tantùm viginti duos legatos non omissis legatis Sedis Apostolicæ, & ex initio actorum adfuisse ducentos septemdecim Episcopos. Adeoque necesse esse videtur invenire tempus quo viginti duo tantùm legati huic Concilio adfuerint, & alterum quo bis centum & septemdecim. Ideò contendit hoc Concilium initium habuisse anno 418. Et tunc temporis 22. legatos tantùm interfuisse, prorogatum verò fuisse ad annum 419. quo 217. Episcopi adfuerunt.

Verumenimverò Titulus Synodi cum actis non difficiliter conciliari potest, nec opus est amplificare Sessiones hujus Concilij. Reverà enim titulus præ se fert hoc Concilium celebratum fuisse coram legatis Ecclesiæ Romanæ & viginti duobus aliarum provinciarum legatis: sed neutiquàm habet, viginti tantummodo legatos huic Concilio adfuisse, seu ex his 22. Patribus constitisse.

Quippè titulus ex actis ipsis hujusce Concilij exceptus est ex quibus constat huic Concilio interfuisse Aurelium cum Valentino, Faustino legato Romanæ Ecclesiæ, aliis provinciarum Africæ legatis, scilicet viginti duobus, & aliis ducentis septemdecim episcopis, cum Philippo & Asello presbyteris Ecclesiæ Romanæ legatis. Jam ergo perpendat ipse Dävidius, utrum hæc acta secum ipsa congruant, ut ea cum titulo accomodet. Relegat, inquam, & acta & titulum, & intelligat nullam exurgere repugnantiam ex eo quod viginti duo legati & ducenti septemdecim Episcopi Synodo simul intersint.

II. Contendit ex ipsis hujusce Concilij actis huic Sessioni quæ prima videtur, necesse esse alteram antecedere. *Aurelius dixit post diem præstitutam Concilij ut recordamini fratres beatissimi multa flagitata sunt expectantes fratres nostros qui nunc ad præsentem Synodum legati advenerunt.* Non enim verisimile est ita loquutum fuisse Aurelium, nisi Sessione quadam præcurrenti, David. pag. 578.

N n legatos

legatos de die in diem esset præstolatus, *post diem præstitutam.*

.Respondeo Davidium Aurelij stylo non esse assuetum. Nullus enim hominum in dubitationem venit, quin vera sit dies ascripta primæ Sessioni Concilij Carthaginensis celebrati anno 397. cujus acta habentur in codice Ecclesiæ Africanæ ex quibus intelligimus his verbis præfatum esse Aurelium. *Post diem præstitutam Concilij consedimus ut recordamini fratres beatissimi, & arbitrabamur omnium provinciarum per Africam legationes convenisse ad diem ut dixi præstitutam nostri tractatus.*

Nollem tamen negare ante initium Concilij habitam fuisse quandam congregationem præviam ad negotia in Concilio tractanda instructam. Hoc enim nos docent acta Concilij alterius habiti anno 403. Quæ sic incipiunt. *Et licet hesterno die de hac re considentibus nobis præter gesta Ecclesiastica diligentius quæ gesserint tractaremus, hodie tamen oportet tractatum hesterni diei actis Ecclesiasticis confirmari.* Itaque non dubito mentionem factam fuisse rerum in Concilio Carthaginensi anni 419. tractandarum in quibusdam comitiis hujus Concilij celebrationi, seu inchoationi præviis, ad hæc negotia speciatim instructis. Sed hinc neutiquam consequitur verum diem primæ Sessionis hujus Concilij non esse in acta relatum; & necesse esse recognoscere aliquam Sessionem, quæ illi quæ prima videtur & intelligitur ex actis, antecedat. Hac industriâ & subtilitate Davidius omnibus Conciliorum instrumentis quæ supersunt fidem abrogabit, falsoque iis adscriptos dies probare non pertimescet. Quippè cùm credibile sit in anterioribus comitiis instructa fuisse negotia & disposita priusquam in Conciliis tractanda proponerentur. Nemini homini usque hodie in mentem venit, verum diem primæ Sessioni magni Concilij Ephesini anni 431. non esse adscriptum, atque hujusce Concilij actis fidem

fidem habendam non esse. Quamvis ex iisdem intelligamus mandatum fuisse quibusdam episcopis in anteriore congregatione, ut admonerent Nestorium de die, quo Concilio initium fieret, & se coram sisteret. Cum præsertim etiam fidem faciant eadem acta Ephesina spatio sexdecim dierum expectatos fuisse, antequam prima Sessio haberetur, quosdam episcopos, qui nondum Ephesum advenerant; quo tempore negotia in Concilio tractanda & deliberatione patrum agitanda disposita atque instructa fuerãt. Enimverò ex actorum lectione intelligimus hæc omnia extra omnem dubitandi aleam esse posita. Ex his enim planissimè constat Memmonem Episcopum Ephesi dixisse *à præfinita die à piis & religiosis litteris præteriisse sexdecim dies.* Hermogenem Episcopum Rhinocurorum rationem reddidisse sibi impositæ provinciæ in antecedente congregatione ut admoneret Nestorium, de die dictâ ad initium Concilij, ne à Synodi consessu abesse vellet. *Hermogenes Rhinocurorum Episcopus dixit: Hesterno die à vestra pietate destinati sumus ut religiosissimum Nestorium ne à Synodi consessu abesse vellet moneremus, &c.* tresque alios episcopos idem præstitisse scilicet Athanasium Episcopum Parœliæ, Petrum Episcopum Parembolorum, Paulum Episcopum Lempæ.

Acta Cõcilij Ephesini parte 2. tom. 2. Binij pag. 171.

III. Contendit Davidius si nulla Sessio ei quæ Prima in acta Concilij Carthaginensis 419. refertur antecessisset: nihil fore magis à sensu communi alienum hoc Sermone, quo Aurelius hanc Synodum orditur, *superest etiam ut exemplaria Nicæni Concilij quæ nunc habemus in medium proferantur.* Quippè cum incogitabile videatur ordiri deliberationem hac voce *superest.* Equidem verum est, & fateri necesse, hunc deliberationis inchoandæ modum insolentiorem videri, si nulla prævia comitia habita sunt, instructa ad negotia in Concilio tractanda. Sed quoniam hujusce Concilij instrumenta hæc omnia testi-

ficantur, non opus est contra actorum fidem illud novæ Sessionis accessione amplificare. Reverà enim intelligimus ex verbis Faustini legati summi Pontificis congregationem præviam habitam fuisse, in qua negotia in hoc Concilio tractanda instructa & disposita fuerunt.

Injuncta sunt, inquit, *à Sede Apostolicâ aliqua per scripturam, aliqua etiam in mandatis cum vestrâ beatitudine tractanda sicut & gestis superioribus meminimus. Hoc est de Nicænis canonibus.* Ex verbis Alipij similiter discimus rerum hujusce Concilij 419. mentionem factam fuisse in anteriori Concilio anni 418. *Alypius Episcopus Thagastensis legatus provinciæ Numidiæ dixit de hoc jam superioribus etiam litteris, Concilij nostri rescripsimus, & id nos servaturos profitemur, &c.* Quæ mirificè confirmat epistola Patrum Concilij 419.

Codex Iustelli Eccles. Afric. pag. 42.

Ad Bonifacium Papam, *Iam priore anno etiam litteris nostris ad eundem venerabilis memoriæ Sozimum episcopum datis insinuare curavimus.* Si nobis suppeterent litteræ ad Sozimum hujusce historiæ explicationi, dubio procul, plurimum conducerent.

IV. Postquam Davidius ad libitum fictam narravit historiam Concilij Carthaginensis, contendit Sessionis primæ diem verum, anno integro antevertere tempus huic Sessioni in actis Concilij adscriptum, & huic Sessioni viginti duos legatos tantummodo adfuisse à Concilio Carthaginensi anni 418. deputatos. Ut patet ultimo canone hujus Concilij scilicet 127. codicis Ecclesiæ Africanæ.

Ex quibus conficitur ad mentem Davidij deputatos ultimo canone Concilij Carthaginensis anni 418. fuisse hos viginti duos legatos qui Concilio cognomini anno 419. sequenti interfuerunt.

Sed hoc est à veritatis institutis alienissimum. Concilio enim Carthaginensi anni 418. non aderant viginti duo

deputati

deputati sed tantùm, quindecim ut patet ex testificatione 127. canonis, collectionis Africanæ. Alia etiam hujusce Concilij instrumena huic num. 22. repugnare videntur, quoniam quindecim tantùm mentionem faciunt. Acta enim ejusmodi præ se ferunt eligendos esse ex qualibet provinciâ tres episcopos. *Item placuit ne diutius universi episcopi qui ad Concilium congregati sunt tenerentur ab universo Concilio judices ternos de singulis provinciis eligi.* At verò electis ex qualibet provinciâ tribus Episcopis numerus tantùm quintus decimus conficietur. Quoniam huic Concilio aderant tantùm deputati quinque provinciarum, & unicum solebat deputare provincia Tripolitana. *Et electi sunt de provincia* I. *Cathaginensi* 1. *Vincentius,* I.
2. *Fortunacianus, &* 3. *Clarus: De provinciâ* II. *Numidiæ* 4. *Alypius,* 5. *Augustinus, &* 6. *Restitutus: De provincia* III. *Bisacena* 7. *Cresconius* 8. *Iocundus,* 9. *Æmilianus, cum sancto sene* II. III.
10. *Donatiano: De* IV. *Mauritania Sitifensi,* 11. *Severianus,* IV.
12. *Asiaticus &* 13. *Donatus: De provincia* V. *Tripolitana*
14. *Plautius qui ex more legatus unus est missus, qui omnes cum sancto sene* 15. *Aurelio universa cognoscant, &c.* Omnes sciunt Geographi divisam fuisse in septem provincias totam Africam, ex quibus tres Mauritaniæ nuncupabantur. Erant igitur 1. Mauritania Tingitana, 2. Mauritania Cæsariensis, 3. Mauritania Sitifensis, 4. Numidia, 5. Carthaginensis sive proconsularis, 6. Bizacena, & 7. Tripolitana. In hac deputatione nulla fit mentio Mauritaniæ Cæsariensis neque Tingitanæ, ex quibus sex deputati exurgerent, quæ licet subaudirentur unum & viginti deputatos conficerent tantùm. Quoniam hic numerus ex sex & quindecim conficitur, ad quem si tres legati Papæ, scilicet Faustinus, Marcellus & Asellus accedunt, numerus exurget vigesimus quartus, & nunquam vigesimus secundus conficietur. V.

Nec obstat Davidium dicere adjunctis tribus legatis

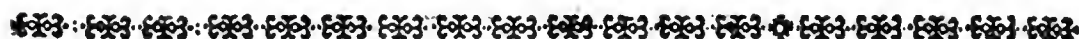
Papæ tribus legatis cujuslibet provinciæ ex septem, exceptâ Tripolitanâ quæ unum tantùm mittere solebat, confici numerum vigesimum secundum. Omittendum enim non est quartum deputatum fuisse ex provinciâ Bizacena scilicet Donatianum, ex quo fit vigesimus tertius: cum Aurelio Carthaginensi Primate qui vigesimum quartum conficit. Quæ cum ita sint, Arithmeticè demonstratur, Davidium nunquam posse probare, tantùm viginti duos episcopos deputatos fuisse ultimo Canone Concilij Carthaginensis anno 418.

Sed præterea obfirmato pectore contendo, dùm decernitur Concilio Carthaginensi anno 418. tres episcopos eligendos esse ad negotia ultima terminatione concludenda, ex qualibet provinciâ Africæ, hoc non posse intelligi de legatis qui Concilio Carthaginensi adfuerunt anno 419. Ex cujus actis perspicimus viginti quinque deputatos interfuisse. Erant tredecim ex solitariâ provinciâ proconsulari & duo ex Mauritaniâ Sitifensi: Denique sessione secundâ hujus Synodi ex septem provinciis deputati interfuisse non videntur. Quippè nulla fit mentio deputatorum ex provinciâ Tripolitanâ & Mauritaniâ Tingitanâ ut patet ex sectione exordij secundæ sessionis habitæ 3. Kalend. Junias post consulatum gloriosiss. Imperatoris Honorij XII. & Theodosij VIII. id est anno 419. mensis Maij 29. Reverà ex septem provinciis deputati adfuisse videntur sessioni primæ quæ diebus quatuor secundam antevertit. Ex actis enim patet missos fuisse ex duabus 2. Numidiis, 3. Bizacena, 4. Mauritania Sitifensi, 5. Mauritania Cæsariensi, 6. Tripolitana, & provincia 7. proconsulari. De Mauritania Tingitanâ nulla fit mentio quia fortè ex politiâ civili Hispaniarum præfecto subjiciebatur. At verò numerus deputatorum speciatim non est relatus. Acta solùm testificantur adfuisse summatim bis centum & septemdecim Episcopos. Ex quibus apertè colligimus

neminem

neminem hominem probare posse deputatos in Concilio Carthaginensi anno 418. initium fecisse sequenti Concilio anno 419. atque ejus primam Sessionem instituisse.

Cæterùm non multum laborandum est in conciliatione tituli cum actis hujusce Concilij. Quoniam hic titulus ferè nihil attinet. Nec enim occurrit in antiquis codicibus manss. Justelli, neque Vvendelstini, nec in collectione Dionysij Exigui, aut Græca versione codicis Ecclesiæ Africanæ.

CAPUT XLII.

Causa Maximi Valentini Episcopi multis criminibus postulati, coram Bonifacio Primo circa annum Christi 419.

HISTORIAM Valentini Episcopi, ex Epistolâ 1. Bonifacij I. ad Episcopos Galliarum scripta intelligimus, idibus Junij cos. Monaxio scilicet anno 419. post consulatum Honorij 12. & Theodosij 8. idest diebus quatuordecim aut quindecim post ultimam Sessionem Concilij Carthaginensis de qua suprà disseruimus. Tom. 1. Concil. Sirmondi pag. 48.

I. Hac Epistolâ nos docet Pontifex clericos Diœcesis Valentinæ gravioribus criminibus duobus hunc Episcopum accusasse, & propterea nomen ejus ad Romanam Sedem detulisse. Quorum unum erat hæresis Manichæorum ad quos defecisse dicebatur: Alterum homicidium. Porrò homicidium adeò palam ac publicè commisisse censebatur, ut etiam à judicibus sæcularibus reprehensus & exagitatus fuerit. Alia multa non deerant crimina; sed minus gravia videbantur.

II. Intelligimus etiam antequam Bonifacius Petri Cathedram

thedram occuparet, Anteceſſores Romanos Pontifices hujus negotij & criminationum infinitarum cognitionem epiſcopis provinciæ delegaſſe. *Delegatâ toties cognitione,* inquit Bonifacius, *illum conſtituta ſemper ſubterfugiſſe judicia, nec confiſum conſcientia feſtinaſſe ut ſi eſſet innocens examinatis omnibus purgaretur. Quæ toties decreta veſtrarum quoque chartarum inſtructione cognovimus. Qui è contrario probavit de ſe illa quæ dicta ſunt, qui adeò confutanda cum eſſent innumera à deceſſoribus meis provinciali delegata cognitione conventus etiam dicitur evitaſſe, & adeſſe minimè voluiſſe.*

III. Patet Maximum noluiſſe ſe ſiſtere in judicium coram ipſo Bonifacio Papa; *qui audiendus hîc præſentare ſe noluit, ne convictus forſitan ab accuſantibus ſe clericis poſſet digna tandem aliquantulo præſentatus epiſcopali judicio pronuntiationis congruè feriri ſententiâ.*

IV. Patet etiam Pontificis Romani mentem fuiſſe ſe debuiſſe hunc Epiſcopum judicare; ſed melius fuiſſe, eum comperendinare ne judicium præçeps ac temerarium videretur, aut reus quereretur de ſibi denegata prorogatione ad tuendam & ſuſtendandam cauſam ſuam. *Debueram quidem jam nunc digna pro ejus accuſationis in noſtro judicio actibus qui cognitionem & decretum judicium ſæpè declinando credidit illudendum ferre ſententiam. At ne aliquis forſitan præcoquam judicaret, & ſibi qui abſens eſt licet ſit quæſitus, à nobis reſervatum eſſe nihil diceret, maluimus intercapedine temporis differri.* Reverà enim Papa non recuſavit, *Dilationem tamen dedimus.*

Hæc omnia nobis vehementer perſuadere videntur Bonifacium Papam non dubitaſſe de ſuo jure, ad judicium de epiſcopo Valentino ferendum. Verumtamen ex continuo Sermone epiſtolæ intelligimus noluiſſe judicare, ſed immò palam declaraſſe penes Galliarum epiſcopos in Synodo provinciali congregatos hanc judicandi poteſta-

tem

tem existere. *Et decrevimus vestrum debere intra provinciam esse judicium.*

Porrò ex his omnibus colligimus Pontifices Romanos, quamvis his temporibus sibi vindicare inciperent jus ac potestatem judicandi Episcopos, hoc tamen jure nondum constanter & liberè usos esse; sed inviolatâ consuetudine antiquæ Ecclesiæ eos ad Concilium Provinciale remisisse, dum ad Romanæ Sedis judicium se sistere renuebant. *Et congregari Synodum ante diem Kalendarum Novembrium ut si adesse voluerit, præsens si consiteri eum de crimine, qui indulto & toties delegato judicio, purgandi se occasione non utitur.*

Davidius hæc verba Epistolæ Bonifacij suis rationibus plurimum conducere putat. David. pag. 703.

Quicquid autem vestra charitas de hac causâ duxerit decernendum cum ad nos relatum fuerit nostra, ut condecet, necesse est autoritate firmetur. Enimverò inquit Davi- " dius, hæc scribendi ratio nos docet Bonifacium ab Epi- " David. scopis Galliæ hoc efflagitasse documentum seu relatio- " pag. 703. nem, quoniam penes se solitarium, esse non dubita- " linea 23. bat jus supremæ cognitionis judicio dirimendi causas, " sive illos declarandi culpa liberos, aut eidem obnoxios. "

Sed immò ex his verbis assumere debemus argumentum certissimum, ad probandum Romanum Pontificem hoc summum jus sibi neutiquam, justis de causis, arrogasse.

I. Cum ait *necesse esse* hoc judicium autoritate Pontificia firmari, summam necessitatem non intelligit, sed condecentiam quandam *nostra, ut condecet, necesse est autoritate firmetur.*

II. Hoc verbum *firmetur* non arguit superiorem autoritatem adversus Tribunal cujus decreta confirmantur. Nam semper incogitabile visum est Concilium Carthaginense, in quo legati Sozimi Canones Sardicenses nomine

Nicænorum citaverunt, esse supra Nicænum. Quamvis Aurelius spondeat fore ut Canones Nicæni in hoc Concilio Carthaginensi confirmentur si vere Nicæni Concilij esse comprobentur. *Ea capitula quæ in commonitorio, præsens frater & coepiscopus noster Faustinus, sed & compresbyteri Philippus & Asellus secum attulerunt aut ibidem reperta à nobis firmabuntur, aut si non inveniantur collectâ Synodo de hoc in sequenti tractabimus.* Insuper dato non concesso, ad mentem Davidij, Concilium Sardicense esse Oecumenicum, incredibile est Patres in hoc Concilio congregatos sibi persuasisse reliquos orbis universi episcopos singulatim, esse superiores ejusmodi Concilio.

Codex Canon. Eccles. African. pag. 57. 1. edit. Justelli.

Attamen hoc Concilium scripsit Epistolam Synodicam ad omnes episcopos singulatim, qua gestorum suorum confirmationem ab iis postulavit, ut intelligimus ex fragmentis S. Hilarij. *Curate etiam dilectissimi fratres & consacerdotes quasi præsenti Spiritu huic interfueritis Synodo, omnia quæ à nobis instituta sunt confirmare per litteras vestras.* Ad hunc sensum Stephanus Episcopus Ephesi, qui sibi nunquam arrogavit superiorem potestatem Concilio Chalcedonensi, gesta hujus Concilij confirmat super controversiâ inter Juvenalem Hierosolymitanum & Maximum Antiochenum, ortâ de duabus Phœniciis Arabiâ & tribus Palestinis; & sic fatur, *Confirmo quatenus utraque Ecclesia de cætero nullius habeat contentionis occasionem.* Adeóque dum Bonifacius ait necesse esse ut judicium Episcoporum Galliæ, sua autoritate firmetur, neutiquam intelligit juridicialem confirmationem quæ superiorem potestatem significet.

Fragmenta S. Hilarij pag. 437.

Concil. Chalced. act. 7. pag. 272. edit. Bin. 1618.

III. At verò cum hoc verbum, *firmetur*, superiorem jurisdictionem non significet, Argumentum obedientiæ aut consensus sit necesse est, ut patet ex Episcopis Africæ qui cùm Canonum Nicænorum confirmationem pollicentur, iisdem obtemperationem promittebant, scilicet

se

se admissuros his legibus sancitam disciplinam. Idem sibi vult Bonifacius Epistolâ ad Episcopos Galliæ. Et dum ait, *necesse est*, de necessitate videtur loqui omnibus imposita obtemperandi judicio ab iis Episcopis pronunciando, neutiquàm verò de necessitate quæ judicium ratum firmumque reddat.

IV. Hanc explicationem mirificè comprobat ipsa Bonifacij Epistola, & ejusdem agendi ratio. Enimverò si fuisset superiore autoritate hoc Concilio potitus, recensione sponsâ negotij hujus, fuisset pariter pollicitus hoc judicaturum ad normam juris & rectæ rationis. Sed fidem suam obligat ad qualemcunque eorum sententiam confirmandam, sive illa reus condemnetur, sive ab omni culpâ liber pronuntietur.

Igitur tali & omnino simili agendi ratione se habet hic Pontifex adversus Episcopos Galliæ; quali se gesserant Episcopi Africæ erga Patres Concilij Nicæni. Licèt enim appellationum disciplina usibus ac consuetudini eorum vehementer repugnaret, hanc se confirmaturos pollicebantur, scilicet admissuros, & ei obtemperaturos, dummodo Concilij Nicæni institutis congrueret.

Igitur ex hac Epistolâ Bonifacij, quæ unicum est antiquitatis instrumentum, ex quo negotium Maximi, Valentini Episcopi intelligamus; tantùm colligere possumus, his temporibus, scilicet ineunte quinto sæculo, Pontifices Romanos tentasse vires suas, ut se Episcoporum supremos judices constituerent, sive jus illorum causas ultimæ cognitionis judicio dirimendi, sibi vindicarent.

CAPUT XLIII.

De Causâ Antonij Fussaliensis Episcopi & appellatione ejus ad Cœlestinum Papam I. circa annum Christi 423. vel 424.

EXPOSITIS omnibus difficultatibus quas recenter examinavimus ad Concilium Carthaginense anni 419. de episcoporum appellationibus ad Apostolicam Sedem, & Epistolam quam hujusce Concilij Patres Cœlestino Papæ rescripserant, postquam ab Attico Constantinopolitano, & Cyrillo Alexandrino citatos Canones in commonitorio legatorum Ecclesiæ Romanæ Faustini, Philippi, & Aselli exemplaribus græcis non congruere resciviſſent, ingenuè fatetur Davidius veram mentem Episcoporum Africæ in hoc Concilio fuisse, omninò condemnare & abrogare usum appellationum ad Sedem Apostolicam in Episcoporum & presbyterorum causis.

David. pag. 662. in fine.

Insuper sibi persuadet hoc in casu, hos episcopos nec bonâ fide, nec sinceritate caruisse; sed oratione continenti „ sic fatur. Equidem credo huic abrogationi in ipsamet „ Africâ locum non fuisse. Et pag. 664. Enimverò ani„ madvertimus, tempore circiter hujus abrogationis, sub „ eodem Pontifice Romano, quo promulgata fuit: ce„ leberrimum non solum Africæ, verum etiam universæ „ Ecclesiæ episcopum, scilicet S. Augustinum, qui hujus „ controversiæ principio interfuerat, non obstitisse, immò „ verò annuisse appellationi Antonij Fussaliorum Epi„ scopi, à judicio Synodi provincialis ad Apostolicam „ Sedem.

David. pag. 663. initio.

David. pag. 664.

Primâ fronte respondere possem, cùm Antonius appellaverit

laverit antequam Africani Cœlestino Papæ scripserint, aut litteras acceperint ab Attico Constantinopolitano, & Cyrillo Alexandrino de exemplaribus græcis Concilij Nicæni; mirum non videri, si Sanctus Augustinus & cæteri Africæ episcopi huic appellationi non obstiterint. Quippè cum Bonifacio Papæ polliciti essent, ex decreto Concilij Carthaginensis, servaturos se *paulisper* hanc appellationum disciplinam, donec intellexerint ex inventis exemplaribus Concilij Nicæni, an vera esset citatio Canonum Nicænorum in commonitorio Legatorum Sozimi. At nemo dubitare potest, hanc appellationem Antonij Fussaliensis Episcopi antecessisse acceptioni litterarum Attici & Cyrilli. Quippè cùm [a] S. Augustinus nos doceat Antonium hac de causâ confugisse ad Bonifacium Papam primum cum litteris commendatitiis Numidiæ Primatis. *Quam versutâ suasione, inquit S. Augustinus, sanctum Senem primatem nostrum gravissimum virum ut ei cuncta crederet quem velut omnimodo inculpatum venerando Papæ Bonifacio commendaret induxerit, &c.* Et prætereà certum sit acceptas non fuisse litteras Attici & Cyrilli ante Pontificatum Cœlestini, quippè cùm has se accepisse ipsimet Pontifici Africani rescripserint, seu renunciaverint.

[a] Epistol. 261.

Sed & valde verisimile est, has litteras acceptas nondum fuisse ineunte tempore Pontificatus Cœlestini: nec alias ad eum rescriptas ab Africanis, quoniam consensus S. Augustini appellationi Antonij Fussaliensis, cum his litteris Africanorum concurreret. Epistola enim 261. S. Augustini ad Cœlestinum est congratulatoria ob suam ad Petri Cathedram elationem. *Primam gratulationem reddo meritis tuis quod te in illâ sede dominus Deus noster sine ulla sicut audivimus plebis suæ discessione constituit*, adeoque in insulsam ac ridiculam laberetur S. Augustinus repugnantiam. Nam Apiarij causâ disciplinæ appella-

tionum intercederet, & eidem Antonij Fussaliensis gratiâ, simul annueret. Igitur hæc appellatio Antonij Fussaliensis, Epistolæ Africanorum ad Bonifacium Papam antecedat necesse est, & nunciis de exemplaribus Nicænis ab iisdem Episcopis acceptis, per litteras Attici & Cyrilli. Quæ cum ita sint, medio ac subcisivo tempore collocabitur hæc appellatio Antonij, quo Africani admissuros *se paulisper* hanc disciplinam promiserant, donec exemplaria græca Concilij Nicæni comparari possent.

Quamvis hæc solutio adeò certa sit ut nullum hac de re dubitandi locum relinquat: Existimo tamen accuratiùs perpensa historiâ hujus Antonij Fussaliensis, ipsum nunquam juridiciali appellatione ad Papam provocasse, quamvis negare nolim ad ipsum confugisse, & opem ejus implorasse.

Hanc autem agendi rationem irritam esse ætate S. Cypriani, iis omnibus qui pro factis judicia timent, & suarum rerum odio mutari omnia student, ostendimus cap. 1. hujus operis. Igitur fatemur Antonium Romam confugisse non secùs ac antea confugerat Basilides de quo mentionem facit S. Cyprianus Epistolâ 68. quam exposuimus cap. 1. ad quam hæc verba *Pergens Romam* explicans Rigaltius, hanc notam efformavit. *Quo solebant contumaces ut procul ab his quibus erant noti faciliùs fallerent.*

Jam igitur ea quæ gesta sunt, ad hoc Antonij Fussaliensis judicium, bona fide ac sincerè examinare juvat: & æqua lance ponderare consectanea quæ ex his [a] Baronius, [b] Binius, & [c] Davidius assumere videntur.

[a] Anno 419. num. 127.
[b] Tom. 1. Concil. pag. 730.
[c] David. pag. 664.

S. Augustinus solus ex antiquis scriptoribus Historiam hujus Antonij Fussaliensis Epistolâ 261. Cœlestino Papæ explicat. Porrò ex hac intelligimus, Antonium primum fuisse Fussaliæ Episcopum, quæ in Hipponensi territorio Parœcia erat, quam in Sedem Episcopalem erigendam duxerat Augustinus propter necessitatem plebis; quæ tota

ex

ex recenter Catholicis constabat, qui paucis abhinc diebus ab opinione Donatistarum ad veram Ecclesiæ fidem & unitatem animum traduxerant. Presbytero cuidam hoc munere suis meritis dignissimo honorem decreverat Sanctus Augustinus, ejusque gratiâ multis rogationibus exciverat Primatem Numidiæ, ut ei manus imponeret. Sed rebus omnibus ad sacrum ritum paratis, dieque dictâ, prædictus presbyter formidolosi atque horribilis oneris, cui se sentiebat imparem, injecto metu perhorrescens, Episcopus fieri noluit. Adeoque ne tam longi itineris laborem Primas Numidiæ perperam sustinuisse videretur, Antonius in locum ejus ab Augustino repente suffectus est, ab ineunte ætate in ejus monasterio educatus, quicum familiaritas intercesserat. Sed cùm brevi post tempore suam malevolentiam multa testificatione significasset: vehementer pœnituit Augustinum decreti honoris Episcopalis immerito ejusmodi homini. Accusabatur enim criminibus illati stupri multis virginibus, Dominationis intolerabilis, furti ac rapinæ, denique tyrannidis manifestæ. Sed quoniam hæc omnia crimina probata non fuerunt, hunc Episcopi Africæ Episcopali amplitudine spoliare noluere, sed honore Episcopatus intaminato, impositâ excommunicationis pœnâ ablata restituere juridiciali sententiâ coëgerunt, & loco Fussaliæ decedere, propter odium horribile quo Fussalienses eum persequebantur. Ejusmodi fuisse litis actionem adversus Antonium, hæc ejus crimina, & causæ judicium intelligimus ex Epistolâ 261. S. Augustini. *Res quippè ad tantum scandalum venit cum hîc apud nos causas dicerent qui de illius Episcopatu suscipiendo tanquam sibi benè consulentibus obtemperaverunt nobis. In quibus causis cum stuprorum crimina capitalia, quæ non ab istis quibus Episcopus erat, sed ab aliis quibusdam objecta fuerunt, probari minimè potuissent, atque ab iis qui invidiosissimè jactabantur videretur esse purgatus,*

tam

tam miserandus factus est & nobis & aliis, ut quicquid à Castellanis & illius regionis hominibus de intolerabili dominatione, de rapinis, & diversis oppressionibus & constrictionibus objiciebatur nequaquam nobis tale videretur, ut propter hoc vel simul cuncta congesta Episcopatu eum putaremus esse privandum, sed restituenda quæ probarentur ablata. Denique sententias nostras sic temperavimus ut salvo Episcopatu non tamen omnino impunita relinquerentur quæ non deberent vel eidem ipsi deinceps, iterumque facienda vel cæteris unienda proponi. Honorem itaque integrum servavimus juveni corrigendo, sed corripiendo minuimus potestatem, ne scilicet eis præesset ulterius cum quibus sic egerat ut dolore justo eum sibi præesse ferre omninò non possent, & cum suo illiusque periculo in aliquod scelus forsitan erupturam impatientiam sui doloris ostenderent. Et infrà *vide*, inquit Cœlestino Papæ, *Episcopatum qualiter gesserit, quemadmodum judicio nostro usque adeò consenserit communione privatus nisi prius Fussaliensibus omnia redderentur.*

Interim quamvis hoc judicium ei parùm incommodaret, illud exequi recusavit. Ideoque ad Papam Cœlestinum confugit, suam restitutionem in Episcopalem Sedem rogaturus, non quidem juridicialis appellationis libello à judicio Episcoporum Africæ (nam de illo mentionem non facit S. Augustinus) sed multis rogationibus ejus auxilium efflagitans. Quamobrem miserabilis Antonius minitabatur Africanis adventum satellitum, ad exequendam sententiam pontificiam quam sibi Sedis restitutionem decrevisse fingebat. Adeoque his rumoribus erant attoniti Fussalienses, ut Christiani Catholici graviora formidarent ab Episcopo Catholico quam cum essent hæretici, à Catholicorum Imperatorum legibus pertimescerent. Adeoque S. Augustinus Cœlestino Papæ scripsit, eum enixè rogavit ut non solùm Dei suppliciis,

sed

sed suis consiliis & auxiliis Africanos adjuvaret. *Deinde insinuo sanctitati tuæ quæ sunt circa nos, ut non solum orando pro nobis, verum etiam consulendo & opitulando subvenias.* Et infrà, factâ mentione calamitatum quæ intentabantur. *Subveni hominibus opem tuam in Christi misericordiâ multo avidius quam ille poscentibus à cujus inquietudine desiderant liberari. Iudicia quippè illis & publicas potestates, & militares impetus tanquam executuros Apostolicæ Sedis sententiam sive ipse, sive rumores creberrimi comminantur ut miseri homines Christiani Catholici graviora formident à Catholico Episcopo, quam cum essent hæretici à Catholicorum Imperatorum legibus formidabant. Non sinas ista fieri obsecro te per Christi Sanguinem per Apostoli Petri memoriam, qui Christianorum præpositos populorum monuit ne violenter dominentur inter fratres.* S. Augnst. Epist. 261.

Continenti Sermone commendat ei suos in Christo gnatos Fussalienses, & miserabilem Episcopum quem eis præfecerat, eum multâ significatione doloris sui vix consolabilis, quo ipsemet Episcopatu se abdicare desiderat.

Me sanè quod confitendum est beatitudini tuæ in isto utrorumque periculo tantus timor & mæror excruciat ut ab officio cogitem gerendi Episcopatum abscedere si per eum cujus Episcopatui per imprudentiam suffragatus sum vastari Ecclesiam Dei & quod ipse Deus avertat etiam cum vastantis perditione perire conspexero.

Præter hanc S. Augustini epistolam, nihil nobis hujusce litis narrationem amplificat, in illâ nulla mentio fit juridicialis appellationis, aut judicij à Pontifice Romano hac in causâ pronunciati. Sed è contra valde credibile est Papam hoc negotium in eo reliquisse statu quo ab Afris judicatum fuerat, precesque ac sollicitationes Antonij hominis perfidiosi aspernatum esse.

Jam ergo sincerè discutiamus argumenta quibus ap-

pellatio hæc Antonij ad Sedem Apostolicam comprobari possit.

Dicunt S. Augustinum Pontifici tria prodere exempla Episcoporum Provinciæ Cæsariensis, scilicet Prisci, Victoris & Laurentij, qui ab Apostolica Sede judicati fuerant; vel adversus quos judicia in Synodis provincialibus lata, ab eadem Sede fuerant confirmata; ut hunc Episcopum in suam Sedem restituat, & judicia ab Africanis in eum lata vim habeant, seu firma atque inconcussa stare possint. *Existat exemplo*, inquit Sanct. Augustinus, *ipsa* Epist. 261. *Sede Apostolicâ judicante, vel aliorum judicata firmante quosdam pro culpis quibusdam nec Episcopali spoliatos honore, nec relictos omnimodis impunitos. Quæ ut à nostris temporibus remotissima non requiram, recentia memorabo. Clamet Priscus provinciæ Cæsariensis Episcopus aut ad Primatum locus sicut cæteris & mihi patere debuit aut Episcopatus mihi remanere non debuit. Clamet alius ejusdem provinciæ Victor Episcopus, cui relicto in eadem pœnâ in qua & Priscus fuit nusquam nisi in Diœcesi ejus ab alio communicatur Episcopo. Clamet inquam aut ubique communicare debui, aut etiam in meis locis communicare non debui. Clamet tertius ejusdem Provinciæ Laurentius episcopus & prorsus hujus vocibus clamet aut in Cathedra, cui ordinatus sum sedere debui, aut Episcopus esse non debui.*

Respondeo ex his non consequi Antonium Fussaliensem juridicialis appellationis libello provocasse ad Pontificem Romanum, sed solum auxilium ejus implorasse; ne judicium contra se latum exequeretur. At si quis instat de his verbis *ipsa sede Apostolicâ judicante, vel aliorum judicata firmante.* Dico tres Episcopos Priscum, Victorem & Laurentium quorum exemplum S. Augustinus prodidit, ad Pontificem confugisse, & ad eum provocasse, medio tempore, quod fluxit inter Concilium Carthaginense anni 419. Et Pontificatum Cœlestini, sub quo Africani ex litteris

litteris Attici Constantinopolitani & Cyrilli Alexandrini, inventa esse exemplaria græca Concilij Nicæni, commonitorio legatorum minimè congrua, intellexerunt. Quoquidem exiguo tempore Africani se disciplinam appellationum ad mentem Concilij Sardicensis paulisper servaturos polliciti & pacti erant. At verò ita se rem habuisse luce meridianâ clarius est.

Quippè cùm nemini homini dubium subolere potest, quin S. Augustinus hæc quæ profert exempla à suis temporibus non remotissima, sed recentia existimat. *Quæ ut à nostris temporibus remotissima non requiram, recentia memorabo.* Quin etiam hæc scripserit anno 1. Pontificatus Cœlestini, qui in locum Petri suffectus est 2. Novembris, anno Christi 423. tribus & amplius annis post conclusum Concilium Carthaginense, cujus ultima Sessio celebrata fuerat 29. Maij anno 419. Et brevi quodam tempore antequam 217. Episcopi Africæ Cœlestino Papæ scriberent celeberrimam Epistolam, qua significaverunt se optatissimum nuntium accepisse ab Attico Constantinopolitano & Cyrillo Alexandrino de exemplaribus Concilij Nicæni. Igitur ut hæc exempla à temporibus S. Augustini non remotissima, sed recentia videantur, ea contigisse necesse est eo tempore trium & amplius annorum quod fluxit inter 29. Maij anni 419. quo clausum est Concilium Carthaginense & diem 2. Novembris anni 423. quo Cœlestinus Sedem Pontificiam Romæ occupare cœpit.

At ex his Episcopis, negotium Laurentij potissimè necesse est in hoc tempus medium rejicere. Quoniam constat eum subscripsisse Concilio Carthaginensi anno 419. & de appellationibus in eo exagitatis suffragium tulisse. Ideoque tunc temporis appellasse jam prorsus incredibile videtur. At verò dubitandi locus non relinquitur quin ante primum annum Pontificatus Cœlestini appellaverit, proindeque negotium jam primæ cognitionis sententiâ

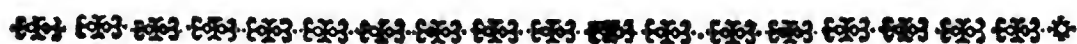
judicatum fuerit, quippè cum ejus exemplum adducat S. Augustinus hac Epistolâ congratulatoriâ quam primo Pontificatus anno ad Cœlestinum misit.

Ergo manifestè consequitur appellationem Laurentij medio tempore inter annum 419. & 423. quo Africani hanc disciplinam paulisper admiserant, contigisse.

Igitur ex hac S. Augustini epistolâ colligere debemus Antonium Fussaliensem, & tres alios Episcopos Priscum, Victorem, & Laurentium ad Pontificem Romanum nullatenus appellasse, sed ejus tantummodo auxilium vehementer implorasse. Vel si eos appellasse, tandem aliquando fateri necesse sit appellationes contigisse temporibus illis non suspiciosis, quibus *paulisper* hanc disciplinam Africani sustinere non noluerant.

Quamobrem insulsum est concludere abrogationem appellationum quam Africanos sincerè ac bonâ fide promulgasse fatetur Davidius, vanam & supervacaneam fuisse in ipsamet Ecclesiâ Africanâ, seu executione caruisse.

David. pag. 663.

CAPUT XLIV.

Causa Danielis & Venerij Maßiliensis, Episcoporum variis criminibus postulatorum coram Cœlestino Papa I. circa annum Christi 428.

Epistol. Cœlest. 1. tom. 1. Concil. Gall. Sirmondi.

ACCUSATIONES & crimina illorum episcoporum intelligimus ex Epistolâ Cœlestini Papæ I. ad Antistites Provinciarum Viennensis & Narbonensis: anno Christi 428. At verò ex hac etiam perspicimus quantâ curâ ac solicitudine summus Pastor Ecclesiæ advigilaret, & ad tuendam

tuendam antiquam disciplinam Canonum Ecclesiasticorum excubaret. Carpit enim desidentes hujus temporis presbyterorum mores, & labentem disciplinam, præsertim propter duos abusus qui sensim sine sensu irrepserant.

Primus erat Pœnitentiam negare morientibus, alter Episcopatu exornare homines omni scelerum genere pollutos, inferioribus Ecclesiæ ordinibus nondum initiatos. Monetque hos Episcopos de emendatione ac correctione eorum, qui tot sceleribus ac vitiis Sacras Ecclesiæ leges ac disciplinam violaverant. Hisque justis de causis mentionem facit Danielis Episcopi de quo multa paucis verbis complexus est.

I. Ait, *Danielem nuper missâ relatione ex Orientalibus ad nos partibus ab omni quod tenuerat Virginum Monasterio nefariis esse objectionibus accusatum. Multa à multis objecta flagitia.* Et paulò inferiùs, *Sacrarum dici Virginum pollutum incesto.*

II. *In quanam lateret terrarum parte quæsitum esse, ut si sua innocentia consideret, contra se judicium postulatum minimè declinaret.*

III. *Ea de causa missam ad Arelatensem Episcopum per Fortunatum Subdiaconum, ut ad judicium Episcopale destinaretur, Epistolam.* Ex qua patet non sibi arrogasse jus Pontificem, ferendi de hac lite judicij.

IV. Animadvertit tot flagitia quibus postulabatur reus, litteras quas ipse Pontifex scripserat ut judicaretur, & diem dictam ut coram judicibus se sisteret, non obstitisse, quominus episcopus ordinaretur. *Tantis gravatus criminibus, tanta facinorum accusatione pulsatus, Sacrarum ut dicitur Virginum pollutus incesto Episcopus ut dicitur asseritur ordinatus. In nostris libelli scriniis continentur, quorum ad vos quoque exemplaria direximus. In Pontificij dignitatem hoc tempore quo ad causam dicendam missis à nobis litteris vocabatur, obrepsit.*

V. Quamobrem cœtu Episcoporum illi à Pontifice interdictum est, donec ad judicium adfuerit. *Daniel ut diximus qui accusationem Pontificali honore subterfugere posse se credidit, & ad fastigium tantùm accusatores latendo pervenit à Sanctitatis vestræ cœtu interim se noverit segregatum. Qui se nostro judicio debet objicere si conscientiæ suæ novit confidentiam, se habere.*

David. pag. 707. Hæc omnia falsi crimine palam convincunt Davidium, dum ait, Cœlestinum Papam ad Arelatensem Episcopum scripsisse Epistolam, ut inquireretur in Gallia Daniel & Romam proficisci cogeretur ad villicationis suæ rationem reddendam & refigendas accusationes adversum se factitatas. Ait enim tantummodo Cœlestinus *in quanam lateret terrarum parte quæsitum esse.* Cujus inquisitionis causa non fuerat epistola quam scripserat Arelatensi Episcopo quámque miserat non ut Daniel Romam ire cogeretur *sed ut ad judicium Episcopale destinaretur:* sive ad tribunal episcoporum suæ dubio procul, provinciæ remitteretur, adamussim legum Ecclesiasticarum judicium auditurus. Quamobrem dum ait Cœlestinus *qui se nostro judicio debet objicere*, de judicio Episcopali intelligere opus est, de quo mox loquutus fuerat, & Episcopo Arelatensi scripserat. Insuper juvaret maximè comparare antiquos hujus epistolæ codices manuscriptos & accuratè investigare num pro nomen *nostro* in locum alterius *vestro* vitio scribæ non irrepserit? De hoc errore nihil certi habeo, sed saltem non difficiliter admitti potuisse valde credibile est. Altero mendacio eandem paginam Davidius contaminat, dum ait Papam *exclusisse Danielem ab ordine Episcoporum.* Latum enim discrimen esse videtur, inter hominem exclusum ordine episcoporum & eorum sanctitatis cœtu segregatum, quod tantùm conceptis verbis ait Pontifex *à vestræ sanctitatis cœtu interim se noverit segregatum.* Perspectum etiam non habeo fundamen

fundamentum quo fretus Davidius asserit Danielem sacris ordinibus nondum initiatum, sed in minoribus constitutum simplicem clericum tot flagitia in Oriente patrasse. Quamvis enim certò habeam, nondum Episcopum fuisse, tamen argumenta certiora non suppetunt, quibus constet nec presbyterum nec diaconum fuisse; quinimmò valde verisimile est non nisi presbytero Virginum Sacrarum curam atque procurationem commissam fuisse quas vitiaverat & incestus crimine fœdaverat.

Præterea nihil amplius didicimus de hac Danielis historiâ, ex qua jus vindicari neutiquàm potest Summo Pontifici Romano, primæ aut ultimæ cognitionis judicio lites Episcoporum dirimendi.

Cæterùm de altero Episcopo Massiliensi cui nomen erat Venerio, ut putant Galliæ Christianæ autores, cujus mentionem facit hæc Epistola Cœlestini cap.8. intelligimus tantummodò, fuisse crimine fratricidij postulatum sive conscium homicidij fratris & coëpiscopi; Et hoc negotium ad Episcopos Provinciæ Viennensis & Narbonensis fuisse remissum, ad quos hæc Cœlestini Epistola scripta est. *Massiliensis verò Ecclesiæ Sacerdotem, qui dicitur, quod dictu nefas est in necem fratris sui taliter gratulatus est huic cui ejus sanguine cruentatus advenerat portionem cum eo habiturus occurreret vestro eum audiendum collegio delegamus.* Non videmus hanc Epistolam mentionem facere appellationis ad Romanam sedem post latum judicium. Igitur ex his colligere possumus tam Danielis quàm Episcopi Massiliensis negotia non tractasse aut agitasse Cœlestinum, ut Concilij Sardicensis decretum exequeretur; quippè cùm certum sit neutrum ad Romanam Sedem appellasse.

Insuper si Episcopo Massiliensi nomen erat Venerio, certò habeo nullum adversum eum latum fuisse judicium quo Episcopatu abire teneretur anno 428. Quippè cum

anno

anno 451. subscripserit Epistolæ quam Galliarum Episcopi sancto Leoni Papæ I. miserunt ut ei gratias agerent pro Epistola quam Flaviano contra errores Eutychetis scripserat.

CAPUT XLV.

Nestorius Sede Archiepiscopali Constantinopolitanâ pulsus, sententiâ Concilij generalis Ephesini, circa annum Christi 431. sub Cœlestino Papa I.

ANTEQUAM ad disquisitionem aggrediar omnium actionum litis, quibus Concilij Ephesini Patres Nestorium Archiepiscopatu Constantinopolitano abdicarunt, scire necesse esse videtur, quis fuerit iste Nestorius, quo ingenio fuerit præditus, quo denique genere criminis accusatus occasionem dederit Concilio Ephesino eum supremo judicio Episcopali amplitudine spoliandi.

Intelligimus ex Socrate qui floruit circa annum Christi 440. post mortem Sisinnij qui Attico in Sede Constantinopolitanâ successerat, successori S. Joannis Chrysostomi, propter homines inanis gloriæ studiosos placuisse Imperatoribus neminem ex Ecclesiâ Constantinopolitanâ ad Episcopatum promovere: licet multi Philippum, nec pauciores Proclum ordinari summo studio contenderent. Adeoque satius visum esse peregrinum hominem Antiochiâ excire. Erat autem ille vir Nestorius, ortus ex urbe Germaniciâ, sonora voce, & expeditâ facundiâ seu dicendi facultate præditus, quem idcirco tanquam idoneum ad docendum populum accersere Imperatores decreverant. At continenti sermone narrat Socrates elapso trium

mensium

mensium spatio Nestorium Antiochiâ adductum fuisse qui ob temperantiam quidem à multis prædicabatur. In reliquis verò quali ingenio, & quibus moribus fuerit ex primâ ejus concione prudentiores quosque statim deprehendisse. Eundem enim sacro Episcopatu ornatum die quarto Idus Apriles, Felice & Tauro consulibus, illicò coram universo populo Imperatorem allocutum illud celebre pronuntiatum protulisse refert. *Da mihi Imperator terram hæreticis purgatam, & ego tibi cælum retribuam, mecum hæreticos debella, & ego Persas tecum debellabo.*

Hæc verba licet quibusdam ex vulgo qui hæreticos odio persequebatur placuissent, iis tamen qui interiora mentis humanæ cogitata ex verbis temerè prolatis prudenter divinare solent perspecta statim fuit hominis levitas, & ferocia multis accessionibus inanis gloriæ cumulata. Quippè cum ne brevissimi quidem temporis moram sustinens in ejusmodi verba prorupisset, & acerrimum se persecutorem ostenderet antequam ipsam ut vulgò dicitur civitatis aquam delibasset. Diligere videbatur errores ut interficeret homines; quinto enim post inaugurationem suam die, templum Arianorum, in quo occultè preces faciebant, subvertere aggressus eos ad desperationem adduxit. Nam cum templum suum everti intuerentur, ipsimet igne injecto flammis diruerunt.

Porrò ulterius serpens ignis contiguas domos combussit. Ejusmodi petulantia tumultum in Urbe excitavit, jamque Ariani quibus una salus erat nullam salutem sperare, ad ultionem se parabant, nisi custos civitatis Deus ejusmodi malorum procellis remoram imposuisset. Exinde verò incendiarium eum vocavere non solum hæretici, verum etiam ejusdem cum illo fidei cultores. Quippè nisi perfecto malo non conquiescebat, sed adversus hæreticos defensâ mendaciter veritate, subinde calumnias struens quo ad ejus fuit, non solùm civitatem miscuit, sed eam

ſolo adæquare conatus eſt. Nam & Novatianos truculenter vexavit, ſtimulante eum invidiâ, eo quod Paulus Novatianorum epiſcopus religionis gratiâ ubique celebraretur. Verum Principes impetum illius admonitionibus ſuis repreſſerunt. Quantis autem malis quartodecimanos per Aſiam, Lydiam & Cariam affecerit, & quam multi ejus causâ apud Miletum & Sardes ſeditione factâ interierint ſilentio tranſmittendum putavit Socrates. Interim verò ſive ut meritas celati ſceleris & hypocriſis pœnas lueret Neſtorius, ſive ut exemplum horribile exiſteret poſteris juſtæ ultionis quam ex improbis epiſcopis Deus repetit, qui autoritate ac poteſtate à Chriſto ſibi creditâ intemperanter abutuntur, & ſub ſpecie ac larvâ tuendæ fidei in Eccleſia dominari flagrantiſſimè deſiderant, infœlix & ſtultus homo vitium unius hæreſis turpiter vitans, in contrarium alterius hæreſis turpius cucurrit, & ab inſolenti horrore hæreticorum, ad eorumdem contumaciam & mendacium animum incredibiliter traduxit.

Socrat. lib. 7. hiſt. cap. 29. in fine pag. 371.

Anaſtaſium quendam preſbyterum quicum amicitiâ ac neceſſitudine conjunctus erat Antiochiâ exciverat, quem ſummo cultu proſequebatur, & cujus conſiliis in ſuæ Diœceſis procuratione plurimum utebatur. *Hic igitur Anaſtaſius*, inquit Socrates, *quodam die cum in Eccleſiâ doceret, dixit hæc verba: Nemo Mariam vocet Deiparam, Maria enim homo fuit, ex homine autem Deus naſci non poteſt.* Quæ magnum tumultum in plebe & clero Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ excitavere.

Socrat. lib. 7. c. 32.

At verò cum Neſtorio homini feroci ac ſuperbo, incogitabile videretur jus cuiquam competere, reprehendendi ea quæ ſemel approbaverat, hunc preſbyterum ſuſtinuit & ab eo temerè prolatam dictionem totis viribus tuendam ſuſcepit. Adeoque Deiparæ nomen rejecit & abrogare conatus eſt: ut eum plerique Pauli Samozateni,

ac Photini Divinitatis Christi hostium, purumque hominem esse contendentium, sectatorem crederent.

Sed impiam presbyteri Anastasij propositionem tueri ac propugnare Nestorio non satis fuit; verùm etiam Episcopo Marcianopolitano amicissimo cui nomen erat Dorotheo concionem habere in Ecclesiâ Constantinopolitanâ permisit; & insolenti temeritate anathema dicere palam ac publicè iis qui Mariam Deiparam sive Matrem Dei deinceps appellarent.

Ille verò, inquit S. Cyrillus, in Catholicâ orthodoxorum Ecclesia bonum Episcopum Dorotheum apertè dicentem tulit: Si quis Mariam Deiparam esse dixerit, anathema sit, neque solum continuit, cum hac illum loquentem audiret, verum eundem quoque ipsum ad mysticam communionem mox admisit, mysteriorumque participem effecit. Tot contentionum atque altercationum rumor, quem procax concionatorum libertas excitaverat Constantinopoli, increbuit apud Ægypti solitarios quibus repente doctrinæ novitas placuit. Hinc curæ eorum & administrationi præfectus S. Cyrillus, quia Episcopo Alexandrino parebant, occasionem nactus est scribendi ad eos celeberrimam ac longiorem epistolam, qua hunc errorem vehementer refutavit, & argumentis certissimis ex Scripturâ & lucubrationibus Patrum antecedentium assumptis Divinitatem Christi mirabiliter confirmavit. Porrò ex hac Epistolâ seu potius tractatu facile est intelligere, non dubitasse S. Cyrillum quin Nestorius ex abrogato Deiparæ nomine, filij Divinitatem necessariâ consecutione pernegaret. Quippè illa Epistola quamvis nominis Nestorij mentionem nullam faceret eum adeò pupugit, ut de hac ejus mente nullus dubitandi locus relinquatur. Quid enim necesse erat tantam ex probatâ Christi Divinitate captare contumeliam, si Christum verum Deum æstimasset?

Acta Cōcil. Ephesini part. 1. cap. 10. pag. 125. tom. 2. Concil. Binij.

Acta Cōcil. Ephes. part. 1. c. 2.

At quam maximum dolorem hæc Epistola Nestorio

inusserit perspectum habemus ex ea quam rescripsit Sanctus Cyrillus, cùm Papæ Cœlestini mandato & aliorum episcoporum rogationibus annuens, adversus Nestorium quæstionem habere non recusavit de libellis hoc errore fœtentibus Romã ejus nomine delatis, ut testificantur acta Concilij Ephesini. *Advenerunt Alexandriam viri aliquot veneratione ac fide digni qui pietatem tuam graviter stomachari, nullumque mei lædendi causa lapidem non movere mihi renunciarunt. Cupienti autem mihi cognoscere undenam pietas tua in hanc ægritudinem incidisset: Alexandrinos quosdam Epistolam illam quam ad Sanctos Monachos miseram circumferre, eamque rem odij & offensionis causam esse responderunt. Ego verò miratus sum majorem in modum pietatem tuam illud potiùs non perpendisse, secumque reputasse eas in fide turbas non propter hanc quam scripsi Epistolam, sed potiùs ex quibusdam pietatis tuæ sive alterius sermonibus excitatas fuisse. Quin immo cum Chartæ quædam vel commentarij circumferrentur, insignem molestiam pertulimus, quorum hac de causa perversorum emendationi studentes. Eo namque malum hoc paulatim serpendo pervenit, ut Christum nonnulli Deum appellare ægrè patiantur: sed potius Divinitatis organum & instrumentũ, hominemque Deiferum & alia his ineptiora. Noster proinde hic animi dolor ex iis natus est, quæ pietas tua dixit: Siquidem schedis quæ eâ de re feruntur, parum fidei habeo. Cum igitur fides tam insigniter læderetur, totque passim perverterentur, quî tandem tacere hic licuit? An non ante tribunal Christi sistemur, an intempestivi silentij rationem reddituri non sumus; præsertim nos qui eâ de re hunc in locum ab eo evecti sumus, ut quæ oportet prædicemus? Ecquid nunc obsecro consilij capiam (tuam hic namque pietatem appellare compellor) quandoquidem Cœlestino religiosissimo Romanæ ecclesiæ episcopo jubente, cæterisque piissimis episcopis qui ipsi adfuere ita postulantibus investigare cogor Chartulæ*

Parte 1. cap. 6.

tulæ ne ille & exegeses quæ illuc ad se nescio quomodo perlatæ sunt, à tua pietate, an verò ab alio quopiam profectæ sunt. Interim verò Nestorius plus contendit quam potuit, ut se purgaret crimine negatæ Divinitatis Jesu Christi. Quamvis enim speciatim ac nominatim propugnaret Virginem Mariam non debere vocari Deiparam, sed Christiparam, revera duas in Christo naturas recognoscit, Divinam & humanam, unam vitæ hominum laboribus obnoxiam, alteram immunem, in Epistolâ ad Sanctum Cyrillum. Immò ulterius procedere videtur, & unicam in Christo personam fateri, quam S. Pauli autoritate comprobat. *Quâ quidem in re Pauli auctoritatem secuti sumus, hic enim Divinæ incarnationis factâ mentione, ea quæ mox subjuncturus quæ passionis erant primum illud nomen Christus ut paulò ante dicebam utrique naturæ commune ponit ac doctrinam statim utrique ex æquo congruentem subvertit. Ecquid ergo dicit? Hoc inquit, sentite in vobis quod & in Christo Iesu qui cum in forma Dei esset non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo: (singula enim persequi non attinet) factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Quia enim mortis facturus erat mentionem, ne quis hinc Deum verbum patibile esse colligeret: subjunxit nomen hoc Christus quod utramque naturam patibilem inquam & impatibilem in unicâ denotat, quo idem nimirum Christus patibilis simul & impatibilis illud quidem secundum humanam naturam, hoc verò secundum Divinam.* Adeoque præcisè tantùm Nestorius negare videbatur quam vocant Theologi in Christo idiomatum communicationem, ut patet ex Socrate. *Mihi quidem videtur Nestorius nec Paulum Samosatensem nec Photinum imitatus, neque omnino nudum hominem Christum dicere, sed solam Deiparæ vocem velut larvam quandam reformidat, idque illi ex gravissimâ contigit imperitiâ. Cum enim naturali facundiâ esset præditus, eruditus quidem videbatur, revera*

Acta Cócil. Ephes. part. 1. c. 9. pag. 123.

Epistola Nestorij ad S. Cyrillum.

Socrat. lib. 1. Histor. c. 321.

Socrat. lib. 7. Hist. cap. 321.

tamen erat indoctus. Libros etiam veterum interpretum haudquaquam legere dignabatur.

Arrogantiâ enim elatus ob dicendi facultatem non satis accuratè vetustioribus legendis operam dabat, sed seipsum reliquis omnibus præstare arbitrabatur.

Igitur crimen Nestorij defixum erat in arrogantiâ & ignorantiâ, quâ Virginem Mariam Dei Matrem esse pernegabat.

Sed necessariâ consecutione, pernegatæ Divinitatis Christi crimine convincebatur, & admissæ duplicis in Christo personæ non secus ac naturæ; quamvis prorsus contrarium asserere videretur, ut nos docet Vincentius Lyrinensis qui floruit anno 440. *Nestorius dum se duas in Christo substantias distinguere simulat, duas introducit repente personas, & mandato scelere duos vult esse filios Dei, duos Christos, unum Deum, alterum, hominem; unum qui ex Patre, alterum qui sit generatus ex Matre.*

Vincent. Lyrin. cõtra hæreses cap. 17.

At verò cum ejusmodi errorum rumores passim percrebuissent, è re suâ esse censuit S. Cyrillus consulere Cœlestinum Papam, & venit in cogitationem de dissolvenda societate seu communione disrumpenda cum Nestorio. *Fateor autem*, [a] inquit, *in animo fuisse Synodicis litteris illum commonefacere, nos cum eo communionem retinere non posse qui talia doceret ac saperet: ratus tamen lapsis manum porrigendam, prostratosque tanquam fratres erigendos esse hoc ipsum in hodiernum usque diem non feci.* Ratus se nunquam facilius servaturum prudentiæ Christianæ leges, quam si morem gereret antiquæ Ecclesiarum consuetudini, qua de causis gravioribus cum Apostolicæ Sedis Pontifice communicare solebant.

[a] Acta Cõcil. Ephesini part. 1. capite 14. pag. 129. tom. 2. Concil. Binij.

Quoniam verò Deus hisce in rebus prudentiam à nobis exigit longaque Ecclesiarum consuetudo suadet, ut ejusmodi res sanctitati tuæ communicentur. Quamobrem eum sententiam rogavit, de communione quam cum Nestorio divellere

Eadem Epistol. S. Cyrilli ad Cœlestin. c. 14. act. or Concil. Ephes. p. 1.

divellere meditabatur. *At quamvis res ita se habeat, non prius tamen illius communionem confidenter deserere ausi fuimus, quàm hæc ipsa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde quid hic sentias declarare.* Ibidem.

Acceptis his litteris responsum fecit Cœlestinus, datum tertio idus Augusti Theodosio XIII. & Valentiniano III. Coss. qui cum 10. die Augusti anno Christi 430. concurrit, quo vehementer minitatur Nestorio nisi à suâ contumaciâ desistat, & intra decem dies conceptis verbis de Christi generatione eadem palam fateatur quæ Romana Ecclesia, Alexandrina, & omnes fidei Catholicæ cultores docent, fore ut ei communione Ecclesiæ interdicat. *Quamobrem nostræ Sedis autoritate adscitâ, nostrâque vice & locorum potestate sententiam exequeris; nempè ut nisi decem dierum intervallo ab hujus nostræ admonitionis die numerandorum nefariam doctrinam suam conceptis verbis anathematizet, eamque de Christi Dei nostri generatione fidem in posterum confessurum se spondeat quam & Romana & tuæ sanctitatis Ecclesia & universa denique religio Christiana prædicat illicò sanctitas tua illi Ecclesiæ prospiciat; is verò modis omnibus se à nostro corpore segregatum esse intelligat.* Idem mandavit eodem die Nestorio, renunciavitque per Possidonium diaconum, ei fore à communione Ecclesiæ Catholicæ interdictum, nisi intra decem dies suos errores ejuraret. *Apertè igitur hanc nostram esse scias sentētiam ut nisi de Christo Deo ea prædices quæ Romana & Alexādrina & universalis Ecclesia Catholica tenet sicut & Sancta Constantinopolitanæ Vrbis Ecclesia ad te usque, optimè tenuit, & hanc perfidam novitatem quæ hoc quod venerabilis Scriptura conjungit nititur separare intra decimum diem à primo innotescentis tibi hujus conventionis die numerandum apertâ & scriptâ confeßione damnaveris ab universalis te Ecclesiæ communione dejectum.* Binas pariter litteras eodem die scripsit ad clerum, & populum

Epistola Cœlestini ad Nestor. acta Concilij Eph. parte 1. cap. 18. pag. 138.

Acta Cócil. Ephes. parte 1. cap. 19. & 20.

pulum Constantinopolitanum, & tertiam ad Joannem episcopum Antiochenum relatas in acta Concilij Ephesini.

Quidam arbitrantur Theologi hac Epistolâ Cœlestini esse Cyrillo delegatam facultatem, qua Ephesino Concilio vice & nomine Cœlestini præesse, & in eam adducuntur sententiam his verbis; *Nostræ Sedis autoritate adscitâ, nostrâque vice & loco cum potestate usus, &c.* Sed duabus de causis hæc sententia est improbabilis. Primò, quia eadem hæc scripserat Cœlestinus quatuor Episcopis, ut ipsemet testificatur in fine hujus Epistolæ, quos tamen Concilio Ephesino præfuisse nemo sibi persuadet. *Eadem hæc & ad sanctos quoque fratres & coëpiscopos nostros* [a] *Ioannem,* [b] *Rufum,* [c] *Iuvenalem &* [d] *Flavianum scripsimus.* Secundò, incredibile est Pontificem Romanum suas vices delegasse homini ut præsideret suo nomine Concilio, ante convocationem Concilij. Certum est enim Concilium Ephesinum convocatum fuisse tribus mensibus & octo diebus elapsis, post scriptam hanc Epistolam scilicet 13. Kalend. Decembris Theodosio 13. & Valentiniano III. Coss. idest 19. Novembr. anni Christi 430. Igitur ex alio instrumento assumendum est argumentum ad probandum Pontificem Romanum delegasse Sancto Cyrillo vices suas, seu Vicariam potestatem ut suo nomine Concilio Ephesino præsideret.

[a] Antiochenum. [b] Thessalonicens. [c] Hierosolymor. [d] Philippensium.

Magis probabilem non tuetur Davidius opinionem, dum ait pag. 851. hac Epistolâ delatam S. Cyrillo à Cœlestino Papa potestatem convocandi hujusce Concilij. Nemini enim homini dubium subolere potest quin hoc Conciliũ Imperatores Theodosius & Valentinianus convocaverint die 19. Novembris anno 430. diemque dictam fuisse ad exordium Concilij, septima Junij circa Pentecosten post Pascha anno Christi 431. & locum urbem Ephesum. Cui cùm Nestorius non comparuisset ad sexdecim dies comitia remissa sunt: sive ad 22. ejusdem mensis eodem

anno

anno. Hæc omnia planissimè intelliguntur ex epistola Imperatorum ad sanctum Cyrillum & alios Metropolitanos missa, qua Concilium convocaverunt relata 32.capite primæ partis actorum Concilij Ephesini; & ex aliis ejusdem Concilij actionibus. Huc usque animadvertimus Romanum Pontificem, fregisse societatem communionis Ecclesiasticæ qua cum Nestorio conjunctus erat. Sed idem prorsus intelligimus de Sancto Cyrillo qui hac de re Sedis Apostolicæ Antistitem consuluerat. Nullum autem deprehendimus judicium quo Nestorius abdicatus sit, hoc enim Episcopis in Concilio Ephesino congregatis reservatum videbatur. Jam igitur inquiramus rationes quibus de hoc Episcopo quæstionem habuerunt, & utrum tunc temporis in cogitationem venerint de exequendis legibus Concilij Sardicensis.

Cum in unum congregari cœpissent Episcopi centum sexaginta, cum Ecclesiæ Carthaginensis Diacono cui nomen erat Bessulæ, qui Capreolo episcopo Carthaginensi litteras attulerat quibus absentiæ suæ à Concilio episcopi Africani rationem reddebant, æstimaverunt Patres inchoandam esse Concilij deliberationem à causis quæ ad fidem potissimè spectare videbantur, & quæ imperatoribus occasionem dederant convocandi ejusmodi Concilij. Quamobrem postquam locutus fuisset S. Cyrillus & significasset hanc esse speciatim Imperatorum voluntatem, Theodorus Episcopus Ancyranus dixit Nestorium non debuisse ab hoc conventu abesse, ut omnia communi suffragio & consensu omnium Episcoporum concluderentur. Ex quibus intelligimus non adventasse Ephesum ut ad judicium quasi reus se sisteret ad auscultandam condemnationis sententiam, quamvis ei à Papa esset communione interdictum; sed ut suffragium ferret, & de rebus in deliberationem adductis & disputatis consultaret.

Porrò ex his colligimus Neſtorium non fuiſſe inter ſegregatos à communione numeratum; quippè cum non ſit certius communionis Eccleſiæ argumentum quam in Concilium Epiſcoporum univerſæ Eccleſiæ admitti, locum ac Sedem ordini congruam occupare, & liberè ſuffragium ferre. Adeoque animadvertimus in Epiſtolâ quâ Imperatores Concilium coëgerunt, nullam Neſtorij mentionem fieri quamvis diu data, poſt denunciatam eidem à Cœleſtino Papa excommunicationem.

Deinceps quatuor Epiſcopi ſcilicet Hermogenes Rinocurorum, Athanaſius Parœliæ, Petrus Parembolæ, & Paulus Lampæ certiores fuerunt Patres de admonito heſternâ die Neſtorio, ut ad Concilium adeſſet. Sed quoniam ſe ſiſtere ad judicium renuerat, quamvis Epheſum adveniſſet comitantibus Candidiano Imperatorum legato, & comite Irenæo, quicum multa familiaritas & neceſſitudo interceſſerat, (ut ex Epiſtolâ intelligimus quam ab Imperatoribus ad Concilium attulit Candidianus, qua eum præfecerat procurationi rerum exteriorum ad Concilij celebrationem requiſitarum) æſtimaverunt Patres iterum bis Neſtorio diem dicendum eſſe per plures Epiſcopos, quos ad id ſpeciatim deputavit Concilium, & revera quarta vice illum citaſſent ni ſatellites quibus circumſepta domus erat, quam incolebat obſtitiſſent. *Iuvenalis Hieroſolymorum epiſcopus dixit. Quamvis Eccleſiaſticæ ſanctiones ſat eſſe ſtatuant ſi rei ad diluenda objecta crimina tertio citentur, nos tamen ex quadam benignitate religioſiſſimum Neſtorium quarta citatione admonere & provocare parati eramus. Verum quod ſatellitum turmis ædes ſuas undique obſeſſas habent, quodque nemini ſicut Epiſcopi inde redeuntes teſtati ſunt aditum ad ſe patefaciat, manifeſtum eſt conſcientiâ nequaquam pura ſancta hujus Synodi conſpectum recuſare.*

[a] Acta Côcil. Epheſ. parte 2. pag. 172. & 173.

[b] Acta côcil. Epheſ. parte 1. cap. 35.

Acta Côcil. Epheſ. parte 2. pag. 174.

Poſteà opus eſſe cenſuerunt ulterius progredi, & quæſtionem

stionem promovere ad judicium de homine, & doctrinâ ejus ferendum.

Sic autem se gesserunt. Primò, lectum est Symbolum Nicænum. Secundò, perlecta est Epistola S. Cyrilli ad Nestorium relata actorum 1. part. cap. 8. Tertiò, deliberatum est, & interim lecta est Epistola Nestorij ad S. Cyrillum quam omnes execrati sunt: Epistola Cœlestini ad Nestorium relata cap. 18. primæ partis actorum & litteræ S. Cyrilli & Concilij Alexandrini ad Nestorium relatæ cap. 26. Omnium votis approbata est Epistola S. Cyrilli, & Epistola Nestorij explosa. Ad confirmandam omnium Episcopornm sententiam confecta est collectio locorum ex operibus Sanctorum Patrum assumptorum, qui Cyrillo antecesserant, & in quorum sententiam ipse de Virgine Deiparâ iverat. Et hæc collectio relata est in acta Concilij, ad quam accessit altera collectio blasphemiarum & errorum Nestorij, ex variis quaternionibus & schedis ejus, ferè ad vigesimum numerum exscriptorum, ut ex doctrinæ novitate cum antiquis Patribus collata de mendaciis ac figmentis Nestorij nullus dubitandi locus relinqueretur.

Continuò lecta est Epistola Capreoli Carthaginensis Episcopi, quam attulerat diaconus Bessula, de qua jam mentionem fecimus. Ex qua intelligimus horrore injecto opinionis Nestorij, quantum Africani perhorrescerent, & perspectas habemus rationes quas suæ absentiæ attulerunt. Primam enim dederunt excusationem mortis S. Augustini qua dolore non consolabili jure merito fuerant affecti, & calamitatum Africæ quam Vandali populabantur. Secundam verò, quoniam Epistola Imperatorum duobus tantùm mensibus ante Concilij coactionem eis fuerat relata, adeo ut etiamsi congregationem provincialem habere liberè potuissent angustia temporis obstitisset ne ex Ecclesiis suis deputatos eligerent.

Hæc epistola etiam in acta Concilij cum aliis relata est, & ab omnibus episcopis comprobata. Posteaque judicium quo Sede Constantinopolitanâ ejectus est Nestorius, atque amplitudine Episcopali spoliatus, conceptis verbis pronunciatum est. *Sancta Synodus dixit: Cum præter cætera impiissimus Nestorius neque nostræ citationi parere, neque Sanctissimos religiosissimosque Episcopos à nobis destinatos admittere voluerit, non potuimus ad eorum quæ impiè docuit examinationem animum non adjungere.*

Deprehendentes itaque partim ex litteris commentariisque ipsius publicè lectis, partim è Sermonibus quos nuperrimè in hac Ephesiorum metropoli habuit, quique testimoniis comperti sunt, illum impiè sentire & prædicare: coacti per Sacros Canones & Epistolam sanctissimi Patris nostri & comministri Cælestini Romanæ Ecclesiæ Episcopi, lachrimis subinde perfusi, ad lugubrem contra eum sententiam necessariò venimus.

Igitur Dominus noster Iesus Christus quem suis ille vocibus blasphemis impetivit, per sanctissimam hanc Synodum eundem Nestorium Episcopali dignitate privatum, & ab universo Sacerdotum consortio & cœtu alienum esse definit.

Huic sententiæ ducenti & amplius subscripserunt Episcopi, quæ posteà Nestorio his verbis significata fuit. *S. Synodus juxta religiosissimorum Christianorumque Imperatorum præscriptum in Ephesiorum Metropoli per gratiam Dei congregata, Nestorio novo Iudæ. Agnosce te propter impias prædicationes tuas, & adversum Canones contumaciam vigesimo secundo die mensis Iunij præsentis juxta Ecclesiasticarum sanctionum decreta à sancta Synodo depositum atque ab omni Ecclesiastico gradu alienum esse.*

Ejusmodi fuit actio litis in Nestorium illatæ Episcopum Constantinopolitanum, hæresis crimine postulatum & convictum, de qua quidem lite multa sunt animadversione digna, multæque difficultates solvendæ & enucleandæ.

I. Hæc

I. Hæc omnia quæ mox retulimus, invictissimè demonstrant, vera quæ proposuimus hujus libri cap. 8. quo probavimus penes Concilia generalia jus existere diiimendi Episcoporū causas primæ ac supremæ cognitionis judicio; quamvis ad ea deferre lites prætermissis Conciliis provincialibus, lege Concilij Constantinopolitani sit prohibitum; ut observavimus suprà cap. 22. Enimverò constat palam & publicè ante Concilium Ephesinum, Nestorium nec à Concilio provinciali, nec ab ipso Romano Pontifice fuisse judicatum. Saltem inficiari nemo potest à Pontifice non fuisse abdicatum; quippè qui tantummodo minitatus erat segregationem à communione, nisi errores ejuraret, & ab hæresi animum ad sanam fidei doctrinam traduceret.

II. Constat Nestorium de disciplinâ Sardicensi non cogitasse. Enimverò postquam depositus fuisset, quamvis suam causam justam & bonam æstimaret, non ei in mentem venit rogare Pontificem recuperatorios judices ad sui negotij recensionem; nec appellare ad Synodum Sedis Apostolicæ. Sed omni appellatione postpositâ, sententiam Concilij Ephesini executus est; ipsoque episcopatu spoliato die 22. Junij anno 431. alter Episcopus jussu Imperatoris Constantinopoli in locum ejus suffectus est. In exilium missus est ab Imperatore, bona ejus Ecclesiastico fisco addicta sunt, & quamtumvis errores ejuraret ac palinodiam caneret, confessus Mariam Virginem esse Matrem Dei, ad has angustias redactus est.

Rebus in hunc modum confusis ac perturbatis, inquit Socrates, *animadvertens Nestorius contentionem usque ad communionis perniciem devenisse, pænitentiâ ductus Mariam Deiparam appellare cœpit, his verbis utens, dicatur si placet Maria Deipara & simultas omnis conquiescat. Verum licet mutata sententia hæc diceret, nemo tamen illud admisit; quippè etiamnum depositus & in exilium missus* Socr. l. 7. hist. c. 34.

Oasim incolit. Maximianus alter episcopus Sedem ejus occupavit, & Nestorio redire ad Ecclesiam Constantinolitanam non potis fuit.

III. Dicent nonnulli mirum non esse si Nestorius à sententiâ Concilij Ephesini non provocaverit ad Papam, quippè cum Cœlestinus huic Concilio præfuerit, ope Sancti Cyrilli, cui vices suas delegaverat, ut ex actis intelligimus. *Cyrillo Alexandriæ qui & Cœlestini quoque sanctissimi sacratissimique Romanæ Ecclesiæ Archiepiscopi locum obtinebat.*

Verùm huic objectioni respondere non est valdè arduum. Datò enim non concesso, Papam Cœlestinum huic Concilio præfuisse, non consequitur Nestorium Sede Episcopali pulsum fuisse autoritate Pontificis Romani potius quàm aliorum Episcoporum qui per se aut per Legatos suos huic Concilio aderant. In hoc enim casu & Papa & alij orbis Episcopi, ex quibus Concilium œcumenicum exurgit universam Ecclesiam repræsentans, errori non sunt obnoxij in his quæstionibus dirimendis, quæ ad fidem spectant. Immò verò ejusmodi Concilium est ultimum & supremum Ecclesiæ tribunal à quo nemini homini appellare licet. Insuper nemo Catholicus dubitat autoritatem summi Pontificis nullis esse circonscriptam limitibus cum accessionibus Concilij generalis: in quo vota seu suffragia coëpiscoporum ex officio præsidis colligit, & ex eorum multitudine sententiam seu judicium de rebus deliberatis pronunciat. In hoc enim casu autoritas Pontificia Ecclesiæ autoritatem non corroborat, sed immò potius Ecclesiæ autoritas Pontificiam firmat.

Verumenimverò huic Concilio Ephesino Cœlestinus Papa nunquam præfuit ope S. Cyrilli cui suas vices delegaverat. Nam vice Episcoporum Africæ non secus ac Cœlestini Pontificis huic Concilio Cyrillus intererat, qui tamen præesse neutiquam censebatur, ut testificantur

Patres

Patres hujus Concilij relatione rerum gestarum in hac Synodo, ad Imperatores missa per Palladium Magistrianum Kalendis Julij.

Quæ quidem Synodus omnes totius orbis sanctissimos Episcopos unum idemque sentientes habet. Nam & Magnæ Romæ Episcopus Synodo simul interest, neque desunt Africani per piissimum Archiepiscopum Cyrillum repræsentati, cum quo suam sententiam conjunxerunt.

Reverà ex multis hujus Concilij instrumentis perspicimus, tam ex Epistolâ Cœlestini ad Constantinopolitanos, quàm ex litteris ejusdem ad Nestorium Pontificem Romanum suam potestatem delegasse sancto Cyrillo, ut sua vice & loco, Concilio adesset. Sed ex nullo intelligimus hanc facultatem datam fuisse, ut præesset.

Quippè adesse, & præesse, multam discrepantiam ac dissimilitudinem habent. Nam S. Cyrillus non solus erat Legatus Pontificis Cœlestini, ut patet actione 13. hujus concilij, sed tres alij scilicet Philippus presbyter, Arcadius & Projectus Episcopi, non secus ac S. Cyrillus vicariâ potestate Cœlestini fungebantur. Attamen nemini homini in mentem incurrit eos Concilij Præsides constituere. Nec obstat dicere unum tantum huic Synodo præfuisse; Nam dubium non est quin Memnon Ephesi Episcopus ita ut Cyrillus præfuerit, ut amplâ testificatione constat, ex mandato quod Sancta Synodus piissimis Episcopis injunxit, qui ab ea Constantinopolim missi sunt ut causam contra Orientales dicerent, & exemplo relationis à Sancta Synodo missæ piissimis Imperatoribus per Juvenalem, Firmum, Flavianum, Arcadium, Theodosium, Acacium, Evoptium, Episcopos, & Philippum presbyteros; qui tamen Memnon nec Legatus Papæ fuit, nec locum ejus in Concilio occupavit. Igitur fateri necesse est potuisse hominem præesse Concilio non obtentâ vice Pontificis, & similiter obtinere vicem ejus, seu esse Vicarium, & non

Action. 6. Concil. Ephes. pag. 302. & 303.

præesse

præesse. Et si Sanctum Cyrillum hæc duo simul conjunxisse contigerit, sicut ex eo quod præfuerit, non consequitur fuisse Legatum, ex eo quod Legatus fuerit non conficitur eum præfuisse. Præterea si habitâ ratione Legationis in ordine suo considebant Episcopi in Concilio, & si primas tenebat Cyrillus quia vice Romani Pontificis aderat, consequitur & aliorum Episcoporum Legatos in ordine collocatos fuisse pro dignitate Episcoporum quorum vices gerebant. Interim hoc est à veritatis institutis longè alienissimum. Nam ex actione prima hujus Concilij perspicimus Flavianum Episcopum Philippi ordine quartum consedisse, & vice Rufi Episcopi Thessalonicensis adfuisse. An licet colligere quartam sedem occupasse in hoc Concilio Flavianum, quia Vicarius erat Episcopi Thessalonicensis? Hoc ratiocinij genus insulsum & absurdum foret. Sed sicut Flavianus quarto sedebat loco propter suæ ordinationis antiquitatem, simili ratione primas tenebat S. Cyrillus, quamvis à viginti vix annis Episcopatum gereret, vel fortasse hanc Sedem occupabat ex votis & consensu Patrum Concilij qui hunc ei honorem habitâ ratione meriti singularis detulerant. Utcumque res sint, dignitas qua exornabatur, legati Pontificis Romani & Episcoporum Africæ ad amplitudinem Præsidis Concilij velut additamentum accedere videbatur.

IV. Dicunt postquam littera Cœlestini ad Concilium perlecta fuisset quam ejus Legati attulerant Philippus presbyter, Arcadius & Projectus Episcopi, omnes Patres his vocibus exclamasse. *Hoc justum judicium, novo Paulo Cœlestino, novo Paulo Cyrillo, Cœlestino custodi fidei, Cœlestino cum Synodo concordi, Cœlestino universa Synodus gratias agit. Unus Cœlestinus, unus Cyrillus, una fides Synodi, una fides orbis terrarum.*

Act. Concil. Ephes. part. 2. act. 2. pag. 235.

Ex his verbis colligere licet Concilium approbasse sententiam

tentiam Cœlestini, sed ex his difficiliter conficitur huic Concilio Cœlestinum præfuisse, & solum habitâ ratione vicariæ potestatis ac delegatæ Cyrillum primas tenuisse. Hæc enim exclamatio æquabili ratione honori & gloriæ utriusque conducit. Ambo enim cum Sancto Paulo comparantur.

V. Confirmatur hæc objectio verbis Philippi Presbyteri Legati Cœlestini, relatis actione 2. quibus gratiis actis patribus pro hac exclamatione ait, *Non enim ignorat vestra beatitudo totius fidei vel etiam Apostolorum caput esse beatum Apostolum Petrum. Proinde cùm nostra mediocritas multis tempestatibus jactata & vexata serius accesserit, rogemus ut ea nobis patefieri mandetis, quod ante adventum nostrum in sancta hac Synodo acta sunt, quo juxta Beati Papa nostri præsentisque hujus sancti cætus sententiam nos quoque confirmemus cônformiter eorum definitioni.* Ex his autem nihil intelligimus, nisi legatos ad sententiam Concilij & Pontificis voluisse se accommodare, cum in unam eandemque concurrere viderent.

VI. Ut probent Concilium Nestorium abdicasse autoritate Pontificis Romani, dicunt habitâ quæstione de Joanne Antiocheno qui se ad tuendas partes & hæresim Nestorij aggregaverat, non ausum esse Concilium ejus causam judicare, sed ad Pontificem Romanum remisisse. Ut patet actione quinta. *Indignitate itaque rei merito commoti, ejusmodi in illum & in alios sententiam legitur proferre deliberavimus cujusmodi ipse tulerat illegitimè contra eos qui de nullo crimine condemnati fuerant. Verum quo illius temeritatem longaminitate vinceremus, etiam si illam justissimè legitiméque subivisset pietatis tuæ judicio hoc reservavimus.* Hæc ad Pontificem dimissio non contigit, injecto metu deficientis autoritatis ad hanc litem dirimendam, quippè cum jusserit Concilium ei bis diem dici, ut ad judicium se sisteret. Ut perspectum habemus

Act. Concil. Ephes. part. 2. art. 5. pag. 254. in relar. ad Cœlest.

actione quartâ hujus Concilij pag.244. 245 & 246. quâ S. Cyrillus tertiâ vice Joanni prædicto diem esse dicendam decrevit, & si adesse ad judicium renueret, fore à Concilio judicandum. *Ipsum verò reverendissimum Ioannem tertia adhuc citatione accerset. Quod si tertiò vocatus non comparuerit. Tunc demum sancta & œcumenica Synodus Canones secuta, meritam sententiam in illum feret.* Quis potest ex his verbis intelligere Patres Concilij Ephesini adeò dubitasse de suæ autoritatis amplitudine, ut Joannis Antiocheni causam ad Pontificem Romanum judicandam remittere debuerint? Quid denique opus est inquirere hujusce dimissionis ad Pontificem rationes, & causas undique venari, de quibus ipsum Concilium nullam facit mentionem? Cum præsertim ex relatione Concilij ad Cœlestinum intelligamus, veram hujusce dimissionis causam fuisse patientiam Christianam, cujus arte mirificâ Joannem ad meliorem frugem traducere sibi persuadebat Concilium. Quod quidem de suo jure ad judicium ferendum non dubitavit: quippè cùm ei communione interdixerit, & omnibus factionis conjuratis actione septima licèt eum omnino disturbare ac Episcopali Sede ejicere noluerit.

VII. Ut dubitandi locus nullus relinquatur quin è re & jure Romani Pontificis, neutiquam verò Concilij Ephesini fuerit, judicare causam Joannis Antiocheni: viri docti observant Juvenalem Episcopum Hierosolymitanum dixisse actione quarta Concilij Ephesini pag. 244. *ad Apostolicam Magnæ Romæ Sedem morem esse ex Apostolico ordine & traditione, ut ipsa Sedes Antiochena dirigatur & ab ea judicetur.* Hoc argumentum videtur certissimum ac clarissimum, ad probandam Pontificis Romani autoritatem adversus Episcopos Antiochenos. Sed è contra non videtur eo loci Juvenalis respicere ad Apostolicam Romæ Sedem, aut de ea mentionem facere: sed

ad

ad Hierolymitanam, quam ipsemet Juvenalis occupabat. In eo culpat Joannem Antiochenum quod coram Ephesino Concilio non comparuerit, ac Sede Apostolicâ quæ aderat, scilicet S. Cyrillo vice Cœlestini, & Apostolico obedientiam & honorem non detulerit, scilicet Episcopo Hierosolymitano apud quem maximè mos erat ex Apostolico ordine & traditione ut ipsa Sedes Antiochena dirigeretur, & apud eum judicaretur. *Iuvenalis Hierosolymorum Episcopus dixit oportebat quidem Ioannem Reverendissimum Antiochiæ Episcopum, hac sanctâ & Magna & Oecumenica Synodo consideratâ confestim occurrere, & de iis quæ illi objiciuntur se purgaret: Et ad Apostolicam Sedem magnæ Romæ nobiscum considentem, & obedientium & honorem deferre Apostolico Sanctæ Dei Ecclesiæ Hierosolymorum apud quem maximè mos est ex Apostolico ordine & traditione, ut ipsa Sedes Antiochena dirigatur & apud eum judicetur.*

Cardinalis Perronius in iteratâ responsione ad Magnæ Britanniæ Regem cap. 30. contendit hanc versionem quodam vitio laborare, & ultimam hujus periodi clausulam referendam esse, non ad Sedem Hierosolymitanam, sed ad Romanam, ut reverà vertit Peltanus. Sustinetque autorem versionis Romanæ in errorem inductum, eo quod Verbum *obedire* ὑπακοῦσαι casum dativum regit & non animadvertit verbum *honorare*, ei adjunctum ejus regimen mutare. Adeoque censet doctiss. Cardinalis non legendum esse *& obedientiam & honorem deferre Apostolico sanctæ Dei Ecclesiæ Hierosolymorum apud quem maximè mos est, &c.* Sed potius & melius, *& ad Apostolicam Sedem Magnæ Romæ (nobiscum considentem, & cum Apostolico sanctæ Dei Ecclesiæ Hierosolymorum) obedientiam & honorem deferre, apud quem maximè mos est, &c. Ex Apostolico ordine & traditione ut ipsa Sedes Antiochena dirigatur, & apud eum judicetur.* Porrò textus græcus sic habet:

Ἰουβενάλιος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, εἶπεν ἔδει μὲν Ἰωάννην τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας ἐνθυμούμενον τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον ταύτην, εὐθέως εἰς ἀπολογίαν τῶν ἐπαγομένων αὐτῷ δραμεῖν καὶ τὸν ἀποστολικὸν θρόνον συνεδρεύοντα ἡμῖν τῆς μεγάλης Ῥώμης, καὶ τῷ ἀποστολικῷ τῆς Ἱεροσολύμων ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ὑπακοῦσαι καὶ τιμῆσαι παρ' ᾧ μάλιστα ἔθος αὐτὸν τὸν Ἀντιοχείων θρόνον ἐξ ἀποστολικῆς ἀκολουθίας καὶ παραδόσεως ἰθύνεσθαι, καὶ παρ' αὐτῷ δικάζεσθαι. Quæ ſic ad verbum verbo reddi poſſunt. *Iuvenalis Epiſcopus Hieroſolymæ dixit oportebat quidem Ioannem piiſſimum Antiochiæ Epiſcopum conſiderantem ſanctam & magnam & univerſalem Synodum hanc confeſtim ad Apologiam objectorum ſibi accurrere, & Apoſtolicum thronum conſidentem nobiſcum Magnæ Romæ, Apoſtolico Hieroſolymorum Sanctæ Dei Eccleſiæ obedientiam deferre, & honorem apud quem maximè mos ipſum Antiochiæ Thronum ex Apoſtolico ordine & traditione dirigi, & apud ipſum judicari.*

Contendit Illuſtriſſimus Cardinalis niſi verſio Peltani aliis antecellit textus græci orationem congruam non videri; cùm nihil regere poſſit hunc caſum accuſativum τὸν ἀποστολικὸν θρόνον niſi verbum τιμῆσαι. Sed non difficile eſt animadvertere poſſe ab his duobus verbis ἔδει ἐνθυμούμενον quæ antecedunt regi, & reverà ſi verbum τιμῆσαι regeret, conſtructio vitio non careret, propter interpoſitum ὑπακοῦσαι, quod dativum caſum regit. Hoc ſciunt, quibus *dant cruſtula blandi doctores, elementa velint ut diſcere prima.* Inſuper facile eſt hanc vitilitigationem extricare ſi dicamus ſive ex uſu dicendi Juvenalis, aut ſcribarum vitio, in hunc ſermonem irrepſiſſe figuram quam Rhetores ὑπερβατὸν appellant; quæ eſt, juxta Quintilianum, verbi tranſgreſſio, hoc eſt cum poſt verborum tractum, verbum ad calcem uſque transfertur. Enimverò ſi verbum ὑπακοῦσαι proximè ſequeretur nomen Ῥώμης & antecederet ἀποστολικῷ τῷ nulla ſupereſſet difficultas.

Lib. 8. c. 6.

Ad

Ad hanc Peltani versionem sustentandam asserit obfirmato pectore Cardinalis, Episcopos Romanos, neutiquam verò Hierosolymitanos recensuisse judicia Conciliorum Antiochiæ ut patet exemplis Pauli Samosateni & S. Athanasij, sed ut ipse perperam non recenseam ea quæ jam accuratè tractavimus, placeat Lectori iterum evolvere quæ diximus suprà capitibus 5. 9. & 13. hujus operis. Similiter & ad cap. 12. remitto: Ut se expediat à tertio argumento quo hanc lectionem Peltani confirmat Cardinalis: quod exurgit ex eo quod vitium contra Concilium Antiochenum objectum tempore S. Athanasij non censebatur ortum ex absentiâ Episcopi Hierosolymitani; sed Pontificis Romani & legatorum ejus.

Sed paulò difficilius est quartum Magni Cardinalis argumentum solvere. Asserit enim S. Hieronymum in contrariam prorsus sententiam ivisse; si verba Juvenalis Hierosolymitani secundùm versionem Romani interpretis legantur. Tantùm enim abest ut Episcopus Antiochenus fuerit obnoxius jurisdictioni Episcopi Hierosolymitani, cum è contra Hierosolymitanus obnoxius esset, pro primæ cognitionis judicio, Episcopo Cæsariensi, & pro provocationis judicio, Episcopo Antiocheno, ut testificantur Concilium Nicænum & S. Hieronymus.

S. Hieronym. Ep. ad Pammachium de errorib. Ioan. Hierosolymit. pag 189. in fine.

Tu qui regulas quæris Ecclesiasticas, & Nicæni Concilij Canonibus uteris: Et alienos clericos & cum suis Episcopis commorantes tibi niteris usurpare: Responde mihi ad Alexandrinum Episcopum Palæstina quid pertinet? & totius Orientis Antiochia. Aut igitur ad Cæsariensem Episcopum referre debueras: cui spretâ communione tuâ, communicare nos noveras. Aut si procul expetendum judicium erat, Antiochiam potius litteræ dirigendæ. Sed novi cur Cæsariam, cur Antiochiam nolueris mittere. Sciebas quid fugeres, quid vitares. Maluisti occupatis auribus molestiam facere, quàm debitum Metropolitano tuo honorem reddere. Sed hæc non

impediunt quominus Juvenalis S. Hieronymo contrarium dicere potuerit. Nam ætate S. Hieronymi nondum orta erat controversia seu concursatio, inter Episcopum Antiochenum & Hierosolymitanum de jurisdictionis amplitudine, adversum tres Palæstinas Provincias.

Quamobrem jure merito conceptis ejusmodi verbis alloquebatur Joannem Hierosolymitanum, quoniam ejus ætate Cæsarea quæ intra limites secundæ Palæstinæ comprehendebatur erat Hierosolymæ Metropolis; & qui causâ ceciderant Cæsareæ, jus provocationis habebant nemine contradicente, ad Tribunal Antiochenum. Sed objectionem ejusmodi sustinere non potuit Juvenalis, cum occuparet Sedem Apostolicam, non secus ac Romæ, Antiochiæ & Alexandriæ Antistites. Adeoque continenti tempore, magnam hanc controversiam intulit Maximo Antiocheno quam Concilium Chalcedonense definivit actione 7. In eo enim communi litigantium consensu statutum est, fore duas Phœnicias & Arabiam sub potestate Episcopi Antiocheni, & tres Palestinas in quarum secundâ erat Cæsarea, sub potestate Episcopi Hierosolymitani. Itaque nemini homini mirum videri debet, Juvenalem ab Hieronymi mente alieniorem fuisse, quem jura vindicata, atque amplificandæ jurisdictionis spes in diversam sententiam & consilia contraria adduxerant. Quæ dicit S. Hieronymus conveniunt ordini ac dispositioni rerum sui temporis; Juvenalis verò decem post annis, loquitur ad mentem hominis litem alteri inferentis, qui jura nova sibi vindicare conatur, & de suæ causæ justitiâ & æquitate non dubitat.

Quinto adhuc argumento versionis Peltani accurationem confirmat Cardinalis Perronius. Quia scilicet Concilium Ephesinum coram ipsomet Juvenale causam Joannis Antiocheni ad Pontificem Romanum remisit.

Sed

Sed hanc dimissionem suprà num.6. hujus capitis explicavimus.

Deinde sextum argumentum assumit ex Concilio Chalcedonensi : In quo coram Juvenale censuit Anatolius Episcopus Constantinopolitanus non debere Maximum in latrocinio Ephesino electum Episcopatu decedere. *Quoniam & sanctissimus Leo Romanus Archiepiscopus in communionem tum recipiens, praesse eum Antiochensium judicavit Ecclesiæ.* Quæ cum ita sint, non minus difficile esset probare Episcopum Antiochenum fuisse jurisdictioni Romani obnoxium. Enimverò verbum *judicavit*, non significat Leonem Papam juridiciale de hac causâ tulisse judicium, sed solùm admisso ad communionem Maximo, æstimasse eum in Antiochenâ Sede placidè relinquendum. Non enim minus textui græco versio Latina congrueret, si loco *judicavit* substitueretur *censuit*; Nam legitur in autographo ἐδικαίωσεν à verbo δικαιόω quod significat *justum & æquum censeo, æquè ac judico.* Hanc veritatem confirmat vehementer idem Anatolius, dum eadem Concilij Chalcedonensis actione 10. de negotio Ibæ Episcopi Edessæ deliberat seu juridiciale suffragium fert, atque de ejus in Episcopali Cathedrâ permansione judicat; quippè non utitur hoc verbo δικαιόω ut significet *judico*, sed hoc altero κρίνω, καὶ ἄξιον αὐτὸν κρίνω τῆς ἐπισκοπῆς. *Et dignum eum judico Episcopatu.* Ex quo intelligimus quantam discrepantiam ipsemet Anatolius recognosceret inter juridiciale seu forense judicium, & judicium quod simplicem humanæ mentis actum seu cogitationem significat. Ex eadem actione Concilij perspicimus Stephanum Episcopum Ephesi hoc verbo etiam δικαιόω non uti, ut significet *judico*, sed hoc potiùs δοκιμάζω. Hanc observationem confirmabunt mirabiliter ea quæ dicturi sumus infrà cap. 51. Sed utcumque res sint, contendo Anatolium non solùm ratam habere electionem

nem Maximi pro Episcopatu Antiocheno quia cum eo communicaverat S. Leo Papa, ipsumque hac Sede dignum judicaverat, verumetiam quia eam in iverant sententiam, omnes Concilij Chalerdonensis Patres. Hoc enim luce meridianâ clariùs patet ex voto seu suffragio Stephani Episcopi Ephesini relato actione 10. hujus Concilij *Stephanus Reverendissimus Episcopus Ephesi dixit : Et ego judico ut quæ contra Canones in Ephesinâ Metropoli facta sunt infringantur ; exceptis his quæ gesta sunt adversus Dominum Antiochenæ civitatis Episcopum ob hoc quia ordinatio Dei amantissimi Episcopi Maximi facta pro eis Canonicè in Antiochenâ Metropoli à sanctissimo Archiepiscopo Leone, & hoc præsente sancto & universali Concilio est suscepta.* Quis enim ex his verbis non intelligit in Ecclesiâ Antiochenâ stetisse Maximum, non solum præsidio autoritatis Pontificiæ, verùm etiam totius Concilij in eandem cum eo sententiam concurrentis? Cecropius non adeò Leoni Pontifici suo voto gratificatus est, sed tantùm dixit, *Quod placuit sancto Concilio de his quæ in Epheso gesta sunt, hoc mihi placet*, alij rem totam ad Imperatorem deferendam esse censuerunt. Itaque nihil magis à rectæ rationis institutis alienum videtur, quàm ex hoc voto Anatolij colligere Antiochenum Episcopum fuisse Romani Pontificis jurisdictioni obnoxium.

Denique septimum & ultimum argumentum assumit Cardinalis ex Concilio generali sexto contra Monothelitas Constantinopoli celebrato anno Christi 681. scilicet ducentis annis post Ephesinum, cujus inter acta occurrit actione 18. Epistola Imperatoris Constantini Pogonati Synodo Sedis Apostolicæ Romanæ scripta, ex qua intelligimus Macarium Episcopum Antiochenum & multos alios magistratu Sacerdotali decedere in hoc Concilio coactos ad Romanum Pontificem remissos fuisse. *Hic quidem qui Antiochensium factus est Præsul Macarius quem*

non

non oportet dicere Macarium, & qui cum ipso de ordine Christi discesserunt. Cujus universalis conventionis communi sententiâ de Sacerdotali dignitate repulsi sunt, & probationi Sanctissimi Papæ traditi sunt. Hoc confirmat ejusdem Imperatoris rescriptum ad Leonem II. Pontificem eadem actione relatum.

Sed respondeo etiam si tempore Concilij Sexti generalis, jus penes Romanum Pontificem fuerit, judicandi causas Episcopi Antiocheni, non consequi eodem jure jam potitum esse tempore Concilij Ephesini bis centum annis ante celebrati. Nam inficiari nemo potest tanto ducentorum annorum intercalarium spatio disciplinam Ecclesiasticam multis vicissitudinibus obnoxiam fuisse, ac Romanos Pontifices in multarum rerum possessionem venisse quæ antecessoribus incogitabiles videbantur. Ideoque admonitum volui lectorem, hujus operis cap. 35. consilium ac mentem meam non esse Synodis vindicare autoritatem supremam ad judicia causarum Episcopalium, ultra quinti sæculi umbilicum, sive sancti Leonis Magni Pontificatum.

Itaque dicere non pertimesco hoc argumentum Cardinalis Perronij ex Concilio sexto assumptum, quo versionem Peltani potiorem esse habendam Romanâ conatur comprobare, non aliis ejusdem Cardinalis antecellere. Nunquam enim consequi potest ex eo quod Antiochia fuit Romæ subjecta anno 681. debuisse pariter ei subjici anno 431.

VIII. Objectant quidam concepta verba sententiæ adversus Nestorium pronuntiatæ ut probent Concilium Ephesinum ex mandato & jussu Pontificis Cœlestini abdicasse Nestorium. *Coacti per sacros Canones & Epistolam sanctissimi Patris nostri Cælestini Romanæ Ecclesiæ Episcopi lachrymis subinde perfusi ad lugubrem hanc contra eum sententiam necessariò pervenimus.* Act. I. Concil. Ephes. pag. 204.

Sed hæc verba non magis probant abdicatum fuisse autoritate Pontificis, quàm Canonum. Immò magis credibile est Concilium morem gerere voluisse canonibus quam Pontifici : Quippè cùm instrumentum significatæ hujus sententiæ Nestorio, de canonibus tantummodo mentionem faciat, neutiquã verò de Epistolâ Cœlestini. Itaque dum Concilij Ephesini Patres, abdicarunt Episcopatu Nestorium coacti per Epistolam sanctissimi Cœlestini non intelligendum est eis datam hanc vi hujus Epistolæ abdicandi facultatem fuisse; sed ita se gessisse, quia hæc Epistola justitiæ, æquitati , & disciplinæ Canonum ecclesiasticorum congruens, hanc eis necessitatem imponere videbatur. Enimverò incogitabile est hujus Concilij Patres ullum jus ex hac Epistolâ sibi arrogare potuisse. Primò, cum scripta sit ante coactionem Concilij Ephesini. Constat enim ex parte 1. actorum hujus Concilij cap. 18. & 32. datam fuisse 3. Idus Augusti anno 430. Concilium verò coactum fuisse 13. Kalend. Decembris ejusdem anni. Secundò, cum etiam hæc Epistola scripta sit Nestorio, nullamque ei abdicationem minitetur, sed solùm à communione Ecclesiæ segregationem nisi intra decem dies, suos errores ejurare velit.

At fortasse dicent Concilij Ephesini Patres non fuisse coactos abdicare Nestorium per Epistolam Cœlestini Nestorio inscriptam , sed toti Concilio Ephesino, cum advenerunt ejus Legati Arcadius & Projectus Episcopi, & Philippus Presbyter quæ refertur 2. parte actorum actione 2. pag. 233. quam postquam omnes Episcopos ad fidem tuendam & sustentandam vehementer accendit , suos misisse legatos renunciat. *Direximus pro nostrâ sollicitudine sanctos fratres & consacerdotes nostros unanimes nobis & probatissimos viros, Arcadium & Projectum Episcopos, & Philippum Presbyterum nostrum, qui iis quæ aguntur intersint , & quæ à nobis ante statuta sunt exequantur. Quibus*

bus præstandum à vestrâ sanctitate, non dubitamus assensum, quando id quod agitur, videatur pro universalis Ecclesiæ securitate decretum data 8. *Idus Maij Basso & Antioc. Coss.*

Verumenimverò quî potuerunt, quæso, Concilij Ephesini Patres acceptam referre autoritatem abdicandi Nestorij huic Epistolæ, quæ non nisi post abdicatum Nestorium eis innotuit? Nemo enim dubitat Nestorium fuisse abdicatum actione 1. Concilij Ephesini die 22. Junij, Epistolam verò Cœlestini lectam & cognitam fuisse actione 2. 10. die Julij subsequentis, scilicet quindecim dies post abdicationom Nestorij. Insuper hæc Epistola mentionem nullam facit abdicationis. Dixit quidem Papa sperare, fore *ut exequantur ea quæ à se statuta sunt, quibus ab eorum sanctitate non dubitat præstandum assensum, quando id quod agitur videatur pro universalis Ecclesiæ securitate decretum.* At verò de obedientiæ & submissionis officiis, quibus eum colere debent, ne vocem quidem emisit.

CAPUT XLVI.

S. Cyrillus Alexandriæ Archiepiscopus & Memnon Ephesi Episcopus in Latrocinio Ephesino Sedibus pulsi anno Christi 431.

NESTORIUS Episcopatu decedere coactus, ut mox ostendimus, non meliorem extricandi se tot angustiis ac difficultatibus artem inveniri posse sibi persuasit, quàm si Episcoporum haberet conjurationem, qui suarum partium rationibus adjuncti cum eo alterum Concilium Ephesinum cogerent.

At verò cum Candidiani ab Imperatore missi præsidio uteretur, hoc schisma conflare non fuit difficile. Joannes Antiochenus quicum amicitiâ ac necessitudine conjunctus erat, quique violatâ fide conceptis verbis data, à Concilio Ephesino abfuerat hujus coïtionis princeps extitit. Dorotheus quoque Marcianopolis Episcopus, cujus procax concionandi libertas Ecclesiam miscuerat, ad tuendam conjurationem mentem & voluntatem aggregavit. Sicque brevi tempore quadraginta trium Episcoporum conventus extitit quem verum esse Concilium Ephesinum contenderunt. Et cum missi ab Imperatore Candidiani opportuno præsidio non carerent, ne turpe foret sanctissimum Cyrillum Episcopatu Alexandrino, & Memnonem Ephesino abdicare non sunt veriti. Adeoque conceptis verbis Joannes Antiochenus conciliabuli Præses ac Primipilus hanc sententiam pronunciavit. *Ideo tu Cyrille Alexandrine, & tu Memnon hujus civitatis Episcope scitote vos depositos, & ab Episcopatu alienos atque omni Ecclesiastico ministerio & functione esse amotos.*

Acta Cōcil. Ephes. parte 2. pag. 226.

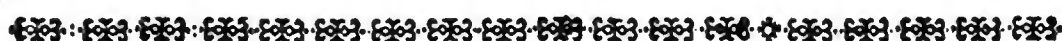
Ab iisdem conjuratis, postea omnibus Episcopis veræ fidei cultoribus qui Concilio Ephesino adfuerant Ecclesiæ communione interdictum est. Insuper scripserunt accuratas gestorum seu facinorum suorum relationes, ad Imperatorem, Reginas, clerum, Senatum & populum Constantinopolitanum quibus se coactos per Sacros Canones ad abdicandum Cyrillum & Memnonem simulabant, ut officij vicem veri Concilij Ephesini patribus reddere viderentur. *Quare hos quidem tanquam malorum autores, deponere coacti fuimus, & ab Episcopatu omninò amovimus; cæteros autem qui eorum adjutores & administri fuerunt, excommunicationis vinculo subjecimus, pœnitentiam non denegantes, quin potiùs clementiæ ostium subapertum eis relinquimus.* Hinc horribiles ortæ sunt contentiones, adeoque invaluit miserabilium schismaticorum conjuratio, ut Episcopos

Episcopos Catholicos ad extremas angustias adduxerint, ut intelligimus ex Epistolâ S.Cyrilli ad Clerum Constantinopolitanum relata 2. parte actorum Concilij Ephesini, pag.293. *Versamur autem omnes in multâ conflictatione, eo quod custodiamur à militibus etiam ante cubicula nostra dormientibus, maximè verò nos. Reliqua autem Synodus universa defatigata est & laborat, & complures mortui sunt. Iam verò & cæteri eo quod sumptibus destituti sint, res suas divendunt.* Ex altera parte S.Cyrillus, Memnon & alij Episcopi orthodoxi injuriam sibi factam generoso ac potenti animo fortiter propulsarunt. Plures scripserunt litteras clero Constantinopolitano, miseruntque episcopos ad Imperatores suam causam peroraturos. Nunquam tantus fuit jactandæ aut exaggerandæ autoritatis Romanæ locus; & si tunc temporis nemo dubitasset totam Concilij Ephesini autoritatem ex Legatis Sedis Apostolicæ esse deductam, certè ea uti non solum nunquam magis opus, verùm etiam necesse fuit.

Attamen Cyrillus, Memnon & alij Episcopi nunquam tot litteris hac de controversiâ scriptis causati sunt, aut dixerunt Pontificem Romanum non stare à partibus Orientalium per se aut per suos Legatos. Insuper si hac ætate appellationes ad Romanam Sedem fuissent in usu & consuetudine positæ, cur S.Cyrillus & Memnon à conciliabulo Ephesino ad Papam Cœlestinum non appellaverunt? Cur saltem non dixerunt hanc Synodum invito Romano Pontifice congregari, eique nec per se nec per suos Legatos adesse?

Denique si eum Nestoriani Episcopi quorum dux ac Primipilus erat Joannes Antiochenus scripserunt Ruffo Thessalonicensi, qui per Flavianum episcopum Philippi, Concilio Ephesino adfuerat, & quartum Canonem Antiochenum citaverunt, *Si quis Episcopus à sancta Synodo, aut presbyter vel Diaconus ab Episcopo suo depositus non ex-*

pectato Synodi judicio sacris ministeriis se ingesserit nullus, se expurgandi locusne in alia quidem Synodo hinc relictus esto. Nemo dubitasset Romanum Pontificem habere jus iteratâ cognitione recensendi causas à Synodis jam judicatas, cur non respondissent ita se rem habere Episcopi Orthodoxi? cur non reposuissent hunc Canonem Antiochenum fuisse ab Arianis confectum, & à Concilio Sardicensi abrogatum? Hæc omnia luce meridianâ clarius demonstrant Canones Sardicenses hac ætate nequidem in mentem hominum incurrisse, & appellationes ad Romanam Sedem valdè obscuras & incognitas fuisse.

CAPUT XLVII.

De judicio contra duos Episcopos lato in Concilio Regiensi anno Christi 439.

CONCILIUM Regiense, quod quatuordecim constitit Episcopis & uno presbytero vicario Episcopi, mirabile nobis suppeditat argumentum, ad probandum penes Synodos Provinciales jus extitisse ultimæ cognitionis judicio dirimendi Episcoporum causas, etiam inconsulto Romano Pontifice.

Hoc Concilium jussu Imperatoris coactum intelligimus ex præfatione *cum in voluntate Domini apud Regiensem Ecclesiam convenissemus.* Causamque illius congregandi fuisse perspicimus ex Canone 3. ordinationem dissolutam Armentarij Episcopi Ebrodunensis confectam, *absque trium Episcoporum præsentiâ absque comprovincialium litteris sine Metropolitani autoritate.* Id est violata & pessumdata disciplina Ecclesiastica sancita Canone 4. Concilij Nicæni.

Tom. 1. Concil. Gall. Sirmondi.

Porrò

Porrò hac occasione datâ patres hujusce Concilij quæ sequuntur decreverunt.

I. Misericordia affecti erga duos Episcopos qui citiùs Armentario manus imposuerant, quique excusationem dederant ignorantiæ regularum Ecclesiasticarum sic statuunt. *Itaque eos qui tam incondita ac tam instabilia usurparunt, placuit misericordiæ & charitatis occursu ita in communionem dilectionemque recipi, ut scirent secundum recentem & saluberrimam Taurinatensis Synodi definitionem ad perpetuam vitæ istius suffusionem nullis se de cætero ordinationibus, nullis ordinariis interfuturos esse Conciliis: Quia nihil salubre ab illis statuendum expectaretur qui tantæ corruptionis tam detestanda exempla præbuerunt.* Eorum episcoporum nomina nobis incognita sunt. Sed utcumque res sint, constat in Concilio Provinciali judicatos fuisse causam cum perorassent suam.

II. *Itaque ordinationem quam Canones irritam definiunt, ipsi quoque evacuandam censuerunt, in qua prætermissa trium præsentia nec expetitis Comprovincialium litteris, Metropolitani quoque voluntate neglecta prorsus nihil quod Episcopum faceret ostensum est. Itaque placuit in voluntate Domini amoto eo qui perperam assumptus est Episcopus, fieri omninò constitutionem Ecclesiasticâ traditione servatâ.*

III. Sed quoniam Armentarium habebant confitentem reum, qui Ecclesia Ebrodunensi decedere ac magistratu Episcopali ad quem violatis canonibus pervenerat se abdicare non renuebat, eundem condemnare noluerunt. *Velut innocentem eundem præterire Sacerdotes Domini qui huic Concilio aderant damnatione vacuum maluerunt.* Jusserunt tantummodò exequi leges Canone 8. Concilij Nicæni sancitas. *Quod ergo in quibusdam schismaticis magis quàm hæreticis recipiendi Nicænum Concilium statuit per territoria sua hoc etiam præsens Conventus in hoc statuit ab omnibus debere servari.*

CAPUT

CAPUT XLVIII.

Causa Eutychetis Archimandritæ & presbyteri depositi in Concilio Constantinopolitano sub Flaviano ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopo anno Christi 448.

QUAMVIS causa Eutychetis ad argumentum in quo hæc versatur lucubratio speciatim pertinere non videatur, quoniam non Episcopus, sed simplex presbyter erat, & Archimandrita sive Abbas & Monachorum præfectus: verumtamen cum ejus exemplum in medium protulerit Davidius, & singularem composuerit articulum sui libri, ut eo, ætate sancti Leonis Papæ I. appellationes ad Romanam Sedem tritas & usitatas esse comprobaret: de hoc negotio quæstionem habere necesse esse puto. Cum præsertim fluxu temporis occasionem dederit congregandi quarti Concilij generalis, ex quo multa possumus assumere quæ veritati confirmandæ vehementer conducunt: Cujus tuendæ ac sustentandæ gratia ad hoc opus scribendum animum appulimus.

David. pag. 285.

At verò intelligimus ex actis hujus Concilij quæ supersunt habiti Constantinopolitani Zenone & Postumiano Coss. 6. Idus Novembris id est die octavo hujus mensis anno Christi 448. Et in quo Eutyches Sacerdotali ordine ejectus & Archimandritæ dignitate spoliatus fuit, hæresis crimine accusatum fuisse ab Episcopo Dorilei cui nomen erat Eusebio; & post multas contentiones & disputationes convictum fuisse coram patribus Concilij, ad quorum judicium post juridiciales citationes adfuerat.

Præcipuum autem hæresis caput defixum erat in eo quod

Christum

Christum Dominum suæ matri secundum carnem consubstantialem fuisse inficiaretur, adeóque consecutione necessaria tenebatur duas in Christo naturas negare; & licet Christum ex duabus naturis compositum intelligeret, sibi persuadere non poterat post unionem in filij Dei personâ factam, has naturas habere quandam discrepantiam aut dissimilitudinem. Quamobrem vehementius urgente Eusebio Dorilei respondebat Eutyches: *Confiteor ex duabus naturis fuisse Dominum nostrum ante adunationem, post adunationem verò unam naturam confiteor.*

Acta Concil. Constant. relat. act. 1. Cócilij Chalced. pag. 88. 89. 90. 91. 92. & 93.

Ibidem pag. 92.

Hæc erat hæresis & opinio Eutychetis quæ semper omnium hominum, intelligentiam superavit; Quippe cum comprehendi ac percipi cogitatione non possit ex divina natura nulli vicissitudini obnoxia, & ex humanâ tertiam exurgere quæ nec divina nec humana natura sit. Vel naturam humanam esse in divinam transmutatam, aut divinam in humanam conversam. Utcumque res sint hanc fuisse mentem & opinionem Eutychetis acta jam citata Concilij Constantinopolitani testificantur: adeoque Flavianum Episcopum non potuisse comperendinare, & sententiam condemnationis procrastinare. *Sanctissimus Archiepiscopus dixit: Per omnia Eutyches quondam presbyter & Archimandrita ex his quæ antea acta sunt, & nunc propriis ejus confessionibus Valentini & Apollinaris perversitate repertus est ægrotare, & eorum blasphemias incommutabiliter sequi, qui nec nostram reverens persuasionem atque doctrinam, rectis voluit consentire dogmatibus. Vnde lacrymantes & gementes perfectam ejus perditionem decrevimus per Dominum nostrum Iesum Christum ab eo blasphematum extraneum esse ab omni officio Sacerdotali, & à nostrâ communione & primatu Monasterij. Scientibus hoc omnibus qui postea colloquentur ei & ad eum convenerint, quoniam rei erunt & ipsi pœnæ excommunicationis, ut qui non declinaverint confabulationes ejus.*

Act. 1. Cócil. Chalced. pag. 92. & 93.

Huic ſententiæ deinceps unus & triginta epiſcopi ſubſcripſerunt, inter quos primus fuit S. Flavianus, & viginti tres preſbyteri Archimandritæ. Hæc omnia perſpecta habemus ex actis Concilij Conſtantinopolitani quæ in ſecundo Concilio, ſeu latrocinio Epheſino lecta ſunt; in quo decreta & inſtituta Flaviani Dioſcorus abrogavit & revulſit, & relecta deinceps in Concilio Chalcedonenſi in quo penitùs confirmata ſunt.

Concil. Chalc. act.1.

Jam verò nobis ſunt inquirenda. Primò utrum poſt condemnationem à Concilio Conſtantinopolitano Eutyches ad aliud tribunal appellaverit. Secundò, an ad Pontificem Romanum Leonem I. ut contendit Davidius capitis ſexti art. 2. Si ipſi Eutycheti fidem adhibere velimus non potis eſt recuſare quin appellaverit ad aliud Concilium.

David. pap.285.

Quippè cum conceptis verbis dicat in libello confeſſionis fidei quem ſecundo Epheſino Concilio obtulit, cujus acta referuntur actione 1. Concilij Chalcedonenſis. Hæc ſunt verba. *Ego verò timens pravaricari prolatam definitionem à ſancta Synodo* (ſcilicet Epheſinâ 1.) *qua hic Dei voluntate prius congregata eſt, & ea qua definita erant de fide à ſanctis patribus qui in Nicaa convenerunt, rogabam innoteſcere ſancto veſtro Concilio, ut his qua à vobis approbarentur acquieſcerem praparatus in his manere. Et hac dicenti ſubitò contra me longè ante ſcripta, ut ipſi videbatur damnatio legebatur, & ſecretò jam poſteà aliqua ipſorum voces ac profeſſiones mea & alia allegationes, & maximè ſapere confitebar, in monimentum ſerie mutabantur, ſicut poſteà ſcriptis acta ex mea ſupplicatione & juſſione piiſſimi & Chriſtianiſſimi Imperatoris noſtri oſtendunt, nullum verbum faciente de appellatione mea ad veſtram ſanctitatem Reverendiſſimo Epiſcopo Flaviano, neque meos erubeſcente canos, in pralíis contra hareticos & pietatis confeßione ſeneſcentis: ſed ſicut poteſtatem habens*

omnia

omnia de fide solus agere, & nihil vestra sanctitati de talis æquitate judicij reservare, condemnavit me.

Eadem perspicimus ex actis comitiorum quæ haberi jussit Imperator Constantinopoli paulò post Concilium in quo abdicatus fuit Eutyches : Ad inquirendum utrum scribis fidelitas non defuerit, in exscribendis rei gestæ actis, & mentionem fecerint responsionum Eutychetis ad accusatores suos, quibus interpositis abdicari à & communione segregari non destiterat.

Acta Côcil. Constant. post Eutychetis depositionem in Epheso lecta sub Dioscoro & Chalcedone relecta pag. 95

Quippè ex his actis intelligimus Constantinum quendam monachum & diaconum, qui se ad tuendum Eutychetem aggregaverat testificatum esse dum sententia condemnationis legeretur Eutychetem appellasse ad Concilium Romani Episcopi, Alexandrini, Hierosolymitani, & Thessalonicensis. *Constantinus reverendus diaconus dixit : Eutyches dum legeretur damnatio, appellavit sanctum Concilium sanctissimi Episcopi Romani & Alexandrini & Hierosolymitani & Thessalonicensis*, qua de re in actis nulla mentio.

Et hæc in gestis non sint inserta.

Reverà ex actis ipsis intelligimus finito Concilio Eutychetem clam & submissâ voce dixisse Patricio se appellare ad Concilium Romanum, Alexandrinum & Hierosolymitanum, sed neutiquam declarasse in Concilio hanc esse suam mentem, & Episcopum quendam cui nomen erat Basilio asseruisse prædictum Eutychetem dixisse se paratum esse obtemperare mandatis Episcopi Romani, & Alexandrini, sed hoc non dixisse quasi appellavisset à sententiâ in Concilio Constantinopolitano pronunciatâ. *Magnificentissimus Patricius dixit : turba facta & dissoluto conventu, dixit ad me silenter appellans Romanum & Ægyptium & Hierosolymitanum Concilium : Et ego arbitratus indecens esse, latere hoc sanctissimum & reverendissimum Archiepiscopum Flavianum, abscedens dixit ei. Basilius*

reverendissimus Episcopus dixit: Iam in veritate dico adhuc ipso conventu sedente & proponente hoc sancta Synodo, ut diceret esse duas naturas inseparabiles & inconfusas in uno Domino, & post adunationem scio quia dixit religiosus Archimandrita Eutyches, si praeceperint mihi Patres Romanus & Alexandrinus, dico hoc ipsum. Hoc autem non quasi appellans dixit sed dicens non sum ausus dicere propter Patres.

Denique omnes qui aderant huic conventui Episcopi idem testificati sunt & Eutychetem neutiquam appellavisse asseruerunt.

Acta Concil. Calc. pag. 115. continent hæc Acta. *Magnificentissimus Patricius dixit si cognoverunt appellantem virum religiosum monachum, cæteri sanctissimi Episcopi dicant Iulianus reverendissimus Episcopus dixit: Coram Deo dico: nihil tale ab Eutyche Monacho audivi in consessu. Seleucus reverendissimus Episcopus dixit: Dum esset Concilium & interrogatio proveniret, nihil tale cognovimus dictum ab Archimandrita Eutyche de appellatione à reverendissimis Episcopis dictum est & nos eadem fitemur.* Itaque duo ex his apertissima colligi possunt. Primò, Eutychem contendisse se appellavisse ad aliud Concilium à sententiâ quam adversus se tulerat Flavianus in Concilio Constantinopolitano. Secundò, Eutychem fuisse mendacem, & revera non appellasse, quia ausus non erat. *Hoc autem quasi appellans dixit, sed dicens non sum ausus dicere propter Patres.*

Interim tamen Davidius cum Eutyche veram fuisse appellationem defendit, non quidem ad aliud Concilium, sed ad sanctum Leonem Papam. Hoc autem jam investigare juvat.

David. c. 6. art. 2. pag. 285. & 286. „ I. Huic numero, inquit Davidius, appellationum ad „ Apostolicam Sedem adscribo appellationem Eutychetis, „ hæc enim veritas maximè intelligitur ex litteris S. Leo- „ nis Papæ, qui conceptis verbis; ait Epistola 8. ad Flavianum

vianum Eutychetis judicem Episcopum Constantino- "
politanum, se hujus presbyteri condemnati libellum ap- "
pellationis admisisse. "

Hoc non dicit S. Leo; sed ait solummodò cum Imperatoris litteris acceperit rumores Constantinopoli excitatos, se vehementer admirari Flavianum de iis nihil rescripsisse & admonuisse ut certiorem faceret de ejusmodi rerum eventu, quoniam ab Eutyche libellum acceperat quo vehementer conquerebatur de injustâ pœna segregatiotionis à communione Ecclesiæ, sibi impositâ, ob falsas criminationes quibus adversus eum Eusebius Episcopus usus fuerat. *Cùm Christianissimus Imperator pro Ecclesia Catholica pace sollicitus ad nos scripta transmiserit, de his qua apud vos perturbationis strepitum moverant, miramur fraternitatem tuam quicquid illud scandali fuerit nobis silere potuisse & non potiùs procurasse, ut primitus nos insinuatio magis tua relationis instrueret, ne de rerum gestarum possemus fide ambigere. Accepimus enim libellum Eutychetis presbyteri qui se queritur accusante Eusebio Episcopo communione privatum.*

Appello jam ipse ad conscientiam Davidij, poteſtne ejusmodi libellus appellatio nuncupari? Et si adeò tritus ac communis fuisset appellationum usus eâ ætate, ut propugnat Davidius, an credibile est conquestum esse Pontificem de sibi ejusmodi nuntiis non rescriptis? Quæ nec melius, nec enucleatiùs intelligere poterat quàm ex litis instrumentis quæ palam proferri atque in manibus collocari debuerant ut de re totâ supremæ cognitionis judicium pronuntiaret.

II. Præconceptam opinionem Davidius persequi- " David. pag. 286.
tur. Enimverò, inquit, his vocibus libellum appellatio- "
nis, hic Pontifex intelligit instrumentum provocatio- "
nis, neutiquam verò querimonias solas Etychetis, "
ut patet Epistolâ quæ antecedit ex qua inter appella- "

„ tionem & querimonias diſſimilitudinem perſpectam ha-
„ bemus.

Nemini homini his auditis dubium ſubolere poteſt quin Davidius hujus Epiſtolæ verba concepta proferat, ex quibus omnes palam & publicè intelligant hanc diſcrepantiam ſive appellationis & querimoniæ diſſimilitudinem. Verumtamen hoc nequidem videtur in mentem Davidij incurriſſe. Nihil enim ad hanc rem citat, præter hæc verba Epiſtolæ ſeptimæ S. Leonis ad Imperatorem *per libellum doloris ſui querimoniam miſerit.* Et ait ex hac voce, *libellum*, intelligendum eſſe inſtrumentum appellationis, & ex his *doloris ſui querimoniam* rationes juridiciales appellationis. Non aliud prodit Davidius argumentum ut probet hoc inſtrumentum appellationis à querimoniis eſſe diverſum.

David. pag. 286. „ III. Hæc appellatio iterum probatur, inquit Davi-
„ dius, eadem Epiſtolâ 8. in qua S. Leo conceptis verbis ait
„ Eutychetem appellaſſe, dum patres Concilij Conſtanti-
„ politani ejus cauſam indicarent. *Adeo ut in ipſo judicio*
„ *libellum appellationis ſuæ ſe aſſerat obtuliſſe*, nec tamen
„ fuiſſe ſuſceptum, *qua ratione compulſus ſit ut conteſta-*
„ *rios libellos in Conſtantinopolitana urbe proponeret.*

Dicit quidem S. Leo, ut ex his verbis intelligimus, Eutychetem aſſerere, ſe appellaſſe dum judicaretur, ſuamque appellationem admiſſam non fuiſſe. Sed conceptis verbis non dicit appellaſſe, immò verò ſcripſit ſancto Flaviano ut ab eo reſciret an appellaverit necne. *Vt primitus nos inſinuatio magis tuæ relationis inſtrueret, ne de rerum geſtarum poſſemus fide ambigere.*

Verum enimverò ut certò ac ſecurè intelligamus, an verè vel falsò Eutyches appellaverit reſponſio Flaviani ad ſanctum Leonem ſatis eſſe videtur. At ex ea habemus Epiſtolam ab Eutyche ad ſanctum Leonem ſcriptam eſſe falſis ac mendaciis plenã, hunc hæreticum eſſe mendacem,

&

& nunquam ad Apostolicam Sedem appellasse, & sancto Leoni animo fallendi scripsisse ut sanctitatem ac religionem ejus ludificaret. *Sed his ita gestis litteræ nobis datæ sunt vestræ sanctitatis per admirabilem comitem Pansophium per quas sumus edocti quia idem Eutyches libellos direxit vobis plenos omni fallaciâ atque calliditate, dicens judicij tempore libellos se dedisse appellationis, & nobis & hic convenienti sancto Concilio & appellasse vestram sanctitatem: quod nequaquam ab eo factum est. Sed etiam & in hac parte mentitus est, tanquam per fallaciam mendacij subrepere se sanctis vestris auribus putans.*

Porrò hujus responsionis instrumentum habetur inter acta Concilij Chalcedonensis part.1.cap.41.

Præterea quid subjici, quid responderi potest ad relationem rerum gestarum in comitiis jussu Imperatoris habitis Constantinopoli, post celebrationem Concilij, in quo abdicatus fuerat Eutyches : quam initio hujusce capitis citavimus, & quæ palam testificatur Eutychem non fuisse stabilem seu suos assensus non firmè sustinuisse quoniam rejectionem quam facere meditatus erat judicum Concilij Constantinopolitani, appellationem nuncupaverat? *Quoniam verò ante paucos dies litteræ sanctissimi Archiepiscopi Romanorum Leonis insinuatæ sunt nobis, continentes quia accusavit reverendissimus Archimandrita Eutychez, & appellavit in tempore examinationis vestram audientiam per dationem libelli, & ideo post damnationem cum Archimandritam renominarent, quomodo nunc instans & dicens de fide esse libellum apud sanctissimum Romanorum Episcopum recusationem in Synodo appellationem nominavit, & hinc doceri debetis, quoniam non eisdem permanet reverendissimus Archimandrita.* Acta Cõcil.Chalced.p.109.

IV. Reverà etiam, inquit Davidius, Flavianus con-" fessus est Eutychem appellasse à judicio quod ipse tule-" rat, at postquam hæc appellatio ad notitiam suam per-" David. pag. 286.

venit

„ venit. Hoc eſt omnino falſum: nam hæc appellatio *Eutychetis* innoteſcere debuit S. Flaviano in comitiis poſt exactum Concilium Conſtantinopoli habitis, in quibus dà hac appellatione quæſtio habita eſt. At certum eſt in his comitiis Flavianum & reliquos Epiſcopos omnes, unanimi conſenſu nullam inveniſſe appellationem Eutychetis, ſed ejus condemnationem iteraſſe, nulla habita ratione eorum quæ dixerat Monachus Conſtantinus ut ei gratificaretur.

Igitur falſum eſt unquam confeſſum eſſe Flavianum Eutychem appellaſſe à judicio, quod adverſus eum ipſe tulerat poſtquam ejus appellatio ad ſuam notitiam pervenit, pariterque falſum unquam hanc appellationem ad notitiam Flaviani perveniſſe, quæ in ſola mente Eutychetis & Davidij extitit.

David pag. 286. circa finé.

„ V. Adhuc conſtat ipſum Flavianum animo non in-„ tendiſſe derogare juriſdictioni ſummi Pontificis, cùm „ ex eadem Epiſtola intelligamus rogaſſe Pontificem ut „ judicium contra hæreticum Conſtantinopoli latum „ confirmaret. Ex hac enim agendi ratione præſumere „ maximè videbatur admiſſam ab Apoſtolicâ Sede Euty-„ chetis appellationem.

Hoc eſt etiam à veritate alieniſſimum ex hac enim Epiſtola quam citavimus num. 3. nihil perſpicimus, niſi Flavianum rogaſſe Leonem Papam ut ſe ab aliis epiſcopis non disjungeret, ſed cauſam Eccleſiæ communem, ſuam faceret, fidemque Imperatoris corroboraret: poſtquam ipſe Flavianus mendacij Eutychem ob jactitatam appellationem arguerat. Deinde prædictus Flavianus revera dixit Pontifici, Eccleſiæ dolorem, ejus conſolatione plurimum indigere ac favore, quo pacem conciliet ac Concilij actionem rejiciat, de quo jam rumor increbuit, ſcilicet conciliabuli Epheſini, in quo ſuis machinationibus tot damna veræ fidei cultoribus intulit Dioſcorus.

Sed

Sed etiam in hac parte mentitus est Eutychez tanquam per fallaciam mendacij subrepere se sanctis vestris auribus putans. Commotus itaque sanctißime Pater, in his omnibus quæ ab eo præsumpta sunt, & ob ea quæ in nos & sanctissimam Ecclesiam facta suut atque fiunt pro consuetâ fiduciâ fiducialiter age secundum quod Sacerdotio competit, propriamque faciens communem causam & sanctarum Ecclesiarum disciplinam, simul decernere damnationem adversus eum regulariter factam, & per propria scripta dignare, confortare autem & piissimi & Christo deditissimi nostri Imperatoris fidem. Causa enim eget solummodo vestro solatio atque defensione qua debeatis consensu proprio ad tranquillitatem & pacem cuncta perducere. Sic enim hæresis, quæ surrexit, & turbæ quæ propter eam factæ sunt, facillimè destruentur, Deo cooperante, per vestra sacratissimas litteras; removebitur autem & Concilium quod fieri divulgatur quatenus nequaquam ubique sanctissimæ turbentur Ecclesiæ. Inter acta Concil. Chalced. parte 1. cap. 4. pag. 6.

Verumenimverò quis putet S. Leonem æstimasse Eutychem appellasse, seque causæ ejus ut supremum judicem gessisse cum omnibus compertum sit eodemmet ipso tempore misisse ad secundum Concilium Ephesinum suos legatos (quamvis negotium satis magni ponderis esse non sentiret ad coactionem Concilij istudque Concilium primâ fronte ut supervacaneum rejiceret) scripsisseque Epistolam Imperatori Theodosio qua rogavit eum coactionem Concilij in Italiâ, ut has dissensiones ultimâ terminatione compesceret. *Vnde si pietas vestra suggestioni ac supplicationi nostræ dignetur annuere, ut intra Italiam haberi jubeatis Episcopale Concilium citò, auxiliante Deo poterunt omnia scandala quæ in perturbationem totius Ecclesiæ sunt commota resecari.* Denique paulò attentiùs rationes ponderanti, quibus adductus S. Flavianus misit sancto Leoni ralationem rerum gestarum in Cõcilio Constantinopolitano facilè persuadebunt Constantinopo-

litanum non rescripsisse Episcopo Romano tanquam supremo Judici, sed tanquam fratri, quicum potestatis consortione conjunctus erat, adeoque jura Ecclesiæ tueri ac propugnare tenebatur, quam Eutychis hæreses apertè oppugnabant.

Enimverò Flavianus non rogat S. Leonem ut judicet, aut quæstionem habeat de jure vel injuriâ confectâ sententiâ adversus Eutychem, ut in amplitudinem presbyteri & Archimandritæ eum restituat, denique pronuntiatam adversus hominem hæreticum in hoc Concilio sententiam infirmet vel confirmet. Sed ait tantummodo se misisse litteras quibus ei renunciabat Eutychem ordine presbyteri ejectum, præfectura monachorum abdicatum, ac denique Ecclesiasticâ communione segregatum, ut suæ jurisdictioni subjectis Episcopis hujusmodi hominis impietatem ac malevolentiam significet ne fortè litteris aut aliis modis cum eo ita ut cum Episcopo Orthodoxo communicent. *Misimus ad beatitudinem vestram litteras, quibus litteris docuimus & presbyterio illum esse nudatum, quia sic captus est, & jussimus eum cum monasteriis nullam habere rationem, & exclusimus eum à communione nostrâ, ut sanctitas vestra hoc cognoscens quod circa illum actum est, omnibus Episcopis sub beatitudine vestrâ degentibus manifestare dignetur illius impietatem ne nescientes aliqui quid ille senserit, quasi ad Orthodoxum, vel per litteras vel per aliquam conjunctionem loquantur.*

Rescriptū S. Flaviani cap. 4. ad Leonem Papam inter Epistolas Leonis 8. & 9.

Hæc igitur omnia quæ scripsit S. Flavianus S. Leoni Papæ assumi possunt ad concludendum, ipsum S. Flavianum, non sicut supremum judicem suspexisse sanctum Leonem, sed ad eum confugisse, ut procuraret executionem consultationis habitæ in Concilio Constantinopolitano & judicij contra Eutychem pronunciati.

David. pag. 287.

VI. Denique Davidius sibi persuadet nullum dubitandi locum relinqui de appellatione Eutychis ad Pontificem

ficem Leonem, ponderatis tribus observationibus quas ad hoc negotium efformavit. Observat 1. ex Epistolis S.Leonis post judicium Concilij Constantinopolitani, prædictum Eutychem misisse Leoni Papæ præscriptiones, ex quibus intelligere posset crimina quibus eum accusaverat Eusebius Episcopus Dorilei, atque unà rationes quibus se his criminationibus expurgaret: quæ omnia hujusce litis instrumenta & documenta erant. Sed responsio facilis est Eutychem, dum conquereretur cum Papa Leone de injuriâ sibi illatâ, saltem debuisse ei explicare crimina quibus postulabatur, ac responsa quibus ejusmodi criminationes diluebantur. Adeoque ex his præscriptionibus Leoni missis, nihil aliud consequitur, nisi Eutychem totis viribus contendisse ut ad rationes suarum partium tuendas S.Leonem adjungeret. At verò dubitare nemo potest prædictum hæreticum non misisse S.Leoni omnia documenta litis sibi intentatæ. Cum ipse S. Leo conceptis verbis ei dixerit se non posse accuratè discernere quid causæ fuerit tot perturbationibus Constantinopoli excitatis; propter quas à Flaviano communione Ecclesiæ Eutychi interdictum fuerat. Quoniam libello accusationis adversus eum ab Eusebio Dorilei oblato allegata crimina non erant satis probata. *Quid autem in Constantinopolitana Ecclesia perturbationis acciderit, quod ita fratrem & coepiscopum nostrum Flavianum potuerit commovere? ut Eutychem presbyterum communione privaret, nondum potuimus evidenter cognoscere. Quamvis enim prædictus presbyter ad Sedem Apostolicam per libellum doloris sui querimoniam miserit, breviter tamen aliqua prælibavit, asserens se Nicænæ Synodi constituta servantem frustrà in fidei diversitate culpatum. Eusebij autem Episcopi accusatoris ejus libellus cujus exemplaria ad nos presbyter prædictus misit, de objectionis evidentiâ nihil habebat.* S.Leo Ep. 7.ad Theodosium Augustū.

VII. Observat 2. Davidius Flavianum & Eutychem

 pro

„ pro ſua quemque parte res ſuas judicio Sedis Apoſtolicæ
„ detuliſſe efflagitante Eutyche abrogationem judicij con-
„ tra ſe lati, & è contra Flaviano ejuſdem judicij confirmationem poſtulante. Hæc obſervatio merum eſt delirantis cerebri figmentum, nam primò falſum eſt pro ſuâ quemque parte res ſuas judicio Sedis Apoſtolicæ detuliſſe Flavianum & Eutychem. Enimverò rerum Conſtantinopoli geſtorum relationem miſit Flavianus S.Leoni ut procuraret executionem ſententiæ contra eum pronuntiatæ; neutiquam vero ad impetrandam ejuſdem ſententiæ confirmationem. Ut ſuprà oſtendimus numero 5. Secundò Flavianus non erat adverſarius Eutychis ſed Euſebius Dorilei qui de hoc negotio nihil ad Romanum Pontificem reſcripſit. Ipſe Flavianus judex fuerat Eutychis, ac præſes Concilij Conſtantinopolitani in quo fuerat condemnatus. Tertiò, revera intelligimus conqueſtum eſſe Eutychem cum S. Leone, ac plus contendiſſe quam poſuit, ut ejus voluntatem ad tuendos errores ſuos aggregaret; ſed nullum argumentum proferri poteſt ad probandum rogaſſe Eutychem ſanctum Leonem ut juridiciali ſententiâ Concilij Conſtantinopolitani judicium infirmaret aut irritaret. Quartò, Nunquam etiam in mentem venit Flaviani, ut ejuſdem judicij confirmationem rogaret S.Leonem. Davidius hæc placita nullo argumento fulcire potuit, & quidem eum provocare non pertimeſco ad proferendum ullum hujus ſecundæ obſervationis argumentum, quod umbram probabilitatis habere videatur.

VIII. Denique obſervat. 3. Davidius ex relatione rerum geſtarum in Concilio Chalcedonenſi ſancto Leoni ſcripta, intelligi hunc Papam dignitate Sacerdotali Eutychem ſpoliaſſe: ex quo neceſſaria conſecutione colligitur hunc hæreticum prius ad Apoſtolicam Sedem appellaſſe. *Dioſcorus Eutychem pro ſua impietate damnatum ſua tyrannidis decretis innoxium ſtatuit, & dignitatem qua à veſtrâ illi*

illi ablata fuerat sanctitate, quippè ut ab eo qui hac gratia erat indignus ille restituit.

Sed cum ex actis quæ toties laudavimus planissimè constet Eutychem neutiquam appellasse, nec potis sit proferre abdicationis judicium ab hoc Pontifice adversus hunc hæreticum pronuntiatum, nemo dubitat quin Episcopi Concilij Chalcedonensis dum scripserunt Leoni à sanctitate sua ablatam Eutychi dignitatem significare voluerint eum ivisse in sententiam patrum Concilij Constantinopolitani, qui revera hanc illi dignitatem abstulerant. Crimen ergo quod Patres Concilij Chalcedonensis exprobrant Dioscoro, est ipsa Eutychetis restitutio in pristinam dignitatem, post scriptam S.Leonis ad Flavianum Epistolam, qua errores hæretici condemnabantur, & quam Patres Concilij Chalcedonensis approbaverant propter conformationem doctrinæ cum Conciliis Nicæno, Constantinopolitano & Ephesino. Quamobrem hæc eorum verba ad S.Leonem *& dignitatem quæ ei*, scilicet Eutychi, *à sanctitate vestrâ ablata est restituit Dioscorus:* non significant hæreticum eundem sua dignitate spoliasse, vi solitariæ autoritatis Pontificiæ, sed hujus quidem autoritatis vi, potestati Concilij Constantinopolitani adjunctæ, ad cujus doctrinam ab Ecclesiæ fide nulla ratione discrepantem, tuendam; voluntatem suam aggregavit. Quamobrem Concilij Chalcedonensis Patres non semper ejusmodi verbis, Dioscori impetus, & intemperantiam expressere. Enimverò legimus in Epistola quam scripserunt ad Imperatores Valentinianum & Martianum, crimen Dioscori defixum esse in violentâ restitutione Eutychis in suam dignitatem, quam quidem non dicunt illi à Romano Pontifice ablatam; sed ablatam ante decretum Synodi, cum sanctissimus Leo per litteras convenientia decrevisset, & scelestam Eutychis in scriptis damnasset perfidiam. *Secundò verò qui Eutychi ægrotanti impietate*

Relatio Sanctæ Synodi ad Papam Leonem 3.part.act. pag.350. litt.F.

 Manichæi,

Action. 2. Concil. Chalced. pag 215. lit. D.

Manichai, & legitimè abdicato tam Sacerdotum quàm Monachorum principatum ante decretum Synodale irregulariter reddidit, & hæc cum sanctissimus Magnæ Romæ Archiepiscopus Leo per easdem litteras convenientia decrevisset, & scelestam Eutychis in scriptis damnasset perfidiam.

Sed etiamsi fateremur cum Davidio S. Leonem autoritate Pontificiâ, spoliasse Eutychem dignitate presbyteri & Archimandritæ, non hinc necesse esset colligere id contigisse post appellationem Eutychis ad Apostolicam Sedem: Quippè cum dubitandi locus non sit, quin potuerit sanctus Leo suâ dignitate spoliare hunc hæreticum, ad procurandam executionem Concilij Constantinopolitani, postquam in eo res gestas ampla relatione rescives-rit. At verò quis mentis compos homo sibi persuadere potest Eutychem appellasse, cum præsertim omnes Concilij Constantinopolitani Patres & ipse S.Flavianus testes fraudum ac mendaciorum ejus omni exceptione majores testificentur, ipsum jactitasse suam ad Pontificem Leonem appellationem, ut eum ad hæresim suam tuendam, & conjurationem rimis undique dehiscentem sustentandam alliceret, ut suprà ostendimus.

CAPUT XLIX.

S. Flavianus Archiepiscopus Constantinopolitanus & Eusebius Dorilei sedibus ejecti, in conciliabulo Ephesino circa annum Christi 449.

QUANTÒ magis hi duo episcopi fidem Catholicam in Concilio Constantinopolitano defenderant, tanto magis

magis insultationibus & injuriis Eutychianorum fuerunt obnoxij. Chrisaphius hostis acerrimus S. Flaviani, quia invitâ conjuratorum manu in locum Procli Episcopi Constantinopolitani suffectus fuerat, omnem machinam movit apud Imperatorem Theodosium Juniorem, ut Concilium cogeret, in quo negotium Eutychis iteratâ disceptatione recenseretur. Adeoque processit hujus hominis industria, ut conciliabulum Ephesi haberetur cui præesset Dioscorus. Dies ad inchoandum Concilium indicta fuit, 6. Idus Augusti, post consulatum Zenonis & Postumiani idest octavâ hujus mensis anno Christi 449.

S. Leo Papa qui de hujusce Concilij congregandi necessitate non dubitabat, multaque rogatione amplificaverat litteras ad Imperatorem, quibus ejusmodi coactionem in Italia postulaverat; huic Concilio tres legatos misit Julianum Episcopum, Renatum presbyterum, & Hilarium Diaconum cum Notario cui nomen erat Dulcitio. Si acta hujus Concilij in Cōcilio Chalcedonensi relecta, non mera essent mendacia, & ab Episcopis Concilij Chalcedonensis omnino rejecta, multa nobis ad litis horum Episcoporum intelligentiam & enucleationem necessaria & opportuna speciatim suppeditarent, sed quod apud omnes certum atque indubitatum est ex his tantùm assumere juvabit. At verò ex his certò intelligimus horribilem in omnes bonos Dioscorum excrevisse crudelitatem, truculentorum Monachorum, ganeonum & satellitum armatâ manu qui suæ conjurationi nomen dederant, sicque S. Flavianum & Eusebium Dorilei Episcopatu decedere coactos fuisse; Flavianum carceri mancipatum, ac denique violenta manu monachi Barsumæ interfectum fuisse, & Eutychem omni culpâ aç crimine hæresis liberum declaratum fuisse.

Epistola S. Leonis inter acta Concil. Chalc. part. 1. cap. 19. & 20.

Hujus sententiæ habemus instrumentum in fine actorum hujus Concilij Ephesini relatorum actione 1. Concilij

cilij Chalcedonensis pag.142. His verbis expressum ***unde & nos Flavianum & Eusebium ab omni Sacerdotali & Episcopali dignitate esse judicamus alienos.***

David. pag.294. Contendit Davidius cap. 6. art. 3. S. Flavianum ab hac sententiâ appellasse ad S. Leonem Papam I. an ita se res habuerit jam investigare expedit. Sed priùs observare duo non solùm opus, verum etiam necesse est. Primò, cum S. Leo huic Concilio Legatos miserit ad recensendum negotium Eutychis, quod tamen ipse jam judicaverat ad suum tribunal per appellationem delatum, ut contendit Davidius, incogitabile est Pontificem Romanum sibi arrogasse jus supremi judicis & ultimæ cognitionis. Secundò, & eum de Flaviani negotio interata quæstio seu disceptatio habita sit in Concilio Chalcedonensi ut infrà explicabimus, non minus incredibile videtur hunc Pontificem sibi vindicare voluisse jus supremi judicis, & ultimæ cognitionis, ad dirimendum ejusmodi negotium, etiamsi vera esset sententia Davidij, nec dubitandi locus superesset de appellatione Flaviani à judicio Dioscori contra se in Concilio 2. Ephesino pronuntiato. Immò magis verisimile est hunc Pontificem æstimasse Concilium generale esse ultimum ac supremum jurisdictionis Ecclesiasticæ tribunal.

David. pag.295. §.1. „ I. Enimverò, inquit Davidius, cum S. Leo scribit „ Flavianum appellasse, seu libellum appellationis obtu„ lisse legatis Sedis Apostolicæ, qui pseudo-Synodo Ephe„ sinæ aderant, ***quia & nostri,*** inquit, ***fideliter reclamarunt „ & eisdem libellum appellationis Flavianus Episcopus de„ dit***, nunquid non appellationem ad Papam conceptis „ verbis significat?

Si prætereà nihil ex hac epistolâ S. Leonis intelligeremus, incredibile non videretur S. Flavianum ad Apostolicam Sedem appellasse à judicio pseudo-Synodi Ephesinæ, immò esset verisimile. Sed placuit Davidio expungere

gere continua S. Leonis verba, quæ prorsus contrarium significant. Enimverò si Flavianus ad Papam appellavisset neutiquam ad aliud Concilium, debuerat respondère Imperatori S. Leo aut se jam judicasse hoc negotium aut quamprimùm sine comperendinatione judicaturum. Sed è contra quoniam libellum appellationis in manus legatorum suorum S. Flavianus resignavit quoad ejus fieri potest Imperatorem rogat coactionem Concilij generalis, ut hoc negotium disceptetur omnia dubia removeantur de fide, omnes ad Ecclesiæ unitatem revertantur, denique ejusmodi negotium ultimæ ac supremæ cognitionis judicio dirimatur. Hæc enim omnia non difficiliter intelliguntur ex continuis Epistolæ S. Leonis verbis quæ Davidio prætermittere placuit.

Et quia & nostri fideliter reclamarunt, & eidem libellum appellationis Flavianus Episcopus dedit generalem Synodum jubeatis intra Italiam celebrari, quæ omnes offensiones ita aut repellat aut mitiget, ne aliquid ultra sit vel in fide dubium, vel in charitate divisum convenientibus utique Orientalium provinciarium Episcopis, quorum si qui superati minis atque injuriis à veritatis tramite deviarunt salutaribus remediis in integrum revocentur, ipsique quorum est causa durior, si Conciliis melioribus acquiescant, ab Ecclesiæ unitate non discedant. Igitur ex his verbis nihil aliud colligi potest nisi S. Flavianum appellasse ad aliud Concilium, neutiquam verò ad Papam. Nisi fortè quis adeo de potestate mentis exiverit, ut inter appellationem ad Concilium generale & ad Papam nullam discrepantiam aut dissimilitudinem agnoscat, aut intelligat, ex eo quod Romanum Pontificem esse visibile caput Ecclesiæ, proindeque & Concilij generalis omnes Theologi perlibenter fateri videantur.

Epist. S. Leonis 23. ad Imperat. Theodos.

Nemini enim homini dubitandi locus relinquitur, quin ab omni errore liber & immunis sit summus Pontifex,

dum res Ecclesiæ cum Synodi generalis consensu gerit; quippè cum Concilium generale universam Ecclesiam repræsentet, nulli errori obnoxiam sponsam Christi non habentem maculam neque rugam, nec aliquid ejusmodi. Quamobrem si placeat Davidio vindicare summo Pontifici jus dirimendi causas episcoporum supremæ cognitionis judicio, & appellationes admittendi à Synodis provincialibus, eo solitario tempore quo generali & œcumenico Concilio præest, seu primas tenet, existimo hoc jus non posse illi sine errore gravissimo denegari.

David pag. 295. & 296. Quærit Davidius quo jure hi Legati libellum appellationis Flaviani acceperint, an vt Legati, vel ut homines privati: Et concludit hoc jus debere vindicari dignitati Legati, neutiquam verò homini privato. Et ex his consecutione necessariâ colligit, non posse denegari summo Pontifici jus dirimendi causas episcoporum, ad Apostolicæ Sedis tribunal appellationis viâ devolutas.

Ego verò respondeo jure legationis admisisse appellationem Flaviani non quidem ut ipsi nomine Pontificis judicarent vel ipsemet Pontifex litem dirimeret, sed ut procurarent apud Imperatorem Concilij generalis coactionem, ad cujus judicium appellaverat Flavianus.

Hæc est quidem tam perspicua veritas, ex his quæ mox diximus, ut nulla res infirmare possit. Quippè Pontifex rem non judicavit, sed Imperatorem rogavit coactionem Concilij in Italia, ut omnino dirimeretur. Scilicet ut institueret tribunal in quo supremæ cognitionis judicio posset concludi & terminari. At verò nemini dubium superesse potest quin Flavianus ad aliud Concilium appellaverit, cum ejusmodi appellatio causa sit solitaria convocandi Concilij quam Imperatori Pontifex Leo adfert. *Et quia & nostri fideliter reclamarunt & eisdem libellum appellationis Flavianus Episcopus dedit, generalem Synodum jubeatis intra Italiam celebrari.*

III. Objicit

III. Objicit Davidius S. Leonem citare Canones Sardicenses sub nomine Nicænorum, juxta morem antiquum; ex quo colligit hanc appellationem fuisse ad Sedem Petri juxta legem Concilij Sardicensis. *Quam autem post appellationem interpositam hoc necessariè postuletur Canonum Niceæ habitorum decreta testantur.* David pag. 296. Epist. S. Leonis 23.

Respondeo Sanctum Leonem eo loci minimè citare Canones Concilij Sardicensis: Idque justis ac multis de causis asseverare non pertimesco. Enimverò Primò Concilium Sardicense quinque tantummodo observanda præscripsit de Episcoporum causis, quorum nullum servatur in negotio Flaviani 1. Episcopi qui Ephesi Flavianum judicaverunt Pontifici Romano non scripserunt 2. recuperatorios judices Papa non nominavit ad examinandum utrum negotium esset iteratâ disceptatione recensendum. 3. Non expectatum judicium Pontificis antequam alter Episcopus in locum Flaviani suffectus sit. Quartò, Episcopi provinciæ à Pontifice Romano non acceperunt litteras. Quintò Papa non misit à latere suo presbyteros ut de hoc negotio cum Episcopis provinciæ cognoscerent, & omnia secundum prudentiæ leges gererent. Ergo Concilij Sardicensis Canones ibi non citat S. Leo II. Canones Sardicenses ad aliud Concilium negotia Episcoporum non remittunt, quod tamen præscriptum erat Canonibus quos citat S. Leo. Igitur neutiquam citat Canones Sardicenses. Tertiò, Non possunt dici Canones Sardicenses citati sub nomine Nicænorum juxta antiquum morem; nisi Canones ejusmodi inter Sardicenses occurrant, neutiquam inter Nicænos. At hic prorsus è contra res evenit.

Nam Canones à Sancto Leone citati occurrunt inter Nicænos, neutiquam inter Sardicenses.

Revera enim S. Leo citat eo loci Canonem quintum Concilij Nicæni qui supremam autoritatem Synodis ad-

versus episcopos adscripserat, ut ostendimus suprà cap. 6. & 7. hujus operis. Quamobrem cùm S. Leo conceptis verbis laudet Concilium Nicænum, & Sardicensis nullam mentionem faciat perperam tot ratiociniis & argumentis, quoad ejus fieri potest deprœliatur Davidius, ut S. Flavianum ad Apostolicam Sedem appellasse comprobet.

IV. Inquit Davidius si Pontifex Leo mentem suam eo loci paulo obscuriùs aperuit, lucem suppleviffe Valentinianum Imperatorem perspicuis suæ Epistolæ verbis ad Imperatorem Theodosium quibus significat Flavianum non solum appellasse, verumetiam appellasse ad S. Leonem Papam. Ait enim hunc Episcopum Constantinopolitanum, ad hunc Romanum appellasse, juxta morem antiquum. *Hujus itaque rei gratia secundum solemnitatem Conciliorum & Constantinopolitanus Episcopus eum per libellos appellavit.*

Respondeo revera Flavianum appellasse ad Pontificem Romanum, sed non solitarium, aut aliorum Episcoporum consortione liberum. Primò, quia hoc non dicit Valentinianus Imperator. Secundò, Imperatrix Galla Placidia conceptis verbis contrarium profert Epistolâ quam scripsit fratri Theodosio. Ait enim S. Flavianum suæ appellationis libellum non solum misisse ad Romanum, verum etiam ad omnes occidentis Episcopos per legatos Pontificis Romani quibus illum obtulerat. *Flavianum eo quod libellum ad Apostolicam Sedem miserit, & ad omnes Episcopos harum partium per eos qui directi fuerunt ad Concilium à Reverendissimo Episcopo Romæ.*

Davidius hanc responsionem seriò conspicatus, & animadvertens quam difficile sit defendere appellationem Flaviani ad Sedem Romanam, satis sibi esse putat dicere „ ad Papam appellasse, & ad Concilium Sedis Apostolicæ. Quoniam, inquit, omnibus semper incredibile vi„ sum est deberi causas ad Apostolicam Sedem per ap„

pellatio

pellationem delatas, à solitario Pontifice Romano in- « consulto Concilio suo judicari. Hæc Davidij verba « multâ quidem animadversione digna sunt quamvis captiosa viris ingenij perspicacioris fortasse videantur: Qui mentem & animum, quo librum suum composuit non difficiliter intelligunt. Quamobrem ab eo libenter duo inquirere vehementer averem. Primò si, dum ait omnibus incredibile visum fuisse, à Pontifice solitario, & inconsulto Concilio suo *deberi* causas per appellationem ad Romanam Sedem delatas judicari, intelligat incredibile visum fuisse causas *posse* judicari à solitario Pontifice, & an sibi persuadeat Pontificem Romanum peccaturum solùm contra decentiæ ac cultus officiosi leges si causam episcopi inconsulto Concilio suo dirimeret, aut usurpaturum, & arrogaturum sibi jus, aut autoritatem alienam. Enimverò si omni fraude postpositâ intelligit *non posse causas judicari à solitario Pontifice*, sequor libenter sententiam Davidij, & cooptari volo numero eorum, quibus semper incredibile visum est debuisse causas per appellationem delatas ad Apostolicam Sedem à solitario Pontifice judicari. At verò si intelligit violaturum solummodo Pontificem, leges decentiæ & officiosi cultus, si inconsulto Concilio episcopum abdicaret, de sententiâ Davidij totis viribus decedo, & injecto timore ejusmodi figmenti perhorresco cum Sacrâ Theologorum Parisiensium facultate, qui non putant penes Pontificem Romanum existere jus abdicandi Episcopos contra Canones 2. percontarer à Davidio an per Concilium Pontificis intelligat Concilium particulare: quo enim Canone ejusmodi sententiam tueretur intelligere difficile est. Nullus enim Canon aut in mentem aut in manus meas unquam incurrit, quo jus episcopos judicandi summo Pontifici cum Concilio particulari omni appellatione remota adscriptum sit & vindicatum.

Art. 4. declarat. Sacræ Facultatis Paris. ad Regem Christianiss. mense Majo 1663.

Præterea supervacaneum, & absurdum esset dicere Flavianum appellasse ad Concilium particulare. Cum constet appellasse ad illud Concilium cujus coactionem S. Leo Imperatorem rogaverat, quod erat generale Concilium in Italiâ. At verò si Davidius per Concilium summi Pontificis intelligit generale & œcumenicum, jam æquata est salebrarum ac difficultatum planities; nec doctissimum Launoyum Theologum Parisiensem ætatis nostræ Aristarchum sacrum, stomachosioribus scriptis lacessere opus erat; quippè ab ejusmodi sententiâ non alieniorem; nunquam enim dubitavit Launoyus summum Pontificem præsidem Concilij generalis habita Patrum prædicti Concilij consultatione, esse omnium rerum Ecclesiasticarum supremum judicem.

David. pag. 299. V. Contendit Davidius mentem Flaviani longè alienissimam fuisse ab appellatione ad Concilium generale. Quippè cum opus esse non putaret Concilio, ad tam levis ponderis causam: adeoque citat Epistolam Flaviani, quam in hanc rem admodum esse sibi persuadet. *Causa eget solummodò vestro solatio atque defensione, qua debeatis consensu proprio ad tranquillitatem & pacem cuncta perducere, sic hæresis quæ surrexit, & turbæ quæ propter eam factæ sunt facillimè destruentur, Deo cooperante per vestras sanctissimas litteras, removebitur autem Concilium quod fieri divulgatur.*

Acta Concil. Chalced. part. 1. cap. 4.

Hæc verba, Flaviani negotium non spectant, sed Eutychis. Quod satis superque disceptatum fuisse sentiebat Flavianus in Concilio secundo Ephesino, nec tanti ponderis, ut Concilij generalis coactione egeret. Hæc etiam erat mens S. Leonis, qui multis suarum Epistolarum locis apertè significat non valde necesse fuisse Imperatori Theodosio istiusmodi convocare Concilium. Sic enim scribit Flaviano. *Clementissimus Imperator pro Ecclesiæ pace sollicitus Synodum voluit congregari: quamvis evidenter appareat*

reat

reat rem de qua agitur nequaquam Synodali indigere tractatu. Et Imperatori Theodosio, *rationabilibus de causis à Synodo fuisset abstinendum.*

Parum igitur refert, quod Davidius ait, idem esse negotium Eutychis & Flaviani, adeoque cum negotium Eutychis dignum Concilij coactione non putaret, suum quoque non tanti momenti æstimasse. Licet enim hæc duo negotia in capite fidei discrepantiam non haberent: Dubitare nemo potest hujusce litis omninò mutatam esse rationem, post exactam pseudo-Synodum Ephesinam. Quæstio erat ante Concilij celebrationem, de abdicando Monacho, aut simplici presbytero, at verò post Concilium, de Archiepiscopo Constantinopolitano, de jure coërcenda ac reprimenda crudelitate Dioscori. Quæstio fuit exacto Concilio de tuenda ac sustentanda fide quam habet Ecclesia de humanitate Jesu Christi, cujus condemnationi minis ac terroribus coacti Episcopi Orthodoxi, inviti subscripserant. Eam ob rem S.Leo qui ante Concilium, Concilio opus esse non putaverat, mutatâ sententiâ illius coactionem in Italiâ Imperatorem rogavit. Quoniam atrocia crimina Dioscori, ac dignitas eorum de quibus habenda erat quæstio, rei statum omninò mutaverant. Hoc mirabiliter confirmat Epistola S. Leonis 23. *Et quia nostri fideliter reclamarunt & eisdem libellum appellationis Flavianus Episcopus dedit generalem Synodum jubeatis intra Italiam celebrari.* Non erat à sententiâ Leonis alienior Flavianus, cum ad aliud Concilium appellandum duxerit à judicio contra se lato, in pseudosynodo Ephesina. Si verò textum proferre non possimus quo id ipse conceptis verbis significet, ita evenisse non dubito, quia scribere homini in pedore carceris, ac tandem à conjuratis Dioscori interfecto non licuit.

David. pag. 299.

Quamobrem nemini mirum videri debet, si nullum supersit nobis instrumentum, ex cujus testificatione intelligamus

telligamus, ipsum censuisse opus esse Concilij generalis coactione; ad suum negotium dirimendum. Utcumque res sint, nullum esse potest hujusce sententiæ certius testimonium, quam Flaviani in eo se gerendi & agendi ratio. Nihil enim magis probat censuisse Flavianum esse appellandum ad Concilium generale quam quod revera appellaverit, & appellationis libellum Legatis Pontificis Romani obtulerit.

David. pag. 307. Acta Concil. Chalced. part. 1. cap. 25. pag. 23.

VI. Objicit Davidius Epistolam Valentiniani scriptam Theodosio, de qua jam mentionem fecimus numero 4. qua dicit efficere debere, *quatenus beatissimus Romanæ Civitatis Episcopus: cui principatum Sacerdotij super omnes antiquitas contulit locum habeat ac facultatem de fide & Sacerdotibus judicare, Domine sanctissime Pater & venerabilis Imperator. Hujus enim rei gratia secundum solemnitatem Conciliorum & Constantinopolitanus Episcopus eum per libellos appellavit.*

Si verba sequentia non prætermisisset Davidius suæ objectionis solutionem invenisset. Ex his enim perspexisset non difficiliter, dum ait Valentinianus Theodosio oportere beatissimum Romanæ Civitatis Episcopum locum habere ac facultatem de fide & Sacerdotibus judicare; intelligendum esse, cum accessione Concilij generalis, in quo primas tenet Papa. Nam Flavianus appellaverat ad sanctum Leonem Concilij generalis præsidem, seu Concilio generali adjunctum. Porrò de hòc dubitandi locus nullus relinquitur. Quippè cùm hujus appellationis occasione annuens rogationibus Flaviani, Theodosium rogat Valentinianus ut ex omnibus orbis partibus convocet ad Concilium generale in Italiâ Episcopos ad hanc causam ultimæ ac supremæ cognitionis judicio finiendam. *Huic itaque postulanti & conjuranti salutem nostram communem annuere non negavi, quatenus ad tuam mansuetudinem meam petitionem ingererem ut prædictus Sacerdos*

Inter Acta Concil. Chalced. part. 1. cap. 25. pag. 23.

congre

congregatis ex omni orbe etiam reliquis Sacerdotibus intra Italiam omni præjudicio submoto, à principio omnem causam quæ vertitur sollicita probatione cognoscens sententiam ferat quam fides & ratio veræ divinitatis expostulat. Enimvero si ad solitarium Pōtificem Romanum, aut suo Concilio particulari adjunctum appellavisset Flavianus, non credibile est ipsum rogasse Imperatorem coactionem Cōcilij generalis. Satis enim erat implorare justitiam S. Leonis, & ipsum enixè rogare ut quamprimū de hoc negotio judicium ferret.

VII. Objicit Davidius Epistolam Gallæ Placidiæ ad Imperatorem Theodosium Juniorem fratrem suum, qua ipsum sollicitat ad remittendum hoc negotium Flaviani, coram Synodo Sedis Apostolicæ. *Illæso manente per omnia Flaviano ad Concilium Apostolicæ Sedis judicium transmittatur in qua primus ille qui cælestes claves dignus fuit accipere, principatum Episcopatus ordinavit.* Inter acta Concil. Chalced. part. 1. cap. 26. pag. 24.

Si Davidius integrum locum citasset, & verba antecedentia non omisisset, hæc difficultas leve fastidium ei peperisset. Facile enim erat animadvertere Gallam Placidiam non contendisse à Fratre Theodosio Juniore ut negotium ad Sedem Apostolicam solùm remitteretur, sed plures alios Antistites, ad quos non secus ac ad Romanum Flavianus appellaverat, *eo quod libellum ad Apostolicam Sedem miserit Flavianus, & ad omnes Episcopos harum partium:* id est ad generale Concilium ut suprà observavimus hujus capitis numero 4.

VIII. Ejusdem Gallæ Placidiæ altera potest objici Epistola ad Pulcheriam, qua ipsum instigare conatur uti suam voluntatem aggreget, ad efficiendum ut Episcopatus causa sive negotium Flaviani, ad Sedis Apostolicæ judicium referatur. *Vt omnibus integris permanentibus, ad Apostolicæ Sedis judicium in qua primus Apostolorum beatus Petrus qui etiam claves regni cælestis suscipiens; Sacerdotij principatum tenuit Episcopatus causa mittatur.* Adeò le- Acta Cōc. Chalced. part. 1. cap. 28. pag. 25.

vem hanc æſtimavit objectionem Davidius, ut eam penitus omiſerit. Verumtamen huic reſponſionem prætermittere non oportet. Dico igitur hanc vocem, *judicium*, in margine tantum reperiri additam à Binio, neutiquam verò in textum irrepſiſſe, qui vacuo quodam laborat, quod facile eſſet hac voce, *Concilium*, explere juxta epiſtolam antecedentem ejuſdem Gallæ Placidiæ ad Imperatorem Theodoſium, de qua ſuprà mentionem fecimus. Enimverò cum conſtat hac priori Epiſtolâ Gallam Placidiam loqui voluiſſe de Concilio generali ad quod Flavianus appellaverat. Certè hac poſteriore nihil aliud ſignificare velle videtur, nec aliud rogare quam quod Theodoſium rogaverat. Davidius fortaſſe hanc Epiſtolam prætermiſit, quoniam falſam & ſuppoſititiam æſtimat, & quidem ea de cauſa iurgij cauſam ei inferre nollem.

IX. Objiciuntur tandem acta Concilij Epheſini ſecundi, relata actione I. Concilij Chalcedonenſis pag. 142. Ex quibus intelligimus pronunciata abdicationis ſententiâ contra Flavianum à Dioſcoro, prædictum Flavianum reſpondiſſe *Apello à te*. Sed hanc objectionem diluere non eſt valde difficile. Primò, hæc verba ſimplicem appellationem ſignificant, nec ſpeciatim ad Pontificem Romanum, aut Concilium definiunt. Secundò hæc verba occurrunt tantum in verſione latinâ, quæ quidem vetuſtiſſima eſt, quippè initio quinti ſæculi ſcripta circa annum 420. Editio græca hæc præ ſe fert παραιτοῦμαί σε. Eſt verbum circumflexum quod nunquam ſignificavit *Appello*. Sed potiùs, *recuſo*, *veniam exoro*, *deprecor*, *accerſor*, *repudio*. Ætate ſecundi Concilij Epheſini non ſolebant uti ſcriptores hoc verbo παραιτίωμαι ad ſignificandum *Appello*. Sed hoc altero ἀποκαλέω, ut perſpicimus ex Epiſtolâ Valentiniani ad Theodoſium Patrem relata prima parte actorum Concilij Calcedonenſis cap. 25. pag. 23. Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπος αὐτὸν ἐπικαλέσατο διὰ λιβέλλου.

Porrò

Porrò quantumvis hæc versio Latina propter antiquitatem commendatione digna sit, textui græco jure non potest anteferri, quem non semper interpres accuratè vertit, vt patet initio actionis decimæ Concilij Chalcedonensis, in qua hæc verba leguntur *præsidentibus magnificentissimis & gloriosissimis judicibus*, quæ assumere possent ætatis nostræ hæretici, ad probandum judices sæculares ab Imperatore missos, præfuisse Concilio Chalcedonensi, nisi ope textus græci eorum refigeretur audacia περικατεζομένων τῶν αὐτῶν μεγαλοπρεπεστάτων καὶ ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, significantis, *circumsidentibus magnificētissimis & gloriosissimis judicibus*. Hac ætate non erat usu receptum verbum περικατεζομένων ad significandum *præsidentibus*, sed istud προεδρευόντων ut patet ex Epistolâ Imperatorum ad Palladium præfectum prætorio, relatâ tertia parte actorum Concilij Chalcedonensis pag. 363. quæ sic Latinè scripta est de græcis. *Præsidentibus Cælestino Romanæ urbis & Cyrillo Alexandrinæ Civitatis Episcopis* προεδρευόντων Κελεστίνου τε τοῦ τῆς Ρωμαίων καὶ Κυρίλλου τοῦ τῆς Αλεξανδρέων πόλεως.

[a] καθίζομαι.
[b] προεδρέυω.

CAPUT L.

De Causa Theodoreti Episcopi Cyri in secundo Concilio Ephesino abdicati & appellatione ejus, seu perfugio ad S. Leonem I. Papam.

QUAMVIS ex actis Concilij secundi Ephesini intelligamus tantummodò, ab Imperatore Theodosio interdictum fuisse Theodoreto Cyri Episcopo ab ingressu Concilij, nemo tamen est quin sciat, conjuratione Dioscori coactum fuisse de Episcopatu decedere, ac contra eum judicium latum fuisse quamvis absentem & indictâ

Epistola Theodosij Imper. ad Dioscorū Act. 1. Cōcil. Chalc. pag. 43.

causâ. Hanc veritatem ipſemet mirificè confirmat Theodoretus Epiſtola 113. ad Leonem Papam cujus auxilium implorabat. *Nos autem hic in legibus divinis enutritus triginta manſionibus diſtantes condemnavit ut voluit neque nunc tantùm hoc fecit, ſed anno etiam ſuperiore cum eo profecti eſſent duo viri Appollinaris morbo infecti, & calumnias in nos tenuiſſent, conſurgens in Eccleſiâ nos anathemate confixit, idque cum ad eum ſcripſiſſem, & quæ ſentirem per litteras expoſuiſſem.* Et infrà expoſitis ſuis omnibus de republicâ Eccleſiaſticâ meritis, ait : *Et poſt tantos labores ac ſudores indictâ causâ condemnatus ſum.* Idem repetit Epiſtolâ 139. Aſpari conſuli & Patricio, *indictâ enim causâ ſumus & abſentes condemnati Regiiſque litteris Epheſum adire prohibiti.* Et Epiſtola 116. ad Renatum.

David. pag. 317. Ab hoc judicio contendit Davidius appellaſſe Theodoretum ad S. Papam Leonem I. à quo ſuam in Sedem Epiſcopalem reſtitutus eſt hoc jam ſcrutari atque examinare juvat.

Profert Epiſtolam 113. Theodoreti S. Leoni Papæ ſcriptam, in qua poſtquam de injuſta condemnatione conqueſtus eſt, ait ſe expectare judicium Sedis Apoſtolicæ. *At ego Apoſtolicæ veſtræ Sedis expecto ſententiam, & oro atque obteſtor ſanctitatem tuam, ut mihi rectum ac juſtum tribunal veſtrum invocanti opem ferat, jubeatque ad vos venire, & doctrinam meam Apoſtolicis veſtigiis inhærentem oſtendere.* Ego verò multis de cauſis ac juſtis contendo ex his non poſſe intelligi appellationem ad Apoſtolicam Sedem, ſed ſolùm Theodoretum ejus imploraſſe præſidium, ut ſe ab Anguſtiis extremis liberaret, ad quas à Dioſcoro & conjuratis Eutychis adductus fuerat.

I. Cum vox *appellationis* in hac Epiſtolâ non occurrat, fateri neceſſe eſt conceptis verbis Theodoreti appellationem non poſſe demonſtrari, ſed inductionibus ſeu probabili

probabilitatibus quæ à rectæ rationis institutis alieniores videntur.

II. Cum Theodoretus ait *Apostolicæ vestræ Sedis expecto sententiam:* Non intelligit sententiam juridicialem, sed votum seu opinionem & mentem Pontificis, rogatque Pontificem uti se Romam accersere velit, ut Pontifex libentius voluntatem aggreget ad tuendam causam Theodoreti; & ipse locum habeat ad explicandam mentem suam, & probandam non esse ab institutis Apostolorum alienam. Itaque Theodoretus hoc in casu consilium petit à Romano Pontifice quem sibi propitium efficere conatur. Enimverò vocabulum græcum quod interpres vertit in *sententiam*, juridicialem sententiam non semper exprimit ἐγὼ δὲ ἀποστολικοῦ ὑμῶν θρόνου περιμένω τὴν ψῆφον. Sed votum vel suffragium hoc enim nomen ψῆφος propriè significat calculum quo fertur suffragium in omnibus Dictionariis. Ipse verò Thodoretus de juridiciali sententiâ mentionem faciens, non hoc utitur vocabulo ipsamet Epistolâ 113. sed eo κριτήριον ut paulò inferiùs eadem Epistola testificatur ἀλλὰ μενῶ τὸ ἀκλινὲς τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν κριτήριον *sed rectum Dei Salvatorisque nostri judicium expectabo.*

III. Si Theodoretus ad Papam appellavisset, non est verisimile aliud postulasse ad dirimendam suam causam præter judicium Romani Pontificis, & eodem tempore ad alios Episcopos seu ad aliud Concilium provocasse.

Verumtamen ita se gessisse Theodoretum intelligimus ex Epistolâ 119. ad Patricium Anatolium. *Magnitudinem tuam obtestor hanc à Victore Augusto gratiam petat ut in occidentem veniam, ibique à Deo carissimis, sanctissimisque Episcopis judicer. Ac si vel minimum à fidei regulâ deflectere videar, in medium maris profundum dejiciar.* Et Epistolâ 138. ad eundem Anatolium, *ad hæc Deo dilectam illorum sublimitatem obtestamini, ut rectè institutis finem im-* Theodor. Ep. 119.

 ponant,

ponant, & Synodum convocent. Et Epiſtolâ 139. Aſpari conſuli & Patricio. *Ad hoc etiam ab eis poſtulandum, ſcilicet Imperat Magnitudo veſtra flecti ſe ſinat, ut Eccleſiæ tempeſtati perfectum finem imponant, & Synodum congregari jubeant*, & epiſtola 140. Vincomalo. *Illorumque potentiam exoretis, ut firmam Eccleſiæ pacem efficiat, & Synodum congregare jubeat.*

Igitur dubitandi locus nullus relinquitur Theodoretum confugiſſe ad S. Leonem Papam, ut ejus auxilium imploraret, & conſilium peteret, quo ſe ab extremis anguſtiis liberaret, ad quas Dioſcorus eum adduxerat. Similiter dubium ſupereſſe non poteſt quin idem Theodoretus cum ſe ſuſpicione culpæ & crimine liberare ad normam juris voluit, in cogitationem non venerit de tribunali ſummi Pontificis ſine acceſſione Concilij generalis. Quippè cum ad hujuſmodi Concilij coactionem Imperatorem ſollicitaverit, ejuſque auxilium imploraverit. Non enim æſtimat dubio procul, Davidius, ad coactionem Synodi Sedis Apoſtolicæ, ſeu Archiepiſcopi magnæ Romæ & comprovincialium epiſcoporum, opus eſſe convocatione Imperatoris: ipſumque Pontificem, cum inconſulto Concilio ſuo deliberare ac judicare non poſſit, ipſomet fatente Davidio, toties quoties licentiâ Imperatoris indigere; adeoque uti manibus, ſæcularis poteſtatis nutu, colligandis aut ſolvendis.

Pag. 318. „ Davidius hac difficultate perceptâ, conqueritur pag. „ 318. de iis qui ſibi perſuadent rem per appellationem „ ad Papam devolutam, non poſſe continuo tempore in „ Concilio judicari, ideoque ait nunquam contendiſſe „ habere ſolitarium Papam dirimere litem Epiſcopi con- „ demnati ad ſuum tribunal appellantis.

Si Davidius mentem ſuam explicare vellet, & conceptis verbis dicere ſe nunquam contendiſſe poſſe Papam ſolitarium inconſulto Concilio judicare cauſam Epiſcopi

ad

ad suam Sedem per appellationem delatam, finita esset nostra controversia, nec inter nos disputationi locus superesset. Explicet igitur, quæso, mentem suam, ac renunciet nobis an dum Pontifici Concilium adjungit sive agglomerat, velit Pontificem necessariò indigere accessione Concilij, aut illius consultatione uti liberè, ut suum judicium stet ac valeat.

Si Respondeat & dicat, apertè, sine tergiversatione, Concilium provinciale episcoporum esse necessarium ut stet & non sit irritum judicium summi Pontificis: Ego contendo & propugno hoc judicium non fore supremum, sed adhuc restare superius tribunal Concilij scilicet generalis universæ Ecclesiæ quod posset irritare seu abrogare sententiam à summo Pontifice in Concilio Provinciali promulgatam, juxta mentem S. Augustini ut ostendimus supra hujus operis cap. 5. *Ecce putemus illos Episcopos qui Romæ judicarunt, non bonos judices fuisse, restabat adhuc plenarium Ecclesiæ universæ Concilium ubi etiam cum judicibus causa posset agitari.* Porrò hanc veritatem ipsemet recognoscit Davidius certam & extra omnem dubij aleam positam. Enimverò licèt Theodoretus ad S Leonem appellaverit, & Sedis Apostolicæ Concilium, & ejus autoritate in Sedem Episcopalem Cyri fuerit restitutus: inficiari nemo potest hanc causam fuisse iteratâ disceptatione recensitam ac supremo judicio definitam in Concilio Chalcedonensi. Id enim apertè intelligimus ex actione octavâ hujus Concilij, in qua quadam contentione habitâ postquam Theodoretus conceptis verbis dixisset anathema Nestorio, & contra Eutychem S. Leonis Epistolæ subscripsisset quam bene explicare fidem Ecclesiæ Concilium Chalcedonense æstimaverat: Cum etiam dubitaret nemo Pontificem Leonem eum ad communionem Ecclesiæ admisisse, nullusque dubitandi locus de fidei ejus integritate relictus fuisset, æstimaverunt in ejusmodi negotio

gotio nihil agendum supereſſe præter pronuntiationem ſententiæ ac ſupremi judicij, cujus vigore in Sedem reſtitueretur. *Glorioſiſſimi judices dixerunt. Omnis jam dubitatio de Theodoreto reverendiſſimo Epiſcopo eſt ſoluta, quippè & Neſtorium coram nobis anathematizavit, & à ſanctiſſimo ac Dei amantiſſimo Archiepiſcopo ſenioris urbis Romæ Leone ſuſceptus eſt & definitionem fidei à religioſitate veſtrâ prolatam libenter ſuſcepit, & inſuper Epiſtolæ memorati ſanctiſſimi Archiepiſcopi Leonis ſubſcripſit. Deeſt igitur ut ſententia proferatur à Reverentia veſtra ut Eccleſiam ſuam recipiat ſicut & ſanctiſſimus Leo Archiepiſcopus judicavit.*

Acta 6. Concil. Chalced. pag. 274.

Equidem ſcio Davidium contendere hæc omnia eſſe ſigna cultus & obſervantiæ Concilij Chalcedonenſis erga Sedem Apoſtolicam.

Sed ſi in hoc in caſu ſuæ tantùm obedientiæ ſategiſſet, Concilium Chalcedonenſe erga Pontificem Leonem, non videbatur è re ejus eſſe hoc negotium poſt iteratam diſceptationem dirimere, nihil enim judicio obnoxium ſupererat, ſatiſque erat morem gerere decreto ſummi Pontificis. Verumtamen his rationibus poſtpoſitis, organo Legatorum S. Leonis qui præerant, Concilium ſententiam ultimæ cognitionis ſeu judicium ſupremum de hoc negotio ex normâ juris pronunciavit: quod aſſenſu ſuo omnes Epiſcopi comprobarunt. *Paſchaſinus & Lucentius Reverendiſſimi Epiſcopi, & Bonifacius Reverendiſſimus presbyter inſuper & Iulianus Reverendiſſimus Epiſcopus Coenſis habentes locum Apoſtolicæ Sedis dixerunt ſanctiſſimum & venerabilem Epiſcopum Theodoretum, ſanctiſſimus & beatiſſimus univerſæ Eccleſiæ Epiſcopus urbis Romæ Leo dudum in communionem ſuſcepit ita ſicut litteræ ab eo ad noſtram humilitatem directæ teſtantur. Si igitur fidem Catholicam in proprio libello direxit, & noſtræ inſuper humilitati alio dato libello monſtravit quoniam & Neſtorium & Eutychem non ſolum ſcripto, ſed & ſub præſentiâ totius*

totius consessus ore proprio anathematizavit, hoc judicio sanctissima & reverendissima Synodus, insuper verò & nostra humilitas reddi eis Ecclesiam propriam definivit. Episcopi omnes qui in hoc Concilio suffragium tulerunt, non locuti sunt ita ut viri sui cultus & obedientiæ summo Pontifici testimonia exhibentes; sed judices, qui pro suo jure consultant, rem controversam æquâ lance librant, & supremo judicio definiunt. Id meridianâ luce clariùs patet ex eorum votis relatis actione 8. Concilij quam hîc excribere non necesse est, ne longitudo operis lectoribus satietatem pariat.

CAPUT LI.

Examinantur argumenta quibus Davidius probat judicium Concilij Chalcedonensis de Causa Theodoreti esse testificationem cultus & submißionis Patrum erga Sanctum Leonem Papam.

I. PRIMUM Argumentum assumit Davidius ex initio actionis 8. Concilij Chalcedonensis: ex qua intelligimus ipsummet Theodoretum postulasse suæ causæ disceptationem, ac sollicitasse ad obtinendam à Patribus Concilij audientiam. *Theodoretus reverendißimus Episcopus transiens in medium dixit; Ecce preces obtuli divinissimo & piißimo Imperatori, & libellos obtuli Reverendißimis Episcopis agentibus locum reverendißimi Archiepiscopi Leonis, & si vobis videtur, legantur coram vobis ut sicut sapio cognoscatis.* Sed ex eo loco colligere possumus duo manifestè contraria menti Davidij. Primò cùm Pag. 326.

Theodoretus audientiam à Concilio postularet, ipsum non æstimasse Romanum Pontificem fuisse negoti sui supremum & ultimæ cognitionis judicem. Secundò, cum Concilium de hoc negotio cognoscere non recusaret, & judicium pronuntiare ut ei finem imponeret, hoc jus quoque Romano Pontifici non adscripsisse.

Insuper à veritatis tramite longè alienissimum est dicere Theodoretum solitarium, postulasse disceptationem seu examen sui negotij. Reverà enim hoc in deliberationem adduxerunt Patres Concilij, postulantes ut anathema diceret Nestorio. Quod quidem dixit altâ voce, antequam rogaret Patres lectionem sive auditionem rationum quibus accusatores refutabat. *Reverendissimi Episcopi clamaverunt, Theodoretus modo anathematizet Nestorium.* Igitur nihil magis à vero alienum est quàm quod ait Davidius in hac [a] causa Theodoretum solum aggressorem fuisse. Sed dato non concesso, solum Theodoretum suam causam Concilio detulisse & petitoris personam suscepisse; quid inde consequitur nisi æstimasse Concilium esse ultimum tribunal Ecclesiæ à quo juris sui tuitionem ac defensionem ipse poterat sperare, non secus ac multi alij præsules qui à Concilio Chalcedonensi audientiam postulaverunt, ut lites quas habebant ultimâ conclusione finirentur.

Action. 8. Concil. Chalced. pag. 2-4.

[a] Pag. 326.

Nunquid non conqueritur Bassianus Episcopus Ephesi actione 11. de sibi vi illata, postulatque ne magistratu Episcopali decedere cogatur? Actione 13. Eunomius ad tuenda privilegia Ecclesiæ Nicomediensis, cujus Episcopus & Metropolitanus erat, conqueritur de Anastasio Episcopo Nicæno, actione decima quarta, Sabinianus Episcopus Perrhæ similiter audientiam postulat Concilij, ut suam causam adversus Athanasium de Episcopatu contendentem perorет? Quis sibi persuadeat in ejusmodi negotiis Concilium voluisse, cultum & obedientiam tantùm

tùm erga Romanum Pontificem, testificari? Hoc dicere non audet Davidius quod quippè nequidem umbram probabilitatis habet.

Itaque incogitabile mihi videtur ex hac circonstantiâ litis Theodoreti assumpsisse argumentum ad probandum, fuisse hanc causam à summo Pontifice supremò judicio finitam, & ad Concilium Chalcedonense delatam ad exhibendam obedientiam & submissionem Concilij erga Romanum Pontificem.

II. Secundum argumentum assumit Davidius ex eo quod Theodoretus non petiit à Concilio suam in Sedem restitutionem, sed declaravit se paratum esse ad diluendam injuriam sibi publicè illatam, ac probandam palam suæ fidei integritatem ac sinceritatem. Pag. 326.

Prius satisfacio vobis, inquit Theodoretus Concilio, *quia neque de civitate cogito, neque honore opus habeo, neque ob hoc adveni, sed quia calumniam jam passus sum veni satisfacere me esse orthodoxum.* Concil. Chalced. actione 8. pag. 274.

Si hoc argumentum probat Theodoretum non postulasse restitutionem in suam Sedem à Concilio, similiter à Papa Leone neutiquam postulasse Davidius fateatur necesse est. Quippè cum idem prorsus scribat Epistola 113. superiore capite laudatâ. *Me quidem testis est Dominus honoris & gloriæ cura non tangit, sed scandali quod injectum est: quia multi ex simplicioribus atque ij maximè qui ex adversis hæresibus opera nostra emerserunt, Sedem illorum qui condemnaverunt attendentes hæreticos nos fortasse existimabunt.*

Sed hæc omnia vehementer demonstrant dignitatum Ecclesiasticarum Theodoretum non intemperanter cupidum ac tenacem, levem habuisse curationem ad suam Sedem tuendam, dummodo fidem suam ac famam omnibus calumniis & vituperiis liberaret.

Enimverò ante qualecumque judicium à S. Leone in

gratiam Theodoreti latum eadem enucleatè rescripserat Anatolio Patricio Epistola 38. qua illum rogavit enixè ut Imperatorem sollicitaret ad coactionem Concilij in quo posset de negotio ejusmodi quæstio haberi. *Hæc autem à Magnificentia vestra flagito non quod Cyrum iterum videre desiderem, novit enim Magnitudo vestra civitatulæ solitudinem cujus nos deformitatem quoquomodo diversorum ædificiorum magnis sumptibus obteximus, sed ut pateat, & cum Apostolicis dogmatibus illa convenire quæ prædicamus, & adversariorum inventa spuria esse & adulterina.*

Denique si Theodoretus à Concilio Chalcedonensi suam restitutionem non impetrasset, quo jure istud Concilium restituisset? cur viri Illustres qui aderant ab Imperatore missi audientes dicentem Anathema Nestorio, nemine jam de fide ejus dubitante dixissent; *deest igitur ut sententia proferatur à reverentia vestra & Ecclesiam suam recipiat sicut & sanctissimus Leo Archiepiscopus judicavit?* Cur denique Concilium sententiam in gratiam ejus pronuntiasset his verbis expressam quam suprà citavimus.

Acta Concil. Calc. action. 8. pap. 275.

III. Tertium argumentum obedientiæ Concilij Chalcedonensis erga summum Pontificem deducit Davidius ex eo quod Patres Concilij noluerunt relegi instrumenta ulla litis agitatæ Romæ coram S. Leone Papa, idque confirmat conceptis verbis Episcoporum relatis actione 8. *Nihil relegi volumus, modo anathematiza Nestorium.*

David. pag. 327.

Hæc objectio justis de causis mihi videtur facile friabilis. Primò, falsum est Patres Concilij noluisse relegi instrumenta ulla litis agitatæ Romæ coram S. Leone, hoc enim nunquam postulavit Theodoretus: sed eos solum sollicitavit ad lectionem libellorum supplicum quos obtulerat Imperatori, & aliorum quos dederat Legatis Pontificis

ficis Romani qui Synodo aderant, ut ex his suæ fidei integritatem perspectam haberent. Hæc enim magnam dissimilitudinem habent cum instrumentis litis Romæ agitatæ. *Theodoretus reverendissimus Episcopus transiens in medium dixit, & preces obtuli divinissimo & piissimo Imperatori & libellos obtuli reverendissimis Episcopis agentibus locum reverendissimi Archiepiscopi Leonis; Et si vobis videtur, legantur coram vobis, ut sicut sapio cognoscatis. Reverendissimi Episcopi clamaverunt nihil relegi volumus, modo Anathematiza Nestorium.* Secundò, non est credibile Theodoretum rogasse lectionem instrumentorum litis Romæ agitatæ, cum nulla revera Romæ fuerit agitata, nulla instrumenta prolata, nullum judicium ad normam juris à Sancto Leone pronunciatum. Revera intelligimus ex Epistolis Sancti Leonis potissimè 113. Theodoretum confugisse ad Sedem Apostolicam & conquestum esse, sed nullum invenimus pronuntiatum à Pontifice judicium cum accessione Concilij seu in Concilio, ad cujus coactionem sollicitabat, ut patet ex Epistolâ 138. suprà laudata.

Objicies fortasse viros illustres ab Imperatore missos ad Concilium, dixisse judicio Leonis Theodoretum in Sedem fuisse restitutum. Action. 8. Concil. Chalc. pag. 275.

Deest igitur ut sententia proferatur à reverentia vestra, & Ecclesiam suam recipiat sicut sanctissimus Archiepiscopus Leo judicavit. Sed hoc verbum *judicavit* non significat judicium in tribunali justitiæ pronuntiatum, sed solum hanc fuisse mentem & consilium S. Leonis. Vera enim hujus verbi græci ἐδικαίωσεν quo usi sunt hi Magistratus Imperatorij interpretatio esset *æquum & justum censuit.* Adeoque eo verbo ἐδικαίωσεν non usi sunt Patres Concilij Chalcedonensis, dum ex jure restituendum esse Theodoretum definierunt, sed hoc altero ἤρεσεν & versio non habet *hoc judicio Synodus reddi ei Ecclesiam judicavit.*

Sed *reddi ei Ecclesiam definivit* : ταύτῃ τῇ κρίσει ἁγιωτάτη καὶ σεβασμία σύνοδος ἐπὶ τε καὶ ἡ ἡμετέρα ταπεινότης ἀποδοθεῖναι αὐτῷ τὴν ἰδίαν ἐκκλησίαν ὥρισεν. *Hoc judicio sanctissima & venerandissima Synodus; insuper verò & nostra humilitas reddi ei propriam Ecclesiam definivit.* Porrò ex his satis patet discrepãtia inter judicium S.Leonis, & judicium Concilij Chalcedonensis. Eodem & pari sensu accipi debent verba eorumdem magistratuum, dum inchoante Concilio quidam Episcopi obsistebant ne admitteretur Theodoretus. *Gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt, ingrediatur & Reverendissimus Episcopus Theodoretus, & sit particeps Synodi, quia & restituit ei Episcopatum sanctißimus Archiepiscopus Leo.* Quis enim mentis compos homo, sibi persuädere potest, Theodoretum fuisse in Sedem juridiciali sententiâ S.Leonis Papæ restitutum; quem constat non fuisse ad Concilium admissum nisi ea lege & conditione, ut omnia disceptarentur quibus postulabatur, & similiter ea quibus & ipse alios criminabatur? *Præjudicium enim ex personâ Reverendissimi Theodoreti episcopi nulli generabitur reservata, videlicet post hoc omni accusatione & vobis & illi qua invicem exercere volueritis.* Quod tandem actione 8. confectum est, qua postquam nemini dubium de integritate fidei ejus relictum fuisset, omnibusque contentionibus cum eo finitis in Sedem Ecclesiæ Cyri fuit restitutus supremæ & ultimæ cognitionis judicio, ut suprà animadvertimus.

David. pag. 329.

IV. Argumentum profert Davidius ad confirmandam hanc Concilij Chalcedonensis judicio Summi Pontificis obedientiam, ex diversa ratione qua causæ seu negotia Ibæ episcopi Edesseni & Theodoreti tractata sunt in hoc Concilio. Illi enim duo Episcopi similiter postulabantur crimine hæresis. Sed quia negotium Ibæ in Concilio Beryti examinatum fuerat, omnia litis instrumenta relecta sunt antequam judicaretur.

Quoniam

Quoniam vero negotium Theodoreti ad Pontificem Romanum delatum fuerat, nihil omnium relectum eſt. Contendit igitur Davidius non aliam eſſe hujuſce diſcrepantiæ ſeu diſſimilitudinis in agendi ratione cauſam, præter obedientiam ſeu cultum Summo Pontifici delatum in negotio Theodoreti, quo non erat opus in negotio Ibæ, de quo quæſtionem non habuerat pontifex, ſed Concilium Beryti.

Sed vehementer hallucinatur Davidius, revera enim in Concilio Chalcedonenſi non ſunt relecta ac recenſita inſtrumenta litis Theodoreti Romæ agitatæ. Quia revera nulla erant, nec lis unquam ei Romæ fuit intentata, nec unquam Romæ coram Pontifice cauſam peroravit, licet conqueſtus ſit, confugerit & imploraverit ejus auxilium & præſidium in Concilio, ad cujus coactionem multis rogationibus Imperatores inſtigaverat, ut tandem aliquando ſuum negotium ultimâ terminatione concluderetur. Porrò jam libenter quærerem à Davidio cur in Concilio Chalcedonenſi non relecta ſunt inſtrumenta ſeu actiones cauſarum plurium Epiſcoporum qui non ſecùs ac Theodoretus in ſuas Sedes reſtituti ſunt, impoſitâ neceſſitate tantùm dicendi anathematis Neſtorio & Eutychi? cur de negotiis Sophronij Conſtantinæ Epiſcopi, Joannis Epiſcopi Germaniciæ, Amphilochij Epiſcopi Sidæ, nihil relectum eſt? cur aliam quam cum Ibâ agendi rationem patres ſecuti ſunt cum iis tribus Epiſcopis?

Reſpondebit forraſſe Davidius hos fuiſſe inſtar Theodoreti in ſuas Sedes à S.Leone reſtitutos, ſed cum ejuſmodi reſponſio nullo ſit probabili fulta ratiocinio aut teſtimonio, ipſum fateri neceſſe diſcrepantiam ſeu diſſimilitudinem in agendi ratione erga Theodoretum & Ibam, non exurgere ex obtemperatione ac cultu Concilij Chalcedonenſis erga Summum Pontificem.

Denique dicere non pertimeſco S.Leonem Papam nunquam

quam sibi persuasisse rationem agendi Concilij Chalcedonensis erga Theodoretum esse obedientiam & obtemperationem suo decreto, nec unquam sibi arrogasse jus hanc causam supremo judicio dirimendi. Sed immò semper ab ejusmodi cogitationibus alieniorem fuisse potissimè intelligimus, ex Epistolâ, quam exacto Concilio Chalcedonensi scripsit Theodoreto, qua gratulatur de victoriâ quam una scilicet Leo & Theodoretus, de hæresi Nestorij & Eutychis reportarunt. Multaque gloriâ ac prædicatione jure merito seipsum effert Leo; eo quod ea quæ Deus suo ministerio prius definierat, Concilij Chalcedonensis irretractabili assensu seu supremo judicio firmata sunt. *Remeantibus ad vos fratribus & consacerdotibus nostris quos ad sanctum Concilium Sedes beati Petri direxit agnovimus dilectionem tuam superno adjutorio nobiscum tam Nestorianæ impietatis quam Eutychianæ vesaniæ extitisse victricem. Vnde gloriamur in Domino cum propheta canentes adjutorium nostrum in nomine Domini qui fecit cælum & terram, qui nullum nos in nostris fratribus detrimentum sustinere permisit, sed quæ nostro prius ministerio definierat universæ fraternitatis irretractabili firmavit assensu, quodque priùs à primâ omnium Sede formatum totius Christiani orbis judicium recepisset ut in hoc quoque capiti membra concordent, in quo acceptior nobis in hac re sit gaudendi materia dum & tanto magis se pertulit inimicus, quanto contra Christi ministros sævius insurrexit.*

S.Leonis Epist. 61.

Porrò hæc omnia luce meridianâ clariùs demonstrant, etiamsi S. Leo in gratiam Theodoreti ante Concilium Chalcedonense judicium tulisset, non æstimasse hoc judicium supremum, adeoque rationem agendi erga eundem Theodoretum Concilij Chalcedonensis, non habuisse quasi obtemperationem & obedientiam suæ autoritati ac decreto ab eodem Concilio delatam.

CAPUT

CAPUT LII.

Dioscorus Episcopus Alexandrinus in Concilio Chalcedonensi abdicatus anno Christi 451.

NUNQUAM Patres antiqui regulas juris Canonici vestris constitutas accuratiùs sequuti sunt quam in quæstione habitâ de Dioscoro. Hic Episcopus Alexandrinus conjurationi Eutychis addictissimus, cui armatâ manu culpæ liberationem seu absolutionem in Concilio 2. Ephesino obtinuerat. Primum verbo, deinde scripto accusatus fuit ab Eusebio Dorilei multis criminibus atrocioribus coram Chalcedonensi Concilio : actione tertia circa tertium Idus Octobris, id est 13. hujus mensis anno Christi 451.

Hæc autem fuerunt præcipua crimina quibus circumventus erat. Primò, hæresis Eutychiana, Secundò, manus violentæ omnibus Concilij 2. Ephesini Patribus illatæ. Tertiò, spoliatio episcoporum & violenta eorum abdicatio. Quartò, Interdictum omni defensione sancto Episcopo Flaviano, Quintò, Coactio episcoporum violenta ad subscribendum membranis puris nullo scripto exaratis, ut eos testes falsos ac signatores commodaret, ***omnem enim iniquitatem operatus est contra ipsam pietatem & contra divinas regulas & contra legum consequentiam.***

Plura testimonia adversus ejusmodi hominem audita sunt, quibus non solum crimine hæresis convincebatur, sed aliis multis, verbi gratia, empti tritici ab Imperatoribus ad conficiendam Eucharistiam in Lybiam missi ubi non excrescit, ut charius venderet. Distributionis pecu- Concil. Chalced. act. 3. pag. 175.

niæ ad meretrices & histriones quam nobilis matrona Romana Peristeria, monasteriis, xenodochiis & pauperibus Provinciæ Ægypti legaverat. Arguebatur etiam ingressus obscæni in balnea cum muliere famosa, cui nomen erat Pausophiæ, multorum homicidiorum ac crudelitatum quas occasione datâ exeruerat incendij villarum ad monasteria pertinentium. Denique infinitum esset narrare omnia vitia ac crimina quæ apud Dioscorum flagrabant, quæ ad Concilium Chalcedonense scripto detulerunt non solum Eusebius Dorilei, verumetiam Theodoretus & Isiscyrion Diaconi, Athanasius presbyter Ecclesiæ Alexandrinæ S. Cyrilli sororis vel fratris filius, & Sophronius quæ ex actione tertia hujus Concilij intelliguntur.

Ex eadem actione habemus tribus vicibus diem dictum fuisse Dioscoro ut ad judicium se sisteret; sed nunquam comparuisse, adeoque judicatum & abdicatum fuisse. *Phaschasinus Episcopus dixit, cognovit Deo amabilis & beatissima Synodus quoniam tertio vocatus per Dei amantissimos, Francionem, Lucianum, & Ioannem Dioscorus Episcopus ad respondendum suis accusationibus sciens se esse obnoxium, venire contempsit.* Et inferius post multos sermones & amplam testificationem cultus & officij quo Legatos S. Leonis qui Concilio præerant Episcopi prosequebantur verbis conceptis hæc sententia pronunciata est. *Vnde sanctissimus & beatissimus Archiepiscopus magnæ & Senioris Romæ Leo per nos & per præsentem sanctam Synodum unà cum ter beatissimo & omni laude digno beato Petro Apostolo qui est petra & crepido Catholicæ Ecclesiæ & rectæ fidei fundamentum, nudavit eum tam Episcopatus dignitate, quam etiam & ab omni Sacerdotali alienavit ministerio.*

Hæc sententia unanimi episcoporum consensu confecta scripto fuit Dioscoro significata, & clero Alexandrino. Nihil deinceps in mentem Episcoporum venit præter ejus executionem, ad quam magnâ cum curâ incubuerunt.

Enim

Enimverò omnes ei libenter subscripserunt, præter Episcopos Ægypti, qui suam causati consuetudinem non subscribendi nisi post Archiepiscopum Alexandrinum; obtinuerunt à Concilio comperendinationem usque ad electionem novi Archiepiscopi. Quippè tunc temporis universa Ecclesia rationem habere non dubitavit teneritatis conscientiæ eorum, qui religioni habebant violare consuetudinem, & ab ea transversum unguem discedere temeritate subscriptionis. Porrò ex his duo certissima colligenda videntur. Concil. Chalced. Act.4.

I. Concilium generale quale erat Chalcedonense primæ cognitionis quæstionem habuisse de causis episcoporum, cum Dioscorus non sit in jus vocatus ad aliud judicium quam Cõcilij Chalcedonensis. Hoc judicium fuisse supremum, nec potuisse altero judicio irritari aut abrogari: quippe cum omnes episcopi ei subscribere tenerentur, & si qui fortè recusabant, excusationem appellationis non dabant.

Dices fortasse ita se rem habuisse, quia Legati Pontificis Romani huic Concilio non solùm aderant, verùm etiam præerant; sed utcumque res sint, dubitat nemo episcopos hujus Concilij summâ cum libertate consultasse, seu suffragium tulisse, & Legatos nihil nisi ex votorum multitudine conclusisse. *Iterùm dico quid placet beatitudini vestræ.* His utebatur verbis Paschasius dum urgebant patres ut sententiam contra Dioscorum pronuntiaret. Hanc summam consultorum patrum libertatem mirificè demonstrant vota omnium Episcoporum relata act. 3. hujus Concilij ex his enim perspicimus, quamvis ij Antistes irent in sententiam Romani Episcopi æquabili ratione testificari se amplecti sententiam Anatolij Episcopi Constantinopolitani. Quamobrem si quis ex hac Episcoporum agendi ratione erga S.Leonem ejus autoritatem amplificare velit, Anatolij & Sedis Constantinopolitanæ autoritatem amplificet necesse est, quod insulsum & absurdum est. Actio 3. Concil. Chalced. pag. 152.

Denique non est credibile episcopos hujusce Concilij ausos esse examinare sententiam S.Leonis, antequam eam approbarent, & amplecterentur, si à supremo judice pronuntiatam, & sibi præscriptam æstimassent. Attamen apertè constat ex actione quartâ hujus Concilij S.Leonis Epistolam ad Flavianum scriptam contra Eutychem fuisse examinatam. Hoc examen testificantur omnia consultorum vota: ex quibus perspicimus hanc epistolam fuisse approbatam & confirmatam à patribus, non propter urgentem autoritatem Summi Pontificis, sed conformationem ad fidem Nicænam, Constantinopolitanam & Ephesinam. Hoc est, Concilium approbasse definitionem Summi Pontificis, quoniam ad antecedentium Conciliorum decreta accommodaverat. Tantum igitur abest ut ex gestis in Concilio Chalcedonensi quicquam colligi possit ad amplificandam Romani Pontificis autoritatem, cum immò ex his concludere necesse sit Conciliorum autoritatem esse Pontificiâ superiorem.

CAPUT LIII.

Tempore Concilij Chalcedonensis nondum invaluerat usus appellationum ad Apostolicam Sedem. Episcoporum causæ in Conciliis supremæ cognitionis judicio dirimebantur.

JAM verò posthabitis omnibus, quæ capitibus superioribus diximus, de negotiis Theodoreti & Dioscori. Acta Concilij Chalcedonensis nobis omni exceptione majora testimonia suppeditant, ex quibus non difficiliter convin

convincimus ad Pontificem Romanum non fuisse delatas episcoporum causas, ut eas supremo judicio definiret, sed primum ad Synodos particulares & deinceps appellationum instrumentis, ad generalia & œcumenica Concilia verè summa & ultima rerum Ecclesiasticarum omnium tribunalia.

I. Habemus actione 5. judicium in causa quam obtinuit Photius Episcopus Tyri adversus Eustatium Episcopum. Beryti. Conquerebatur Photius de multis Ecclesiis suæ Metropoli subjectis, quas Photius usurpaverat, & de multis Episcopis, ad simplicis presbyteri ministerium seu functionem redactis, quibus sibi vindicato jure Metropolitico manus imposuerat. Defendit jus suum Eustatius ex eo quod hac causa jam ceciderat Photius in Concilio Constantinopolitano, cui præfuerat Anatolius, scilicet in conventu Episcoporum qui principis Aulam consectabantur. Et secundum hujus ætatis usum aut abusum, res Ecclesiasticas dirimere solebāt. Neutrum videmus ad Pontificem Romanum confugisse, sed utrumque suam causam coram Concilio Chalcedonensi libenter perorasse, quod in gratiam Photij judicavit, sententiam Episcoporum aulicorum irritavit, & grande piaculum æstimavit, & sacrilegium Episcopos ad presbyteri ministerium reducere ejusmodi abusu speciali lege interdixit, & in suas dignitates episcopos restituit, quibus Photius manus imposuerat.

II. Actione septima Juvenalis Hierosolymitanus, & Maximus Antiochenus tandem finitis contentionibus & icto fœdere quo duæ Phœniciæ & Arabia Episcopi Antiocheni jurisdictioni obnoxiæ fuerant, tres verò Palestinæ Hierosolymitani, postulaverunt à Concilio initæ concordiæ approbationem, omisso omni ad Romanum Pontificem perfugio, quod in mentem eorum nequidem incurrit.

III. Actione 9. & 10. Ibas Episcopus Edessæ Sede ab-

dicatus & crudeliter à Dioſcoro exceptus in 2. Concilio Epheſino; causâ accuratiùs diſcuſsâ juſſu Imperatoris in Concilio Beryti, poſtulat à Concilio Chalcedonenſi reſtitutionem in Sedem,quod quidem ejus votis annuens eum reſtituit in propriam Eccleſiam ne verbo quidem de autoritate Romani Pontificis emiſſo.

IV. Actione 11. & 12. auditis Baſſiani querelis de Stephano quem vi ac violentiâ ſibi abripuiſſe epiſcopatum Epheſinum contendebat ambo de ſpe ac conatu depulſi ſunt, tertium jubet eligi Concilium litigantibus verò annuum cenſum, ſeu penſionem ex bonis hujus Eccleſiæ conſtituit ſervata Epiſcopali dignitate.

V. Actione 13. cauſa quæ inter Euvonium Epiſcopum Nicomediæ, & Anaſtaſium Nicææ interceſſerat de jure Metropolitico in Eccleſiam Baſilinopolitanam dirimitur, quam Anaſtaſius obtinuit.

VI. Denique actione 14. auditis querimoniis Sabiniani Perrhæ Epiſcopi de Athanaſio in locum ſuum vi ac violentia Dioſcori ſuffecto, quamvis in Concilio Antiocheno ſub Domno celebrato abdicatus fuerit; Concilium Chalcedonenſe præfatum Sabinianum in Sedem reſtituit, & quoniam Athanaſius ad judicium ſe ſiſtere coram Concilio Antiocheno renuerat, & deſerti vadimonij condemnatus fuerat juſſit cauſam ejus iteratâ diſceptatione intra octo menſes coram Maximo epiſcopo Antiocheno in Concilio recenſeri.

Cauſas verò illatas ei examinandas eſſe decernimus apud ſanctiſſimum Epiſcopum Antiochiæ Maximum, & Concilium quod cum eo eſt. Decrevit eum de Sede Epiſcopali decedere, ſi reus ſit, ſi verò à culpâ liber in eandem reſtitui. Sabiniano verò annuum cenſum ſeu penſionem ex reditibus ejus Eccleſiæ ad Victum, ſervata Epiſcopi dignitate, conſtituit ſive adſcripſit. *Si verò intra hoc tempus non agatur adverſus eum, neque convincatur ſicut prædictum eſt,*

Athana

Athanasius quidem Episcopatum ejus recipiat civitatis & Ecclesiam per sanctissimum episcopum Maximum. Sabinianus verò Reverendissimus Episcopus & dignitatem Episcopatus habeat & substitutus sit & pascatur sicut Reverendissimus Episcopus Antiochenorum Maximus secundum facultatem Perrhenorum sanctissima Ecclesia disposuerit. Concil. Chalced. Act. 14. pag. 325.

Jam percontarer libenter Davidium, cur hi omnes Episcopi ad summum Pontificem non appellaverint à judiciis Conciliorum particulariorum, in quibus eorum causæ agitatæ fuerant? Et si jam ætate S. Cypriani Episcopus Magnæ Romæ, ut contendit Davidius, supremæ cognitionis judex erat episcoporum, quî fieri potest Antistites tot miseriis exagitatos, & ad extremas angustias redactos ad Apostolicam Sedem non confugisse; sed potiùs ad Imperatorem, ut Concilio in Chalcedonensi rerum suarum recensionem obtinerent? Denique cur ille invaluit usus ut Conciliari autoritate potiùs quam Pontificiâ pulsi Sedibus Episcopi restituerentur? Nisi ex iis qui ad summum Pontificem aliquando confugerunt, intelligamus, implorasse auxilium, petiisse Concilium, neutiquam verò præstolatos esse causarum suarum omni appellatione remotâ judicium.

Jam verò tot argumentis comprobatam veritatem obfirmato pectore persequi non pertimesco. Adeoque contendo tempore Concilij Chalcedonensis usum nondum invaluisse ut Episcoporum causæ primæ aut ultimæ cognitionis judiciis à Romano Pontifice dirimerentur; sed universam Ecclesiam æstimasse, supremæ & omnis appellationis expertia Synodorum judicia in causis Episcoporum, priscamque disciplinam fuisse, ut omnis spes restitutionis adimerentur episcopo semet Concilij sententia juridiciali abdicato. Certissima nobis non desunt hujusce veritatis argumenta. Quæ ut bene intelligantur, scire necesse est, tempore Concilij Chalcedonensis Ecclesiam

siam universam, utendum habuisse codicem, in quo plurium Conciliorum Canones erant descripti, ex quibus quasi ex prisco jure lites sub judice occurrentes solebant definiri. Hunc usum fatetur invaluisse Davidius in cunctis orientis Ecclesiis; Ego verò in universa Ecclesia contendo. Quoniam cùm in Concilio Chalcedonensi citatus est hic codex ex orientis aut occidentis Episcopis aut ex legatis summi Pontificis, nemo contradixit, quamvis ejus esse maximè videretur huic codici vehementer obsistere, si juxta mentem Davidij tunc temporis esset posita Romana Sedes jure admittendi appellationes episcoporum.

David. Pag. 103.

Quippè cum hoc codice disciplina præscripta sit omninò contraria definitioni Concilij Sardicensis. Quæ cum ita sint, non difficile est nobis probare tempore Concilij Chalcedonensis Ecclesiæ universæ disciplinâ & consuetudine constitutum fuisse, ut Episcopo semel in Concilio abdicato omnis spes restitutionis in altera Synodo adimeretur. Id enim clarissimè perspectum habemus ex Canone hujus codicis citato actione 5. Concilij Chalcedonensis in causa Caroli & Dorothei Monachorum Eutychis sectatorum, qui conceptis verbis sic se habet. *Si quis Episcopus à Synodo depositus, aut Presbyter aut Diaconus, aut omnino qui est sub regulâ à proprio Episcopo ausus fuerit amplius aliquid sacri ministerij gerere, sive Episcopus, juxta superiorem consuetudinem, sive Presbyter sive Diaconus postea non liceat ei ne in alterâ quidem Synodo spem restitutionis nec satisfactionis locum habere. Sed omnes qui ei communicant ejiciantur ex Ecclesiâ, & maximè si postquam cognoverint sententiam in prædictos latam iis communicare ausi fuerint.*

Equidem scio Davidium plus contendere quàm potest, ut probet ejusmodi codicem quo utebatur Concilium Chalcedonense non debere universæ Ecclesiæ codicem appellari,

appellari. Sed hanc quæstionem tractare non opus est, satis est enim universam Ecclesiam non obstitisse, nec contradixisse codici citato, sed passam esse eosdem Canones vocari divinas ac sacras regulas, *post lectionem autem divinarum ac sacrarum regularum.* Non contendo pariter hunc codicem Concilij Chalcedonensis publici juris factum fuisse à Justello, quamvis de hoc non dubitem, hoc non attinet veritatem ad quam tuendam animum appuli. Satis enim mihi est Canonem, quem mox citavi ex quovis codice aut Concilio excerptum, à Concilio Chalcedonensi fuisse receptum, & neminem intro-cessisse, ut ex eo colligam universam Ecclesiam in hoc Concilio generali non dubitasse quin Episcoporum lites à Synodis supremæ cognitionis sententiâ judicarentur. Quamobrem non sum valde sollicitus de Concilio ex quo hic Canon exscriptus est, sive sit Antiochenum sive non. Enimverò si ad Antiochenum pertinet, fateri necesse est Canones Antiochenos post mortem S. Chrysostomi fuisse in codicem insertos, quem Concilium Chalcedonense approbavit: Si verò non pertinet quia revera sub hoc nomine citatus non est, parum refert dummodò recusare nemo velit quin hic Canon in codice conclusus sit; quo libenter usa est Ecclesia universa in Concilio Chalcedonensi. Ego verò libentissimè assentior iis quæ dicit Davidius pag. 106, cap. 2. art. 6. lineâ 114. scilicet de Canonibus citatis in Con- " cilio Chalcedonensi omisso nomine Concilij Antiocheni " à quo excerpti videbantur fas esse dicere Patres Chalce- " donenses etiam dum approbant his Canonibus sanci- " tam disciplinam potuisse ignorare in Concilio Antioche- " no confectos fuisse, & eas admittendo regulas Conci- " lium quo fuerant præscriptæ rejicere. Placetque mihi " vehementer ex relatione rerum gestarum in Concilio Chalcedonensi colligere cum Davidio, prædictum Concilium recognovisse quasdam leges Ecclesiasticas Concilio

Concil. Chalced. Act. 5. pag. 242.

Pag. 106.

Antiocheno vindicatas æquitati ac justitiæ congruas: eamque potissimè quæ ad Episcoporum judicia spectat cum eam istud Concilium generale approbaverit. Spontè etiam fateri non pigebit nunquam Concilium Chalcedonense generatim Concilium Antiochenum approbasse. Non enim eo devolvitur nostræ quæstionis caput. Sed tantummodò quærimus, an Concilium Chalcedonense, approbato codice, quo continetur Canon qui Synodis supremam autoritatem in judicandis Episcoporum causis adscribit, mentem ab hoc Canone alieniorem habere potuerit. Hoc enim incogitabile homini qui de potestate mentis non exiverit videatur necesse est.

CAPUT LIV.

Origo appellationum ad Apostolicam Sedem causa Chelidonij Hilarij Arelatensis & Lupicini.

JAM verò neminem esse puto quin sibi persuadeat appellationum originem ab ætate S.Leonis alienissimam fuisse. Incredibile enim videtur offensos Episcopos ad eum confugisse,ut in Sedes quibus Conciliorum autoritate decesserant restituerentur. Verumtamen eum ad tantulum opus animum appulerim, veritatis amore vehementer accensus inficiari non possum S. Leonem Romanorum Pontificem primum hoc jure & hac potestate adversus episcopos esse potitum, ac primulum properasse exequi consilia antecessorum Sozimi, Bonifacij, & Cœlestini. De hoc enim dubitandi locum non relinquit rerum gestarum narratio in causa Chelidonij, quem Episcopum Vesontionensem plerique credunt.

Porrò hanc causam intelligimus ex duobus antiquitatis

non

non ignobilibus instrumentis : scilicet vitâ S.Hilarij Episcopi Arelatensis, cujus autorem putant viri Docti Honoratum Massiliensem Episcopum, vel Ravennium sancti Hilarij in Ecclesiâ Arelatensi successorem, & Epistolâ S.Leonis 89. relata primo tomo Concil. Galliæ R. Patris Sirmondi pag.79. Hæc autem nos docent hunc Episcopum duplici peccato fuisse accusatum, quod Episcopali amplitudine indignum arguebat, nec tantam personam recipiebat.

Dicebatur eum duxisse uxorem viduam antequam Sacerdotio initiaretur, & adfuisse judicio causarum capitalium. Justisque his de causis adducti S.Hilarius & S.Germanus, habito plurium Episcoporum Concilio Chelidonium abdicarunt. Si hujus vitæ scriptor verum dixit, hoc justum judicium fuit. *Conveniunt, inquit, ex aliis locis probatissimi Sacerdotes : res omni ratione prudentiâque discutitur, accusatio testimoniis confirmatur ; adhibetur vera simplexque definitio, ut quem Scripturarum regula removebant voluntate propria se removere deberet.*

Insuper S.Hilarius Arelatensis & S.Germanus Antissiodorensis viri sunt pietatis ac sanctitatis fama adeo illustres, ut eos injustè judicasse prorsùs incredibile videatur.

Verumtamen ab eorum mente alienissimus fuit S.Leonis animus. Cum enim ad eum confugisset Chelidonius, *ille urbem credidit expetendam, ibique se injusto rigore adstruit condemnatum*, coacto Concilio à Pontifice Romano Hilarius & Chelidonius causam perorarunt suam, litem obtinuit Chelidonius, in Sedem audacter restitutus est, ab omni culpâ liber renunciatus. Judicium verò à Concilio latum, cui S.Hilarius præfuerat, penitùs fuit abrogatum & irritum. Hæc omnia plenissimè intelligimus ex tam laudatâ S.Leonis Epistolâ. *Quæ igitur apud nos in causâ Chelidonij Episcopi gesta confecta sunt, & quæ Hilarius dixerit, dum cum eodem præsente supra dicto Episcopo audiretur,* indictus

Gennad. de viris illustr.

Vita S.Hilarij tom. 1. Concil. Gall. pag. 79.

Tom. 1. Concil. Gallic. pag. 81.

indictus Chartis rerum ordo demonstrat ubi postquam Hilarius rationabile quod in sanctorum Concilio Sacerdotum posset respondere non habuit, ad ea se occulta cordis ipsius transtulerunt, quæ nullus laicorum dicere, nullus Sacerdotum posset audire. Doluimus fateor fratres & hunc ejus mentis tumorem medelis patientiæ nostræ curare tentavimus. Nolebamus enim ea illi exacerbare vulnera, quæ suæ animæ insolentibus subinde sermonibus infligebat: Et quem susceperamus ut fratrem delinire, magis quamvis ipse suis responsionibus innodaret, quam contristare nostris interlocutionibus nitebatur. Absolutus est Chelidonius Episcopus, quoniam se injuste Sacerdotio fuisse dejectum manifesta testium responsione, ipso etiam præsente monstraverat: Ita ut quod Hilarius nobiscum residens posset opponere non haberet. Remotum est ergo judicium, quod prolatum in hac sententiâ legebatur, quod tanquam viduæ maritus Sacerdotium tenere posset, quod nos quidem servantes legalia constituta sollicitius volumus custodiri non solum circa Sacerdotes, sed circa clericos quoque minoris officij, ne ad sacram militiam hi permittantur accedere, quibus sit tale conjugium ut contra Apostolicam disciplinam non unius tantum uxoris viri fuisse monstrentur. Sed sicut eos quos factum suum non potest excusare aut non admittendos, aut si admissi fuerint, decernimus removendos: Ita quibus aut falso objicitur habita necesse est excommunicatione purgemus, & suum officium perdere non sinamus. Mansisset namque in illum prolata sententia si objectorum veritas extitisset. Redditus itaque est Ecclesiæ suæ, & huic quam amittere non debuit dignitati, Coëpiscopus noster Chelidonius sicut gestorum series & post decursam cogntionem sententia quæ à nobis est prolata testatur.

Dubitandi ergo locus nullus relinquitur, quin hoc negotium jam judicatum in Concilio incerti loci fuerit Romæ in altero Concilio recensitum. Supervacaneum foret etiam contendere Chelidonium non appellasse ad Romanam

manam Sedem : sed solum querelam detulisse, ut à summo Pontifice auxilium & præsidium imploraret. Hoc enim absurdi & insulsi convincunt concepta verba S. Leonis, quæ speciatim formulas juris in hoc judicio servatas significant.

Insuper hoc etiam mirificè confirmat initium. Epistolæ 89. quam scripsit episcopis provinciæ Viennensis, postquam Româ discessisset Hilarius Arelatensis ; ait enim antiquam esse consuetudinem appellare ad Apostolicam Sedem, & eam consulere. *Nobiscum itaque vestra fraternitas recognoscat Apostolicam Sedem pro sui reverentiâ, à vestra etiam provincia Sacerdotibus innumeris relationibus esse consultam, & per diversarum quemadmodum vetus consuetudo poscebat appellationem causarum aut retractata aut confirmata fuisse judicia.* Igitur dubitare non possumus mentem Sancti Leonis fuisse, lites Episcoporum, postquam fuerant in Concilio judicatæ, posse libello appellationis ad Apostolicam Sedem delato iterum in altero Concilio recenseri & dirimi, sive confirmando, sive infirmando sententiam Concilij provincialis. Præterea S.Hilarius cum tantæ humilitatis significatione Romam profectus, seque gessit coram Pontifice, cum tantæ modestiæ & obedientiæ testificatione, audita querimonia Chelidonij adversum se delata, ut mihi facile persuadeam à mente S. Leonis Hilarium alieniorem non fuisse. Porrò hoc refert autor vitæ. *Quod ubi comperit vir beatus pedibus iter aggrediens Romam sine equo, sine sagmario festinus intravit Apostolorum Martyrumque occursu peracto. Beato Leoni Papæ illico se præsentat, cum reverentiâ impendens obsequium, & cum humilitate deposcens ut Ecclesiarum statum more solito ordinaret : Adstruens aliquos apud Gallias publicam merito excepisse sententiam, & in urbe sacris altaribus interesse. Rogat atque constringit ut sibi suggestionem suam libenter excepit secreto jubeat emen-*

 dari.

dari, se ad officia non ad causam venisse protestandi ordine, non accusandi quæ sunt acta suggerere; Porrò autem si aliud velit non futurum esse molestum.

His rationibus adductus, fateor libenter S. Leonem Romanorum Pontificem primum judicasse causam Episcopalem ad Apostolicam Sedem per appellationem delatam à judicio Concilij. Licet enim dicat *quemadmodum vetus consuetudo poscebat.* Certum est, ut toto hoc libro probavimus usque ad Pontificatum Leonis neminem Canonum Sardicensium executionem procurasse: Ipsumque Leonem hanc consuetudinem priscam appellandi ad Romanam Sedem subjecisse, fortasse quia Antecessores Sozimus, Bonifacius & Cœlestinus eam instaurare voluerant; satis contenti desiderio & spe rei, quam primus Leo summâ cum solertiâ & prudentiâ executus est.

Nam Primò, solitarius Pontifex hanc causam non judicat, sed cogit Concilium ut patet ex hujus Epistolæ num. 1. *Vbi postquam Hilarius quod in sanctorum Concilio Sacerdotum posset respondere non habuit.* Secundò, judicium profert in gratiam Chelidonij, eum enim culpâ liberat, & in Sedem restituit: Optimum stabiliendæ autoritatis artificium! Hilarium verò Arelatensem, quamvis ita ut hominem ambitiosum defricet, qui alienam autoritatem usurpaverat, illum tamen abire episcopatu non coëgit. Tertiò Imperatoriam implorat Majestatem, ut intelligimus ex novella Valentiniani tertij qua tria Episcopis Galliæ occasione hujusce causæ Hilarij præscribuntur. Primò, non violare antiquam consuetudinem inconsulto Romano Pontifice. Secundò, pro lege habere quicquid Sedes Apostolica decreverit. Tertiò, cogere Episcopos adesse ad judicium Romani Pontificis, qui evocati adesse neglexerint. *Hoc perenni sanctione decernimus ne quid tam Episcopis Gallicanis quàm aliarum provinciarum contra consuetudinem*

veterem

veterem liceat sine venerabilis Papæ urbis æternæ autoritate tentare, sed illis omnibusque pro lege sit quicquid sanxit vel sanxerit Apostolicæ Sedis autoritas. Ita ut quicquid Episcoporum ad judicium Romani Antistitis evocatus venire neglexerit, per moderatorem ejusdem provinciæ adesse cogatur. Quid enim necesse erat Imperatorem hanc condere legem si Romam ire ad obtinendum judicium usu & consuetudine assueverant Episcopi? An credibile est S. Hilarium huic consuetudini obstitisse, si quæ in vita ejus referuntur vera sunt? Igitur non alia ratione ita se gessit S. Leo, nisi quia cum se Episcoporum, jure judicem æstimaret, avebat autoritatem stabilire, & omnia impedimenta amoliri.

Hæc Epistola S.Leonis ad Episcopos Provinciæ Viennensis nobis adhuc suppeditat querelam à Projecto Episcopo delatam ad Apostolicam Sedem adversus eundem Hilarium de Episcopo in locum Projecti suffecto cui manus imposuerat Hilarius. Ex hoc tamen certissimum assumimus argumentum, ad probandum Summum Pontificem etiam primæ cognitionis judicium sibi vindicasse; quippè cum hæc causa Projecti nullo anteriori Concilio exagitata fuerit. Igitur animo falli posse non videbimur, si sponte fateamur, & ingenuè, tempore S.Leonis appellationes ad Apostolicam Sedem originem habuisse, vel saltem hunc Pontificem omnium primum non dubitasse, judicare Episcopos, & hoc jus occasione commoda & idonea sibi vindicare.

Hanc veritatem mirificè confirmat negotium Attici Metropolitani Epiri veteris; quod intelligimus ex Epistolâ 84. S.Leonis ad Anastasium Episcopum Thessalonicensem. Hic erat vicarius S.Leonis non secus ac multi antecessores S.Leonis antecessorum vicarij fuerant. *Quoniam sicut præcessores mei præcessoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ priorum secutus exemplum vices nostri mei moderaminis delegavi*

legavi, ut curam quam universis Ecclesiis principaliter ex divinâ institutione debemus imitator nostræ mansuetudinis effectus adjuvares; & longinquis ab Apostolicâ Sede provinciis præsentiam quodammodo nostræ visitationis impenderes. Hac dignitate fultus, delegatâ autoritate Apostolicâ intemperanter abusus summâ injuria Atticum Epyri veteris Metropolitanum effecerat, qui graviori culpa carere videbatur: quippè cum Thessalonicam ad mandatum ejus venire neglexerit malâ valetudine præpeditus, hinc S. Leo auditis hujus Episcopi querelis, arripuit occasionem scribendi Epistolam objurgatoriam Anastasio. *An fortè aliquod facinus tibi fratris innotuerat, & Metropolitanum Episcopum novi apud te pondus urgebat? At hoc quidem alienum ab illo esse, etiam tui nihil abjiciendo confirmas. Sed etiam si quid grave intolerandumque, gessisset, nostra erat expectanda censura. Vt nihil prius ipse decerneres quàm quid nobis placeret agnosceres, vires enim nostras ita tua credimus charitati, ut in partem sis vocatus sollicitudinis non in plenitudinem potestatis.* Et infra hujus Epistolæ cap. 7. habetur, decretum quo jubet Pontifex majores episcoporum causas ad Apostolicam Sedem referri, ut ab ea supremæ cognitionis sententiâ judicentur. *De Conciliis autem Episcopalibus non aliud indicimus quam sancti Patres salubriter ordinarunt. Vt scilicet bini conventus per annos singulos habeantur, in quibus de omnibus querelis quæ inter diversos Ecclesiæ ordines nasci adsolent, judicetur. At si fortè inter eos qui præsunt de majoribus (quod absit) peccatis causa nascatur quæ provinciali nequeant examine definiri: fraternitatem tuam de totius negotij qualitate Metropolitanus curabit instruere, & si coram positis partibus nec tuo res fuerit sopita judicio, ad nostram cognitionem quidquid illud est transferatur.*

Epist. S. Leon. 84.

Epist. S. Leon. 84. cap. 7.

Interim tamen Epistola 87. ad Episcopos Mauritaniæ ejusdem S. Leonis nobis injicit suspicionem de non tam faciliter

faciliter institutis ejusmodi judiciis adversus Episcopos Africæ. Licet enim vicarios mitteret, ut de Ecclesiarum statu inquirerent,& ex eorum relationibus Canonum executionem procuraret. Attamen intelligimus habitâ quæstione de duobus Episcopis scilicet Aggaro & Tyberino dissolutè ordinatis,quia ex laicis ad presbyteratum per saltum, ut loquuntur Jurisconsulti, pervenerant, captatâ occasione tumultus : Remisisse ejusmodi negotium ad judicium episcoporum Africæ, ut relatâ fide apud eos habiti examinis de supradictis episcopis quid statuendum sit scire posset. *De Aggaro & Tyberino quorum à cæteris qui ex laicis ordinati sunt in hac causa diversa est, quod eorum ordinationi atroces tumultus & sævæ seditiones memorantur esse famulatæ, vestro judicio cuncta commisimus ut relata habiti apud vos examinis fide quid de supradictis statuendum sit scire possimus.* Ex eadem Epistolâ intelligimus Lupicino cuidam Episcopo ad Apostolicam Sedem appellanti, communionem quidem non denegasse, immo & vehementer eos vituperasse, qui ei successorem omni jure violato instituerant, nondum productis testibus, & antequam ad judicium adfuisset, causam verò non judicasse, sed omnino excutiendam & judicandam ad Africanos Episcopos remisisse. *Causam quoque Lupicini Episcopi illic jubemus audiri cui multum & sæpius postulanti communionem hac ratione reddidimus, quoniam ad nostrum judicium provocasset, immerito eum, pendente negotio à communione videbamus fuisse suspensum. Adjectum etiam illud est, quid huic temerè superordinatus esse cognoscitur, qui non debuit ordinari antequam Lupicinus in præsenti positus aut confutatus aut certè confessus justæ posset subjacere sententiæ: ut vacantem locum quemadmodum disciplina Ecclesiastica exigit is qui consecrabatur exciperet.*

Si post appellationem ejusmodi judicare non du-

bitabat Pontifex, quid ejus judicio remoram imposuit? Cum præsertim ad id vehementer Lupicinus instigaret.

Verumtamen de hac Lupicini causa vehementer instare non est animus, non est enim omni suspicione falsi libera! quippè cùm ejus nulla mentio fiat in antiquis editionibus hujus Epistolæ S. Leonis, ut patet ex editione Conciliorum typis gothicis expressâ curâ Theologi Parisiensis Doctoris Merlini anno 1535. quam dicavit Stephano Poncherio Archiepiscopo Senonensi, & Francisco Poncherio Episcopo Parisiensi, quam confirmant antiqui codices manuscripti, quibus ad novam editionem operum S. Leonis usus est R. Pater Quesnellus Oratorij Jesu presbyter doctissimus.

Fol. 234. num. 65.

CONCLVSIO.

Hæc omnia scribere mihi necesse esse duxi, de causis majoribus & litibus Episcoporum, usque ad umbilicum quinti sæculi. Ex quibus non difficiliter lector intelligere potest, & ex accuratâ disquisitione instrumentorum omnium in libro Davidij relatorum, uniusmodi fuisse his temporibus Ecclesiæ disciplinam, nec aliud tribunal ad episcoporum dirimendas lites extitisse, præter ipsos Episcopos, sive Concilia generalia aut particularia.

Jam opus exactum continuare non esset difficile accessione alterius, quo probarem, ab ætate S. Leonis usque ad tempora Concilij Tridentini disciplinam Ecclesiæ multis vicissitudinum & mutationum salebris obnoxiam fuisse.
An. 1563. Facile enim esset demonstrare Episcopos, non secus ac ante ætatem S. Leonis, fuisse à Conciliis judicatos, aliquando à Summo Pontifice tùm primæ cùm ultimæ cognitionis

gnitionis judicio ; aliquando Episcopos, ad Romanos Pontifices ut judices causarum suarum confugisse, aliquando eosdem ejurasse. Principes verò & Imperatores totis viribus contendisse sibi vindicare jus deputandi judices seu cognitores causarum Episcopalium, & coëgisse Concilia ad abdicandos fastigio Pontificatus , ipsosmet Romanos Episcopos. Denique possem certissimis argumentis ostendere hanc disciplinam tot tantisque mutationibus & contradictionibus obnoxiam fuisse, ut hodie supra vires humanas esse videatur dicere, qua ratione se gerere necesse esset ad inferendam litem capitis in Episcopum, de eo quæstionem habendam , actionem instituendam, & judicium exercendum : nisi credere velimus antiquæ priorum sæculorum traditioni ,quam uniusmodi & immutabilem esse comprobavimus usque ad tempora S. Leonis. Ad tantulum studium aspirante Deo olim incumbere poterimus, & accuratè tractare de origine & progressu Appellationum ad Apostolicam Sedem , & causis mutationum quibus hæc disciplina obnoxia fuit. Sed quoniam hic labor speciatim non attinet confutationem libri Davidij , hic operi manum extremam apponendam duxi. Sicut enim ingenuè fateor post exactum quintum sæculum Ecclesiæ , Romanos Pontifices totis viribus sibi vindicasse Autoritatem summam , ad dirimendas fratrum & Coëpiscoporum causas capitales , Davidius diffiteri non potest, plerosque Episcopos præsertim Ecclesiæ Gallicanæ ejusmodi molitionibus vehementer obstitisse.

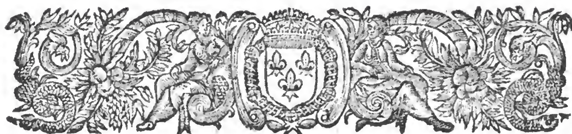
Quæ cùm ita sint coram Deo contestor , & adjuro mentem ac consilium meum non fuisse regulas ac leges condere , aut exponere adversus disciplinam qua nostra ætate Ecclesia uti solet ; nec judicia anticipata ex præconceptis opinionibus ferre de judiciis Episcoporum.

Immò verò conteſtatâ denuntiatione teſtificor me nullam juris quæſtionem dirimere ac definire voluiſſe; ſed ſolùm antiquitatis inſtrumenta tractare, ad hiſtoriam Eccleſiaſticam pertinentia facta enucleare, & ob oculos lectorum eruditorum ſincerè exponere: Adeo ut ex hujus operis lectione intelligant autorem nec malorum timore exterritum, nec ſpe bonorum fortunæ deluſum ſcripſiſſe. Faxit Deus!

FINIS.

INDEX

INDEX RERVM MEMORABILIVM.

A

B

Bonoſi.

eſt

D

Diſcolus

E

F

G

H

I.

L

M

N

O

execran

FINIS.

ERRATA.

pag.	lin.	errata	correctiones.
190	29	συνεχώς	συνεχῶς
191	16	ad ſertitia	ad ſcititia
192	14	vobis	nobis
192	20	nauciſcantur	nauciſcamur
192	28	audiorum	ſtudiorum
197	23	Valeminiano	Valentiniano
200	14	recepti ut pro	recepi ut præ
200	17	communia	communiet
203	9	ullum	illum
203	34	poſteà	poſſit
204	13	ſtatim	ſtatum
204	17	prolatum	prolatam
206	24	integrum	integram
211	12	Athomaſios	Athanaſios
215	7	deciderunt	deciderant
215	25	tenere	texere
215	26	Alexander	Aleander
217	32	vitæ	vitâ
221	19	eum	cum
223	29	cavere	avere
224	2	ſortiantur	ſortientur
224	31	liminibus	limitibus
228	22	geminas	genuinas
234	25	quum	que
236	25	concilium	conſilium
238	8	cum	eum
240	21	S. Bononis	S. Bavonis.
249	17	obſiſtunt	obſiſtant
249	33	qui	quin
251	10	revocaſſe	renovaſſe
254	19	confirmatum	confirmatam
260	28	ſequeſtorum	ſequeſtrorum
262	20	ἰαν	ἐὰν
262	1	genis	generis
262	21	δικαῖτας	δικαστὰς
265	13	ſucſſionis	ſucſſionenſis
286	25	præcoquam	præquoquam
295	18	eum	cum
299	18	conſideret	conſideret

ERRATA.

pag.	lin.	errata.	correctiones.
310	5	præeſſe	præeſſet
311	18	Capreolo	a Capreolo
312	12	fuerunt	fecerunt.
315	2	vera	eſſe vera
316	34	Cenſebatur	Cenſebantur
325	3	Chalerdonenſi	Chalcedonenſi
325	19	Chalerdonenſis	Chalcedonenſis
326	4	Chalerdonenſis	Chalcedonenſis
326	10	Dominum	Domnum
328	28	quam	quâ
331	29	cum	cùm
334	20	Conſtantinopo-litani	Conſtantinopoli
343	15	veſtra	veſtras
346	8	geſtorum	geſtarum
346	17	poſuit	potuit
349	25	excreviſſe	exercuiſſe
350	13	eum	cùm
360	28	accerſor	averſor
360	26	παραιτοῦμαίσε	παραιτοῦμαι σε
364	29	habere	debere
360	30	παραιτίωμαι	παραιτίωμαι
370	15	dixiſſem	dixiſſent
372	1	τη	τῆ
373	29	neceſſe	neceſſe eſt
375	4	veſtris	veteris
376	6	excruerat	exercuerat
380	11	annum	annuum
380	12	Euronium	Eunomium
381	9	particulariorum	particularium
381	20	concilium	conſilium
381	27	ſupremæ	ſuprema
381	30	adimerentur Epi-ſcopo ſemet	adimeretur Epi-ſcopo ſemel
382	11	poſita	potita
383	11	introceſſiſſe	interceſſiſſe
384	19	eum	cum
385	30	tam	jam.

ERRATA.

pag.	lin.	errata.	correctiones.
5	18	objecta	objectat
7	16	irrogasse	arrogasse
8	26	nomine	nemine
10	17	incitatione	imitatione
11	26	disciplinæ	disciplinâ
13	21	abreptum	obreptum
13	22	abrepsit	obrepsit
14	10	Martianum	Martialem
16	1	prout	procul
16	34	Ecclesiæ	Ecclesia
22	2	conciliis	comitiis
27	18	familiariter	familiaritate
28	3	siquidem	se quidem
28	20	dicant	dicunt
32	5	obtinuerunt	obtinuerant
42	2	ex	&
44	19	iterandum	iterandam
48	5	Thrognis	Theognis
54	3	eis Tyri	eis Athanasius Tyri
56	4	cùmque	cumque
56	19	Judicis	Judiciis
62	17	Episcopi	Episcopos
64	27	quacumque	quæcumque
65	1	adeò	adeò ut
66	26	Papa V.	Papa I.
68	7	Nicææ	Niceæ
69	16	luce	luci
70	17	viginti unum	unde viginti
74	1	dirimetunt	dirimerent
77	16	fuisse	interfuisse
77	28	qui	quæ
78	22	eorum	earum
80	12	Glosius	Hosius
80	26	Glosius	Hosius.
91	21	Philippolim	Philippopolim
93	31	quæ	quâ
96	3	Tyranensi	Tyanensi
96	12	es	ex
97	1	relata est &	celata &
97	4	Anathematismam	Anathematismum
100	3	latam	latum
101	30	eum	cum
102	6	tam	jam
102	22	gestus	ejectus
103	20	dicant	dicunt
104	18	Pannorum comminui	Pannonũ communi
107	7	quis	qui

ERRATA.

pag.	lin.	errata.	correctiones.
108	13	imperitum	impervium
109	18	putarat	putaret
113	30	Amernio	Amerino
119	30	suffrance	suffragante
120	18	se se	esse
120	33	Conciliis	consiliis
119	29	illorum	illarum
120	24	demonstravimus	demonstrabimus
120	25	5	versu 5
125	22	præfatis	præfectis
130	23	successori	successore
130	25	Paulinum	flavianum
132	9	quæ	que
133	10	illis	illi
135	35	non	non in
136	13	literis	literas
138	13	fatum	factum
143	32	Manicharus	Manichæus
144	17	Lannoyus	Launoyus
144	26	tam	jam
144	32	lannoyo	launoyo
145	10	judicium	judicum
146	7	moderatione	moderatiore
148	13	debeat	debent
156	7	sententiæ	sententiâ
158	15	effici	affici
158	19	tractabiles	tractabilis
159	7	Pausophium	Pausophium
159	27	*de capitulis illius radix*	*de capitulis reliquis erit cõtroversia cum capitulis illius radix*
160	20	Gaynus	Gaynas
160	27	fincletius	fincletius
162	26	discursum	discussum
164	4	recenseretur	recenserentur
164	9	sed	sub
168	1	Huic	hinc
169	9	cis montana	cismontana
173	22	Insutaretur	Insectaretur
175	10	venabatur	vexabatur
179	28	nihil propter	nihil non propter
180	13	appulerint	appulerim
186	8	concilio	consilio
186	25	venationibus	vexationibus
190	23	ἀπὸ τῶν	ἀπιόντων
190	11	fonto duceus	fronto duceus
190	28	δειχθέντας ὑπόδι-θυς	δειχθέντας ὑπεύ-θύνους
[illegible]	4	cum	cum

